

VE RI
TAS

UTLÄNDSKA DIPLOMATERS

MINNEN

FRÅN SVENSKA HOFVET.

SKILDRINGAR

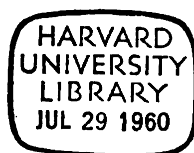
SAMLADE UR DERAS ANTECKNINGAR M. M.

AF

SCÆVOLA.

= K. A.

STOCKHOLM
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.

Norrköping 1885. M. W. Wallberg & Comp. Boktryckeri.

FÖRORD.

Det arbete, som härmed framträder, är i sitt slag det första. Väl hafva i enskilda fall utländska diplomaters omdömen öfver våra konungar, våra statsmän och vår aristokrati kommit till allmänhetens kännedom, men idéen att, hufvudsakligen förmedelst den i utländska arkiv förvarade diplomatiska korrespondensen från hofvet i Stockholm, gifva en framställning af vår nyare historia, torde få anses vara nu för första gången tillämpad. Att rika skatter i detta afseende legat obegagnade, var ej svårt att ana — svårare var att vinna tillträde till dem. Genom bemedling af Kongl. Utrikesdepartementet i Stockholm har dock detta lyckats, så att utg. är i tillfälle att framlägga en serie studiefrukter från den europeiska diplomatiens mest betydande handskriftsamlingar, hvarjemte begagnats nyare specialverk som icke förut varit för svenska allmänheten tillgodogjorda. Hvad omfång detta arbete kommer att taga, beror i väsentlig mån af allmänhetens intresse. Till en början utgifvas två hufvudafdelningar i trenne band.

Hvad beträffar valet af signatur, hade utg. såsom redan bekantgjorts i tidningarne, ursprungligen bestämt sig för beteckningen Janus, eftersom nämligen **diplo-**

materna — hvilkas sibyllinska böcker här upprullas — liksom den gamle romerske guden kunna sägas hafva två ansigten och liksom han herska öfver krig och fred. Af förekommen anledning har emellertid utg. afstått från den nämda signaturen och i stället uppkallat sig efter den bekante romerske fosterlandsvännen.

England.

Såsom nämnts redan i förordet, är det egentligen drag ur vår nyare historia, hvilka komma att i detta arbete framläggas i den belysning utländska diplomater hafva gifvit densamma, nämligen i de förtroliga berättelser, som af dem blifvit från Stockholm hemsända till deras respektive kabinett. Hufvudsakligen blir det ock åtskilliga af de mest framträdande personligheterna under vår nuvarande dynasti, hvilka komma att figurera såsom framställningens föremål. Eftersom emellertid vårt nya statsskick räknas från 1809, hafva vi ansett riktigast att välja detta år till utgångspunkt, och detta så mycket hellre som Bernadottes ankomst till Sverige derigenom erhåller en bättre relief

I sakens natur ligger, att då vi göra en rond genom de europeiska kabinetten, komma samma tidehvarf och samma tilldragelser att flera gånger passera revy. Långt ifrån att detta förhållande skulle medföra något tröttande, ligger tvärtom, enligt vår uppfattning, deri någonting på en gång underhållande och lärorikt, motsvarande ett intryck, hvaråt den berömde danske författaren Hostrup gifvit en klassisk form, då han i sitt teaterstycke "Gjenboerne" låter ett par af sina personligheter (när de kommit in i Regentsen) med förtjusning utbrista: "Här kunna vi se våra egna fönster!"

1.

Bref och rapporter af 1809 från engelske ministern i Sverige, Mr. Merry, till Storbritanniens utrikesminister, den ryktbare George Canning, jemte några svar af denne.

Hofanekdoter: hertigen af Pienne och grefvinnan Piper, en kärlekshistoria med utvisningsdekret af Gustaf IV Adolf. — Oron i svenska hufvudstaden i mars månad 1809. — Engelska sändebudets skildring af revolutionen med derpå följande händelser. — Diplomatiska episoder med Brinkman. — Omdömen öfver Armfelt och Lagerbjelke. — Bernadotte till Klingspor. — Engelske ministern Mr. Merrys återvändande till England och anledningarna härtill.

Sir. Stockholm den 6 januari 1809.

Sedan jag sist hade äran tillskrifva er, hafva ett par händelser inträffat här, angående hvilka jag finner mig föranlåten att besvära er med några närmare enskildheter.

Det, som i dessa förmodligen kommer att väcka största uppseendet är en under den 2 d:s af hans svenska majestät till hertigen af Pienne utfärdad befallning att ofördröjligen lemna hans svenska majestäts område för att begifva sig till England och der förblifva hos Ludvig XVIII. När hertigen mottagit denna befallning anhöll han om företräde hos konungen af Sverige, hvilket äfven blef honom beviljadt; men de föreställningar han vid detta tillfälle gjorde angående omöjligheten för honom att utan dertill erhållen tillåtelse af hans (engelska) majestäts regering begifva sig till England, der han dess utom skulle utsätta sig för att genast vid sin landstigning blifva häktad för de skulder, hvilka han och hertiginnan sedan lång tid tillbaka der ådragit sig — allt detta hade olyckligt nog för honom icke den ringaste verkan, utan upprepade konungen af Sverige sin befallning till honom att ofördröjligen afresa för att i England förena sig med sin konung (detta var nämligen det uttryck, som begagnades vid tillfället i fråga). Då hertigen af Pienne allt sedan sin ankomst till Stockholm bott i riksmarskalken grefve Fersens hus, intresserar sig denne helt naturligt på det varmaste för honom och tillät sig i följd deraf äfven att lägga sig ut för honom i ett bref till hans svenska majestät. Men långt ifrån att detta medförde den dermed afsedda verkan, berättades det tvärt om

hafva blifvit mottaget med förakt, hvilket åter framkallade synnerlig bitterhet hos grefve Fersen och hans syster grefvinnan Piper, mellan hvilken senare och hertigen af Pienne en otillåtlig förbindelse äfven säges hafva egt rum. Efter hvad som uppgifves af dem, hvilka hafva sina underrättelser omedelbart från hofvet, skall också detta förhållande, sedan det råkat att komma till den svenske konungens öron, hafva varit den egentliga orsaken till hvad som sedan hände. — Jag bör kanske också nämna, att grefvinnan Piper icke blott är en dam af allra högsta rang, utan äfven på grund af sina personliga egenskaper eger stort inflytande här i landet.

Som ni redan förut har er bekant, sir, har hertigen af Pienne af hans svenska majestät betraktats och behandlats som Ludvig XVIII:s ombud. Helt naturligt tillägger man derför också den honom så oförmodadt gifna befallningen att afresa härifrån en politisk orsak, i all synnerhet sedan han bestämdt blifvit ålagd att begifva sig till England; men den svenske konungens hat mot Bonaparte fortfar, enligt hvad personer, lefvande i hans omedelbara omgifning och i åtnjutande af hans förtroende allt jemnt försäkra mig, att äfven efter denna händelses inträffande jemnt och ständigt taga sig så starka uttryck, att oaktadt hvad i andra afseenden nyligen förefallit skulle kunna föranleda en sådan misstanke, det dock är svårt att tro det den svenske konungen kan hafva beslutat sig för en fullständig omkastning i det sätt att gå till väga han hittills ständigt fullföljt.

En annan af de händelser, till hvilka jag här ofvan hänsyftade, bestod i att för några dagar sedan en qvinna af de lägre klasserna till den svenske konungen öfverlemnade ett anonymt bref, hvars innehåll säges hafva varit synnerligen hotande, ett slags pasquinade i samma syfte som den hvilken för fyra dagar sedan fans anslagen på promenadplatsen här i hufvudstaden. Dessa offentliga meningsyttringar hafva af hans svenska majestät ansetts nödvändiggöra utnämningen af en person, att hafva högsta ledningen af polisen, och inträdde denne i förgår i sin tjenstutöfning.

Vidare har konungen utfärdat befallning till flertalet af officerarne vid de tre i onåd fallna gardesregementena, hvilka äro förlagda på Åland, att ofördröjligen begifva sig öfver till denna

ö eller att i hvarje händelse lemna hufvudstaden och resa så långt det låter sig göra, då det nu anses omöjligt för dem att komma öfver hafvet.

Sådana, sir, äro de otvetydiga tecken man hittills haft af den fruktan konungen af Sverige hyser för det bland hans undersåter rådande missnöjet, eller åtminstone för ett missnöje bland hufvudstadens innevånare samt inom större delen af adeln och bland de ledande männen inom denna. På dessa håll visar man nämligen tydliga tecken till missnöje med hans svenska majestäts envishet att fortsätta kriget samt med det sätt hvarpå detta blir ledt och hvilket de uteslutande gifva skulden för den stora förlusten af land och för den tryckta ställning, hvari man nu är försatt i följd af den brist och de höga pris å alla lifsförnödenheter, som förorsakats genom förlusten af Finland.

Jag har hittills velat dröja med att tala om det missnöje, om hvilket jag fick höra berättas redan vid min första ankomst hit, till dess jag skulle hafva hunnit att utforska huru vida det verkligen var på något sätt oroande. Nu synes det emellertid hafva ledt till en jäsning, hvars följder det är omöjligt att på förhand beräkna. —

I en senare depesch af den 10 februari återkommer den engelske ministern ännu en gång till historien om hertigens af Pienne förvisning från Stockholm, men nu för att omtala att hertigen fortfarande uppehåller sig i den svenska hufvudstaden och bor qvar i riksmarskalkens hus. I följd af den senare omständigheten uttrycker han den förmodan, att orsaken till konungens beslut om hertigens förvisning väl icke kan förmodas hafva varit någon hans kännedom om det allt för intima förhållandet mellan hertigen och grefvinnan Piper.*

---

* Louis-Marie-Céleste de Pienne duc d'Aumont, född 1762, utvandrade 1791 till Sverge, der han 1807 deltog i upprättandet af regementet *Royal Suédois*. 1814 återvände han till Frankrike, der han visade sig mycket verksam för Ludvig XVIII. Han blef sedermera befälhafvare för 8:de militärdivisionen och var derjemte ledare af Théâtre Feydeau. Afled omkring 1830.

Inom Sveriges bibliografi intager han en plats såsom författare till en numera ytterst sällsynt broschyr: *Histoire d' une puce* (En loppas hi-

Stockholm den 10 mars 1809. (utdrag).

Jag anser mig, sir, icke böra uraktlåta att i denna min berättelse nämna att betydlig oro och jäsning varit rådande här i hufvudstaden allt sedan i går på morgonen, med anledning af att konungen, som regelbundet hvarje morgon kommer till sitt palats i staden från residenset ute på Haga och återvänder kl. 3 för att intaga sin middag, i förgår kl. mellan 8 och 9 på aftonen åter inträffade här och stannade qvar till kl. 3 på morgonen under öfverläggning med sina förtrogne, hvarefter en liknande sammankomst åter egde rum i går vid middagstiden och räckte till omkring tio på aftonen. Enligt hvad som hittils blifvit kändt skulle det vara tre frågor, som särskildt utgjort ämnet för dessa öfverläggningar, nämligen: upptäckten af åtskilligt upproriskt tal, som varit i omlopp i hufvudstaden; vidare ankomsten af en kurir från Åland med underrättelse om att ryssarne ryckte fram i betydande styrka på denna ö, samt slutligen ankomsten af en annan kurir från norska gränsen med underrättelse att bland de der förlagda svenska trupperna starkt missnöje gifvit sig luft i följd af att deras sold så länge blifvit obetald. Jag är ledsen att behöfva säga att alla dessa antaganden hafva endast alltför goda skäl för sig.

I fråga om Åland har ett officielt meddelande i dag blifvit offentliggjordt af innehåll att manstarka ryska trupper hafva varit synliga på de närgränsande öarne och hafva sammandrabbningar i följd deraf egt rum med de posterade svenska trupperna, hvilka erkännas hafva förlorat två små mindre fältstycken. Med anledning af den hemlighetsfullhet som allt hitintills iakttagits, fruktar man nu, att den kurir som anlände hit i förgår afton, möjligen kan hafva medfört underrättelsen om att

---

storia), ett temligen frivolt skämt der han tecknar loppans erfarenheter under hennes vistelse hos flera af svenska hofvets damer. Å ett exemplar af denna bok, som från Engsö blifvit inköpt till Kungliga Bibliotekets samlingar, har grefvinnan Augusta Piper, född Armfelt, skrifvit följande ord: "Ceci est une plaisanterie du duc de Pienne, écrite et imprimée par lui. Un peu leste par ci par là". Boken, som bär årtalet 1785, är i verkligheten tryckt i början af 1800-talet på Löfstad med en der ännu för några år sedan befintlig liten handpress. Hr de Pienne vistades nämligen en längre tid hos Axel Fersen på Löfstad i Östergötland.

Utgif. anm.

ett allmänt anfall är förestående och att fienden har utsigt att lyckas deri. Fruktan härför har åter ledt till farhågor för att om ryssarne bemäktiga sig Åland och förbindelsen deremellan och Sverige fortfar att kunna ega rum öfver isen, fienden må hända skall försöka att rycka fram mot hufvudstaden. Den omständigheten, att betydliga truppafdelningar erhållit befallning att i ilmarscher rycka an mot Grislehamn, har gifvit ökad styrka åt farhågorna med afseende härå.

Största anledning till oro tyckes dock ligga i det inom vestra arméen rådande allmänna missnöjet. Rykten äro i omlopp att man der fattat beslut om att lemna sina ställningar och marschera på Stockholm. Att det fins en god del sanning i ryktena härom framgår af de befallningar, hvilka, enligt hvad jag från fullt tillförlitligt håll försäkrats, blifvit utfärdade om högste befälhafvaren baron Cederströms och åtskillige af de andra officerarnes fängslande.

Det har icke varit mig möjligt att erfara något närmare angående denna intressanta sak.

Stockholm den 12 mars på aftonen.

Sir. — Jag är ledsen att meddela att åtskilligt af de underrättelser jag hade att lemna er i min senaste depesch af den 10 d:s vunnit endast allt för obetingad bekräftelse.

Jag har just nu från baron von Ehrenheim enligt hans svenska majestäts befallning fått mottaga ett meddelande om de i högsta grad oroande underrättelser som i afton ingått om att en del, om icke hela den svenska vestra armén befinner sig i ett tillstånd af öppet uppror samt att en stark afdelning af denna armé för närvarande är stadd på marsch mot hufvudstaden i afsigt att, som det i en tryckt proklamation (hvaraf ett exemplar äfven mottagits här) öppet tillkännagifves, tvinga konungen af Sverige att ofördröjligen sammankalla en riksdag och sluta fred med alla de makter, med hvilka han för närvarande befinner sig i krig, erkännande att de i detta afseende handla i samråd med danskarne och särskildt med Bonaparte.

Enligt hvad de ingångna underrättelserna gifva vid handen skulle en mindre afdelning af den upproriska styrkan redan vara

i besittning af staden Örebro, belägen vid stora landsvägen mellan Stockholm och Göteborg, och hela den i frammarsch stadda styrkan väntas intåga i nämnda stad som i afton.

Under dylika nedslående omständigheter har, sir, hans svenska majestät anhållit det jag skulle så skyndsamt som möjligt meddela till hans majestäts regering underrättelsen om den ytterst kritiska och farliga belägenhet hvari han befinner sig med en allvarlig anhållan från honom att hans majestät måtte finna för godt att bispringa honom i detta ytterliga trångmål genom att ofördröjligen afsända en flotta till Göteborg jemte så mycket klingande mynt som möjligen kan åstadkommas, det senare slags hjelp varande det som i all synnerhet är af nöden och ensamt i stånd till att göra det möjligt för konungen af Sverige att försäkra sig om att en del af trupperna allt fortfarande må stå fast vid sin trohet och undergifvenhet mot honom.

Enligt hvad hans engelska majestäts regering redan haft tillfälle att inhämta angående det missnöje och den oro, som äro rådande öfver allt här i landet och icke minst i hufvudstaden, torde det knappast vara nödigt för mig att nu tillägga att den nu inträffade händelsen otvifvelaktigt kommer att leda till en fullständig omstörtning i regeringen samt till en omedelbar fred, om icke rent af till ett förbund med de makter, med hvilka hans svenska majestät för närvarande befinner sig i krig.

Jag innesluter här ett bref från baron von Ehrenheim till hr von Brinkman, som fått i uppdrag att underrätta hans majestäts regering om dessa bedröfliga tilldragelser och samtidigt framföra konungens af Sverige i följd deraf gjorda anhållan.

Då jag för tillfället icke har att tillgå någon af våra egna kurirer, ser jag mig nödsakad att använda en svensk och skickar honom på en omväg, på det att han icke må blifva uppsnappad af de upproriske. —

I en så starkt upprörd sinnesstämning befann sig den engelske ministern vid afsändandet af denna depesch, att när han från baron von Ehrenheim fick mottaga den här ofvan omtalade depeschen till von Brinkman, han icke ens gaf sig tid till att se efter adressen, utan genast slet upp kuvertet. Följden häraf blef att det svenska kansliets meddelande till dess minister i Lon-

don kom denne genom det engelska utrikesministeriet till handa i uppbrutet skick. Eller var det kanske ett uppsåtligt misstag å det engelska sändebudets sida? I ett med hans egen handstil gjordt tillägg till den ofvan meddelade depeschen, dateradt den 13 mars kl. 3 på morgonen, säger Mr. Merry derom:

I förmodan att baron von Ehrenheim skickade mig brefvet till hr von Brinkman i ett yttre kuvert adresseradt till mig, öppnade jag det i hastigheten i samma stund det lemnades mig utan att lägga märke till utanskriften, hvilket sanningsenliga förhållande jag får anföra som ursäkt hos hr von Brinkman för det tillstånd, i hvilket brefvet kommer honom till handa. A. M.

Sir. Stockholm den 13 mars 1809 kl. 10 f. m.

Då kuriren blifvit uppehållen ända tills nu i följd af en befallning, som konungen under natten fann sig föranlåten att utfärda angående posthästar, har jag nu den äran meddela er att jag just nu från baron von Ehrenheim fått mottaga ett meddelande om att hans svenska majestät beslutat att i afton med hela den kungliga familjen lemna Stockholm och begifva sig till de södra delarne af riket (platsen är icke bestämdt angifven i meddelandet) och är det hans majestäts önskan att jag skall vara hofvet följaktig, hvartill jag derför också snarast möjligt bereder mig.

Sir. Stockholm den 14 mars 1809.

Några få minuter endast efter det den svenske kurir, med hvilken jag i går hade äran tillskrifva er, hade lemnat mitt hus, erfor jag, att hans svenska majestät blifvit fängslad.

Enligt hvad jag omedelbart derefter erfor hade kuriren också vid stadsporten blifvit anhållen af trupper, som der fattat posto, men hade efter en stunds qvardröjande tillåtits att fortsätta. Då det emellertid är högst sannolikt att han blifvit uppsnappad annorstädes på sin väg till Göteborg, har jag äran att härmed öfversända en afskrift af de depescher, hvilka han hade i uppdrag att öfverbringa från mig, jemväl inneslutande afskrifter af dem

jag den 10 d:s afsände med kuriren Sylvester, för den händelse att äfven han skulle blifvit anhållen på vägen till Göteborg.

I går kl. 11 blef det med visshet kändt att konungen af Sverige blifvit fängslad på slottet kl. mellan nio och tio.

Omkring kl. 6 på aftonen utdelades och offentliggjordes från slottet genom rikshärolder, klädda i full gala och åtföljda af en stark gardeseskort, den proklamation af hvilken jag har äran öfversända ett tryckt exemplar (jemte öfversättning) och som är utfärdad af h. k. h. hertigen af Södermanland, meddelande att sedan i följd af inträffad händelse hans svenska majestät blifvit urståndsatt att vårda rikets angelägna ärender, han, såsom den närmaste och ende till myndig ålder komne ättlingen af det kungliga huset, funnit sig nödsakad att tills vidare i egenskap af riksföreståndare åtaga sig rikets styrelse, som han med den allsmäktiges hjelp hoppades kunna handhafva så, att landet måtte återvinna inre lugn samt handel och näringar åter lefva upp från det betryck, hvari de så länge befunnit sig, förklarande han det vara sin fasta afsigt att med rikets ständer rådpläga om de mått och steg, som kunna vara att vidtaga för svenska folkets välgång. I följd häraf fordrar han också lydnad för sina befallningar från alla landets invånare samt från alla dess tjenstemän, så civile som militäre.

Det lider intet tvifvel, Sir, att afsigten att afsätta hans svenska majestät redan sedan någon tid tillbaka förefunnits och att öfverenskommelse härom varit ingången mellan officerare och manskap så väl af den på norska gränsen förlagda styrkan som ock af de på Åland stationerade trupperna och af den här förlagda garnisonen, allt för den händelse att deras suverän vägrade de fordringar de hade för afsigt att framställa till honom; men krisen tyckes hafva blifvit påskyndad genom det beslut den svenske konungen kl. 6 i går på morgonen fattade om att med alla de här förlagda trupperna lemna hufvudstaden efter att hafva bemäktigat sig bankens metalliska kassa, detta oantastliga förtroende, som utgör säkerheten för hela den i rörelsen utelöpande sedelmassan, hvarmed han så hade för afsigt att begifva sig till de södra delarne af riket, der han hoppades blifva i stånd att med tillhjelp af den der under fältmarskalken Tolls befäl förlagda styrkan bjuda de upproriske spetsen, och sedan återvända till hufvudstaden.

Så snart detta konungens beslut blef kändt genom de förberedelser som anbefaldes för dess omedelbara verkställande, föranledde det genast de allvarligaste föreställningar från de högre statsfunktionärernes sida, hvilka bådo och besvuro hans svenska majestät att afstå derifrån och i stället utfärda en proklamation återkallande den förra förordningen om en tung kontributions upptagande från hans undersåter samt förklarande hans afsigt att ofördröjligen sammankalla en riksdag. Under tiden hade alla de högre garnisonsofficerarne samlats på slottet, omkring hvilket de under deras befäl stående trupperna började att fatta posto.

Konungens bestämda vägran att lyssna till de föreställningar, som gjordes honom af dem hvilka frivilligt erbjudit honom sina råd, blef då signalen för militärens ingripande. Fältmarskalken Klingspor och general Adlercreutz inträdde jemte åtskilliga underofficerare i konungens rum och förnyade der för sin del på det mest vördnadsfulla sätt de förut gjorda föreställningarne, och då konungen med samma orubblighet och häftighet som förut upprepade sin vägran, yttrade general Adlercreutz till hans svenska majestät, det han såge sig bunden att lyda den allmänna meningens röst och underrätta h. m:t att han vore fången. Så snart dessa ord blifvit yttrade, beredde sig adjutanten Silfversparre att taga svärdet från konungens sida, men h. m:t såg sig i stånd att draga ut det och rikta ett hugg mot general Adlercreutz, hvilket likväl af denne parerades, hvarefter svärdet genast fråntogs h. m:t. Samtlige officerarne lemnade derpå rummet, lemnande en vakt vid dörren, och begåfvo sig till hertigen af Södermanland för att underrätta honom om hvad som förefallit och anhålla att h. k. h. ville åtaga sig styrelsen.

Emellertid hade de sammansvurne försummat att försäkra sig om en liten dörr, ledande från den våning der konungen befann sig till ett annat rum, hvarifrån det fans en utgång till en trappa. Då hans svenska majestät i detta rum påträffade general Strömfelt och en annan person, grep han den förres värja och skyndade med denna i handen utför trappan, högt ropande: hjelp! hjelp! – och då han här mötte motstånd, sårade han lätt två officerare, innan han åter blef afväpnad. H. m:t fördes derpå

upp för trappan och officerare posterades i hans rum för att hålla vakt öfver honom.

En kort stund derefter fick konungen ett anfall af mycket häftiga uppkastningar och föll i ett tillstånd af raseri, som räckte till midnatt, då han under stark bevakning fördes till sitt slott Drottningholm.

Enligt derifrån i dag ingångna underrättelser visar sig konungen nu mera lugn.

H. m:t drottningen (som länge varit svag till helsan) hade med de kungliga barnen stannat qvar på Haga slott, när konungen begaf sig in till Stockholm den 12, och den nya styrelsen tyckes hafva bestämt, att denna del af den kungliga familjen skall stanna qvar på Haga, till dess man hunnit slutligt bestämma hvad som skall göras med h. m:t konungen.

Detta, Sir, är bland den stora mängd vexlande uppgifter, som helt naturligt äro i omlopp om denna revolution, den tillförlitligaste redogörelse jag hittills varit i stånd att erhålla för det sätt, hvarpå den fullbordades. — Under tiden de ofvan omtalade händelserna tilldrogo sig var folksamlingen i denna del af hufvudstaden och ännu mera på de öfriga gatorna så obetydlig och så ostördt var det lugn, som rådde öfver allt, att man svårligen skulle kunnat föreställa sig att en så betydelsefull tilldragelse samtidigt var å bane. Långt ifrån att på något håll skulle förmärkts det ringaste buller, hade man knapt ens att lägga märke till något lifligare samtal mellan de spridda grupper, som samlades i närheten af slottet, och samma ostörda ordning fortfor äfven att råda, då den proklamation jag förut omtalat senare på eftermiddagen offentliggjordes. Lugnet har heller icke sedan blifvit stördt ens genom en enda invändning, så att de försigtighetsmått som vidtogos för stadsportarnes noggranna bevakande och med patrullers utskickande på gatorna, synas hafva varit alldeles öfverflödiga.

Bland de första åtgärder den nya regeringen vidtog var att skicka underrättelser om hvad som tilldragit sig till vestra armén samt till de på Åland förlagda trupperna med befallning till dessa att sätta sig i rörelse, hvarjemte till de på Åland varande gardesregementen, hvilka förliden sommar af konungen beröfvades sin rang, nu återstäldes deras gamla fanor, och beordrades dessa

senare regementen samtidigt att återvända hit och återtaga sin tjenstgöring i hufvudstaden.

Mellan kl. 10 och 11 i går afton mottog jag från baron von Ehrenheim den not, af hvilken jag innesluter en afskrift, och hvari han underrättade mig om den förändring, som inträffat i landets regering, under uttalande af den förhoppning, att denna icke måtte leda till någon rubbning i de vänskapliga föhållandena mellan de båda hofven.

Anmärkande att denna not icke innehåller något om i hvilken egenskap hertigen af Södermanland öfvertagit regeringstömmarne, fann jag mig föranlåten att i mitt svar derå, hvaraf jag äfvenledes innesluter en afskrift, utbedja mig en förklaring i detta afseende, och särskildt anhöll jag att ett pass måtte beviljas mig för afsändande af en kurir till min regering med underrättelse om hvad som hade inträffat.

I ett meddelande, som baron von Ehrenheim under hand tillstält mig i dag på morgonen, har han bedt mig besöka sig i afton, då han hoppas skola vara i stånd att lemna mig det pass, hvarom jag anhållit.

Jag slutar denna rapport med att framhålla, att i följd af den vapenhvila baron von Ehrenheim den 12 d:s på aftonen underrättade mig att vestra armén afslutit med norska arméen och den liknande öfverenskommelse den på Åland förlagda styrkan uppgifves hafva afslutit med ryssarne, är det all anledning förmoda, att de åtgärder dessa båda arméer åsyftade, voro företagna i samråd med fienden.

Stockholm den 14 mars 1809. (utdrag.)

(v. Ehrenheims muntliga berättelse till mr. Merry om Karl XIII.)

Efter att hafva meddelat mig enskildheterna af de i går inträffade händelserna, i allt väsentligt öfverensstämmande med hvad jag redan haft den äran att inberätta och efter att särskildt hafva skildrat de ansträngningar och böner med hvilka han för sin enskilda del, ehuru utan framgång, i går på morgonen sökt öfvertala h. m:t att afstå från sitt beslut att lemna hufvudstaden och att i stället gifva sitt bifall till de åtgärder, hans förtrogne tjenare föreslagit honom, meddelade mig ministern (von Ehren-

heim), att omedelbart efter det konungen blifvit fängslad, han (von Ehrenheim) blifvit efterskickad till slottet, der han, riksdrotset (en funktionär, hvars ställning ungefär motsvarar lordkanslerens i England), riksmarskalken, marin- och finansministrarne jemte samtlige andre högre embetsmän församlades i hertigens af Södermanland våning. Sedan de der förenat sig till en konselj, hade h. k. h. förklarat sin önskan vara att icke behålla makten längre än till dess riket åter kommit i åtnjutande af inre och yttre lugn samt riksdagen fattat beslut om hvilka åtgärder lämpligast borde vidtagas, hvarefter han ville återställa regeringstömmarne till konungen. I följd af denna h. k. h:s önskan, vid hvilken han höll fast under hela den första öfverläggningen, hade såväl den utfärdade proklamationen som ock den mig tillstälda noten blifvit affattade i temligen sväfvande ordalag i fråga om den egenskap hvarunder h. k. h. åtog sig styrelsen. Men i en andra konselj, som hölls i dag, hade man kommit så på det klara med svårigheten vid att på det sättet handhafva styrelsen, att han (v. Eh.) trodde, att det i morgon bittida skulle blifva slutligt bestämdt, att hertigen af Södermanland formligen förklarade sig för regent, och att det i följd deraf skulle blifva nödvändigt att de svenske ministrarne vid främmande hof såväl som de från dessa här i landet ackrediterade erhöllo nya kreditiv. Man önskade, att jag skulle vänta med att afsända någon kurir till mitt hof, till dess denna fråga blifvit slutligen afgjord, då samtidigt en sådan äfven skulle afsändas till den svenske ministern i London. — — —

På tal om h. m:ts konungens belägenhet efter hans fängslande, lät baron von Ehrenheim sig särskildt angeläget vara att försäkra mig, det han (konungen) blifvit behandlad med all den vördnad de närvarande förhållandena möjligen medgifvit och att samma uppförande äfven allt framgent kommer att iakttagas mot honom.

Sir. Stockholm den 15 mars 1809.

Det samtal, baron von Ehrenheim i går underrättade mig att hertigen af Södermanland önskade ha med mig, egde rum denna afton.

H. k. h. uttalade dervid för mig huru lifligt han önskade att

den händelse, som nu föranledt hans åstundan att få tala med mig — en händelse, som han, utan att likväl kunna förutse hvarken hur långt den skulle komma att gå eller huru den skulle komma att sluta, likväl så snart hans svenska majestät meddelat honom sin afsigt att med hela garnisonen och hela den kungliga familjen lemna sin hufvudstad, medtagande bankens hela kassa, ansträngt sig till det yttersta att förekomma genom att med böner och föreställningar söka inverka på sin brorson att afstå från denna sin föresats: Alla hans egna så väl som åtskilliga andra personers föreställningar hade olyckligtvis visat sig kraftlösa, och då det till honom framförda meddelandet om hvad som inträffat beledsagats af de mest allvarliga böner från samtliga dignitärers och generalers sida om att han måtte åtaga sig landets styrelse, hade han, sade h. k. h., samtyckt dertill. Medveten om att vid den framskridna åldern af sextio år och med sin svaga kroppskonstitution vara helt och hållet oberörd af allt slags personlig ärelystnad, hade han handlat som han gjorde endast i afsigt att rädda hans svenska majestäts lif och landet från ett tillstånd af laglöshet, hvilka omständigheter han var särskildt angelägen att jag skulle bringa till min suveräns kunskap. H. k. h. fortsatte derpå med att bedja mig till min konung framföra de lifligaste försäkringar om hans stora vördnad och tillgifvenhet för hans majestäts person, om hans beundran för de principer efter hvilka h. m:t alltid handlat*, och om hans erkänsla för

* Georg III:s mor var en tysk dussinprinsessa, som från hans tidigaste ungdom alltid brukat att förmana sin son: glöm inte, att *du* skall blifva konung, Georg. Dessa förmaningar föllo också i god jord, och så långt det i hans förmåga stod, sökte han äfven under sin långa regeringstid att göra sin vilja gällande både utom och öfver det för länge sedan utbildade styrelsesystemet. Han sökte binda sina konstitutionela rådgifvare genom att i förväg affordra dem löften och sökte inverka på parlamentet genom intimidationer. Det var under Georg III:s tid det engelska underhuset i följd af dessa intimidationsförsök i sin arbetsordning införde den bestämmelsen att regentens namn aldrig får nämnas under husets öfverläggningar. Om Georg III oaktadt alla försök ändock icke lyckades med att under sin sextioåriga regeringstid omstörta eller endast till meningslösa formen reducera den engelska konstitutionen, så hade detta sin orsak dels deri, att denna konstitution redan hunnit att blifva för starkt rotfäst i landet och dels deri, att konungen under upprepade anfall af sinnessjukdom tvingades att lemna regeringen ifrån sig, ibland för en tid af flere år efter hvar andra. Ett sista så-

de tjenster h. m:t behagat visa detta land och särskildt för h. m:ts senast visade frikostighet och ädelmod, hvartill h. k. h. fogade sin allvarliga önskan att den fred som Sveriges närvarande läge gjorde nödvändig icke måtte komma att störa de båda hofvens vänskapliga förbindelser med hvar andra. H. k. h. förklarade vidare att han till bevis på det sätt, hvarpå han hade för afsigt att hålla fast vid det nyligen förnyade förbundet, ville för meddelande till min regering underrätta mig, att officerare blifvit afsända så väl till det ryska lägret som till Köbenhavn med tillkännagifvanden om den timade regementsförändringen och begäran om en vapenhvilas afslutande, hvarjemte den officer, som afgått till Köbenhavn (öfverste de la Grange), fått i uppdrag att der anhålla om pass för att fortsätta till Hamburg, der han skulle göra samma meddelande till general Bernadotte. H. k. h. tillade härefter, att lika som han begagnat sig af första lägliga tillfälle för att öppet meddela mig detta, skulle han icke underlåta att lika skyndsamt låta mig erfara innehållet af de svar som kunde komma att ingå från hvarje särskildt håll i följd af de sålunda gjorda framställningarne, afslutande han denna del af samtalet med några fullkomligt exakta anmärkningar om nödvändigheten för Sverige att för sin handels skull så vidt möjligt upprätthålla förbindelsen med England, ännu en gång upprepande sin allvarliga önskan att sådana öfverenskommelser måtte kunna träffas med Sveriges nuvarande fiender, som kunde sätta landet i stånd att fortsätta dessa förbindelser.

Öfvergående till att tala om den förklaringen jag i min not till baron von Ehrenheim utbedt mig angående den egenskap i hvilken h. k. h. öfvertagit styrelsen, upplyste han mig, att lagarne fortfarande skulle komma att tillämpas i h. m:t konungens namn och att endast utgående befallningar komme att undertecknas af h. k. h. sjelf, under hvilka omständigheter han icke ansåg det behöfligt att vare sig hr von Brinkman eller jag erhölle nya kreditivbref. H. k. h. slutade samtalet med att upprepa sina försäkringar att han icke skulle vidtaga några åtgär-

---

dant anfall kom, endast några månader efter det sedermera konung Karl XIII på ett så smickrande sätt uttalat sig om den engelske monarkens regeringsgåfvor, att för de återstående tio åren af hans lefnad göra honom oförmögen att sjelf handhafva styrelsen.

Utgifvarens anm.

der med afseende på fredsunderhandlingarne utan att derom meddela h. m:t konungens (af England) regering, hvarför h. m:t också måtte kunna förlita sig på hans lojala sinnelag icke blott i den ställning han nu intog utan i allmänhet som en man af ära och gammal soldat.

I mitt svar till hertigen af Södermanland inskränkte jag mig till att för min egen del försäkra det jag skulle samvetsgrant underrätta min konung om allt hvad h. k. h. gjort mig den äran att meddela mig och att h. m:ts önskan helt säkert vore att under alla omständigheter ett vänskapligt förhållande skulle råda och handelsförbindelserna fortsättas mellan de båda landen.

Omedelbart efter det jag lemnat hertigen af Södermanland hade jag ett samtal med baron von Ehrenheim, som efter att hafva gifvit samma förklaringar och försäkringar jag förut mottagit från hertigen af Södermanland, tillade att han i fråga om huruvida nya kreditivbref borde utfärdas för hr von Brinkman och mig sjelf ansåg det lämpligast att afgörandet härom blefve hänskjutet till h. (engelska) m:ts regering, då man här icke skulle göra några svårigheter vid att biträda detta afgörande, huru det nu än kunde komma att utfalla. Då jag på det mest enträgna sätt upprepade min begäran om att erhålla ett pass för att till min regering framföra de angelägna meddelanden jag nu hade att göra, svarade han, att omständigheterna möjligen icke skulle medgifva det jag nu genast afsände min kurir, men att han hoppades det han sjelf skulle hinna vidtaga förberedelser för afsändandet af en sådan under morgondagen, och lofvade han att skicka mig ett pass för min kurir, så snart hans egen vore färdig, hvarjemte han lät mig förstå att en allmän qvarstad egt rum i alla hamnarne.

Till ofvanstående har jag endast att tillägga, att jag omedelbart efter mitt besök hos baron von Ehrenheim från väl underrättadt håll erfor att han sannolikt kommer att få afsked från sin post såsom kanslipresident för att i denna egenskap ersättas af baron von Stedingk.

Proklamationen om riksdagens eller rikets ständers sammankallande här i Stockholm den 1 maj offentliggjordes här denna afton.

Samtidigt med denna depesch och under samma datum anhöll Mr. Merry att Mr. Canning ville till hans monark framföra hans anhållan om att antingen helt och hållet få lemna sin post

i Stockholm eller åtminstone erhålla tjenstledighet tills vidare. Den orsak han härför uppgaf var, att hans redan under föregående tjenstgöring i Förenta staterna hårdt angripna helsa lidit än mera genom de ansträngningar och den oro han under den senaste tidens händelser i Sverige haft att undergå. Härtill svarade mr Canning under den 4 april, att denna begäran blifvit beviljad och att mr Merry skulle presentera mr Foster som engelsk chargé d'affaires under hans egen bortovaro. För att icke gifva anledning till några anmärkningar i fråga om rappellbref och dylikt skulle mr Merry endast säga, att han på grund af helsoskäl erhållit sin konungs tillåtelse att återvända till sitt fädernesland.

(Utdrag.) Stockholm den 16 mars 1809, kl. 3 e. m.

Sir, sedan baron von Ehrenheim ändtligen just nyss underrättat mig genom ett muntligt bud, att han om ett par timmar skall skicka mig ett pass för min kurir, skyndar jag att afsluta mina depescher och har äran meddela er hvad jag sedan i går afton varit i stånd att inhemta.

Den nya regeringen hade afsändt de mest bestämda befallningar och föreställningar till den i uppror varande vestra armén, att den skulle stanna hvar helst den för tillfället befann sig och endast dess befälhafvare öfverstlöjtnant Adlersparre med sin stab fortsätta till Stockholm. Sedan hafva emellertid så väl hufvudstaden som regeringen blifvit försatta i den yttersta oro och ängslan genom den i dag på morgonen ingångna underrättelsen, att denna armé i förening med en stor folkhop, enligt hvad som uppgifvits bestående af nära tjugu tusen personer, förklarat sig stå fast vid att marschera till Stockholm och der fordra att blifva betald.

Underrättelse har äfven ingått om, att en afdelning af denna armé under öfverste Posse marscherat på Göteborg, hvilken plats de sägas hafva bemäktigat sig för fyra dagar sedan.

Jag har nyss erfarit, ehuru icke från något direkt auktoriseradt håll, att hertigen af Södermanland skrifvit ett bref till h. m:t konungen (af England) och att nya kreditivbref i h. k. h:s namn komma att tillställas hr von Brinkman genom den kurir eller officer, som i afton afgår härifrån till London.

Friherre von Stedingk, med hvilken jag haft tillfälle att enskildt samtala, meddelade mig derunder, att han på grund af sin långt framskridna ålder och sitt försvagade helsotillstånd såge sig förhindrad att efterträda baron von Ehrenheim i egenskap af kanslipresident, en post som måste komma att visa sig särskildt ansträngande under en riksdag, hvilken väntas blifva den mest stormiga, som hittills förekommit, och genom hvars beslut man förutser, att betydliga inskränkningar komma att göras i den monarkiska styrelseformen, under det adeln och armén återvinna sin fordna dominerande ställning. I konseljen kommer han derför att rösta för, att baron von Ehrenheim stannar qvar på sin post. — — —

Då oaktadt de försäkringar jag från den nya regeringen fått mottaga om dess obetingade lojalitet för Storbritannien under alla de mått och steg, som kunna komma att vidtagas för freds vinnande med rikets nu varande fiender, det är föga troligt, att en sådan kan åstadkommas på vilkor, som skulle medgifva fri samfärdsel och fria förbindelser mellan de britiska och svenska besittningarne, har jag anmodat h. m:ts konsul i Göteborg att uppmana alla h. m:ts der handelsidkande undersåter att vara på sin vakt gent emot hvad som möjligen kan komma att inträffa. — — —

(Utdrag.) Stockholm den 18 mars 1809.

— — — Jag beklagar nödvändigheten att skola underrätta h. m:ts regering, att de händelser, för hvilka jag haft äran förut meddela en redogörelse, synas med hvarje timme som går, försätta landet i allt mera öppet revolutionstillstånd. Då hertigens af Södermanland ställning i spetsen för regeringen i sjelfva verket lemnats oförklarad i hans egen proklamation och lagligheten af hans myndighet nu temligen allmänt börjar att dragas i tvifvelsmål, hvartill kommer h. k. h:s svaga natur och egendomliga sinnesförfattning *(natural weakness and particular turn of mind)* jemte hans långt framskridna ålder och försvagade kroppskrafter, hvilket allt i förening gör honom oförmögen till att uttänka och genomföra de nödiga åtgärder, som under närvarande kritiska förhållanden ensamma skulle vara i stånd att betrygga den allmänna säkerheten, så måste riket i närva-

rande stund anses vara helt och hållet i arméns våld och under dess lydnad, och för denna armé åtog sig general Adlercreutz, i och med h. m:ts konungens fängslande, högsta befälet, hvilket han fortfarande bibehåller. Ett mera afgörande bevis på att ställningen för närvarande här verkligen är sådan, kan väl svårligen tänkas än det förhållandet, att af baron von Ehrenheim utfärdade pass icke hafva gällande kraft förr än de blifvit påtecknade af nämde general.

Närslutna öfversättning af den proklamation, till hvilken jag i en föregående depesch hänsyftat såsom utfärdad af den upproriska armén *och hvilken i dag blifvit offentliggjord i stockholmstidningarna*, torde i trots af de försigtiga och noga beräknade ordalag, hvari den är affattad, vara egnad att gifva h m:ts regering en temligen klar föreställning om de revolutionära grundsatser, efter hvilka denna armé, antagligen under omedelbart inflytande från Frankrikes sida handlar, och att detta verkligen är fallet vinner ytterligare bekräftelse genom det uppfattningssätt, som här stundligen gör sig gällande i fråga om de åtgärder, som skola komma att vidtagas af den förestående riksdagen.

Under de första två eller tre dagarne efter h. m:ts konungens fängslande syntes denna händelse i följd af det mot honom allmänt rådande missnöjet hafva väckt föga eller ingen uppmärksamhet, men nu börja emellertid känslor att göra sig gällande till hans förmån, och det antages äfven, att hans person och myndighet skola komma att i riksdagen vinna varmt understöd inom preste- och bondestånden, hvilket kan komma att gifva anledning till en konflikt af allra allvarligaste art. Anslag uttalande dylika känslor hafva äfven funnits uppspikade under de båda senaste nätterna. Antagligen är det också i följd häraf man allt sedan i går varit betänkt på att förflytta den svenske konungen längre bort från hufvudstaden, och jag fruktar äfven, att den mest våldsamma och upprörande af alla åtgärder varit i fråga satt, ehuru man försäkrar mig, att den icke kommer att verkställas.

Jag torde icke behöfva påpeka, att det vänskapliga språk, som här förts af den nya styrelsen, endast varit beräknadt på att vinna tid och att så vidt möjligt förekomma alla kraftiga

åtgärder, som h. engelska m:ts regering kunde finna lämpligt att helt hastigt företaga mot Sverige. Att farhågan för något dylikt verkligen är rådande här, att hos de ledande männen inom den nya styrelsen finnes en bestämd vilja att foga sig i hvad helst Frankrike kan komma att föreskrifva, finner jag obestridligen bekräftadt genom hvad jag i dag erfarit från åtskilliga här varande köpmän, hvilka i största hemlighet meddela mig, att sedan de hos regeringen anhållit om pass och tillåtelse för åtskilliga lastade fartyg att afsegla till England detta blifvit dem förvägradt med den i förtroende gjorda förklaringen, att en brytning med Storbritannien betraktades såsom omedelbart förestående.

Omkring sex tusen man af vestra armén under anförande af öfverstlöjtnant Adlersparre väntas i öfvermorgon skola intåga i Stockholm. Det berättas, att den öfriga styrkan kommer att intaga sådana ställningar, att den skall hålla hufvudstaden kringsluten.

(Utdrag.) Stockholm den 18 mars 1809.

— — — Det vill synas, som om den officer, hvilken den 13 d:s afsändes härifrån till det ryska lägret med underrättelse om de samma dag inträffade händelserna jemte framställning om en vapenhvilas afslutande, skulle ha mött den ryska armén, just då denna var stadd i framåtryckande för att bemäktiga sig Åland, och att han å sina meddelanden af general Knorring erhöll det svaret, att de kommo för sent för att hindra öns intagande. Det tyckes emellertid som om detta samtal förlängdes på sådant sätt, att fiendens operationer derigenom blefvo uppskjutna på några timmar, hvilket uppskof satte större delen af den svenska i tillfälle att anträda återtåget öfver isen med hela sitt fältartilleri utom två kanoner, som blefvo tagna af den förföljande fienden. All den stund två bataljoner af den svenska armén icke hade förenat sig med hufvudstyrkan vid Grislehamn ännu när de i dag ingångna underrättelserna afsändes derifrån, slutar man deraf, att de måste hafva blifvit tillfångatagna.

Under det samtal, hvilket egde rum mellan den svenske officern och den ryske befälhafvaren, skall den senare, enligt hvad jag från fullt tillförlitligt håll erfarit, hafva erkänt det hans ordres lydde att öfver isen marschera på Stockholm, förklarande

han, att det i följd af dessa ordres var honom omöjligt att afsluta någon vapenhvila, men att han på grund af de mottagna underrättelsernas oväntade innehåll utan dröjsmål skulle befordra dem till kejsaren, hans herre.

I dag mottagna underrättelser meddela också, att den ryske krigsministern är med trupperna på Åland, beklädd med full och oinskränkt myndighet, som det dock förmodas han skulle haft att utöfva endast för den händelse att armén lyckats i sitt anfall mot den svenska hufvudstaden. Denna omständighet har emellertid nu gifvit anledning till den förhoppningen, att den ryske krigsministern skulle kunna förmås att ingå i underhandlingar på Åland, och i följd deraf har baron Lagerbjelke i dag blifvit afsänd härifrån med fullmakt och instruktioner för att öppna underhandlingar med honom.

Skulle ingen vapenhvila komma till stånd, utan fienden framhärda i sin föresats att marschera öfver till svenska landet, skall jag i betraktande af det korta afstånd de i så fall hafva att tillryggalägga och med fäst afseende på det ovissa i, huru vida det motstånd man här kan komma att göra skall visa sig tillräckligt verksamt, icke dröja med att begifva mig härifrån till Göteborg.

Jag har äran här innesluten till eder öfversända en öfversättning jag just nu låtit verkställa af ett manifest, hvilket i går utfärdades af hertigen af Södermanland med en utförlig framställning af de skäl, som föranledt honom att öfvertaga landets styrelse, men hvari många rättänkande män här på platsen med smärta sett, att h. k. h. för att rättfärdiga denna sin åtgärd icke dragit i betänkande att utbreda sig öfver hvarje detalj i hans svenska majestäts sätt att styra sina besittningar allt ifrån krigets början, till och med i fråga om hans beslut att lägga hand på bankens kassa. Emellertid får man väl antaga, att h. k. h. sett sig tvungen att offentliggöra denna framställning för att inför svenska folket och verlden i gemen söka rättfärdiga deras handlingssätt, som faktiskt tillvällat sig regeringsmakten.

Canning till Merry.

Foreign office den 29 mars 1809.

Edra depescher, som ingingo hit i förgår, och derpå följande, som ingick hit i dag, hafva blifvit framlagda för konungen.

Med anledning af de i dessa sist nämda depescher meddelade underrättelserna, har konungen befalt mig att afsända en kurir för att till eder frambära uttrycken af den lifliga ängslan och oro h. m:t hyser för konungens af Sverige personliga säkerhet, anbefallande eder att utan dröjsmål på det eftertryckligaste och mest allvarliga sätt till den nu varande svenska regeringen meddela dessa h. m:ts känslor.

Under närvarande förhållanden och då vi ännu icke genom hr von Brinkman fått mottaga det officiella meddelande han fått i uppdrag att göra till mig, har jag icke af h. m:t blifvit ålagd att tillställa några vidare förhållningsorder eller att bemyndiga eder att i h. m:ts namn uttala någon åsigt i fråga om den förändring, som egt rum i den svenska regeringen.

Ni är redan underrättad om h. m:ts åsigter och önskningar med afseende på hvarje fred Sverige kan se sig i tillfälle att afsluta för sin särskilda säkerhet och utan men för Storbritanniens intressen. (Undertecknadt) *Geo. Canning.*

Dito till dito. (Utdrag.) Den 4 april 1809.

— — — men eger ni att öfver allt noggrant afpassa ert språk i enlighet med mitt bref, å ena sidan försigtigt undvikande att å h. m:ts vägnar uttala någon som helst åsigt rörande de i Sverige nyligen timade händelserna, under det ni å andra sidan bör väl vakta er för att gifva anledning till någon som helst misstänksamhet eller fara för ovänlighet å vår sida mot detta land.

Hr von Brinkman hade från hertigen af Södermanland mottagit ett bref för h. m:t med tillkännagifvande om, att h. k. h. öfvertagit rikets styrelse, hvilket bref hr von B. emellertid, på min uttryckta obenägenhet att under närvarande förhållanden framlägga det för h. m:t, afstod ifrån att nödga mig till att mottaga.

Om h. m:t mottagit och erkänt ett sådant bref, skulle detta inneburit ett erkännande från h. m:ts sida af den förändring,

som egt rum i den svenska riksstyrelsen, ett erkännande, som h. m:t icke lämpligen kan blifva uppmanad att formligen afgifva, innan närmare underrättelser satt h. m:t i stånd att bilda sig ett omdöme om alla de med denna tilldragelse förbundna omständigheter.

Merry till Canning. (Utdrag.)
Stockholm den 23 mars 1809.

— —

Med afseende på de inre affärerna erkände baron von Ehrenheim för mig, att den nya styrelsen på alla håll befunne sig i den allra svåraste förlägenhet, icke minst på grund af hertigens af Södermanland obestämda ställning, som särskildt i förhållandet till främmande makter kom regeringen att framstå som en regering utan vare sig namn eller befogenhet, ty ehuru konungen för allt som anginge landets intressen och regeringens åligganden vore faktiskt afsatt från sin tron och säkerligen aldrig mera komme att bestiga den, så saknades likväl de vederbörliga former, som skulle kunna gifva styrelsen ett annat hufvud. För att aflägsna denna första och mest väsentliga svårighet sade han att hvarje ansträngning komme att göras för att förmå hans svenska majestät till att underteckna en formlig afsägelseakt. Han underrättade mig också om, att det otvifvelaktigt funnes ett litet parti, som vore stämdt för h. m:t konungen och liksom i afsigt att låta mig förstå, att jag möjligen kunde blifva ombedd att förena mig med detta eller kanske för att afskräcka mig derifrån, för den händelse jag skulle vara böjd att äfven utan påstötning göra det, lade han vid omnämnandet häraf det största eftertryck på det omöjliga i att något sådant försök att återuppsätta hans svenska majestät på tronen någonsin skulle kunna lyckas, och han slöt med att tillägga, att man i afsigt att förekomma hvarje sådant försök och på samma gång ytterligare betrygga den svenske konungens personliga säkerhet, hade för afsigt att ofördröjligen förflytta honom till Gripsholms slott, beläget femtio engelska mil härifrån, der lokalförhållandena kunde göra det möjligt, att hennes svenska majestät åtföljde honom i hans fångenskap, hvilket komme att blifva till mycken tillfreds-

ställelse för både konungen och drottningen, som voro på det innerligaste fästa vid hvarandra.

Jag har sedan från tillförlitligt håll erfarit, att h. m:t konungen kommer att i morgon förflyttas till Gripsholm; att vidare ett försök fåfängt blifvit gjordt att förmå honom att underteckna en afsägelseakt, ett förslag, som han med den häftigaste förtrytelse tillbakavisat; att försök i dag blifvit gjorda att förmå den svenska drottningen att skrifva till konungen och tillråda honom att gifva sitt bifall härtill, men att hennes svenska majestät å sin sida visat ett lika oböjligt motstånd, och att man derför så snart den svenske konungen blifvit förd till Gripsholm kommer att söka inverka på honom genom hotelser, i det man skall låta honom förstå, att han har att betrakta detta slott såsom sin vistelseort under hela sitt återstående lif för så vida han icke afsäger sig kronan och drager sig undan till något annat land, samt att slutligen, om icke ens detta hot skulle medföra önskad verkan, ytterligare tvångsåtgärder komme att vidtagas för att förmå honom att nedlägga kronan och för alltid lemna det svenska området.

Enligt de tillförlitligaste underrättelser jag varit i stånd att erhålla befinner sig hans svenska majestät för närvarande vid bästa helsa och är fullkomligt lugn till sitt uppförande. Drottningen af Sverige säges också vara på väg att återhemta sig från den uppskakade sinnesstämning, hvari de nyligen inträffade händelserna försatt henne och hvaraf hon nu redan så länge varit lidande. Det uppgifves att vid h. m:ts drottningens förflyttande från Haga till Gripsholm de kungliga barnen komma att få bostad åt sig anordnad på slottet här i hufvudstaden.

Adlersparres ankomst hit hade blifvit uppskjuten till i går, då han intågade i Stockholm i spetsen för omkring 3,500 man artilleri, kavalleri och infanteri af den under hans befäl stående insurgerade vestra armén, och mottogs han på promenadplatsen (Kungsträdgården?) af hertigen af Södermanland, som uppvaktades af fältmarskalken Klingspor och general Adlercreutz, hvarefter Adlersparre, som behållit full och oinskränkt myndighet öfver sin egen armé, inqvarterade manskapet i omedelbara närheten af sitt eget residens med artilleriet uppstäldt rundt omkring det hus, der han tagit sin bostad. Det är

nu kändt, att han, omedelbart efter det han mottagit underrättelsen om h. m:t konungens fängslande, bortskickat en stor del af den folkmassa, som han hopsamlat under sin marsch mot hufvudstaden, samt att han på derom härifrån gjord framställning befallt omkring hälften af sin reguliera styrka af artilleri, kavalleri och infanteri att aftåga till Grislehamn, hvarjemte han lemnat åtskilliga mindre afdelningar i de särskilda städerna mellan norska gränsen och hufvudstaden. Vid sin ankomst hit synes han hafva antagit hela den myndighet, hvilken han ansåg tillkomma sig såsom den förnämste befordraren af revolutionen så väl som ock i följd af hans öfverlägsna egenskaper, som allmänt erkännas vara mycket framstående och antagligen komma] att gifva honom ett stort inflytande öfver den förestående riksdagens förhandlingar. Med afseende på hans framtida militära myndighet erfar jag emellertid i dag, att man låtit honom veta att han icke har att betrakta sig såsom varande fullkomligt oberoende, hvartill han heller icke skall hafva gjort någon som helst invändning. Hurudan utgången kommer att gestalta sig är svårt att säga, i all synnerhet som konseljens ledamöter långt ifrån äro enige om de mått och steg som nu äro att taga och hertigen af Södermanland helt och hållet ledes af den person, som råkar att sist tala med h. k. h. — — —

Sir. Stockholm den 28 mars 1809.

Jag har härmed äran underrätta er att i öfverensstämmelse med hvad jag nämnde i min senaste depesch, h. m:t konungen af Sverige den 24 d:s under sträng bevakning flyttades från Drottningholm till Gripsholms slott, der jag är ledsen att behöfva säga h. m:t konungen enligt de tillförlitligaste underrättelser jag varit i stånd att inhämta är strängt inspärrad i två rum, hvars alla dörrar och ingångar blifvit igenbommade och fönstern försedda med jerngaller samt tre officerare ålagda att hålla vakt i rummet både natt och dag, hvarjemte hr Silfversparre, samme person, som afväpnade konungen vid hans fängslande, blifvit förordnad till ståthållare på Gripsholms slott. Jag har anledning att såsom tillförlitligt betrakta ett rykte, som varit i omlopp om att flere hundra beväpnade bönder skulle hafva samlat sig på

landsvägen i afsigt att befria h. m:t konungen, men att då de oförsigtigt röjt sitt förehafvande genom de frågor de riktat till den officer, som förde befälet öfver bevakningsstyrkan, de förleddes att afstå från sitt förehafvande genom en försäkran att de personer, som befunno sig i vagnarne, endast voro några af konungens uppvaktande och att konungen sjelf skulle komma först den följande dagen.

De förhoppningar man hade väckt om att efter hans svenska majestäts förflyttning till Gripsholm h. m:t drottningen skulle få tillåtelse att vistas hos honom, hafva ty värr icke gått i uppfyllelse, och så långt ifrån att h. m:t drottningen på detta sätt medgifvits någon tröst eller lindring i sitt öde, har man tvärt om till och med vägrat henne att få korrespondera med sin gemål, och der är all anledning att frukta att detta skett i den föreställning, som satts i omlopp att hon nu skulle i mycket hafva bidragit till att skilja konungens tillgifvenhet från hans land och undersåter. Det är också att frukta, att h. m:t drottningen sist och slutligen kan komma att behandlas på ett otillbörligt sätt.

I fråga om den svenske konungens tronafsägelse finner jag nu den åsigten börja göra sig gällande, att om en sådan akt för närvarande skulle framtvingas, den kunde komma att längre fram anses fullkomligt ogiltig, derest omständigheterna då skulle visa sig gynsamma för hans önskan att återvinna tronen, i följd hvaraf alla de, som voro med i sammansvärjningen mot h. m:t, nu också befinna sig i stor förlägenhet huru härmed skall förfaras.

En partiel förändring egde i går rum i den konselj, som för närvarande handhafver landets styrelse, och jag är ledsen att nödgas säga att denna förändring ingalunda tyckes bebåda någon större hänsynsfullhet i de åtgärder, som hädanefter kunna komma att vidtagas. Jag mottog i går afton från baron von Ehrenheim ett formligt meddelande om hans afgång med tillägg att hertigen af Södermanland tills vidare åt hofkansleren baron Lagerbjelke öfverlemnat portföljen för utrikesärendena. Öfverstelöjtnant Adlersparre utnämndes i går jemte amiral Stedingk och baron von Essen till medlemmar af konseljen, och af det bref, hvaraf en afskrift här bifogas, från öfverstelöjtnant Adlersparre till hertigen af Södermanland såsom svar å ett annat den senare

skrifvit med enträgen uppmaning till honom att icke i spetsen för sina trupper intåga i hufvudstaden, torde ni kunna finna att ytterligare förändringar äro förestående genom alla de personers afskedande, hvilka innehade förtroendeposter under den förra styrelsen. Baron von Ehrenheims afgång säges närmast hafva varit föranledd af en misslyckad ansträngning han i förening med enkedrottningen, h. k. h. abedissan af Quedlinburg och hertiginnan af Södermanland lät förmå sig att göra i ansyfte att åt h. m:t drottningen utverka tillåtelse att få vistas hos konungen. Från väl underrättad källa har det blifvit mig försäkradt, att alla de nämnda kungliga personerna på sina knän bönföllo hos hertigen af Södermanland för h. m:t drottningen och att h. k. h. i ett svar härå uttalade sitt beklagande af att det icke stod i hans makt att uppfylla denna deras önskan, hvilken lika mycket var hans egen.

Med afseende på öfverstelöjtnant Adlersparre kan nämnas, att denne officer icke blott fortfarande för sjelfständigt befäl öfver den armé, med hvilken han kom hit till Stockholm samt i enahanda utsträckning förfogar öfver det artilleri och den ammunition han vid det tillfället förde med sig och uppställde framför sitt hus, utan att han inom kort kommer att få sig uppdraget högsta befälet här i hufvudstaden sedan de två tyska (pommerska) regementen, hvilka (ehuru mycket svaga till sin numerär) f. n. äro här förlagda, nu skola skickas, det ena till Göteborg det andra till Karlshamn. Under tiden mottager han hvarje morgon en talrik skara uppvaktande, bland hvilka bruka förekomma så väl fältmarskalken Klingspor och general Adlercreutz som ock alla de officerare, hvilka tjenstgöra under honom, och i sitt hus inreder han ett rum till ett slags klubb, inom hvilken oinskränkt yttrandefrihet kommer att blifva rådande.

Baron Armfelt, som i fjor förde befälet öfver den vestra svenska armén men sedan föll i onåd och af h. m:t konungen hölls i ett slags förvisning, återvände till hufvudstaden omedelbart efter konungens fängslande, och af hvad som är kändt om hans skaplynne, hade man nu också väntat att han skulle spelat någon mera framstående rol i den nu pågående revolutionen. Antagligen i följd af någon oenighet, som omedelbart efter hans

ankomst hit uppstod mellan honom och general Adlercreutz, har emellertid det maktegande partiet gjort sig honom qvitt genom att återgifva honom hvad som nu endast är ett befäl till namnet, hans fordna post, till hvilken han redan i morgon afreser. För närvarande finnas der dock knappt några trupper alls qvarlemnade på norska gränsen med undantag af de sjuke, som icke voro i stånd att följa Adlersparre. — — —

Stockholm den 29 mars 1809.

— — — Efter det jag här, Sir, haft äran meddela er denna redogörelse för mitt första samtal med baron Lagerbjelke*, bör jag kanske tillägga några antydningar om hans karaktär. Jag är då ledsen att behöfva säga att han med en framstående talang är endast allt för väl känd för dubbelheten i sitt sinnelag, som han kan lämpa efter hvilka förhållanden det än vara månde; att han i sådan egenskap är känd af Adlersparre, som nu måste betraktas såsom den ledande viljan i styrelsen; att han vid baron von Ehrenheims afträdande eller afskedande erhöll sin nu innehafda post helt naturligt i följd af sin ställning såsom hofkansler; att han antagligen kommer att bibehålla denna post endast för den tid som kan behöfvas för att finna en mera lämplig person att fylla platsen såsom kanslipresident (man talar i detta afseende redan om baron von Engeström), samt att hans opålitlighet är sådan, att det mycket väl kan antagas att han, när helst han kommer att afträda förenar sig med konungens parti, om han finner att ett sådant omslag kan blifva fördelaktigt för honom.

---

* Denna redogörelse fyller hela den här citerade depeschen och rör sig hufvudsakligast om fredsunderhandlingarne med Ryssland och Frankrike. Äfven återgifves ett meddelande af Lagerbjelke till Mr. Merry om att "M. de Sylversparre" två dagar tidigare på konungens vägnar infunnit sig i hufvudstaden för att till konseljens ledamöter framföra konungens anbud om att frivilligt afsäga sig kronan och oförtöfvadt med sin gemål lemna landet. Frih. L. tillade emellertid att det var lätt nog att genomskåda konungens mening härmed, och att man derför ansett sig böra utan vidare afvisa förslaget.

Sir. Stockholm den 8 april 1809.

Just som jag hade afslutat min tidigare depesch af denna dags datum, fick jag från baron Lagerbjelke mottaga en not med begäran om ett besök samma afton.

Ministern öppnade samtalet med att underrätta mig om grefve Löwenhjelms återkomst från Köbenhavn utan något skriftligt svar från h. m:t konungen af Danmark och endast medförande ett muntligt meddelande, lemnadt genom grefve Bernstorff, om nödvändigheten för den danske konungen att uppskjuta med afgifvandet af ett formligt svar intill dess han fått mottaga underrättelser från Paris, hvarförinnan icke ens en vapenhvila kunde afslutas. Han meddelade mig derefter det svar, hvilket hertigen af Södermanland befalt skola afgifvas på det bref, hvilket enligt hvad jag i en föregående depesch omtalat, ingått från fursten af Hessen, och hvilket svar, utan att taga någon som helst hänsyn till den närgångna tonen i detta bref, var affattadt i de mest förbindliga ordalag* och nu, efter hvad han vidare berättade mig, redan samma afton skulle afsändas genom baron Löwenhjelm, som tillika hade i uppdrag att söka utverka förnyadt tillstånd för den svenska postens befordran öfver det danska området till Hamburg, under erbjudande af lika medgifvande för den danska postens befordran öfver det svenska området till Norge, hvarom aftal redan sedan lång tid tillbaka förefunnits mellan båda landen när helst de befunnit sig i fred med hvarandra. — — —

Han (baron Lagerbjelke) bekräftade för mig hvad jag redan i min förra depesch haft äran meddela angående general Bernadotte och M. de la Grange**, som ock i fråga om den svenska styrkans kapitulation under general Aminoff, tilläggande han i fråga om den ryska styrkan vid Umeå att den med visshet hade dragit sig tillbaka öfver Bottniska viken till Finland.

Efter det dessa ämnen blifvit diskuterade, öfvergick grefve Lagerbjelke att med synbar tvekan börja tala om ett annat mera

* Det åsyftade brefvet från prinsen af Hessen var en af honom i egenskap af högste befälhafvare öfver den danska armén afgifvet svar å de från svensk sida gjorda fredsförslagen.

** Bernadotte hade rest till München och La Grange hade begifvit sig efter för att uppsöka honom der.

omedelbart rörande vår egen regerings intressen, och hvilket jag förmodar hafva varit det egentliga ändamålet med detta samtal.

Han sade sig nämligen af hertigen af Södermanland hafva erhållit i uppdrag att muntligen — och man önskade särskildt slippa att göra detta meddelande skriftligen — till mig framföra, att i betraktande af den ovisshet, hvari styrelsen här fortfarande befann sig med afseende på den engelske konungens uppfattning af den i detta lands regeringsförhållanden inträffade förändring, så väl som i betraktande af den misstänksamhet och den oro i sinnena det skulle föranleda, om en stark engelsk flottstyrka samlades i någon af de svenska hamnarne, särskildt i Karlskrona, der både den svenska flottan och arsenalen voro förlagda, det vore önskligt att den engelska flotta, som inom kort väntades under Sir James Saumarez' befäl, icke skulle i sin helhet inlöpa i någon af de tre hamnarne Karlskrona, Göteborg och Marstrand, om icke möjligen på Göteborgs yttre redd, men att om dessa fartyg öfver hufvud sågo sig nödsakade att, för intagande af vatten eller andra förnödenheter, inlöpa i någon svensk hamn, intet större antal än tre eller fyra af dem borde samtidigt inlöpa i hvarje särskild hamn, allra minst i Karlskrona, hvarför jag utan tidspillan borde underrätta högste befälhafvaren å hans (engelska) majestäts flotta om denna den svenska regeringens önskan. — — —

Stockholm den 11 april 1809.

Ett rykte, hvilket jag har anledning anse väl grundadt, har varit i omlopp angående konungens förestående förflyttning till en liten ö vid namn Vaxholm omkring femton engelska mil nordost från hufvudstaden ("der det också finnes en stark fästning" har den engelske ministern med egen hand tillagt i depeschen), detta i följd af de starka sympatier för h. m:t konungen landtbefolkningen i trakten af Gripsholm allt jemnt lägger i dagen. Då jag i mitt samtal med grefve Lagerbjelke hänsyftade härå, försäkrade han mig emellertid att intet sådant beslut hittills var fattadt och icke heller trodde han att det komme att ske innan riksdagen hunnit samlas. Samtidigt underrättade han mig, att h. m:t konungen, som att börja med visat sig mycket resignerad, på sista tiden lagt i dagen den yttersta otålighet med afseende

på sitt inspärrande, och bland andra försök som han gjort att blifva befriad derifrån hade han också under de senaste dagarne skriftligen upprepat sitt anbud om att abdikera, med önskan att få tillåtelse att med drottningen och de kungliga barnen begifva sig till England. — Jag hade kort förut fått höra hvad grefve Lagerbjelke nu bekräftade, att nämligen efter det konungen af Sverige genom öfverste Silfversparre fått sig meddeladt det nekande svaret å hans första anbud om att afsäga sig kronan, han då uttryckte sin starka förtrytelse häröfver jemte det hoppet att han förr eller senare skulle blifva i tillfälle att hämnas för det våld man öfvat mot hans kungliga person, hvarvid öfverste Silfversparre, enligt den version han ger af historien, på grund af konungens häftighet såg sig föranlåten att hota h. m:t med strängare fångenskap, derest han icke funne för godt att moderera sitt språk, hvilken hotelse då också skall hafva medfört önskad verkan.

(Utdrag.) Stockholm den 14 april 1809.

— — — Då jag vid mitt besök i dag hos grefve Lagerbjelke af hans oroliga frågor kunde sluta till att han ännu icke mottagit ert svar på hr von Brinkmans, af hvilka båda aktstycken afskrifter voro bifogade er depesch, fann jag lämpligast att, i öfverensstämmelse med hvad ni behagat meddela om att det icke är nödvändigt för mig att lemna underrättelse om innehållet af dessa papper, icke underrätta baron Lagerbjelke om att jag redan mottagit dem, eftersom jag fruktade att om han finge lära känna innehållet af dessa papper, detta skulle göra honom mindre meddelsam, ty det är alldeles klart, att den öppenhjertighet den nu varande styrelsen hittills visat uteslutande haft sin upprinnelse i en önskan å dess sida att fördraget skulle betraktas såsom fortfarande egande bestånd så länge Sverige befunne sig i krig, i hopp att Storbritannien då också skulle fortfara med att utbetala subsidierna för samma tid oafkortad. Jag var desto mera angelägen att icke afbryta det hittills mellan regeringen och mig existerande förtroendefulla förhållande som svar från Paris dagligen väntades och jag visste, att ett sådant redan i går ingått från general Bernadotte.

Baron Lagerbjelke underrättade mig också mycket riktigt

under fortgången af vårt samtal, att de meddelanden han mottagit voro från hr de la Grange, som framför det första budskapet härifrån till Frankrike och som, då han icke träffat general Bernadotte i Hamburg, följt efter honom till München. Enligt dessa meddelanden skulle, enligt hvad han uppgaf, sagde officer blifvit på det mest förekommande och smickrande sätt mottagen af den franske generalen, som genast åtagit sig att gifva alla de i hansestäderna och på Östersjökusten förlagda trupperna befallning att inställa fiendtligheterna mot Sverige, hvarjemte han lofvat att afsända kurirer till de franska ministrarne både i Petersburg och Köpenhamn med uppmaning till dem att råda dessa hof att handla på enahanda sätt, och ehuru hr de la Granges beskickning endast gälde general Bernadotte, hade denne likväl inbjudit honom att så skyndsamt som möjligt begifva sig till Paris med ett bref till Bonaparte, hvilket generalen sjelf hade lemnat honom. Baron Lagerbjelke tillade, att alla de underrättelser han kunnat inhemta från den officer, som åtföljt hr de la Grange och sedermera af denne blifvit återsänd till Stockholm med de ofvan relaterade meddelandena, tycktes samstämmigt bekräfta att fiendtligheterna mellan Össterrike och Frankrike otvifvelaktigt kunde väntas blifva återupptagna hvitken dag som helst. — — —

I fråga om de inre förhållandena här kan jag för närvarande endast säga, att föga enighet tyckes vara rådande mellan de personer, som utgöra den nu varande styrelsen, och att Adlersparres makt och inflytande dagligen äro i tillväxt. — —

P. S. Jag ser mig i stånd att här innesluta en afskrift af general Bernadottes svar till fältmarskalken Klingspor.

— —— ——

Marskalk Bernadotte till fältmarskalken grefve Klingspor.

Jag har mottagit det bref ers excellens gjort mig den äran att tillskrifva mig för att å h. k. h. riksföreståndaren hertigens af Södermanland vägnar föreslå mig en vapenhvila mellan deras kejserliga och kungliga majestäters arméer. Jag såg med glädje att eders excellens till öfverbringande af detta meddelande valt· major de la Grange, som jag allt sedan för två år sedan först gjorde hans bekantskap i Lübeck alltid särdeles högt värderat. För

framgången af det uppdrag, hvilket han har att utföra, har jag ansett lämpligt att major de la Grange skulle sjelf begifva sig till h. m:t kejsaren. Jag har befalt en af mina adjutanter att vara honom följaktig på denna resa. Jag är säker om att han inom kort skall vara i besittning af de pass h. k. h. kan önska erhålla för en underhandlare. H. m:t kejsaren har redan vid mer än ett tillfälle uttalat sina vänliga afsigter mot den svenska nationen och jag tror mig redan nu kunna försäkra att h. k. h. skall finna sig tillfredsstäld med resultatet af det steg han i dag tagit.

I afvaktan på det beslut h. m:t kan komma att fatta, har jag befalt generallöjtnant Gratein, som under mitt kommando för befälet i hansestäderna och på östersjökusten, att inställa alla fiendtligheter mot svenskarne och att åtaga sig de svenska handelsfartygen, som af omständigheterna kunna komma att befinna sig inom det område der han för befälet. Jag känner, hr marskalk, en liflig tillfredsställelse öfver att hafva fått meddela mig med ers excellens. Ändamålet med dessa meddelanden är mig framför allt oändligt glädjande och det är mig en tillfredsställelse att tänka det ett fullständigt godt förstånd snart nog skall vara återstäldt mellan fransmännen och en lika tapper som högsinnad nation.

Jag har äran framhärda med största högaktning o. s. v.

J. Bernadotte,

Marskalk af kejsardömet, furste af Ponte-Corvo.

Merry till Canning. (Utdrag.)

Stockholm den 21 april 1809.

— — — Strax efter kurirens ankomst från London med depescher från Brinkman, innehållande meddelanden om det sätt, hvarpå det engelska kabinettet mottagit underrättelsen om revolutionen af den 13 mars, jemte den engelske konungens vägran att mottaga hertigens af Södermanland bref, fick jag mottaga ett besök af baron Lagerbjelke, som kom för att på hertigens af Södermanland befallning meddela mig hr von Brinkmans not jemte ert svar derå samt en redogörelse för hvad han skrifvit. Han hade bland annat omtalat och utförligt kommenterat det mig af h. m:t nådigt lemnade tillståndet att afresa härifrån,

rörande hvilket ämne er depesch till mig tyckes hafva blifvit uppläst för honom. I h. k. h:s namn besvor mig nu grefve Lagerbjelke att icke begagna mig af denna tillåtelse, all den stund min afresa härifrån helt säkert skulle leda till de mest ledsamma följder. För att desto säkrare kunna inverka på mig att stanna, talade han också om huru, enligt ingångna underrättelser, allt större utsigter vore för handen att norrmännen komme att förklara sig oberoende af danska kronan och möjligen förenade sig med Sverige, för så vidt de förändringar, som den svenska riksdagen kan komma att vidtaga i detta lands regeringsform, befinnas tilltalande för dem.

I fråga om ert svar å hr von Brinkmans not och h. m:ts vägran att mottaga hertigens af Södermanlands bref uttryckte baron Lagerbjelke icke så mycket missräkning deröfver som jag väntat och som han sjelf också med all säkerhet kände, åtminstone att döma af det enträgna sätt hvarpå han bad mig hemlighålla allt som tilldragit sig i London, med undantag af de mellan eder och hr von Brinkman vexlade försäkringarne om att, hvilken utgången af de från Sveriges sida gjorda fredsanbuden än månde blifva, de båda nationernas undersåter skulle så till sina personer som i afseende på sina fartyg och all annan deras egendom åtnjuta ömsesidigt skydd, ett förhållande, hvilket han önskade skulle ofördröjligen vinna den största möjliga offentlighet. — — — — Förnämsta ändamålet med hans besök var emellertid att affordra mig ett löfte att jag i alla öfriga afseenden skulle iakttaga den strängaste hemlighetsfullhet och att jag framför allt icke borde begagna mig af den mig beviljade permissionen. I fråga om denna sist nämda punkt hafva hertigen af Södermanland och hans minister, enligt hvad jag sedan erfarit, iakttagit en så sträng förtegenhet, att de icke ens meddelat något derom till åtskilliga af konseljens ledamöter.

Af mina senaste depescher har ni redan inhemtat, Sir, att jag, af orsaker som jag der förklarade, icke hade meddelat baron Lagerbjelke, att jag redan var i besittning af hr von Brinkmans not och det svar h. m:ts regering lemnat på de härifrån gjorda framställningarne, och då det icke heller kunde förmodas att jag mottagit någon underrättelse härom ens då baron Lagerbjelke gjorde mig de här anförda meddelandena, inskränkte jag

mig till att i mitt svar säga, det jag helt säkert skulle iakttaga den af honom önskade hemlighetsfullheten, men att jag deremot i fråga om min afresa från Stockholm icke kunde låta mig ledas annat än af hänsyn till hvad som tycktes vara min regerings afsigter, oberoende af det behof jag på grund af mitt helsotillstånd kände att så snart som möjligt få återvända till England, hvarjemte jag förklarade mig icke kunna se den ringaste sannolikhet för att mitt qvarstannande här skulle under närvarande förhållanden kunna vara till någon som helst nytta vare sig för h. m:ts tjenst eller för Sverige. — Jag har sedan dess icke återsett den svenske ministern.

Den ifver han visade att hålla mig qvar här visar tydligen i förening med den omständigheten att så stor hemlighetsfullhet skulle iakttagas med afseende på svaret från England, och särskildt hans svar på hvad jag anmärkte om obehöfligheten af mitt qvarstannande i Stockholm, att han nämligen kunde försäkra mig att detta qvarstannande vore af största vigt — allt detta visar sig tydligen vara grundadt på farhågorna för det för den nu varande styrelsen ogynsamma intryck detta svar och min afresa skulle komma att framkalla hos allmänheten, och detta var i sista hand också den egentliga anledningen till de föreställningar han gjorde mig. — — —

Allt hvad som hittills blifvit kändt om de af Adlersparre och hans förbundna såväl som af andra partier till föreläggande för den stundande riksdagen uppgjorda förslag om ändringar i regeringsformen, tyckes häntyda på en allmän önskan att inskränka monarkens makt; men med afseende på sjelfva hufvudfrågan — hvem som skall blifva landets nye konung och huru man tänker att ställa med hans nuvarande svenska majestät — är jag icke i stånd att finna någon bestämd opinion hafva bildat sig, utan fortfar osäkerheten med afseende härå lika stor som någonsin.

(Most secret.)

Sir. Stockholm den 21 april 1809.

Efter mörkrets inbrott i går afton fick jag besök af två för mig fullkomligt okända personer; den ene en officer och den an-

dre tydligen en man af god ställning och båda ytterst väl underrättade. De kommo för att meddela mig en redan i det närmaste till utförande mogen plan för h. m:t konungens återuppsättande på tronen.

Det är lika litet behöfligt som det här skulle vara lämpligt att för h. m:ts regering (den engelska) i enskildheter göra reda för det sätt hvarpå denna kontrarevolution är ämnad att sättas i verket, derest hvad som ännu fordras för dess utförande skulle kunna hinna anskaffas inom den tid (senast åtta dagar) man anser det vara nödvändigt att försöket företages. Det torde vara tillräckligt att säga att planen tyckes mig vara mycket väl uppgjord samt att de båda i frågavarande personerna, ehuru de icke meddelade mig sina namn, syntes af alla tecken att döma förtjena fullt förtroende. De förklarade, att anledningen hvarför de kommo till mig var först och främst att få veta, huru vida det verkligen var sant att h. m:t konungen (af England) hade, som den här varande regeringen försöker att göra troligt, öfvergifvit sin allierade genom att erkänna hertigen af Södermanland såsom regent och förklara sig villig att understödja hans regering, och vidare att fråga mig huru vida jag möjligen omedelbart kunde lemna dem något bistånd i penningar, emedan förberedelserna för detta förehafvande, hvilka tagit sin början nästan omedelbart efter den svenska konungens fängslande, kräft mycket större summor än man från början trott skulle komma att erfordras, hvarför man nu fruktade att medel till betäckande af de ytterligare utgifter, hvilka kunde komma att fordras för h. m:t konungens återuppsättande på tronen, i betraktande af den återstående tidens korthet icke skulle kunna anskaffas, sedan de personer, hvilka i första hand voro delaktiga i företaget och hvilkas ledare den person, som talade vid mig, sade sig vara, icke haft någon annan utväg att anskaffa pengar än att tillita sina egna medel. Bland andra utgifter som redan förekommit uppgaf han att de besoldat och under de senaste tio dagarne underhållit icke blott fem tusen man här i Stockholm bland general Adlersparres egna trupper, östgöta- och dalaregementen, hvilka endast väntade på order, utan äfven större delen af det beväpnade landtfolket i hela provinsen Dalarne, som stod färdigt att när som helst sätta sig i marsch, samtidigt hvarmed de voro försäk-

rade om understöd af samtliga trupper och beväpnade bönder i Skåne och andra af de södra landskapen, som senast varit under fältmarskalken Tolls befäl, samt af hela presterskapet från ärkebiskopen i Upsala ner till den minste adjunkt, som alla voro förbundne i samma sak.

Det var alldeles nödvändigt, anmärkte han, att slå detta slag före riksdagens sammanträdande och innan någon fransk eller rysk agent skulle hinna anlända hit. Han slöt med att säga att de i och för erhållandet af ytterligare behöfliga penningemedel hade vändt sig till tre personer, hvilka skulle lemna svar som i morgon, hvarefter, om de nödiga medlen icke kunde anskaffas, planen antingen måste alldeles uppgifvas eller också dess utförande uppskjutas till något annat tillfälle, så vida icke jag kunde lemna de nödiga medlen, i hvilket fall han sade sig kunna garantera företagets framgång.

I mitt svar å detta meddelande förklarade jag, att jag ville gå så långt som att låta dem veta det h. m:t icke ännu erkänt hertigen af Södermanland såsom regent, men att h. m:t och hans regering alltid och utan undantag handlat efter den principen att icke på något sätt, direkt eller indirekt inblanda sig i någon främmande stats inre angelägenheter och att h. m:t antagligen icke skulle komma att erkänna någon ny regering i Sverige förr än hela folkets allmänna önskan i detta afseende blifvit klart och bestämdt uttryckt samt detta förhållande samtidigt blifvit erkändt äfven af andra makter, en förklaring, som jag upprepade hvarje gång de i fråga varande personerna ansatte mig med begäran om mitt bistånd.

Samtalet slöt med att de lofvade, att de i morgon afton skulle låta mig veta huru vida de lyckats erhålla de för företagets utförande nödiga medlen eller icke samt att de, om detta lyckades dem, fortfarande skulle underrätta mig om sakens fortgång.

Jag hoppas, Sir, att det svar jag vid detta tillfälle gaf skall röna h. m:ts nådiga bifall. Äfven om jag af h. m:ts regering hade erhållit bemyndigande att i ett fall sådant som detta handla alldeles efter eget godtfinnande, skulle jag likväl icke hafva gjort bruk deraf. Jag skulle nämligen icke anse det ur politisk synpunkt klokt, att försöka återuppsätta konungen af Sverige på

hans tron, all den stund, enligt allt hvad jag haft tillfälle att inhemta, hans svenska majestäts karakter och handlingssätt icke äro sådana att ett förbund med honom för framtiden skulle kunna blifva till någon nytta för Storbritannien i jemförelse med de utgifter, som ensamma skulle vara i stånd att betrygga en sådan allians, ty sådan har misshushållningen med och den fåkunniga användningen af alla subsidier, som hittills varit eller för framtiden skulle kunna komma att blifva beviljade till konungen af Sverige, alltid varit och skulle äfven fortfarande blifva i följd af att han sjelf vill handhafva alla statsdepartementens åligganden utan att hafva nödvändig kännedom om ens ett enda af dem, att intet penningeunderstöd, hur stort det än måtte vara, skulle kunna rädda honom undan de förvecklingar, med hvilka han hotades vid den tid då revolutionen utbröt. Hade denna händelse icke inträffat, skulle den ryska styrka som då stod mot honom, med all säkerhet bemäktigat sig hela riket och tvungit hans svenska majestät att fly derifrån eller nödgat honom att underskrifva de vilkor h. m:ts regering redan känner. Skulle konungen af Sverige åter komma på tronen, skulle samma missöden om möjligt med ännu större visshet möta honom, ty han skulle då få att strida både med inre och yttre fiender, hvilka den missräkning de måste känna vid hans återkomst till makten endast skulle göra än mera förbittrade.

I betraktande af alla dessa omständigheter och särskildt med hänsyn dertill att jag icke är i stånd att se någon fördel för h. m:ts intressen af mitt qvarstannande här, och i all synnerhet som min helsa ingalunda är stark nog för de ansträngningar, som h. m:ts regering kräfver för att medföra något godt resultat, och då jag samtidigt i den omständigheten att h. m:ts tillstånd till min afresa härifrån blifvit mig meddeladt, kan tagas som ett uttryck af hans önskan att jag på sätt som blifvit mig föreskrifvet skall afgå från denna befattning, har jag nu, Sir, beslutat ofördröjligen underrätta baron Lagerbjelke om min afsigt att återvända till England.

2.

Bref och rapporter af 1809 mellan Canning och Foster, engelsk chargé d'affaires vid hofvet i Stockholm.

Nya episoder med Brinkman. — Beskickning till Napoleon och Bernadotte. — Omdöme om riksdagen. — Bref från kejsar Napoleon till hertigen af Södermanland. — Notiser om Armfelt. — Bidrag till historien om Munck och Gustaf Adolfs börd. — Förhållande till Norge. — Pretendenter till svenska tronföljden. — Franska förvrängningar af den politiska ställningen i Europa. — Partibildningar inom svenska riksdagen.

Sir. Foreign office den 11 juli 1809.

Edra depescher hafva ingått och blifvit framlagda för konungen.

Jag har att till eder framföra h. m:ts erkännande af det nit och den urskiljning, hvarmed ni utfört edra åligganden.

Jag har icke af h. m:t blifvit ålagd att lemna eder några närmare instruktioner för edert handlingssätt, all den stund allt hvad man under den senaste tidens oro och osäkerhet i Sverige väntat af er, varit att ni regelbundet skulle underrätta h. m:t om händelsernas gång der i landet och för öfrigt rätta ert språk efter de allmänna försäkringar jag gifvit hr von Brinkman om h. m:ts vänskapliga sinnelag för Sverige utan att bruka h. m:ts namn till gifvande af något särskildt löfte eller uttalande af någon mening rörande den nya regeringens förehafvanden. Allt, som angår de båda rikenas politiska förbindelser, har nödvändigtvis måst afgöras här med hr von Brinkman, med hvilken jag på h. m:ts befallning underhållit oafbruten, ehuru icke officiel förbindelse.

Under våra samtal har emellertid aldrig någon fråga förekommit, som gjort det nödvändigt för mig att tillställa er några särskilda förklaringar eller förhållningsorder, intill dess den kurir anlände hit som medförde underrättelsen om att h. k. h. hertigen af Södermanland nu faktiskt antagit konunganamnet med konungamakten, samtidigt hvarmed hr von Brinkman också fick mottaga sina nya kreditivbref.

En afskrift af dessa bref så väl som ock af det, hvilket h. k. h. hertigen af Södermanland tillskrifvit h. m:t konungen, öf-

verlemnades af hr von Brinkman till mig i en officiel not, hvaraf jag här innesluter en afskrift.

Samtidigt innesluter jag äfven en afskrift af det svar jag lemnat å hr von Brinkmans not.

Och får jag nu till er underrättelse och ledning meddela er de skäl, som föranledt h. m:t till det handlingssätt han i detta fall beslutat följa och särskildt rörande de bevekelsegrunder härtill, hvilka icke lämpligen kunde i sin helhet utvecklas i ett officielt papper.

Först och främst kan erkännandet af den nye konungen, i den form man hos h. m:t framstält begäran derom, vara ämnadt till och skulle må hända äfven kunna tydas som jemväl inneslutande ett annat och mycket vidsträcktare erkännande.

Brinkmans not omtalar icke blott konungens afsättande utan äfven hans ättlingars utestängande från tronföljden. — Hertigen af Södermanland har inga barn. — Till hvem tänker man då inskränka tronföljden? Hvilken ny dynasti skall kallas att intaga den svenska tronen? Detta är frågor, hvilka man icke ansett lämpligt att nu direkt göra hr von Brinkman, eftersom det f. n. anses mera önskvärdt att undvika förhandlingar af en så grannlaga natur, och om den svenska regeringen utan att göra några vidare svårigheter vill finna sig i en begäran att den afstår från att fordra ett afgörande i fråga om erkännandet, vill h. m:t å sin sida finna för godt att icke begära någon förklaring öfver eller uttala någon åsigt om hvad som senast tilldragit sig i Sverige.

Men med kännedom om att Ryssland eftertraktar den svenska kronan för en de ryska intressena helt och hållet tjenande furste; med full öfvertygelse om att Bonaparte icke skall blifva sen att ingripa i ordnandet af den svenska monarkiens inre angelägenheter, när helst han finner rådrum att vända sin uppmärksamhet åt det hållet, under det å andra sidan intet erkännande af den nu varande konungen erhållits från någondera af dessa makter, under det fredsförhandlingarne med båda ännu årosväfvande och möjligen komma att i sista hand göras beroende af en Ryssland och Frankrike tillfredsställande uppgörelse om den blifvande nya dynastien — under dessa omständigheter kan man icke vänta att h. m:t genom ett förhastadt erkännande af giltig-

heten af allt det som hittills tilldragit sig i Sverige, innan de möjliga följderna deraf ännu kunna bestämmas, skulle i detta fall intaga en ställning, som för honom kunde blifva både brydsam och svår, när det framdeles blefve fråga om andra dylika erkännanden, efter det Ryssland och Frankrike lyckats att genomdrifva sina planer med afseende på den svenska tronföljden.

Icke heller är frågan om tronföljden det enda spörsmål h. m:ts fiender kunna önska att till h. m:ts nackdel ordna med Sverige, innan de erkänna den nye konungens titel eller sluta fred med honom.

Det är kändt att Ryssland yrkar på att de svenska hamnarne skola stängas för Storbritannien. — Man är här fullt öfvertygad om att hertigen af Södermanland icke skall samtycka till en sådan handling, derest han kan undvika det, och i ingen händelse skulle finna sig deri utan största motvilja. Men påtryckningarne kunna blifva allt för starka för att kunna motstås, och så länge utgången i detta fall ännu är oviss, är h. m:t skyldig sig sjelf att icke onödigtvis minska utsigterna eller medlen till ett motstånd genom att allt för beredvilligt lemna ett erkännande, der hoppet att erhålla och fruktan att gå miste om ett sådant kunna verka såsom en eggelse att vägra sitt bifall till mot h. m:ts intressen fiendtliga åtgärder och äfven kunna erbjuda ett argument för svenska regeringen att nyttja mot Ryssland, när det blir fråga om att förmå denna makt att afstå från att göra sin vilja gällande.

Då det uppenbarligen ligger i Rysslands intresse att Storbritanniens erkännande skall erhållas för den nya svenska regeringen, skall Ryssland möjligen också befinnas villigt att afstå från en fordran, hvars uppfyllande tydligen måste omöjliggöra ett sådant erkännande, men hvilken samma makt deremot, om erkännandet väl en gång var gifvet, helt säkert icke skulle finna någon anledning att afstå från att fasthålla till det yttersta.

Äfven om icke dylika skäl funnes för att redan ur synpunkten af en försigtig politik (och det är en politik, som lika mycket rör Sveriges egna som någonsin Storbritanniens intressen) uppskjuta erkännandet af den nye svenske konungen så länge underhandlingarne med Ryssland och Frankrike ännu äro oafgjorda, och om det icke vore nog att framhålla h. m:ts obestrid-

liga rätt att sjelf afgöra när han kan finna lämpligast att lemna sitt erkännande, så återstår alltid ett annat tungt vägande skäl för ett uppskof härmed i det för närvarande mellan Storbritannien och Spanien rådande förhållandet, hvars betydelse hr von Brinkman sjelf tyckes hafva insett.

F. d. konungen af Sverige hade utnämt en minister att residera vid den spanska centralregeringens säte, dermed erkännande Ferdinand VII:s anspråk och titel såsom konung öfver Spanien och Indierna. Denna minister har blifvit återkallad af den nya svenska regeringen, utan att (så långt det kommit till h. m:ts kunskap) något meddelande blifvit lemnadt huru vida afsigten är att gifva honom en efterträdare eller huru vida Sverige ämnar att genom hans återkallande äfven återtaga sitt erkännande af h. katolska m:t.

Eftersom h. m:t är genom den allra förtroligaste allians förbunden med Spanien måste h. m:t af hvarje regering, med hvilken h. m:t står i ett förhållande af vänskap och förtroende, yrka på ett erkännande af h. katolska m:t eller Spanien skulle hafva rätt att beklaga sig öfver h. m:t, derest någon annan makt begärde h. m:ts erkännande och detta erkännande beviljades, utan att man samtidigt gjorde till ett vilkor, att denna makt också skulle erkänna h. m:ts allierade Ferdinand VII.

Denna synpunkt har jag icke särskildt framhållit i något officielt meddelande till hr von Brinkman, all den stund der å vår sida icke finnes någon önskan att försätta den nya svenska regeringen i trångmål, långt derifrån, och vi inse att, i den ställning denna regering nu befinner sig till Ryssland och Frankrike, det för henne måste blifva icke blott svårt att bevilja, utan äfven brydsamt att ens yttra sig om ett formligt erkännande af h. katolska m:t.

Skulle hr von Brinkman blifva ålagd att yrka på h. m:ts erkännande af den nya regeringen i Sverige, kommer jag emellertid att se mig skyldig att bestämdt fordra af hr von Brinkman en förklaring öfver samma regerings tankar och afsigter med afseende på den lagliga monarkien i Spanien och att från Sveriges sida fordra samma erkännande af h. m:ts allierade som Sverige för egen del fordrar af h. m:t.

Denna så väl som alla andra dylika frågor, hvilka kunna medföra bryderi och svårigheter för den svenska regeringen, är det h. m:ts uppriktiga afsigt att undvika. I fråga om Sveriges inre angelägenheter hyser han ingen annan önskan än att de måtte blifva afgjorda på det sätt, som är mest egnadt att bidraga till Sveriges egen lycka och sjelfständighet.

H. m:ts flottor hafva mottagit order att samverka för försvaret af dess kuster, och h. m:ts uppriktiga önskan är att mellan de båda rikena bibehålla orubbade det mest vänskapliga förhållande och de förtroligaste handelsförbindelser. Han måste endast motsätta sig att en begäran, hvars behandlande måste blifva lika brydsamt för Sverige som det i närvarande stund skulle falla sig obehagligt för h. m:t, i förtid drages under diskussion.

Dessa äro de känslor jag blifvit befald att uttala till hr von Brinkman, och i öfverensstämmelse dermed torde ni äfven afpassa edra uttalanden, derest ni skulle blifva uppmanad att yttra er i ämnet. Men om så icke uttryckligen sker, har ni att inskränka er till hvad jag i mitt bref till hr von Brinkman framhållit.

(Secret.)

Sir. Foreign office den 26 juli 1809.

Edra depescher hafva ingått hit och blifvit framlagda för konungen*.

Min senaste depesch underrättade er om h. m:ts uppfattning af frågan om erkännandet af Sveriges nye konung och hvad som sedan dess förefallit i fråga om tronföljden har icke varit egnadt att ändra denna uppfattning. — Men samtidigt med det ni har att afhålla er från hvarje yttrande, hvilket skulle kunna tydas såsom ett åtagande från h. m:ts sida att erkänna eller gilla hertigens af Augustenburg kallande till tronarfvinge i Sverige, åläggеs ni att uttala de mest uppmuntrande försäkringar om h. m:ts benägenhet att se en förening komma till stånd mellan Sverige och Norge, likasom ock om hans benägenhet att icke blott befalla inställandet af alla fiendtligheter mot norska

* Det följande af denna depesch ända till slutet var affattadt i chiffer.

fartyg utan att äfven tillåta återupptagandet af de kommersiela förbindelserna mellan hans egna undersåter och Norges invånare, så snart denna förening blifvit fullbordad och förklarad.

Foster till Canning.

Stockholm den 3 maj 1809.

— — — Mellan kl. 5 och 6 på aftonen den 30 april återkom hit M. de la Grange, som omedelbart efter tilldragelsen den 13 mars blifvit afsänd härifrån för att äfven bringa förslaget om en vapenhvila till general Bernadotte och sedan af denne blifvit tillrådd att fortsätta till Paris, derifrån han nu tillryggalagt återvägen på tretton dagar. Han medförde från Bonaparte svar å det bref från hertigen af Södermanland, som befordrats genom M. Suremain och med denne nådde Paris den 9 april på aftonen. Jag har den äran att här innesluten öfversända en afskrift af detta Bonapartes svar; innehållet bekantgjordes genast här af general Adlercreutz i strid mot baron Lagerbjelkes önskan, hvilken senare uttalat vissa farhågor för att detta skulle kunna komma att offentliggöras i någon engelsk tidning.

Det bref från M. Champagny, som åtföljde, har icke blifvit mig meddeladt af baron Lagerbjelke, han förklarade det endast hafva innehållit höflighetsbetygelser. Båda hafva blifvit öfversända till hr von Brinkman för att genom honom meddelas till h. m:ts regering. Den svenske ministern tycktes betrakta dem såsom i hög grad otillfredsställande, ehuru de här otvifvelaktigt gjort ett mycket gynsamt intryck på allmänheten i följd af att de icke innehöllo någon direkt begäran om Sveriges tillträdande af alliansen mot Storbritannien. Om man emellertid betänker att afsigten med baron von Ehrenheims första bref, hvarå M. Champagnys är svar, var att framkalla misstänksamhet hos den franska regeringen genom att omtala att från rysk sida särskilda förslag blifvit gjorda till Sverige, samt att hertigens af Södermanland önskan var att pass skulle erhållas för en underhandlare att utan uppskof afgå till Paris, så är det temligen tydligt att Bonapartes svar icke kan vara annat än otillfredsställande för svenska regeringen, eftersom det icke blott icke uttrycker något missnöje å Frankrikes sida med de omtalade särskilda

fredsförslagen, utan tvärt om uttalar sin afsigt att rådgöra med hofven i S:t Petersburg och Köbenhavn om hvad som kan komma att göras med afseende på Sverige, och något afseende icke blifvit fäst vid den gjorda begäran om erhållande af pass för en underhandlare att afgå till Paris. Baron Lagerbjelke lät ändock förstå, att om öfverenskommelse träffats att underhandlingar skulle egt rum der, han sjelf blifvit den person, som utsetts att föra dessa.

Herrar Rosen och Björnstjerna, som till M. de Champagny framfört baron Lagerbjelkes bref med underrättelsen om hans utnämning till sin nu innehafda post, hade, då han vid ankomsten till Hamburg blifvit underrättad om Bonapartes afresa från Paris, ändrat resplan och begifvit sig till Strassburg i hopp att möta honom der.

Sedan isen mellan fasta landet och Åland nu icke längre är farbar, tager förbindelsen med Ryssland mycket lång tid, i följd hvaraf något nytt från det hållet heller icke är att vänta ännu på någon tid.

Baron Armfelt, som under de senast gångna veckorna uppehållit sig i Göteborg såsom befälhafvare för vestra armén och som är känd för att hafva tagit en mycket verksam del i de hemliga underhandlingarne med norrmännen, anlände hit till Stockholm i dag kl. 10 på morgonen. Baron Lagerbjelke förklarade under ett samtal den dag då jag blef presenterad för honom, att han ansåg dessa underhandlingar vara af en mycket obestämd och illusorisk natur och att de under närvarande förhållanden icke voro att bygga på. Det är emellertid icke så lätt att sätta obetingadt förtroende till denne ministers försäkringar, och då de underrättelser Mr. Merry inhemtade ur andra källor, voro särskildt egnade att ingifva den föreställningen, att norrmännen verkligen hafva i sigte att handla på egen hand genom att förena sina intressen med Sveriges, är jag mycket böjd för att anse denna fråga mycket längre hunnen än hvad baron Lagerbjelke tyckes hågad att medgifva, och skall jag göra mitt bästa för att till h. m:ts regerings underrättelse söka få kännedom om frågans verkliga ställning.

Riksdagens öppnande tillkännagafs den 1 d:s med vanliga högtidligheter på Stockholms gator af rikshärolden och samma

dag utnämnde hertigen af Södermanland friherre Ankarsvärd till landtmarskalk eller talman på riddarhuset, och aflade denne jemte ärkebiskopen af Upsala, som bekläder samma post i prestetståndet, den vid sådana tillfällen öfliga eden. Då fullmakterna för ledamöterna i de båda andra stånden skola granskas af riksdrotset, dervid fungerande i egenskap af rikskansler, torde dröjsmålet härmed hindra sammanträdenas påbörjande till slutet af denna vecka, då det väntas att alla fyra stånden den 6 dennes skola kallas att infinna sig i stora rikssalen å slottet, der hertigen af Södermanland kommer att presidera såsom regent och öppna riksdagen med ett tal.

Emellertid råder det för närvarande här en ganska stor oro i sinnena; en stor del af bönderna och af presterskapet så väl som ock åtskillige af adeln äro stämda för konungen, under det ett annat stort parti tyckes benäget att åtaga sig drottningens och prinsens sak med uteslängande af den olycklige monarken, hvaremot de som nu hafva makten och, enligt hvad det allmänt antages, äro bestämde för att uppsätta hertigen af Södermanland på tronen, tala i de mest nedsättande ordalag icke blott om den svenske konungen sjelf, utan äfven om kronprinsen, hvilken de säga redan börjar att visa tecken till egensinnighet i lynnet och en försigtighet i sina uttalanden om de inträffade händelserna, vida utöfver hvad man skulle vänta sig af en person vid hans år.

Vid riksdagens öppnande kommer baron Lagerbjelke att i egenskap af hofkansler uppläsa en utförlig berättelse om allt som tilldragit sig i Sverige efter den senaste riksdagen år 1800. Den mest intressanta afdelningen i denna berättelse blir redogörelsen för den här timade revolutionen, och ur ganska tillförlitlig källa erfar jag också, att den första åtgärd man kommer att företaga blir att utropa hertigen af Södermanland till konung, hvilket till förhindrande af hvarje slags debatt i ämnet kommer att ske medelst acklamation. H. m:ts konungens formliga och oinskränkta tronafsägelse har antingen redan erhållits eller väntas också skola erhållas i tillräckligt god tid, och förtroendet till hans ord är, enligt hvad en ledamot af konseljen i går berättade mig, så starkt, att sedan det väl en gång blifvit gifvet, man icke vi-

dare skall hysa någon den ringaste fruktan för att det någonsin kommer att återtagas.

Garnisonen här i Stockholm har efter hand blifvit förstärkt till cirka 8000 man, men det synes mycket sannolikt, att om en styrka, som öppet förklarade sig för h. m:t konungens sak, komme marscherande hit, så skulle åtminstone hälften af dessa trupper befinnas färdiga att ställa sig på samma sida i stället för att göra motstånd, och jag väntar dagligen att det skall komma till något våldsamt utbrott antingen här eller i landsorterna.

Från kejsar Napoleon till hertigen af Södermanland.

Min broder.

Jag har mottagit eders k. h:s bref af den 17 mars. E. k. h. har icke misstagit sig i fråga om min önskan att se Sverige lyckligt, lugnt och i fred med sina grannar. Hvarken Ryssland, Danmark eller jag sjelf hafva fört krig mot Sverige af egen lust dertill. — Vi hafva tvärt om gjort allt i afsigt att förekomma de olyckor, som lätt kunde förutses. Jag har skyndat mig att göra dessa hof meddelanden om e. k. h:s önskningar; jag smickrar mig med att deras känslor skola befinnas likartade med mina egna, och jag hoppas att från vår sida åtminstone inga hinder skola möta för att Sverige åter blir lugnt och lyckligt. Så snart jag hunnit inhemta mina bundsförvanters åsigter, skall jag derom göra meddelande till e. k. h. Må e. k. h. till dess vara öfvertygad om den aktning jag känner för ert folk och de välönskningar jag hyser för det samma så väl som ock om de känslor, hvilka h. k. h:s egna dygder och upphöjda karakter länge ingifvit mig, hvarför jag ber till Gud att taga min broder i sitt skyddande hägn. Eder tillgifne broder

Napoleon.

Foster till Canning. (Most secret).

Sir. Stockholm den 5 maj 1809.

Jag sammanträffade i går afton i ett enskildt sällskap med baron Armfelt, om hvars ankomst hit till hufvudstaden jag haft

äran meddela er i en depesch, och beklagade han mycket att han icke fått träffa Mr. Merry före dennes afresa till England, emedan han skulle haft att göra honom vissa vigtiga meddelanden och förslag, hvilka han trodde skulle hafva rönt ett gynsamt mottagande från h. m:ts regering, hvarefter han antydde sin önskan att nu i stället få göra dessa meddelanden till mig och bad mig att för den skull vara hemma som i afton.

I öfverensstämmelse härmed besökte han mig också denna afton kl. mellan 6 och 7 och började genast att tala om sitt ärende, i det han underrättade mig, att de mest betydande bland norrmännen och medlemmarne af detta lands regering, bland hvilka han särskildt nämnde 2801. 922. 3659. 1109. 3927. 478. 3817. 2869. 3342. 3915. 2050. 914. 2010. 4146. 344. 407. 1430. 2876. 958. 466. 1634. 1508*, lifligt önskade att få ett slut på beroendet af Danmark, hvilket blifvit till en börda i stället för skydd för dem i följd af det lägervall, hvari det försatt handelslifvet, hvilket är en så vigtig näringskälla för detta lands invånare.

I och med det mellan kommendören Hoffer och Adlersparre träffade aftalet, hvilket ehuru endast muntligt dock på det mest samvetsgranna sätt iakttagits af norrmännen, hade tillfälle beredts till täta meddelanden mellan de norske officerarne och dem, som kommenderade den svenska styrkan. De förre sågo med synnerlig tillfredsställelse hvad som tilldragit sig i Sverige, och antydningar hade blifvit gjorda att om icke förändringen i detta sist nämnda lands styrelseform komme att gå i en allt för demokratisk riktning, någon utväg möjligen skulle kunna finnas att förena de båda rikena i något slags statsförbund. När general Armfelt vid öfverstlöjtnant Adlersparres ankomst hit öfvertog befälet öfver vestra armén, erhöll han samtidigt hertigens af Södermanland bemyndigande att göra sig närmare underrättad angående utsträckningen af de norske ledarnes planer, och under förevändning att underhandla om en utvexling af fångarne skickade han öfverste Platen, en officer för hvilken han

* Denna chiffer uttydes: grefve Wedel, son af den ädling med samma namn, hvilken för någon tid sedan var dansk minister i England, baron Rosencrantz och Monsieur Ancker.

hyste stort förtroende, till Kristiania der regeringen har sitt säte. Officeren i fråga hade täta samtal med de ofvan uppräknade adelsmännen jemte åtskilliga andra, hvilka alla uttalade sin obetingade tillit till sjelfständighetsförslagets framgång, under det de likväl tillade, att den rol Sverige komme att spela i underhandlingarne med Frankrike och detta lands bundsförvandter nödvändigtvis måste blifva bestämmande för utgången. Om Sverige i allt nödgades böja sig under Frankrikes vilja, kunde en förenad dansk-fransk armé komma att marschera öfver det svenska området och tillintetgöra deras förehafvanden, men om Sverige deremot stode på sig och förbunde sig att vägra en sådan armés genomtågande för att anfalla dem, skulle de se sig i stånd att genomdrifva sin sjelfständighet och sedermera bilda en federativ union med den svenska monarkien. Baron Armfelt förklarade att prinsen af Augustenburg, som för högsta befälet i Norge, ända tills helt nyligen afgjordt varit stämd för danska regeringen, hvarför inga meddelanden om den ofvan nämnda planen dittills kunnat göras till honom, men nyligen hade han råkat i ett skarpt meningsskifte med danska styrelsen — anledningen dertill kunde han icke meddela mig — hvaraf man hoppades att följden å prinsens sida måtte blifva en öppen brytning, och att man i så fall, derest sjelfständighetsplanen lyckades, skulle föreslå honom att i regeringens ställe öfvertaga landets förvaltning. Emedan det hufvudsakliga ändamålet med den tilltänkta förändringen i styrelsesättet vore att upphjelpa landets handel och detta skulle kunna befordras genom engelska fartyg och engelskt beskydd, så se norrmännen i ett förbund med England det stora medlet till det önskade resultatets vinnande, och hafva de derför uttalat den önskan, som baron Armfelt har erbjudit sig att söka främja, att nämligen någon förtroendeman å h. m:ts regerings vägnar skulle blifva skickad till Kristiania för att der på ort och ställe göra sig underrättad om förhållandena och träffa aftal om de åtgärder som böra vidtagas för att utan uppskof förse Norge med de förnödenheter, af hvilka man der snart kommer att hafva största behof, all den stund sädesförrådet icke anses kunna räcka till längre än till midten af juni. Baron Armfelt, hvars egentliga ändamål med detta besök var att förorda denna förberedande åtgärds vidtagande från h. m:ts regerings

sida, har lofvat att anskaffa det nödiga passet och håller före, att den person, som kan blifva utskickad, bör först begifva sig till Göteborg under förevändning af att resa i enskildt handelsföretag och derifrån fara landvägen till Kristiania. Han försäkrar mig vidare att han från de till hans armé hörande magasinen skulle kunna förse Norge med betydliga förråd af spanmål, tillräckliga för ändamålet till dess åtgärder kunna hinna vidtagas att anskaffa ytterligare förråd från Sicilien eller Amerika.

Då jag kom att närmare samtala med general Armfelt angående utförbarheten af den plan norrmännen hafva i sigte, syntes det mig som om denna skulle bero på allt för många omständigheter, och fastän general Armfelt sökte att gifva saken ett det mest lofvande utseende, tycktes den dock befinna sig i ett allt för outredt skick, för att man skulle kunna hysa några särdeles lifliga förhoppningar om dess förverkligande. Jag har emellertid trott det vara min pligt att lemna en utförlig framställning af hvad generalen hade att meddela mig.

Han berättade mig att M. Doré, den officer, som prinsen af Augustenburg afsändt till Köbenhavn för att inhemta den danske konungens förhållningsorder med afseende på vapenhvilan med Sverige, nyligen återkommit med h. danska m:ts tillåtelse att träffa skriftlig öfverenskommelse om fiendtligheternas inställande, sedan hittils aftalet med afseende härå varit uteslutande muntligt.

Norrmännen hafva ännu icke hemförlofvat en enda man af sin armé och hafva fortfarande 52000 reguliera trupper och milis under vapen inom sitt lands gränser. — General Armfelts armé är 7000 man stark, hvaraf 3000 man äro förlagda mellan Göteborg, Elfsborg och Marstrand.

Stockholm den 9 maj 1809.

Den nu varande regeringen ansåg det ur alla synpunkter nödvändigt att hertigen af Södermanland i dag skulle blifva utropad till konung utan föregående debatt, redan under det de fyra stånden voro samlade för riksdagens öppnande. Kejsar Alexander hade vägrat att betrakta dem annorlunda än som upprorsmakare, och hade icke velat mottaga baron Schwerin, som med-

förde ett bref från hertigen af Södermanland till h. kejs. m:t och hvars afsändande var menadt som ett erkännande för den artighet, hvilken man då trodde hr Alopæus' besök vid detta hof innebära; under det å andra sidan Bonaparte, ehuru han förklarade sig icke skola lägga sig i hvem Sverige kunde komma att välja till sin konung, sedan emellertid under samtal med grefve Rosen lät förstå, att det vore önskligt att detta val företoges utan vidare tidsutdrägt. Danmark hade också fört samma språk som Ryssland, under det det värdiga uppförande h. m:t iakttagit gent emot Sverige redan blifvit tillkännagifvet. Sinnesstämningen ute bland folket bidrog också till att öka vigten af att någon stadgad regeringsform utan uppskof komme till stånd. Hertigen af Södermanland och hans konselj hade derför beslutat att så vidt möjligt redan samma dag riksdagen öppnades valet af konung (hvilket man ansåg skola falla på h. k. h.) borde företagas, och för detta ändamål hade dagen förut talmännen fått för de särskilda stånden uppläsa det statsrådsprotokoll, hvari denna åtgärd anbefaldes. Som ridderskapet och adeln sammanträdt tidigare än de öfriga stånden blef dess beslut i frågan också först kändt, och bestod detta i en bestämd vägran att företaga konungavalet innan frågan om en regeringsform blifvit afgjord. En synnerligen häftig debatt egde rum, utan att likväl någon som helst vanvördnad mot hertigen personligen gaf sig luft, men deremot yttrades starkt misstroende mot hans konselj, som några af ståndets yngre ledamöter högt försäkrade sökte bedraga folket för att sedan de väl fått en konung vald pålägga detta hvilken regeringsform de funno för godt. Adlersparre satt tyst under debatten, men jag hör att han förlorat mycket af sitt fordna inflytande till och med bland sina egna officerare i följd af den nya regeringsformen, i hvars uppgörande han som en verksam ledamot af konseljen anses hafva haft synnerlig del och som nu af majoriteten anses skola komma att gifva kronan ett allt för stort inflytande, hvilket de på grund af hertigens svaga kropps- och själskrafter förutse snart skulle komma att öfvergå till konseljen.

En baron Kurck, en adelsman från landsorten enligt hvad jag erfar, är den person som tog ledningen af oppositionen, och när landtmarskalken framstält proposition hördes så allmänna

nej-rop i huset, att det icke ens kunde blifva fråga om att skrida till att räkna rösterna. Jag har hört sägas att landtmarskalken visade mycket missnöje med den inom huset rådande oordningen, så att han till och med för en stund nedlade sin staf, men då han såg att framförandet af hertigens af Södermanland försäkringar att lemna stånden full frihet i deras val af en regeringsform icke hade någon verkan, gaf han vika och huset åtskiljdes, hvarefter hertigen och hans konselj beslöto att den följande dagen endast skulle upptagas af ceremonier. Borgare- och bondestånden handlade på samma sätt som ridderskapet och adeln, men i presteståndet uttalade sig deremot majoriteten för att genast välja hertigen af Södermanland.

Hertigen af Södermanland kände sig, enligt hvad jag erfor, mycket obehagligt berörd af det misstroende till hans afsigter, hvilket han trodde sig finna uttaladt i denna vägran att efterkomma ett förslag, som han framstält endast på grund af nödvändigheten att få till stånd en ordnad styrelse till att förhandla med främmande makter. I går afton fortsattes debatterna i de särskilda klubbarne, af hvilka det här i hufvudstaden finnes fem i samband med riksdagen, ända till sent på natten. — — — —

(Most secret.)

Sir. Stockholm den 17 maj 1809.

Jag beklagar att hafva att meddela er det jag af en högt uppsatt person underrättades om ett steg som konungen af Sverige nyligen tagit och hvilket, om uppgiften skulle besanna sig, måste väcka uppriktig ledsnad icke blott hos hvarje personlig vän till h. m:t konungen utan lika mycket hos alla rättänkande och hvilket i så fall äfven måste komma att minska de sympatier hans olyckliga belägenhet eljest skulle hafva tillförsäkrat honom samtidigt hvarmed det äfven måste komma att medföra högst menliga följder för hans kungliga afkomma.

Helt säkert har ni, Sir, hört omtalas den skandalösa historia som är förbunden med baron Muncks namn och som äfven rör enkedrottningens karakter. När den nämnde adelsmannen på sin tid af hertigen af Södermanland, som då förde styrelsen såsom regent, blef förvisad från Sverige på grund af någon förse-

else i ett af honom då beklädt offentligt embete, uppsatte han, svårt att säga under hvilken stämning, före sin afresa ett i vederbörlig form undertecknadt och bevittnadt papper, i hvilket hans brottsliga förhållande till h. m:t drottningen var tydligen beskrifvet. De i denna handling beskrifna förhållandena voro lika väl som det deri begagnade språket af den mest opassande natur, och öfverlemnades aktstycket i fråga förségladt till baron Lagerbring, en ledamot af den då varande regeringen, med begäran att det skulle omsorgsfullt bevaras, till dess nu varande h. m:t blefve myndig, då det skulle till honom öfverlemnas. Det kan tyckas besynnerligt, att hertigen-regenten icke skulle blifvit underrättad om detta förhållande, men enligt hvad jag erfar från samma källa, skall handlingen i fråga emellertid hafva blifvit omsorgsfullt bevarad, med obrutet sigill, ända till dess konungen blef myndig, då det öfverlemnades till honom. Han läste det, och då han der fann en förklaring om sin egen illegitima börd hemlighöll han innehållet och tycktes hafva förstört papperet. För tre dagar sedan inträffade emellertid hr Silfversparre till regeringens stora öfverraskning här i Stockholm med det omtalade papperet i handen och var han af h. m:t konungen anbefald att meddela det samma till regeringens ledamöter. På baksidan af papperet var en med konungens egen handstil skrifven anteckning, i hvilken han, som jag fattade det, uttalade sin öfvertygelse, att de många hemsökelser, som drabbat honom, varit den allsmägtiges straffdomar för att han antagit en krona, till hvilken han icke haft någon rätt. Detta papper hade han lemnat *öppet* till hr Silfversparre som af h. m:t konungen uppfordrades att genomögna det samma och som, efter att enligt hvad jag erfarit, hafva uttalat sig angående det otillbörliga i att ett sådant papper skulle finnas till, slutligen samtyckte till att öfverlemna det åt hertigen af Södermanland i konseljen. Sedan man der tagit del af innehållet, förseglades dokumentet med samtlige de närvarande konseljledamöternes sigill jemte baron Armfelts, hvilken senare varit en personlig vän till den aflidne konungen af Sverige, och nedlades det derefter att förvaras i hemliga arkivet.

Det är endast allt för troligt att man skall låta denna historia löpa omkring i förtroende inom hufvudstadens sällskapskretsar för att på det sättet minska antalet anhängare af det nu

ganska starka parti, hvilket håller fast vid kronprinsens anspråk. Möjligen är det hela också endast en dikt, ehuru jag svårligen skulle kunna tänka att den person, som här var min sagesman, skulle kunna nedlåta sig till att uppfinna en så skamlig histora, och han försäkrar mig att han sjelf sett det ifrågavarande papperet och varit en af dem som derå fäst sina sigill, och han bör äfven känna den svenske konungens handstil. Så väl spunna äro emellertid de intriger och så stor den falskhet, som praktiseras vid detta hof, att det hela må hända endast är ett af de många medel, hvaraf partianden i närvarande stund här söker begagna sig för politiska ändamål. Den handling, hvarigenom h. svenska m:t förklarades förlustig sin tron, var så till vida laglig, att den var grundad på hans egen afsägelse, men då ett motsvarande förhållande icke eger rum i fråga om hans ättlingar, är lagligheten i fråga om dem mera tvifvelaktig. Temligen allmänt förmodas det också, att kejsaren af Ryssland tros vara böjd för att bevaka sin nevös intressen, under det man å andra sidan helt naturligt med stor spänning motser hvilka mått och steg h. m:t (Georg III) kan komma att vidtaga såsom en följd af hertigens af Södermanland kallande till tronen. Ni kan lätt förstå, Sir, att det under dylika omständigheter kan finnas stora skäl att önska, det den kunglige prinsen skall framställas i det ljus den ofvan återgifna historien är egnad att kasta öfver hans börd, hvarför man också måste vara mycket försigtig med afseende på den tilltro man har att sätta till den samma.

(Secret.)

Sir. Stockholm den 19 maj 1809.

Sedan jag hade äran att till eder meddela en redogörelse för förhållandena i Norge, sådana de blifvit för mig framstälda af general Armfelt, har jag upprepade gånger haft tillfälle att åter sammanträffa med honom, och har jag fortfarande funnit honom hafva godt hopp om att dessa förhållanden slutligen skola utveckla sig på ett för Sveriges och Storbritanniens ömsesidiga intressen gynsamt sätt. Han har emellertid nu gjort mig något mera förtrogen med sin uppfattning om fördelarne häraf särskildt för hans eget land.

Om det kommer till en brytning mellan norrmännen och Danmark är det tydligt att de förre för att kunna erhålla nödig tillförsel af lifsmedel genast måste öppna sina hamnar för svenska och engelska fartyg och derigenom tvingas att helt och hållet ställa sig på Sveriges och Storbritanniens sida. Göra de detta mot Danmark, måste de också göra det mot Ryssland, och en norsk styrka, hotande general Schuvaloffs armé vid Torneå, kommer då att bilda en stark afledare till förmån för mellersta Sveriges provinser genom att hindra ett kombineradt anfall af den nordliga ryska hären med de förstärkningar, som kunna komma att föras öfver Bottniska viken, hvarigenom en faktisk fördel skulle omedelbart vara vunnen oberoende af huru vida någon förening kommer till stånd eller icke mellan de båda rikena.

Baron Armfelt underrättar mig att prinsen af Augustenburg är mycket missnöjd med sitt hof och om han i följd deraf verkligen skulle ingifva sin afskedsansökan, komme detta, säger generalen, att blifva till stort gagn för deras planer, hvilka önska en revolution i Norge, emedan de kunna välja en befälhafvare och sedan utan uppskof sätta sina planer i verket. Det uppgafs för någon tid sedan att danska hofvet skickat M. Doré med instruktioner för muntligt afslutande af en vapenhvila med svenskarne, hvilken sedan skulle skriftligen närmare bestämmas, detta ehuru prinsen af Augustenburg väntat att sjelf få mottaga dylika instruktioner. Detta saknar emellertid all grund, och i stället hafva tre officerare vid olika tider blifvit afsände för att anbefalla fiendtligheternas återupptagande, under det prinsen emellertid förklarat sig skola stå fast vid sitt till Adlersparre gifna ord att icke taga upp vapen igen under hans bortovaro.

Venersborg är den stad, hvilken de i min depesch uppräknade norske ledarne föreslagit till en gemensam hufvudstad för Norge och Sverige. General Armfelt säger att deras plan hastigt nalkas sitt utförande och han har lofvat dem en agent från Storbritannien för att påskynda dess förverkligande.

(Utdrag.) Stockholm den 29 maj 1809.

- - — — Emellertid har Silfversparre i dag blifvit afsänd till Gripsholm med den den 10 maj antagna och nu af riksda-

gens samtlige ledamöter undertecknade afsättningsakten. (Baron Ehrenheim och omkring femtio andre ledamöter, som dröjde med att underskrifva sina namn, ända till dess man lät dem förstå att de skulle blifva tvungne att utvandra derest de icke gjorde det, samtyckte slutligen till att göra det. Baron Ehrenheim som var en af de allra sista att underteckna, gjorde det icke förr än i början af förra veckan.) Denna handling skall nu framläggas för konungen af Sverige för att erhålla hans skriftliga erkännande af att han mottagit densamma. Sedan detta skett väntar man att h. m:t drottningen och de kungliga barnen skola erhålla tillåtelse att begifva sig till konungen. Åtskilliga personer hysa den föreställningen att h. m:t konungen kommer att göra svårigheter vid att gifva sitt erkännande af den i fråga varande handlingen, eftersom den jemväl utesluter kronprinsen från tronen, och ett stort parti äfven hoppas att konungen så kommer att handla. Hr Silfversparre tyckes emellertid hafva erhållit ett sådant inflytande öfver honom, att jag fruktar det han endast allt för lätt skall lyckas förmå honom dertill. — Om så sker är det desto mera att beklaga, som en väsentlig förändring tyckes uppenbarligen egt rum i det språk man här i allmänhet hör rörande h. k. h., och om olägenheterna af ett nytt regentval för den händelse att hertigen af Södermanland, som redan är af en långt framskriden ålder, skulle falla ifrån, icke betraktades med sådana öfverdrifna farhågor, tviflar jag icke på att ju icke ännu i denna stund en majoritet skulle finnas, som vore villig att hålla tronföljden öppen för kronprinsen.

Förhållandet mellan detta land och Norge är tills vidare oafgjordt. Baron Armfelt har sändt en sin förtrogne att inhemta hvad beslut prinsen af Augustenburg kan hafva slutligen fattat, och denna persons återkomst är dagligen väntad. Jag har all anledning förmoda att man öppnat utsigter för prinsen till svenska kronan, under förutsättning att föreningen mellan de båda rikena kommer till stånd.

(Utdrag.) Stockholm den 30 maj 1809.

Sir. — Den 25 d:s mottog jag besök af baron Ehrenheim, som underrättade mig att han af konungen af Sverige (Gustaf

IV Adolf) erhållit i uppdrag att till mig öfverbringa en skrifvelse, som han sjelf fått mottaga genom hr Silfversparre, och i hvilken h. svenska m:t uttalade sin tacksamhet för det personliga intresse h. m:t (Georg III) behagat visa för honom under de händelser, som nyligen tilldragit sig i Sverige. — — —

(Utdrag.) Stockholm den 2 juni 1809.

Sir. — Som jag trodde mig hafva skäl att förmoda, har hr Silfverparre endast allt för väl lyckats med att erhålla h. svenska m:ts skriftliga erkännande att han mottagit den afsättningsakt som äfven innehöll en punkt angående hans ättlingars uteständande från tronen. En afskrift af denna handling med den svenske konungens erkännande derå, i hvilket han säger sig hafva mottagit den med smärta men utan att känna några som helst samvetsförebråelser, framlades fredagen den 30 i förra månaden för ridderskapet och adeln, under det en annan afskrift pro forma qvarlemnades hos konungen, som genast begärde in ett ljus och brände upp papperet.

Det säges nu att h. m:t drottningen, som konungen så lifligt önskade återse, att han för den skull skall hafva desto förr underkastat sig det maktegande partiets fordringar, kommer att erhålla tillåtelse att med den kungliga familjen afresa till Gripsholm den 6 d:s. Intet afgörande har hittills träffats i fråga om deras blifvande vistelseort, som torde komma att lemnas obestämd, till dess freden blifvit sluten. — — —

Enligt hvad baron Engeström meddelade mig, ingingo i går underrättelser om att en kapitulation afslutits af general von Döbeln, kommenderande avant-gardet af general Wredes armé, och hvari han utan den senares order samtyckt till att utrymma Umeå och draga sig tillbaka sju eller åtta svenska mil söder om denna stad, som skulle uppgifvas åt ryssarne, hvilka deremot å sin sida icke före den 6 juni skulle få rycka fram längre. Han var så missnöjd med detta general Döbelns åtgörande att han, enligt hvad han berättade mig, rådt hertigen af Södermanland att återkalla honom och ställa honom inför krigsrätt. I fråga om Norge tyckes Engeström hysa samma likgiltighet som baron Lagerbjelke för de norske ledarnes planer,

hvilka han trodde väl skulle kunna vara mycket fördelaktiga för detta land men deremot till föga nytta för Sverige.

(Utdrag.) Den 6 juni 1809.

— — — I går kl. mellan 9 och 10 på morgonen fick h. m:t drottningen, som anhållit att den dagen, h. svenska m:ts och kronprinsens namnsdag, blifva tillåten besöka konungen sin gemål, tillstånd att fara ut till Drottningholm för att der stiga om bord på en för ändamålet i beredskap liggande kunglig jakt som förde henne sjövägen till Gripsholm. H. svenska m:t var endast åtföljd af en hofdam, grefvinnan Taube, som hade att lemna h. m:t vid ankomsten till Gripsholm. En enda hoffröken, M:lle de Pannhuys, har förklarat sig besluten att dela h. m;t drottningens öden. H. k. h:s enskilde guvernör är honom följaktig och baron Klinckowström, den samme som för kort tid sedan var sänd till London, vakar öfver hans person. De tre prinsessorna hafva hvar sina två hofdamer, hvilket jemte de två som äro uppvaktande hos drottningen utgör hela den kungliga familjens svit.

(Utdrag.) Den 6 juni 1809.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Prinsen af Augustenburg har ännu icke fattat det afgörande beslut man väntat af honom, utan synes han nu hafva låtit förstå, att han måste lyda sin regerings befallningar, men att han skall söka göra dem oskadliga genom att marschera in i den allra nordligaste delen af Sverige långt ofvan om den del af landet der den ryska armén opererar på andra sidan gränsen. Den svenske adelsman, hvilken jag flere gånger omnämnt såsom den der har ledningen af korrespondensen med de missnöjde i Norge, har ännu icke förlorat hoppet om att genom sina underordnade agenter kunna nå målet. De närvarande utsigterna till fred med Ryssland måste likväl komma att göra ett slut på dessa förhoppningar.

(Utdrag.) Stockholm den 7 juni 1809.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Öfverste Posse, som förde befälet öfver den i Göteborg förlagda afdelningen af vestra armén, inträffade här i går. Han medför den högst vigtiga underrättelsen, som i förtroende meddelats mig af den adelsman, på hvilken jag så ofta hänsyftat i mina depescher, att nämligen prinsen af Augustenburg förpligtar sig att icke infalla i Sverige, och skall han såsom skäl härtill för den danska styrelsen uppgifva den i denna del af landet rådande bristen på lifsförnödenheter. I följd deraf kan nu nära nog hela den vestra armén aftåga till denna del af landet, endast för syns skull qvarlemnande ett regemente på norska gränsen. De svenska regementena rekryteras nu med all fart och ett förslag är å bane att landsätta en här i Piteå för att afskära återtåget för de i Umeå varande ryssarne.

(Utdrag.) Stockholm den 16 juni 1809.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Verkningarne af en engelsk flottas uppträdande i Östersjön hafva redan börjat visa sig i ryssarnes uppskof med att utföra sina hotelser om ett infall: båtar, som blifvit utsända för att rekognoscera i närheten af Åland, der hufvudstyrkan af deras eskader är förlagd, inberätta att fienden tyckes befästa sig och vidtaga åtgärder till försvar snarare än att manövrera med afsigt att anfalla den svenska kusten, och en parlamentär, som nyligen blef ditskickad för utvexling af krigsfångar, berättar att deras fruktan för den under sir James Saumarez' befäl stående flottan är högst betydlig. Det är temligen klart att ryska regeringen måste känna sig ytterst förlägen i fråga om sättet att nu tvinga detta land till att antaga de framstälda fredsförslagen, såsom förut blifvit hotadt. De hafva förlorat två tillfällen att kunna diktera freden i den svenska hufvudstaden, först när isen ännu låg säker och sedan när för några veckor sedan icke ens 8,000 man skulle kunna åstadkommas för att göra dem motstånd och icke ett enda engelskt fartyg var tillräckligt nära för att hindra deras rörelser; nu hafva svenskarne vunnit tid att draga hit trupper

ända från Karlskrona 350 (engelska) mil härifrån, af hvilken styrka en del i dag marscherade genom Stockholm, och jag betviflar mycket, att den ryska hären i Finland är stark nog för att nu kunna allvarligt hota detta land, oberäknadt att faran af att söka passera Bottniska viken i kanonbåtar nu blifvit högst betydligt ökad.

Den brist på pengar, för hvilken regeringen här är utsatt, nödgar henne emellertid att lyssna till ryssarnes vilkor med större beredvillighet än hvad hon eljest skulle funnit förenligt med sina intressen att göra. I trots af att de dryga skatter konungen af Sverige utskref voro en af de förnämsta anledningarne till hans afsättning och man i följd deraf kunnat vänta att den nya regeringen skulle hafva iakttagit den strängaste sparsamhet, beklagar jag likväl att nödgas säga det statens medel blifvit förslösade på festligheter så hänsynslöst och så många nya tjenster blifvit inrättade, för hvilka stora löner skola betalas ur statskassan, att utbetalningarnes ordentliga fullgörande redan befunnits som mest åsidosatt i sådana fall der det varit som mest oundgängligen nödvändigt. Åtskilliga hundra man, som skulle embarkerat här för att tjena på kanonbåtarne, reste sig i går afton mot sina officerare och beklagade sig öfver att de icke erhållit sin sold och icke heller tillräckliga klädespersedlar blifvit åt dem utlemnade, hvarför de vägrade att gå om bord. En del af den vestra arméns här förlagda manskap blef emellertid utkommenderadt att undertrycka myteriet, hvilket lyckligtvis tyckes hafva skett utan blodsutgjutelse, sedan man lofvat de missnöjde att rättelse skulle ske i de öfverklagade förhållandena.

Den afsatte monarken har under senare tiden behandlats med mindre stränghet på Gripsholm och har fått tillåtelse att promenera omkring i slottsparken. Han har, efter hvad jag erfarit, skrifvit ett bref till den nye konungen uppfyldt af tacksamhet för att hennes svenska m:t erhållit tillåtelse att vistas hos honom, och han har äfven skickat honom den signetring hans kunglige fader begagnat, hvilken han sade det hafva varit hans önskan och hopp att han skulle fått lemna i kronprinsens händer, men sedan detta icke längre kunde ske, visste han ingen mera värdig att bära den än konungen, hans farbror.

Frågan om utseendet af en tronföljare har ännu icke kommit före, utan tyckes detta helt och hållet komma att bero på landets politiska ställning efter fredsslutet.

(*Secret.*)

Sir. Stockholm den 4 juli 1809.

Baron Platen, som enligt hvad jag i början af min korrespondens meddelade er, Sir, hade i början af vintern blifvit af general Armfelt skickad till Norge för att utforska rätta halten och omfattningen af de norske ledares planer, hvilka visat benägenhet att afkasta det danska oket, talade med synnerlig ifver och oro till mig om dessa planer, tydligen angelägen att erfara huru h. m:ts regering kunde komma att betrakta ett försök till att förena detta land med Sverige. — Han förklarar utsigterna till en förening mellan dessa båda riken snart nog kunna förverkligas. Den danska styrelsen har, enligt hvad han meddelade mig, nyligen utfärdat förbud mot fortsatt afsändande af lifsmedel till Norge, en åtgärd, hvilken han ansåg skola mycket bidraga till att öka det der i landet redan rådande missnöjet. Prinsen af Augustenburg har tillbakavisat hvarje om än aldrig så förledande förslag som gjorts honom om att sluta sig till sammansvärjningen, men baron Platen var full af tillförsigt om att den skulle lyckas äfven utan hans bistånd. Det är helt säkert af stor vigt för Sverige att för framtiden slippa oroa sig för sin vestra gräns, som hittills ständigt varit utsatt för anfall af en talrik och väl organiserad milis sådan som den norska. De skola sedan endast hafva att frukta en granne, hvars styrka de må hända kunna se sig i stånd att bjuda spetsen, sedan de icke längre se sig nödgade att dela sin uppmärksamhet för försvaret af en så långsträckt gräns utan tvärt om skola se sin styrka faktiskt ökad.

Jag undvek att uttala någon bestämd mening om hvilka h. m:ts regerings åsigter kunde komma att blifva rörande detta ämne, ehuru jag erkände att jag icke ansåg det kunna blifva betraktadt såsom menligt för h. m:ts intressen om Sverige kunde finna någon motvigt att kasta i maktens vågskål, för att ersätta förlusten af Finland, genom hvars eröfring Ryssland nu kommit

i så godt tillfälle att i hvarje kommande krig öfversvämma detta land.

Då jag med all sannolikhet, för den händelse att kriget med Ryssland kommer att fortfara, blir ansatt med ytterligare frågor om det sätt hvarpå h. m:ts regering skulle betrakta en förening mellan Sverige och Norge, skulle ni, Sir, kanske finna lämpligt att gifva mig förhållningsorder i fråga om det språk som i sådant fall bör begagnas, och har jag derför ansett mig böra besvära er med denna redogörelse för baron Platens meddelande till mig rörande detta ämne.

(Utdrag.) Stockholm den 7 juli 1809.

— — — Man tror sig veta att general Adlercreutz oeh general Adlersparre icke befinna sig på bästa fot med hvar andra och skall detta hafva sin orsak i den anspråksfullhet den senare, som tros ega det största inflytandet under den nya styrelsen, nu lägger i dagen. Om grefve von Essen skulle komma att afgå såsom ambassadör till Paris, tros en hr Schönström, som är en afgjord anhängare af baron Adlersparre, komma att efterträda honom i konseljen, och då baron Lagerbjelke för närvarande anses ställa sig på samma sida, kommer general Adlersparre derigenom att bibehålla en afgjord öfvervigt inom regeringen, hvilket just för närvarande har desto större betydelse, som den vigtiga frågan om tronföljdens bestämmande antagligen kommer före i nästa vecka, och baron Adlersparre är känd för att afgjordt gynna prinsen af Augustenburg. — — —

Sir. Stockholm den 14 juli 1809.

Baron von Platen gjorde mig efter förut träffad öfverenskommelse i dag på morgonen ett besök och inledde dervid ett längre samtal med att underrätta mig att meddelanden ingått från Finland om att den ryska armén stode särdeles manstarkt i trakten omkring Åbo, sedan de afdelningar, hvilka förut stått i norra delen af landet, nu senast blifvit dragna derifrån för att koncentrera sig i afsigt, enligt hvad man trodde, att oförtöfvadt försöka ett anfall mot Sverige. Han sade också att kejsar Alex-

ander enligt ingångna underrättelser väntades till den ryska armén för att genom sin närvaro påskynda dess rörelser. Samtidigt tillade han också att det vore det svenska kabinettets fasta beslut att med största eftertryck fortsätta motståndet. Kunde de se någon utsigt till att sluta en tryggande fred, skulle de med nöje begagna sig deraf, men ryssarne hade börjat med att framställa så orimliga anspråk, såsom att de först och främst skulle börja med att uppgifva Åland och Finland, innan någon öfverenkommelse kunde göras, hvarjemte det allt för tydligt syntes framgå af hr Romanzows bref, att de eftersträfvade ett afgörande inflytande öfver Sveriges styrka och antagligen voro betänkte på en delning af landet. För sin del skulle han rösta för att fortsätta motståndet till det yttersta. Man hade nu beslutat, sade han, att hålla sig beredd äfven för det värsta, så att man nu bestämdt sig att, för den händelse fienden utförde en landstigning på den östra kusten och ryckte fram ända till Stockholm, draga sig tillbaka till det inre af landet, till de fasta platserna bortom sjöarne och bergen. Han hoppades emellertid att den i Bottniska viken förlagda eskadern, nu bestående af två hundra segel af olika storlekar, skulle vara i stånd att möta fiendens visserligen något större eskader, men han hoppades på undsättning från amiral Saumarez, som genom att förlägga några af sina linieskepp eller fregatter i Ålands haf skulle kunna hindra ett infall från den sidan. Han var ytterst ängslig att lära känna amiralens svar på den framställning han gjort om att de skulle tillsammans öfverlägga i denna fråga.

Baron Platen gaf mig derefter bekräftelse på hvad jag redan förut hade hört och äfven meddelat i en af mina depescher angående prinsens af Augustenburg utväljande till svensk tronföljare, men tillade att han fruktade det skulle blifva förkastadt af riksdagen, der det kommer att som i morgon framläggas till antagande. Han erkände att prinsen blifvit vald utan att man på förhand erhållit hans eget samtycke sedan de under nära en hel månad icke hört något vidare om hvarken hans höghets eller norrmännens åtgöranden. Då jag uttalade den förmodan, att afsigten med att välja prinsen var att åstadkomma en brytning mellan honom och hans regering, så att intet annat alternativ sedan skulle återstå honom än att mottaga anbudet eller se sig

försatt i onåd, smålog han och medgaf äfven att detta verkligen var en plan för att tvinga hans höghet till en brytning med danska hofvet: prinsen var en mycket hederlig man och för samvetsgrann att på något annat sätt blifva förmådd att omfatta deras planer, och som han nu var mycket populär i Norge skulle hans antagande af värdigheten af svensk tronföljare, utom det att det ledde till en brytning mellan honom och danska hofvet, äfven medföra den fördelen att många norrmän då skulle blifva än mera intresserade för förbindelsen med Sverige. Såvida emellertid England icke betraktade denna förening med gynsamma blickar, tjenade det till intet att tänka derpå, emedan norrmännen aldrig skulle se någon fördel deri, om deras hamnar fortforo att blifva blockerade. Hr von Brinkman hade, sade han, fått i uppdrag att sondera h. m:ts regering rörande detta ämne, och han hoppades att jag också skrifvit och meddelat deras åsigter. Jag kunde endast svara att jag helt visst i öfverensstämmelse med min pligt hade meddelat min regering hvad han vid ett föregående tillfälle gjort mig den äran att meddela mig. — Jag kunde icke af hans tal finna huru vida norrmännen afsändt någon deputation till London att der inhemta h. m:ts regerings tankar om unionsplanen, fastän den uppfattning man der kan hysa af frågan, som han sjelf sagt, är af så stor betydelse för dem. — — —

Canning till Foster.

Sir. Foreign office den 1 augusti 1809.

Det intryck de förvrängda och öfverdrifna framställningarne i franska bulletiner och tidningar framkallat öfver allt i Europa gör det högligen af behofvet påkalladt, att inga ansträngningar sparas för att upptäcka och vederlägga dylika sanningslösa uppgifter.

Det är alltid svårt att i en berättelse om utkämpade drabbningar eller i en framställning af omtvistade sakförhållanden göra denna vederläggning så bindande, att läsaren icke fortfarande kan finna sig tveksam huru vida förvrängningen icke var oafsigtlig och öfverdriften hade en viss sannolikhet för sig. — Men att i en officiel tidning förfalska ett officielt aktstycke kan icke missförstås eller bortförklaras. — Jag öfversänder derför härmed till

er en handling, som ur denna synpunkt och för sådant ändamål är i högsta grad anmärkningsvärd, nämligen en öfversättning af h. m:ts tal vid parlamentsessionens afslutande, hvilken öfversättning stod införd i Le Moniteur för den 10 juli, och bifogar jag derjemte en officiel afskrift af sjelfva talet, hvaraf ni finner, att alla de uttalanden, som hade afseende på Spanien, på österrikarnes segrar och på den i Europa rådande allmänna förbittringen mot fransmännen blifvit alldeles förbigången i den franska öfversättningen samt att i stället för de lyckönskningar h. m:t uttalade till parlamentet med anledning af erkehertig Karls nyligen vunna lysande framgångar franska regeringen hänsynslöst lagt i munnen på h. m:t ett erkännande af Bonapartes lysande och oöfvervinnerliga snille.

En så skamlös förfalskning kan svårligen undgå att öfvertyga äfven den mest klentrogne om huru länge franska regeringen finner sig oförhindrad att drifva sina bedrägerier, så snart någonting dermed kan för tillfället vara att vinna.

Om de kunna våga att på detta sätt vanställa ett aktstycke, hvars autentika innehåll med sådan lätthet kan framläggas, hvilka bedrägerier kunna de då icke väntas skola begå der detta icke lika lätt låter sig göra?

P. S. Jag innesluter också i ett särskildt omslag den österrikiska berättelsen om slaget vid Aspern.

Foster till Canning. (Utdrag.)

Stockholm den 21 augusti 1809.

— — — Jag hör att prins Kristian, jemte det officiela svar han öfversändt till konung Karl XIII, äfven skrifvit ett särskildt bref till baron Adlersparre, deri han förklarar de skäl, hvilka varit bestämmande för hans hittills iakttagna handlingssätt, och säges denna framställning vara mycket väl affattad. Den skall äfven hafva ådagalagt att de motiv som ledt h. k. h. varit i högsta grad lofvärda. Detta bref är, enligt hvad jag kan förstå, på hans egen begäran icke afsedt att ännu offentliggöras. Båda skrifvelserna framlades i går för sekreta utskottet.

Efter hvad jag tycker mig kunna förstå äro den svenska regeringens ledamöter mycket tillfredsstälda med prinsens af Augu-

stenburg handlingssätt, hvilket också tyckes hafva förvärfvat honom många vänner. Han anses hafva handlat fullkomligt som sig bort, då han afböjde att under ännu pågående krig mottaga en ställning, som skulle försatt honom i omedelbar fiendtlighet med den makt, i hvars tjenst han hittills stått. Han tyckes emellertid färdig att i andra afseenden visa prof på sin tacksamhet för och förbindelse till Sverige, och det tros att han i förening med flertalet inom den norska regeringen är beredd att afsluta en formlig vapenhvila med detta land. Han tyckes nu hafva uppgifvit sin afsigt att slå sig ned i Tyskland till dess fred hunne slutas. Man har lagt märke till att han undertecknat sig hertig af Slesvig-Holstein och icke som förut hertig af Augustenburg.

I afsigt att fästa h. h. närmare vid sina intressen eller kanske också för att inskränka hans makt under formen af en skenbar upphöjelse har konungen af Danmark för hans räkning återupplifvat "ståthållare"-värdigheten i Norge, men skall samtidigt det militära befälet gifvas åt prinsen Fredrik af Hessen. — — —

Jäsningen i Norge säges vara mycket stark och de, som här äro stämda för unionen, hysa de bästa förhoppningar om framgång. En af dem svarade mig att han var fullt öfvertygad, det prinsen skulle vara här och Norges sjelfständighet hafva hunnit att utropas inom mindre än sex veckor.

Baron Platen var mycket angelägen att lära känna huru prinsens af Augustenburg kallande till tronarfvinge och hans möjliga mottagande af denna kallelse kunde komma att betraktas af h. m:t. Han hoppades att detta skulle leda till att h. m:t erkände konungen af Sverige, hvilket han sade var en liflig önskan hos h. svenska m:t. I öfverensstämmelse med edra instruktioner, Sir, undvek jag emellertid att vare sig uppmuntra eller motsäga dessa förhoppningar. Det var första gången någon af regeringens ledamöter i sina samtal med mig vidrört detta ämne, och jag måste göra hr statsrådet den rättvisan att hur lifligt han än önskade att h. m:ts erkännande af den svenske konungen skulle ega rum, han dock talade med stor hänsynsfullhet om de skäl, hvilka hittills verkat uppskof härutinnan, och uttryckte vederbörlig tacksamhet..

———

(Utdrag.)

Stockholm den 25 augusti 1809.

— — — Baron Platen, som utan tvifvel har vida större inflytande i den svenska konseljen än någonsin hr von Engeström och i sin egenskap af förtrogen vän med baron Adlersparre måste antagas uttala dennes åsigter, är för ingen del benägen att gifva efter i någon af de hufvudpunkter ryssarne särskildt hålla på i de började underhandlingarne, och han har frågat mig huru vida Storbritannien verkligen önskar att Sverige sluter fred med Ryssland, emedan han eljest är en af dem, som icke betrakta Sveriges försvar under den kommande vintern så synnerligen svårt, om svenskarne endast kunde räkna på understöd i pengar från Storbritannien samt på hjelp af en stark flotta i början af våren, i hvilka båda afseenden de emellertid anse sig först behöfva hafva full säkerhet. Jag undvek att gifva honom något svar härom, då jag icke vet i hvilken utsträckning h. m:ts regering kan vara benägen att under sådana förhållanden å nyo sluta någon traktat om subsidier med Sverige. Jag svarade derför endast i allmänna ordalag och i öfverensstämmelse med det språk jag funnit att ni, Sir, vid upprepade tillfällen ålagt h. m:ts senast vid detta hof ackrediterade minister, att h. m:t aldrig motsatt sig att Sverige för sin del slöte en separatfred, om detta kunde anses främja dess intressen och under förutsättning att vilkoren icke direkt komma att kränka Storbritanniens ära och intressen.

(Delvis i siffer-chiffer. Utdrag.)

Stockholm den 11 augusti 1809.

— — — I trots af de svårigheter danska kabinettet, dervid troligen handlande i afsigt att göra sig behagligt för Bonaparte, nu börjat göra, ansåg hr von Engeström att detta kabinett nu hyste stor fruktan för att förlora Norge, derest fred icke snart blefve sluten. Jag hade hört, att en vapenhvila med norrmännen varit nära att officielt afslutas, och frågade derför hr von Engeström huru härmed hängde till samman, hvarpå han svarade, att en vapenhvila verkligen hade kunnat afslutas, om icke danska kabinettet låtit förstå att freden mellan Danmark och Sverige varit omedelbart förestående, på grund hvaraf prinsen af

Augustenburg ansett det icke löna mödan att skrida till undertecknandet af en vapenhvila. Emellertid måste man snart hafva kommit under fund med att det danska hofvet gjort detta meddelande endast för att vinna tid, och hr von Engeström talade nu också om utsigterna för föreningen med Norge i en mera tillitsfull ton än jag någonsin förr hört honom begagna.

Den svenske ministern sade att han af baron Platen erfarit att jag skulle låtit förstå att (engelske) konungen med tillfredsställelse skulle se en sådan förening ega rum, och tycktes han nu önska att jag skulle närmare uttala mig i frågan. Detta var första gången baron Engeström någonsin visade sig angelägen att meddela sig med mig i detta ämne. Han hade nämligen hittills alldrig gjort mig någon fråga angående h. m:ts möjliga uppfattning af en dylik anordning. Jag hade derför också å min sida inskränkt mig till att härom underrätta baron Platen och baron Armfelt, som ursprungligen framstält förslaget och sedermera meddelat mig att de underrättat norrmännen om denna h. m:ts uppfattning och att den verkan detta meddelande der haft varit den allra gynsammaste. Jag ansåg det emellertid nu vara i sin ordning att, sedan jag på detta sätt blifvit tillfrågad om h. m:ts åsigter, i öfverensstämmelse med edra instruktioner gifva h. exc. de mest uppmuntrande försäkringar om h. m:ts benägenhet att se föreningen mellan Sverige och Norge komma till stånd samt att inställa fiendtligheterna mot det senare landet och å nyo upptaga handelsförbindelserna mellan England och Norge, så snart man der förklarat sig förenad med Sverige. Han frågade mig huru vida han kunde omtala detta för den valde konungen, hvilket jag medgaf, hvarefter han berättade mig att särskildt grefve Wedel-Jarlsberg var verksam för att åvägabringa föreningen mellan de båda rikena och att om frågan härom redan skulle varit afgjord, hade man icke afhållits derifrån af undseende för prinsen af Augustenburg hvars lojalitet är otillgänglig för alla öfvertalningsförsök.

Baron Engeström hade derefter godheten att från danskan öfversätta för mig ett bref från prins Kristian till baron Adlersparre, — — — — deri h. h., med förklarande att han i öfverensstämmelse med den svenske konungens önskan vill gifva en utförlig framställning af sina åsigter om hvad han ansåg lämp-

ligast att iakttaga, säger att hans första pligt gäller den furste och det land, i hvars tjenst han nu står samt att han, smickrad af den höga ställning, som blifvit honom tillbjuden och som han mottager, skall omedelbart efter fredsslutet skynda att förena sig med den krets af utmärkta män, som omgifver h. svenska m:t, och skall han då visa sig beredd att offra allt för Sverige, lika som han också hoppas att han då skall blifva bättre mottagen än om han nu kom till Stockholm, öfvergifvande den post, som blifvit honom anförtrodd under pågående krig. — — — —

Ur mycket god källa erfar jag att mellan grefve Romanzow och baron Stedingk ingenting förhandlats rörande valet af en svensk tronföljare, men att hr Alopæus icke desto mindre hade börjat att göra vissa hänsyftningar till detta ämne, hvilket baron Stedingk ögonblickligen afböjde med den förklaringen att han icke kunde lyssna till några framställningar i en så uteslutande svensk fråga, som nu icke lemnade rum för någon ytterligare behandling, sedan den en gång blifvit afgjord genom den svenske konungens och riksståndens enhälliga val samt prins Kristians af Augustenburg antagande deraf, hvilka båda parter ensamma saken rörde.

Då ni, sir, möjligen kan komma att få mottaga stridiga underrättelser angående de utmed den vestra svenska kusten befintliga förskansningarnes upphjelpande anser jag det vara min pligt att nämna, att när jag i dag träffade baron Platen, han sjelf upptog detta ämne, sägande att det helt och hållet vore baron Armfelts verk, och att regeringen i följd deraf också var mycket missnöjd med honom, som härmed endast velat gifva sig utseende af att göra någonting, och att om der verkligen förefunnits någon afsigt att befästa kuststräckan såsom en förberedelse till förändrade förhållanden mellan Sverige och England, Karlskrona då med all säkerhet skulle varit den plats man först skyndat att sätta i försvarstillstånd, sedan nu denna plats, enligt hvad som vore väl kändt, hittills i förlitande på det med England existerande vänskapliga förhållandet lemnats alldeles oförsvarad. Baron Platen meddelade mig vidare att konungen hans herre sett sig föranlåten att fråntaga general Armfelt befälet öfver vestra armén. — — —

(Utdrag.) Stockholm den 21 september 1809.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

En vapenhvila med Norge har blifvit undertecknad den 14 d:s af prinsen af Augustenburg och baron Adlersparre. Den svenske ministern berättade mig att h. h. först varit mycket obenägen att utan konungens af Danmark bemyndigande sätta sitt namn under ett så formligt aktstycke, men att han slutligen gifvet efter för de norska regeringsmedlemmarnes enträgna önskningar, ehuru han på grund af vissa samvetsbetänkligheter gifvet handlingen ett mera ovanligt namn och kallat den en "militärisk vapenhvila". Fördraget har gällande kraft till den 1 oktober och under fyra veckor efter det endera parten, svenskarne i Kristiania och norrmännen i Stockholm, gifvit till känna sin afsigt att återupptaga fiendtligheterna — — — — — — — —

Jag har oupphörligt blifvit tillfrågad af baron Platen om när h. m:t kan väntas skola finna för godt att erkänna den nu regerande konungen af Sverige, sedan den beredvillighet de fiendtliga makterna i detta afseende lagt i dagen, framkallat den förhoppningen att inga vidare hinder skola möta.

(Utdrag.) Stockholm den 29 september 1809.

— — — Jag borde kanske också nämna att den oro man här erfar öfver att h. m:t icke erkänt hertigen af Södermanland såsom konung af Sverige, ytterligare ökats efter det prinsen af Augustenburg mottagit den svenska tronföljden. En medlem af konseljen har underrättat mig att hr von Brinkman nära nog i hvarje depesch som mottagits från honom framhållit att det vore h. m:ts regerings allvarligaste önskan att Sverige skulle göra slut på kriget med Ryssland, hvaraf han dragit den slutsatsen att de subsidier man här finge mottaga från Storbritannien i detta senare land betraktades endast såsom en hedersskuld, men på samma gång en tung börda. Jag har förgäfves bjudit till att skingra denna föreställning.

Ett uttryck, som den afsatte konungen berättas hafva fält, har om möjligt ytterligare ökat det hat, hvilket nu på det mest oförtydbara sätt tager sig uttryck mot hans person. Då han hörde omtalas fredsslutet med Ryssland, skall han, enligt hvad

man berättar mig, hafva uttryckt sin förvåning öfver att hans svåger nöjt sig med så litet, när han kunnat diktera hvilka vilkor han än funnit för godt.

Baron Engeström uppdrog vid mitt senaste besök hos honom en jemförelse, i hvilken jag helt och hållet måste instämma, mellan Sveriges tillvägagående vid förändringen af sitt förhållande till England och det sätt hvarpå Ryssland under enahanda omständigheter för två år sedan betedde sig. Han var öfvertygad att detta skulle komma att betraktas såsom ländande Sverige till all heder, eftersom Ryssland vid sin öfvergång till det franska systemet i hvarje afseende kränkt både rättvisa och gjorda öfverenskommelser, hvarimot Sverige å sin sida i trots af sin bekymmerfulla belägenhet sorgfälligt undvikit hvarje våldsam eller förhastad åtgärd mot England.

(Secret)

Sir. Stockholm den 22 oktober 1809.

Det parti inom svenska riksdagen, hvilket huru svagt det än hittils varit, dock allt ifrån revolutionens början stått i öppen opposition mot flertalet af de åtgärder, som af den nya regeringen föreslagits, tyckes nu hafva vunnit sådan fasthet och fullfölja ett sådant tillvägagående, att jag finner mig särskildt påfordrad att meddela er hvad jag varit i stånd att inhemta om dess åsigter och om de utsigter det kan hafva att realisera dessa.

Grefve Jakob de la Gardie, härstammade från en af de mest berömda slägterna här i Sverige och förut använd i en diplomatisk beskickning till Wien, hedrades tillika med sin grefvinna, drottning Fredrikas fordna hofmästarinna, af den olycklige konungen Gustaf IV och dennes kungliga familj med de kungliga personernas särskilda förtroende under dessas vistelse i Skåne, der grefven har sina egendomar. Denna provins visade också mer än någon annan i riket sin tillgifvenhet för den afsatte monarken. När grefve de la Gardie i början af förliden maj månad anlände hit för att intaga sin plats vid riksdagen, förklarade han öppet sitt ogillande af de åtgärder man vidtagit för att utestänga kronprinsen från tronen och han hade äfven uppsatt ett memorial till stöd för h. k. h:s rättigheter, hvilket han tänkt

föredraga på den skickelsedigra dag då dessa rättigheter så skoningslöst förtrampades, att icke en enda röst förmådde blifva hörd, som sökte göra sig gällande för att bevisa orättvisan af denna handling. Då han fann det omöjligt att göra front mot en larmande majoritet, satte han slutligen sitt namn med de andras under den handling, som gjorde prinsen delaktig i hans faders öde, men fortfor allt jemnt att när helst sig så göra lät framhålla olagligheten och hårdheten i detta tillvägagående, och när förslag framståldes till riksdagen om att upphöja prins Kristian af Augustenburg till prins af det kungliga huset, var grefve de la Gardie bland dem, som med största hårdnackenhet kämpade för ett uppskof med valet tills freden hunnit afslutas. Han har allt igenom blifvit understödd i dessa sina sträfvanden af grefve Ruuth, en af rikets herrar med titel af excellens, och som på grund af sina vidsträckta förbindelser och sin omfattande verksamhet utöfvar ett betydligt inflytande i landet, ehuru långt ifrån så stort som det grefve de la Gardie besitter i kraft af sitt tillvinnande sätt och sin rastlösa handlingskraft, båda egenskaper af stor vigt der det gäller att inverka på ett folk så hängifvet åt trögheten som det svenska.

Man har sett desse båda adelsmän draga med sig en betydande majoritet för alla de förslag de under den senaste tiden framstält på riddarhuset, af hvars förhandlingar, lyckligt nog för deltagarne, ståndets medlemmar just nu vida mindre talrikt taga del än hvad de gjorde under sommaren, sedan åtskillige ledamöter gifvit sig åstad till sina egendomar på landet, uttröttade af de långt utdragna förhandlingarne och inseende att de mest betydande af de förslag som blifvit framlagda för riksdagen, nämligen angående de nya skatterna och de fyra ståndens framtida arbetsordning, äro af den beskaffenhet att de medgifva mycken tidsutdrägt. Oppositionens ansträngningar gå nu ut på att genom framhållandet af alla upptänkliga svårigheter förhindra det något afgörande i dessa frågor skulle kunna ega rum före den 11 november, då riksdagen enligt grundlagen skall upplösas, så vida icke konungen skulle finna anledning att förlänga dess sammanvaro. De veta mycket väl, att han blir tvungen dertill, om icke anslagen dessförinnan äro genomgångna och beviljade.

För min egen del hyser jag inte det ringaste tvifvel om att ju icke afsigten med denna tidsutdrägt är att genomdrifva någon plan för upphäfvande af prins Kristians af Augustenburg val till förmån för den legitime tronarfvingen, och åtskilliga omständigheter bidraga äfven till att bestyrka denna uppfattning, under det många personer äro benägna att understödja planens genomförande. Det kyliga sätt, hvarpå prinsen af Augustenburg mottagit värdigheten af kronprins, om det ens i officiel mening kan kallas ett mottagande, gör det i viss mån ursäktligt, om man icke skulle anse sig allt för strängt bunden af grannlagenhets kraf i sitt handlingssätt mot honom, under det å andra sidan den unge prinsen genom sitt älskvärda väsen och sitt betänksamma uppförande förvärfvat sig många vänner bland de officerare, som efter hvar andra varit kommenderade till tjenstgöring på Gripsholms slott. Kejsaren af Ryssland har visserligen icke uttalat sig till hans förmån, men han har å andra sidan heller icke uttalat sig i motsatt syfte, och skulle något sändebud från honom inträffa här före riksdagens afslutande, är det mer än troligt, att han, seende hurudan partiställningen nu är, skulle understödja hvarje sträfvande till att befordra hans nevös intressen framför en alldeles främmande persons. Härpå förmodas de båda ofvan nämde adelsmännen rikta sina säkra förhoppningar. Och då prinsens af Augustenburg närvaro här dess förinnan skulle kunna kullkasta alla dylika beräkningar, hafva, enligt hvad jag i förtroende fått mig meddeladt, åtgärder under hand blifvit vidtagna i syfte att förekomma en sådan eventualitet, och är general Armfelt mycket starkt misstänkt för att vara inblandad i denna sak. Det är kändt att han befann sig i presidenten Kaas'sällskap den dag denne, som jag berättat i en depesch kallade prinsen en förrädare*. Det tros nu att Armfelt låtit det danska hofvet för-

* För den händelse, som här åsyftas, hade Mr. Foster i en depesch af den 17 oktober redogjort på följande sätt: Jag har erfarit att prinsen af Augustenburg nyligen haft förnyad anledning att känna sig sårad af det danska hofvets beteende. Då för någon tid sedan prinsens skål blef föreslagen vid bordet i ett norskt middagssällskap, vägrade presidenten Kaas att dricka denna skål och anförde såsom skäl härför att prinsen vore en förrädare. En närvarande vän till prinsen frågade då presidenten huru vida han verkligen menat allvar med hvad han sagt eller han endast skämtat, samt fordrade att han skulle göra en ursäkt, hvilket hr Kaas

stå att det skulle vara klok politik å dess sida att så länge som möjligt draga ut på tiden med de svenska fredsunderhandlingarne, så att prins Kristian fortfarande måtte qvarhållas af sin pligt i Norge, och har för detta ändamåls vinnande prinsens egna goda egenskaper fått tjena som förevändning, i det man för den danske konungen framhållit huru säkert han kan lita på sina norske undersåtares tillgifvenhet, så länge h. h. residerar ibland dem, hvilket han lofvat göra intill dess freden hunnit blifva undertecknad. Jag har redan haft den äran meddela er, sir, om den onåd, hvari general Armfelt nyligen råkat hos sitt hof. Den 20 d:s samtyckte den nu regerande konungen icke desto mindre till att mottaga honom, och lär han då med sin vanliga förslagenhet hafva lyckats att så till vida åter komma i nåd, att han fick röna åtminstone en yttre uppmärksamhet och kunde förvåna hofvet genom att vara närvarande vid en supé, till hvilken han den följande aftonen blef inbjuden. Han är nu på landet, men återkommer i nästa vecka och har, enligt hvad jag erfor, för afsigt att tillbringa vintern här.

Landtmarskalken grefve Ankarsvärd har, så väl i följd af de förolämpningar och det löje hvarmed han mottagits på riddarhuset som ock i följd af sitt försvagade helsotillstånd, nödgats undandraga sig uppfyllandet af de med hans värdighet förbundna åliggandena och sedan grefve Brahe, Sveriges förste adelsman, afböjt att begagna sig af sitt privilegium för att under sådana omständigheter intaga talmansstolen har grefve de la Gardie såsom rikets tredje grefve i grefve Lewenhaupts frånvaro blifvit kallad att intaga denna plats. Detta har högst väsentligt stadgat hans inflytande.

Under det oppositionen på detta sätt vinner inflytande, börja försvararne af sakernas nya ordning att blifva både mindre mäktige och mindre vaksamme. Sedan baron Adlersparre nyligen gift sig, har han också deri en ytterligare förevändning för att afhålla sig från det offentliga lifvets ansträngningar: *après*

äfven gjorde. Men då saken kom till prins Kristians öron tog han den mera allvarligt och anförde klagomål deröfver hos h. danska m:t. Dessa klagomål rönte emellertid ingen uppmärksamhet, något svar har hittils icke ens blifvit gifvet å dem, och h. h. skall i följd deraf känna sig högligen förnärmad.

avoir mis les choses en marche il nous a plantés, var det uttryck en af regeringens ledamöter i går för mig använde på tal härom. Baron Lagerbjelke har lemnat Sverige, troligen för att aldrig mera återvända. Det säges att han sålt all den egendom han hade här i landet. Man lär också hafva kommit underfund med att han samlat en betydlig förmögenhet genom rent af orena medel. Hans talanger och den fruktan man hyste för att, derest han fann sig hafva anledning till missnöje, dessa skulle komma att brukas mot hans fädernesland, hafva, enligt hvad man försäkrat mig, ensamt gjort att han blifvit använd i den beskickning till hvilken han för närvarande är stadd på väg. Baron Engeström betraktas såsom en i allo rättskaffens och förträfflig man, fast ingalunda någon man af stor begåfning, i hvilket senare afseende hofkanslern Wetterstedt, som också är ledamot af konseljen, säges vida öfverträffa honom. Man talar också om hr Adlerbeth, men endast i hans egenskap af en man af literär förmåga. Baron Platen, den mest verksamme af konseljens alla ledamöter, sysselsätter sig nu förnämligast med att uppgöra planer för inre förbättringar, han har också en sjömans ärliga och uppriktiga sätt. Han har tjenat i svenska flottan och har alltid förklarat sig angelägen att upprätthålla förbindelsen mellan Sverige och England, så långt detta låter sig göra under de förhållanden i hvilka Sverige befinner sig, och han säger att detta lands belägenhet borde gifva det alla fördelarne af ett insulärt läge, och att det ingalunda behöfver anse sig bundet vid de politiska förhållandena på Europas fastland. Han har också tagit det djupaste intryck af h. m:ts vägran att erkänna den nye konungen af Sverige lika som ock af Storbritanniens vägran att understödja Sverige med saltpeter, hvilket han anför såsom ett skäl till att han lemnade sitt samtycke till de i Fredrikshamn uppgjorda hårda fredsvilkoren. Grefve Essen och justitieministern grefve Wachtmeister, två andra ledamöter af konseljen, äro båda frånvarande. Den ene är nu nästan allt för gammal och den andre, som blifvit skickad till Paris, är i sina landsmäns omdöme ingen särdeles begåfvad man, ehuru utan den ringaste skugga i allt som angår heder och redlighet. Baron Rosenblad, som är den nionde ledamoten af konseljen, anses i allmänhet icke obenägen att understödja hvem det så än

må vara. Han var en särdeles tystlåten och passiv medlem af den gamla regeringen och fyller nu samma plats i den nya. Hans förmåga såsom praktisk förrättningsman och der det gäller att hålla reda på statsverkets räkenskaper har gjort honom lika gerna sedd af regeringarne.

Att sluta fred med Danmark och få den afsatta konungafamiljen sänd ur landet är nu hvad den svenska konseljen betraktar såsom sina mest angelägna uppgifter. Konungens af Danmark resa till Holstein har förorsakat uppskof i förra afseendet, och nödvändigheten att erhålla Bonapartes medgifvande till att den svenske konungen måtte finna en fristad på schweiziskt område har fördröjt genomförandet af den senare. Om det emellertid är sant att fred redan blifvit sluten mellan Frankrike och Österrike, torde båda dessa frågor med all sannolikhet snart blifva ordnade.

3.

Bref och rapporter af 1809 mellan Mr Foster och earlen af Bathurst, statssekreterare för de utrikes angelägenheterna.

Interiörer från svenska riksdagen. — Armfelts oförmodade återkomst. — Notvexling mellan Brinkman och Canning.

Mylord. Stockholm den 31 oktober 1809.

Oppositionen i den svenska riksdagen tyckes dagligen blifva allt farligare för regeringen. Denna senare visar emellertid stor försigtighet, och kan möjligen lyckas att uppskjuta, om icke helt och hållet förekomma att dess svaghet kommer i öppen dag.

Jag nämde i en depesch att en sak, som sysselsatte konseljens uppmärksamhet, var uppgörandet af en plan för en allmän utskrifning af hvarje vapenför man i riket för att tjena sitt fädernesland i kommande krig. Baron von Platen, som redan före sitt inträde i konseljen hade på riddarhuset framlagt ett förslag i ämnet, hvilket då emellertid förkastades med en betydlig majoritet, har nu med några mindre väsentliga förändringar

i den ursprungliga planen och uppmuntrad af ett mäktigt understöd från tronen åter framlagt sin plan för konseljen. Sedan den der vunnit det erkännande den tyckes förtjena var den ämnad att som i går föreläggas riksdagen till behandling. I afsigt att bereda den ett så gynnsamt mottagande som möjligt egde emellertid den 28 d:s ett sammanträde rum hos statsministern mellan excellensen baron Engeström och ombud för de fyra stånden. Vid detta tillfälle framgick det att motståndarne till en dylik utskrifningsplan vore både talrikare och mäktigare än hvad man hade väntat. Bondeståndet, hvilket helt nyligen lidit genom den grymma vanvård och de svåra förluster fjolårets uppbåd hade att lida, hvarigenom mellan 60- och 70,000 man sägas hafva på olika sätt omkommit, tyckes med fasa betrakta blotta tanken att en beväpnad trupp ännu en gång skulle komma att uppsättas. Ståndets ledamöter hafva derför temligen allmänt uttalat sitt ogillande af planen. Talmannen i borgareståndet säges också betrakta det med ogynsamma blickar, under det på riddarhuset ett stort parti under grefve de la Gardies ledning veterligen står färdigt att höja sin röst mot det samma.

Under dessa omständigheter har man funnit klokast att ännu några dagar uppskjuta med att framlägga förslaget och möjligen blir det äfven helt och hållet öfvergifvet, om det nämligen skulle visa sig att dess behandling skulle kunna väcka missnöje och lemna en förevändning för anfall på regeringen.

Denna plan till att anskaffa en framtida försvarsstyrka för landet, hvilket kan ske endast genom allas enstämmiga bifall, synes för hvarje tänkande person vara af sådan vigt, att motståndet deremot, utom möjligen bland bönderna, som icke hafva förmåga att sätta sig in i ett vidtgående politiskt förslag, eljest endast tyckes kunna framgå ur bevekelsegrunder, främmande för frågan sjelf, och kan förklaras endast genom de sträfvanden grefve de la Gardie och hans vänner söka göra gällande med afseende på den svenska tronföljden och till hvilka jag hänsyftat i min n:r 74*. Baron Armfelt återkom i går afton till Stockholm och hans ankomst hit, som icke var väntad att inträffa så tidigt, visar redan, att den fråga som nu skall komma före, an-

* Den här närmast föregående intagna depeschen till Mr Canning af den 22 oktober.

ses mycket vigtig. Ingenting kan heller vara mera fördelaktigt för oppositionen än det, att ett förslag af sådant allmänt intresse och så lämpadt att kunna framställas i en den mest förhatliga dager blifvit framlagdt, och skulle det blifva förkastadt, komme helt säkert oppositionens ledare att derigenom vinna stor popularitet. De hafva redan gjort det omöjligt att anslagen skulle kunna hinna genomgås före utgången af den i grundlagen för riksdagens afslutande bestämda tiden, och det tros nu allmänt att stånden komma att vara samlade till jul, före hvilken tid general Suchtelen, hvars ankomst dagligen är väntad, skall hafva hunnit göra sig förtrogen med partiställningen och, allt efter den karakter han då kan hafva gifvit deråt inför kejsaren sin herre, hafva från Petersburg mottagit instruktioner huru vida han skall understödja den redan utsedde tronföljaren eller den kunglige prinsen. Denne general säges vara en äldre utomordentligt förslagen och mycket förekommande man. Hans utnämning till denna ministerpost betraktas af många med ogynsamma ögon, i följd af att han var den officer, som å ryska sidan förde underhandlingarne om Sveaborgs uppgifvande, en tilldragelse, som alltid skall komma att verka upprörande på den svenska nationalkänslan.

Den enda utväg Sverige kan hafva att göra sig oberoende af de ryska intrigerna blir att kasta sig i armarne på Frankrike, och åtskilliga personer hafva icke blygts för att säga att den klokaste politik Sverige kunnat följa varit om man till tronföljare valt den franske generalen Bernadotte, förutsatt att han skulle vilja mottaga ett sådant anbud.

Det är mycket svårt att säga hvilken politik skulle vara den klokaste för Sverige med dess geografiska läge. Om hertigen af Södermanland, som nu blifvit vald till konung, skulle duka under för sitt svaga helsotillstånd, skulle detta leda till en ytterlig förvirring. Och en sådan händelse kan dock inträffa helt plötsligt, i hvilket fall der icke skulle finnas någon egentlig arfvinge till tronen, alldenstund prinsen af Augustenburg väl mottagit kallelsen men endast vilkorligt och kronprinsen blifvit beröfvad alla sina rättigheter. Jag fruktar att de nu varande regeringsmedlemmarnes förmåga icke skulle räcka till för att reda dessa svårigheter.

Baron Armfelt har upprepade gånger ingifvit sin ansökan om afsked såsom chef för landtförsvars-departementet, men denna har icke blifvit bifallen.

Mylord. Stockholm den 14 novemher 1809.

Jag hade i går ett samtal med den svenske statsministern på hans embetsrum angående några mera obetydliga angelägenheter, dervid han underrättade mig om innehållet af de punkter i fredsslutet mellan Österrike och Frankrike, hvilka utan tvifvel redan långt före detta torde hafva blifvit meddelade till ers nåde. Han ansåg dem till och med ofördelaktigare för Österrike än hvad han hade väntat att finna dem och höll före, att Bonaparte genomdrifvit afträdandet af en del af Galizien till Ryssland endast för att vilseleda kejsar Alexander i fråga om hans framtida planer på Polen.

Underhandlingarne mellan Sverige och Danmark trodde baron Engeström nu skola vara började, ehuru han hittills icke haft något officielt meddelande derom. Sedan baron Rosencrantz och hr Selby den 7 d:s ankommit till Helsingborg och derifrån den följande dagen afrest till Jönköping, har hr von Taube blifvit förordnad att såsom plenipotentiaire biträda hr Adlerberg.

Inga vidare underrättelser af vigt hafva ingått från svenska beskickningen i Paris. — Årstiden är nu så långt framskriden, att den fregatt, som legat färdig att föra den afsatta konungafamiljen till Tyskland, slutligen måst afgå från dessa farvatten till Karlskrona och som det nu är en allmän och, efter hvad det vill synas, väl grundad föreställning, att det vore fara för ett uppror bland befolkningen särskildt i Skåne, om de fördes landvägen till någon hamn i södra eller vestra delen af riket, så är der nu all anledning förmoda, att man beslutat låta dem förblifva på Gripsholm hela vintern öfver. — — —

Bondeståndet visar sig allt mera svårhanterligt och mycken fiendtlighet mot adeln har lagts i dagen icke blott af böndernas ombud vid riksdagen utan äfven bland den stora massan af dem rundt omkring i landet. De hafva varit mycket högljudda i sina fordringar angående beskattningen af jordegendom, som

de anse borde göras lika för all jord utan åtskilnad, och några anföranden af vissa bland ridderskapets ledamöter till försvar för en motsatt uppfattning hafva omtalats med mycken bitterhet i bondeståndet. I ett land sådant som detta, der armén betyder så föga och bondeståndet är så oberoende, är det visserligen all anledning att befara en revolution, och till att förhindra en sådan kommer det kanske att fordras icke blott stor vaksamhet utan rent af utländskt ingripande.

(Most secret.)

Mylord. Samma dag.

Jag har på senare tiden mer än en gång blifvit tillfrågad huru vida h. m:ts regering skulle önska ett ombyte af Sveriges sändebud vid h. m:ts hof. En särdeles inflytelserik ledamot af den svenska konseljen gjorde mig denna fråga och tillade att hr von Brinkmans politiska åsigter, hvilka här ansågos i allmänhet vara formade efter franskt föredöme, möjligen icke gillades af h. m:ts ministrar. Då jag icke hade något bemyndigande att uttala någon som helst åsigt härom, inskränkte jag mig till att anmärka, att i det egendomliga förhållande hvari de båda landen nu befinna sig till hvar andra, den svenske ministerns återkallande från London, om än afsigten vore att omedelbart ersätta honom med en annan, kanske skulle medföra mindre goda verkningar, och då jag fann att denna min förklaring mottogs med gillande, öfvergick jag till ett annat samtalsämne. Emellertid har jag från annat håll erfarit att hr von Brinkman sjelf uttalat en önskan om att erhålla tjenstledighet för att återvända till Sverige.

Mylord. Stockholm den 21 november 1809.

Efter anhållan af baron Engeström gjorde jag honom i går afton ett besök för att få kännedom om innehållet i de förhållningsorder han gifvit landshöfdingen i Göteborg grefve Rosen till svar å några frågor denne funktionär framstält rörande hvad han hade att iakttaga vid behandlingen af britiska fartyg, som efter den 15 d:s kunde behöfva begagna sig af denna hamn, och uppläste han dervid för mig innehållet af sitt svar, hvilket hos mig

stadgade den öfvertygelsen, att den här varande regeringen icke har för afsigt att allt för strängt hålla på föreskrifterna i den utfärdade förordningen angående engelska fartygs utestängande från svenska hamnar, utan hafva våra fartyg fri tillåtelse att under neutral flagga inlöpa i svenska hamnar utan att blifva efterfrågade angående deras nationalitet, och om de gifva sig tillkänna såsom engelska, komma de endast att underrättas om den utfärdade förordningen och uppmanas att återvända, under det sådana af våra fartyg, som äro stadda i nöd, medgifvas full frihet att qvarstanna så länge detta är af behofvet påkalladt, hvilket äfven gäller om dem som inkommit före den 15 d:s.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Prinsen af Augustenburg hade tänkt att begifva sig till Köpenhamn, så snart fred blifvit sluten mellan Sverige och Danmark, men tyckes nu hafva uppgifvit denna sin afsigt, sedan man låtit honom förstå, att om han gjorde detta besök i Köbenhavn innan han kom hit till Stockholm, detta möjligen kunde göra ett ogynsamt intryck på den svenska nationen, och väntas han nu inom kort skola inträffa här. Han säges skola åtföljas af baron Adlersparre, som fortfarande har under sitt befäl en truppstyrka af nära 5,000 man, förlagda på gränsen.

Jag hade icke misstagit mig, efter hvad jag nu finner, i min förmodan rörande anledningen till uppskofvet med general Suchtelens inträffande här såsom envoyé extraordinaire från ryska hofvet. Baron Engeström erkände nämligen i går att föreställningar blifvit gjorda hos ryska hofvet om huru motbjudande hans hitsändande skulle kännas för svenska folket, sedan han varit den som från ryska sidan fört underhandlingarne om det nesliga uppgifvandet af fästningen Sveaborg. För en uppmärksam iakttagare af den svenska politiken i dess senaste facer är det emellertid lätt att förstå, att den svenska regeringens önskan, att hålla ett ryskt befullmäktigadt ombud borta från hufvudstaden så länge riksdagen fortfarande är samlad, var den verkliga orsaken till att en sådan invändning gjordes, och en ledamot af konseljen har också redan delvis erkänt för mig att detta var förhållandet. — — —

Den ryska styrelsen i Finland har ådragit sig den bittraste ovilja från detta lands innevånare. De militära jordområden, hvilka

sedan århundraden tillbaka varit indelade till boställen eller egendomar för officerare och manskap vid de olika regementena, hafva plötsligt blifvit indragna från innehafvarne. Dessutom hafva ryska trupper blifvit i betydligt antal inqvarterade på enskilda egendomar. Särskildt har man hos general Armfelt förlagt icke mindre än 1,500 man, som begå de mest gemena våldsgerningar, så att öfver hela Finland det största missnöje är rådande med den nya styrelsen.

Från Lord Bathurst till Mr Foster. (Utdrag.)

November 1809.

— — — Jag hoppas att de muntliga så väl som skriftliga meddelanden, hvilka utvexlats med hr Brinkman, skola hafva skingrat de farhågor, hvilka tyckas hafva förefunnits i Sverige för att den bestämmelse i fredsslutet med Ryssland, hvilken utestänger engelska fartyg från de svenska hamnarne, omedelbart skulle föranleda ett fiendtligt förhållande mellan dessa båda land.

Den engelska regeringen är villig att sätta tro till de försäkringar Sverige gifvit om att man der var tvungen att gifva sitt bifall till denna bestämmelse, och så länge man icke sjelfmant skyndar att utföra de vilkor till hvilkas undertecknande man blifvit tvingad, skall man här i landet icke känna någon önskan att utkräfva vedergällning derför.

När helst samtalet kan komma att röra sig kring denna punkt skall ni derför begagna er af tillfället att uttala det förtroende man här hyser om att den svenska regeringen icke skall tillåta ön S:t Barthélemy i Vestindien att blifva en hamn för franska kryssare, hvarifrån de kunna förstöra den engelska handeln i dessa trakter.

Brinkman till Canning.

Albermarle Street den 18 September 1809.

Monsieur. — I öfverensstämmelse med ers excellens önskan skyndar jag mig att skriftligen öfversända de meddelanden jag vid vårt senaste samtal hade äran göra angående de principer hvilka den svenska politiken strängt kommer att följa under den

afgörande vändning händelserna kommit att medföra i landets ställning till de krigförande makterna.

Lika som konungens politik allt ifrån hans öfvertagande af styrelsen ständigt burit prägeln af den otvetydigaste uppriktighet och ärlighet, så har h. m:t icke heller nu tvekat ålägga mig att vid detta tillfälle på det mest förtroliga sätt förklara mig inför h. britiska m:ts regering.

Försoningen mellan Sverige och de tre mot henne förbundna makterna är otvifvelaktigt i detta ögonblick på det lifligaste önskad af hela vårt folk och följaktligen det första målet för den nuvarande regeringens sträfvanden. Jag smickrar mig emellertid med att icke behöfva påminna ers excellens huru som konungen alltid med ifver och intresse för sitt folks välgång låtit sig angeläget vara att samtidigt oafbrutet upprätthålla de vänskapliga förbindelserna med sin gamle bundsförvandt.

De framställningar jag i detta afseende haft i uppdrag att göra till ers excellens torde hafva öfvertygat er, att alla de i den svenska regeringens politik gjorda förändringarne äro h. m:t af omständigheterna oafvisligen påtvungna och ingalunda föranledts af någon som helst förkärlek eller partiskhet *för Storbritanniens fiender såsom sådane*. Om Sverige önskar freden, vill detta säga en allmän fred med alla de krigförande makterna. I följd deraf kunna konungens sträfvanden endast vara riktade mot ett enda mål: att låta Sverige så snart som möjligt komma att räknas bland de *strängt neutrala makterna.*

Konungen kan emellertid icke förbise de svårigheter den franska regeringen antagligen icke skall underlåta att göra vid en sakernas ordning som så föga öfverensstämmer med hvad man på senare tiden blifvit van att kalla *kontinentalsystemet.* Men h. m:t önskar att kunna tro att den engelska regeringen icke skall vägra sitt samtycke till en obrottsligt iakttagen och med Sveriges och Storbritanniens ömsesidiga intressen strängt öfverensstämmande neutralitet.

Med denna förtröstan har konungen också befalt mig att icke blott gifva ers excellens alla vederbörliga förklaringar angående de instruktioner Sveriges befullmäktigade ombud vid franska hofvet fått mottaga i fråga om våra handelsförbindelser med England, utan att äfven förtroligt meddela ers excellens några

förändringar, som h. m:t möjligen kan komma att låta sin beskickning föreslå, för den händelse Frankrike skulle göra den engelska flaggans uteslängande från de svenska hamnarne till ett oeftergifligt vilkor för freden.

Vid sådant förhållande skulle konungen kunna finna det för sig lämpligast att vara i stånd att bemyndiga sina ombud att med engelska regeringens samtycke göra den franska följande förslag:

"att icke hindra ett fortsättande af våra handelsförbindelser med England, förutsatt att konungen samtidigt kan lyckas förmå hofvet i London att å sin sida medgifva vissa lindringar i förordningen af den 11 november 1807, utan tillåta:

att svenska fartyg, lastade uteslutande med de *tillåtna* landens alster, må kunna inlöpa i franska hamnar för att der intaga sådana franska alster, som likaledes äro *tillåtna* i fördraget."

För den händelse engelska regeringen icke skulle finna denna anordning principielt oförenlig med sina intressen, skulle konungen ytterligare förbinda sig att obrotsligt låta iakttaga följande bestämmelser och låta mig i h. m:ts namn uttryckligen lofva den engelska regeringen:

1) att hvarje slags krigskontraband, såsom vapen, ammunition o. s. v. skulle blifva undantaget från vår handel med Frankrike;

2) att England fortfarande skulle utöfva den förmånsrätt *(right of pre-emption)* med afseende på alla de i art. 2 i vårt fördrag af 1803 uppräknade föremål;

3) att alla franska *örlogshamnar* skola vara undantagna från bestämmelserna om handelsfriheten mellan Sverige och Frankrike, samt om man så önskar äfven sådana andra hamnar i närheten af dessa, hvilka af särskild anledning skulle kunna blifva föremål för en strängare blockad.

Det förstås af sig sjelft, att dessa senare i så fall skola på förhand bestämmas för att hindra det icke framdeles godtyckliga undantag må göras å någondera sidan.

4) Att franska siden- ylle- och metall-produkter icke under kriget skola få införas till Sverige;

5) att till förhindrande af underslef alla svenska fartyg, som utlöpa från franska hamnar, skulle destineras uteslutande till Sverige.

I det jag till ers excellens gör denna angelägna framställning anhåller jag att ni ville underställa dess särskilda punkter h. britiska m:ts regerings pröfning och att derefter så snart som möjligt hedra mig med ett svar, som kan sätta konungen i stånd att lemna förnyade instruktioner åt sina ombud i Paris i öfverensstämmelse med den slutliga utgången af de vänskapliga förslag h. m:t befalt mig att framställa till den engelska regeringen.

Canning till Brinkman.

Sir. Foreign office den 6 oktober 1809.

Jag har väntat med att svara på ert bref af den 18 i sistlidne månad, till dess jag efter noggrant öfvervägande skulle se mig i stånd att gifva eder ett definitivt svar på det förslag ni haft i uppdrag att framställa.

Detta har nödvändigtvis medfört en viss svårighet och nödgat till vissa detaljundersökningar, och innan det var möjligt att komma till någon bestämd åsigt i frågan måste en ny sakernas ordning först verkligen hafva inträdt genom ett fredsslut mellan Sverige och någon af dess fiender, hvilket såsom vilkor upptog åtminstone i någon viss utsträckning engelska fartygs utestängande från svenska hamnar. Det tyckes derför vara nödvändigt att ni afvaktar nya instruktioner, innan ni kan anse er beredd att fortsätta meningsbytet om de förslag ni framstält.

Jag inskränker mig derför för närvarande till att försäkra det h. m:t skall vara beredd att med öfverseende om än icke utan ledsnad betrakta de eftergifter Sverige kan finna sig tvunget att göra, och att den svenska regeringen fullkomligt riktigt uppfattat h. m:ts känslor, då den antager, att han — långt ifrån att "vägra sitt samtycke till en obrotsligt iakttagen och med de båda landens intressen strängt öfverensstämmande neutralitet" — i stället motsett utgången af de senast förda underhandlingarne med den lifligaste önskan att se en sådan komma till stånd.

4.

Bref och rapporter af 1810 mellan Foster och utrikesministern lord Wellesley, Cannings efterträdare.

Prinsens af Augustenburg ankomst. — Dröjsmål med Englands erkännande af den nye konungen af Sverige. — Firande af årsdagen af revolutionen. — Notiser från riksdagen. — Rykten om stämplingar och sammansvärjningar. — Bryderi med hamnspärrningar. — Notvexling med Engeström. Afbrott i de diplomatiska förbindelserna med England.

(Utdrag.) Stockholm den 9 januari 1810.

— — — Den nya svenska styrelsens myndighet kan nu ändtligen efter den kungliga familjens afresa anses befriad från hvarje fara att skakas genom inre oroligheter. Hvad vederbörande ytterligare behöfde för att kunna hysa förtroende till varaktigheten af sin maktställning var vissheten att det ryska sändebudet icke skulle medföra några hemliga instruktioner att understödja riksdagsoppositionens planer, och en sådan visshet tyckas de nu hafva fått på grund både af general Suchtelens tydligen för alla intriger främmande karakter, af den missnöjda ton med hvilken oppositionens ledare tala om honom, och af den ringa uppmuntran han tyckes hafva lemnat deras försök att öppna underhandlingar med honom. — — —

Mylord. Stockholm den 22 januari 1810.

Prinsen af Augustenburg, som anlände till Drottningholms slott den 20 d:s, hindrades genom en opasslighet från att enligt sin ursprungliga afsigt samma afton göra ett enskildt besök hos den* svenske konungen. Följande afton utförde han emellertid denna sin afsigt och i dag mellan klockan ett och två gjorde han sitt offentliga intåg i Stockholm. Dessförinnan hade h. h. i går vid middagstiden mottagit de fyra riksståndens af 120 ledamöter sammansatta deputation, hvilken genom landtmarskalken lyckönskade honom till hans

---

* Med Mr Fosters egen stil är här i depeschen öfverskrifvet "den utkorade" (*elected*), d. v. s. den af England ännu icke erkände.

ankomst till hufvudstaden. Samtidigt förelades honom till underskrift den på förhand uppsatta förklaring, genom hvilken han förpligtar sig att efterlefva landets lagar och under hvilken han nu satte sitt namn. Valakten, genom hvilken han blifvit kallad till tronarfvinge, blef derefter uppläst för honom af grefve De la Gardie, som förmodligen i följd af sin rang såsom rikets tredje grefve ansåg sig böra vara närvarande och nu, till icke ringa förlustelse för regeringspartiet, fick i uppdrag att i följd af grefve Lewenhaupts frånvaro och grefve Brahes särskilda tjenstgöring hos prinsen uppläsa detta dokument.

Denna handling å grefve De la Gardies sida kan endast betraktas såsom ett bevis på huru svaga oppositionens förhoppningar nu måste vara, denna opposition, som hade gjort till sin uppgift att omintetgöra prins Kristians af Augustenburg val och återinsätta kronprinsen i hans rättigheter. Om grefve De la Gardie icke anser sig kunna påräkna tillräckligt understöd för att våga under en eller annan förevändning vägra att vara närvarande bland dem, som äro de förste att helsa efterträdaren till den furste, för hvars rättigheter han hittills stått såsom en stridsman och att iakttaga detta konseqventa handlingssätt, hvilket en partiledare alltid måste följa, synes detta tydligt visa, att han har endast föga hopp om möjligheten af att en kontrarevolution nu skulle kunna åstadkommas här i landet till denna furstes förmån. Höga bifallsrop hördes i dag från massorna, när galavagnarne rullade fram med prinsen af Augustenburg.

Denne furste har helt säkert vunnit mycket i allmänhetens omdöme genom de upplysningar man efter hand inhemtat om honom. Hans svar på de helsningstal, som hållits till honom af de förnämsta öfverhetspersonerna i alla de städer genom hvilka han haft att färdas, den uppmärksamhet hvarmed han besökt och tagit kännedom om offentliga inrättningar, allt detta har i förening med hans okonstlade sätt gjort ett särdeles godt intryck. Det låter sig emellertid mycket väl tänka, att den ytterliga brist på ordning, som här är rådande i snart sagdt hvarje förvaltningsgren, både civila och militära, och hvilken han, att döma efter hvad som redan är kändt om honom, möjligen finner sig föranlåten att söka utrota, inom kort kommer att förskaffa honom många fiender bland en adel så korrumperad och nyckfull som

den svenska och dertill så djupt intresserad i de gamla missbrukens fortlefvande.

Efter h. h:s ankomst hit hölls en mottagning på hofvet och ceremonien med en offentlig middagsmåltid utfördes af honom så väl som af hertigen och hertiginnan af Södermanland och furstabedissan af Quedlinburg. Då h. m:t ännu icke erkänt den timade regementsförändringen var jag icke närvarande vid detta tillfälle, ehuru hela den öfriga diplomatiska kåren, deribland äfven den ryska beskickningen, hade infunnit sig. Jag skall äfven göra min ursäkt för att icke kunna närvara vid en stor gratisföreställning, som i öfvermorgon kommer att gifvas å teatern och vid hvilken hela hofvet skall vara närvarande, lika som ock vid det tillfälle då prinsen aflägger ed på författningen, hvilket kommer att ega rum samma dag i den stora rikssalen.

Hertigens af Augustenburg mottagande såsom svensk kronprins och den offentliga vördnadshyllning, som egnats honom snart sagdt af alla framstående personer af alla parti, måste betraktas såsom den sista länken i den följd af händelser, hvilken ledt till en fullständig omstörtning af förhållandena här i landet: hädanefter måste hvarje försök att åtaga sig den afsatta konungafamiljens sak (sedan denna familj dessutom sjelf afsagt sig sina anspråk på den svenska tronen) komma att betraktas såsom en upprorisk handling: en furste, hvars ära och redlighet äro höjda öfver hvarje angrepp, har blifvit kallad till tronarfvinge, han har mottagit denna värdighet, som han sjelf icke hade sökt, och huru hårdt och orättvist uteslutandet af den afsatte konungens son än må vara, skulle det dock vara höjden af otillförlitlighet och nyckfullhet, om man efter de med prinsen af Augustenburg ingångna förbindelserna nu skulle bestrida honom den höga ställning, i hvilken han blifvit insatt.

Man har anmärkt att hofcirkeln knappast någonsin varit så talrik som i går. Presentationer för prinsen af Augustenburg i hans egenskap af kronprins komma att ega rum i hans egen våning, der han skall hålla en hofmottagning den 26 eller 27 dennes.

(Utdrag.) Den 23 januari 1810.

— — — Baron Armfelt har med kuriren från Petersburg mottagit underrättelse om att på grefve Romanzows föranstaltande hans namn blifvit utstruket från listan på dem, som få mottaga pensioner af ryska regeringen. Sjelf tror han anledningen härtill vara den att de ryska polismyndigheterna upptäckt att han i hemlighet skickat öfver åtskilliga exemplar af sir Francis d'Ivernois broschyr om Englands resurser och följderna af kontinentalsystemet, och hade dessa kommit ända till Moskwa, der broschyren blifvit öfversatt till ryskan.

(Utdrag.) Stockholm den 30 januari 1810.

— — — Under det man här egnar baron Lagerbjelkes förmåga allt erkännande han förtjenar, har den indiskretion så väl han sjelf som de vid den svenska beskickningen i Paris i öfrigt anstälde lagt i dagen, framkallat mycket klander. De hafva nämligen i sina enskilda bref utspridt det förhållandet att franska regeringen icke har för afsigt att allt för strängt fordra uppfyllandet af den bestämmelse i fredsslutet, som förbjuder all handel mellan detta land och Storbritannien. En af de vid beskickningen anstälde är son till talmannen på riddarhuset och hans fader läste offentligen i detta hus ett bref i ämnet från honom. — — —

Baron Engeström inbjöd mig officielt att den 26 dennes vara närvarande i hertigens af Augustenburg, nu svenske kronprinsens våning, för att der blifva presenterad för h. h., men ansåg jag det vara min pligt att ursäkta mig med opasslighet.

(Utdrag.) Den 9 februari 1810.

— — — Sedan baron Engeström häntydt på att h. m:t ännu icke erkänt den nye konungen af Sverige, anförtrodde han mig att hr von Brinkman nu komme att återvända hem, men hoppades han att inga förändringar i det vänskapliga förhållandet mellan de båda rikena deraf måtte föranledas, då hr Brandel komme att såsom chargé d'affaires qvarstanna i London, un-

der det han behagade uttrycka sitt hopp om att jag länge skulle komma att stanna i Stockholm i enahanda egenskap.

Jag försummade icke tillfället att göra ministern en fråga angående det språk Bonaparte berättas hafva begagnat om ryssarne till de svenska sändebuden i Paris. Han vidhöll bestämdt, att uttrycket "les Barbares auraient été chassés en Asie", icke varit användt, och naturligtvis är jag pligtig att upplysa att det så icke var, ehuru två särskilda personer båda af stor tillförlitlighet meddelade mig att så verkligen var förhållandet; en af dem anförde till och med hertigen af Södermanland såsom sin källa. Baron Engeström medgaf emellertid att han talat om det ovanligt gynsamma tillfälle till att utvidga sina besittningar Sverige låtit gå förloradt år 1807, då det skulle kunnat återvinna sina gamla gränser — gränser, hvilka fordom sträckte sig bortom Petersburg — hvarjemte han äfven yttrat sig om den betydelsefulla verkan den svenska styrkan vid den tiden haft för honom. Genom sin ställning i ryggen af hans egen armé ansåg han nämligen att denna styrka fordrat af honom 100,000 man: 30,000 franska trupper hade blifvit qvarhållna utanför Stralsund så väl i anledning af den der posterade svenska styrkan som ock af den väntade expeditionen från England, och ytterligare 20,000 hade blifvit stationerade för att upprätthålla förbindelsen mellan dem och hufvudarmén, under det Sveriges allians med Ryssland gjorde det öfverflödigt för det senare landet att hålla en armé på finska gränsen, något som eljest skulle kräft 50,000 man. Bonapart medgaf också, att konungariket Polen var afsedt att blifva återupprättadt.

Mr Foster till Lord Wellesley. (Secret.)

(Utdrag.) Stockholm den 12 mars 1810.

— — — Det tyckes nu som om riksdagen skulle blifva tvingad afsluta sina arbeten. I förtroende har det blifvit mig berättadt att hertigen af Södermanland beslutat att, så vida icke stånden i morgon komma till något afgörande i fråga om sättet för utgörande af den extraordinära gärd, som här går under namn af bevillning, och hvarom frågan länge varit agiterad att då upplösa riksdagen och indrifva en motsvarande summa ge-

nom att öka beloppet af redan utgående extraordinära skatter. Man talar äfven om en partiel förändring i konseljens sammansättning såsom antagligen nära förestående. Säkert är, att baron Adlerparre förlorat mycket af sitt forna inflytande. Han synes nu sällan offentligen och hans indolens har tilltagit i en grad, som efter hvad man berättar mig, nu mera gör honom oduglig till snart sagdt allt arbete. Han är dessutom misstänksam och nyckfull och hyser icke förtroende till någon, så att till och med hans egna adjutanter känna sig obehagligt berörde deraf, och de tillåta sig nu till och med att påstå, att han aldrig skulle kommit sig före med det steg han tog förliden vår, hade de icke uppeggat honom dertill.

Sedan någon tid tillbaka tyckes baron Armfelt nu börja att stiga i gunst hos hertigen af Södermanland och det sätt hvarpå han blef mottagen af hertigen af Augustenburg, var äfven mycket smickrande för honom. H. h. har i sjelfva verket också behandlat alla dem, som motsatte sig hans val, med synnerlig uppmärksamhet och artighet.

I morgon kommer årsdagen af revolutionen att firas med åtskilliga offentliga middagar och de fyra riksstånden skola äfven vid detta tillfälle uppvakta hertigen af Södermanland och bringa honom sin hyllning. Flere personer hafva emellertid visat sig nog grannlaga att vägra att vara tillstädes vid dessa middagar, i det de betrakta de tvingande omständigheter, som föranledde revolutionen, såsom en nationalolycka. Jag anför med nöje att bland dessa är äfven general Armfelt, som dock ursäktade sig och gaf skäl för sin vägran. Efter hvad jag erfarit hade hertiginnan af Södermanland också vägrat att infinna sig på en enskild teater, som skulle öppnats i morgon afton, men nu på grund af hennes vägran kommer att öppnas redan i afton. General Adlercreutz och de andra närmaste deltagarne i revolutionen hafva nu för afsigt att samlas till en särskild middag, i hvilken andra ledamöter af riksdagen icke komma att deltaga. — — —

Mylord. Stockholm den 30 mars 1810.

Man har nu fått ytterligare bevis på Bonapartes önskan att göra sig den svenska nationen förbunden, i det han nämligen,

enligt hvad jag erfar, lofvat att begagna sitt inflytande hos sin broder konungen af Westfalen för att förmå denne att godtgöra h. k. h. prinsessan Sofia Albertina af Sverige för förlusten af abbotsstiftet Quedlinburg, som nu blifvit införlifvadt med de Westfaliska staterna, och hvaraf årliga inkomsten, på den tid denna besittning tillhörde henne, blifvit uppskattad till nära 20,000 riksdaler banko i svenskt mynt. Utsigten till en sådan uppgörelse är desto mera tillfredsställande för prinsessan, som riksdagen af sparsamhetsskäl just hade beslutat att nedsätta det anslag af åtta tusen riksdaler, hvilket blifvit henne beviljadt af konungen af Sverige såsom en ersättning för förlusten af ofvannämde abbotsstift.

Grefve Essen har enligt hvad jag erfar behandlat de franska ombuden i Stralsund, så väl militära som civila, på ett mycket öfvermodigt sätt, detta i följd af deras föregående beteende. M. Candras skjuter hela skulden för fredsslutet på civilintendenten M. Monnet, som, enligt hvad det tyckes, icke hade upptagit någon ny kontribution, utan i stället hade fordrat utbetalandet af resterande beloppen å de äldre kontributionerna, hvilket emellertid var lika ursäktligt i betraktande af bestämmelserna i fredsslutet. M. Candras hade hållit magistratens ledamöter häktade under tio dagar och hotat dem med stränga straff, derest de icke anskaffade de af M. Monnet fordrade beloppen. Grefve Essen vägrade att ingå i något meningsbyte med den senare och underrättade den förre att hans trupper hade att i enlighet med fredsfördraget utrymma området före den 17 d:s, hvarpå de satte sig i marsch. Två bataljoner hade emellertid fördröjt sig i en gränsstad och grefve Essen var tvungen att ännu en gång skrifva till M. Candras innan de slutligen ville lemna provinsen.

Rykten om stämpliugar och sammansvärjningar hafva åter igen varit i omlopp här i Stockholm. Grefve Ruuth säges tre nätter i rad hafva haft hemliga öfverläggningar med det ryska sändebudet och skall hafva föreslagit sina vänner vidtaga mått och steg för att förläna konungen större myndighet och göra honom oberoende af konseljen samt att tvinga hertigen af Augustenburg att till sin efterträdare upptaga den verklige kronprinsen. Grefve De la Gardie tyckes äfven vara inveckIad i saken, och likaledes general Armfelt. Jag hyser intet tvifvel om att ju icke

någon plan varit å bane i syfte att inverka på hertigen af Södermanland för att blifva qvitt baron Adlersparre och andre af konseljens ledamöter, som nu ganska väsentligt bestämma regeringens hållning; deremot synes det alldeles orimligt att detta någonsin skulle haft utsigt att lyckas, och många personer hafva äfven talat derom med löje. Grefve De la Gardie berättas emellertid sedan några dagar tillbaka hafva råkat i synnerlig onåd hos hertigen af Södermanland.

Enligt all sannolikhet kommer riksdagen att afslutas före utgången af nästa vecka. Ledamöterna sjelfve tyckas vara trötta på den långt utdragna sessionen, och två af stånden (borgareståndet och adeln) hafva i dag meddelat de båda öfriga den afsigt att till tronen frambära en petition om upplösning. Skulle riksdagen på detta sätt kunna komma att afslutas utan regeringens ingripande kommer detta att högst betydligt bidraga till denna senares popularitet. Det kommer i så fall äfven att visa stor moderation å ståndens sida, af hvilka tre uppbära dagarvoden från sina valmän under den tid de ligga vid riksdagen, och jag tror äfven att denna händelse kommer att stå utan något föregående motstycke i Sveriges historia.

Några mera anmärkningsvärda underrättelser hafva eljest icke under senare tiden ingått från något håll.

Af Wetterstedt har jag erhållit en afskrift på svenska af den kungörelse, hvilken den 1 april kommer att i anledning af fredsslutet med Frankrike uppläsas i rikets alla kyrkor. Den är dagtecknad den 28 d:s. Jag mottog den så sent att jag icke haft tid till att låta öfversätta den, men hufvudinnehållet deraf är, att Sverige afstår från den rätt att införa kolonialvaror, hvilken det erhöll genom fredsslutet i Fredrikshamn, hvarjemte fördraget utan någon inskränkning upprepar förbudet mot införse till svenska hamnar i hvad slags fartyg det än vara månde af alla varor och produkter från England och dess kolonier. Enda undantaget härifrån utgöres af salt, som kan införas från alla främmande land i alla slags fartyg, så snart de icke tillhöra h. (engelska) m:ts eller dess undersåtar, dock icke i större mängd än hvad som ensamt är nödvändigt för förbrukning inom landet. Kungörelsen kommer icke att tillämpas förr än den 24 nästa april, och fartyg som begå brott deremot, komma endast att

afvisas, hvilket hr Wetterstedt bad mig särskildt observera, anmärkande han dervid, att då man icke var i krig med Storbritannien, man heller icke ville gå ända derhän att konfiskera de fartyg, som bröto mot förodningen, på sätt som den preussiska regeringen gjort det.

Man berättar mig, att svenska regeringen, icke fullt säker om huru h. m:t kan komma att nästa sommar förfara mot Sverige, beordrat ett af de i svensk sold stående tyska regementen att jemte en del artilleri afgå till Gotland.

I södra delen af Östersjön svärmar, enligt hvad man meddelar mig, en mängd franska kapare.

Mylord. Stockholm den 10 april 1810.

Jag hade gjort mina depescher i ordning att afsändas med posten, när den kurir inträffade, med hvilken jag nu afsänder dem till Göteborg.

Den franske chargé d'affaires, som jag hör beskrifvas i de mest ofördelaktiga ordalag, tyckes besluten att icke förlora någon tid för att göra h. m:ts intressen allt det afbräck han möjligen kan. Sjelf berättade han i går för en person, som sedan meddelade saken till mig, att han begärt, det jag skulle blifva bortskickad och alla förbindelser mellan Storbritannien och Sverige afbrytas. Han tyckes hafva anslagit en särdeles myndig ton, lika som om han trodde sig berättigad att föreskrifva lagar för den svenska styrelsen. Med afseende på den portugisiske ministern hade han sagt, att han ännu icke visste huru vida denne kunde tillåtas att få qvarstanna, innan han fått närmare reda på hvad slags karl han var. Han trodde icke att baron Alquier blifvit utnämnd till fransk minister, utan frågade om utnämningen varit tillkännagifven i le Moniteur.

Jag har icke aflagt något besök hos den svenske ministern efter M. Desaugiers hitkomst. Jag förmodar att han kommer att tillkännagifva sin önskan att få tala med mig så snart hans regering fattat beslut om huru de skola svara honom.

Det vore mycket att önska att några af h. m:ts fartyg kunde uppträda i Östersjön för att lemna skydd åt sådana fartyg, som kunna vara i behof af konvoj från de svenska hamnarne till Eng-

land. Sådana finnas, enligt hvad jag hör, flere i Karlskrona, och det samma blir förhållandet med ännu flere i den mån årstiden framskrider, då jag har alla skäl att befara det fiendens kapare komma att hafva fritt tillträde till de svenska hamnarne.

Mylord. Stockholm den 27 april 1810.

Ers nåd torde af bilagan* till min senaste depesch hafva sett huru lifligt den svenska regeringen önskar att undvika hvarje direkt handling mot h. m:ts fartyg och undersåter vid utförandet af de bestämmelser, som blifvit honom påtvungna af Storbritanniens fiender till förfång för vår handel och öfriga intressen. Hvad de härvid hafva att iakttaga är både svårt och vanskligt, och hittills tror jag dem sjelfve hafva varit mest förvånade öfver att de lyckats dermed. Den ängslan man hyste för ön Gotlands säkerhet har helt och hållet försvunnit och det tyska regemente, som blifvit beordradt dit, skall nu i stället afgå till Karlskrona och, som jag hör, eventuelt till Pommern.

Förslaget om rätt för kronan här i Sverige att i händelse af krig göra en allmän utskrifning af manskap har slutligen tagit form af lag, ehuru i strid mot flertalets mening inom bondeståndet, hvaraf två tredjedelar röstade emot och för detsamma endast fyrtio ledamöter hvilka i förening med de tre öfriga stånden betraktats såsom en tillräcklig majoritet för frågans afgörande, sedan denna nu slutligen kommit före såsom ett ekonomiskt och icke ett konstitutionelt spörsmål, i hvilket senare alla fyra ståndens bifall skulle erfordrats för förslagets antagande.

Den gynsamma utgången af detta ärende tillägges af den svenska regeringen den största betydelse. Det har också flere gånger blifvit antydt för mig att på detta ärendes afgörande kommer att bero det mer eller mindre sjelfständiga språk Sverige kunde komma att föra. Förslagets egentlige upphofsman och förnämste befordrare (baron Platen) gjorde mig i dag på morgonen ett besök för att uttala sin glädje öfver att det haft framgång.

Då inga ärenden af vigt nu mera återstå för riksdagen att afgöra, erfar jag att dess upplösning kommer att i morgon utro-

* En öfversättning till franskan af den k. kungörelsen den 16 april 1810 om engelska fartygs uteslängande från svenska hamnar.

pas med trumpetskall, hvarefter alla fyra stånden den 1 maj komma att sammankallas till plenum plenorum för att hemförlofvas med ett tal från tronen.

General Suchtelen, Rysslands särskilda sändebud här, kommer enligt hvad jag från väl underrättadt håll erfar, att afresa härifrån inom fyra eller fem veckor, och kommer kollegierådet M. de Sievers antagligen att åtfölja honom. Det är ännu icke bekant hvem den nye ryske ministern vid detta hof blir. Hertigen af Södermanland har sjelf arbetat för att få M. de Sievers utnämnd till posten, men denne tyckes sjelf icke eftersträfva den.

Under de allra senaste dagarne har man här mottagit underrättelse från Finland om att kejsar Alexander förändrat sitt hittillsvarande beteende mot invånarne derstädes: utom det att officerarne vid landtregementena få sina boställen tillbaka, komma de nu nämligen äfven att erhålla befordran och andra förmåner till och med i vida större utsträckning än hvad deras vederlikar inom svenska armén åtnjuta. Kejsaren af Ryssland har uttalat sin önskan att få se baron Armfelt i Petersburg, dit denne, som mottagit meddelandet genom finske generalen Aminoff, har för afsigt att begifva sig så snart väderleken gör detta möjligt.

Mylord. (chiffer) Samma dag.

Armfelt, som står i begrepp att afresa till Ryssland, har tillbjudit mig sina tjenster för den händelse h. m:ts regering skulle under min qvarvaro här finna användning för meddelande från och till detta land. Han skulle i så fall skrifva till mig eller, i händelse af min afresa härifrån, med hvilken annan agent ers nåd kunde komma att förordna här. Måhända kan Mr. Fenwick vara att betrakta såsom den för en dylik ställning mest lämplige personen.

Mylord. Stockholm den 6 juni 1810.

Sedan baron Engeström först genom statsrådet baron Platen och sedan sjelf muntligen underrättat mig att — i följd af

från baron Lagerbjelke den 3 d:s ingångna depescher och med anledning af innehållet af en not, som denne minister fått sig tillstäld från det franska kabinettet så väl som ock på grund af M. Desaugiers enträgna föreställningar, hvilken senare äfvenledes från sin regering mottagit bref i ämnet — min närvaro i Stockholm icke längre vore för vederbörande beqvämlig, anhöll jag att få från honom mottaga skriftligt meddelande i ämnet och har han sedan tillstält mig det bref, hvaraf en afskrift bifogas och hvilket jag sent i går afton fick mottaga.

Eders nåd torde deraf finna, att den svenske ministern redan upphört att betrakta mig såsom residerande här i egenskap af h. m:ts chargé d'affaires. I ett bifogadt bref från honom bestämmer han min afresa härifrån staden till i morgon afton. Jag har den äran att bifoga en afskrift af mitt svar, deri jag underrättar honom att jag endast väntar på mitt pass för att genast begifva mig å väg till Göteborg.

Under det samtal jag på aftonen den 4 d:s på hans egen begäran hade med baron Engeström, lät han mig förstå att klagomål öfver mitt förlängda uppehåll här i mycket starka ordalag framstälts i M. Champagnys not lika väl som öfver den svenska beskickningens qvarstannande i London, de engelske konsulernas fortsatta verksamhet i de svenska hamnarne samt hopandet af engelska varor i de pommerska upplagen. M. Champagny hade framstält dessa klagomål med anledning af ett bref, som blifvit mottaget i förste konsuln Bonaparte's egen handstil. Denne hade äfven befalt att de allvarligaste föreställningar skulle göras med anledning af att der lemnats tillflykt åt en M. Fauche Borel, en f. d. bokhandlare i Hamburg, som misstänktes uppehålla sig i Göteborg och nu begärdes ofördröjligen utlemnad. Likaledes hade det klagats öfver att åtskilliga svenska adelsmän fortfarit att bära den franska förtjenstorden. M. Champagnys not meddelades mig såsom ett bevis på förtroende af baron Engeström, sedan jag upprepade gånger uttalat min önskan att få se den. Tonen deri är mycket bestämd, till och med oförsynt och man måste nu också göra Sverige den rättvisan att erkänna att man här uppskjutit så länge som möjligt att fullständigt afbryta förbindelsen med Storbritannien. En krigsförklaring från

Frankrikes sida hotade för den händelse man här vägrade att efterkomma den gjorda begäran. M. Alquiers afresa hade blifvit uppskjuten och M. Desaugiers hade instruktioner att begära sitt pass, derest min afresa icke ofördröjligen egde rum.

Baron Engeström till Mr. Foster.

Min herre. Odaterad afskrift.

Ni har önskat från mig få mottaga ett bref, som skulle rättfärdiga eder afresa. Det tillställes eder härmed. Ni känner vår ställning. Jag finner mig föranlåten att bedja eder afresa torsdags afton.

Jag räknar emellertid på förmånen att få se er innan ni lemnar Stockholm för att kunna för eder förnya försäkringarne om den synnerliga högaktning och uppriktiga tillgifvenhet, hvarmed jag har äran förblifva o. s. v.

Mr. Foster till baron Engeström.

Herr baron. Stockholm den 6 juni 1810.

Då jag af eders excellens fått mottaga ett bref under gårdagens datum, af hvilket framgår att de diplomatiska förbindelserna mellan våra båda hof helt och hållet upphört och att den svenska regeringen icke längre önskar min närvaro i sin hufvudstad, så har jag härmed äran tillskrifva eder för att underrätta att jag endast väntar på nödigt pass för att utan uppskof afresa till Göteborg.

Det är mig särdeles angenämt att af e. e:s bref finna, att ehuru omständigheterna tvinga Sverige att afbryta de diplomatiska förbindelserna med England, det dock icke behöfver befaras att krig deraf skall blifva följden.

Baron Engeström till Mr. Foster.

Min herre. Odaterad afskrift.

Ni känner, m. h., att h. britiska m:ts fortsatta vägran aterkänna konung Karl XIII redan länge har förberedt oss på nödt

vändigheten att afbryta de diplomatiska förbindelserna mellan de båda monarkerne, utan att derför gifva anledning till ett krigstillstånd mellan de båda folken.

Konungen har i följd häraf, utan att kränka konungen af England, kunnat lofva Frankrike att afbryta förbindelser, hvilka redan i det närmaste upphört att existera.

Det fredsfördrag, som den 6 sistlidne januari afslöts i Paris, har under tiden blifvit meddeladt h. m:ts minister, och den svenska beskickningen har lemnat London.

Hur angenäm eder vistelse här än skulle vara för oss, kunde den dock gifva anledning till tvifvel om konungens allvarliga afsigter att uppfylla sina förbindelser. Ni vet huru samvetsgrann han är med afseende på dem och ni skall derför icke blifva förvånad öfver att mitt nit för hans höga person ålägger mig såsom en pligt att bedja er icke genom ett fortsatt qvarstannande här gifva sannolikhet åt misstankar, hvilka h. m:ts lojala sinnelag i ingen mån berättigar till.

Jag hoppas att ni, m. h., känner mig tillräckligt för att vara öfvertygad om den synnerliga högaktning och uppriktiga tillgifvenhet, hvarmed jag har äran förblifva

Min herre

Eder ödmjukaste och hörsammaste tjenare.

5.

Bref och rapporter mellan Foster, Lord Wellesley, amiral Saumarez, baron Nolcken m. fl.

Karl Augusts död och deraf följande förstämning inom regeringen. — Gustaf IV Adolf uppdyker. — P. M. af Mr. Huttner, translator vid engelska utrikesdepartementet. — Ett pekorale (en ansökan till Gustaf IV Adolf af en i England bosatt svensk), jemte åtskilligt annat rörande f. d. svenske konungen. — Frågor rörande ställningen i Norra Europa med svar af en sakkunnig utländing.

Stockholm den 5 juni 1810.

Mr. Foster till Lord Wellesley. (Utdrag.)

Mylord. Jag har äran härmed öfversända till eders nåd afskrifter af baron Engeströms not* med underrättelse om prinsens af Augustenburg död med mitt svar derå.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Regeringens ledamöter äro tillintetgjorda af nedslagenhet och smärta öfver den förlust de lidit. Särskildt gäller detta om baron Platen, h. h:s personlige vän och den, som kanske mer än någon annan bidragit till hans upphöjelse till värdigheten af svensk kronprins. — Valet förliden sommar egde, som han anmärkte till mig, rum utan några sidoinflytelser och utan att det befans nödigt att i saken rådfråga någon främmande makt. Nu äro deremot den svenska regeringens förbindelser förändrade, och endast allt för sannolikt är det att franska regeringen kommer att inskrida för att leda dem i valet af en ny tronföljare.

Det är icke antagligt att Bonaparte kommer att gynna den laglige kronprinsens anspråk, ej heller tror jag hans parti nu vara tillräckligt mäktigt för att de skulle kunna räkna på något varmt understöd bland folket. Den aflidne prinsens af Augustenburg stränga samvetsgranhet erbjöd måhända de säkraste utsigterna för h. k. h. att en dag få ärfva den svenska kronan, och jag betviflar icke att h. h. efter sin tronbestigning skulle hafva adopterat honom. Hans handlingssätt har i snart sagdt alla förståndiga menniskors ögon varit så hedrande och hans tänkesätt så omisstydligt rena, att man haft all anledning till en sådan föreställning.

---

* Dagtecknad den 31 maj.

Amiralen Sir James Saumarez till Right Hon. Charles York.
(Most secret.)
Om bord å "Victory" i Hanösundet den 21 augusti 1810.

Sir. Amiral Krusenstjerna har i dag på morgonen gjort mig den äran att komma om bord på Victory för att enligt uppdrag från konungen af Sverige till mig framföra ett muntligt meddelande angående tronföljarevalet. Sedan han framfört försäkringarne om h. svenska m:ts aktning och förtroende för mig med anledning af mina mot Sverige visade tjenster, underrättade amiral Krusenstjerna mig att han af h. svenska m:t fått i uppdrag att för vidare befordran till min regering för mig betyga h. svenska m:ts uppriktiga önskan att upprätthålla den vänskap och det goda förstånd, som eger rum mellan de båda folken och i hvars fortvaro Sverige har ett särskildt intresse. För att denna vänskap skulle kunna ega bestånd, så väl som för Sveriges egen tillvaro, var det nödvändigt att i spetsen för landets styrelse stode en man, som vore oberoende och icke behöfde underordna sig någon annan.

Han hade nu blifvit ålagd underrätta mig att af de fyra personer, hvilka varit föreslagne såsom tronföljare, prinsen af Augustenburg för sin del afböjt denna värdighet till förmån för konungen af Danmark, som dock af politiska skäl icke ansetts valbar.

Prinsen af Oldenburg hade äfven varit på tal, men oöfvervinnerliga hinder hade äfven här mött.

Fursten af Ponte Corvo hade genom den svenske ministern i Paris erbjudit sig sjelf såsom kandidat för denna höga värdighet och hade af den svenska konungen blifvit såsom den aflidne kronprinsens efterföljare föreslagen för den i Örebro samlade riksdagen.

Amiral Krusenstjerna hade äfven i uppdrag att meddela mig att när fursten af Ponte Corvo framstält sig såsom kandidat för denna höga utmärkelse, hade han samtidigt förklarat sin allvarliga afsigt vara att så långt det på honom berodde vidmakthålla det inbördes förhållandet mellan England och Sverige, samt att Bonaparte icke hade någon kännedom om att han på detta sätt erbjudit sig. Han nämde också att han vore den ende person bland alla som kunde väntas hafva tillräcklig fasthet för att mot-

sätta sig Bonapartes, hans agenters och ministrars försök att blanda sig i förhållandet mellan andra makter.

Han hade vidare i uppdrag underrätta mig att konungen af Sverige allvarligt hoppades att detta meddelande måtte finnas antagligt för konungen min höge herre samt att det måtte blifva betraktadt som ett ytterligare bevis på hans uppriktiga önskan att upprätthålla den vänskap och det goda förstånd som så länge funnits mellan båda folken. Jag anhöll att amiral Krusenstjerna ville skriftligen affatta innehållet af det meddelande han hade att till mig framföra, hvilket han emellertid vägrade att göra, då det skulle vara i strid mot hans instruktioner. Jag har dock återgifvit de särskilda punkterna af hans meddelande så troget det var mig möjligt att göra det ur minnet.

(Most secret.)

Om bord å "Victory" i Hanö sund den 22 augusti 1810.

Sir. Då jag önskade att h. m:ts ministrar måtte så fort som möjligt blifva underrättade om innehållet af det muntliga meddelande amiral Krusenstjerna efter uppdrag af konungen af Sverige till mig haft att framföra, fann jag icke tillfälle att så utförligt som jag skulle önskat redogöra för de svar jag gaf å hans särskilda meddelanden, hvarför jag här öfversänder dessa jemte en afskrift af det hemliga bref jag hade äran tillskrifva eder.

Sedan jag lyssnat till de olika skäl amiral Krusenstjerna gifvit för furstens af Ponte Corvo val till tronföljare i Sverige, svarade jag, att jag högligen beklagade att detta meddelande icke blifvit mig gjordt i tillräckl gt god tid för att jag skulle kunnat blifva i tillfälle att före valet inhemta min regerings tankar derom. Jag var öfvertygad att valet af en officer med generals grad, tjenande under den hätskaste fiende England hade att bekämpa, måste blifva h. m:ts regering i hög grad misshagligt och jag uppmanade honom allvarligt att till konungen af Sverige hemställa om valets uppskjutande till dess jag kunde hinna mottaga svar å det bref jag ofördröjligen tänkte med express afsända till England.

Jag upprepade denna begäran flere gånger för amiral Krusenstjerna, som emellertid lät mig förstå att han trodde valet

skola vara afgjordt redan innan han kunde hinna komma tillbaka till Örebro. Det väntades nämligen skola ega rum redan i denna vecka.

Jag påminte honom om huru Bonaparte behandlat Spanien och alla stater på kontinenten, nu senast Holland, och att Sverige icke kunde räkna på att blifva bättre behandladt, derest det nu kastade sig i armarne på en så hänsynslös tyrann.

Då han förklarade att Ponte Corvo vore den ende kandidat Sverige kunde acceptera och bad mig nämna hvem som enligt min åsigt eljest borde blifva vald, svarade jag genast, att jag ansåg den afsatte konung Gustaf Adolfs son vara den, som naturligen måste vara den lämpligaste arftagaren till svenska tronen samt att den nu regerande konungens ålder och helsotillstånd läto förmoda att han skulle kunna lefva, intill dess prinsen komme till myndig ålder. Han framhöll att konungen nu var i behof af hjelp och medverkan af en militär förmåga, begåfvad med tillräcklig karaktersfasthet och energi för att kunna styra landet och derjemte med kraft upprätthålla dess ställning utåt och motstå Ryssland och Frankrike, hvilket han sade att Bernadotte lofvat troget göra.

Jag framhöll nu för min del, att jag ansåg valet af en fransk general oundvikligen skola leda till en upplösning af det goda förstånd, som hittills egt rum mellan de båda landen och hvilket konungen af Sverige enligt hans eget påstående äfven tycktes önska att se fortsatt.

Amiral Krusenstjerna försäkrade mig upprepade gånger om den tillit h. svenska m:t hyste till att jag i bästa möjliga form skulle öfverbringa detta meddelande till h. m:ts ministrar, tilläggande att deraf komme i väsentlig mån att bero den uppfattning man skulle få af saken. Jag svarade lika många gånger att det var mig omöjligt att i en gynsam dager framställa hvad som syntes mig vara i uppenbar strid mot Sveriges eget bästa så väl som mot Englands intressen, men att h. svenska m:t i hvarje händelse kunde vara försäkrad om att jag skulle troget redogöra för hvad han gjort mig den äran att meddela mig för vidare befordran till min regering.

P. S. Löjtnant — — — från Victory, som följde den svenske amiralen i land, blef af honom anmodad underrätta mig att han glömt nämna, att fursten af Ponte Corvo lofvat att placera

all sin egande förmögenhet, uppgående till åtta millioner, i Sverige, detta såsom en borgen för hans önskan att bevara landets förhållande till andra makter.

Mr. James Hennell till Mr Culling Smith.

Sir. London den 17 oktober 1810.

När jag i går hade äran meddela er några enskildheter rörande hvad som tilldragit sig mellan mig och f. d. konungen af Sverige vid ett sammanträffande i Preussen, ansåg ni att berättelsen derom skulle kunna intressera markisen af Wellesley; jag får med anledning deraf till er, Sir, öfversända följande med anhållan att ni ville hafva godheten meddela innehållet deraf till hans högvälborenhet.

Omkring den 5 eller 6 sistlidne september lemnade h. m:t med extrapost Altenburg, resande under namn af grefven af Gottorp och åtföljd endast af en tjenare.

Tidigt på morgonen den 9 september for han genom Berlin och omkring kl. 10 samma afton kom han till värdshuset i Königsberg, Neu Mark, der jag och en schweizare hade tingat på de två enda sängar, som funnos i värdshuset. Då vi alla sutto i samma rum, samtalade vi med honom under två timmars tid, Han hade först ämnat att stanna der öfver natten, men då han fann sängarne upptagna, befallte han fram sina hästar igen. Vi beklagade mycket att han icke ville mottaga våra sängar som vi ifrigt erbjödo honom. Han märkte snart att jag icke var fransman (vi samtalade på franska) och var nyfiken att få veta hvad jag var. Jag omtalade att jag var engelsman. Han tycktes blifva mycket förvånad öfver att finna en engelsman resa i Preussen och gjorde mig många frågor angående förbindelserna mellan de preussiska hamnarne och de amerikanska, hvilka förbindelser han hört sägas skulle vara afbrutna.

Han frågade hvilken väg vi skulle resa och sade att han likaledes hade för afsigt att fara till Königsberg och hoppades få återse oss i Harquard. Han fortsatte sin resa omkring midnatt.

När vi kommo till Harquard omkring kl. 4 eller 5 på eftermiddagen den 10 funno vi att han redan varit der några timmar.

Strax efter vår ankomst skickade han efter mig och efter

ytterligare en del spörsmål om de amerikanska fartygen berättade han mig, dock icke utan en synbar tvekan att gifva sitt förtroende åt en främling, en tvekan, som jag emellertid lyckades att häfva genom att uppriktigt erbjuda honom mina tjenster, att afsigten med hans resa var att begifva sig till England. Såsom skäl uppgaf han att han råkat ut för hvad fransmännen kalla *tracasseries*, som medfört stora obehag för honom; men särskildt var det den omständigheten att han under en längre tid icke erhållit något af sitt underhåll från Sverige; hans affärer hade blifvit lemnade åt en judisk köpman, som i stället för att skicka pengar endast ursäktat sig med penningeställningen, och då nu en fransman blifvit vald till kronprins af Sverige, kunde han förstå att han skulle komma att blifva i allt beroende af Bonaparte, hvilket han alldrig skulle tåla, om han kunde finna något sätt att undgå detta. Tillåt mig, sir, att här nämna att det var med en känsla af djupt intresse jag såg en af Europas gamla suveräner, mitt lands trognaste bundsförvandt, i främmande land och åtföljd endast af en tjenare nödsakad att inför en främling beklaga sig öfver penningeförlägenhet och formligen underhandlande med gästgifvaren huru vida han skulle behöfva taga tre eller fyra hästar, och framför allt att veta honom vara i fara att falla i händerna på hertigens af Enghien mördare.

Men jag återkommer till min berättelse.

På framstälda frågor fann jag att han hade mycket litet reda på huru han skulle kunna komma om bord och till sjös. Han hade nämligen inga korrespondenter i någon af hamnarne, och sade sig icke vilja falla sina vänner besvärlig, då han icke visste hvilka obehag de kunde utsätta sig för genom att korrespondera med honom. Han betraktade derför sitt oförmodade möte med en engelsman såsom en försynens skickelse.

Sedan jag rådfrågat mig med min reskamrat ansåg jag att vi i Königsberg icke skulle få svårt att fortskaffa honom till de engelska krigsfartyg, som jag visste vara förlagda utanför Pillau. Jag föreslog derför att vi skulle resa i förväg till Königsberg och der inhemta nödiga upplysningar, vidtaga alla förberedelser och sedan möta honom på den första eller andra stationen derifrån. Detta gick han gerna in på, och följaktligen gåfvo vi oss å stad. I Harquard hade general Blücher gjort honom en uppvaktning.

Då min resvagn olyckligtvis råkade att gå sönder under natten tog jag en af de små preussiska vagnarne, hvars lätthet nu emellertid satte mig i stånd att hinna fram till Königsberg 20 timmar före grefven af Gottorp. Jag fann två vänner (preussare) beredvillige att hjelpa mig, och efter något betänkande kommo vi öfver ens att en af dem skulle fara till Pillau. Om han icke fann några svårigheter på vägen mellan Pillau och Neurung skulle han hyra en båt och med den möta oss vid Balga (beläget vid Frische Haff två tyska mil från Königsberg.) Då jag sjelf icke talar tyska språket fullkomligt väl, återvände den andre af mina båda vänner omkring kl. 10 på aftonen den 14 med mig för att möta grefven. Han anlände till Hoppenbruch (en tysk mil från Balga) och hade då rest nio nätter utan att vara i säng en enda gång. Omkring kl. 4 på eftermiddagen inträffade vår vän från Pillau i Balga medförande en båt med fyra dugtiga sjömän. Vi foro genast dit. Men just som större delen af grefvens packning blifvit förd om bord och jag fört honom sjelf ner och höll på att taga farväl af honom, rusade plötsligt sex man, beväpnade med musköter och pistoler och kommenderade af byns polisofficer, fram till båten och sade sig skola skjuta på sjömännen, derest desse försökte att stöta från land. Grefven grep dervid tag i en af sina pistoler. Der var endast två sjömän i båten. Jag gick emellertid fram till polisofficeren och frågade honom efter anledningen till detta hans förfarande. Han begärde få se våra pass. Jag visade honom grefvens (hvilket var utfärdadt af konung Karl af Sverige) hvarpå han sade, att det visserligen var i sin ordning, men en officer hade nyss anländt från Berlin medförande order att grefven af Gottorp icke skulle tillåtas gå om bord derest icke hans pass blifvit undertecknadt af baron Taube, svenske ministern i Berlin. Jag begärde att få se den omtalade officeren och han utpekade honom för mig stående på en kulle icke långt derifrån. När jag vände mig till honom förklarade han att han kommit med särskilda order från Berlin att hindra grefvens afsegling. Jag anhöll derpå att hvilka hans order än måtte vara, grefven skulle blifva behandlad med den vördnad han hade rätt att fordra, och tillade att om han hade befallning att hindra honom från att resa till Ryssland, han då genast måtte låta oss veta det

och sålunda spara konungen obehaget af resan och hindra ett återupprepande af scener sådana som denna. Han försäkrade mig att han icke hade instruktioner att hindra grefven från att gå hvar helst han behagade landvägen. Han begaf sig derefter i mitt sällskap till grefven (konungen). Grefven sade med någon hetta att hans afsigt varit att begifva sig till England; hans underhåll hade blifvit honom undanhållet, och han viste icke att någon hade rätt att hindra honom från att med ett i laga ordning affattadt pass gå hvarthän han fann för godt. Han önskade att få lefva som enskild person, men om de föredrogo att behandla honom *en politique, qu'il les traiterait en politique aussi.* Officeren gjorde många ursäkter för att han var nödsakad uppfylla en sådan pligt och betygade upprepade gånger sin höga vördnad för hans person. Grefven begärde att få se hans order. Han framtog och läste dem. Der var två, en från polisministern i Berlin och en annan från en fältmarskalk, hvars namn jag glömt. Deras innehåll lydde på att officeren skulle följa grefven, göra sig underrättad om hans person och sedan följa efter honom till dess han lemnade preussiskt område, men att hindra hans embarkering från något ställe på kusten vare sig afsigten var att fara till Sverige eller till de engelska krigsfartygen, samt att dervid i fall af behof tillkalla så väl civil som militärisk hjelp, att om så skulle blifva nödigt, skjuta på sjömän eller uppvaktande, men vara mycket försigtig med hans egen person och visa honom all möjlig vördnad. Grefven bestred att man hade rätt att utfärda dylika befallningar och begärde af officeren en skriftlig försäkran att denne icke hade några instruktioner att hindra honom från att begifva sig till Ryssland; detta var officeren genast villig att lemna honom, och lofvade dess utom på grefvens begäran att hans vänner icke skulle komma att lida för följderna af hvad som inträffade.

Jag har anledning tro att denne officer blifvit skickad efter grefven på begäran af svenske ministern i Berlin. Grefven uttalade sedermera sin tillfredsställelse öfver att se att man icke tänkte hindra honom från att begifva sig till Ryssland, och afreste så snart hästar kunde erhållas, fruktande att några nya befallningar eljest kunde blifva utfärdade innan han hunne detta område.

Den 17 anlände han till Polauntgou (den första staden i Kurland) derifrån han, i saknad af pass, skref till kejsaren. Efter att hafva mött med åtskilliga svårigheter för min afresa från Preussen gick jag slutligen den 25 om bord i Memel och hörde der, att grefven erhållit sitt pass och begifvit sig åstad till Petersburg. Jag var emellertid icke i stånd att få utredt huru vida detta verkligen var förhållandet.

Under de samtal jag hade med grefven tycktes hans enda önskan gå ut på att finna en hederlig tillflyktsort. Han nämnde en gång att konungen af Bajern intresserat sig för hans son i fråga om arfsföljden till svenska tronen. Huru vida han ännu hade några förhoppningar vare sig för sig sjelf eller för sin son, kunde jag dock icke få klart för mig af hvad som passerade. Han lemnade mig heller icke något uppdrag till den engelska regeringen. Han hoppades att sedan han en gång väl funnit en vistelseort, det icke måtte möta allt för stora svårigheter för hans familj att förena sig med honom. Han talar ofta om Mr. Pierrepoint. I det ögonblick man anhöll oss var han synbarligen mycket retad, men beherskade sig snart. En gång när vi talade om England sade han att han skulle mycket älska att få se vår kung, och när jag sagt mig vara säker om att denne förträfflige och vördnadsvärde monark skulle mottaga honom med tillgifvenhet, såg jag en tår glimra i hans öga.

P. M. af M. Huttner, translator vid engelska utrikesdepartementet, daterad den 17 nov. 1810.

Mr. Wurtz, en bokhandlare från Paris, som kommit öfver till London i afsigt att söka befordra den literära förbindelsen mellan England och Frankrike, meddelade mig i går afton följande.

Så otroligt det än kan synas har man icke att tillskrifva furstens af Ponte Corvo val till svensk tronföljare några intriger å Bonapartes sida, utan i stället följande förhållande. I förbigående bör jag kanske nämna att jag känner M. Wurtz som en mycket trovärdig man. Han försäkrade mig att han erhållit sina underrättelser från en nära vän till fursten af Ponte Corvo, hvars namn han likväl icke ville nämna.

Efter prinsens af Augustenburg död uppstodo tre partier i Sverige.

Det första och starkaste var för att välja en fransk prins och så nära som möjligt förbinda Sverige med Frankrike.

Det andra partiet var för konungen af Danmark.

Det tredje och svagaste gynnade Gustaf Adolfs son.

Det första partiet, som i sina led räknade den förnämsta adeln, afsände enskildt en af de sina till Paris med uppdrag att inhemta tillförlitliga underrättelser om furstens af Ponte Corvo verkliga karakter och åsigter samt att erbjuda honom den svenska tronföljden, för den händelse att de inhemtade upplysningarne skulle vara gynsamma för fursten, men att derest motsatsen inträffade, då göra samma anbud till den franske prins, som bäst tycktes svara mot det i fråga varande partiets fordringar. Man hade goda skäl att i främsta rummet fästa sin uppmärksamhet på Ponte Corvo. När han befann sig i Hamburg gynnade Bernadotte svenskarne mycket, vare sig uu på grund af någon hög tanke om nationens värde eller af andra orsaker. Detta hans uppförande mot ett folk, hvars monark var i krig med Bernadottes herre och denne senares kanske mest oförsonlige fiende, framkallade mycken tacksamhet hos svenskarne, desto mera som de skulle varit för fattige att köpa sig denna ynnest, hvilken, om den än icke skulle sakna vissa biafsigter, ändock åtminstone kunde tyckas så göra.

När den ofvan nämnde svenske adelsmannen ankom till Paris besökte han der genast en af sina landsmän, likaledes en adelsman, hvilken länge varit bosatt i denna stad, och tillsporde honom muntligen om Bernadottes person. Mr. Wurtz försäkrar att Bernadotte eller Ponte Corvo åtnjuter högt anseende för redlighet och godt förstånd, oberoende af hans militära förmåga, som äfven är stor. Sedan förfrågningarne sålunda haft ett gynsamt resultat, blef den nästa frågan hvem som skulle först framställa förslaget.

Min meddelares vän nämndes såsom den der vore mest förtrogen med prinsen. Man vände sig till honom, och som det är lätt att förstå åtog han sig med glädje att framföra en betydelsefull underrättelse, hvilken han sjelf fick mottaga temligen sent på aftonen.

Tidigt följande morgon infunno sig denne fransman och den svenske utskickade i Ponte Corvos hotell. Då han ibland lider af gikt stiger han icke tidigt upp, och var heller icke nu uppe.

N'importe, sade fransmannen, jag måste genast se fursten. Säg honom att det är *jag*.

Bernadotte sof ännu. Hans vän väckte honom.

Eh bien, mon Prince, le bonheur vous vient en dormant, sade vännen. *Jag kommer för att erbjuda er Sveriges krona.*

Bernadottes öfverraskning låter sig lättare tänka än beskrifva.

Den svenske adelsmannen kallades fram till sängen, fick uppvisa sin fullmakt och framstälde så ett formligt anbud.

Vilkoren voro som följer:

1) Sveriges oberoende; och

2) en försäkran från Bonaparte att Sverige aldrig skulle blifva tvunget att ingå i Rhein-förbundet.

Bernadotte förklarade, att det första vilkoret icke kunde möta några svårigheter, och hvad det andra vidkom stod han för väl hos kejsaren för att behöfva frukta att icke erhålla hans samtycke dertill.

Bernadotte begaf sig också omedelbart ut till S:t Cloud och förvånade Bonaparte med sitt meddelande.

Bonaparte samtyckte till allt och sade: kom endast i håg att ni är fransman.

På tal om Goldsmiths hemliga historia anmärkte min meddelare, att denna och liknande publikationer och tidningsnotiser vidgade klyftan mellan de båda landen mera än tre af Lord Wellingtons segrar. Det fans ingenting, som retade Bonaparte så mycket som ofördelaktiga omdömen om hans egen person och hans familj.

Min meddelare, som kom öfver från Ostende med ett af Bonaparte undertecknadt pass, uttalade för mig sin tacksamma förvåning öfver det behandlingssätt han och andra främlingar åtnjuta i London: ingen misstänksamhet, inga spioner, inga förhör, helt olika mot hvad det är i Paris. Enligt hans åsigt misstaga de sig mycket, som vänta en revolution i Frankrike.

Kapten Mainwaring till Lord Wellesley.

K. slupen "Tartarus", Yarmouth den 11 nov. 1810.

Mylord. — Jag har äran tillskrifva er med anledning af en derom särskildt uttalad önskan af f. d. konungen af Sverige h. m:t konung Gustaf Adolf, som för närvarande under titeln af grefven af Gottorp befinner sig om bord här och låter säga, att han icke genom något skriftligt meddelande underrättat h. m:t derom, all den stund han fruktade detta skola väcka uppseende och föranleda besvär och han dess utom kommit hit under den mera obemärkta titeln grefve af Gottorp och utan något följe, endast för att undgå Bonapartes förföljelse, och derför äfven önskar att resa så obemärkt som möjligt. Samtidigt ber han mig nämna att han hoppas skola med snaraste få se h. m:t konungen af England.

H. m:t kan icke tala engelska och har uttryckt en önskan att jag måtte erhålla tillåtelse att få åtfölja honom.

Mr Culling Smith till kapten Mainwaring.

Sir. Foreign office den 13 nov. 1810.

Markisen af Wellesley har gifvit mig i uppdrag att erkänna mottagandet af edert bref af den 11 d:s, deri ni underrättar hans högvälborenhet att h. m:t Gustaf Adolf, f. d. konung af Sverige under titel af grefven af Gottorp ankommit till Yarmouths redd om bord å h. m:ts af eder kommenderade slup Tartarus.

Hans högvälborenhet har bedt mig anhålla det ni genast ville i vederbörlig ordning framföra till h. m:t hans högvälborenhets vördnad och försäkra honom, att h. m:ts regering är beredd att mottaga honom med alla tecken af vördnad och uppmärksamhet och att lemna honom allt det beskydd hvaraf han kan vara i behof samt bereda honom alla de förmåner närvarande förhållanden medgifva.

Under h. m:ts närvarande helsotillstånd och i betraktande af den allmänna sorg som är rådande i följd af h. k. h. prinsessan Amalias sorgliga frånfälle, kan markisen af Wellesley icke tillstyrka h. m:t att utföra sin afsigt att genast begifva sig till London.

Hans högvälborenhet har derför uppdragit mig anmoda er

att intill dess någon person kan utses lämplig att å h. m:ts vägnar uppvakta h. svenska m:t, ni ville hafva godheten vara h. svenska m:t följaktig till Lowestoft, Colchester eller någon annan stad på vägen mellan Yarmouth och London för att bereda honom alla de beqvämligheter, som kunna anskaffas, samt att ni dervid ville visa h. m:t den mest vördnadsfulla uppmärksamhet och försäkra honom att med möjligt första en person skall blifva afsänd med vidare instruktioner för hans mottagande.

Mr Culling Smith till Mr Pierrepoint.

Foreign office den 13 nov. 1810.

Min kära Pierrepoint. — Gustaf Adolf, f. d. konungen af Sverige, har anländt till Yarmouth. Det är regeringens afsigt att lemna honom skydd och egna honom alla möjliga vördnadsbetygelser.

Då lord Wellesley är underrättad om de känslor grefven af Gottorp hyser för er och då han nu äfvenledes önskar att regeringens känslor måtte på ett passande sätt uttryckas, är det hans särskilda åstundan att ni skulle blifva den person, som finge i uppdrag att mottaga grefven och föreslår han derför (derest detta är er möjligt) att ni helst med allra snaraste ville åtaga er detta uppdrag.

Om ni vill angifva någon bestämd tid med första möjliga då jag kunde få träffa er antingen i Downing street eller hemma hos er, skall jag icke försumma att möta er, på det att ni må kunna erhålla närmare förhållningsorder.

Amiral Sir J. Saumarez till Mr Croker.

Om bord å "Victory" i Winga Sand den 7 nov. 1810.

Sir. — Ni torde hafva godheten underrätta amiralitetet att sedan h. m:ts skepp Ruby, åtföljdt af "Ganges" och "Tartarus" förankrat utanför Winga och kontreamiral Dixon genom telegraf underrättat mig att konungen af Sverige var om bord jag genast uppvaktade h. m:t, som uttalade sin önskan att med minsta möjliga uppskof få begifva sig till England. I följd häraf har jag anbefalt kapten Mainwaring från Tartarus att taga honom om

bord och föra honom till Yarmouth eller Nore, att underrätta er om hans ankomst samt att mottaga vidare förhållningsorder med afseende på huru med honom skall förfaras, hvilket allt jag hoppas måtte röna amiralitetets bifall.

Konungen af Sverige kommer att enligt sin egen derom särskildt uttryckta begäran mottagas under namn af grefven af Gottorp.

Kapten Mainwaring till Mr Culling Ch:s Smith.

Colchester, värdshuset Tre bägare, den 15 nov. 1810.

Sir. — Jag anhåller att få erkänna mottagandet af edert bref af den 13 d:s meddelande markisens af Wellesley önskan och anhållan i fråga om grefvens af Gottorp tilltänkta resa omedelbart till London. Jag har af grefven af Gottorp fått i uppdrag meddela, att han i dag ankommit hit till Colchester och efter en vänlig inbjudning af M. Du Cane i afton kommer att afresa till dennes fjorton mil härifrån belägna hem, der han qvarstannar till dess den ordinarie posten kan hinna medföra svar å detta bref med anvisning för fortsättningen af hans resa. Han ber att det ännu en gång måtte framhållas, att om han på grund af vår älskade konungafamiljs sorgliga och nedslående belägenhet* icke kan begifva sig till London, han då måtte få aflägga ett besök hos h. m:t konung Ludvig XVIII. Men samtidigt anhåller han också att då han reser endast som grefven af Gottorp intet ceremoniel måtte för hans skull bestämmas och att heller icke någon person måtte utsändas för att under vägen egna honom sådana vördnadsbetygelser, som han nu hvarken önskar eller har anspråk på. Detta är h. m:ts egna ord, och har jag äran o. s. v.

Mr Pierrepoint till Mr Smith.

Witham, fredags afton.

Min kära Smith. (Enskildt.)

Vid min ankomst hit har jag funnit att grefven af Gottorp i går natt inträffade på Braxstead Lodge, Mr Du Canes egendom,

* Georg III fick detta år ett nytt anfall af sin gamla sinnessjuka, hvilket sedan räckte till hans död 1820. *Utg. anm.*

belägen endast fyra (engelska) mil härifrån på vägen till Colchester, och jag har nu skrifvit till kapten Mainwaring och bedt honom att han ville komma hit tidigt i morgon (under förevändning att följa mig till Mr Du Canes) så att jag må få tillfälle att tala med honom före mitt sammanträffande med konungen. I följd af något förbiseende tyckes kuriren hafva återvändt till London i tanke att möta mig. Om han kommit tillbaka till Downing str. haf godheten skicka honom åter till mig utan tidsutdrägt, då vi antagligen mycket snart komma att taga hans tjenster i anspråk. Jag anser det i sanning mycket att beklaga att konungen skall hafva kommit hitom Colchester.

Brackstead Lodge den 17 nov. 1810.

Min kära Smith. — Innehållet af de särskilda samtal jag i dag haft med grefven af Gottorp har varit sådant, att jag lämpligen torde få utbedja ytterligare förhållningsorder från regeringen om hvad jag har att iakttaga i fråga om hans framtida vistelseort och anordningarne dervid och göres det häraf äfvenledes nödigt att jag personligen infinner mig i London vida tidigare än hvad jag från början trott skulle behöfvas. Sedan jag nu allt för att komma tillrätta med grefven af Gottorp (så långt detta är möjligt med de vilda föreställningar om vårt land han fått i sitt hufvud) tänker jag afresa härifrån tidigt i morgon och skall vara er till mötes antingen i Downing str. eller hemma hos er mellan kl. 2 och 3, då jag först begifver mig till det först nämda stället för att se om ni kan träffas der. Då jag skrifver detta endast för att underrätta er om min ankomst och ni antagligen mottager det endast några få timmar innan vi träffas, uppskjuter jag till dess hvarje närmare redogörelse för grefvens af Gottorp yttranden. Emellertid kan det möjligen vara så godt att jag (för den händelse ni skulle träffa Lord Wellesley) redan nu nämner, att jag tror mig hafva lyckats att förmå grefven af Gottorp att afstå från sin föresats att resa till London, ehuru jag haft mindre framgång i mina bemödanden att öfvertyga honom om olämpligheten af ett sammanträffande med Ludvig XVIII, hvilket, på grund af upplysningar jag skall blifva i tillfälle att

muntligen lemna, synes mig på det hela ofantligt mycket mindre värdt att taga anstöt af än hvad jag från början var böjd att antaga. Ty i fråga om flottor och arméer tyckes han vara fullkomligt lugn och tillfreds och tyckes inte begära hvarken det ena eller andra. Han synes önska att få lefva i stillhet, men endast på sitt eget sätt och efter sin egen önskan, och så långt jag kan finna vill detta för närvarande säga, att det blir lika ogörligt att få honom till att slå sig ner i stillhet här på landet som att få honom längre bort från London än hvad han i denna stund är.

P. S. Ett ytterligare skäl hvarför jag skulle önska att påskynda min resa till London i och för erhållande af närmare förhållningsorder är att jag för närvarande (hvilket kanske framdeles icke skulle blifva lika lätt) är i stånd att lemna grefven af Gottorp i all önsklig välmåga åt Mr Du Canes hjertliga och gästvänliga omsorger, som icke kunna nog framhållas.

Den 20 nov. aflät kapten Mainwaring till Mr Smith i utrikesdepartementet följande biljett med underrättelse derom:

Sir. — Enligt Mr Pierrepoints före hans afresa härifrån uttalade önskan får jag härmed underrätta, att det är grefvens af Gottorp afsigt att i afton afresa till London. Omedelbart efter hans ankomst dit skall jag med bud underrätta er derom.

Grefven har icke bestämt någon viss timme, emedan han önskar inträffa i staden så obemärkt som möjligt.

Och kl. 6 samma afton följde härpå en andra biljett af följande lakoniska innehåll:

Sir. — Jag anhåller härmed få underrätta er att grefven af Gottorp just i detta ögonblick inträffat på Mon:s Jacquins hotell i Bond Street.

Oaktadt den landsflyktige konungen på detta sätt lemnade å sido den engelska regeringens anordningar, upphörde denna dock icke att från första stunden behandla honom med allt möjligt tillmötesgående och undseende. Ett bevis derpå var att när Gustaf Adolf några dagar efter sin ankomst till London genom den hos honom uppvaktande kavaljeren Mr Cochburn lät hos regeringen anhålla att såsom "ett särskildt bevis på uppmärksamhet mot honom", f. d. konungen, kapten Mainwaring måtte

erhålla en viss befordran såsom belöning för hans mot konungen visade uppförande, detta ofördröjligen bifölls af amiralitetet och kapten Mainwaring utnämdes till kommendörkapten.

Såsom ett kuriosum må här meddelas den helsning Gustaf Adolf strax efter sin ankomst till England fick mottaga från en af sina fordne undersåtar och tjenare. Brefvet, som egendomligt nog kommit att bevaras åt efterverlden i det engelska utrikeskabinettets arkiv, är skrifvet på svenska och återgifves här med diplomatisk noggranhet, så lydande:

Colchester barrachs 23 Nov. 1810.

Alranådigaste Konung!

En gammal trogen tjenare af Edor Kongl. Majestät anhåller i största ödmjukhet om tillåtelse at ytra sin Glädje öfver Edor Majestäts lycklige ankomst til England, ett Rike, tillika med de öfrige Europeiska Stater, högst förbunden til Edor Majestät för dess mongfallige hjeltemodig försökar at befria Werlden ifrån öket af det grymmaste woldswärkare, som har i någon tid plågade mennisko-slägtet.

Alla som wärdar hjelte-bragder, alla Dygdens wänner, offrar sina hjertliga tacksägelse til Alsmägtige Gud som har förwarad Edor Majestäts dyrbar Lif ifrån Tyrannen som törstar efter Konglig blod.

Uti detta Rike blifvar Hans Majestät beskyddade och hedrade med alt den aktning och wördnad som är honom skyldige, til ankomsten af den lycklige tid när Edor Majestät blifvar återstäld på Thronen af dess konglige Förfäder.

Jag hade den förmon att tjena Edor Majestäts Högst Salige Fader Konungen Gustaf den 3ie, uti 1789 och 1790 års campagner under befäl af Generaler och Friherrer Steding, Armfelt och Wrede. Vid Krigets slut den store konung tyckte godo vara att nådigt belöna mina swaga tjenster med en Captaines beställning vid dess Andra Gardies Regemente. — Jag höglige beklagade Konungens bedroflige död, och vid alla tillfäller ytrade min bittersta Hat mot dess forrädisk Mordare och det är mig högst Årlig att kunne säga at jag var for et sådant forhållande förfoljade af Mordarners vänner, så at sluthigen blifve nödsakad att anhålla Regenten om Afskede, hvilket bewiljades, med följande

tillägning "samt til betygande af Wårt nådiga wälbehag öfver dess gjorde, trogne tjenster och wiste wälförhållande hafva tillagt honom Majores namn och heder" m. m.

"Stockholms slott den 22 November 1792".

"Under min allernådigaste Konungs och Herres minderårighet"

"Carl.

Min skyldighet och bästa tjenster har alltid varit Edor Majestät tillhörig, och jag nu ödmjukligen önskar hjertligen at det må vara edor Majestät på något sätt nytlig under sin sejour uti England.

Jag väntar Edor Majestäts nådigaste tillåtelse at formäla min wördnad personligen och emottager edor Konglige befallningar.

Sjutton års frånwaro ifrån Sverige vil jag torde håppas ursäktar mig vid Edor Majestät för detta nästan obegriplig skrifte, men jag trode at en elendig svenska style skulle vara Edor Majestät mer anenämt an ett mer tydelig brefve på Franska språket.

Jag framlefver

Alrenådigaste Konung

Edor Majestäts underdånigaste och Tropliktade Tjenare

J. Thain,

Captain Northumberland Militia.

Sedan brefskrifvaren nära en månad förgäfves väntat svar på detta sitt första bref, aflät han den 22 december en afskrift deraf med ett på franska skrifvet tillägg, deri han uttalar sina farhågor för att det första brefvet aldrig kommit konungen tillhanda. På frånsidan af den franska biljetten finnes en i engelska utrikesdepartementet gjord anteckning af följande innehåll:

Grefve Gottorp vill icke hafva något meddelande med någon svensk här i landet och har derför öfversändt hosliggande till foreign office. Januari 2, 1811.

Ett bevis på det lifliga intresse de engelska myndigheterna togo i f. d. konungens säkerhet under hans vistelse på engelsk jord har man äfven i följande händelse, hvaraf aktstyckena äfven finnas bevarade i det engelska utrikesarkivet.

I oktober månad 1810 ankom till England en efter hvad det vill tyckas f. d. officer i svensk tjenst Axel Aminoff Mauritzon. Han hade i juni i Stralsund af generalen grefve von Essen er-

hållit rekommendationsbref till engelske amiralen sir Sidney Smith, men insjuknade, enligt hvad han sedermera sjelf uppgifver i ett bref till denne senare, innan han hann gå om bord i Lübeck och skulle der hafva blifvit qvarliggande under tio veckors tid. Vid framkomsten till Gravesend befann han sig i så nödstäld belägenhet att han måste pantsätta sin klocka för att få medel att komma fram till London. Följden blef att han nödgades börja med att anhålla få låna litet pengar af sin tilltänkte gynnare och det ena med det andra gjorde att denne ansåg sig böra öfverlemna båda introduktionsbrefven till justitieministern med en vink om att den rekommenderade personen måtte noga iakttagas misstänkt såsom en mycket tvifvelaktig individ. Samtidigt tyckes emellertid amiralen, till hvilken grefve von Essen vändt sig med påminnelse om de dagar då de båda först sammanträffat vid Gustaf III:s glada och lysande hof, sökt att åtminstone i pekuniert afseende något bispringa den till honom rekommenderade officern. Aminoff-Mauritzons önskan var att få fri öfverfart från England till Jamaica eller Brasilien. Det skulle varit honom en stor glädje att kunna få offra lif och blod för de engelska vapnens ära, men ehuru han ingalunda hade förlorat något af sin forna raskhet och vigör, ansåg han sig dock nu mera för gammal för att ännu en gång börja en sådan bana. Han önskade derför endast få tillfälle att komma öfver till en annan verldsdel, men nämde icke hvad han tänkte taga sig före, väl en gång ditkommen. Detta bref, som af den engelske amiralen betecknas såsom "ett praktstycke af fransk yppighet, sprungen från en götisk stam", befordrades af honom samma väg som de båda föregående, d. v. s. rakt till polisen. Men nu trodde sig sir Sidney dessutom hafva fått en mera särskild anledning för sina misstankar. I en göteborgstidning hade han läst att hans gamle vän från tredje Gustafs hof i dagarne blifvit afsänd till Helsingborg för att mottaga Bernadotte vid hans ankomst till Sverige såsom utkorad tronföljare. Detta von Essens uppträdande hos den nya dynastiens hufvudman leder sir Sidney att misstänka det Aminoff-Mauritzon helt enkelt är en dennes (v. Essens) utskickade, om hvilken det på franska tillägges, att är han icke en spion *il n'est du loin dont on en fait.*

Detta tilldrog sig i slutet af oktober månad. I november

kom Gustaf Adolf till England, och den 19 i samma månad fattade sir Sidney Smith ännu en gång pennan för att på det sätt, som han från början funnit lämpligast, rekommendera grefve von Essens protegé. Sedan den fallne konungen af Sverige nu kommit till England fruktar han att den svenske generalen haft kunskap härom på förhand och skickat Aminoff att utföra ett eller annat attentat mot hans person. Man bör framför allt vara på sin vakt mot ett våldsamt bortförande, tillägger han i kanten af detta sitt bref.

Några dagar förut hade Aminoff-Mauritzon tillskrifvit amiralen och, då förmodligen intet svar afhörts på hans begäran om fri öfverfart till andra sidan jorden hade han bedt att återfå det af grefve von Essen för honom utfärdade rekommendationsbrefvet för att dermed möjligen kunna intressera någon annan mera välvilligt sinnad person. Detta lät sig naturligtvis icke göra sedan brefvet en gång hamnat hos myndigheterna. Aminoff hade nu också sökt vända sig till den landsflyktige konungen, ehuru med ännu mindre framgång. Konungens uppvaktande engelske kavaljer framlemnade icke ens hans bref till konungen, som ju en gång för alla förklarat sig icke vilja hafva något med sina landsmän att göra under den tid han vistades i England. Aminoff skref då ett mycket skarpt bref till Mr Cochburn, den i fråga varande kavaljeren, och fordrade att få saken afgjord före kl. 8 påföljande måndags morgon, i annat fall skulle han finna sig föranlåten att vidtaga åtgärder, hvilka kanske skulle blifva lika obehagliga för vederbörande som påkostande för honom sjelf. Den adress han uppgaf i brefvet är från ett af de mera tvifvelaktiga qvarteren nere i östra London bortom Towern och i närheten af dockorna, hvilket tyckes visa att han åtminstone icke lefde i den allra bästa omgifning.

Tre dagar efter det Aminoff skrifvit detta sist nämda bref var en häktningsorder utfärdad mot honom. Han blef också mycket riktigt omedelbart derpå häktad och hans papper togos i beslag. Med anledning af dessa senares innehåll betecknas han nu af myndigheterna som ”en minst sagdt misstänkt person”. Af de i beslag tagna papperen framgår, att Aminoff-Mauritzon i sju år hade tjenat franska republiken som löjtnant och qvartermästare på S:t Domingo, hade 1806 blifvit tillfångatagen af en-

gelsmännen, men efter 37 månaders fångenskap åter frigifven på hedersord. Han hade sedan tjenat under Napoleon i Preussen, men då solden icke blef honom utbetalad tog han sig deraf anledning att i december 1809 till kejsaren adressera en inlaga, som delvis tyckes hafva varit hållen i föga mindre undfallande ordalag än den han sist tillstält Gustaf Adolfs engelske kavaljer. Af åtskilliga papper, brefkoncept och kuvert, som funnos i hans gömmor, framgick också att han sökt erhålla anställning hos den landsflyktige konungen.

Detta var allt, men det tycktes dock de engelska myndigheterna tillräckligt för att hålla den misstänkte främlingen i fängsligt förvar. Nästa gång man funnit något spår af honom är, när han efter fjorton dagars fängelse tillskrifver sin förste beskyddare, sir Sidney Smith, och ber honom åtaga sig hans sak, så att åtminstone en ordentlig undersökning komme till stånd. Hvad resultatet af denna nya anhållan blef, är icke kändt, och från den stunden finner man heller icke i det engelska utrikesdepartementets handlingar några vidare spår af den äfventyrlige svensken.

Ännu en komplott mot Gustaf Adolfs lif kom på tal under konungens vistelse i England. Denna gång var det en i engelska flottan tjenande svensk matros vid namn Nils Brygger, som påstod sig hafva fått kännedom om en mot f. d. konungens lif riktad plan, hvarom han önskade få meddela sig direkt till konungen sjelf. Det bref han för detta ändamål tillskref konungen och hvilket äfven förvaras bland de officiella handlingarne i det engelska statsarkivet är hardt när omöjligt att dechiffrera, och några bestämda uppgifter om hvari planen skulle bestå lemnas heller icke. Brefskrifvaren säger sig endast hafva tagit tjenst i den engelska marinen för att kunna komma i tillfälle meddela sig med konungen (!) och påstår sig för öfrigt hafva åtskilligt att meddela från flera af f. d. konungens vänner. Denna gång var Gustaf Adolf icke lika otillgänglig för en landsmans önskningar om att få träda i förbindelse, och i ett egenhändigt bref anhåller f. d. konungen att saken måtte undersökas, ehuru han sjelf säger sig icke hysa synnerlig tro till den påstådda sammansvärjningen. Vid med Brygger anstäldt amiralitetsförhör visade det sig också att hela historien var af honom uppfunnen endast för att

han möjligen derigenom skulle kunna slippa ifrån den engelska tjensten. Brygger hade aldrig hört något mera om en komplott mot den afsatte konungens lif. än hvad han året förut kunnat uppsnappa på Stockholms gator af de der kringlöpande ryktena. Han hade rymt ur krigstjensten hemma i Sverige, och rapporten öfver det med honom hållna förhöret slutar med att uttrycka vissa tvifvelsmål angående hans sinnesbeskaffenhet.

Mr Alexander Cochburn till Mr Culling Smith.

Sir. Limers hotell den 1 februari 1811.

Jag har äran bedja er meddela markisen af Wellesley att grefven af Gottorp fortfarande lifligt önskar att få återvända till Ryssland, och att jag af samma höga person fått i uppdrag underrätta markisen af Wellesley om hans lifliga önskan att ett af h. m:ts fartyg måtte i början af mars få tillåtelse att föra honom till Östersjön; och jag är vidare anbefald att meddela att då det är samma höga persons önskan att i enskilda angelägenheter meddela sig med den nuvarande konungen af Sverige, hans önskan är att för detta ändamål till en början begifva sig till Anholt och derefter till någon hamn vid Östersjön, som han kan finna derför mest lämplig.

Jag har att anhålla det ni behagade meddela markisen af Wellesley samma höga persons önskan i detta afseende, och förblifver o. s. v.

Det engelska amiralitetet ansåg det emellertid icke rådligt att så tidigt på året afsända något fartyg till Östersjön, hvarför planen dertill fick förfalla. I stället begärde då f. d. konungen att få till sin disposition ett fartyg för att föra honom först till Helgoland och sedan till någon annan plats, som han kunde finna för godt att bestämma. Den förra delen af denna begäran förklarade man sig villig att uppfylla, men den senare afslogs på grund af svårigheterna vid hvarje slags förbindelse mellan de britiska öarne och Europas fasta land.

När detta blifvit beviljadt hade emellertid Gustaf Adolf redan hunnit att ändra sitt beslut. Han önskade nu få uppskjuta sin afresa intill dess han fått träffa major Nordenfelt, som hvarje timme väntades öfver från kontinenten och troddes möjligen skola

medföra några meddelanden till f. d. konungen särskildt från hans familj. En framstäld begäran att en grefve de la Ferronaye måtte erhålla tillåtelse, att vara grefven af Gottorp följaktlig på hans resa såsom hvars slutliga mål Riga nu uppgafs, mötte ett höfligt men bestämdt afslag från de engelska myndigheternas sida. Den 20 mars underrättades markisen af Wellesley genom Mr Cochburn att f. d. konungen bestämt sig för att den 25 i samma månad afresa till kontinenten, hvarförinnan han dock önskade få göra ett besök hos prinsen-regenten (sedermera Georg IV). Detta möte bestämdes sedermera skola ega rum i prinsens residens i Carlton House måndagen den 25 mars kl. 2 e. m., eller samma dag som f. d. konungen bestämt för sin afresa från England.

Gustaf Adolf hade före sin afresa låtit sälja en del juvelsmycken, med anledning hvaraf prinsen-regenten skyndade att anhålla att få tillställa honom en penningesumma för inköp af andra till liknande värde. Härtill svarade emellertid den landsflyktige konungen med mycken värdighet att han sålt de i fråga varande smyckena endast derför att de voro för honom fullkomligt värdelösa, att han icke på grund af penningeförlägenhet skiljt sig från några af sina mera värdefulla dyrbarheter och att han derför lyckligtvis heller icke såg sig i behof af att begagna sig af prinsen-regentens välvilliga anbud. Före afresan uppstodo ytterligare några förvecklingar med anledning deraf att f. d. konungen nödvändigt ville till Helgoland medtaga såsom sin tjenare en fransman vid namn Marconnet. I trots af deremot från London utfärdadt förbud lyckades konungen också att få honom om bord, hvarefter afresan egde rum från Yarmouth den 29 mars på morgonen. Den 16 april klagade löjtnanten Lord G. Stuart, befälhafvare å slupen "Horates", med hvilken grefven af Gottorp haft att verkställa öfverresan, i rapport till amiralitetet öfver att den höge resanden fortfor att vistas om bord på samma fartyg, till mycken olägenhet för befälhafvaren, som derigenom hade att underkasta sig både dryga penningeutgifter och andra obehag.

Enligt bevarade räkningar uppgingo den engelska statskassans kostnader för den landsflyktige konungens mottagande och herbergerande sammanlagt till £ 1402, 10 sh. 3 d., hvartill ytterligare kom en gratifikation af £ 335 till den uppvaktande kavaljeren

Mr Cochburn. Den af f. d. konungen vid besöket hos prinsenregenten begagnade hofdrägten står med knappar och spännen samt diamanter till värjan upptagen att hafva kostat £ 178, 4 sh. 6 d.

---

*Mr William Buy till Mr F. Freeling**.

Dear Sir. Göteborg den 29 mars 1811.

Efter mitt senaste bref af den 25 d:s hafva underrättelser ingått hit från Stockholm af innehåll att Hans Järta, statssekreterare för inrikes ärenden och den mest framstående mannen i den nu varande styrelsen afgått från detta embete. Ingen särskild eller omedelbar anledning till detta steg har uppgifvits, utan tillskrifves det hans missnöje i allmänhet med åtgärder, som redan vidtagits eller väntas skola komma att vidtagas, och jag har äfven blifvit underrättad om att han på senaste tiden funnit sina sträfvanden motverkade, så att han väl hade ansvarigheten af sitt embete men icke det förtroende som borde åtfölja det. Hans efterträdare är en hr Beckmark i finansdepartementet, men om honom och hans åsigter tyckes dock ingenting ännu vara kändt.

Ofvan omtalade händelse beklagas mycket och af ingen mera än af grefve Rosen, med hvilken hr Järta var mycket nära förtrogen. Vi sakna vidare underrättelser om konungen, och sedan den tillförordnade regeringen blef tillsatt har jag i sjelfva verket heller aldrig ens hört honom nämnas.

Mr John Parish till Mr Culling Smith.

(Utdrag.) (Enskildt.) Brighton den 30 april 1811.

— — — Napoleon tyckes just icke vara böjd för att särskildt gynna kronprinsen af Sverige. Hans adjutanter i Frankrike hade

* Mr Buy blef, efter det Sverige till skenet åtminstone biträdt kontinentalsystemet, stationerad i Göteborg för att derifrån ombesörja den hemliga postgången mellan Sverige och England. Då ingen engelsk minister längre residerade i Stockholm hade han äfven i uppdrag att hålla sin regering underrättad om hvad som tilldrog sig i Sverige. Mr Freeling var chefen för det engelska postverket, under hvilken B. såsom tjensteman närmast sorterade. Ofvan intagna är en af hans flerfaldiga rent politiska rapporter.

icke erhållit tillstånd att återvända. Den ene (öfverste Gentil) fick befallning att inom fyra timmar afgå till Neapel, och den andre (öfverste Vellatte) till Spanien. Öfverste Sevret blef återkallad, och det samma hände äfven med Le Jean, som är en nevö till prinsessan.

En depesch från hertigen af Cadore var fyld med vreda utgjutelser mot staden Göteborg och dess landshöfding, för att man der drifver och tillåter handel och samfärdsel med England.

I enlighet med er derom uttalade önskan öfversänder jag dessa meddelanden, sådana jag sjelf erhållit dem. Samtidigt härmed skulle jag också vilja fästa er uppmärksamhet på bifogade bref angående general Maurin*. Jag är öfvertygad att det skulle göra ett mycket godt intryck om han erhöll tillåtelse att på sätt som jag förut framhållit** begifva sig till Sverige. — — —

Grefven af Gottorp till Markisen af Wellesley.

Mylord. (Mottaget den 4 april 1811.)

Jag begagnar mig af detta tillfälle för att bedja eder i prinsen-regentens benägna åtanke framhålla baron Nolcken, f. d. svensk minister, som sedan lång tid tillbaka varit bosatt i England och smickrar sig med att hafva gjort sig förtjent af h. engelska m:ts och hans höga familjs välvilja. Baron Nolcken kan sjelf bättre än jag förmår för er framställa sina önskningar, och då tiden icke tillåter mig att tillägga något ytterligare, nödgas jag sluta, förblifvande eder tillgifne

Gustave Adolphe,
grefve af Gottorp.

---

* General Maurin hade på grund af sjukdom blifvit qvarlemnad af den franska armén i Portugal, blef derifrån skickad som krigsfånge till England och lefde der någon tid i Cheltenham. Han hade förut varit adjutant hos Bernadotte, som nu genom enskild mellanhand gjorde en personlig anhållan hos den engelska regeringen om hans frigifvande.

** På hedersord att icke återvända till Frankrike innan han kunde hinna att blifva på vanligt sätt utvexlad.

Baron Nolcken till Markisen af Wellesley.

Den 20 maj 1811.

Jag anhåller, Mylord, att få betyga mitt tacksamma erkännande för den afskrift jag haft äran få mottaga af det bref grefven af Gottorp till min förmån aflåtit till eders högvälborenhet. Då den höge författaren af detta bref hänvisat till mig sjelf, tager jag mig friheten meddela följande. Grefven af Gottorp uttryckte för mig sitt beklagande af att hans beslut att hädanefter inskränka sig till att lefva i privatlifvet hindrade honom från att tillförsäkra mig den belöning han i nåder behagade förklara att mina långa och trogna tjenster med min oegennyttiga tillgifvenhet för honom och hans familj förtjenat, och sade att det låge honom så mycket om hjertat att söka göra mitt lifs sista dagar lugna och sorgfria, att ehuru han afböjt att för egen del begagna sig af det frikostiga anbud han mottagit från h. britiska m:t, han likväl ville (som hans bref också visar att han gjort) till h. k. h. prinsen-regenten och till h. m:ts regering hemställa om någon förbättring i mina inkomster och någon anställning i civil tjenst för min son (Gustaf Nolcken) född och uppfostrad här i landet och varande en engelsk undersåte.

Ers högvälborenhet torde tillåta mig ytterligare nämna, att då jag antagligen förlorat allt understöd och alla utsigter från Sverige, sedan jag under h. svenska m:ts senaste vistelse här i landet förnyat mina undersåtliga förpligtelser till Gustaf IV och kronprinsen hans son, så återstår mig nu ingen annan inkomst än den från baronessan Nolckens lilla hemgift, som är alldeles otillräcklig äfven för det blygsammaste hushåll. Vid öfver 77 års ålder, hvaraf jag tillbragt 46 som minister här i landet, först för 30 år från Sverige och sedan, ehuru utan någon lön, för min monark, ser jag mig nu omgifven af svårigheter och kanske hotad med framtida armod.

Då det möjligen kan tagas som ett bevis på fåfänga och egenkärlek å min sida, är det mig motbjudande att här orda om min egen verksamhet, men jag hoppas likväl att jag utan att befara förebråelser för något sådant, må tillåtas endast att nämna: att jag under min långa tjenstetid här i landet upprepade gånger (nämligen 1769 och 1772) hade lyckan blifva hugnad med h. engelska m:ts nådiga och opartiska bifall och hans olika mi-

nistrars smickrande erkännande, och att jag efter den sorgliga tilldragelsen med Gustaf III:s död 1792 blef entledigad från min ministerpost, derför att jag oaflåtligen och med framgång hos denne monark arbetat för att skilja Sverige från dess förbindelse med Frankrike och i stället grunda ett förhållande af ömsesidig vänskap och till ömsesidig förmån mellan våra båda hof (från 1786 till 1792).

Edert ädelmod och storsinthet, My Lord, låta mig hysa ett förtröstansfullt hopp att min anhållan skall röna det mottagande och den uppmärksamhet, som eders högvälborenhet aldrig nekat dem, hvilka oförskyldt hafva att lida försakelser och motgångar.

Jag har äran förblifva med synnerlig vördnad o. s. v. o. s. v.

G. Nolcken.

Amiral Sir James Saumarez till Mr. J. W. Croker.

(Most secret.)

Om bord å Victory i Winga sand, den 23 maj 1811.

Sir. Jag anhåller att ni behagade underrätta amiralitetet det generalmajoren baron Tawast, under h. exc. grefve Essens frånvaro öfverbefälhafvare för den i Göteborg och å kustlandet deromkring förlagda svenska styrkan, i går under parlamentärflagg kom om bord på h. m:ts skepp Victory för att med mig afsluta en öfverenskommelse om utvexling af fångar och andra våra båda nationers ömsesidiga förhållanden, hvarvid han underrättade mig att han fått i uppdrag *i aller djupaste förtroende* meddela mig, att det var den svenska regeringens lifliga önskan att förblifva på den mest vänskapliga fot med England, och att man icke under några omständigheter hade för afsigt att företaga någon som helst fiendtlig handling, att tillförseln af sötvatten och öfriga förnödenheter för eskaderns behof skulle underlättas både i Hanö sund och i Göteborg, för hvilket ändamål utposterna skulle blifva indragna från de punkter, der dessa artiklar beqvämligast kunna erhållas, — att befordringen af bref både medelst post och genom kurirer skulle utan inskränkning få fortgå; och att för den händelse någon britisk undersåte skulle blifva tillfångatagen på något ställe vid kusten, han genast skulle blifva försatt i frihet igen, att hvilka fiendtliga åtgärder än

kunde komma att vidtagas de dock endast vore afsedda för syns skull och för att bedraga de franska spioner, som kunde vara stationerade i landet.

Med afseende på hvad som nyligen föreföll i och med de preussiska och danska fartygens urlastande i Karlshamn, sades detta hafva skett såsom repressalier för svensk egendom, som förlidet år tagits i beslag i dessa lands hamnar, men att åtgärden icke var afsedd att tillämpas mot handelsvaror tillhörande engelska köpmän under någon annan flagga, hvilket allt skulle skyddas och assuradörerne *secretement* godtgöras för det belopp af lastens värde, som blifvit försäkradt i England.

Jag betonade särskildt för baron Tawast att de handelsvaror och kolonialalster, som voro om bord på de preussiska fartygen, bestämdt tillhörde engelska köpmän, som handlade på Östersjön med särskild tillåtelse af en af h. m:ts förste statssekreterare, och att dessa varor blifvit qvarlemnade i svenska hamnar i kraft af den förklaring, som förliden november månad gjorts om att engelske köpmäns handelsvaror skulle blifva skyddade åt dem i trots af den tvingande nödvändighet, som drifvit Sverige att förklara England krig, samt att h. m:ts regering utan tvifvel väntade att de skulle återställas eller vederbörande köpmän erhålla skadestånd för de under preussisk flagga ilandförda lasternas fulla värde. Jag bad honom också lemna en skriftlig förklaring om hvilka den svenska regeringens verkliga afsigter voro, men detta vägrade han bestämdt att göra, och icke heller ville han tillåta konsul Smith, som var närvarande under samtalet, att skriftligen uppteckna någon del deraf.

Jag meddelade baron Tawast till upplysning för svenska regeringen, att det långt ifrån var min afsigt att begå någon som helst fiendtlig handling mot Sverige och jag var öfvertygad om att min regering önskade vidmakthålla ett vänskapligt förhållande så länge omständigheterna gjorde detta möjligt; att jag erhållit instruktioner att låta den svenska kustfarten fortgå oförhindrad; samt att jag hade anledning hoppas att det måtte kunna utsträckas äfven till hamnarne i svenska Pommern, hvarpå baronen lade synnerlig vigt. Baron Tawast önskade särskildt att de meddelanden han gjort mig skulle betraktas såsom strängt förtroliga och uttalade sina förhoppningar om att hela vårt sam-

tal måtte hållas obrottsligt hemligt, hvilket jag lofvade honom att jag skulle låta mig angeläget vara att framhålla i det meddelande jag derom kom att öfversända till min regering.

Frågor rörande ställningen i norra Europa med svar

af

En sakkunnig utländing.

Öfversättning från franskan.*

1) Hur var Bernadotte i stånd att genomdrifva sitt val till svensk tronföljare?

Sedan Sverige hade förlorat Finland och icke hade något hopp om att mera kunna återvinna det, kastade man sina ögon på Norge, som det kunde hafva intagit redan tio månader tidigare. Sverige trodde sig nu kunna tillförsäkra sig Norges besittning genom att välja prinsen af Augustenburg till sin tronföljare, all den stund prinsen, då ståthållare i Norge, älskad, beundrad och vördad som han var af alla norrmän, endast behöfde säga ett ord för att låta svenskarnes önskningar gå i fullbordan.

---

* Ofvanstående reflexioner angående den politiska ställningen i de skandinaviska landen vid tiden för furstens af Ponte-Corvo val till svensk tronföljare, som finnas förvarade bland det engelska utrikesdepartementets handlingar, tillställdes på hösten 1811 den då varande premierministern Mr. Perceval. Reflexionernas författare (norrman?) är icke namngifven, han endast betecknas som "the intelligent foreigner", men aktstycket åtföljes af följande handbref från öfverlemnaren, dateradt Edinburgh den 2 november 1811.

Dear Sir.

En intelligent utländing har gifvit mig åtskilliga upplysningar angående den politiska ställningen i norra Europa, hvilka ni må hända kan önska att genomögna, hvarför jag här innesluter en afskrift. Jag kunde först aldrig begripa huru Bernadotte kom att blifva kronprins af Sverige.

Tillgifnast

eder John Sinclair.

På baksidan af den omnämnda afskriften har den då varande utrikesministern Lord Wellesley gjort följande anteckning:

Författaren hyser mycket starka misstankar rörande Bernadottes afsigter mot England och sympatiserar med Norges oberoende.

Men denne furste tog mera hänsyn till sin pligt och hederns fordringar än till de ärelystna sträfvandena hos det parti som ville uppsätta honom på tronen.

Han mottog heller icke den honom erbjudna värdigheten förr än han dertill erhållit sin monarks medgifvande samt hade öfverlemnat Norge i sin efterträdares händer.

Man försäkrar att han betraktade sig endast såsom den der hade förtroendet att tills vidare innehafva kronan men icke såsom arfvinge till henne, hvarför de goda svenskarne också voro öfvertygade att han en gång skulle åter uppsätta den unge prinsen (Gustaf IV Adolfs son) på hans fäders tron. Det parti, som genomdrifvit hans val, kände sig derför också i dubbel måtto missnöjdt, då det såg honom komma med tomma händer och fann honom icke vara någon vän af franska revolutionen . Det kände blygsel öfver att på detta sätt hafva blifvit gäckadt i alla sina förhoppningar. Strax derefter dog prinsen af Augustenburg af gift, och de hade nu tillfälle att företaga ett nytt val. Så snart den andra riksdagen var samlad, började man tala om den unge svenske prinsen och om prinsen af Oldenburg, ryske kejsarens svåger; men de blefvo båda förbigångna, jag vet icke af hvilka skäl. Jag tror emellertid att det var i fråga om dem Bonaparte förklarade att han icke ville blanda sig i valet. Ryssland önskade följa hans föredöme, fruktande att understödja den ene kandidaten mot den andre. Frankrike uppmuntrade härunder konungen af Danmark, som likväl är hatad och afskydd i Sverige. Bonaparte kunde icke vara i okunnighet härom, och detta var ytterligare en anledning att uppsätta honom på förslaget. Förgäfves talade han emellertid om fördelarne af att förena de tre kronorna. Karl XIII var mest böjd för prinsen af Augustenburg, och ehuru denne vägrade att gå i vägen för sin suverän, höll dock Karl fast vid att föreslå honom.

Riksdagen skulle församlas i Örebro, och före sin afresa dit fick Karl mottaga en depesch från sin minister i Paris, som meddelade honom att den franska styrelsen med tillfredställelse skulle se att man fäste sina ögon på Bernadotte. Några dagar derefter ankom till Stockholm en förut i Göteborg bosatt fransman, och denne sade sig vara bemyndigad att å furstens af Ponte-Corvo vägnar framställa vissa förslag till riksdagen. Befallning

hade blifvit utfärdad att icke låta någon främling komma till Örebro, men fransmannen använde allt det inflytande som stod honom till buds och lyckades att blifva undantagen från detta förbud. Han hade intet annat rekommendationsbref än ett porträtt af Bernadotte, hvilket han framvisade och hvilket åtskillige adelsmän förut sett i den höge kandidatens hus. Detta var nog för att ingifva förtroende till agenten. Man satte genast i omlopp ett tal om, att Sverige, sönderslitet af partier och hotadt med inbördes krig och anarki, behöfde en monark, som förstod att föra svärdet och hålla partierna i tukt; att Bernadotte var villig lemna riksbanken ett lån af en betydlig summa; att han skulle komma att använda sitt inflytande för att de ofantliga summor, som svenskarne hade att fordra i Frankrike för under revolutionen lemnade handelsvaror, måtte blifva betalda; att prinsen af Ponte-Corvo vore fullt medveten om att Sverige icke kunde afstå från sin handel med England, och att det icke skulle behöfva röna någon svårighet att i detta afseende utverka ett undantag till förmån för Sverige, i synnerhet som Sverige genom sitt läge var ställdt utom kontinentalsystemet; att han till och med skulle vidare utbreda den svenska handeln och skulle genomdrifva Pommerns återställande samt med sina egna penningar återköpa krondomänerna.

Svenskarne blefvo alla bedragna af dessa vackra löften och började att hysa de mest långt gående förhoppningar. De frågade sig om Ryssland väl skulle våga att anfalla dem, sedan de fått fursten af Ponte-Corvo till sin konung: de trodde till och med att Alexander snart skulle se sig tvingad att återställa dem Finland. Föreningen mellan Sverige och Norge betraktade de såsom en afgjord sak. Konungen af Danmark var nu ingenting annat än en narr, en sup-ut, en dålig familjefar och en af sina undersåter hatad och afskydd monark. Karl hade uteslutande rätt att hos riksdagen föreslå en kandidat, och det är ingen hemlighet att om han än icke önskade att rent af förbigå Bernadotte eller kände blygsel öfver att föreslå honom, han i alla fall, enligt hvad det uppgifves, under flere dagar icke tålde att höra talas om honom, och i statsrådets öfverläggningar i tronföljarefrågan understödde han alltid hertigens af Augustenburg kandidatur. Emellertid lyckades man öfvertala honom att åt ett af

riksdagens utskott öfverlåta sin rätt att nämna en kandidat. Utskottet nämde hertigen af Augustenburg, men alle de yngre adlige militärerne motsatte sig hans val, ehuru de icke vågade att gå ända derhän att uttryckligen rösta för någon annan. Utskottet öfverlade ännu en gång och nämnde derefter Bernadotte, som blef enhälligt vald.

Jag anser det nödvändigt att förutskicka några upplysningar om de intriger, hvilka först satte en af franska revolutionens generaler på Sveriges tron. En svensk grefve har öppet talat derom före slaget vid Jena. Det hat åtskilliga svenska adelsmän hyste mot Gustaf III upphörde icke med mordet på denne store konung. Deras hämndlystnad har förföljt hans efterkommande i andra och tredje led. Utan att vara någon profet förklarade Bonaparte redan för flere år sedan att han kunde afsätta huset Gottorp när helst han så fann för godt. För åtskilliga år sedan hade Bernadottes hustru också förklarat att hon icke skulle gifva sig till freds innan hon blefve drottning, och Bernadottes eget handlingssätt har visat att han hade sina ögon fästa på Sverige. Efter slaget vid Jena åtföljde han Murat och Soult när 1,300 svenskar blefvo anfallne och tillfångatagne. Han visade då stort intresse för dem och föreslog till och med sina höge vapenbröder att de skulle tillåtas återvända till Sverige. Då Murat och Soult emellertid icke ville medgifva detta, behandlade Bernadotte i alla fall fångarne med märkbar artighet, beklagade deras öde, lade sig ut för dem och erbjöd dem understöd samt visade sig äfven sedermera mycket vänlig mot alla svenskar han träffade och mottog på det vänligaste alla af deras nationalitet, som presenterade sig hos honom.

Efter hans val blef det kändt, att sedan prinsen af Augustenburg var död, en officer begifvit sig till Paris antingen af egen impuls eller också på uppdrag af det franska partiet. Han uppvaktade naturligtvis Bernadotte och blef väl mottagen. Prinsen bodde för tillfället i Paris, hvilket jag tror icke hade inträffat på flere år, och då de en dag talade om riksdagen och valet sade den i fråga varande officeren: vet ni, min furste, att ni borde uppställa er på förslaget. Ja väl, svarade Bernadotte, men svenskarne äro långt ifrån att tänka på mig och det vore att utsätta mig för att taga ett falskt steg. Långt derifrån, genmälde

officeren, ni har ett betydligt parti för er i Sverige, som till och med är mera inflytelserikt än hvad ni tror. Bernadotte begaf sig derefter till Bonaparte och omtalade saken för honom, hvarefter man kom öfver ens derom, derest det icke hade blifvit afgjordt redan förut.

2) Huru kommer Sverige att handla under närvarande förhållanden?

Så länge Ryssland kan hålla stånd mot Bonaparte, kommer Sverige att gent emot Ryssland iakttaga samma uppförande, som det redan någon tid bortåt iakttagit mot England. Det kommer att förhålla sig neutralt och säga till ryssarne som de sagt till engelsmännen, nämligen att Bernadotte är den bästa bland menniskor, att han afskyr Bonaparte mer än någon, att han ogillar och fördömer hans trolöshet och hans omättliga ärelystnad, att han icke längre är fransman, att han blifvit svensk från den stunden han först beträdde svensk jord, att Sverige, utblottadt på soldater och penningar, nu endast önskar lugn. Men Bonaparte håller fast vid att Sverige skall förklara krig, och Sverige kommer att gifva efter, kommer att vidtaga vissa mått och steg, men anhåller under hand om ursäkt derför och ger de vackraste försäkringar om fred, vänskap och goda afsigter, och kommer till och med att genom sin minister i Petersburg förklara att ingen kan tvinga Sverige att föra krig om man än kan tvinga det att förklara krig. Svenskarne äro väl bevandrade i alla sådana politiska konster. Blir Ryssland deremot slaget komma svenskarne mycket snart att förändra ton; de skola då å nyo försöka att göra gällande sina anspråk på Finland och kanske äfven på Lifland. Der äro endast få svenskar, som icke äro fullkomligt öfvertygade att ryssarne måste blifva slagna och drifna tillbaka långt bortom Östersjön, om Bonaparte för krig mot dem.

Hvad England angår skola svenskarne uppehålla denna makt till dess de hunnit bemäktiga sig Norge, eller till dess fransmännen stå på Sjælland.

3) Om Bonaparte besätter Sjælland, skulle det då icke blifva fördelaktigt för England att söka befordra Norges sjelfständighet?

Om Bonaparte väl en gång vore herre öfver Sjælland, fruktar jag det blefve för sent att tänka på Norges sjelfständighet. Handlande i förening, skulle Bernadotte och Bonaparte vara her-

rar både i norden och södern och skulle snart skynda sig att besätta Norge, under det hundra tusen man snart komme att hota Finland. Kontinenten vore då utan alla utvägar, Ryssland maktlöst och England i ett brydsamt läge. De svenska och engelska fanorna skulle snart svaja öfver Norges sköna bygder, ingenting skulle kunna hindra dem att samla en väldig flotta mot England, som då skulle förlora de ypperlige sjömän det använder i sin flotta. Huru många hamnar skulle det då blifva nödvändigt att blockera i Nordsjön? Huru skulle det blifva möjligt att upprätthålla säkra förbindelser med Arkangel? Huru många faror och svårigheter skulle då möta skeppsfarten på Kattegat, i Sundet och i Stora Bält?

Men om Norge vore sjelfständigt och dess styrelse säkert grundad, kunde detta land blifva af stor betydelse för den politiska jemnvigten i norden, 35,000 man regulicra trupper och milis skulle då hota svenskarne, skulle tvinga dem att förblifva neutrale eller rättare sagdt, skulle tvinga dem att handla efter Rysslands och Englands önskan. Engelsmännen skulle då förblifva herrar öfver Kattegat och inloppen till Östersjön, och jag kan icke se huru fransmännen skulle kunna hålla sig på Sjælland. Bonaparte är icke längre i stånd att hålla och försvara denna ö, då han endast har en flotta på hafvet.

Hvar och en kan inse hvilka fördelar denna sjelfständighet skulle medföra både för Norge och för England. Behållningen af dess jern-, koppar- och silfvergrufvor skulle komma att stanna inom landet, dess handel med England skulle icke längre vara beroende på några nycker från Köbenhavn, ej heller på den politiska ställningen på kontinenten. Norge kunde till England sända pottaska, träkol, timmer, koppar och jern, som icke står efter det från Sverige eller Sibirien utförda. Å andra sidan skulle Norge införa kolonialvaror och engelska tillverkningar, och engelsmännen skulle lemna dessa billigare än danskarne göra. Norge har icke spanmål för sina egna behof och har äfven otillräcklig tillgång på boskap, men deremot fisk i öfverflöd.

4) Hvad säger man om ryska armén och om Romanzoff, den ryske premierministern, är han kejsarinnornas skydsling?

Ryska armén uppgick i sistlidne juni månad 1811 till 500,000 man, väl beväpnade, väl öfvade och väl disciplinerade. I förli-

den juli månad stodo 19 divisioner på polska gränsen. Dessa 19 divisioner skulle sammanlagdt utgöra 240,000 man, men voro då antagligen icke fullständiga. De hade bildat armé-reserver och förråden voro bättre ordnade än förut.

Der kan icke vara några tvifvel om Romanzoffs åsigter. Han är icke vänligt sinnad mot England, utan tvärt om Bonaparte tillgifven. — Hvar och en tror det rakt motsatta om kejsarinnorna och om czardömets adel.

Mr. Foy till sir J. Saumarez.

Sir. Stockholm den 16 nov. 1811.

Jag har att erkänna mottagandet af ers excellens skrifvelse af den 8 d:s, hvilket bragte förnyade bevis på den engelska regeringens goda vilja och edert eget oföränderliga och lifliga intresse för att hjelpa detta land genom att medgifva tillstånd för utförsel af svenska och kolonial-produkter och af engelska tillverkningar till svenska Pommern.

Jag har i följd häraf haft ett samtal med excellensen Engeström, som bad mig säga att han icke visste huru han skulle uttrycka sin regerings tacksamhet mot h. britiska m:ts regering för den oaflåtliga vänskap denna senare visat under sakernas närvarande läge. Han beklagade emellertid att förhållandena med Pommern gjorde det omöjligt att dit afsända kolonialvaror eller engelska tillverkningar, emedan denna del af h. svenska m:ts besittningar (om den för öfrigt är värd att behålla under kronan med dryga utgifter för att der underhålla en stor stående armé) är utsatt för öfverfall från det franska Pommern och följaktligen måste underkasta sig samma bestämmelser med afseende på sin handel som äro gällande för andra åt samma håll belägna stater, vare sig de direkt eller indirekt befinna sig under franskt inflytande.

Om tillståndsbevisen derför icke äro så affattade att de medgifva utförsel till Pommern endast af svenska varor, önskade emellertid h. exc. baron Engeström, huru mycket han än uppskattade den engelska regeringens högsinta handlingssätt mot detta land både nu och vid många föregående tillfällen (och hvilket han i dag skulle troget framhålla för prinsen-regenten i stats-

rådet), önskade han — säger jag — att jag å hans regerings vägnar skulle betyga ers excellens deras tack för det förbindliga anbudet att sända tillståndsbevis i omförmälda form, men som de af ofvan anförda skäl icke kunnat användas, derest de äfven upptaga kolonialvaror och engelska tillverkningar, så ville baronen icke onödigtvis förorsaka ers excellens detta besvär.

Jag tänker i dag besöka statssekreteraren för inrikes ärendena hr Wirsén och med honom vidare diskutera frågan om handeln på Pommern och skrifver sedan igen till ers excellens med nästa post. Det är ju en helt naturlig sak att h. m:ts regering vid beviljandet af en förmån för Sverige dertill om möjligt fogar såsom vilkor beviljandet af liknande förmåner för engelska undersåter för att de må kunna blifva i stånd att realisera den mängd af engelska och kolonial-alster, som nu för engelsk räkning finnes upplagd i Sverige; men h. britiska m:ts ministrar tyckas icke hafva fullt uppfattat förhållandet med Pommerns läge, sådant det här ofvan framstälts och sådant det betingas af landets geografiska läge, och ehuru jag i mitt bref af den 27 september å den här varande regeringens vägnar anhöll om frihet att utföra kolonialprodukter, var det likväl med ett P. S. vidkommande de senare, deri jag antydde osäkerheten af att de skulle kunna införas i Tyskland, hvarför man hoppades att h. m:ts regering behagade medgifva att det lemnades åt exportörernas eget afgörande huru vida de ville till den i fråga varande besittningen utskeppa endast svenska varor, derest omständigheterna möjligen icke medgåfvo införseln dit äfven af kolonialvaror och engelska alster. Dessa förhållanden kunna vara förändrade innan ers excellens nästa år kommer upp i Östersjön igen, och det är i afsigt att kunna begagna en sådan eventuel förändring till förmån för Englands och Sveriges samfälda handelsintressen som tillståndsbevisen begärdes utfärdade för svenska eller kolonialprodukter, *bådadera* eller *endera.*

I fråga om de påteckningar tillståndsbevisen i deras närvarande skick kräfva från h. m:ts konsul i Göteborg om att godset blifvit infördt från England, så fruktar jag att den större delen af alla kolonialvaror och engelska alster, som nu finnas i Sverige, blifvit hit införd sedan april *förlidet år* och att deklarationen följaktligen utstälts från andra land (ehuru godset otvifvelaktigt togs

direkt från England) och några *officiela handlingar* skulle sålunda i dessa fall icke kunna framläggas för konsuln, på hvilka han kunde grunda sina attester. Äfven med afseende på sådana nu i Sverige befintliga varor, som verkligen kommo hit och blefvo inklarerade *från England före* nyss antydda tid hyser jag tvifvel att tullkamrarne i Sverige skulle under närvarande förhållanden kunna förete vederbörliga handlingar, och om derför konsulns attest fordrades, skulle detta i de flesta fall omöjliggöra tillståndsbevisets användande.

Min vän Mr. Smith i Göteborg torde emellertid bättre än jag vara i stånd att afgöra denna fråga, och jag måste bedja ers excellens ursäkta att jag så länge uppehållit mig dervid.

Med sista posten från Ryssland ingick underrättelse om den ryska arméns nyligen i Turkiet vunna framgångar och bifogar jag här en afskrift af detta meddelande, hvilket kan betraktas såsom tillförlitligt.

För att undvika allt spioneri i Karlshamn och trakten deromkring i fråga om förbindelsen mellan den under ers excellens befäl stående flottan och kusten, utfärdade regeringen i maj månad en kungörelse med förbud att ingen främling fick der landstiga. Men då nödvändigheten tvingar en mängd utländska agenter att personligen i Karlshamn öfvervaka sina angelägenheter och detta särskildt gjort sig känbart under allra senaste tiden, önskar baron Engeström icke hindra dem derifrån längre än det ursprungliga skälet till förbudet gör sig gällande och har han bedt mig fråga ers excellens huru länge ni tänker hålla någon del af er flotta förankrad vid Hanö eller der i närheten.

H. exc. baron Engeström anhöll ytterligare att jag skulle fråga huru vida instruktioner ännu anländt från England rörande uppgörelsen om Karlshamns-lasterna, sedan befallningar nu blifvit afsända till Karlshamn för uppgörande af ett fullständigt inventarium öfver godset, och det vore särdeles önskligt att ett ombud blefve utsedt för att representera de engelska anspråken, innan försäljningen kommer till stånd.

Sir J. Saumarey till Mr. Croker. (Secret.)

Sir. Victory, i Winga sand den 30 november 1811.

Jag bifogar här ett bref jag mottagit från Mr. Foy i Stockholm rörande de tillståndsbevis, som varit ifrågasatta att lemnas för utförsel från Sverige till Pommern för laster, bestående af svenska alster och engelska tillverkningar eller kolonialvaror, de senare åtföljda af certifikat från h. m:ts konsul i Göteborg att de voro förut importerade till Sverige från England med anhållan att dessa bestämmelser måtte blifva så till vida förändrade, att de rörde utförseln till Pommern endast af svenska varor, då de i annat fall icke kunde användas.

Jag anhåller att ni ville underrätta amiralitetet att jag meddelat Mr. Foy, att med afseende på utskeppandet af laster af svenska eller engelska produkter det icke stode i min förmåga att vidtaga några förändringar, innan jag derom erhållit instruktioner från h. m:ts regering.

Jag har äfven anhållit att Mr. Foy måtte för baron Engeström framhålla att i följd af det missöde som drabbat den konvoj, hvilken den 9 d:s afseglade från Matvik, flere af fartygen blifvit tvungna att återvända med förlust af sina ankaren och kablar och att jag sett mig nödsakad befalla kapten Dashwood på Pyramus att qvarstanna vid Matvik med två fartyg, till dess han kunde erhålla de förnödenheter de kunde behöfva och anhålla att svenska regeringen måtte utfärda befallningar om att de skulle tillåtas inköpa andra ankare i Karlskrona och andra förnödenheter att sålunda kunna påskynda sin affärd från Östersjön.

6.

Brefvexling mellan Armfelt, legationssekreteraren i London baron Rehausen och Engeström. — Mr Thornton, lord Wellesley och grefve Rosen.

Armfelts egen redogörelse för de anklagelser man framstält mot honom. — Märkligt uttalande af Armfelt om förhållandet mellan Napoleon och Bernadotte — Nya bidrag till kännedomen om Sveriges ställning till kontinentalsystemet. — Åmål såsom diplomatiskt högqvarter.

Utdrag (odateradt) *af ett bref från generalen baron Armfelt till hr von Rehausen.*

— — — Hvad är det då allt för tokerier man tillskrifver mig. År det enfald, torde det ej vara skäl att fästa sig dervid, är det deremot elakhet, tyckes det vara en formlig anläggning i Caulaincourts stil*. Skulle jag tala och handla å engelska regeringens vägnar! Hvart enda dumhufvud skulle ju i så fall hafva rätt att skratta mig midt upp i ansigtet. Och hvartill skulle det nu tjena att jag gåfve ökad vigt åt denna löjlighet. Sant är att jag utdelat en hel mängd af Sir Frances Ivernois broschyr om den engelska handeln och att jag fortskaffat en annan skrift af amerikansk författare ända fram till kejsaren lika som jag också sökte inprägla hos välmenande men svaga sinnen att Ryssland skulle komma att förlora mera på kontinentalsystemet än England och att denna senare makt aldrig genom så löjliga medel, hvilka för öfrigt i främsta rummet måste komma att skada sina egna upphofsmän, skulle låta tvinga sig att sluta fred. Detta är hvad jag gjort och sagt. Om detta kan kallas att tala och handla å engelsmännens vägnar, då är jag skyldig och kan då säga att jag gjort det — utan att sjelf veta af det. Jag måste på det mest enträgna sätt taga i anspråk er gamla vänskap för att få detta mitt rättfärdigande bragt till vederbörandes kännedom. Detta är den bokstafliga sanningen, och den aktning jag hyser för den engelska ministèren, gör att jag icke är likgiltig

* Armand-Augustin-Louis de Caulaincourt, fransk diplomat, född 1772, död 1827.

för dess uppfattning af saken. Jag skulle helst önskat att allt detta med den oväntade anklagelsen aldrig förekommit, helst som det måste komma mig att synas både löjlig och vanvettig.

Jag hoppas att Gustaf Adolf lugnt stannar qvar der han är. Jag skulle önska att han icke måtte på afstånd kunna skada Sverige. Det skulle fordras hans egen personliga närvaro och den fruktan han ingifver för att åstadkomma den förvirring, han redan förut en gång framkallat. — — — — Utan vare sig vänner eller anhängare framkallar han här intet intresse. Med hans son förhåller det sig annorlunda, ty han har qvarlemnat många minnen både af sina olyckor, sin oskuld och de orättvisor han lidit från partiernas sida. Sådana minnen utplånas aldrig.

Högst förargligt för mig emellertid med den här Petersburgsgemenheten, som jag anser vara af sådan betydelse, att jag skulle vara i stånd att låta trycka en särskild förklaring derom, om ni icke skulle lyckas med att ställa det till rätta, ty jag anser att allt kan ursäktas utom det löjliga, som aldrig låter sig utplånas.

Baron Engeström till hr von Rehausen. (Öfversättning.)

Min herre. Stockholm den 7 januari 1811.

De senast från England hit ingångna tidningarne meddela att befallningar utgått till hamnarne om att anhålla och qvarhålla alla svenska fartyg. Meddelandena från Göteborg äro emellertid af beskaffenhet att minska de farhågor dessa nyheter framkallat, all den stund flere svenska fartyg sedan dess återkommit till våra hamnar försedda med tillståndsbevis, som man äfven nu efter krigsförklaringen bör kunna förskaffa sig. De engelske befälhafvarne på Göteborgs redd lemna de mest tillfredsställande försäkringar, och man får väl förmoda att dessa äro grundade på de förhållningsorder de mottagit från sin regering. Må hända har man genom den ofvan antydda ordern velat undgå oppositionens frågor och genom en skenbar stränghet spara oss misstankarne för att vara i hemligt förstånd med England, misstankar, som de af den franske konsuln i Göteborg underrättade parispublicisterna oupphörligt underhålla. För att sätta er i tillfälle att öfvertyga den engelska ministèren om huru angelägna

vi äro att aflägsna anledningarne till Englands berättigade missnöje och att under den närvarande krisen i Europa så vidt möjligt behålla en opartisk ställning, vill jag härmed anförtro er, för att ni sedan må kunna göra bruk deraf i edra meddelanden till markisen af Wellesley, dock på ett sådant sätt att det icke kommer till allmänhetens kännedom, att baron Alquier aflemnat en den 26 sistlidne december daterad not, i hvilken han, efter att hafva uttryckt kejsarens tillfredsställelse med våra redan mot England vidtagna åtgärder, begär, att 2000 man, så väl officerare som matroser och marinsoldater, skola afgå till Brest för att der upptagas bland besättningarne å fyra angifna fartyg. Under den 3 december svarades härå, att konungen icke kunde lemna sitt bifall till denna begäran som vore i öppen strid både mot våra konstitutionela stadganden och vår nationalkarakter. Den engelska regeringen skall otvifvelaktigt i detta svar se en borgen för våra känslor både nu och för framtiden. Man känner med visshet, att de 2000 matroser man begärt af Norge, vägrat att marschera.

— — —

Von Rehausen till Mr Culling Smith.

Baron Rehausen har äran underrätta M. Culling Smith att den person, som i denna vecka afreser till Petersburg, är en M. Rigail, engelsk undersåte, köpman och under hela sitt lif bosatt i Petersburg. M. Rigail är känd af Lord S:t Helms och en allmänt aktad man; han talar också mycket väl främmande språk och skulle med nöje åtaga sig hvarje uppdrag regeringen kunde vilja lemna honom. Jag är viss på att man kan hysa fullt förtroende till honom och att han med heder och tillförlitlighet kommer att utföra hvarje uppdrag man kan vilja lemna honom.

West Wickham, den 19 februari 1811.

— — —

Utdrag af ett bref från Stockholm till hr von Rehausen.

(Öfversättning.) Den 28 januari 1811.

— — — Ingen kan värdera spanjorerna högre än jag, och med synnerlig tillfredsställelse erfar jag derför också att de snart skola blifva befriade från sina förtryckare, i det man nämligen

här försäkrar oss att fransmännen äro stadda på fullt återtåg. I allmänhet är Lord Wellington i Sverige beundrad lika mycket som hans motståndare är klandrad, och vår kronprins yttrade här om dagen, att den förre genom detta fälttåg skapat sig ett odödligt namn. Ni vet kanske icke att Bonaparte af de fördömde danskarnes blonde konung hade begärt 4,000 norska matroser till bemanning af sin Antwerpen-flotta. Denne senare hade utan tvekan lemnat sitt bifall härtill, men våra beskedliga grannar vägrade att marschera och man vågade icke att tvinga dem. Der i landet råder stark jäsning. Grefve Wedel-Jarlsberg står i spetsen för de missnöjda, som, enligt hvad nu uppgifves, vilja göra sig oberoende under Englands skydd. Detta bör vara särdeles förmånligt för oss, ty vi skulle frukta mindre för Ryssland om vi hade Norge på vår sida och utsigt att erhålla understöd från England. I hvarje händelse tror jag icke att kriget blir långvarigt. — — Bonaparte är rasande öfver att vi hvarken vilja bränna eller förstöra, och Moniteur upprepar beständigt, att man ingen väg kan komma med svenskarne i följd af deras författning.

Utdrag af ett bref från svenske ministern i Ryssland till von Engeström, af denne senare meddeladt till baron von Rehausen

v. Engeström till v. Rehausen. (Secret.)

Min herre. Stockholm den 15 februari 1811.

Enligt de senaste underrättelserna från Petersburg af den 15 januari hafva Napoleons sista företag i Tyskland der framkallat stor oro och förvirring. Denna oro har varit desto större, som man icke var förberedd på hvad som inträffat, och icke ens Frankrikes egen ambassadör väntade det. Nämde ambassadör hade haft ett lifligt meningsbyte med styrelsen i följd af ny tariff som nyligen blifvit införd i Ryssland, och den Napoleon ville införa der med afseende på kolonierna. Man påstår att ryska regeringen i trots af så stora orsaker till missnöje icke vågar förklara sig mot Frankrike och kanske heller icke kommer att göra det förr än det blir för sent. Tills vidare är man betänkt på att sätta sig i försvarstillstånd och är nu i färd med att samla

en truppstyrka på 15,000 man på en linie mellan Kiew och Riga, der det skulle behöfvas dubbelt så många.

Utdrag af ett bref från general Armfelt till von Rehausen dateradt 4 mars 1811.

— — — Brinkman kommer säkerligen att meddela alla nyheter härifrån *och det i den mest tillförlitliga form*, ty han betraktar sakerna klart och *fördomsfritt*. Jag förmodar att ni snart nog kommer i tillfälle att aflägga det inkognito, under hvilket ni nu döljer er officiela egenskap. Sverige står, eller skall snart stå i begrepp att återvinna sitt förlorade oberoende, om icke svagheten och oförmågan komma att göra alldeles värdelösa den storslagna uppfattningen, det snille och den karaktersstyrka, som äro utmärkande för den man ödet har beskärt oss. Hvarken egennyttan eller lidelserna kunna längre inverka på mitt omdöme; jag lemnar snart detta land, kanske för alltid; jag innehar icke längre någon tjenst och åstundar inga ynnestbevis eller personliga fördelar, men sanningen måste segra öfver alla fördomar, och om hatet till korsikanen hos alla goda patrioter är en religion, kan *öfverstepresten* för denna kult nu sägas stå midt ibland oss. — — —

Till ofvanstående bifogadt utdrag af ett enskildt bref från grefve Rosen, dateradt Göteborg den 29 mars.

Jag vill i förtroende meddela er att det tyckes som om man stode i begrepp att lägga qvarstad på de preussiska fartyg, hvilka ligga i Karlshamn. Något slags missförstånd har uppkommit mellan vårt hof och hofvet i Berlin med anledning af vissa åtgärder detta senare skall hafva anbefalt mot sådana våra fartyg som befinna sig i preussiska hamnar. Jag vill låta er veta detta, på det att ni må vara i stånd att gifva nöjaktigt svar å de frågor engelska regeringen kan komma att göra er i detta ämne, ty jag fruktar att bland de under preussisk flagga seglande fartygen äfven finnas några engelska.

Jag fruktar att vi icke länge skola komma att förblifva i fred med Danmark.

Baron von Engeström till hr von Rehausen.

(Utdrag i öfvers.) Stockholm den 4 april 1811.

— — — Ni kan försäkra markisen af Wellesley att man icke kommer att medgifva att den franske konsuln låter uppbringa Mr Bug eller brefposten, som han påstås hafva hotat med att göra, men det skulle vara önskvärdt, att det engelska postombudet i Göteborg så väl som de hvilka befordra de engelska posterna, måtte iakttaga mera försigtighet än hvad de hittills gjort; de löpa eljest fara att kompromettera oss. Framför allt bör man icke från England hit öfversända bref, som äro bestämda för kontinenten, ty de blifva alla förstörda i Hamburg.

Ni känner måhända, att de stormar, hvilka sistlidne höst rasade i Östersjön, på de svenska kusterna uppkastade en mängd fartyg, som alla nödgades der blifva qvarliggande. Bland besättningarna å dessa fartyg funnos många engelsmän med amerikanska pass och vi hafva känt oss endast allt för lyckliga öfver att med detta till förevändning kunna frigifva dem denna vår.

Hofvet i Berlin har låtit konfiskera alla de fartyg, som vid samma tillfälle blifvit uppkastade på stränderna af dess område, och bland dem äfven åtskilliga svenska fartyg. Från Danmarks sida drifves ett formligt sjöröfveri, som förorsakat den svenska handeln mycken skada. Mecklenburg uppbringar våra fartyg och fasthåller till och med med våld de svenska matroserna för att kunna fylla antalet af de matroser, som skola lemnas till Frankrike. Konungens värdighet fordrar att man icke längre finner sig i de oförrätter, för hvilka man från alla sidor utsätter hans undersåter. Följaktligen har h. m:t anbefalt utöfvandet af repressalier från vår sida. Han är öfvertygad om att Preussen och Mecklenburg icke handla af egen tillskyndelse, utan att allt detta är tillkommet på Frankrikes anstiftan, men hvar helst orsaken än må vara att söka, blifva följderna derför icke mindre menliga för Sverige. Hvad angår Danmark förtjenar det mindre än något annat land att taga hänsyn till. Utom de redan nämda makternas fartyg finnes der en mängd andra. Alla dessa oförrätter hafva tillkommit på Frankrikes anstiftan och, enligt det af Frankrike sjelft följda systemet, böra derför också denna nations fartyg beläggas med qvarstad.

Konungen har anbefalt vidtagandet af en noggran undersökning af deras papper, och om det skulle finnas någon engelsk egendom och möjlighet vore att på ett eller annat sätt rädda den samma, skall man försöka att göra det. Man har sagt mig att möjligen alla dessa fartyg äro försäkrade i England och att deras beläggande med qvarstad följaktligen kunde medföra stora förluster för engelska assuradörer, men det synes mig å andra sidan böra medgifvas att alla dessa fartyg befinna sig i en belägenhet, som man omöjligen kunnat förutse. Det är Preussen och Danmark, det är Mecklenburg men icke Sverige som gifvit anledning till dessa konfiskationer. Om dessa makter icke genom vidtagandet af fiendtliga åtgärder mot ett land, som aldrig velat dem något ondt, blottstält egna undersåter, skulle alla dessa fartyg kunnat med full frihet fortsätta sin resa.

Jag har velat meddela er allt detta, för att ni skall kunna klargöra det för markisen af Wellesley, och utreda sammanhanget för honom sådant det verkligen är. Det är ingalunda vår afsigt att tillfoga England någon skada; det är uteslutande fråga om att låta dem, som anfalla oss, vidkännas de förluster de så väl förtjena.

Säg hr Grill att han icke längre får utfärda några pass, men att han kan lemna särskilda rekommendationsbref, dock endast till personer, som han känner mycket noga och som icke kompromettera oss.

Från Armfelt till von Rehausen. (Utdrag i öfversättn.)
Stockholm den 1 april 1811.

— — — Det finnes i Petersburg en hel mängd personer, äfven tillhörande regeringskretsarne, hvilka öppet uttalat sig mot sakernas nu varande ordning och det bestående systemet, men detta betyder likväl ingenting, ty med undantag af grefve Panin, som är en man med både hjerta och hufvud, finnes det icke en enda af dessa herrar, som har mod att säga kejsaren sanningen. Grefve Panin är förvisad till Moskwa och denna förvisning kommer att räcka så länge den gamla kejsarinnan är i lifvet. Bland utländingarne finnes der hertigen af Serra Capriola, den neapoli-

tanske ministern, som är en man af ära, karakter och förstånd, men på Caulaincourts anstiftan har han blifvit förbjuden tillträde till hofvet; vidare skulle en spanjor vid namn Colombi, till hvilken jag i alla afseenden hyser största förtroendet, kunna vara till mycken nytta för det engelska kabinettet, ty från att vara konsul har han nu slagit sig på att blifva köpman, men är icke desto mindre i åtnjutande af stort anseende. När jag kommer till Petersburg och får tillfälle att se kejsaren, tänker jag icke låta förvirra mig utan skall då gifva honom min mening att känna lika öppet som förut, äfven med fara att utsätta sig för den löjliga beskyllningen att vara engelsk agent. England har här qvinliga vänner af större betydelse än allt hvad karlar heter der i landet, först och främst den gamla kejsarinnan samt hennes dotter storfurstinnan Katarina. Denna senare har sin farmor kejsarinnan Katarina II:s hela andliga begåfning men förbunden med alla hennes köns dygder och en orubblig hederskänsla, i stånd att motstå fåfängans alla frestelser. Hon har mycket inflytande öfver sin broder, hvilket hon likväl begagnar endast med yttersta omtänksamhet. Dessa underrättelser äro måhända icke bland de mest intressanta, men de äro fullkomligt sanningsenliga. Det skulle vara öfverflödigt att berätta er om kriget mot turkarne och det förstörda tillståndet af deras finanser, eftesom allt det der är kändt öfver allt.

Jag reser i afton till Finland och så snart jag kommit till Petersburg skall ni åter då och då få några intressanta meddelanden från mig.

Baron von Engeström till von Rehausen.

(Utdrag i öfversättn.) Stockholm den 10 maj 1811.

Jag har just nyss mottagit eder depesch af den 30 april och skyndar att besvara samma.

Franska kryssare som i massa utgått från de preussiska hamnarne, visade sig vid svenska kusterna, bortsnappande flere handelsfartyg för oss, bland dem ett utanför Karlshamns hamn, och hotade att taga eller bränna de öfriga. Detta är anledningen hvarför den svenska fregatten fått löpa ut. Denna har nu jagat bort kryssarne, men har icke uppbringat någon af dem,

hvilket den hade befallning att icke göra, endast att drifva bort alla franska och danska kryssare som visade sig.

England har lika väl som Sverige att beklaga sig öfver Danmark. Trouvera-t-ell à rédire que la Suède tache de mettre le Dannemark à la raison, il n'est pourtant pas question de guerre, mais s'ily en eut on serait très étonné de trouver l'Angleterre l'ami et l'allié du Dannemark*. Allt hvad som blifvit sagdt i denna fråga visar endast att Englands korrespondenter i Sverige äro illa underrättade, eller kanske, rättare, illvilliga. Det missledande i deras rapporter kommer dessutom att inom kort visas af sig sjelft, och behöfver således icke här framhållas.

En från Stralsund utgången kutter har fråntagit de franska kryssarne tre svenska priser, och kraftiga åtgärder hafva vidtagits i Pommern, med den verkan att flere franska kryssare blifvit bortjagade.

(Å baksidan af det papper, hvarå detta utdrag är skrifvet, har den engelske understatssekreteraren för utrikes ärendena Mr Culling Smith gjort följande anteckning:

När baron Rehausen öfverlemnade bifogade brefvet till Mr. Culling Smith, förklarade han sig hafva den bestämda uppfattningen att ett vänskapligt förstånd förefunnes mellan Sverige och Ryssland och att dessa båda makter under loppet af sommaren komma att förklara sig neutrala och beredda att ingå i handelsförbindelser med alla andra nationer.)

---

v. Rehausen till Mr. Smith.

West Wickham den 3 juli 1811.

Hr. von Rehausen sänder sina hälsningar till monsieur Culling Charles Smith och har äran meddela honom att han nyss från sitt hof mottagit instruktioner i fråga om de preussiska och andra fartyg, som i Karlshamn i Sverige blifvit belagda med qvarstad jemte befallning att ofördröjligen meddela dessa instruktioner till h. exc. markisen af Wellesley. Med anledning häraf anhåller han att monsieur Culling Smith ville hafva godheten

---

* Dessa rader trotsa vår öfversättningskonst, och må derför återgifvas på originalspråket.

låta honom veta hvilken dag han kan smickra sig med äran att få ett samtal med hans excellens.

Engeström till Rehausen

Min herre. Stockholm den 20 juli 1811.

Jag har redan förut i april månad haft äran underrätta er om de åtgärder som vidtagits i Karlshamn och andra svenska hamnar för att för framtiden skydda konungens undersåter för de betydliga förluster, som den på befallningar från Preussen och Danmark vidtagna konfiskationen af åtskilliga svenska fartyg redan förorsakat dem. I det jag då befalte er att lemna det engelska kabinettet alla de upplysningar, som ansågos nödvändiga för att lugna de engelske köpmännen med afseende härå, väntade sig h. m:t icke skola få se en sådan nödtvungen åtgärd till repressaliers utöfvande tolkad alldeles i rak strid mot hans egna afsigter och de lojala grundsatser han under närvarande förhållanden ständigt följt. Icke desto mindre har emellertid saken i fråga blifvit ur denna oriktiga synpunkt uppfattad af Sir James Saumarez i det bref han under den 31 mars tillskrifvit baron Tawast och hvilket genom landshöfdingen i Göteborg, grefve von Rosen blifvit konungen meddeladt. Konungen har funnit detta bref grundadt på en missuppfattning på samma gång som det i den engelska regeringens namn tillkännagaf vidtagandet af fiendtliga repressalier, till hvilka h. m:t på intet sätt gifvit anledning. H. m:t har derför funnit lämpligt tillåta grefve Rosen hafva ett förtroligt samtal med amiral Saumarez och för honom muntligen förklara det svenska hofvets afsigter, hvilka ingalunda undergått någon förändring på grund af den från engelska regeringen utgångna befallning, som utgör föremålet för de nu pågående unhandlingarne. Grefve Rosens instruktioner hafva i hufvudsak följande syfte: de i Karlshamn m. fl. ställen vidtagna åtgärderna få icke betraktas annorlunda än som oundvikliga repressalier mot formliga rättskränkningar å Preussens och Danmarks sida; långt ifrån att vilja utsträcka qvarstaden å dessa fartyg på något sätt som kunde blifva till något förfång för engelske undersåtare, har konungen från början af egen drift låtit utlofva lämpligt skadestånd för de förluster dessa tvångsåtgärder kunna medföra för

engelska köpmän; h. m:t hade redan haft för afsigt (*? avait déjà eû l'attention de permettre!*) att tillåta fartygen i fråga fri affärd från hans hamnar, fastän de svenska befälhafvarne sett sig nödgade att återköpa sina i Preussen konfiskerade fartyg.

I öfverensstämmelse med dessa till grefve Rosen aflåtna instruktioner ålägger konungen nu eder, m. h., ofördröjligen delgifva dessa samma förklaringar äfven till h. exc. markisen af Wellesley och samtidigt anhålla att han ville hafva godheten lemna er en bestyrkt uppgift på de engelska köpmännens anspråk, hvilka äro intresserade i detta ärende. Sedan dessa uppgifter blifvit granskade här och blifvit anförda med de närmare upplysningar som kunna vara att erhålla på de respektive orterna, skola de svenska myndigheterna otvifvelaktigt derigenom sättas i stånd att med större tillförlitlighet döma om beloppet af de engelska anspråken och om de skadestånd som på grund deraf böra beviljas.

Stockholm den 1 juli 1811.

Nyligen från S:t Barthélemy ingångna underrättelser gifva vid handen att Mr. Elliot. h. britiska m:ts guvernör öfver de närgränsande öarne, hos sig mottager en viss Fahlberg, som gjort sig skyldig till brott mot folkrätten (*Crime de Nation*) och att Mr Elliot genom honom låtit föreslå öns styrelse att förklara sig för f. d. konungen Gustaf Adolf.

Mr. Smith till v. Rehausen.

Min herre. Foreign office den 26 juli 1811.

Sedan jag i kolonial-departementet gjort förfrågan i anledning af det meddelande från Stockholm rörande ön S:t Barthélemy, hvilket ni den 22 d:s tillstälde mig, har jag nu den äran underrätta er att earlen af Liverpool icke i ämnet mottagit något meddelande från guvernören Elliot. Jag har också den tillfredsställelsen kunna säga att denna tystnad är ett tillräckligt bevis för riktigheten af min uppfattning i denna fråga.

Rehausen till Smith.

M. h. West Wickham, den 4 augusti 1811.

Jag har mottagit det bref ni under den 26 sistlidne juli gjort mig den äran att tillskrifva mig meddelande den tillfredsställande underrättelsen att Lord Liverpool icke haft något som helst meddelande från Mr. Elliot rörande ämnet för den framställning jag haft äran göra er i fråga om ett förslag af den omnämnde Fahlberg att låta styrelsen öfver St. Barthélemy uttala sig för f. d. konungen Gustaf Adolf.

Det meddelande och det samtal jag haft den äran att i ämnet hafva med er m. h. öfvertyga mig till fullo att h. britiska m:ts regering i fråga om ön S:t Barthélemy förfarit på samma värdiga sätt som alltid i fråga om Sverige. Följaktligen får jag hos er m. h. anhålla att eder regering ville hafva godheten underrätta guvernören Elliot om hvad han under f. d. konungens nu varande ställning har att i politiskt afseende iakttaga, på det att de oroliga och illvilliga elementen i den svenska kolonien icke hos Mr. Elliot skola finna hvarken uppmuntran eller beskydd för sina vansinniga men väl kända planers förverkligande.

Rehausen till Smith.

Min herre. West Wickham, den 23 september 1811.

Jag har äran att här innesluten sända er en afskrift af den depesch som jag i anledning af mitt samtal med markisen af Wellesley förliden fredag aflåtit till mitt hof. Jag hade läst den för h. exc., som bedt mig om en afskrift deraf att föreläggas h. k. h. prinsen-regenten, och jag har nu äran bedja er hafva godheten tillställa honom den samma och underrätta mig om dess mottagande.

Markisen af Wellesley lofvade mig en afskrift af de meddelanden han för icke så länge sedan mottagit angående Gustaf Adolfs egendomliga beteende, och då han tillåtit mig att hos eder anhålla om denna afskrift har jag nu i följd deraf äran vända mig till er med anhållan att ni ville hafva godheten låta tillställa mig den samma med första möjliga.

Det återstår mig att underrätta er m. h., att en fransk spion vid namn Landy beständigt far fram och tillbaka mellan England

och Frankrike, tagande vägen öfver Göteborg, der han nu senast helt nyligen var synlig. Det torde vara lämpligt att för framtiden hindra hans resor. Han är känd af de svenska myndigheterna.

Foreign office den 9 oktober 1811.

Mr. Culling Smith sänder baron Rehausen sin hälsning och har äran tillställa honom det utdrag af ett aktstycke rörande grefven af Gottorp, hvilket baronen önskat erhålla.

Ett bref från granskapet af Tönningen, hvilket bref är värdt tilltro, meddelar att grefven af Gottorp framhärdar i sina bemödanden att få sitt äktenskap upplöst, och angifver såsom grund dertill sin gemåls sjuklighet. Han skref ett högst besynnerligt bref till henne härom, men det såväl som ett andra liknande har blifvit återsändt oöppnadt. Den officer som blifvit utsänd från Stockholm, är major Peyron, son af förre ministern i Hamburg och nevö till kommendanten. Familjen stod fordom i gunst vid hofvet. Icke desto mindre vägrade han emellertid till att börja med bestämdt att mottaga majoren. Sedan ville han endast mottaga honom i närvaro af de danska officerarne, inför hvilka han, innan han lät majoren taga till ordet, förklarade att han icke ville mottaga något af Bernadotte, utfarande i starka ordalag både mot denne, mot majoren och mot den svenska nationen. Efter denna offentliga förklaring skickade han följande dagen efter majoren och mottog honom ensam, dervid han underrättade honom att konungen af Danmark erkänt honom såsom dansk och gifvit honom tillåtelse att vistas i Danmark. Sedan major Peyron hört detta begaf han sig till grefve Holstein, den officer som af danska styrelsen fått i uppdrag att ombesörja allt grefven af Gottorp vidkommande och begärde att denne måtte blifva till honom utlemnad, då han underrättades att grefvens påståenden voro alldeles ogrundade.

Det uppgifves att major Peyron hade bemyndigande att erbjuda grefven af Gottorp 60,000 holsteinska riksdaler om året och 15,000 till ersättande af hans resekostnader. Detta är mera än hvad han fick sig beviljadt af svenska ständerna. Majoren for från Tönningen till Hamburg för att vidtaga anordningar för

pensionens utbetalande, så att grefven, derest han det önskade, skulle kunna uppbära antingen hela summan eller en del deraf.

Det uppgifves vidare att grefven af Gottorp, åtföljd af en dansk officer, skulle inom en veckas tid begifva sig från Tönningen till Schweiz, att han önskade slå sig ner i närheten af Basel, men att man icke kunde lita på hans beslut, emedan han än som oftast ändrade dem. Det tyckes som om i Danmark både styrelsen och alla enskilda voro alldeles trötta på honom. Såsom en kompliment till danskarne säger han att de angenämaste dagar han tillbragt sedan han lemnade Schweiz, voro de han tillbragte på Helgoland. Det säges också att hans uppförande enligt all sannolikhet gjort honom omöjlig inför de enda tre makter, på hvilka han och hans familj hade några anspråk inför Ryssland och Baden i följd af hans försök att erhålla skilsmessa och inför Danmark genom det lilla upptåget med den svenske officeren.

Von Engeström till Rehausen.

(Utdrag i öfversättn.) Stockholm den 24 augusti 1811.

Laga att frågan om de med qvarstad belagda fartygen kommer till ett slut; den utvecklar sig med förtviflad långsamhet.

Regeringen är fast besluten att upprätthålla Sveriges värdighet och oberoende. Den kommer icke att svika sina förbindelser, men icke heller att gå utöfver dem och tänker icke öfva hvarken våld eller oförrätt mot sådana främmande makter som icke gifva den anledning till missnöje. Detta handlingssätt röner icke gillande *öfver allt.* Regeringen ådrager sig derigenom trakasserier, hvilka vi skola veta att möta med fasthet, men om dess motstånd mot en despotisk vilja ådrager det ännu allvarligare anfall: hvad är man då hos er beredd att göra för oss? Detta är en fråga, hvilken ni så snart som möjligt torde söka klargöra och rörande hvilken man här *med otålighet afvaktar bestämda upplysningar**.

---

* Denna von Engeströms depesch med de deri, på två särskilda ställen gjorda temligen tydliga hänsyftningar till Frankrike och det ener-

Rehausen till Smith. (Secret).

M. h. West Wickham, den 26 september 1811.

Förliden måndag hade jag äran tillställa er en afskrift af min depesch till mitt hof, deri jag redogjort för mitt samtal med markisen af Wellesley. Jag hoppas att denna kommit er riktigt till handa.

Ni torde benäget ursäkta om jag tillåter mig påminna er om det från privy council väntade svaret angående det länge i Hull till stor förlust för egarne qvarhållna svenska fartyget Charlotte, och om jag samtidigt begagnar mig af tillfället för att likaledes påminna er om en afskrift af meddelandena om Gustaf Adolf, hvilken markisen af Wellesley tillät mig att hos er anhålla om.

Efter det jag senast hade äran se er har jag öfver Göteborg mottagit min post. De enskilda bref jag deri mottagit från Stockholm underrätta mig att Bonaparte för närvarande öfvar en stark påtryckning på Sverige, icke blott för att förmå oss att öppna fiendtligheter mot England, utan äfven för att få oss till att förena oss med Frankrike mot Ryssland. Jag har den säkra förhoppningen att Sverige skall veta motstå alla Bonapartes listiga anbud. Dock medgifver jag att jag anser det högligen af behofvet påkalladt att Mr. Thornton afreser så snart som möjligt och att han (utan att begära definitiva instruktioner) erhåller bemyndigande att underhandla om ett närmande, önskvärdt de båda landen emellan. Tro icke att jag erfarit något, som kunde tyckas vara i strid mot mina förhoppningar, men vi hafva allt

giska sätt, hvarpå man nu kände sig lifvad att behandla denna makt, utgör det första uppslaget till de i det följande beskrifna underhandlingarne, hvilka för en gångs skull gjorde den goda staden Åmål till ett diplomatiskt högqvarter. Man finner också mycket tydligt af de här nedan anförda aktstyckena, att egentliga orsaken, hvarför dessa underhandlingar inleddes och man från svensk sida var så angelägen att redan nu öppet förklara sin dolda vänskap för England, icke så mycket var att söka i begäret att afskudda sig Napoleons ok, som icke fast mera i hoppet att man redan nu genom Englands medverkan skulle komma i besittning af Norge. När den engelske underhandlaren icke hade fått instruktioner att från början lägga löftet om bistånd i sist nämnda afseende till grund för underhandlingarne, tyckes man å svensk sida också genast hafva glömt hatet mot "den despotiska viljan" och underhandlingarne afbrötos på ett allt utom diplomatiskt sätt från samma håll, der man sjelf omedelbart förut varit så angelägen att bringa dem till stånd. *Utg:s anm.*

för stor erfarenhet af de konstgrepp Bonaparte är i stånd att göra sig skyldig till, för att icke lefva i ständig fruktan för dem.*

Skulle markisen hafva något ytterligare att meddela mig rörande den föreliggande frågan, vet ni att jag alltid står till hans tjenst.

Rehausen till Smith.

M. h. West Wickham den 28 september 1811.

Jag fruktar att falla er besvärlig genom mina upprepade skrifvelser, men öfvertygad som jag är att man i detta afgörande ögonblick icke kan handla nog beslutsamt för att förekomma det Sverige (som jag *bestämdt* vet vara utsatt för starka bearbetningar från Frankrikes sida) icke tvingas att uppgifva sina sanna intressen, har jag tänkt öfver några punkter, som jag skulle önska att få underställa markisen af Wellesley och hvarigenom Sverige må hända skulle kunna förmås att afslå alla de försåtliga anbud, som i närvarande stund göras från Bonapartes sida.

Om markisen derför skulle hafva en ledig stund att offra mig under loppet af den kommande veckan, vågar jag anhålla att ni m. h. ville hafva godheten underrätta mig derom.

Rehausen till Markisen af Wellesley.

My Lord. West Wickham, Kent, den 25 oktober 1811.

Jag har äran till eders excellens öfversända i afskrift en depesch, som jag i går mottog från mitt hof. Den är intet svar på den depesch jag skref samma dag jag hade mitt samtal med ers excellens, den 20 september, och hvaraf e. e. erhållit en afskrift. Detta hade nämligen då ännu icke hunnit fram. Men

* I hvad mån innehållet i detta bref verkligen är grundadt endast på "enskilda" underrättelser, torde vara lätt nog att förstå, lika väl som huru vida den svenske chargé d'affaires härvidlag talade endast af egen tillskyndelse. Ingen diplomatisk tjensteman skulle ens på den tiden vågat att på eget ansvar framkasta dylika vinkar. Att det engelska kabinettet betraktade inviten såsom officiel, framgår också deraf, att underhandlingarne strax derefter kommo till stånd. *Utg:s anm.*

det är svar på en af mina senare depescher, i hvilken jag lyckligtvis närmare utvecklat ämnet för vårt sagda samtal.

Af närlagda afskrift skall eders excellens finna, att de två hufvudsakligaste punkterna äro vunna. Man gillar Mr. Thorntons sändning och förklarar att ett godt förstånd är rådande med Ryssland och Preussen. Den ton af oberoende af medvetande om den egna styrkan, som är rådande i denna depesch är icke mindre tillfredsställande än förtroendet till Englands vänskap och bistånd för fall af behof. Under sådana förhållanden är det icke långt till ett förbund med England, åtminstone ett hemligt sådant. Sjelfva nödvändigheten bjuder det, om, som jag tror, Bonaparte bemäktigar sig Sjælland, der han öfvertalar konungen af Danmark att åt honom öfverlåta Helsingör. Alla upplysningar rörande dessa förhållanden, som ers excellens kan vara i besittning af, skulle det vara särdeles vigtigt att få meddelade till svenska regeringen.

Utdrag af en depesch från baron von Engeström till hr Rehausen, daterad Stockholm den 8 oktober 1811.

Min senaste var af den 4 oktober, och er af den 24 september. Den af den 20 september har jag ännu icke fått mottaga, hvilket är desto mera att beklaga, som innehållet deri tyckes vara ytterst intressant och egnadt att tjena som grund för depeschen af den 24.

Sveriges politik är och skall förblifva öppen och lojal. Den ställning, hvari landet förliden höst befann sig jämte den fullkomliga okunnighet hvari vi sväfvade om samtliga våra grannars afsigter, nödgade regeringen till den förklaring den då under påtryckning från Frankrike utfärdade, en förklaring, som helt säkert icke skulle blifvit gjord vid en senare tidpunkt, d. v. s. sedan man haft tid på sig att lära känna sin verkliga ställning. De förbindelser man då åtog sig, skola samvetsgrant uppfyllas, men man kommer icke att gå ett enda steg der utöfver. Man bör i England kunna förstå att man der kan hafva stor fördel af den nu varande ställningen. Man har häftigt angripit oss för den betänksamma hållning vi intaga, men vi hafva tillbakavisat alla angrepp med värdighet och skola allt fortfarande handla på

samma, sätt utan att frukta hotelserna från hvilken sida de än må komma. Frändskap och gamla vänskapförbindelser förena det svenska hofvet med det preussiska, och vårt förhållande till detta senare är också det mest vänskapliga. Sverige underskattar heller icke den vänlighet, som nu visas oss från Rysslands sida, och kejsaren kan äfven å sin sida vara öfvertygad att så länge han bevarar det nu rådande goda förståndet, skall han icke hafva något att befara från vår sida. Vi önska fred, men vi komma icke att köpa den på några förödmjukande vilkor. Vi skola veta att försvara oss mot den, som skulle vilja förhäfva sig mot oss. Dessa känslor böra vara England till behag och om så värdiga föresatser skulle ådraga oss några ledsamma följder, tro vi oss kunna våga räkna på dess (Englands) vänskap och ett understöd, som skall sätta oss i stånd att visa en aktningsbjudande beslutsamhet.

Om man verkligen är genomträngd af de känslor er senaste depesch tyckes gifva vid handen, få vi väl hoppas att någon uppgörelse skall kunna komma till stånd i fråga om de i beslag tagna fartygen. Vi begära intet bättre än att få så vidt ske kan lemna skadestånd härför, men amiral Saumarez' fordringar äro mycket komprometterande för oss. Ni är underrättad om våra förslag. Mr. Thorntons närvaro på den engelska flottan skulle underlätta hvarje slags uppgörelse, förutsatt att man iakttager den yttersta försigtighet. Det kan alltid finnas något sätt att vexla för offentligheten alldeles okända meddelanden, om man vill gå till väga på det sätt som han kommer att föreslå här.

Utdrag ur ett bref från Stockholm till hr von Rehausen, meddeladt af denne såsom hemligt. Dat. 15 oktober.

— — — Man känner sig ytterst tillfredsstäld med edra sista depescher, som äro af den yttersta vigt. Den af den 20 september har ännu icke kommit till rätta. Ni kan *försäkra kabinettet att vi skola handla lojalt och uppriktigt: att fäderneslandets ära och välgång äro de bevekelsegrunder vi i vårt handlingssätt taga hänsyn till, och att man följaktligen heller*

icke skall underkasta sig något våld. Från Englands sida väntar man granlagenhet, försigtighet och det understöd vi tro oss förtjena.

Rehausen till Smith. (*Enskildt och hemligt.*)

M. h. West Wickham den 19 november 1811.

Enligt förut benäget lemnadt tillstånd hade jag i går äran sända er en afskrift af min för den svenska regeringen uppsatta depesch. I dag öfversänder jag er här närslutet utdrag af ett enskildt bref, som jag mottagit med en resande. Det förskrifver sig från en väl underrättad person, och ni kan lita på sanningsenligheten af hvad det innehåller. Jag anhåller att ni ville meddela det samma till markisen af Wellesley.

Om ni fått mottaga några nyheter med den i söndags ingångna posten, torde ni hafva godheten meddela. Jag har icke erhållit några.

Utdrag af ett bref från Stockholm dat. 22 okt. 1811.

— — — Mot slutet af förliden juli månad aflemnade M. Alquier en not, hvari han beklagade sig öfver hvad han kallade *vår opålitliga anslutning* till kontinentalsystemet, och var denna not allt igenom affattad i ordalag så oförsynta, att den svenska regeringen sällan erfarit något liknande *(d'une insolence rare contre le Gouvernement Suédois).* Denna not slöt med att anklaga regeringen för att handla i strid mot hvad den rättänkande delen af nationen önskar, och hotade Sverige (för den händelse det framhärdade i sitt hittills följda opålitliga handlingssätt) med en revolution och en katastrof af samma beskaffenhet med den, hvilken drabbade den siste Gustaf. Förargad öfver sista punkten uppsatte kronprinsen sjelf svaret på denna oförsynta not och i detta svar afvisade han M. Alquiers klagomål, och då denne senare till och med tillåtit sig personligheter gaf man honom i det fallet äfven starkare saker tillbaka. Bragt ur fattningen vid att se sig behandlad med så föga undseende, skickade M. Alquier utrikesministerns svar tillbaka och lät det åtföljas af ett bref, i hvilket han förklarade att en smädeskrift sådan som baron

von Engeströms icke kunde nedläggas i franska legationens arkiv. Han anklagade också baronen för att vara Frankrikes fiende och förklarade att han icke vidare ville förhandla med honom utan fordrade att en annan person måtte blifva dertill utsedd i baron von Engeströms ställe och att han icke tänkte mottaga någon not, undertecknad af denne. Alquier envisades sedan allt jemt att icke vilja hafva några meddelanden med baron von Engeström, och å vår sida ville man icke gifva vika för hans oförsynta anspråk. Man tror att han begärt blifva återkallad och att detta kommer att beviljas. Af allt detta finner ni, att till återställandet af det goda förhållandet mellan oss och Frankrike skulle fordras mera god vilja än som tyckes vara till finnandes vare sig å den ena eller den andra sidan. Hvarför begagnar England sig icke af detta gynsamma tillfälle?

Vi äro på god fot med Ryssland. Baron de Nicolai har anländt hit. Han är gift med en emigrerad fransyska, prinsessan de Broglie, ful som de sju dödssynderna, men för öfrigt älskvärd nog och bra litet intrigant för att vara fransyska.

---

*Lord Wellesley till Edward Thornton Esq.**

Foreign Office, Downing Street den 9 oktober 1811.

Sir. — Jag har blifvit anbefald af h. k. h. prinsen-regenten, handlande i h. m:ts konungens namn och å dess höga vägnar att anbefalla eder att afgå till den af Sir James Saumarez kommenderade eskadern eller på hvilket som helst af h. m:ts örlogsfartyg som finnas liggande vid svenska kusten, för att öppna vänskaplig förbindelse med svenska regeringen. Ni torde dervid iakttaga sådana försigtighetsmått, som ni kan finna mest lämpliga för att inleda direkta förbindelser med svenska regeringen.

För detta ändamål skall ni till ståthållaren i Göteborg öfverlemna det bref ni erhållit från baron Rehausen och har ni att med yttersta sorgfällighet iakttaga de försigtighetsmått grefve Rosen kan hafva att anvisa i fråga om det sätt, hvarpå ni har att inleda edert förslag.

Skulle ni erhålla tillåtelse att öppna underhandlingar med

* Förra engelska sändebudet vid hofvet i Stockhom.

den svenska regeringen, har ni att ställa eder följande föreskrifter till efterrättelse.

Ni skall för den svenska regeringen framhålla att England icke kan tillåta att det nu mellan de båda landen rådande förhållandet ännu längre fortsättes, eftersom det är i hög grad menligt icke blott för Englands egna intressen utan äfven för alla andra makters med undantag af Bonapartes.

Som det nu är beståldt har England att fördraga alla olägenheterna af ett krig med Sverige, under det Sverige njuter alla de fördelarne, hvilka icke alldeles omöjliggöras genom Bonapartes anordningar, riktade mot Sveriges sanna intressen så väl som mot dess ära och mot hvarje annat folks intressen och ära, hvilket lärt sig att respektera sitt oberoende och sin nationela trygghet.

England kan icke fortsätta med detta tvetydiga förhållande till Sverige. Båda makternas intressen och värdighet fordra lika mycket, att de antingen skola ställa sig till hvarandra i öppet och omedelbart krigstillstånd eller förbinda sig med hvar andra i ett mera eftersträfvansvärdt förhållande af fred och vänskap.

De nuvarande förhållandena kunna icke längre fortsättas och Sverige måste sjelf inse de faror det utsätter sig för genom ett krig med England, hvilket komme att fullföljas i enlighet med de vanliga grundsatserna för krigföringen folken emellan.

Å andra sidan är England fullt medvetet om hvilka de nationella intressena äro, som skulle kunna komma det att föredraga en trygg och varaktig fred och ett nära förbund med Sverige, och vi önska derför lifligt att med denna makt kunna komma i tillfälle att afsluta en sådan fred, grundad på hänsynen till ömsesidiga intressen; och vi äro fullt medvetna om att det är icke mindre vigtigt för oss sjelfva än för Sverige, att Sverige blir befriadt ur Bonapartes händer och i kraft af ett förbund med oss satt i stånd att bevara sitt oberoende och med vårt bistånd att utveckla sina kommersiela resurser.

I detta syfte skall ni föreslå den svenska regeringen det omedelbara undertecknandet af ett fredsslut, hvartill ni härmed erhåller fullmakt.

Vid framställandet af detta förslag tyckes det kunna vara

tillräckligt att endast hänvisa till de synpunkter jag redan enligt h. k. h:s (prinsen-regentens) befallning har framhållit.

Naturligtvis kommer Sverige att erhålla hjelp och beskydd från den engelska flottan, derest sådant skulle blifva behöfligt för upprätthållandet af dess vänskapliga förbindelser med England.

England förklarar sig äfven villigt att i sådant fall ingå på de mest liberala handelsförbindelser.

För det goda förståndets skull mellan Sverige och England tyckes det i alla afseenden mest lämpligt att förhandlingarne blifva offentliga. Detta lemnas emellertid helt och hållet åt svenska regeringens eget afgörande, ehuru med särskildt framhållande af klokheten i ett öppet förnyande af de gamla vänskapsförbindelserna mellan England och Sverige.

Om svenska regeringen skulle finnas benägen för ett återställande af vänskapen med England, torde det vara lämpligt att särskildt framhålla vigten af att till fredsslutet måtte fogas ett alliansfördrag i syfte att understödja Ryssland, Preussen och eventuelt Danmark för händelse af en brytning mellan dessa makter och Bonaparte, lika som det med fäst afseende närmast på Preussens understödjande vore särdeles önskligt att Sverige med hvad flottstyrka det än kunde förfoga öfver måtte försvara preussiska Pommern och Colberg eller andra på östersjökusten belägna orter, hvilket försvar, om det komme till stånd i god tid och gjordes tillräckligt verksamt, skulle ersättas genom penningeunder stöd från Englands sida.

Det vore äfven önskligt, att Sverige ville upplåta en hamn för det krigsskepp England kunde önska att öfver vintern förlägga i dessa trakter.

Det är vidare nödvändigt att i allmänhet iakttaga, att England anser det både för Sveriges och den gemensamma sakens skull vara af vigt att Sverige på det mest eftertryckliga sätt samverkade med Ryssland, Preussen och eventuelt Danmark till att motstå Bonapartes despotism, för hvilket ändamål England obetingadt ville söka att understödja Sveriges intresse i hvarje alliansfördrag, som kunde komma att för ändamålet förhandlas.

Men att det anses såsom i främsta rummet vigtigt att Sverige sluter fred med England och med sin flotta understödjer Preussen i försvaret af Colberg och andra platser.

Det är möjligt att vi kunna komma att hemställa om Sveriges hjelp för intagandet af Bornholm, af skäl som i denna depesch redan framhållits. Prinsen-regenten känner Sveriges planer på Norge, men h. k. h. kan icke medgifva att dessa planer på något sätt uppmuntras, innan man kommit på det klara med Danmarks handlingssätt och afsigter.

Om emellertid något förslag skulle göras er med afseende på Norge, bör ni icke förkasta det eller eljest behandla det på ett sätt, som skulle utestänga möjligheten af vidare fortsatta underhandlingar i ämnet.

På samma sätt bör ni äfven förhålla er, derest något förslag skulle framställas om ett eventuelt afträdande till Sverige af någon vestindisk koloni eller besittning; ni skall icke förkasta ett sådant förslag utan upptaga det på ett vänskapligt sätt till framtida närmare öfvervägande.

Det torde vara lämpligt att anmärka att sådana fördelars inrymmande åt Sverige bäst kunna göras till föremål för underhandlingar efter återupptagandet af de vänskapliga förbindelserna mellan de båda staterna. Det kunde icke vara förenligt med någondera af de båda makternas ära och heller icke med deras intressen att göra dylika frågor till föremål för föregående afgöranden eller att gifva dem utseende af att hafva varit de verkande orsakerna till fredens afslutande i stället för att de böra komma såsom de nödvändiga följderna af en rättvis öfverenskommelse.

H. k. h. anbefaller mig i h. m:ts namn och å dess vägnar att i fråga om Karlshamnslasterna ingå på hvilka öfverenskommelser som helst med den svenska regeringen, endast de engelska egarne derigenom tillförsäkras den summa, som kan erhållas från lasternas försäljande i Sverige.

Mr Thornton till Lord Wellesley.

Om bord å h. m:ts skepp "Victory" i Vinga Sand, den 26 okt. 1811.

Mylord. — Jag har äran underrätta ers högvälborenhet att jag den 17 d:s på morgonen ankom till denna ankarplats efter en stormig och besvärlig öfverfart, som mot slutet till och med var förbunden med allvarlig fara.

Följande morgon tillstälde jag genom konsul Smith grefve Rosen det bref jag hade att till honom framlemna från baron Rehausen, beledsagande med en muntlig anhållan till grefven att han ville förunna mig ett möte i land hvar helst och under hvilka omständigheter som helst han kunde finna säkrast bestämma för dess hemlighållande.

Hr Rehausens bref och de deri gjorda meddelandena tyckas hafva slagit grefve Rosen med öfverraskning, ty jag är ledsen att nämna att den förres meddelanden angående mig och min resa vid min framkomst ännu icke hunnit fram till Sverige, eftersom de genom något oförklarligt misstag af hans ombud i London först blifvit skickade till Anholt. Denna omständigheten tillskrifver jag att grefve Rosen uppsköt det i fråga satta mötet till fredagen den 25 (i går), hvarvid han tog till förevändning några angelägenheter han hade att ordna i det inre af sitt län och hvilka skulle komma att der qvarhålla honom under två eller tre dagars tid, ehuru jag anser det fullkomligt säkert att han gjorde det i hopp att under tiden kunna hinna att erhålla nödiga förhållningsorder från Stockholm. Han afsände hr Rehausens bref den 19.

I går på morgonen steg jag i en svensk båt för att begifva mig till den bestämda mötesplatsen, ett grefve Rosen tillhörigt och omkring två engelska mil från Göteborg beläget hus, och hade jag dessförinnan blifvit försedd med ett pass, utfärdadt under ett diktadt namn, för den händelse jag vid passerandet af Elfsborgs fästning skulle blifva anhållen och undersökt. Olyckligtvis var vinden så föga gynsam att ehuru jag gick om bord kl. 9 på morgonen, jag likväl icke hann fram till mötesplatsen förr än närmare kl. 7 på aftonen, då jag erfor att grefve Rosen, misströstande om att få träffa mig, ungefär en timme tidigare återvändt till Göteborg. Jag var derför tvungen att återvända till fartyget, dit jag anlände mycket sent i går afton och i mycket svårt väder.

För att emellertid icke helt och hållet förlora ändamålet med min resa skickade jag grefve Rosen genom ett bud från hans hem ett enskildt meddelande (*note verbale*), återgifvande hufvudinnehållet af hvad det varit min afsigt att muntligen säga honom och af mig på förhand uppsatt för den händelse han

skulle begära någon skriftlig framställning af mitt muntliga meddelande. Samtidigt tillskref jag honom en kort biljett, deri jag anhöll att han med första görliga ville sända detta meddelande till Stockholm och anhålla om förhållningsorder med afseende derå. Jag har äran till ers högvälborenhet öfversända en afskrift af detta meddelande.

På denna punkt måste ärendet nu förblifva intill dess grefve Rosen hinner att från Stockholm erhålla svar å sitt första meddelande jemte instruktioner i följd af baron Rehausens framställning, som vid det här laget bör vara under den svenska regeringens pröfning. Ty ehuru jag ännu en gång skall försöka att få ett möte med grefve Rosen, torde dock den i dag rådande stormiga väderleken, hvilken möjligen kommer att räcka ännu en eller ett par dagar, hindra mig från att träffa honom, åtminstone under sådana förhållanden, till dess han antagligen redan erhållit vidare instruktioner från sin regering.

Mr. Thorntons meddelande till grefve Rosen.

Mr. Thornton har sagt:

att han fått i uppdrag att å den engelska regeringens vägnar framställa förslag, som äro af stor vigt för den svenska;

att han anhåller det grefve Rosen ville snarast möjligt öfversända dem jemte hans begäran att svenska regeringen behagade å sin sida utse en person, *i besittning af dess fulla förtroende*, för att taga del af och med honom förhandla om dem;

att han mottagit de mest bestämda och uttryckliga instruktioner att allt igenom ställa sig till efterrättelse de anordningar och åtgärder grefve Rosen och sedermera den svenska regeringen kan finna lämpligt att vidtaga för att i fråga om dess underhandlingar bevara den strängaste hemlighetsfullhet;

och att Mr. Thornton, i det han till följd häraf helt och hållet ställer sig till efterrättelse de anordningar svenska regeringen till detta ändamåls vinnande kan finna lämpligt vidtaga, dock tager sig friheten framställa följande förslag: att det må tillåtas honom att på sätt, som bäst kan vara egnadt att undandraga honom alla nyfiknas uppmärksamhet, begifva sig till någon ort på något afstånd från hufvudstaden, men dock tillräck-

ligt nära derintill, för att icke någon längre tidsutdrägt skall behöfva komma i fråga vid de meningsutbyten och de meddelanden den å svenska regeringens vägnar handlande personen kan finna nödigt att tid efter annan ingå i.

Mr. Thornton till Lord Wellesley.

H. m:ts skepp "Victory" i Vinga Sand, den 26 oktober 1811.

Mylord. — Jag hade äran att med paketbåten "Lord Duncan", som afgick i dag på morgonen, till eders högvälborenhe öfversända min depesch n:r 1.

Ehuru jag icke hade den turen att träffa grefve Rosen i går och få höra omedelbart af honom sjelf hvilket beslut den svenska regeringen möjligen kan komma att fatta rörande mitt mottagande, hade jag likväl tillfälle att på en mera indirekt men dock temligen tillförlitlig väg erfara hans mening i fråga härom, ll den ända att några hinder icke komme att göras vid mitt mottagande, och var det hans tanke att möjligen hr von Brinkman kunde blifva förordnad att underhandla med mig. Detta namn hade tydligen runnit grefve Rosen i hågen af det skälet, att dess bärare, enligt hvad jag kunde förstå, i Sverige betraktas såsom särskildt fäst vid Englands intressen och hysande en särdeles liflig önskan att få återvända till sin fordna post i England. I senare afseendet tror jag icke att detta antagande behöfver vara tvifvel underkastadt, deremot inhemtade jag från samma källa, att hr von Brinkman för någon tid sedan fallit i onåd hos kronprinsen af Sverige, och det tyckes icke som om han sedan dess skulle hafva kommit i gunst igen eller funnit förnyad användning.

Från samma håll fick jag äfven att förstå — och äfven med afseende härå tror jag att min sagesman måste betraktas såsom varande väl underrättad — att kronprinsen af Sverige fortfar att fästa stor vigt vid besittningen af Norge, hvilket han säger skulle göra Sverige till ett fullständigt örike, tryggadt genom skyddet af Englands sjömakt mot alla anfall utifrån och starkt genom sitt oberoende inåt. Man tillade att kronprinsen möjligen skulle göra försök att vinna denna besittning äfven utan Englands hjelp och medverkan, men jag var ej i stånd att få

fullt utredt huruvida detta skulle ske genom eröfring eller genom underhandling med danskarne, mot hvilka man sade mig att kronprinsen hyser en oöfvervinnerlig motvilja.

Mr Thornton till Lord Wellesley. (Enskildt.)

Mylord. "Victory" den 26 oktober 1811.

Jag anser mig böra för ers högvälborenhet förklara en omständighet, hvilken eljest torde göra det svårt att förstå min depesch n:r 2 af denna dags datum.

När jag i går afton anlände till den af grefve Rosen utsatta mötesplatsen, träffade jag der i hans hus en person, till hvilken grefve Rosen anförtrott hemligheten af mitt verkliga namn och antagligen så mycket om ändamålet med min sändning som han sjelf var underrättad om, och var denne person mig mycket väl bekant både från min förra vistelse i Stockholm och från senare sammanträffande i England. Sedan han, efter att först hafva tilltalat mig under mitt antagna namn, tillagt att han kände mig personligen (lika som jag äfvenledes i mörkret igenkände hans röst) skulle det hafva varit onödig förställning å min sida om jag vägrat att tala med honom de få minuter jag dröjde qvar före min återfärd till fartyget, och under loppet af detta samtal inhemtade jag då hvad jag redan meddelat i min depesch. Det, som deri rör Bernadotte, hade han inhemtat under ett samtal med kronprinsen sjelf, som kände honom mycket väl från Tyskland Personen i fråga är tysk till börden och för öfrigt en rik köpman, sedan några år tillbaka bosatt i Göteborg, der han har en vidsträckt och gagnelig affärsverksamhet, som gifver honom stort inflytande i Sverige. De upplysningar han har varit i stånd att lemna, torde för framtiden blifva af stor nytta för mig, och all den stund mitt namn redan var honom bekant genom omständigheter, hvilka det vid vårt sammanträffande var för sent att söka omintetgöra, hade jag inga betänkligheter vid att också göra bruk af det.

I de i dag ingångna engelska tidningarna finner jag mitt namn uppgifvet i sammanhang med ett meddelande om att jag afgått på en särskild sändning till Östersjön, och jag fruktar att hemligheten icke skall kunna bevaras så synnerligen länge. Detta

kan emellertid hafva en ofördelaktig återverkan på mitt mottagande här, men sedan vi väl en gång hunnit öfver detta första steg, kunde det kanske icke vara olämpligt att framkalla Frankrikes afundsjuka och på så sätt tvinga Bernadotte att sluta sig till England.

Jag kan endast tänka mig en omständighet i stånd att omintetgöra en dylik utgång af saken; och skulle denna inträffa (derest nu Bonaparte verkligen har några tankar åt det hållet) fruktar jag att vi för närvarande måste inskränka oss till att spela rolen af en passiv om ock mycket uppmärksam åskådare. Eders högvälborenhet torde förstå att jag hänsyftar på en fransk ockupation af Sjælland och Köbenhavn, hvilken skulle gifva Frankrike ett så obestridt inflytande öfver Sverige och dess framtida handlingssätt, att ingenting å vår sida skulle kunna motverka det, om icke en återeröfring af denna vigtiga ö och dess besättande med engelska trupper.

H. m:ts skepp "Victory" i Vinga Sand, den 5 nov. 1811.

Mylord. — Efter afsändandet af min depesch n:r 2 fortfor vädret ända till i förrgår att vara så stormigt att jag fann det omöjligt att begifva mig i land för att få ett samtal med grefve Rosen; åtminstone kunde jag icke hoppas att blifva i stånd att återvända om bord å detta fartyg samma natt.

I enlighet med ett meddelande jag på förhand tillstält denne hade jag turen träffa honom på platsen för vårt först aftalade möte, dervid jag erfor att han omedelbart förut från Stockholm fått mottaga förhållningsorder med afseende på mitt mottagande, hvilka han samma dag haft för afsigt att tillställa mig genom en särskild budbärare, hans nevö, som han skickat om bord hit och som jag seglat om under min öfverfart till granskapet af Göteborg. Hufvudinnehållet af dessa förhållningsorder, hvilka grefven uppläste för mig i öfversättning, var att jag skulle uppmanas landstiga så snart som möjligt under det antagna namn jag redan begagnat och så hemligt som omständigheterna det ville tillåta, begifva mig till staden Åmål på vestra stranden af sjön Venern, der jag skulle träffa *en gammal bekant*, som skulle lemna mig närmare anvisningar angående min vidare resa.

Detta är i det närmaste ordalagen i grefve Rosens meddelande, och jag tror att han sjelf är lika okunning som någonsin jag om den persons namn och ställning, som skall möta mig i Åmål, samt om huruvida denna stad kommer att blifva platsen för underhandlingarne mellan de båda regeringarne. Så vidt jag kunde sluta af mitt samtal med honom är hans uppfattning den, att den svenska regeringens mening med att på detta sätt aflägsna mig från den vanliga förbindelseleden mellan Göteborg och Stockholm, för att sedan under den persons ledning som man skickat att möta mig, låta mig på mindre befarna vägar fortsätta resan till granskapet af hufvudstaden, att meningen härmed, säger jag, är att afleda alla möjliga misstankar.

Huru som helst, i följd både af ers högvälborenhets instruktioner med afseende på denna punkt och min egen bestämda öfvertygelse om att den nödiga hemlighetsfullheten endast på detta sätt kan bevaras, fann jag det emellertid vara min pligt att genast antaga detta förslag och jag har derför med grefve Rosen aftalat, att jag i öfvermorgon skall begifva mig i land härifrån i sådan tid att jag kan resa genom Göteborg på natten och följande morgon anträda resan till Åmål. Antagligen skall jag inträffa der på aftonen den 9 d:s, och med ett af grefve Rosen för mig under mitt antagna namn utfärdadt pass kommer jag att der afvakta de vidare åtgärder svenska regeringen kan finna för godt att vidtaga.

Jag anser mig likväl böra fästa ers högvälborenhets uppmärksamhet på att de här af mig beskrifna åtgärderna icke vidtagits i följd af den *note verbale* jag den 25 i förra månaden tillstälde grefve Rosen och hvaraf jag i min depesch n:r 1 hade äran tillställa ers högvälborenhet en afskrift. Å detta mitt meddelande har nämligen intet svar ännu erhållits från Stockholm, ehuru jag hvarje stund väntar ett sådant, och lika som jag trodde också grefve Rosen att den nu föreslagna anordningen kommit till stånd i följd af från baron Rehausen till svenska regeringen gjorda meddelanden, hvilka med all sannolikhet först efter mitt inträffande i dessa farvatten kunna hafva ankommit till Stockholm. Det är emellertid en tillfredsställelse för mig att veta att min framställning endast till tiden förekommit det alldeles lik-

artade beslut, svenska regeringen å sin sida funnit lämpligt att fatta.

H. m:ts skepp "Victory", Vinga Sand den 5 november 1811.

Mylord. — Sedan grefve Rosen gjort mig det meddelande, som utgör ämnet för min föregående depesch, började vi att mera i allmänhet tala om de båda landens särskilda förhållanden, ty något annat än ett allmänt samtal blef det icke, eftersom jag på förhand lät honom förstå att, för så vidt icke formligt meddelande lemnades om att han i sådant afseende erhållit bemyndigande, jag icke hade för afsigt att med honom börja förhandla om någon af de punkter h. m:ts regering ålagt mig bringa under den svenska regeringens pröfning. Emellertid började han genast och med mycket allvar att yttra sig om den så gerna afhandlade frågan angående Norges införlifvande med Sverige, för hvilket ändamåls vinnande vår samverkan skulle erfordras till att afskära all tillförsel till Norge från sjösidan och på det sättet tvinga landet att af fruktan för en hungersnöd öfverlemna sig åt Sverige, och ansåg han denna punkt vara af väsentlig vigt i fråga om hvarje öfverenskommelse mellan våra båda land eller förening af deras intressen. Såsom ett annat oundgängligt vilkor nämnde grefve Rosen också understöd i penningar från Englands sida, emedan Sverige, som han sade, eljest skulle vara ur stånd att bestrida kostnaderna för sin krigsmakt till lands och vatten, hvilken förra han sade uppgå till mellan sextio och sjutio tusen man och den senare till sjutton tusen sjömän — en uppskattning, hvars berättigande jag i senare afseendet finner det svårt att förstå.

Sedan jag gjort en eller ett par svaga invändningar med afseende på Norge, mera för att hålla samtalet uppe än för att uttala någon egentlig åsigt vare sig för eller emot planen i fråga, sporde han mig om han, då han i morgon skulle skrifva till Stockholm, kunde nämna att han talat med mig om Norge och att jag uttryckt mig ganska gynsamt om hvad Sverige i det afseendet hade att göra. Detta bad jag grefve Rosen icke göra, lika som att öfver hufvud icke alls nämna den saken, och till-

fogade jag dervid, hvad han bort kunna inse af sig sjelf, att det var så många andra frågor som först måste afhandlas, att det i alla händelser skulle vara för tidigt, att icke rent af säga olämpligt, att redan nu uttala någon bestämd mening angående denna fråga särskildt. Den slutsats jag af denna grefve Rosens framställning trodde mig kunna göra och hvilken ers högvälborenhet måhända också kan finna för godt att dela, var att från baron Engeström erhållits instruktioner att sondera mig i ämnet.

Jag skulle icke, efter att redan i en föregående depesch hafva omnämnt saken, hafva här återkommit till den, derest det icke förefallit mig som om denna, i ett så tidigt skede af underhandlingarne, i fråga om Norge visade enträgenhet tyckes kunna gifva anledning till vissa farhågor och visar att ett afgörande derom lämpligen torde böra uppskjutas till en långt senare period af underhandlingarne, särskildt om man dessförinnan möjligen kunde utfinna något annat sätt att pröfva det svenska kabinettets verkliga afsigter. Det synes som om ett förslag angående Norges sjelfständighet under Englands och de nordliga makternas garanti och under förutsättning att Danmark framhärdar i sitt nu följda förfarande, skulle kunna tjena såsom en sådan pröfvosten, eftersom Norges sjelfständighet skulle kunna gifva Sverige samma trygghet som det någonsin kunde vinna genom en formlig ockupation af detta land. Ön Sjællands öfverlemnande till England, för den händelse att Danmark skulle fortfara med sin fiendtliga hållning och såsom ett slags motvigt mot den svenska ockupationen af Norge, skulle kunna tjena som en annan pröfvosten till utrönande af det svenska hofvets verkliga afsigter med sina försök att komma i besittning af detta land.

Jag kunde icke finna att grefve Rosen hade några hvarken synnerligen nya eller noggranna underrättelser angående de politiska förhållandena i Ryssland och Preussen, ehuru han klagade mycket öfver det förstnämda landets sväfvande hållning.

H. m:ts skepp "Victory", Vinga Sand den 7 november 1811.

Mylord. — Just som jag står i begrepp att lemna fartyget för att anträda min aftalade resa, underrättar mig grefve Rosen

genom konsul Smith att den person, som skall möta mig i Åmål, är M. Netzel, f. d. svensk chargé d'affaires i Hamburg under den tid jag var h. m:ts minister på denna plats i Altona, der vi båda uppslagit våra bopålar efter den franska ockupationen af Hamburg.

Jag kan icke begifva mig i land utan att först hafva för ers högvälborenhet gifvit uttryck åt min tacksamhet för den gästfrihet och välvilja, hvarmed jag om bord å detta fartyg blifvit mottagen af vice amiralen Sir James Saumarez samt för det fulla och obetingade förtroende han visat mig i fråga om alla honom tillhandakomna meddelanden.

Mr Culling Smith till Mr Thornton. (Most secret.)

Sir. London den 16 november 1811.

Edra depescher till och med n:r 5 hafva ingått hit och blifvit framlagda för prinsen-regenten.

Hittills har det endast varit sagdt att ni begifvit er till Östersjön; angående er vidare bestämmelseort har ingenting offentligen nämnts och det är af yttersta vigt att er vistelse i Sverige blir absolut hemlighållen.

För att desto säkrare kunna uppnå detta ändamål har jag af markisen af Wellesley fått i uppdrag anhålla, att ni med konsul Smith måtte träffa aftal om något sätt att för framtiden draga omedelbart på mig för de penningebelopp hvaraf ni kan blifva i behof för eder resa; att ni behagade låta alla edra bref gå till Mr Broughton, som *icke* är underrättad om er bestämmelseort, men har i uppdrag att aflemna brefven till mig för vidare befordran, samt att ni slutligen måtte vidtaga alla försigtighetsmått för att undvika allt, som skulle kunna förråda edra rörelser.

Mr Thornton till Lord Wellesley.

Mylord. Åmål den 11 november 1811.

Jag har äran underrätta ers högvälborenhet att jag ankom hit i går vid middagstiden och fann dervid att hr Netzel hitkommit redan tre eller fyra dagar tidigare och vistats här i ständig afvaktan på min ankomst, som emellertid i betraktande af

tiden för grefve Rosens första meddelande till mig, svårligen skulle kunnat ega rum mer än högst en half dag tidigare.

Samma afton började vi en längre förhandling angående min ankomst hit till landet, hvars ändamål M. Netzel till en början trodde vara att utverka större friheter för den engelska handeln i svenska hamnarne samt att föreslå samverkan med Sverige i och för Norges underkufvande.

I början gjorde han också hänsyftningar till Karlshamnsaffären och till andra qvarstads-frågor, rörande hvilket allt han framstälde ett särskildt förslag, som jag skall hafva äran meddela ers högvälborenhet i en följande depesch.

Han anmärkte att under sakernas närvarande läge medgifvandet af större friheter i de svenska hamnarne skulle, utom det att det ovilkorligen måste ådraga sig Frankrikes uppmärksamhet, i sjelfva verket blifva föga mera fördelaktigt för Englands handel än förhållandet sådant det nu är, emedan enligt redan länge bestående lagar större delen af engelska och för öfrigt alla andra tillverkningar var till införsel i landet förbjuden och att man redan hade mer än tillräckligt af kolonialalster, så att man för den inhemska förbrukningen icke på länge skulle komma att vara i behof af någon ytterligare införsel. Han erkände de fördelar Sverige hade af de mellan de båda landen nu bestående anordningarne och han uttryckte äfven i mycket starka ordalag sin regerings erkänsla för det värdiga sätt hvarpå England i detta fall gått till väga.

Det var, anmärkte han, den svenska regeringens så väl som kronprinsens uppriktiga önskan att så vidt möjligt låta förhållandet till Frankrike och England förblifva sådant det nu är, d. v. s. att man skulle skenbart visa sig såsom Frankrikes allierade, men med bestämd föresats att icke understödja något som helst mot England riktadt företag, utan afböja hvarje i detta afseende från Frankrikes sida gjordt försök samt att hellre förena sig med England mot denna senare makt än att gifva efter för några som helst sådana fordringar. Såsom ett afgjordt bevis på denna stämning delgaf han mig ett meddelande, hvilket han sade sig af kronprinsen sjelf hafva blifvit ålagd att officielt och konfidentielt till mig framställa, nämligen att Bonaparte under loppet af denna sommar (ungefär i augusti eller september) hos honom

(kronprinsen) framstält begäran om att mindre franska truppstyrkor skulle tillåtas att tid efter annan begifva sig genom Sverige till Norge för att der sammandragas till en armé med ändamål att infalla i Skotland. En liknande begäran hade också blifvit gjord i Danmark om tillåtelse för dem att marschera genom Sjælland, och hade detta blifvit medgifvet af danske konungen. Kronprinsen hade emellertid bestämdt vägrat sitt bifall dertill och komme ständigt att vägra det, hvilken risken än månde blifva, och han ville förr öppet förklara sig emot Frankrike än gå in derpå. Det vore dock önskligt att Sverige måtte kunna förblifva i sin nuvarande ställning, så länge Frankrikes fordringar icke antogo en mera våldsam form, samt i enlighet dermed också undvika hvarje handling, som skulle kunna föranleda en sådan starkare påtryckning.

På tal härom och hänsyftande till ett förslag om Norges underkufvande, hvilket han förmodade mig hafva i uppdrag att framställa, underrättade mig Netzel att kronprinsen för det närvarande önskade undvika hvarje öfverenskommelse rörande ett sådant förslag, all den stund detta eljest ovilkorligen skulle komma att ådraga honom en krigsförklaring från Frankrikes såväl som från Danmarks sida och möjligen äfven från Rysslands.

Efter en inledning sådan som den jag här haft äran beskrifva för ers högvälborenhet, fann jag inga svårigheter vid att i en den mest förmånliga dager framställa grunddragen af det förslag jag af h. m:ts regering blifvit ålagd att göra den svenska regeringen emedan det ju var alldeles otänkbart att icke förr eller senare (och allra antagligast inom en icke långt aflägsen tidpunkt) Bonapartes fordringar skulle göra ett bifall från Sveriges sida till en lika frivillig som nödvändig handling, under det ett sådant steg svårligen skulle kunna påskynda några mera våldsamma åtgärder från hans sida än dem han redan hade i tankarne.

Jag underrättade derför Netzel att det första och förnämsta förslag jag hade i uppdrag att framställa, gälde ett ofördröjligt fredsslut och upphörandet med ett krig, hvilket, såsom Sverige också helt säkert villigt skulle medgifva, börjats utan att England dertill gifvit något som helst skäl eller någon anledning till klagomål och under fortgången hvaraf ingendera sidan haft

att lida sådana förluster och uppoffringar, som skulle kunna utgöra hinder för en slutlig öfverenskommelse. Jag framstälde också de argument, hvilka ligga till grund för ers högvälborenhets instruktioner, samt utvecklade nödvändigheten för h. m:ts regering att förändra ett system, af hvilket ingen makt drog större fördelar än Frankrike och hvilket deremot medförde så många olägenheter för England. Jag ansåg det emellertid vara min pligt — och jag smickrar mig med att dervidlag hafva handlat i öfverensstämmelse med ers högvälborenhets och h. m:ts regerings afsigter — att på allt sätt söka motverka den föreställning att denna systemförändring framhölls såsom en hotelse mot Sverige och icke var en oundviklig följd af den outhärdliga börda systemet sjelft ådrog England. Jag häntydde likaledes till det understöd England vore villigt att lemna med sin flotta och de kommersiela förbindelser det kunde komma att upprätta, samt till en samverkan mellan alla de nordliga makternas längre fram i tiden, hvilket allt jag vidrörde mera i form af min egen föreställning derom, än såsom något hvarom jag var bemyndigad att officielt uttala mig. Rörande förhållandet med Norge, i fråga hvarom svenska regeringen hyst den föreställningen att jag hade i uppdrag framställa något visst bestämdt förslag, svarade jag på Netzels derom till mig framstälda spörsmål, att jag icke hade i uppdrag att framställa något direkt förslag, men att frågan helt naturligt skulle kunna komma före längre fram såsom ett resultat af framtida öfverenskommelser och händelser.

Efter att hafva samtalat snarare än diskuterat om denna och åtskilliga andra frågor (rörande hvilka senare Netzel förklarade sig icke hafva något bemyndigande) kommo vi öfverens, att han andra morgonen (d. v. s. i dag) skulle till genomläsning lemna mig en skriftlig sammanfattning af de meddelanden han tänkte afsända till Stockholm, på det jag måtte komma i tillfälle att döma om den noggrannhet, hvarmed han återgifvit hvad jag haft i uppdrag att för honom framlägga. Detta gjorde han också i dag på morgonen, men då jag ansåg att han icke gjort nog rättvisa åt det detaljerade resonnement, hvilket jag önskade skulle åtfölja fredsförslaget, syntes det mig vara lämpligast att i form af en *note verbale* affatta hufvudinnehållet af de instruktioner med afseende härå, med hvilka ers högvälborenhet hedrat mig, att

honom tillställas för vidare befordran till hans regering, och har jag den äran att för ers högvälborenhets räkning här innesluta en afskrift af detta papper.

Jag begärde likaledes af M. Netzel en skriftlig sammanfattning i enahanda form af det meddelande, hvilket han haft i uppdrag att officielt göra mig rörande den från fransk sida gjorda begäran om genomtåg af trupper till Norge. Detta var han genast villig att göra och har jag äran att till ers högvälborenhet öfversända en afskrift af denna handling, hvari uttrycken tyckas mig vara till och med ännu starkare än hvad förra delen af denna depesch framstält dem. Jag har ansett de deri lemnade meddelandena om Frankrikes planer med Norge tillräckligt vigtiga för att göra ett oförtöfvadt meddelande derom till vice amiralen sir James Saumarez af behofvet påkalladt, och skall jag skrifva till honom med samme kurir som för denna depesch till Göteborg.

Jag borde kanske också hafva nämt för ers högvälborenhet redan i början af mitt bref att M. Netzel vid vårt första möte underrättade mig att han af kronprinsen blifvit bemyndigad att mottaga de meddelanden jag hade i uppdrag att göra, och anhåller jag få tillägga att jag, i syfte att derigenom gifva ökad vigt åt fredsförslaget såväl som att också gifva den svenska regeringen en rätt liflig föreställning om det förtroende England hyser till dess känslor, ansåg lämpligt muntligen omtala att jag erhållit fullmakt att afsluta freden.

M. Netzel kommer att under dagens lopp öfversända sitt bref till Stockholm, och kan svar derå åter vara att här förvänta inom loppet af en vecka eller åtta dagar, och hafva vi kommit öfverens att jag skall här afvakta detta svar, hvilket jag också föredrager att göra framför att återvända ombord på flottan eller äfven att begifva mig till någon plats närmare Stockholm, innan jag erhållit närmare kännedom om svenska regeringens tankar i detta afseende. Jag har här åtminstone den fördelen att icke vara långt aflägsen från min förbindelse med England.

Mr Thorntons memorandum.

M. Thornton har sagt:

Att han har i uppdrag att å sin regerings vägnar föreslå den svenska återställandet af fred och vänskapliga förbindelser mellan de båda rikena och ett ofördröjligt afslutande af ett fördrag i detta syfte.

Att han är ålagd för Sverige framhålla att England icke längre kan tillåta sig en fortsättning af det nu mellan de båda rikena rådande förhållandet, alldenstund detta är till men icke blott för dess egna intressen utan äfven för alla andra makters, Frankrikes ensamt undantagna.

Under nu rådande förhållande måste England lida alla olägenheterna af ett krig med Sverige, under det denna senare makt åtnjuter alla de fördelar, som icke äro ovilkorligt omöjliggjorda genom Frankrikes allt förstörande despotism, en despotism, som är lika fiendtlig mot Sveriges sanna intressen som mot hvarje annan makts, hvilken vet att sätta värde på sin nationela sjelfständighet och trygghet.

Denna osäkra ställning kan icke få fortfara. För båda makternas intressen och värdighet är det lika nödvändigt att de antingen skola vara i öppet krig med hvarandra eller också och vida lyckligare förenade genom fredens och vänskapens band.

England förstår att i deras fulla utsträckning uppskatta de nationella intressen, som göra det önskvärdt att en fast och säker fred och en nära vänskapsförbindelse ingås med Sverige. Återställandet häraf på grundvalen af ömsesidiga intressen är hvad England önskar, och det är fullt medvetet om betydelsen både för det sjelft och för Sverige af att Sverige skall vara fredadt för alla planer från Frankrikes sida, och i förbund med England tryggadt i åtnjutandet af sitt oberoende och i utvecklingen af sina kommersiella hjelpkällor.

Hr Netzels memorandum.

Jag är bemyndigad för er, m. h., tillkännagifva, att ehuru den svenska regeringen vill göra allt för att undvika en öppen brytning med Frankrike, så likväl — om kejsaren skulle yrka på en samverkan från Sveriges sida för att åvägabringa en land-

stigning i Skotland, som han tyckes hafva i sigte, eftersom han redan begärt att franska trupper skulle tillåtas genomtåg till Norge för att der bilda armékårer (en begäran, som den svenska regeringen emellertid afslagit) och om Frankrike dertill skulle foga hotelser om ett infall i Pommern eller möjligen rent af i Sverige och om qvarstad å de svenska fartyg, som kunna befinna sig i franska hamnar, — vill Sverige öppet förklara sig träda på Englands sida.

Mr Thornton till lord Wellesley. (Enskildt.)

Mylord. Åmål den 11 november 1811.

Under det samtal jag i går hade med M. Netzel, nämde han för mig att hans regering förmodade mig hafva af h. m:ts regering fått i uppdrag en annan sändning till hofvet i Petersburg, och att om så vore förhållandet man ville på enahanda sätt underlätta min resa under mitt amerikanska namn genom Sverige till Grislehamn, den plats vid Östersjön der man går ombord för öfverfarten öfver Botniska viken till svenska Finland. Jag svarade att jag icke hade något sådant uppdrag, men ansåg lämpligt att förbehålla mig rätt att framdeles anhålla om uppfyllandet af detta löfte, anmärkande att h. m:ts regerings instruktioner möjligen framdeles kunde komma att göra detta behöfligt.

Allvarligt anhållande att ers högvälborenhet måtte fritaga mig från hvarje sådant uppdrag, enär jag är medveten om att svårigheterna för mig att komma fram till Petersburg skulle blifva vida större än att färdas här i landet, då mitt amerikanska namn der skulle vara mig till föga nytta i följd af att jag är personligen känd af amerikanske ministern M. Adams och naturligtvis äfven af många i samma hufvudstad bosatta engelsmän, så anhåller jag dock att få för eders högvälborenhet framhålla min åsigt om huru högligen nödvändigt det kan vara att i den nämda hufvudstaden hafva att tillgå någon person som är i stånd att uttrycka h. m:ts regerings åsigter och kan vid sidan derom konfidentielt meddela sig med mig om, såsom jag förmodar, underhandlingarne här skulle komma att draga ut några veckor och jag under tiden får uppehålla mig någonstädes här i landet, en sak, som ännu är fullkomligt oviss.

Jag förmodar att man svårligen kan vänta, att detta land skall afsluta någon definitiv öfverenskommelse med England på de grunder jag haft äran föreslå, förr än man rådfört sig med hofvet i Petersburg rörande dess uppfattning om en sådan anordning eller man rent af hunnit öfvertyga sig om huru man å det sist nämnda hållet komme att vid en sådan händelse förhålla sig. Det är ingalunda omöjligt att Sverige sjelft kan komma att afsända ett konfidentielt ombud till Petersburg, ehuru det är många svårigheter vid att inleda ett så grannlaga ämne med Mr. Romanzoff, och ehuru Sverige hyser eller låtsar sig hysa starka misstankar om kejsarens eget vacklande handlingssätt. Otvifvelaktigt skulle ett fördrag med England vara förbundet med allvarliga faror för Sverige, om detta land efter att hafva tagit ett sådant steg skulle omedelbart inpå sina gränser finna två sådana fiender, som Danmark och Ryssland, understödda och påskyndade af en öppen krigsförklaring från Frankrikes sida. Dock anser jag mig på samma gång gent emot dessa misstankar om den ryska politikens vacklande hållning böra framhålla hvad jag har inhemtat af M. Netzel sjelf, att nämligen Ryssland funnit sig uppmuntradt att vägra uppfyllandet af åtminstone några bland Bonapartes anspråk, sedan det erfarit med hvilket allvar hofvet i Stockholm framstält en liknande vägran till åtskilliga af dem. Kanske är det icke för djerft att häraf sluta att hvardera af dessa båda makter endast väntar på ett afgörande steg eller någon bestämd försäkran från den andras sida för att öppet förklara sig.

En annan orsak hvarför jag önskar att särskildt framhålla fördelarne vid att afsända en med vederbörlig myndighet utrustad person till Petersburg, är att jag står i mera omedelbart förhållande till h. m:ts regering och i viss mån till eders högvälborenhet personligen, och jag hoppas derför att eders högvälborenhet behagade endast i mitt tjenstenit söka orsaken till den frihet hvarmed jag yttrar mig derom.

Den första dagen (den 25 oktober) jag försökte att få träffa grefve Rosen inträffade furst Lubomirski med paketbåten i Vinga Sand och tillbragte dervid (lyckligt nog för mig under min frånvaro) en eller ett par timmar om bord på amiralskeppet. När jag följande dagen for genom Göteborg, fick jag så höra att han i ett sällskap tillåtit sig öppet tala om Englands svenska politik med

den mest oförlåtliga tanklöshet (om det icke kant änkas förtjena ett mycket hårdare namn), och dervid bland annat sagt att han af h. k. h. prinsen-regenten fått i uppdrag att för den svenske kronprinsen uttala hans högaktning och hans goda vilja att samverka med denne till Norges underkufvande. Jag har fullgoda skäl att påstå, det furst Lubomirski gjorde bruk af h. k. h:s namn och anförde hans yttrande på ett än mera oförlåtligt sätt, ehuru visserligen mindre offentligt.

Då det i Göteborg blef tal om de fyra transportfartyg, hvilka blifvit afsända till Ryssland, och deras återvändande, nämde samme person icke blott eders högvälborenhet såsom upphofsmannen till denna åtgärd och sade att ni stått fast vid att de skulle afsändas till Ryssland och just på det sätt som skedde, utan sade äfven att kejsaren af Ryssland uppfattat saken på alldeles samma sätt och tillskrifvit det en personlig bevekelsegrund å eders högvälborenhets sida, nämligen ett begär att genom en dylik offentlig handling drifva honom (kejsaren) till en öppen brytning med Frankrike. Vare sig denna kejsarens uppfattning beror endast på en inbillning hos furst Lubomirski eller han hemtat den från M. Navarro, som jag vet att han träffade då han gick om bord i Harwich, det känner jag icke. Det är heller icke jag som behöfver något svar på dessa ogrundade beskyllningar, sedan jag nu en gång är så noga underrättad både om eders högvälborenhets åsigt särskildt i fråga om transportfartygen och dess allmänna politik i syfte att icke under några omständigheter drifva det till en brytning* mellan nordmakterna och Frankrike. Men jag anser det icke alls otroligt att furst Lubomirski kan möta eller sjelf framkalla liknande fördomar i den ryska hufvudstaden, och det synes mig derför vara af synnerlig vigt för h. m:ts regering att de skulle kunna blifva aflägsnade genom vederbörliga försäkringar af dertill bemyndigad person.

Om ers högvälborenhet vill tillåta mig att gå ännu ett steg längre i denna fråga, så må jag påpeka att felet här vid lag från början låg hos de personer, hvilka i England hade denna affär om hand, samt hos deras ryske medintressenters oförlåtliga vårdslöshet och *gaucherie.* Hade fartygen gått till någon hamn i Finland tror jag att

* Påskynda en brytning, hade Mr. Thornton först skrifvit, men sedermera öfverstrukit detta och insatt det andra ordet. · *Utg. anm.*

de skulle kunnat blifva mottagna äfven under den formen. Säkerligen skulle inga svårigheter mött, derest lasterna blifvit i England förda om bord på neutrala fartyg. Enligt alla de upplysningar jag varit i stånd att inhämta på denna sidan hafvet, skulle en omlastning i Vinga Sand svårligen kunnat betrygga hemligheten, sedan fartygens afseglande från England och deras ankomst till Sverige redan blifvit offentligen omtaladt.

(Sifferchiffer) Åmål den 17 november 1811.

Ehuru jag omöjligen kan förutsäga resultatet af de nu pågående underhandlingarne, tror jag likväl att ni lämpligen kunde låta uppsätta förslag till ett fördrag med sådana vilkor och artiklar, som äro vanliga vid en freds afslutande. De kunna icke behöfva blifva så synnerligen många och formen torde kunna hemtas från den allmänna samlingen af fredsslut. Jag förmodar att fredsslutet af 1666 skall — — — och må hända kan då qvarstaden i Karlshamn göras till föremål för en särskild och hemlig artikel.

Mylord. Åmål den 20 november 1811.

Af bifogade redogörelse för ett mig i går afton af M. Netzel gjordt meddelande skall eders högvälborenhet, troligen med lika stor förvåning som jag först erfor, mottaga underrättelsen om det tvära afbrottet på de förhandlingar, hvilka i sin början tycktes mig lofva ett vida lyckosammare resultat, jemte de skäl på hvilka den svenska regeringen funnit sig föranlåten till detta beslut. All den stund M. Netzel gjorde mig detta meddelande muntligen och samtidigt underrättade mig, att han mottagit instruktioner att icke affatta det skriftligen, ansåg jag det lämpligt och till och med nödvändigt att så väl till vägledning för mig sjelf som ock i och för de meddelanden jag skulle hafva att göra eders högvälborenhet och h. m:ts regering, omedelbart efter det han lemnat mig, att skriftligen uppsätta en utförlig redogörelse, såväl för hvad han haft att säga som ock för de anmärkningar jag till svar derå haft att göra, samt att lemna honom detta till genomseende och rättande, för den händelse att jag i någon punkt skulle hafva ofullständigt eller oriktigt återgifvit hans uttalanden. Detta gjorde

jag i dag på morgonen, och af tilläggen i marginalen kan eders högvälborenhet finna hvilka de mindre väsentliga anmärkningar voro, han fann nödigt dervid göra. Eftersom dessa äro de enda invändningar han haft att göra, sedan han omsorgsfullt hade genomgått detta aktstycke och med mig diskuterat åtskilliga punkter deri samt slutligen behållit det hos sig under två eller tre timmars tid, anser jag mig kunna våga för eders högvälborenhet framlägga det samma såsom en fullständig redogörelse för dessa vigtiga förhandlingar.

Jag vet icke huru jag bättre skulle kunna framhålla ohållbarheten af de skäl, på hvilka den svenska regeringen ansett lämpligt att afbryta knapt började underhandlingar, saknaden nämligen af en bestämd basis för fredsslutet (ty detta var just det uttryck baron Engeström gjort bruk af i sitt bref till M. Netzel), än genom de i närlagda redogörelsen meddelade anmärkningarne och genom framhållandet af den egendomliga beskaffenheten af det fiendtliga förhållandet (om det så får kallas) mellan England och Sverige. — Mellan land, som äro sönderslitna af ett långvarigt krig, under hvilket stora förluster lidits eller stora eröfringar blifvit gjorda, och hvilkas alla politiska och territoriela förhållanden undergått betydliga förändringar, kan det finnas af nöden att redan i första ögonblicket af en i fredligt syfte gjord framställning nedlägga en bestämd basis, hvarpå fredsslutet bör grundas, deri inbegripande en återgång till sakernas forna läge, ett konstaterande af för ögonblicket innehafda besittningar eller andra förändringar i det mellan de båda krigförande makterna rådande förhållandet. Men då det är fråga om land, hvilka såsom England och Sverige äro i krig endast till namnet och på grund af en ensamt från den ena sidan gjord förklaring, hvilken från den andra hvarken någonsin iakttagits eller med en liknande förklaring erkänts, mellan två sådana makter är jag ur stånd att finna hvilken basis man skulle kunna nedlägga för ett fredsslut, om icke sjelfva det bestående fredstillståndet, krigsförklaringens återkallande och återvändandet till det fordna förhållandet af fred och godt förstånd. De följder ett fredsslut kunde medföra och de faror, för hvilka Sverige i anledning af ett fredsslut med England kunde utsätta sig från andra makters sida, äro helt visst omständigheter, till hvilka man icke kan undgå att taga hänsyn

vid fredsfrågans diskuterande och hvilka äfven torde fordra att moget öfvervägas och väl beräknas, åtminstone samtidigt med det att freden afslutes om icke redan förut. Men dessa punkter kunna svårligen betraktas såsom utgörande grundvalen för ett fredsslut, ehuru nära ett sammanhang dermed de än må stå.

Jag anser knapt nödigt försäkra eders högvälborenhet, att jag under mina öfverläggningar med M. Netzel förklarade fredens återställande endast utgöra det första steget till lösningen af den mission, som åt mig blifvit uppdragen, och att derefter skulle komma att följa andra och vigtigare öfverläggningar, så snart Sverige endast förklarat sig villigt att återupptaga det forna vänskapliga förhållandet. Så väl han som svenska regeringen hade bort kunna inse, äfven om jag icke så uttryckligen framstält det, att h. m:ts regering omöjligen kunnat hafva för afsigt att rätt och slätt göra den svenska ett fredsanbud för att sedan lemna Sverige utsatt för de faror det kunde hafva att befara från den andra sidan och utan att vare sig erbjuda eller hafva för afsigt att lemna det något bistånd till dessa farors afvärjande.

Å andra sidan har jag med den mest sorgfälliga uppmärksamhet öfvertänkt mitt eget tillvägagående från första begynnelsen af dessa underhandlingar, för att utröna om jag möjligen lämpligare bort mera öppet uttala mig om de vidare syften, som funnos omnämda i ers högvälborenhets instruktioner, redan innan jag hunnit utröna huru vida den svenska regeringen ens öfver hufvud var benägen att återvända till ett tillstånd af fred och vänskap; och det tillkommer nu eders högvälborenhet och h. m:ts regering att afgöra huruvida, sedan M. Netzel redan vid underhandlingarnes första öppnande erkänt det vara hans regerings önskan att om möjligt fortsätta i det nu rådande förhållandet till Frankrike, huruvida det då för mig återstod något annat än att till en början inskränka mig till att i bestämda ordalag framställa den första och ledande tanken i eders högvälborenhets instruktioner, och endast tillfogande en försigtig antydan med afseende på de öfriga punkterna deri, eller huru vida jag med någonting likt bemyndigande kunde yttra mig om andra frågor, hvilka skulle beröra andra makters med Englands så nära förbundna intressen.

Jag ämnar i dag på eftermiddagen afresa härifrån och åter-

vända till h. m:ts skepp i Vinga Sand, hvarifrån jag sedan skall afsända detta och mina öfriga bref.

Jag begifver mig härifrån om bord å h. m:ts skepp Victory och efter att hafva dröjt qvar der några dagar, i hopp dels att erfara något om hvad som försiggår i Stockholm och dels att få mottaga de instruktioner, hvilka ers högvälborenhet möjligen kan hafva afsändt för mig med paketbåtarne, återvänder jag till England, kanske med Victory, derest jag finner att detta fartyg snart kommer att lemna sin station.

Bilaga till föregående.

Åmål den 19 november 1811.

M. Netzel, som under loppet af eftermiddagen mottagit en kurir från Stockholm, gjorde mig i afton ett besök och uttalade sitt beklagande af att vara nödsakad underrätta mig, att — eftersom svenska regeringen ansåg mig icke af min regering hafva erhållit tillräckliga instruktioner i fråga om de vilkor, på hvilka en fred mellan de båda landen kunde afslutas, samt vidare de bestämmelser, till hvilka det efter ett fredsslut kunde finnas af behofvet påkalladt att hafva tillgång, för den händelse den (svenska regeringen) derigenom skulle finna sig försatt i fiendtligt förhållande till Frankrike och andra makter (Danmark och Ryssland) — så ansågs det mera lämpligt att jag icke qvarstannade här i landet utan återvände om bord å flottan och begaf mig tillbaka till England.*

Detta hade blifvit en nödvändighet sedan mitt tillämnade besök i Sverige blifvit så pass kändt i Göteborg, att det till och med omnämnts i polisrapporterna och underrättelsen derom på den vägen hunnit till Stockholm, der den äfven nått den danske ministern, som meddelat den till den franske**, i följd hvaraf min förlängda vistelse i Sverige skulle kunna utsätta detta land för allvarliga förvecklingar med Frankrike, derest den skulle blifva bekant för denna makt.

---

* Hr Netzel hade i marginalen gjort den anteckningen, att återvändandet till England icke var direkt omtaladt i de bref han mottagit, endast förutsatt.

** Hr Netzel tillade ordet: antagligen.

Med de vilkor och bestämmelser, på hvilka ett fredsslut kunde grundas, samt de, hvilka nödvändigtvis måste betraktas såsom framgående ur en sådan händelse, förstod jag att M. Netzel menade de bestämmelser om hjelp och understöd, i soldater, skepp och penningar, som England skulle kunna finnas villigt att lemna Sverige för den händelse detta land i följd af freden skulle blifva anfallet af Frankrike, Danmark eller Ryssland.

Jag slöt likaledes, ehuru icke fullt tydligt, af M. Netzels yttrande, att svenska regeringen skrifvit till hr von Rehausen och meddelat honom dessa åsigter och förklaringar, och jag förstod likaledes hans mening, att det icke varit hans regerings afsigt att genom hr von Rehausen framställa något förslag gående ända derhän, att det kunde föranleda påbörjandet af några fredsunderhandlingar och afsändandet af en beskickning, sådan som den jag fått i uppdrag att utföra, utan endast att från den engelska regeringen erfara hvad den kunde vara benägen att göra, för den händelse att landets ära och oberoende icke kunde gent emot Frankrike upprätthållas utan mera aktiva åtgärders vidtagande.

Likasom redan under vår första öfverläggning, fäste jag äfven nu M. Netzels uppmärksamhet på att det enkla förslaget om fredens återställande endast var ett första steg i den sändning jag hade i uppdrag att utföra; att allt annat nödvändigt måste komma att framgå såsom följder af framtida kombinationer och framtida händelser, efter hand som dessa kunde uppstå; att jag redan för honom omtalat huru som England skulle med glädje lemna understöd med sin flotta så väl som med ordnandet af de kommersiela förbindelser, hvilka de båda landen kunde finna önskvärdt att i ömsesidigt intresse afsluta.

Jag fäste också hans uppmärksamhet på att, då det mellan två sjelfständiga nationer icke kunde blifva fråga om priset för en fred, jag omöjligen kunde hafva instruktioner att föreslå några vilkor för de preliminära underhandlingarne ehuru man i dessa preliminära underhandlingar mycket väl kunde taga i betraktande alla de följder, hvartill en sådan akt kunde leda, jemte sättet att för dem bereda sig; och att detta måste vara öfverenskommet, innan sjelfva faktum (fredsslutet) inträdde. Jag anmärkte jemväl att jag icke ens på detta stadium af underhand-

lingarne kunde hafva några bestämda och på förhand uppgjorda instruktioner från min regering rörande dessa punkter, eftersom denna nödvändigtvis måste sväfva i okunnighet om i hvilken ställning Sverige kunde komma att finna sig försatt och att det måste blifva den senare maktens att sak för den engelska regeringen påvisa i hvad mån fredsslutet med England kunde komma att inverka på dess (Sveriges) förhållande till andra makter, i hvilken utsträckning Sverige var beredt att med egna krafter möta dessa följder och i hvilken utsträckning Englands bistånd för samma ändamål kunde behöfva att tagas i anspråk.

Dessa frågor måste bringas å bane af Sverige, och jag tillade, att om Sverige verkligen uppriktigt önskade att bibehålla fred med England, den svenska regeringen då hade att utan omsvep och utan allt hemlighetsmakeri gifva hr von Rehausen instruktioner i enlighet dermed.

Mr. Thornton till Lord Wellesley. (Enskildt och förtroligt).

Mylord. Åmål den 20 november 1811.

När M. Netzel i går afton gjorde mig det meddelande, hvilket är ämnet för min depesch n:r 8 af denna dags datum, tillade han att kronprinsen känt sig något sårad af tillkännagifvandet om en systemförändring å Englands sida, för den händelse att fredsförslaget icke skulle blifva antaget, hvilket han betraktade såsom ett slags hotelse, och anmärkte han (Netzel) att all den stund Engeströms bref afgått från Stockholm samma dag Netzels berättelse der mottogs (jag tror det var den 15 d:s), svenska regeringen sannolikt fattat sitt beslut under inflytande af prinsens första uppbrusning och på de förutsättningar Engeström framhållit.

När jag morgonen derefter (i dag) meddelade Netzel den redogörelse jag uppsatt öfver värt föregående samtal, meddelade han mig emellertid att han efter en närmare granskning af Engeströms depesch hade anledning tro, att kronprinsen icke gifvit uttryck åt något missnöje, och tillade han dervid (hvilket förekommer mig mycket besynnerligt) att vissa delar af Engeströms bref voro så dunkelt affattade, att han endast

med stor svårighet kunde förstå och öfversätta dem (från svenska till franska) och att de hotelser, till hvilka han hänsyftat, sist och slutligen voro de Frankrike begagnat mot Sverige och icke alls hade något att göra med vilkoren och syftet för det förslag hvilket jag haft att framställa. Detta syntes mig också fullkomligt tydligt när jag hörde Netzel uppläsa punkten i fråga på franska, der det omtalades att löften och hotelser användts å Frankrikes sida för att förmå Sverige att vidtaga åtgärder, som kunde blifva ödesdigra för Sverige (jag förmodar att man dermed åsyftade den ifrågasatta sammandragningen af franska trupper i Norge) och att om Sverige komme att stå ensamt utan hjelp eller understöd från Englands sida, kronprinsen ändock skulle motsätta sig alla dylika hotelser och löften och snarare ville begrafva sig under monarkiens ruiner än gifva efter för dem. Jag tror också, att ers högvälborenhet af innehållet i denna punkt skall finna det påtagligt, att antingen Netzel eller Engeström funnit lämpligt att bibringa kronprinsen den föreställningen att fredsförslaget ensamt och allena var allt hvad jag å h. m:ts regerings vägnar hade att erbjuda, och att då jag icke framstält någon bestämd basis för fredsslutet, man heller icke behöfde anse sig bunden att fortgå med underhandlingarne.

Sedan jag meddelat Netzel den af mig öfversända promemorian, samt mottagit hans rättelser derå och hans erkännande af riktigheten af min framställning, ansåg jag det vara min pligt att låta honom förstå att mitt återvändande med oförrättadt ärende till England — sedan jag hitkommit i ett sådant uppdrag och med sådant bemyndigande, som han visste mig hafva erhållit, och det dertill i följd af påstötningar som af den svenska regeringen först blifvit gjorda hos den engelska — att allt detta oundvikligen måste komma att göra ett mycket ofördelaktigt intryck på h. m:ts regering och endast kunde mera än någonsin aflägsna utsigterna till en vänskaplig öfverenskommelse med Sverige, och detta i samma stund då faran från Frankrikes sida kanske var mera hotande än någonsin.

Jag påminde honom att jag redan i allra första stunden af våra öfverläggningar hade uttryckt min bestämda önskan att begifva mig till någon plats närmare Stockholm i afsigt att derigenom lättare få tillfälle till personliga meddelanden med

kronprinsen, hvarförutan jag hade sagt att jag skulle betrakta mitt uppdrag såsom endast till hälften fullgjordt. Jag hade redan, anmärkte jag, för grefve Rosen framhållit denna omständighet (hvilket också var förhållandet), äfven då i syftemål att förmå kronprinsen att tillåta mig komma närmare Stockholm.

Han (M. Netzel), sade jag, måste förstå, att kronprinsens ställning erbjöde vissa omständigheter, hvilka redan vid första ögonkastet för hvarje iakttagare måste synas gifva engelska regeringen full anledning till misstro och misstankar: hans egenskap af fransman, hans val till svensk tronföljare under (lika mycket om med rätt eller orätt) förmodadt franskt inflytande, jemte den svenska regeringens på Frankrikes begäran mot England utfärdade krigsförklaring, allt detta bildade tillsammans en kedja af omständigheter, hvilka endast genom de starkaste bevis i en motsatt riktning kunde undgå att väcka misstankar. Jag kunde, sade jag, icke gifva något bättre bevis på h. m:ts regerings benägenhet att gifva all vederbörlig vigt åt hvarje bevis som sådan riktning kunde framkomma, än hvad som lemnades af min egen närvaro här i andet med det uppdrag och det bemyndigande jag erhållit, hvaremot mitt återvändande ohjelpligen måste vederlägga och tillintetgöra hvarje sådant vitnesbörd, och tillade jag, att det icke kunde undgå att förefalla högst egendomligt, att prinsen i sådana frågor skulle lemna sitt förtroende åt den engelska regeringen okända personer (hvarmed jag, såsom eders högvälborenhet torde förstå, ville hänsyfta på de irreguliera meddelanden af dylik art, som förekommit) men förvägra det åt en ackrediterad agent i besittning af samma regeringsförtroende. Jag framstälde för M. Netzel såsom min enskilda åsigt (och naturligtvis med bestämdt förnekande att jag skulle hafva något som helst bemyndigande att uttala en sådan åsigt) att h. m:ts regering aldrig kunde komma öfver ens med den svenska, på sätt den senare kunde anse önskligt, innan den (regeringen) genom dess egen agents iakttagelser och meddelanden kommit på det klara med kronprinsens karakter och tänkesätt, något som, tillade jag, kunde uträttas endast af en engelsman, handlande med full kännedom om och i full öfverensstämmelse med h. m:ts regering. Jag gjorde denna anmärkning, Mylord, i särskild afsigt att dermed för den svenska regeringen

framhålla, att någon definitiv och tillfredsställande öfverenskommelse icke får väntas kunna komma till stånd genom någon svensk agent i England, eftersom h. m:ts regerings intressen tyckas mig kräfva, att vare sig det blir jag sjelf eller någon af konungens undersåter, som hädanefter kommer att hedras med detta uppdrag (om, som jag tager för gifvet, jag nu ofördröjligen skall hafva att återvända till England), tillfälle alltid må blifva underhandlaren lemnadt att på stället och med egna ögon döma om betydelsen och följderna af en sådan öfverenskommelse.

Jag slöt med att för M. Netzel framhålla, att jag ansåg det h. m:ts regering icke skulle kunna draga någon annan slutsats af mitt plötsliga afskedande än den, att antingen kronprinsen icke menade uppriktigt med de försäkringar han gjort engelska regeringen, lika litet som med det intryck af hans egen personlighet han velat bibringa oss, eller att också M. Engeström (jag vågar icke afgöra af hvad orsak) hade begagnat sig af en tillfällig misstämning hos kronprinsen för att, genom en missledande framställning af ändamålet med och beskaffenheten af min sändning, med öfverraskning aflocka honom ett bifall till underhandlingarnas tvära afbrytande.

När jag gjorde denna anmärkning förnekade M. Netzel ännu en gång att kronprinsen skulle hafva visat någon otålighet vid något, som kunnat uppfattas såsom en hotelse, och gaf han mig dervid samma förklaringar som vid ett föregående tillfälle; hvaremot han delade min uppfattning i senare afseendet eller i fråga om Engeström, tilläggande dessa ord: *Je vous assure que ce pourrait bien lui couter sa place.*

Han tycktes på det hela taget slagen af mina anmärkningar, och jag är ej säker på att de icke föranledt honom att begifva sig genaste vägen tillbaka till Stockholm igen i stället för att, som han först hade för afsigt, taga den långa omvägen öfver Göteborg.

(Enskildt). Victory den 25 november 1811.

Mylord. Ehuru det icke står i min förmåga att lemna eders högvälborenhet något sådant som en bestämd och tillförlitlig förklaring af de hemliga anledningarna till den händelse, som är

omtalad i min officiela depesch från Åmål af den 20 d:s, har jag likväl efter min återkomst till granskapet af Göteborg, mer och mer funnit anledning förmoda, att utgången helt och hållet var Engeströms verk, eller att han åtminstone genom vrängda framställningar aflockat kronprinsen dennes samtycke dertill. Jag anser det också mycket sannolikt att jag efter postens ankomst från Stockholm nästa torsdag skall genom grefve Rosen få erfara den egentliga orsaken, och än mera hvad som blifvit följden af detta Engeströms åtgörande.

Eders högvälborenhet bör känna att grefve Rosen omedelbart efter min första ankomst hit underrättade baron von Platen om förhållandet med min sändning och anhöll att han ofördröjligen måtte begifva sig till Stockholm, för att ställa allt till rätta igen och leda kronprinsens beslut i en motsatt riktning mot den af Engeström önskade. Platen eger nämligen ett högst betydligt inflytande öfver kronprinsen. Olyckligtvis hann Platen icke fram till Stockholm förr än den 17 d:s, då Engeström redan till Netzel afsändt meddelandet om sitt beslut, och jag saknar icke anledning till den förmodan, att icke heller den följande dagen vare sig han eller hr Wetterstedt, som också var invigd i hemligheten rörande min ankomst, hade någon kännedom om det fattade beslutet att skicka mig tillbaka med oförrättadt ärende. Hr von Platen kommer, enligt hvad jag erfar, att göra de häftigaste föreställningar mot beslutet, och jag har sökt att genom grefve Rosen underrätta honom så pass noga om hvad som tilldragit sig, att han må blifva i tillfälle att göra det med tillräckligt eftertryck. Grefve Rosen känner sig också personligen så lifligt intresserad i saken och har så mycket att frukta af hr von Engeströms ovilja, derest denne skulle komma att blifva rådande, att han sjelf om åtta eller tio dagar begifver sig upp till Stockholm.

Hvad som mest öfverraskat mig och äfven hos mig uppväckt de starkaste misstankar mot hr von Engeström, är den del af hr Netzels meddelande, hvilket handlar om kronprinsens afböjande för det närvarande af Englands medverkan till Norges underkufvande. Detta, berättar man mig, måste helt och hållet vara hr von Engeströms verk och har uteslutande sin grund i det inflytande den danske ministern grefve Vandernath utöfvar

på honom; och samma inflytande har äfven förmått honom till att gifva kronprinsen en sådan missledande framställning af ändamålet med och betydelsen af min sändning, att han derigenom lyckats förmå denne att samtycka till mitt återsändande. För närvarande är hela saken inhöljd i en viss hemlighetsfullhet och oklarhet, som jag må hända snart nog blir i stånd att genomtränga; i motsatt fall torde det icke vara skäl att jag ännu längre qvarstannar här.

Det tillkommer icke mig, eders högvälborenhet, att säga, att denne minister, hr von Engeström nämligen, på ett otillbörligt sätt står under franskt inflytande; icke desto mindre har han detta inflytande att uteslutande tacka för sin post och befinner sig nu, enligt hvad jag hör, i så brydsamma omständigheter att hans ministerembete är allt för honom. Dermed må nu vara huru som helst, men redan i det lilla jag haft att göra med hr Netzel har jag erfarit och detta har bekräftats af underrättelser jag inhemtat från andra och ännu tillförlitligare källor, att han i fråga om begåfning och skicklighet är alldeles olämplig för det embete han nu innehar, och jag får såsom min uppriktiga mening för eders högvälborenhet nämna, att ingenting är att hoppas hvarken af den beskickning, med hvilken jag blifvit hedrad, eller af någon annan liknande vare sig här eller i England, så vida man icke lyckas att genom grefve Rosen eller någon annan välsinnad svensk man sätta sig i förbindelse med kronprinsen sjelf, utan att hr von Engeström derom kommer att hafva någon kännedom och utan att han deri tager någon som helst andel. Detta är helt och hållet min enskilda åsigt, och å sin sida skulle grefve Rosen helt säkert icke våga ett sådant steg, innan kronprinsens samtycke dertill vore att med säkerhet påräkna. Jag har heller icke vågat någon antydan ditåt hvarken till honom eller till någon annan.

Så vida jag icke från eders högvälborenhet får mottaga instruktioner, som föranleda mig att qvarstanna här, något som jag likväl svårligen kan tro, skall jag inom några få dagar återvända, möjligen om bord på detta fartyg eller också på något annat, som kan komma att afsegla till England. Jag har försökt att i indirekt förbindelse med grefve Rosen anordna en korrespondens, genom hvilken jag kan blifva underrättad om hvad

som försiggår, och jag förmodar, att äfven om det (icke?) skulle vara eders högvälborenhets afsigt att jag skulle återkomma hit, *melioribus auspiciis*, det ändock kan vara till nytta för h. m:ts regering, att jag blefve i stånd att meddela något om de förhållanden, angående hvilka jag redan haft tillfälle att äfven inhemta någon personlig kännedom.

H. m:ts skepp "Victory", Vinga Sand, den 14 dec. 1811.
(Särskildt och förtroligt.)

Mylord. — Jag har allt sedan min återkomst från Åmål blifvit af motiga vindar qvarhållen på denna ankarplats, och dessa vindar hafva nu fortfarit så länge och med sådan våldsamhet, att jag fruktar det mina depescher med redogörelse för slutet af underhandlingarne å nyss nämnda ort i detta ögonblick nätt och jemnt hunnit komma eders högvälborenhet till handa.

I dag har jag från grefve Rosen mottagit ett den 11 d:s dateradt bref, hvaraf jag har äran till eders högvälborenhet öfversända en afskrift, jemte mitt svar. Det synes deraf att svenska regeringen beslutat låta offentligen försälja lasterna å de i Karlshamn qvarhållna fartygen, enligt uppgift på grund af den skada de redan lidit och ännu mera skulle komma att lida genom ett fortsatt upplag, och tänker man sedan åtaga sig att genom en allmän liqvidation godtgöra de engelska anspråken jemte andra i saken intresserade.

Detta synes mig vara i öfverensstämmelse med första delen af det alternativ Netzel framstälde i sitt bref angående denna affär, hvilket jag hade äran öfversända till eders högvälborenhet med min depesch n:r 7; men då det icke tyckes omedelbart stå i strid med den andra delen, som talade om afsändandet af en handelsagent för att öfvervaka sökandenas intressen, tager jag mig friheten till eders högvälborenhet hemställa om icke, för den händelse att h. m:ts regering nu gillar detta förfaringssätt, en sådan ofördröjligen kunde afsändas hit med den makt och myndighet intressenterna sjelfva kunna finna lämpligt att förläna honom.

Eders högvälborenhet torde af det sätt hvarpå grefve Rosen i sitt bref hänsyftar till den svenske kronprinsen finna, att detta

icke är första gången en brefvexling förekommit mellan nämde grefve och mig efter min återkomst till denna ankarplats. Jag vill dock dröja med att meddela enskildheterna af denna korrespondens till dess jag kommit tillbaka till England, och jag skulle heller icke hafva besvärat eders högvälborenhet med att här nämna den, om jag icke ansett att det i grefve Rosens bref omhandlade ämnet kräft samma brefs oförtöfvade öfversändande till h. m:ts regering. Jag saknar icke hopp att om en eller två dagar en gynsam förändring i väderleksförhållandena skall sätta h. m:ts skepp i stånd att återvända till England, i hvilket fall jag måhända inträffar der lika snart som paketbåten, som för detta bref och hvilken för närvarande uppehålles af motiga vindar.

Grefve Rosen till Mr Thornton. (Utdrag.)

M. h. — Sedan jag med dagens kurir mottagit ett bref från en viss person, hvilken jag försäkrar er vara inflytelserik, och hvilken jag redan förut i mitt senaste bref till er haft äran att såsom sådan beteckna, skyndar jag att meddela er en deri förekommande strof* — — — Jag förmodar, att denna liqvidation skall kunna låta sig verkställa utan vidare besvär, om endast engelsmännen vilja visa sig någorlunda rimliga, och detta desto hellre som *denna fråga endast är af ojemförligt underordnad betydelse i förhållande till de andra och större, om hvilka det nu egentligen rör sig.*

Med öfversändande af dessa upplysningar har jag, m. h., för egen del endast att tillägga, att det sist anförda uttrycket är för mig obegripligt och att jag om måndag afreser till Stockholm, derifrån ni skall höra af mig.

Eder ödmjuke och hörsamme tjenare

R.

Mr Thorntons rapport till Lord Wellesley.

(Strängt enskildt och förtroget.) Den 11 dec. 1811.

Den 25 oktober eller samma dag som grefve Rosen föreslagit Mr Thornton ett sammanträffande i närheten af Göteborg

* Det i föregående omtalade förslaget om de engelska lasternas försäljande.

(hvilket likväl omintetgjordes af den ogynsamma väderleken) fann den senare vid ankomsten till den utsatta mötesplatsen, att grefve Rosen till sitt biträde kallat en i Göteborg bosatt högt aktad person, som Mr. Thornton redan förut kände och hvilken det nu visade sig att grefven gifvit sitt oinskränkta förtroende i det som rörde ändamålet med och beskaffenheten af Mr Thorntons beskickning, för så vidt han (grefve Rosen) sjelf hade kännedom derom genom sin brefvexling med hr von Rehausen. Det var genom denna persons medverkan Mr Thornton blef i stånd att under resan till Åmål färdas genom Göteborg, utan att (som han tror) den ringaste misstanke derom väcktes, och det var äfven till samma persons landtegendom han vid återkomsten från Åmål begaf sig och hvarifrån han sedan med samma hemlighetsfullhet färdades tillbaka till den i Vinga sand förlagda flottan.

Under den dag eller de två dagar Mr Thornton uppehöll sig der under återresan fann han att den i fråga varande personen var underrättad om allt, som förefallit mellan honom (Mr Thornton) sjelf och M. Netzel, och erfor äfven att grefve Rosen af fruktan att alla hans rörelser voro öfvervakade, icke vågade försöka att sammanträffa med honom. Mr Thornton fann sig då föranlåten att gifva den i fråga varande personen en full redogörelse för ärendet, för vidare befordran af detta meddelande till grefve Rosen, som uppgafs hafva för afsigt att afresa till Stockholm och var ytterst angelägen att erhålla sådana fullständiga underrättelser i ämnet, som skulle kunna sätta honom i stånd att hos kronprinsen framställa saken i dess rätta ljus, i alla de delar der M. Netzels rapport möjligen varit ofullständig eller missledande, samt att på samma gång inför regeringen rättfärdiga hans egna åtgöranden, något som, enligt hvad Mr Thornton tyckte sig finna, grefve Rosen fruktat skola blifva af behofvet påkalladt.

Det var detta förtroliga meddelande, som gaf anledning till den här bilagda korrespondensen* mellan grefve Rosen, den förut omtalade personen och Mr. Thornton; och den sist nämnde skulle icke ansett sig befogad att till h. m:ts regering meddela ens grefve Rosens bref, hvilka, ehuru mindre privata och mindre officiela som de andra, likväl voro skrifna utan allt bemyndigande, vore det icke derför att han känner sig fullt öfvertygad att de komma att

* Se nedan!

anses vara af den beskaffenheten, att de aldrig kunna blifva föremål för offentliggörande.

Af den förut nämnda personens muntliga yttranden kunde Mr. Thornton finna det vara denna persons och grefve Rosens gemensamma öfvertygelse att beskickningens plötsliga afvisande helt och hållet var att tillskrifva baron von Engeströms åtgöranden och det inflytande den danske ministern grefve Vandernath veterligen har öfver honom, hvarjemte den oförklarliga omständigheten att Sverige afsade sig Englands medverkan till Norges eröfring anfördes såsom ett ovederläggligt bevis på riktigheten af detta antagande. Båda voro också lifligt öfvertygade om kronprinsens fredliga och vänskapliga känslor gent emot England så väl som också om hans bestämda motvilja mot det franska inflytandet.

I följd af dessa meddelanden föreslog Mr. Thornton i den korrespondens han efter sin återkomst till flottan i Vinga Sand hade med den ofta åberopade personen, att grefve Rosen skulle utverka svenske kronprinsens tillåtelse till inledandet af en korrespondens mellan grefve Rosen och honom (Mr Thornton, efter hans återvändande till England), hvaraf innehållet skulle meddelas endast till kronprinsen sjelf och utan att hr von Engeström derom finge vetskap eller delaktighet, förutsatt å andra sidan att Mr Thornton kunde utverka markisens af Wellesley medgifvande till en dylik form för meddelandena. Mr Thornton ansåg att antagandet å den svenske kronprinsens sida af detta förslag skulle kunna tjena till en pröfvosten på uppriktigheten af dennes försäkringar till England; att de närmast följande två eller tre månaderna med stor fördel skulle kunna användas till att undanrödja svårigheter och öppna vägen för närmare förhandlingar; samt att då med utgången af denna tid årstiden icke längre skulle medgifva några förevändningar af hotande faror från Frankrikes sida, der då heller icke (förutsatt att kronprinsen menade uppriktigt) längre kunde göras några invändningar mot att låta en känd, om än icke officielt ackrediterad, engelsk agent komma öfver till Sverige för att afsluta underhandlingarne. — Mr Thornton framhöll härvid ständigt, och detta var äfven hans fasta personliga öfvertygelse, att man omöjligen skulle kunna lägga sista hand vid dessa underhandlingar, innan h. m:ts regering först genom sin egen agents på personlig bekantskap med kron-

prinsen grundade meddelanden erhållit full visshet om hvad förtroende man kunde sätta till hans försäkringar.

Medföljande aktstycken skola visa att grefve Rosen för sin del obetingadt gick in på Mr Thorntons förslag och förklarade sig besluten att vid sin ankomst till Stockholm framlägga detsamma för kronprinsen af Sverige, och då han i sådan afsigt den 16 d:s afreste från Göteborg, förmodar Mr Thornton att det icke kan dröja länge innan han derifrån får mottaga underrättelser om antagandet af hans förslag. Skulle det emellertid dröja härmed, anhåller Mr Thornton att få underställa hans högvälborenhet lämpligheten af att han finge till grefve Rosen ännu en gång framställa samma förslag, nu med den större befogenhet, som h. m:ts regerings godkännande deråt kan gifva.

London den 30 december 1811.

Edv. Thornton.

Följande äro de bref, hvilka under den engelske agentens qvarliggande utanför Vinga vexlades mellan honom, den onämda mellanhanden och landshöfdingen grefve Rosen och till hvilka Mr Thornton i sin rapport hänsyftar.

Mr Thornton till hr — —

H. m:ts skepp Victory den 27 november 1811.

Min bästa herre. Vägen var ingalunda så dålig som kuriren i sin ängslan utmålat den, och jag skulle otvifvelaktigt i all säkerhet kunnat hinna fram redan en dag tidigare, om jag hade anträdt min resa i tillräckligt god tid. Jag skall emellertid aldrig beklaga mig öfver den resplan som för en dag qvarhöll mig under ert vänliga och gästfria tak, så vida ni icke sjelf funnit anledning att klaga deröfver, hvilket jag dock hoppas ej måtte ha varit fallet.

Jag kom ombord hit i god tid och fullkomligt säkert, sedan jag funnit en af flottans båtar väntande på mig. Jag behöfde icke ens göra bruk af det pass baron Boye lemnat mig, ty jag blef icke en enda gång anhållen under vägen.

Jag ämnar nu med detta fartyg återvända till England, så vida det icke kommer att qvarhållas allt för länge här i väntan på konvojen från sundet och jag möjligen i sådant fall kan finna

någon annan lägenhet. Ni kan derför betrakta som afgjordt att jag kommer att stanna här under någon tid, och jag skulle blifva mycket glad derest ni ville underrätta grefve Rosen härom, då han antingen i sina bref till Stockholm eller också muntligen, för den händelse han i denna vecka skulle begifva sig dit, må kunna nämna derom på ort och ställe som vederbör. Jag skulle mycket önska att något närmare lära känna de hemliga orsakerna till det handlingssätt man nu senast der iakttagit, och jag hoppas att då posten nu anländt, ni vill underrätta mig om hvad ni i det fallet sjelf kunnat inhämta. Jag hoppas också att ni icke tviflar på den fullkomliga trygghet, hvarmed ni kan tala till mig om detta så väl som om hvarje annat ämne.

Jag önskar att ni antingen under mitt qvarstannande här eller också efter mitt återvändande ville gifva mig anvisning på något sätt hvarpå jag kunde vara eder nyttig, ty jag skulle särskildt önska att kunna visa eder, huru djupt rörd jag är af de bevis på vänskap och förtroende ni gifvit mig, och förblifver jag o. s. v.

Hr — — till Mr Thornton.

Göteborg den 27 november 1811.

Min bästa herre. Jag har just nyss genom hr Smith mottagit de två bref ni i dag gjort mig den äran att tillskrifva mig. Efter mottagandet af den post, som innehöll underrättelsen om er afresa, hafva ytterligare tre poster ingått från Stockholm, två direkt och en öfver Jönköping, och det är ganska egendomligt att med ingen af dessa har grefve Rosen mottagit något slags bref från baron Engeström. Bref från andra af hans vänner visa emellertid tydligt, att de ännu den 21 icke hade någon kunskap om hvad som tilldragit sig. Nästa lördag skall jag åter skrifva till er och meddela er hvad den då ingångna posten innehållit: antagligen blir dock detta lika otillfredsställande. Grefven afvaktar befallningar från Stockholm innan han vill anträda sin resa till hufvudstaden. I dag uttalade han en önskan att få den förmånen mottaga några rader från er, hvilka han skulle kunna visa kronprinsen-regenten, men var sjelf tveksam huruvida han kunde motse ett sådant meddelande innan ni återkommit

till England och der fått inhemta markisens af Wellesley samtycke. Ni torde sjelf bäst vara i tillfälle att döma om lämpligheten häraf. Dock skulle det med all säkerhet göra god verkan.

Var öfvertygad, min bästa herre, att det att kunna vara eder personligen till någon tjenst alltid skall göra mig mer än lycklig. Om jag under eder senaste resa kunde på något sätt vara eder nyttig, uppfylde jag dermed endast en pligt mot mitt land, och under sådana omständigheter kräfver den uppriktiga tilltro och tillgifvenhet jag egnade er intet som helst erkännande. Hvad ni gjorde mig den äran att meddela mig, betraktade jag också som ett förtroende, hvilket jag troget skall söka begagna på bästa sätt, och är eder icke mindre förbunden för detta smickrande bevis på ett omdöme, jag högligen värderar och hvaraf jag hoppas äfven kunna få tillfälle att visa mig förtjent. Grefve Rosen anhåller om sina vördsamma helsningar.

Mr Thornton till hr — —

H. m:ts skepp Victory, den 29 november 1811.

Min bästa herre. Jag tackar eder särdeles för edert benägna bref af den 27 d:s, hvilket jag erhöll i dag på morgon kl. mellan nio och tio.

Stockholmspostens tystnad ända till så sent som den 21 öfvertygar mig om att der ligger någonting bakom von Engeströms åtgörande vid de senaste underhandlingarne med mig, hvilket måhända är att leda tillbaka ända upp till kronprinsen sjelf. Detta må nu vara huru som helst, så är der dock all sannolikhet för att M. Netzels ankomst till Stockholm, som jag förmodar bör hafva inträffat måndags aftonen, skall hafva satt h. k. h. i tillfälle att bilda sig en någorlunda klar föreställning om beskaffenheten af mitt uppdrag, och möjligen får grefve Rosen antingen med posten eller också med någon kurir mottaga instruktioner i ämnet. I motsatt fall kan jag icke se huru saken skall kunna ordnas innan grefven sjelf kommer till Stockholm.

Under våra samtal torde ni hafva inhemtat tillräckliga upplysningar för att grefve Rosen med dem skall finna sig i stånd att framställa saken i dess rätta ljus för kronprinsen, men grefven har, enligt hvad jag finner, bildat sig en allt för riktig föreställ-

ning om syftemålet med och beskaffenheten af ett uppdrag sådant som det mig nu åliggande, för att han icke också skulle inse, att jag svårligen kan göra mera än hvad jag redan gjort, innan jag från min regering erhållit ytterligare förhållningsorder, eller öfver hufvud taget utan att kronprinsen blifvit på förhand underrättad och dertill gifvit sitt bifall, och att jag följaktligen heller icke ser mig i stånd att lemna grefve Rosen något papper som han skulle kunna visa h. k. h., ehuru jag lika väl som han inser till huru stor nytta detta skulle kunna vara. Jag skulle rent af anse mig brista i vördnad och hänsynsfullhet mot kronprinsen, om jag utan hans samtycke begagnade mig af andra vägar för mina meddelanden än dem som genom h. k. h:s egen befallning blifvit mig anvisade.

Jag ber er emellertid säga grefve Rosen (på samma gång ni till honom framför mina vördsamma helsningar) att jag vid min ankomst till England tänker föreslå h. m:ts regering att genom mig eller någon annan person, som dertill kan finnas lämplig, öppna förbindelse med svenska regeringen genom grefve Rosen och på sådant sätt, att meddelandena må gå direkt till kronprinsen utan något som helst hänvändande till det svenska kabinettet (jag afser naturligtvis härmed baron Engeström). Jag kan icke se huru nödig hemlighetsfullhet skall kunna iakttagas eller det af båda regeringarne åsyftade ändamålet kunna vinnas utan ett sådant eller liknande tillvägagående; och grefve Rosen skulle mycket bidraga till att påskynda saken om han vid sin ankomst till Stockholm ville meddela kronprinsen detta förslag och erhålla dennes samtycke dertill, hvilket sedan fortast kunde mig tillställas i England.

Hr — — till Mr Thornton.

Göteborg den 30 november 1811.

Min bästa herre. Hvarken har en hit anländ kurir eller posterna, den direkta lika litet som den öfver Jönköping ingångna, till grefve Rosen medfört några bref eller ens några embetsskrifvelser från utrikeskabinettet, och hvad som är ännu besynnerligare, hvarken Wetterstedt, Platen, Wirsén eller Netzel har skrifvit till honom, ehuru de alla ha att gifva honom svar på sär-

deles angelägna meddelanden i den väl bekanta frågan. Detta är i min tanke ett tydligt bevis för att en eller annan stridighet uppstått mellan personer vid hofvet, hvilket föranledt en ovisshet som dock snart måste komma till ett slut. Nästa måndag väntar grefven svar på sin begäran att få resa till Stockholm, och tänker han då begifva sig af på tisdag. Om ni under tiden skulle hafva något af intresse att meddela, skulle jag blifva er särdeles förbunden derest det kunde falla sig lägligt för er att göra detta på franska språket så att jag skulle kunna visa det för grefven. Jag tog mig friheten att lemna honom det bref, som ni gjort mig den äran tillskrifva mig och hvilket tycktes vara derför afsedt. Grefven, som ber om sina vördsamma helsningar till er, m. h., var fullt medveten om riktigheten af hvad ni anmärkt, och tänker nu att i Stockholm vidtaga de förberedande åtgärder ni föreslagit, och så snart jag hunnit inhemta huru detta utfallit, skall ni derom blifva underrättad.

Jag är ovilkorligen tvungen att resa till Skåne och far härifrån redan i afton; om ni före nästa tisdag hedrar mig med ett svar, blir detta öppnadt af grefve Rosen.

Senaste posten medförde ett större paket till postmästaren Cederfelt, hvilket tycktes innehålla depescher från hr von Rehausen.

Allmänna meningen i England, sådan denna tagit sig uttryck i åtskilliga bref, var på förhand öfvertygad om den fullständiga framgången af er beskickning och assuradörerna af Karlshamnsgodset hade i följd deraf afböjt hvarje uppgörelse. Från Stockholm erfar jag att kronprinsen förlänat svärdsordens storkors åt baron Adlersparre och baron Platen, en utmärkelse, som var dem tillämnad redan i fjor, ehuru, enligt hvad ryktet påstår, baron E(ngeström) då hade motsatt sig det och äfven lyckats att förhindra det.

Från grefve Axel Rosen till Mr Thornton.

Min herre.

Tillåt mig att underställa er bifogade promemoria och fråga er om innehållet deraf är sådant, att jag kan såsom autentisk framlägga den för en viss inflytelserik person, som jag hoppas

att inom få dagar komma att träffa under en resa jag just står i begrepp att företaga.

Jag hoppas att hr L. å mina vägnar gifvit er svar angående de förslag ni i edert sista bref har gjort honom. Då jag är i allt öfverens med er angående de föreslagna åtgärderna, skall det vara mig en synnerlig tillfredsställelse att få mottaga edra bref.

Underrättelser från hufvudstaden tala om "uppriktigheten i de goda afsigterna" på ett sätt, som låter mig hoppas att min resa skall komma att medföra ett godt resultat.

Jag anhåller att ni ville mottaga försäkringarne om den utmärkta högaktning, hvarmed jag har äran förblifva o. s. v.

Göteborg den 5 december 1811.

Axel Rosen.

Bilaga till grefve Rosens bref.

Engelska regeringen har sändt Mr Thornton till Sverige för att med anledning af de genom hr von Rehausen gjorda förkänningarne söka åvägabringa ett fredsslut. Den nämda regeringen kan naturligtvis hafva anledning önska att något närmare lära känna en fransk furste, som nu säges hafva helt och hållet öfvervunnit den nationella ovilja man med skäl kunde tänka förefinnas hos den, som hela sitt lif igenom fört krig mot England och dess bundsförvandter. Det antydda påståendet (nämligen om Karl Johans förändrade sinnelag mot England) tycktes visserligen bekräftas af hvad hr P. * derom haft att förmäla så väl som ock af hr von Rehausens försäkringar, men den förre var en främling utan något som helst bemyndigande från prinsen och utan några anspråk på att blifva trodd af den engelska regeringen och hr von R. ansågs döma om de svenska förhållandena ur svensk synpunkt och som svensk. Man måste då försöka att erhålla önskad visshet genom en engelsman, som var i åtnjutande af den engelska regeringens förtroende och vid sitt närmande till prinsen kunde döma om honom som engelsman och i enlighet dermed inberätta till sin regering. En engelsman — hvarför skulle väl prinsen, som samtycker att uttala sig inför perso-

---

* **Parish? är här med blyertz antecknadt i marginalen.**

ner okända för den engelska regeringen, vägra att förklara sig inför en person, till hvilken denna regering hyser ett oinskränkt förtroende?

Denna beskickning, som redan i och för sig är ett obestridligt bevis på det förtroende engelska regeringen hyste till hr von R:s tidigare förklaringar, så väl som på den stora vigt de fäste vid prinsen-regentens fredliga och vänskapliga känslor, blef derjemte en smickrande hyllning åt prinsen personligen genom att dertill utsågs en person, som redan förut i tre särskilda beskickningar uppträdt såsom sin monarks officiella och ackrediterade representant och nu, för att undvika att kompromettera Sverige, underkastade sig besvärligheterna af en hemlig resa under ett antaget namn.

Man lät honom begifva sig till Åmål, der hans vistelse icke kunde hållas hemlig, och blef ännu mera föremål för uppmärksamhet efter hr N:s ditkomst.

Denne senare inledde underhandlingarna med att förneka riktigheten af hvad hr von R. låtit förstå angående Sveriges önskan att närma sig England, och bemödade han sig derefter att visa det Sverige icke kunde draga någon synnerlig nytta af någon som helst förändring i förhållandet mellan detta land och England, utan att en sådan endast skulle ådraga Sverige fiendtligheter från Frankrikes sida, hvarefter han ytterligare å h. k. h:s egna vägnar försäkrade att högst densamme önskade att England icke för närvarande måtte vidtaga någon åtgärd i fråga om Norge, alldenstund prinsen icke ville ådraga sig Danmarks ovänskap. Han slöt med att i prinsens namn lemna ett förtroligt meddelande gående derpå ut, att h. k. h. vore fast besluten att icke finna sig i några anspråk från den franska regeringens sida och hellre ville bryta med denna än taga del i några planer syftande till mera aktiva fiendtligheters öppnande mot England. Efter att på detta sätt hafva tillstoppat munnen på Mr Thorntons fråga om hvad hr von Rehausen förut låtit förstå, förklarade hr N. att han blifvit sänd för att höra Mr Thorntons förslag och taga del af de vilkor han hade att föreslå.

Mr Thornton anmärkte att det mellan två oberoende makter, hvilka dessutom i trots af det skenbara krigstillståndet icke hade något vare sig att gifva eller återställa, att det mellan dem

icke kunde blifva fråga om att köpa freden, och att lika som det i främsta rummet gälde att komma öfverens om freden, likaså tillkom det sedan Sverige att af England begära den hjelp, vare sig till sjös, i penningar eller annorledes, hvaraf det kunde blifva i behof i följd af detta fredsslut och de fiendtligheter, för hvilka landet genom detta kunde utsätta sig från annat håll, en fara, som han på grund af franska regeringens planer betraktar såsom oundviklig. Han förklarade, att han under alla omständigheter icke kunde anse sig hafva utfört sitt uppdrag, innan han fått äran af ett tillträde till prinsen-regenten, allra helst som det eljest kunde hända att prinsen sjelf gjorde en främmande minister anbud af helt annat slag än dem han lät meddela honom genom en agent, med hvilken han icke stod i samma nära personliga förbindelse. Hr N. förklarade ett sådant personligt sammanträffande vara alldeles omöjligt, eftersom prinsen var allt för noga öfvervakad af främmande agenter, likasom det vore fullkomligt onödigt, då han, N. var i åtnjutande af h. k. h:s förtroende och mottagit sina instruktioner ur dennes egen mun.

Till svar å allt hvad Mr Th. hade sagt upprepade hr N., att han icke hade andra instruktioner att lyssna till, än grunderna för de framställningar i en fredlig syftning Mr Th. kunde hafva att göra, och under det den senare afvaktade närmare förklaringar från Stockholm lät man honom förstå, att då han icke var försedd med mera bestämda instruktioner och hans vistelse i Sverige var känd både af allmänheten, polisen och den danske envoyén, som utan tvifvel skulle underrätta sin franska kollega derom, det var nödvändigt att han återvände ombord å sitt fartyg och begaf sig tillbaka till England.

Hr N. förklarade att ehuru den sist anförda punkten icke var omedelbart framstäld i de honom gifna orderna, den dock var der antydd.

Öfverraskad af detta tvära afbrott visste Mr Thornton icke om han skulle tillskrifva det prinsens egna åsigter eller ministerns småaktiga ängslan: hr N. styrkte honom i denna senare förmodan.

Före sin afresa meddelade han hr N. en redogörelse han uppsatt öfver denna deras sista öfverläggning och deri han ännu en gång utvecklade sin regerings tankar och åsigter. Då hr N.

behöll denna redogörelse flere timmar, förmodar Mr Th. att han tog en afskrift deraf; det oaktadt har han emellertid tillåtit mig att äfven behålla här närlagda afskrift deraf.

Mr Thornton till grefve Rosen.

Hr grefve. Vinga den 6 december 1811.

Jag har äran erkänna mottagandet af det bref med deri inneslutna promemoria, som ni haft godheten tillskrifva mig under den 5 d:s, och betygar eder min lifliga erkänsla för de förbindliga och för mig alltför smickrande uttalanden de båda innehålla.

Frånsedt dessa uttalanden, har promemorian i fråga med synnerlig fullständighet återgifvit enskildheterna af hvad som i Åmål tilldrog sig mellan hr N. och mig under de öfverläggningar vi der hade med hvarandra. Men då de anmärkningar jag tillät mig uttala fäldes dels under våra första öfverläggningar och dels vid mottagandet af underrättelsen om svenska regeringens slutliga afgörande af afbrytandet af alla vidare underhandlingar, tager jag mig friheten att till eder, hr grefve, öfversända bilagda anmärkningar vid ett par tre särskilda punkter.

Mot slutet af promemorian i fråga förekommer emellertid en punkt som skulle kunna kompromettera hr N. och som jag ber er, herr grefve, godhetsfullt undertrycka eller åtminstone förmildra. Det gäller följande:

När hr N. underrättade mig om underhandlingarnes afslutande, ansåg jag det vara min pligt att lemna en förklaring öfver den allmänna karakteren af den beskickning, som blifvit mig anförtrodd, och ett påpekande af det obehagliga intryck mitt återvändande till England ovilkorligen måste der framkalla efter alla de inviter, som förut blifvit gjorda å Sveriges sida och hvilka i sjelfva verket föranledt min beskickning och legat till grund derför. På tal om orsakerna till mitt återsändande fann jag mig föranlåten antyda att det syntes mig som om baron von Engeström skulle hafva begagnat sig af en ögonblicklig uppbrusning hos kronprinsen för att afbryta underhandlingarna, och att han i sjelfva verket tycktes hafva tagit honom med öfverraskning. Det tycktes mig som om detta äfven skulle vara hr N:s uppfattning.

Jag ämnar nu vid första gynsamma vind återvända till England, och det är derifrån jag hoppas få äran tillskrifva er, hr grefve, och för eder förnya uttrycken af den synnerliga högaktning, hvarmed jag har äran förblifva o. s. v.

Anmärkningar, bilagda föregående:

Vid 4:de punkten, "Denne senare inledde underhandlingarne med att förneka" o. s. v.

Härvid torde böra ihågkommas, att hr N. vid sin ankomst till Åmål var alldeles okunnig om de inviter som från hr von R:s sida blifvit gjorda i England, och att han först genom Mr Th. hörde talas om dem. Han kunde således icke börja med att förneka hvad hr von R. hade sagt. Det var vid den sista konferensen, då hr N. meddelade honom svenska regeringens slutliga afgörande, af innehåll att denne minister aldrig kunnat ana till att de underhandlingar hr von R. haft i uppdrag att inleda skulle föranledt en beskickning sådan som den engelska regeringen uppdragit åt Mr Th.

Vid 5:te punkten: "Mr Th. anmärkte" och ända till "betraktade såsom oundviklig."

Under den första öfverläggning Mr Th. hade med hr N. inledde den förre utförandet af sitt uppdrag med att föreslå återställandet de båda landen emellan af fred och fordna vänskapliga förbindelser och lät honom (N.) derunder förstå att ytterligare andra förslag och mera långt gående åtgärder för förhållandenas ordnande otvifvelaktigt skulle komma att följa fredens återställande, förutsatt att Sverige ingick på det preliminära förslaget härom. Mr Th. ansåg det icke förenligt med sin pligt att uttala sig med större tydlighet eller bestämdhet om dessa framdeles kommande förslag, innan han erhållit full kännedom om svenska regeringens afsigter med afseende på det förra. Om man vid kurirens återkomst från Stockholm endast befans hafva uttalat sin goda vilja att återställa de vänskapliga förbindelserna mellan de båda landen; om man lemnat detta (må uttrycket vara mig medgifvet) nödvändiga bevis på uppriktigheten af sina känslor och sina gjorda inviter, då var Mr Th. å sin sida också beredd att gå djupare i saken och förhandla icke blott om freds-

vilkoren utan också om alla de mått och steg fredsslutet längre fram kunde komma att göra nödvändiga. Det tillkomme då Sverige att uttala sina tankar om de faror för hvilka fredsslutet kunde, komma att utsätta det, så väl som om sina behof och om beskaffenheten af det understöd det skulle se sig nödgadt att begära. Detta var den ordning för ärendenas behandling vid förhandlingarnas öppnande han hade tänkt sig; detta är sammanfattningen af de anmärkningar han tillåtit sig framställa till hr N., då denne senare, utan anförande af någon som helst förklaring angående svenska regeringens åsigter om fredens återställande, underrättade honom om underhandlingarnas tvära afbrytande.

Hr von Rehausen till Mr Culling Smith. (Utdrag.)
West Wickham, Kent, den 26 november 1811.

— — — Jag skulle *under närvarande förhållanden* nästan känna mig något orolig öfver att icke med de två, tre eller fyra posterna hafva fått mottaga några underrättelser från Sverige, om jag ej kunde finna en förklaring härtill i den långa tidsutdrägt det (i betraktande af afståndet mellan Göteborg och Stockholm) måste taga att fortskaffa underrättelserna om hvad som tilldrager sig i den förra staden.

M. h. West Wickham, Kent, den 17 december 1811.

En svårare förkylning har, sedan jag förra gången hade äran se er, hindrat mig från att komma upp till London. Det långvariga uteblifvandet af posterna från Anholt har slutligen upphört och som ni utan tvifvel redan känner, hafva de medfört underrättelser, hvilka jag långt ifrån väntade att få mottaga. Man får likväl icke förlora modet inför svårigheterna, och jag smickrar mig med att med understöd *härifrån* kunna lyckas att öfvervinna dem. Jag har gifvit markisen af Wellesley del af de depescher jag i dag mottagit jemte ett enskildt bref, hvilket helt säkert lika litet som depescherna skall sakna intresse. Jag ber er att ni ville för mig utverka ett samtal med h. exc. nu snarast möjligt,

då jag smickrar mig med att markisen benäget vill offra mig *en hel timme*, för att jag skall få tid att säga allt.

M. h. West Wickham, den 24 december 1811.

Då det är af vigt att markisen af Wellesley erhåller kännedom om innehållet af den depesch jag i dag mottagit, redan innan han gör några anmärkningar vid den redogörelse för min depesch, som jag i dag på morgonen sändt er, sänder jag er härmed en afskrift deraf, och tillåter jag mig anhålla, utan att dock göra detta till något oeftergifligt vilkor, att jag måtte återfå den utan att någon afskrift tagits deraf.

Det tyckes mig som om man i Sverige skulle på ett högst besynnerligt sätt hafva missförstått Mr Thorntons uppdrag, hvarför det nu också är af vigt för båda parterna att saken blir förklarad. Om Mr Thornton icke redan återkommit eller omedelbart är att återförvänta (hvarom jag ber er hafva godheten underrätta mig) tillåter jag mig föreslå, att han ofördröjligen måtte erhålla instruktioner att förklara sig angående allt som under senare tiden utgjort föremålet för mina öfverläggningar med markisen af Wellesley. Det är icke ett ögonblick att förlora, och jag fruktar att Frankrikes bearbetningar nu efter M. Alquiers afresa hafva något större framgång hos oss. Markisen skall helt säkert icke undgå att lägga märke till det egendomliga och patetiska sätt, hvarpå den bilagda depeschen afslutas. Öfver hufvud taget tyckes den mig emellertid vara egnad att ingifva godt hopp om att man endast behöfver utöfva en smula påtryckning för att få Sverige på sin sida. Det är omöjligt att man der icke skulle inse fördelarne af ett förbund med England under sådana förhållanden som redan blifvit föreslagna. Om man kunde utfinna något sätt att påskynda ärendet, anhåller jag att hans högvälborenhet ville vara öfvertygad att å min sida ingen ansträngning skall uteblifva, som kan leda till detta mål.

Afskrift af en depesch, bilagd föregående:

Stockholm den 26 november 1811.

I eder senaste depesch säger ni att England bör vara trött på att höra kontinental-makterna oupphörligt beklaga sig öfver Frankrikes outhärdliga förtryck, utan att de våga göra något till detsammas hämmande. Man har rätt, men man har ingen anledning att rikta en sådan förebråelse mot oss. Sverige har vågat afslå alla de fordringar man stält på det, alla de uppmaningar till öppna fiendtligheter mot England som riktats till det. Man har vägrat lemna matroser och soldater; man har icke medgifvit de franska trupperna genomtåg till Norge; man har aldrig velat skrida till öppet våld mot England, som Frankrike fordrade. Förutseende att så mycken värdighet å vår sida skulle väcka misshag och kunna ådraga oss obehag, hafva vi framstält den frågan: hvad vilja ni göra oss för den händelse vi i följd af den vänskap vi visat er skulle se oss tvingade att till eget försvar gripa till vapnen? — En så enkel fråga borde kunna räkna på ett bestämdt svar. Det af Mr. Thornton framstälda förslaget om ett fredsslut utan andra vilkor än ett inställande af fiendtligheterna har icke kunnat undgå att väcka vår oro. Huru har man hos er kunnat förbise att ett sådant fredsslut nödvändigtvis måste komma att kompromettera oss. Hvad man kanske icke känner men som det vore värdt att bringa till markisens af Wellesley kunskap är att det skulle beröfva regeringen den enda förevändning hon har att fortsätta med de rustningar han anser nödvändiga. Det är det skenbara kriget med England som gifver konungen rätt att utkalla landtvärn och beväring. Genom dessa båda åtgärder ser sig konungen i stånd att kunna förfoga öfver sextio tusen man trupper utom marinen och en reserv på tretiofem tusen man. Om England lemnar sitt bistånd till en utvidgning af Sveriges område mot hafvet, hvilken skulle sätta landet i stånd att i det oändliga (!) öka sina arméer och befria det från en beröringspunkt med dess grannar, skola vi också se oss i stånd att göra väsentliga tjenster åt den mensklighetens sak, för hvilken England kämpar. Men aldrig skola vi lättsinnigt kasta oss in i vågade företag. Vi vilja vara säkra på det understöd man är i stånd att gifva oss och vi skola aldrig företaga något utan efter moget öfvervägande. För den händelse man ingenting vill göra

för oss, skola vi se oss nödsakade att handla som hänsynen till vår säkerhet kräfver. Det föredöme vi redan gifvit har åtminstone för ett ögonblick lifvat modet hos en makt vida starkare än vi sjelfva äro. Om man låter det förblifva dervid och ingenting vidare företager, kommer felet derför att hvila hos den i fråga varande makten eller hos England.

Mr. Thornton har sagt att England skulle skicka snabbseglande fartyg för att skydda vår handel mot danska och franska kapare. Detta skola vi icke längre behöfva, så snart endast den engelska flottan aflägsnat sig. Vi hafva till sjös en tillräcklig styrka för att kunna förstöra alla kryssare. Östersjön är redan helt och hållet i vårt våld. Vi skola endast böja oss för England, som endast böjer sig för Gud sjelf. (*Nous ne cedons qu'à l'Angleterre, qui ne cêde qu' à Dieu seul.)*

Hr Rehausen till Mr. C. C. Smith.

M. h. West Wickham den 24 december 1811.

Då markisen af Wellesley önskat att få se innehållet af den depesch jag har för afsigt att aflåta till min regering med redogörelse för vår konferens af förliden fredag, har jag äran tillställa er den här innesluten för vidare befordran till hans högvälborenhet: Jag skulle betrakta det som en synnerlig ynnest om markisen ville deri tillägga eller utstryka hvad han skulle finna lämpligt eller hvad mitt minne möjligen icke fullkomligt noggrant återgifvit, kännande jag mig öfvertygad att jag icke skulle kunna göra mitt fosterland en större tjenst än genom att arbeta på dess förtroliga anslutning till England. Jag anhåller tillika att ni ville *på säkert sätt* och så snart som möjligt till mig återställa min närlagda redogörelse jemte hans högvälborenhets anmärkningar dervid på det att jag utan tidsförlust måtte kunna få afsända den till Sverige, särdeles som hans högvälborenhet haft godheten lofva mig att låta säkert befordra den samma till Göteborg, hvilket skulle bespara mig besväret att öfverföra den i chiffer.

I fall Mr. Thornton icke genast återvänder till England, skulle han icke då kunna försöka att på något sätt få ett sammanträffande med kronprinsen (Bernadotte) och i enlighet der-

med vidtaga sina åtgärder. Jag tänker sjelf genom grefve Rosen föreslå kronprinsen ett sådant möte, och skall i följd deraf ofördröjligen tillskrifva den förre.

M. h. West Wickham den 27 december 1811.

Jag hade förliden tisdag den 24 d:s äran tillskrifva er två särskilda gånger och att dervid bifoga en redogörelse för den depesch jag hade för afsigt att aflåta till min regering med redogörelse för min senaste konferens med markisen af Wellesley; i det andra brefvet var innesluten en afskrift af en depesch jag omedelbart förut mottagit och hvilken jag ansåg tillräckligt vigtig, för att den utan dröjsmål borde delgifvas markisen af Wellesley.

Den i går från Anholt ingångna posten har medfört ännu en särdeles intressant depesch från min regering, hvilken jag har befallning att meddela markisen. Med anledning häraf har jag nu äran vända mig till er, m. h., med anhållan att ni ville underrätta mig när h. exc. skulle kunna finna tillfälle att bevilja mig ett samtal.

Jag är oändligt ledsen öfver att behöfva besvära markisen så ofta, men det är i ömsesidigt intresse att det egendomliga missförstånd aflägsnas, hvilket förefinnes i Sverige angående Mr. Thorntons beskickning.

Så vidt jag kan finna (och jag tror att markisen skall dela denna min uppfattning) är man i Sverige mycket böjd för förbindelsen med England och h. exc. skall få en tillfredsställande redogörelse för ställningen i Sverige, dess stridskrafter och dess regerings tänkesätt.

I det jag med snaraste motser äran af ett svar, anhåller jag att ni ville mottaga o. s. v.

Anteckningar ur en depesch från baron von Engeström till hr von Rehausen, daterad Stockholm den 9 december 1811.

Att Netzel, som af svenska regeringen blifvit utsedd att underhandla med Mr. Thornton hade lemnat godkända meddelanden om den depesch Mr. Thornton före sin afresa från Åmål afsände;

att denna Mr. Thorntons depesch noggrant återgifver allt, hvad Mr. Netzel i öfverensstämmelse med sina order meddelat honom; att den tycktes skrifven i god afsigt och slöt med att framhålla Sveriges önskan att öppet och utan förställning förklara sig;

att från första stunden den svenska regeringen (i öfverensstämmelse med det engelska kabinettets egen anvisning) såg sig nödsakad att för landets räddning afsluta freden, dess åsigter icke hållits hemliga för England, och att Sverige allt ifrån den stunden med framgång arbetat på att häfda sitt oberoende;

att kronprinsen, nu af själ och hjerta svensk, nyss hade ankommit till Stockholm, när Frankrike fordrade en krigsförklaring mot England; att utan den ringaste kännedom hvarken om den nation, som kallat honom, eller om dess resurser och förbindelser, prinsen lemnat den konselj, som öfverlade om hvilket parti man under dessa kinkiga förhållanden borde taga, för att icke störa förhandlingarne, under det han samtidigt gaf till känna, att han var beredd att tåga mot landets fiende; då han fast beslutat sig för att blifva ett med Sverige, började han med att afsäga sig alla de förmåner han innehade under kejsardömet i Frankrike, och detta ehuru det för kronprinsen i Sverige bestämda apanaget var så obetydligt, att han icke utan tillskott af egna medel kunde dermed underhålla sitt hof, och att de försök, som blifvit gjorda att förmå prinsen att återtaga sina (franska) förläningar visat sig fåfänga;

att den begäran om matroser Frankrike gjort hos Sverige blifvit afslagen, lika väl som den på enahanda sätt af Frankrike gjorda begäran om landtrupper, samt att samma makts begäran om att franska trupper skulle få genomtåga Sverige på väg till Norge likaledes blifvit afslagen;

att Sverige motstått alla de försök, som gjorts för att drifva det till fiendtligheter mot England, som för flere månader sedan skulle blifvit anfallet från två håll, om icke Sverige med fasthet hade vågat häfda sitt oberoende;

att man utan tvifvel borde ursäkta de engelska tidningsskrifvarnes okunnighet för de yttranden, som begagnats mot kronprinsen, men att medlemmarne af det engelska kabinettet icke borde hysa några misstankar mot honom;

att om man emellertid verkligen tviflade på svenska regeringen, det tillkom England att uttänka något sätt att förena de båda folkens intressen; att så länge Sverige hade någon handel, det också vore i dess intresse att förblifva vän med den makt, som beherskar hafven;

att genom kronprinsens outtröttliga omsorger landtarmén blifvit ökad ända till sextio tusen man, utom marinen och en reservarmé på tretiofem tusen man, och att denna armé inom kort skulle vara försedd med fullständig fältutrustning, att utbytet af de svenska näringarne ökats och vexelkursen redan vore mycket lägre samt skulle fortfarit att falla, om senaste skörden icke hade slagit fel. Folket är entusiastiskt för prinsen och han skulle icke underlåta att inspirera det och blifva sina vänner nyttig; om Frankrike verkstälde en landstigning på någon punkt af de britiska öarne, vore Sverige i stånd att göra en tillräckligt allvarlig rörelse för att omintetgöra den; det för England farligaste anfallet vore ett, som kom från Skotland; ett sådant vore svårt men icke omöjligt att verkställa, om Sverige icke vore der för att hindra en expeditions utsändande öfver Norge;

att hofvet i Petersburg hade meddelat det svenska de bearbetningar, för hvilka det senast sett sig föremål från Frankrikes sida; att man på det hållet framkommit med vissa sväfvande löften om ersättning för hertigdömet Oldenburg jemte klagomål öfver, att kontinentalsystemet icke blifvit iakttaget; att man i Petersburg väntade ankomsten af ännu en kurir, hvars depescher man lofvat att meddela, och att detta blifvit sagdt för att visa, hvilket förtroende kronprinsen åtnjöt från ryska kejsarens sida;

att man från sjelfva det ryska kabinettet fått underrättelse om den förmånliga fred, som just höll på att afslutas mellan ryssar och turkar, och att Sveriges chargé d'affaires i Konstantinopel efter uppdrag af sin regering länge hade arbetat härför;

att Mr. Thornton skrifvit till grefve Rosen, att han återvände till England, ledsen öfver att hans goda afsigter icke medfört något resultat; att man helt säkert icke kunde vara besjälad af bättre afsigter än den svenska regeringen, men att då Mr. Thornton ingenting hade att säga, var det också omöjligt att komma öfverens, men man skulle finna sig mycket tillfredsstäld, om kabinettet ville förklara sig inför M. de Rehausen.

. . . .

Från en välkänd person i Göteborg till Mr. Thornton.

Min bästa herre! Den 10 januari 1812.

Lätt förklarliga skäl hindrade mig från att tillskrifva er från hufvudstaden. Jag afreste derifrån den 1 i denna månad, hvarvid jag tog vägen öfver Ystad och längs kusten med all den skyndsamhet den närvarande våta årstiden medgifver. Jag mottog i går edert ärade af den 17 december med den välkomna underrättelsen från. Smith, att ni lyckligen och väl framkommit, med anledning hvaraf jag hoppas ni vill mottaga mina uppriktiga lyckönskningar.

Möjligen har ni redan innan detta kommer eder till handa mottagit bref från grefven; han blef synnerligen väl mottagen, ehuru ingen särskild utmärkelse blef honom beskärd, under det en störtskur af stjernor föll öfver en mängd personer af olika klasser.

Den största hemlighetsfullhet iakttages rörande eder resa. Några personer veta, att ni var här i landet, men icke på hvilken ort, andra, att en person varit och fortfarande är i Åmål, hvilken dock icke är ni; så till vida allt som sig bör, men det lider icke desto mindre intet tvifvel, att ju icke de främmande ministrarne veta ännu mera derom. Netzel har afgifvit en temligen trogen redogörelse, men dock, efter hvad det vill synas, icke funnit er önskan om ett samtal med sjelfva vederbörande vara af den betydelse den verkligen var. Denne skulle ha varit glad att få träffa er; han skulle vara glad att få samtala med hvilken person som helst, som kan blifva för ändamålet utsänd, men det tyckes, som om de andra, hvilka hafva del i sakens ledning, skulle vara rädda för att föreslå det. Något elakt uppsåt synes med visshet icke hafva ledt hvarken Engeström eller Netzel; men den förre var utan tvifvel rädd att taga ett förhastadt steg, under det Ryssland håller dem i bäfvan och förskräckelse, och de icke veta, huru denna makt kan komma att handla.

Jag är emellertid öfvertygad, att hvarje ytterligare försök från er sida kommer att krönas af det bästa resultat.

Den 28 i denna månad återtager konungen regeringen, och prinsen kommer sedan att resa i Sverige. Ingen riksdag kommer att hållas.

Grefve Nesselrodes beskickning till Paris och det från Preussen återgångna meddelandet gifva här anledning till många funderingar.

I morgon reser jag till Stockholm, der jag hoppas kunna vara M. Aldebert till tjenst, och skall då hafva äran att vidare tillskrifva er.

Från en välkänd person till Mr. Thornton.

Bästa herre. Stockholm den 19 januari 1812.

Efter det jag hade äran tillskrifva er från Göteborg, har jag återvändt hit och gör mig ännu en gång äran tillskrifva er, då grefve Rosens återvändande till sitt län gör det möjligt för mig att få mitt bref befordradt på allra säkraste sätt.

Ni torde hafva funnit, att konungen återtagit regeringen före den från början bestämda tiden och har detta skett, derför att man slutligen kom öfverens om, att en riksdag måste sammankallas.

Bristerna i den senaste riksdagen göra sig för hvarje dag som går kända på ett allt obehagligare och mera besvärande sätt; något slags åtgärder måste nödvändigt vidtagas för att sätta en gräns för missbruken med sädesbränningen; konungen har emellertid ingen makt att gripa in der vid lag, och regeringen anser dessutom ställningen i Europa vara sådan, att armén i dess nuvarande skick icke är tillräcklig, och önskar att erhålla bemyndigande att öka den till hundratusen stridsfärdiga män genom att utsträcka beväringsskyldigheten. Slutligen nödvändiggör också den finansiela ställningen ett annat skattesystem, sedan det senast antagna icke visat sig hvarken tillräckligt gifvande eller i öfrigt tillfredsställande. Denna riksdag kommer antagligen att hållas i Stockholm under de första dagarne af april, hvarförinnan prinsen borde och äfven ämnar att besöka rikets mera betydande delar.

Under denna resa måste, som ni väl kan förstå, mångfaldiga tillfällen gifvas för hvarje främling att oanmärkt närma sig honom och man borde deraf begagna sig, då tillträdet till hans person är mycket lätt och hans sätt så förbindligt, att jag är öfvertygad det ett sådant samtal måste påskynda det önskade

resultatet: han är icke blott en älskvärd man, utan reser nu också ut med önskan att behaga, och han brukar aldrig förfela sina syften. Den enda svårighet, som nu finnes för handen, erbjuder Rysslands ställning, sedan det nu är temligen klart, att freden mellan denna makt och turkarne *icke kommer till stånd;* för en eländigt ofruktbar och stenbunden landremsas skull hafva ryssarne tillåtit polackarne att lemna platsen, der underhandlingarne bedrifvits, och innan en ny och uttrycklig befallning om dessas återupptagande och afslutande hunnit ankomma från kejsaren, skall Sebastiani vara till hands för att hindra alla verksamma åtgärder. Franska trupper rycka allt fortfarande fram mot Polen, och ehuru de äro så missnöjda, att de desertera i stora flockar, äro dock militära fackmän, som komma derifrån, af den åsigten, att ryssarne blifva tagna med öfverraskning och komma att blifva slagna, så snart de anfallas. Europa känner redan förut, huru ryssarne äro vana att uppföra sig under sådana omständigheter, och för den skull synes vår kronprins också önska att vara i tillfälle att bjuda spetsen åt ett möjligen från det hållet kommande anfall, men sjelf erkänner jag, att jag icke kan inse, huru de medel, som äro nödvändiga för att underhålla en för gränsernas försvar tillräcklig truppstyrka, skola kunna åstadkommas.

Det är verkligen att beklaga, att eder regering hittills icke förstått den oundgängliga nödvändigheten af att Sverige får Norge, ty dessförutan anser jag det temligen gifvet, att det hela måste blifva en rysk eller pseudo-fransk provins: det fins der i landet en stor mängd dugtiga sjömän, och Napoleon, som alltid är tillreds att begagna sig af engelsmännens misstag, har återigen dragit ett större antal sådana derifrån, några säga ända till 3,000 jemte 65 officerare, som hafva gått att biträda vid utrustandet af hans flottor i Schelde och Brest. Anmärkningsvärdt är att danska regeringen, ehuru i många fall långt ifrån öfverens med sin store bundsförvandt, dock alltid är färdig att lyda hans minsta vink om bistånd af matroser och sjöofficerare. De veta der intet bättre sätt att tillfredsställa sitt hat mot England. På sista tiden hafva danskarne icke tagit ett enda svenskt fartyg; de tyckas vilja afhålla sig derifrån, men fransmännen föra fortfarande alla priser de kunna komma åt till danska och meck-

lenburgska hamnar. Våra häremot gjorda föreställningar hafva ingen verkan, hvaremot de låta oss göra som vi finna för godt med de franska kryssare vi tagit. Vanligen affekterar Napoleon att aldrig tala om vår prins eller att påminna sig de svenskars uniform, hvilka blifvit presenterade för honom, utan frågar den följande veckan åter hvilka de äro, ehuru utan att för öfrigt inlåta sig i samtal med dem.

Jag betraktar det nu rådande lugnet såsom förebud till en kommande storm, och jag väntar dennas ankomst skola inträffa mycket snart. Jag ser ingen annan utväg, än att vi måste försöka eröfra Norge på Sjælland, och om eder regering icke bistår oss i och gynnar utförandet af denna plan, är det bäst att uppgifva allt hopp och — *il faut alors prier le bon Dieu en français, s'il n'entend pas le russe.*

Underhandlarne i en viss kommersiel fråga utveckla en så ogemen granlagenhet, att de gjort sig till föremål för allmänt prat. Här kan folk omöjligen förstå, hvarför köpmän, som kommit öfver hit för att tillvaratiga sina anspråk på enskild egendom, skola dölja sig så försigtigt. Hur osynliga de än äro, har emellertid deras vistelse här i landet blifvit känd och gifvit anledning till en mängd besynnerliga och föga lägliga gissningar. Jag förutsåg detta och tog mig friheten tillråda ett annat förfaringssätt, men fick då till svar, att deras order voro sådana, att de icke under några omständigheter kunde lemnas åsido.

Det skall må hända roa er att höra, att pratet härom af folket uppfattats på samma sätt, som Netzel uppfattade er hitkomst: man har insett, att de kommit, antingen för att framställa någon bestämd begäran eller också för att göra något öppet anbud, och ändock kommo de ju endast för att få höra, hvad vi hade att säga. De äro icke i stånd att bestämdt uppgifva beloppet af sina förluster, och vi känna icke värdet af hvad vi hafva i våra händer. Ni torde medgifva, att detta är mycket egnadt att underlätta bestämmandet af en billig och rättvis skadeersättning. Så vidt jag kan finna, måste vi afhugga den gordiska knuten, på annat sätt låter det sig icke göra. Men som sakerna nu stå, tror jag, att vårt folk har förtjenat allt erkännande och mycken tack om det lemnar någonting alls, och var

öfvertygad, att det i så fall gör det endast i följd af gammal rätts- och hederskänsla.

Ryktena om en farsot i södra Frankrike betraktas af några här endast som en förevändning för att trupperna må kunna dragas tillbaka från Spanien.

7.

Den öppet början de brytningen mellan Sverige och Frankrike.

Störtskur af noter mellan Rehausen, Engeström, lord Wellesley m. fl. — Förment förräderi af franska trupper. — Förhållandet till Ryssland.

Hr Rehausen till Mr C. Smith. (Utdrag.)

West Wickham den 11 januari 1812.

— — — Jag har i dag mottagit en depesch, hvilken jag anser vara tillräckligt vigtig för att förtjena utan uppskof komma till markisens kännedom. Fiendtligheter hafva förefallit mellan en svensk kutter och en fransk kryssare, hvilken (den svenska kuttern) blifvit tagen. En kurir blef ögonblickligen afsänd till Paris med de allvarligaste föreställningar och begäran att alla de tagna svenska matroserna måtte försättas i frihet samt all svensk egendom utlemnas.

Stundens vigt låter mig hoppas att h. exc. skall bevilja mig ett samtal och då markisen kanske har mera ledighet på lördagen, skall jag i morgon lördag resa upp till London. Var god och tillsäg på ert embetsrum (der jag skall vara vid middagstiden) om och hvar jag kan smickra mig med att få se er och mottaga h. exc:s befallningar.

Min depesch från Stockholm är dagtecknad den 30 december.

Resumé af en depesch från Stockholm af den 30 december 1811.

Sedan alla de föreställningar som gjorts mot de af Frankrike utrustade kaparnes uppträdande i sundet hittills blifvit lemnade utan afseende och den svenska regeringens betänksamhet tyckes göra dem ännu djerfvare, har konungen befalt flottans myndigheter att göra ett slut på dessa kränkningar. Med anledning häraf bemäktigade sig kuttern *Vänta Litet* härom dagen kaparen *Le Mercure*, hvars befälhafvare, efter att hafva blifvit uppfordrad att förklara med hvad rätt han angrep de svenska handelsfartygen, skriftligen svarat att hans redare (*armateur*), en man vid namn Pattier, befalt honom att bemäktiga sig svenska fartyg, hvar helst han dertill kunde komma i tillfälle. En kurir afsändes då först till Paris med befallning till hr Ohsson, Sveriges chargé d'affaires att underrätta hertigen af Bassano att det nu var slut med Sveriges tålamod, sedan alla dess klagomål lemnats utan svar och kaparnes oförsynthet med hvarje dag tilltog, hvarför konungen måste begära att få bestämd upplysning om hvilka kejsarens afsigter med Sverige voro; att Sverige gjorde anspråk på en för kronans värdighet tillfredsställande upprättelse för kaparnes fiendtligheter jemte det att dess orättvist tillfångatagna och med bojor belagda sjömän skulle frigifvas samt slutligen att alla från konungens undersåter olagligen tagna priser skulle återställas. Ni kan meddela detta. Den fasthet man visar från denna sidan och den klokhet (*sagesse*) hvarmed man undviker att låta locka sig till obetänksamma mått och steg, böra ingifva förtroende.

Hr Rehausen till Mr Smith

M. h. West Wickham den 20 januari 1812.

Tillåt mig till edra synnerliga omsorger anbefalla inneslutna, som är ett till grefve Rosen adresseradt bref, hvilket denne bör enskildt förevisa kronprinsen.

Hela den senast gångna veckan väntade jag att markisen enligt löfte skulle skicka mig mina båda depescher med sina anmärkningar till dem. Den sista af dessa depescher lade jag i ett kuvert med er adress, då jag senast besökte ert embetsrum.

Jag är rädd för att falla oläglig med mina föreställningar om nödvändigheten af att icke längre uppskjuta med att underrätta svenska kabinettet om resultatet af mina båda senaste öfverläggningar med hans högvälborenhet. Men jag känner med hvilken otålighet man i Sverige motser ett afgörande och jag anser äfven rätta stunden nu vara inne att bestämma vårt handlingssätt till Englands förmån. Jag erfar just nu att den franske konsuln på Bonapartes befallning lemnat Göteborg.

Jag anhåller att ni ville för markisen betona nödvändigheten af att mina båda depescher blifva utan uppskof afsända och att h. exc. ville hafva godheten så snart som möjligt göra sina anmärkningar vid dem och sända mig dessa.

M. h. West Wickham den 27 januari 1812.

Det paket jag har äran till eder öfversända innehåller den min berättelse till svenska regeringen, hvilken markisen lemnade mig när jag senast hade äran träffa h. exc. Skulle jag få besvära er m. h. med att godhetsfull låta den i all säkerhet komma hr Cederfelt till handa. Den allra största försigtighet är af nöden, all den stund depeschen är för lång för att blifva öfverförd i chiffer.

Utdrag af ett bref från baron Engeström till hr Rehausen, dateradt Stockholm den 9 januari 1812, mottaget i London den 27 januari.

Jag får nämna, att sedan ett bref, som Mr Thornton skrifvit till grefve Rosen, låtit förmoda, att det kunde blifva fråga om sända hit en annan och mindre känd resande, så har grefve Rosen med sin hufvudmans tillstånd svarat, att han till undvikande af allt för mycket uppseende var bemyndigad att underhandla med honom i sin residensstad (Göteborg). Jag underrättar er härom på det ni skall kunna vara i tillfälle att förklara att grefve Rosen ingenting sagt, som han icke haft tillåtelse att säga.

Not från hr. Rehausen.

Hr Rehausen besökte utrikeskabinettet för att få äran underrätta Mr Culling Charles Smith att han mottagit depescher rörande grefve Rosen lemnadt bemyndigande att underhandla med den person h. britiska m:ts regering kan finna lämpligt härtill utse och skulle han önska att få äran härom meddela sig med markisen af Wellesley, hvars befallningar han i afseende å dag och timme härför motser.

Den 7 februari 1812.

M. h. 5 Curgon Street den 10 februari 1812.

Jag har äran till upplysning för h. exc. markisen af Wellesley meddela er den betydelsefulla officiela underrättelsen att den 26 sistlidne januari sex tusen man franska trupper infallit i svenska Pomern, men man hade haft tid att sätta regeringens kassor och arkiv i säkerhet.

Vid mottagandet af denna underrättelse torde h. exc. icke undgå att finna af hvilken trångande nödvändighet det är att h. britiska m:ts regering vidtager kraftiga åtgärder mot en våldshandling, som tydligen åsyftar att göra (Frankrike) till herre öfver alla de bördiga slätterna så väl som öfver Elbefloden och Östersjön samt otvifvelaktigt är riktad lika mycket mot Ryssland som mot Sverige.

Med anledning af denna underrättelse anser jag det vara min pligt att anhålla det så fort som möjligt någon person måtte blifva afsänd till Göteborg för att underhandla med grefve Rosen, som dertill erhållit svenska regeringens bemyndigande och jag vågar med desto större tillförsigt om framgång anbefalla denna åtgärd som kronprisen mot slutet af februari och början af mars afreser till Göteborg, hvilket torde på alla upptänkliga sätt kunna underlätta förhandlingarne och för öfrigt sakens hela afgörande.

Hr Rehausen till Lord Wellesley.

Mylord. 5 Curgon Street den 19 februari 1812.

Då jag till ers exc. härmed öfversänder en afskrift af den vigtiga och *ytterst hemliga* depesch jag i går afton hade äran läsa för ers exc., är det till markisen af Wellesley jag anförtror den på det att dess innehåll må blifva framlagdt för h. k. h. regenten. Jag är förbjuden att göra något som helst annat bruk af den.

Utdrag af en depesch från h. exc. hr baron von Engeström, Sveriges utrikesminister, till hr Rehausen, daterad den 1 februari 1812.

Utan föregående tillkännagifvande hafva franska trupper den 26 januari inryckt i svenska Pomern. Denna åtgärd, som att döma af de franska officerarnes språk är ämnad att döljas under vänskapens sken och motiveras med den förevändningen att man önskar skydda provinsen mot införseln af kolonialprodukter, bör vara h. britiska m:ts regering ett tillräckligt talande bevis på att konungens fasta beslut att häfda sitt rikes sjelfständiga ställning aldrig förnekat sig, lika litet som det för framtiden kommer att förneka sig. H. m:t hade sett sig tvingad att följa den kontinentala politikens riktningar och förklara England krig. men han har ständigt vägrat att vidtaga de åtgärder Frankrike framtvungit i kraft af den nya folkrätt (*noveau code social*) dess arméer infört öfver nästan alla Europas kustland.

Jag vill icke dölja för er m. h., att konungen och kronprinsen helst skulle önskat att icke behöfva gifva verlden det första exemplet af motstånd. Sveriges ännu blödande sår kräfde denna återhållsamhet, men jag kan också försäkra er att då de nu funno sig hafva att välja mellan Frankrike och England, de båda furstarne fattat sitt beslut obetingadt och af egen drift.

Följaktligen har ni m. h. att underrätta markisen af Wellesley att Sverige är beredt att sluta fred med England, att en engelsk underhandlare blir mottagen i Göteborg, förutsatt att han är befullmäktigad att underhandla på följande grunder: att tidpunkten nu är inne, då Sverige tillitsfullt kan fråga England hvad denna senare makt vill göra för det samma; att de vare sig

öppna eller hemliga punkter, som kunna komma att blifva föremål för underhandlingarne, komma att röra: återställandet af det fordna förhållandet mellan de båda hofven; sättet att bidraga till Sveriges utvidgande med Norge och Sjælland; det bistånd England härför kan vilja lemna i penningar och medelst sin flotta. Om England skulle vilja till Sverige afstå någon koloni i Vestindien, skulle detta bidraga till att göra förbindelsen mellan de båda landens kommersiela intressen ännu intimare. Man önskar följaktligen, att den person, som blir utsänd från London, må ega den engelska regeringens fulla förtroende och erhåller tillräckliga instruktioner rörande alla de här ofvan anförda punkterna.

Ända till dess förhandlingarna om fredens afslutande ledt till afsedt resultat måste den möjligt strängaste hemlighetsfullhet iakttagas med afseende å dem, både rörande underhandlarens afsändande och rörande sjelfva underhandlingarne.

Ni torde sjelf, m. h., döma om vigten af det meddelande ni har att framföra samt om omständigheternas trängande beskaffenhet. Kabinettsekreteraren hr Engeström skall inom några få dagar blifva utsänd till er för att stanna hos er i egenskap af legationssekreterare. Han kommer att medföra mera detaljerade instruktioner. Efter fredens afslutande kommer konungen genast att utnämna er till sin envoyé extraordinarie hos h. britiska m:t.

Ni eger att läsa denna depesch för markisen af Wellesley, dock utan att lemna honom någon afskrift deraf.

Hr Rehausen till Mr C. C. Smith.

M. h. 5 Curgon Street den 25 februari 1812.

Vigten af att innehållet af de handlingar jag tid efter annan öfversändt till markisen af Wellesley måtte blifva strängt hemlighållet, nödga mig upprepa min begäran om att dessa handlingar måtte blifva till mig återsända. Det vore utan tvifvel öfverflödigt för mig att jag skulle hafva äran *påminna er* att de i fråga varande handlingarne blifvit *särskildt* anförtrodda åt markisen af Wellesley på hans egen begäran och att jag, genom att sålunda lemna honom dem, öfverskridit mina instruktioner.

Foreign Office den 28 februari 1812.

Lord Castlereagh sänder hr Rehausen sina helsningar och har äran underrätta honom att han bemyndigas underrätta sitt hof att en vederbörligen ackrediterad person kommer att med möjligast minsta uppskof att afsändas till Göteborg, för att der öppna underhandlingar angående de från hofvet i Stockholm mottagna hemliga fredsförslagen.

Apostill n:r 1 af den 9 februari 1812. Afskrift.

Af den här bifogade afskriften af den rapport M. Peyron, befälhafvare öfver h. m:ts trupper i Pomern, aflåtit till konungen, skall ni finna huru förrädiskt de franska trupperna gått till väga vid sitt inryckande i denna provins.

M. Peyron hade uttrycklig befallning att icke tillåta någon främmande truppstyrka begifva sig öfver till ön Rügen, om icke dit kallad med konungens samtycke, och att försvara sig till sista man äfven mot fransmännen. Då han emellertid icke åtlydt denna befallning, har han derigenom ådragit sig konungens missnöje och kommer han att ställas inför krigsrätt så snart han återkommer till Sverige.

Här närlagda afskrift af ett bref, som hofkansleren aflåtit till konungens regering i Pomern, skall underrätta er, m. h., om de åtgärder konungen vidtagit i följd af det franska infallet. Man kommer att utsända fartyg för att återföra de svenska trupperna, och får derigenom tillfälle att utröna huruvida fransmännen hafva för afsigt att uppträda som vänner eller som fiender. För att komma till klarhet härom, skall man börja med att föreslå fransmännen att utrymma ön Rügen och lemna bevakningen deraf uteslutande åt svenskarne; vidare att draga trupperna tillbaka äfven om det skall ske genom en kapitulation; samt slutligen att upplösa dem. Skulle general Triant lemna sitt bifall till en kapitulation, vore dermed också det fiendtliga syftet med hans intågande i svenska Pomern ställdt utom allt tvifvel.

De senaste underrättelserna från Paris, af den 20 januari, innehålla ingenting häntydande på hvad som der inträffat och Frankrikes här residerande chargé d'affaires har icke från sitt hof mottagit ett enda ord derom. General Triant har såsom skäl

för infallet föregifvit att det företagits i afsigt att garantera Pomern mot införseln af kolonialprodukter. Men några sådana hafva icke blifvit dit införda; två laster af det i Karlshamn i beslag tagna godset, hvilka konungen beslutat afsända till Stralsund, sedan man redan för sex veckor sedan derom underrättat hofvet i Tuilerierna, ankommo först den 27 januari eller dagen efter de franska truppernas inryckande, till pomerska kusten, och blefvo strax förda tillbaka till Karlshamn, dit de redan anländt.

Ut in litteris.

Lars von Engeström.

Apostill n:r 2 af den 9 februari 1812.

Konungen har afsändt sin adjutant generalen grefve Karl Löwenhjelm till Petersburg med ett bref från h. m:t till kejsaren och ett annat från h. k. h. kronprinsen. Man har i dessa underrättat h. kejs. m:t, att konungen i följd af fransmännens infall i Pomern beslutat ingå fred med England med iakttagande af en neutral hållning i fråga om denna makts förhållande till Frankrike. Man uttalar vidare den förhoppningen att återställandet af det goda förhållandet mellan Sverige och England må blifva ett förebud till upprättandet af en liknande förbindelse mellan denna makt och Ryssland. Kronprinsen uppmanar kejsaren att besinna huru hela den öfriga verlden har sina blickar fästa på honom i afvaktan på ett betydelsefullt steg från hans sida, och att han framför allt bör veta att begagna sig af befintliga intressen *(profiter de l'intérêt du moment).*

Underrättelserna från Petersburg gifva vid handen att man der bereder sig till kriget och att de redan i betydlig utsträckning företagna rustningarne verksamt pådrifvas. Aldrig har, efter hvad man uppgifver, Ryssland haft större truppstyrkor än de, som nu stå hopdragna på polska gränsen. Det enda, som fordras för att sätta dem i rörelse är ett fast beslut.

Förlängandet af kriget mot turkarne ingifver det ryska kabinettet oro, framför allt nu när Ryssland ser sig hotadt af Frankrikes hela samlade styrka såväl som af sina tyska lydland. Konungen har upprepade gånger befalt sin chargé d'affaires i Kon-

stantinopel att för divanen klargöra dess sanna intressen och råda den till fredens afslutande. Den 26 januari (den dag senaste underrättelsen från Petersburg afsändes) hoppades man der ännu på ett snart afslutande af underhandlingarna i Bukarest.

De senaste underrättelserna från Tyskland äro alla af krigiskt innehåll. Under den 26 januari skrifver man från Dresden, att hela den sachsiska hären såväl som de trupper, hvilka tillhöra furstarne af Rhein-förbundet, voro stadda på marsch, att trosshästar blifvit fördelade på regementena o. s. v., o. s. v. Det tyckes som om Preussen skulle vara föremål för både ryssarnes och fransmännens begär, och det endast skulle gälla hvem som först kan bemäktiga sig det.

Ut in litteris.

Lars von Engeström.

Apostill af den 17 februari 1812.

Vi hafva i dag mottagit underrättelser från Pomern. De gifva vid handen att de franska trupperna icke betrakta sitt infall der i landet såsom något som helst hinder för en fortsatt vänskap. Vi hafva underrättat konungens beskickning i Petersburg om att engelska armén med storm intagit Andad Rodrigo.

Den 18 februari 1812.

Jag ber er nämna för markisen af Wellesley att man i Petersburg känner sig mycket orolig öfver att mr Listons beskickning till Konstantinopel blifvit förlängd. Man betraktar detta såsom anledningar till den vändning fredsunderhandlingarna med Porten tagit, hvilka nu äro nära att afbrytas. Det vore att önska att ni kunde lemna mig några upplysningar härom, hvilka jag sedan skulle kunna meddela det ryska kabinettet.

Baron von Engeström.

Utdrag af ett enskildt bref från Stockholm, dagtecknadt den 18 februari 1812.

Senaste posten från Hamburg medförde endast tidningar men inga bref hvarken till regeringen eller till enskilda personer. Detta antyder att man önskar hålla oss i okunnighet om händelserna på fastlandet. Genom en hemlig kanal är man emellertid underrättad om att kejsarens afresa från Paris är bestämd och vägen utstakad. Man tror att han skall begifva sig till Dresden.

Man är sysselsatt med en militärväg från Anklam till Stettin.

Betydliga transporter af ammunition och födoämnen gå genom Berlin och Magdeburg till Stettin och Küstrin.

Det ris man kunnat komma öfver i Hamburg har blifvit uppköpt för franska armén. I Polen finnes det hvarken hö eller hafre och i de preussiska staterna har man icke kunnat finna hafre.

Man försäkrar att befallning blifvit utfärdad den 28 januari om hela den preussiska arméns ställande på krigsfot.

I Sverige utrustar man hela den lätta eskadern jemte fyra linieskepp och två fregatter. De senare skola löpa ut från Karlskrona.

Hr Rehausen till Viscount Castlereagh.

Mylord. 5 Curgon Street, den 6 mars 1812.

Jag har äran här innesluten sända eders excellens en afskrift af en depesch som jag denna morgon mottagit från Stockholm. Den skall låta eders välborenhet förstå huru angeläget det är att så snart som möjligt skicka en underhandlare till Sverige, och skulle det vara mig en synnerlig tillfredsställelse att snart kunna underrätta om en sådan persons utsändande.

Utdrag af en depesch från h. exc. baron von Engeström, dagtecknad Stockholm den 24 februari 1812.

Edra senaste voro af den 7 och 11 februari och min af sistförflutna 18.

I ett i dag sammankalladt statsråd begärde konungen att få höra konseljledamöternas tankar angående Sveriges nu varande ställning till Frankrike. Hvar och en afgaf särskildt sin mening, men alla voro eniga i att hos konungen anhålla det han ville betrakta de förbindelser Sverige vid krigets förklarande åtagit sig gent emot Frankrike, såsom upphäfda genom infallet i Pomern samt att han med anledning deraf ville vidtaga åtgärder för Sveriges säkerhet, för dess neutralitet och följaktligen för ett fredsslut med England. Som ni vet var konungens beslut redan fattadt. Det här anförda är endast en formalitet, men vitnar dock om huru bestämd man är att göra motstånd mot Frankrikes anspråk och att häfda Sveriges sjelfständighet. Vi önska få höra nyheter från England och derifrån mottaga en underhandlare, som icke skall behöfva vänta länge i Göteborg på tillåtelse att begifva sig hit. Vid hans ankomst afsänder landshöfdingen hit en kurir, och med ett amerikanskt pass skall han sedan vara oförhindrad att komma till Stockholm.

Vi hafva i dag haft goda nyheter från Petersburg.

I afton afslutar troligen hr Wirsén med Aldebert den famösa affär, som fått namnet Karlshamnsaffären.

Hr Rehausen till Viscount Castlereagh.

Mylord. 5 Curgon Street den 12 mars 1812.

Jag har äran härmed till eders excellens öfversända en afskrift af en depesch, som jag mottagit med den i går öfver Anholt ankomna posten. Alla de deri meddelade nyheterna äro af krigisk natur och göra mr Thorntons afresa desto mera af behofvet påkallad, som i följd af dessa underrättelser direkta förbindelser med Ryssland komma att visa sig vara nödvändiga.

Baron Engeström till hr von Rehausen.

Stockholm den 25 februari 1812.

Karlshamnsaffären blef ordnad i går afton på sådant sätt att den icke vidare kommer att göra er besvär.

Vi hafva ännu icke erhållit några ytterligare underrättelser från Hamburg. Ett bref från Altona af den 14 sistförflutne

meddelar, att hr Grote, f. d. preussisk minister, har måst lemna Hamburg och att det mottagande han rönte från prinsen af Eckmühl, då han tog afsked af denne, var ytterst kallt. Svenska konsuln i Lübeck har skrifvit att de franska myndigheterna låtit försegla alla svenska handelsfartyg, som befunno sig der i hamnen.

Ett bref från Köbenhavn meddelar att den sachsiska armén är kantonerad i Guben, en på schlesiska gränsen belägen stad, samt att kejsar Napoleons fältvagn ankommit till Cassel.

Man säger att för Petersburg bestämda bref qvarhållas i Hamburg, alldeles som brefven för Sverige.

Från Helsingborg tillskrifver man mig att flere officerare i danska flottan erhållit befallning att afresa till Antwerpen för att der gå ombord på franska flottan.

Den 27 februari.

Till fullständigande af de i mitt senaste af den 25 lemnade underrättelserna bör jag nämna att man förskaffat sig kännedom om ett bref från baron Alquier till M. Cabre. Detta bref, skrifvet med all den ytterliga hänsynslöshet, som utmärker allt som flyter ur baron Alquiers penna, hotar Sverige med ännu svårare hemsökelser, derför att konungen funnit lämpligt att sända grefve Löwenhjelm till Petersburg. Han tillägger, att stora trupprörelser pågå i Tyskland och att de mot de nordligare delarne af detta land ledande vägarne blifvit afskurna. Allt är färdigt för aktion på polskt område, i Sachsen och i Westfalen; till och med i Preussen, som om kriget vore omedelbart färdigt att utbryta. En särdeles högt uppsatt persons hästar hafva kommit till Cassel. Man talar också om, men detta rykte saknar måhända grund, att ett stort högqvarter skall upprättas i Mainz omkring den 13 i nästa månad. Man skulle till sist kunna tro mycket vigtiga händelser vara förestående, om man hade lust att taga på fullt allvar de nu öfverallt pågående stora rustningarne.

I en apostill fortsätter baron Alquier på följande sätt: "En från Hamburg anländ stafett underrättar mig, att det icke längre kan vara något tvifvel om anordnandet af ett stort högqvarter i Mainz. Alla cheferna för arméns olika förvaltningsgre-

nar hafva erhållit befallning att afresa dit så fort som möjligt, och man tillkännagifver att kejsaren har för afsigt att med första begifva sig dit. Ett bref från Hamburg och härflytande ur god källa beskrifver de på olika ställen i Tyskland företagna rustningarna såsom "jättelika". Man talar om 300,000 man ensamt af franska hären och kejsaren skall icke behöfva draga en enda man från Spanien.

"Boulogne-armén är stadd på marsch, kommer att ersättas af littauiska kohorter, veteraner och utvalde nationalgardister. En styrka af 40,000 man är sammandragen i grannskapet af Osnabrück. I svenska Pomern stå 30,000 man."

Alla dessa upplysningar hafva blifvit meddelade till Ryssland med den anmärkning att ehuru det synes vara mycket öfverdrifvet, det dock förtjenar uppmärksamhet alldenstund man icke under närvarande förhållanden får invagga sig i säkerhet. Jag skall endast tillåta mig två anmärkningar: det finnes endast 20,000 man i Pomern, och den omständigheten att Boulogne-armén skall ersättas med veteraner tyckes visa att man icke har nog soldater i landet.

Afskrift af en depesch från Stockholm, meddelad af hr von Rehausen.

Min herre. Stockholm den 9 februari 1812.

De underrättelser som blifvit er, m. h., meddelade i min chiffer-depesch af den 1 i denna månad, böra hafva gifvit er en tillräckligt tydlig föreställning om Sveriges nuvarande ställning till Frankrike. Jag skall här begagna mig af tillfället för att mera omständligt utveckla dessa första meddelanden.

Jag tänker icke ånyo inlåta mig på att tala om den hållning Sverige intagit före och efter dess mot England utfärdade krigsförklaring. Det engelska kabinettet har sjelf erkänt värdet häraf och med lugn bedömt Sveriges politik; det har förstått att tydligt urskilja mellan ord och handlingar och uppskjutit med att taga repressalier till dess krigstillståndet mellan de båda landen skulle hafva gifvit sig tillkänna genom mera aktiva åtgärder än endast en aftvungen krigsförklaring. Detta kabinett har heller icke kunnat undgå att erkänna, det Sverige hvarken borde eller

kunde taga något initiativ i syfte af en öppen försoning med England, så länge Ryssland ännu tvekade mellan underkastelse och motstånd. Minnet af hvad som hände 1808 och hvilket för Sverige medförde en så svår förlust som öfverlemnandet af Finland, måste nödvändigtvis ingifva det svenska kabinettet ett förlåtligt misstroende mot den ryska politiken. Man måste derför söka göra sig fullt förvissad om denna regerings verkliga afsigter; begagna sig af tillfället för att under förevändning af ett skenbart krig organisera och öka våra stridskrafter; gifva akt på händelsernas utveckling och icke låta sig obetänksamt ryckas med af strömmen; gifva de nationela fördomarne tid att lägga sig; afvakta de verkningar på det stora flertalets af nationen föreställningssätt och materiela välstånd, som de af franska kaparne åt enskilda personer tillfogade oförrätterna kunde komma att framkalla; samt att slutligen förlänga detta obestämda tillstånd, som gaf alla ännu tveksamma åtminstone en svag garanti.

Dessa äro de skäl som varit bestämmande för konungens beslut att till en lämpligare tidpunkt uppskjuta de genom mr Thornton påbörjade underhandlingarna, och h. m:t har med nöje af edra senaste depescher sett att det engelska kabinettet bedömt denne underhandlares afskedande på det sätt, som sakernas då varande läge kräfde.

Jag skall följaktligen heller icke här ingå på någon undersökning af de skäl markisen af Wellesley uppgifvit och ni i er rapport n:r 1, bilagd er depesch af den 24 januari, relaterat. Det är nu icke fråga om att möta hvarandra med stridiga argument, utan om att söka åstadkomma en öppen och uppriktig försoning mellan de båda folken, och om det läge hvari Sverige vid detta års början befann sig gjorde det nödvändigt att låta mr Thornton resa sin väg igen, så är läget nu helt och hållet förändradt i och med svenska Pomerns ockupation af franska trupper. Detta infall, hvilket konungen dock ännu önskar att icke behöfva betrakta som något förebud till ett öppet krig mellan Sverige och Frankrike, gifver icke desto mindre h. m:t å andra sidan rätt att betrakta sig helt och hållet fritagen från att längre fortsätta kriget mot England, ett krig, som började uteslutande på grund af Sveriges tillträde till kontinentalsystemet.

Ni har förut blifvit anbefald att utverka det en engelsk underhandlare skulle blifva skickad till Göteborg för att der förhandla om freden. Enligt de meddelanden markisen af Wellesley gjort er, önskar man i England att denna underhandlare skulle komma hit för att muntligen meddela sig med h. k. h. kronprinsen. Ni kan försäkra markisen, att så snart man kommit öfver ens om grunderna för fredsslutet, ingenting längre skall stå i vägen för det befullmäktigade ombudets inträffande i Stockholm, men till dess och innan man å båda sidor kommit sig före med att samtidigt förklara freden mellan de båda makterna vara sluten, nödvändiggör Sveriges ställning underhandlingarnas obrottsliga hemlighållande, för att icke gifva ökad näring åt de personers lätt begripliga och redan mycket lifliga spekulationer, hvilkas enda sysselsättning är att gifva akt på händelserna.

Mr Thornton antydde för hr Netzel att det icke mellan två sjelfständiga makter kunde blifva fråga om att köpa freden genom något slags vilkor, utan att fredsslutet mellan Sverige och England var helt och hållet oberoende af den öfverenskommelse, hvarigenom de fördelar och säkerheter Sverige i följd af denna fred kunde komma att åtnjuta, skulle bestämmas. Under medgifvande af riktigheten af denna grundsats bör jag likväl fästa er uppmärksamhet på att ehuru de diplomatiska aftalen rörande dessa båda punkter mycket väl kunna träffas hvar för sig, underhandlingarna i båda fallen dock böra bedrifvas samtidigt. Sverige sluter ingalunda fred med England under förutsättning att denna senare makt skall garantera det besittningen af Norge, utan för att kunna hålla fast vid denna fred, för att i framtiden vara oberoende af alla oförutsedda omständigheter, behöfver Sverige denna tillökning i sitt område och sin befolkning, som denna systemförändring gör nödvändig. Då Sverige på detta sätt å nyo utsättes för Frankrikes hämdlystnad och gifver verlden det första exemplet af motstånd mot denna makts förtryck, är det endast naturligt att det också söker betrygga sig för framtiden och vinna säkerhet för uppfyllandet af sina förhoppningar.

Dessa senare äro alla riktade på Norges förening med Sverige, en förening, som skulle göra vårt läge fullkomligt insulärt och så oberoende af Frankrike och de andra kontinentalmakterna, att England icke längre skulle behöfva från vår sida befara nå-

gon af yttre tvingande omständigheter framkallad fiendskap. Förvärfvandet af denna besittning beror i främsta rummet på norrmännens egen goda vilja och på den insigt man bör hos dem kunna förutsätta om att den skandinaviska halföns framtida oberoende aldrig skall kunna annorlunda betryggas. Men för att påskynda den goda viljan hos dem, som inse hela betydelsen af denna sanning, måste England samverka med Sverige, och Englands stridskrafter till sjös blockera de norska hamnarna, afskära förbindelsen med det danska området och framhålla föreningen med Sverige såsom den enda möjligheten för välståndets återvändande och ett återupptagande af handelsförbindelserna med England.

Denna samverkan till sjös skall i förening med Englands Sverige lemnade garanti för besättningen af Norge utgöra en af hufvudpunkterna i den förbundstraktat, som blir en omedelbar följd af fredsslutet.

Kommer sedan frågan om det understöd England kan lemna Sverige, i subsidier, eldvapen, krut, salpeter, kläder o. s. v. Man hoppas att det engelska kabinettet skall inse nödvändigheten af att bidraga till de svenska stridskrafternas utveckling, så långt dessa deraf äro mäktiga, något som under deras nu varande befälhafvare skulle kunna blifva af stor betydelse icke blott för England utan för hela Europa.

Ni bör hos markisen af Wellesley anhålla, att den engelske underhandlare, som blir afsänd till Göteborg, erhåller bemyndigande att genast efter fredspreliminärernas undertecknande utbetala för tre månader de subsidier om hvilka man kan komma öfverens, på det vi må blifva i stånd att påskynda våra rustningar och utkalla hela reserven.

Sverige skulle önska att erhålla en koloni i Vestindien, som ännu närmare kunde sammanknyta dess handelsintressen med Englands. Vi skulle föredraga en f. d. fransk koloni, som kunde tjena såsom vederlag för det af franska trupper besatta svenska Pomern.

Ni bör icke underlåta att för markisen af Wellesley framhålla, att om Ryssland i denna stund visar en sjelfständig hållning är detta i främsta rummet att tillskrifva den säkerhet det har för att icke i händelse af en brytning med franska regerin-

gen blifva oroadt af Sverige, och det är enligt det föredöme det svenska kabinettet gifvit under sina förhandlingar med baron Alquier, som det ryska kabinettet, alltjemt sväfvande mellan fruktan och hopp, nu format både sina handlingar och sitt officiela språk. I trots af den beslutsamhet detta kabinett nu visar, är det likväl icke desto mindre säkert, att man icke kan våga lita på dess ståndaktighet, innan man hört ljudet af de första skotten. Men hvilket beslut kejsaren af Ryssland än må fatta, vare sig innan kriget bryter ut, eller efter det hans arméer frestat dess öden, önskar Sverige dock i alla fall att få ett sådant geografiskt läge, att det blir fullkomligt oberoende af hvad som tilldrager sig på kontinenten. Denna öppna förklaring skall sätta det engelska kabinettet i stånd att döma om uppriktigheten af den önskan som besjälar oss att förena vårt öde med Englands.

Kronprinsen, som äfven på den tiden han ännu bidrog till att grundlägga och häfda sitt gamla fosterlands militära ära gaf så många bevis på sin sjelfständighet, ådagalägger nu både i sina yttranden och sina handlingar huru fullständigt han gjort Sveriges intressen till sina egna. Han är fullkomligt öfvertygad att den moderna vandalism, som hotar att ödelägga civilisationen i Europa och i dess ställe införa ett vapenmaktens skräckvälde och ett deremot svarande tillstånd af slafveri, hittills i sin framfart tillbakahållits endast genom Englands kraftiga och oaflåtliga bemödanden. H. k. h. är af den åsigten att Englands fall skulle vara liktydigt med signalen till ett hela det civiliserade Europas återfall i gångna århundradens barbari, och önskande att afvärja ett sådant öde från Sverige kan h. k. h. då endast önska att få handla i förening med England, öfvertygad som han för öfrigt är att Sveriges underkastelse förr eller senare också skulle medföra Englands.

Kronprinsen hyser en synnerlig högaktning för markisen af Wellesley, så väl som ock för lord Wellington. Denna senares militära företag följas med den största uppmärksamhet af h. k. h. kronprinsen, liksom han äfven i det handlingssätt markisen af Wellesley i sin egenskap af minister följt, för framtiden ser en anledning till välförtjent förtroende.

Om, som vi hoppas, den engelska flottan de första vårdagarne inseglar i Östersjön, skulle konungen och kronprinsen

mycket önska att vice amiral Saumarez finge befälet öfver den samma. Både före och under krigstillståndet har han förvärfvat sig allt för stora rättigheter till svenskarnes erkännande, för att icke h. m:t och h. k. h. skulle önska att under mera vänskapliga förhållanden mellan de båda hofven få återse honom i vårt grannskap.

Utdrag ur depescher från svenska ministern i Petersburg.

Den 24 februari (nya stilen).

Med Frankrikes samtycke hade kejsaren till en början af turkarne fordrat att Donau skulle blifva gränsen; sedan gaf dock h. m:t något efter i denna fordran och samtyckte till att den kuststräcka, som skiljer lilla och stora Valachiet från hvarandra, skulle utgöra gränsen mellan de båda staterna. Porten var nära att samtycka dertill, då Frankrikes intriger gjorde ett slut på underhandlingarna. Kejsaren har sedan inskränkt sina anspråk till floden Seret på andra sidan Jassy. Sultanen hade uttryckt sin önskan att personligen få skrifva till kejsaren i ämnet.

Den 3 mars.

Krigets fortsättande mot turkarne väcker stor oro. Kejsaren håller fortfarande fast vid att få Seret till gräns, men har lofvat Sverige att ytterligare inskränka sina fordringar och h. m:t smickrade sig med att Portens medgifvande på så sätt skulle kunna vinnas. I allmänhet tyckes kejsaren icke vara orolig för denna sak. Hertigen af Serra Capriola hade af hofvet i Petersburg fått i uppdrag att i Konstantinopel sätta sig i förbindelse med Mr. Canning. Denne har visat allt det tillmötesgående man kunnat önska, man har aldrig lofvat några längre gående eftergifter från Portens sida än att Prut skulle blifva gränsen. På sådana vilkor skulle man redan för länge sedan kunnat åstadkomma en säker fred och till och med ett förbund. Kejsaren har för mig bekräftat uppgiften om att Österrike hade motverkat Ryssland i fråga om kriget mot turkarne. Kejsaren hyste dock mera tvifvel om denna makts neutralitet, åtminstone intill dess den ena af de krigförande makterna låg der slagen.

Den 28 januari afsändes från Petersburg till Konstantinopel en svensk vid namn Hummel med instruktioner för Sveriges chargé d'affaires på sist nämda plats att uppbjuda hela sin förmåga att söka åstadkomma en fred mellan Ryssland och Porten. Den depesch hr Hummel hade att framföra har lika väl som sjelfva åtgärden dermed mottagit kejsarens godkännande.

Afsigten att med anledning af Ali paschas, denne Frankrikes svurne fiendes fortsatta motstånd i Janina, föra franska trupper från Italien genom Illyrien har mött stora svårigheter. Det vore önskvärdt att England ville göra en kraftutveckling på Albaniens kuster. Man tror här att Korfu snart kommer att falla i engelsmännens händer.

Ryssland uppbringar för närvarande sin armé till 734,000 man, hvaraf 280,000 stå vid Vistula, färdiga att bryta upp vid vid första tecken. Den södra armén är 80,000 man stark. I Finland stå tre divisioner. Återstoden är förlagd i garnisoner i Petersburg, Lifland, Kurland, Kaukasus och det inre af gammal-Ryssland, färdig att bilda en tredje reservlinie. Kejsaren har användt 55 millioner rubel på att sätta sin armé i stridbart skick, och 100 millioner äro anskaffade att tjena såsom en utomordentlig krigsgärd.

Officerarne vid staben och geni-trupperna hafva fått befallning att inom åtta dagar förena sig med armén vid Vistula. Likaledes hafva alla de kejserliga gardesregementena under hand fått mottaga befallning att hålla sig marschfärdiga. I dag har en betydlig artilleristyrka afgått härifrån.

I händelse af ett krig kommer kejsaren att sjelf föra befälet och under honom krigsministern Barkley de Tolly. Baron Armfelt kommer att åtfölja kejsaren som hans generaladjutant.

Nationen visar tydlig benägenhet för ett krig med Frankrike.

De bajerska trupperna hafva erhållit befallning att hålla sig marschfärdiga. De skola kasta sig öfver Tyrolen och Italien. Konungens af Würtemberg trupper samlas i Ulm till ett antal af 12,000 man under befäl af kronprinsen. De westfaliska trupperna äro redan i marsch mot Preussen. Det kejserliga gardet och Napoleons handhästar hade kommit till Kassel.

Man förmodar att de omkring Hamburg sammandragna franska trupperna skola kasta sig öfver Holstein; vidare, att det

redan fans 20,000 man i Pommern färdiga att intåga i Preussen samt att de först nämda trupperna voro afsedda att tvinga Danmark till att förena sig i aktionen mot Sverige. Den sachsiska armén är sammandragen vid Guben och står färdig att sätta sig i rörelse.

Kejsaren har befallt att man i Arkangel skall med alla till buds stående medel arbeta på utrustandet af en sjöstyrka.

En just nu från Tyskland anländande kurir bekräftar underrättelsen om att Napoleons handhästar ankommit till Frankfurt samt att de franska gardesregementena äro stadda på marsch. Man uppgifver likaledes att 30,000 bajrare sammandragas, hvilka tillika med konungens af Würtemberg trupper skola förena sig med armén i Holstein.

Kejsaren räknar icke på konungen af Preussen, som innesluten af tre franska arméer, icke längre har valet fritt. Ryssland tyckes hafva beslutat att icke göra några eftergifter åt Frankrike och att draga fienden inom de uppgjorda försvarslinierna. Man har uppsatt tio nya kosackregementen, hvilka skola användas mot Frankrike. Kejsaren har berättat mig att Napoleon ville skicka marskalk Duroy som underhandlare till Petersburg och att man gifvit denna åtgärd det pompösa namnet en väpnad underhandling. Men, tillade kejsaren, man skall ingenting vinna dermed. Jag vet väl att det är för att diktera mig lagar och icke för att föreslå fredsvilkor. Häromdagen på teatern yttrade kejsaren icke ett enda ord till den franska ambassadören, som för öfrigt gör sig i ordning att resa och redan afsändt en del af sitt kansli.

Hvad angår underhandlingarna med Preussen, tror jag att de, huru föga betydelse kejsaren än tillägger dem, likväl icke blifvit afbrutna, och att kurirerna följa tätt på hvarandra.

Enskilda meddelanden från Göteborg af den 15 omtala, man vet dock icke med hvad tillförlitlighet, att ett fördrag mellan Preussen och Frankrike blifvit undertecknadt, hvarigenom Preussen förbinder sig att bistå Frankrike med 25,000 man, under uttryckligt vilkor att fästningarna Colberg, Pillau och Graudenz skola förblifva i preussiska händer.

Baron von Engeström till hr von Rehausen.

Stockholm den 2 mars 1812.

Min senaste var af den 27 februari. Derefter har ingått er af den 18 sistlidna.

Vi afvakta med otålighet redogörelsen för eder öfverläggning med engelska kabinettet. Ni bör i denna stund vara i besittning af fullständiga instruktioner, ty de sex paketbåtarne hafva afgått.

Spioner som inberätta hvad som yttras i det danska posthuset vid Göteborg, meddela att resande från detta land tala om ett af fransmännen beslutadt anfall mot de svenska kusterna samt om franska trupper, som genom Norge skola infalla i Sverige. Jag anser dock dessa berättelser förtjena mindre afseende än hvad en från Randers på Jylland ankommen kofferdikapten haft att omtala om att 20,000 danskar ankommit till denna sist nämda provins för att derifrån öfverföras till Norge samt att stora sädesupplag finnes samlade i de jutska hamnarna med samma bestämmelse.

Det vore önskligt att England ville så snart som möjligt utsända åtminstone några lätta fartyg, som kunde afskära förbindelsen mellan Jylland och Norge. Detta senare land har brist på säd och ser sig nu hotadt med hungersnöd, sedan man i Sverige funnit sig föranlåten att förbjuda sädesexporten. Detta är Norges svaga punkt. Uppgifterna från landshöfdingarne i de svenska länen längs utmed gränsen inberätta om den stora oro detta förbud framkallat hos våra grannar.

En liten eskader af lätta fartyg utgick den 25 sistlidne från Ystads hamn för att rekognoscera pomerska kusten. Andra fartyg af samma certe skola snart afgå till mynningen af Schlesvigkanalen. Man föreslår ryssarne att i detta afseende göra gemensam sak med oss, desto hellre som de franska kanonsluparne tyckas hafva till uppgift antingen att betäcka venstra flygeln af kejsarens armé eller också att förläggas i Frische Haff. Det vore önskligt att England ville vidtaga åtgärder till att hindra dem från att uppnå denna kanal.

Den 5 mars 1812.

Min senaste var af den 2 i denna månad.

En tysk köpman som kommit hit från Colberg och endast varit åtta dagar på resan, kom omedelbart till mig för att omtala att de franska trupperna intågat i Anclam och Swinemünde, der man betraktade dem såsom fiender. Denne köpman tror att Preussen skall bjuda till att försvara sig. Jag vill icke dölja för er att Preussens sändebud i Danmark talar om ett off- och defensivt förbund, som skall vara afslutadt mellan hans hof och Frankrike, ehuru han påstår sig icke hafva mottagit något officielt meddelande derom. Då emellertid M. de Tarrach icke hört något derom från sitt hof, förmodar jag att grefve Dohna har nyheten från baron Alquier. Skulle äfven en sådan allians vara afsluten, är Preussen icke desto mindre förloradt, och händelserna komma nu att utveckla sig med en häpnadsväckande snabbhet.

Ni torde hafva godheten ofördröjligen meddela detta till engelska kabinettet.

Utdrag af en depesch från Stockholm af den 6 mars 1812.

Meddelanden från Petersburg af den 10, 13 och 14 februari gifva vid handen att underhandlingarna mellan Porten och Ryssland blifvit afbrutna och att den ryska brefposten i Kurland uppsnappats af fransmän, polackar och judar. Man trodde i Petersburg att fredsförslag skulle komma att framställas till England.

Kapten Thomas, general Engelbrechtens adjutant har i dag på morgonen anländt med den nyheten att fransmännen icke velat mottaga någon svensk parlamentär.

Man försäkrar oss från Tyskland att i Colberg stora magasin så väl som också stallar för kavalleriet blifvit uppförda omedelbart vid hafsstranden, så att de skola vara skyddade för hvarje anfall från landsidan, men deremot grymt utsatta för en fiendtlig flotta, hvaraf man drager den slutsatsen att preussarne ingenting frukta från engelsmännens sida, men frukta desto mera sina vänner, fransmännen.

Ett enskildt bref från landshöfdingen i Göteborg meddelar att danska fregatten Najaden lyckats undgå de engelska kryssarnes

uppmärksamhet och i Norge lossat 100,000 gevär, som den hade om bord, samt att det är nödvändigt att beskydda de engelska paketbåtarne, som nu äro utsatta för de danska kaparna.

Hr Rehausen till Viscount Castlereagh.

Mylord. 5 Curgon street den 22 mars 1812.

Den skyndsamhet, hvarmed jag önskat att kunna få för eders excellens framlägga innehållet af de med den svenska kuriren mottagna depescherna, har hindrat mig från att, som jag bort göra, närmare utveckla enskildheterna af det hufvudsakliga ämnet för dem.

Jag anser det derför vara min pligt att återkomma härtill och ännu allvarligare söka fästa h. britiska m:ts regerings uppmärksamhet på förslaget att tvinga Danmark att handla på det enda sätt, som är förenligt med dess och nordens intressen samt att med Rysslands, Danmarks och Sveriges förenade truppstyrkor kasta sig öfver norra Tyskland. Jag skall inskränka mig till att för eders excellens påpeka att det resultat, som sannolikt kunde, och jag vågar säga borde följa häraf, vore mindre en rörelse till förmån för Ryssland än ett handtag lemnadt de missnöjde från den ena ändan af Tyskland till den andra, till hvilka man äfven har att räkna en betydlig del af den preussiska armén. En annan omständighet, som är icke mindre värd att tagas i betraktande, är den stora popularitet kronprinsen af Sverige åtnjuter icke blott i hela norra Tyskland och särskildt i Hannover utan äfven i sjelfva de franska arméerna, och jag bör kanske tillägga att till alla dessa omständigheter, hvilkas betydelse ers excellens otvifvelaktigt uppskattar, ytterligare komma andra och hemliga, hvilka h. exc. hr grefve von Münster i grund känner, lika väl som han känner allt som rör Tyskland.

En annan sak af yttersta vigt är att de engelska kryssarne i de norra hafven utan tidsspillan erhålla order att till dess freden kan hinna afslutas icke göra skada på de svenska kronofartygen, som äro eller kunna vara ute på kryssning.

Slutligen och med anledning af hvad jag i går hade äran föreslå ers excellens tillåter jag mig nämna lord Cathcart såsom den person, hvilken på grund af tidigare tjenstgöring i norden

och den derunder förvärfvade kännedom om dessa land, skulle enligt hvad mig vill synas vara den lämpligaste att afgå till Sveriges för att der med kronprinsen träffa aftal om de nödiga militära förberedelserna.

Baron von Engeström till baron von Rehausen.

Min herre. Stockholm den 21 mars 1812.

Jag mottog i går ert bref af den 21 och har genast framlagt det samma för konungen och kronprinsen, som befalt mig att betyga er deras tillfredsställelse med de goda underrättelser det innehöll. Jag har ytterligare denna morgon emottagit edra af den 25 och 28, af hvilka särskildt det sist nämnda gjorde konungen stort nöje genom den deri meddelade underrättelsen om en engelsk underhandlares snara afsändande. Man motser här med otålighet den stund man skall blifva i tillfälle att öppet förklara sig med England, då förhållandena nu utveckla sig med en häpnadsväckande snabbhet, och sedan jag den 1 februari tillstälde er underrättelsen om de franska truppernas inmarsch i Pommern hafva nu redan sex veckor förflutit utan att vi ännu erhållit visshet om Englands afsigter. Å vår sida hafva vi emellertid icke låtit denna tid gå obegagnad. De aktstycken, som finnas upptagna i här bilagda apostill, skola underrätta er om hvad Sverige gjort för att uppmuntra Ryssland och för att åstadkomma den försoning med ottomanska porten hvilken är nödvändig, om Ryssland skall kunna blifva i stånd att motstå den franska kolossens anfall. Det lider intet tvifvel att om kejsaren gifver efter för Frankrikes anspråk, Englands handel kommer att blifva utestängd från Rysslands hamnar, och att sedan detta senare landet sålunda nedstigit från sin fordna storhet för att blifva ett lydland under Frankrike, det kommer att lägga en ofantlig tyngd i vågskålen för kontinentalsystemet. Detta skulle blifva ett förfärligt slag, och om det nu kan afvändas, har man att derför tacka Sverige. Om denna senare makt förliden sommar gifvit efter för baron Alquiers hotelser, skulle man hafva begagnat sig häraf till att till eftergift tvinga det uppskrämda ryska kabinettet, som styr Ryssland *(le ministère russe craintif qui gouverne*

la Russie) eller också skulle man kastat sig öfver det i den stund det icke vågade draga sina trupper från Finland.

Ehuru zarväldet nu sett stunden för ett anfall uppskjutet mer än sex månader och derigenom vunnit fördelen att kunna sammandraga sina stora och för landets försvar mer än tillräckliga stridskrafter, har dock vankelmodet, som är motgångarnes moder, alltid besjälat kabinettet i Petersburg, och jag vågar säga, att om ryska hofvet tagit mera mod till sig, har man att tacka härför uteslutande h. k. h. kronprinsens råd och anvisningar samt den fasthet Sverige här vid lag utvecklat. Öfvertygad om den svenska regeringens uppriktighet har kejsaren ingenting att frukta i Finland och kan derför egna hela sin uppmärksamhet åt Frankrike.

Efter att hafva gjort allt detta, hvad kunna vi nu vänta af England? Detta land bör på det närmaste förena sig med oss och derigenom sätta oss i stånd att fullborda det så lyckligt började verket. Ni skall för lord Castlereagh framhålla nödvändigheten af att det engelska kabinettet under närvarande förhållanden utvecklar större verksamhet. Om det verkligen vill uträtta något, fordras dertill stora medel och snabba beslut. Vi hafva redan gjort allt för mycket för England för att nu böra se oss öfvergifna, eller, hvilket ungefär kan vara det samma, för att ingenting skulle göras mera än till hälften.

En kurir afgår i morgon till grefve Löwenhjelm med order att afsluta traktaten med Ryssland.

En kofferdikapten, som den 29 sistlidne afgick från Colberg, inberättar att de franska trupperna voro stadda på marsch mot Colberg och endast på en dagsmarschs afstånd derifrån.

Från Göteborg erfara vi att norrmännen, som denna sommar se sig hotade med ett nödår, vänta säd från Arkangel. Ni torde underrätta lord Castlereagh derom. Vi hoppas att engelsmännen benäget skola hjelpa oss att hindra denna tillförsel.

Lätta fartyg af k. flottan äro redan ute för att skydda er handel och bemäktiga sig de franska kryssarna hvar helst de kunna finna dem. Ni skall hos det engelska kabinettet anhålla, att order måtte utfärdas till h. engelska m:ts eskaderchefer att behandla dem som vänner äfven innan freden hunnit underteck-

nas, ty vi betrakta detta redan såsom gjordt, och den svenska flottan är ju nu dess utom ute för att föra krig mot Englands fiender. Den engelske underhandlaren kan genast begifva sig till Stockholm.

8.

Karl Johans norska politik.

Förutsättningarna för unionen. — Ny belysning af Rysslands inverkningar.

Apostill n:r 1 af den 21 mars 1812.

Då de depescher konungen i går med en utomordentlig kurir mottagit från Petersburg äro af den största vigt under sakernas närvarande läge, har h. m:t beslutat att låta hr af Forselles, kapten i flottan, afgå såsom kurir till er för att underrätta om de mellan Sverige och Ryssland redan inledda underhandlingarna.

Hittills har å er sida ingenting åtgjorts i anledning af de vigtiga nyheter, som under loppet af sistförflutna månad meddelades er. Man får väl hoppas, att denna overksamhet icke kommer att räcka ännu längre. Tills vidare skall ni af de här bilagda utdragen ur grefve Löwenhjelms depescher finna med hvilken hastighet de båda oberoende nordiska hofvens intressen närma sig hvarandra på den gemensamma grundvalen af de båda under påverkan af stundens gemensamma fordringar förenade monarkernas uppriktiga öppenhjertighet. Ni skall deraf äfven lära känna alla de kabaler, som från det franska partiets sida sättas i scen i Petersburg, lika väl som de utgreningar detta parti eger till och med i er egen hufvudstad, det misstroende det söker väcka till kronprinsens afsigter, de ränker det använder för att ännu en gång gripa de offer, som äro nära att undslippa dess klor. Men om å ena sidan kännedomen om dessa machinationer bör vara eder till god hjelp, då det gäller att förekomma deras olycksbringande följder, skall ni utan tvifvel

å andra sidan också med nöje varseblifva den tillfredsställelse hvarmed konungen ser kejsar Alexanders fasta beslut att häfda sitt rikes hotade sjelfständighet och att verksamt bidraga till att försvara äfven Sveriges.

Då den vigtiga frågan om Norges förening med Sverige icke längre möter något motstånd från Rysslands sida, torde man vara befogad förutsätta att samma sak skall röna icke mindre erkännande och understöd i England, hvars intresse är ännu närmare förbundet med denna förening. Men det är af vigt att ni framställer denna tillökning i Sveriges stridskrafter och befolkning icke såsom en ersättning för dess deltagande i ett kontinentalkrig, utan såsom ett vilkor och en förutsättning för dess deltagande i ett sådant krig, som en tillökning, hvilken Sverige måste hafva vunnit och fått sig tillförsäkrad, innan det i Tyskland kan gripa till offensiven mot den gemensamme fienden. Kejsar Alexander har insett rättmätigheten af de skäl konungen anfört för denna politik. De inskränka sig i hufvudsak till den absoluta nödvändigheten att beräkna ansträngningarne efter resurserna, att icke utsätta Sverige för ett anfall från Norge i samma stund en svensk armé skulle vara på väg att på Tysklands jord kämpa för verldens oberoende, samt till nödvändigheten för konungen att göra ett krig med Frankrike så populärt som möjligt genom att göra detta krig till en ersättning för en redan erhållen betydlig utvidgning, och slutligen till nödvändigheten för Sverige att i den fruktansvärda strid, som förestår, betrygga sin framtid och låta klokheten leda sin energi.

Jag har redan tillskrifvit er att Sverige ville vara oberoende af alla ett kontinentalkrigs ovissa chancer. Det är genom sitt insulära läge Sverige kan se sig i stånd att trotsa alla sådana, och i förening med England skall det se sig i stånd att skydda Europas slocknande frihet, som skall finna en fristad på den skandinaviska halfön.

England bör således med tillfredsställelse se en sådan sakernas ordning inträda och aldrig hafva heller förhållandena visat sig mera gynsamma derför än just för närvarande. Kejsar Alexander är villig att samverka med Sverige för dess förening med Norge. Minst två af hans truppafdelningar komma att för detta ändamål ställas under kronprinsens befäl. Denna prins är

ständigt af den åsigten att det lättaste sättet att erhålla Norge är att genom ett anfall på Sjælland tvinga konungen af Danmark att genom ett fördrag afstå Norge och att sjelf biträda en koalition mot Frankrike, hvarför någon ersättning sedan skulle kunna beredas honom i Tyskland. Anfallet på Sjælland skulle dess utom medföra den fördelen att icke leda till så stor tidsförlust som ett krig i Norge skulle göra, derest invånarne der skulle vilja försvara sig, och skulle dess utom betydligt underlätta de offensiva rörelserna i Tyskland.

Kronprinsen är af den åsigt att om Sjælland väl en gång vore intaget, Norge förenadt med Sverige och konungen af Danmark tvingad att sluta sig till de nordliga makternas politik, man skulle kunna föra den förenade truppstyrkan öfver Fyen till Holstein och derifrån rycka fram i det tyska riket, alltjemt stödd på Elben och Östersjön och med reträtten lemnad öppen. En sådan marsch skulle klara gränsen för Ryssland, drifva Preussen att taga sitt parti och åter väcka Tysklands nedslagna mod.

För framgången af denna plan äro emellertid Englands medverkan och understöd så väl i penningar som trupper med nödvändighet påkallade. Först och främst en stark flotta att innesluta Sjælland och hålla Norges hamnar strängt blockerade; vidare tungt artilleri, hvaraf vi äro i saknad, för Köbenhavns belägring, minor och slutligen trupper, vore det också endast 3 eller 4,000 man, hvilka, om man så önskar, kunde få utgöra reserven, men hvilka alltid skulle göra en viss verkan redan genom sin blotta närvaro.

Jag talar icke om subsidier, sedan detta ämne nu redan blifvit anbefaldt till er särskilda uppmärksamhet.

Apostill n:r 2 af april 1812.

För den gemensamma goda sakens skull är det af yttersta vigt att ni kan förmå det engelska kabinettet att så snart som möjligt gifva Mr. Canning i Konstantinopel order att understödja de åtgärder konungens chargé d'affaires har order att vidtaga hos den ottomanska porten för att påskynda afslutandet af freden mellan Turkiet och Ryssland. Om Mr. Liston kunde sätta sig i gång vore detta så mycket bättre.

Konungen motser såsom en af de första följderna af den fred, hvilken kommer att afslutas med England att de officerare i engelska flottan, hvilka af den nu varande konungen erhållit ordensdekorationer, måtte tillåtas att bära dem.

Det vore att önska att den engelska flottan så snart som möjligt måtte komma till Östersjön. En dansk fregatt om 36 kanoner, Najaden, har från Köbenhavn afgått till Norge. Man berättar att den undsluppit de engelska kryssarna. I Köbenhavns hamn utrustar man också ett linieskepp, Phenix.

Mr Thornton till Mr Edward Cooke. (Enskildt.)

Min bästa herre. Edinburgh den 20 mars 1812.

Jag fann det omöjligt att afresa från London förliden lördags afton som jag hoppats och äfven lofvat både lord Castlereagh och er, och jag ansåg det derför vara bäst att uppskjuta min afresa till följande afton. Jag ankom hit omkring kl. 10 i dag på morgonen, efter att hela vägen haft att utstå ett ytterst dåligt väder och stormar, hvilka blåst så våldsamt och så oafbrutet österifrån att jag blifvit öfvertygad om att det icke var särskild anledning att påskynda resan. Jag har emellertid rest från fjorton till sexton timmar af dygnets tjugofyra; vägarne befinna sig nämligen i ett ytterst dåligt tillstånd och allt ifrån Yorkshire och norrut är landet betäckt af snö.

Jag uppvaktade i dag på morgonen amiral Otway, och ehuru Mr Croker hade den försigtigheten att icke ens nämna mitt namn i sitt bref, beklagar jag dock att behöfva säga, att både mitt namn och min förestående ankomst blifvit tillräckligt mycket omtalade, för att icke längre vara någon hemlighet hvarken för honom eller för kaptenen på Alexandria, som jag fann skall föra mig öfver; denne senare hade också redan för åtskilliga dagar sedan berättat amiralen att han hört det omtalas af flere personer. För min egen del kan jag försäkra er, att jag, innan jag varit hos amiralen, icke ens visste att Alexandria skulle föra mig öfver; jag endast litade på er uppgift att en kronoslup var i ordning för detta ändamål: jag hade nämligen ingen lust att våga en förfrågan derom hos amiralitetet genom min vän Mr Barrow. Men denna morgon fann jag i *The Courier* (Londontidningen) af den

16 d:s omtaladt att Alexandria skulle föra en person från Leith till Östersjön, och underrättelsen härom måste The Courier hafva erhållit från amiralitet. Jag upprepar här allt detta, då det verkligen är af vigt att på ett eller annat sätt ett slut göres på detta slags publikationer, hvilka nödvändigtvis måste blifva till stor skada för hvarje åtgärd, som kräfver tystlåtenhet.

Då posten afgår i dag på eftermiddagen måste jag till i morgon uppskjuta att tillskrifva er om två andra saker, som äro nära förbundna med det ärende jag nu har mig anförtrodt, och jag ber endast få nämna, att då vinden nu är starkt östlig och möjligen kommer att så förblifva under tio eller kanske fjorton dagar (som det ofta händer vid denna årstid) kan ni mycket väl skrifva till mig här på platsen om sådant, som kan synas eder vara af vigt eller kan behöfva att närmare diskuteras i följd af de senaste underrättelserna från Östersjön. Brefven kunna adresseras till Mr. Ed. Thomson och lägges i ett kuvert till kontreamiralen Otway, som ifall jag redan skulle hafva afseglat, kan återsända dem till er eller också befordra dem efter mig öfver Leith på sätt som jag kan komma att anvisa honom.

(Enskildt.)

Min bästa herre. Edinburgh den 21 mars 1812.

Sedan jag genomläst det utkast till ett fördrag lord Castlereagh bifogat sina instruktioner, finner jag att man förbigått att i en punkt i en eller annan form tala om hvad som för Sveriges räkning kan komma att betraktas såsom resultaten af ett dylikt fördrag, samt att icke heller i instruktionerna något sätt finnes mig anvisadt, hvarpå svenska regeringen *skriftligen* kan erhålla något slags försäkringar eller förbindelser, att i händelse Sverige skulle från Frankrikes sida hotas med ett krig *en haine*, för fredsslutet med England, gemensamma mått och steg då komma att vidtagas till skyddande af Sveriges säkerhet och oberoende.

Jag vill härmed icke säga att inskjutandet af en sådan artikel i fördraget är oundgängligen nödvändigt, synnerligast om, som väl torde vara det sannolika, alla underhandlingarna både om fredsslutet och om de deraf följande punkterna komma att bedrifvas i Stockholm: det sätt, hvarpå vi då kunna komma öfverens med Sverige

i alla dessa punkter, torde nämligen göra en öfverenskommelse om en sådan artikel öfverflödig. Men jag anser det likväl vara mycket möjligt, att äfven om Sverige skulle lemna sitt bifall till alla de i instruktionerna framhållna punkterna, det dock vid fredsinstrumentets undertecknande kommer att begära något slags skriftlig förbindelse i ofvan antydda syfte. Detta kan ske i form af en förklaring och kontra-förklaring, utvexlade vid fördragets undertecknande, eller kommer man möjligen att begära, det jag skriftligen skall uppsätta de allmänna principer vi under de föregående diskussionerna framhållit och på hvilka den ömsesidiga öfverenskommelsen kommer att afslutas. Om jag vägrade att afgifva en sådan skriftlig förklaring, skulle detta kunna göra ett mindre gynsamt intryck, och ni torde minnas, att det skäl man föregaf för underhandlingarnas afbrytande förliden november månad var, att *ensamt* ett fredsslut blifvit föreslaget utan några förbindelser eller bestämmelser i fråga om hvad som deraf kunde komma att blifva följden.

Jag önskar att ni ville hafva godheten fästa lord Castlereaghs uppmärksamhet på dessa förhållanden: kanske behöfver jag aldrig, när allt kommer omkring, begagna mig af hans välborenhets tillåtelse i detta afseende, då det är mycket troligt att man under underhandlingarnas fortgång kommer att begära, det jag skall skriftligen uppsätta de muntliga förklaringar jag i enlighet med mina instruktioner kan hafva gjort.

Jag hoppas äfven att hans välborenhet ville så mycket som möjligt påskynda den för Östersjön bestämda flottans afsegling. Jag anser att man borde vara färdig i slutet af månaden för att sedan, så snart vädret det medgifver afgå till Vinga Sand, hvarest dess närvaro skulle gifva ökad vigt och snabbhet åt underhandlingarna, icke såsom något slags hot, utan såsom ett bevis på vår goda vilja att i handling bistå Sverige i dess sträfvan för den gemensamma saken.

Vädret är i denna stund så dåligt och så motigt som det gerna kan vara, men dess våldsamhet låter mig hoppas att det icke kan räcka länge. I hvarje händelse tänker jag dock att jag med säkerhet kan påräkna att blifva qvarhållen här ännu några dagar.

Edinburgh den 25 mars 1812, kl. 9 f. m.

Min bästa herre. Sedan gynsam väderlek inträdt, står jag just nu i begrepp att afresa. Jag har bedt amiral Otway att till eder återställa alla bref hvilka kunna för min räkning anlända under hans adress, ehuru inga andra kunna komma under mitt antagna namn än från er sjelf och möjligen från fru T.

Baron von Engeström till baron von Rehausen.

Stockholm den 24 mars 1812.

Min senaste var af den 17 d:s. Det är nu snart två månader sedan jag först underrättade er om de förhållanden, som löst Sverige från dess förbindelser med Frankrike och ännu i denna stund känna vi icke rätt hvad hofvet i S:t James tänker. De vidriga vindarne hafva förmodligen en betydlig skuld i det dröjsmål hvaröfver vi hafva att beklaga oss, men det är derför icke desto mindre sant att man i England kunnat utveckla något större skyndsamhet under omständigheter så trängande som de närvarande. I trots af den ovisshet hvari vi nu äro lemnade, står dock Sverige fast vid sitt beslut att afvisa alla hotelser. Man gör oss nu på en omväg särdeles förmånliga anbud under tusen hotelser, om vi icke skulle antaga dem. De hafva emellertid blifvit afböjda.

General Suchtelen har ankommit hit såsom ryska kejsarens sändebud, för att afsluta ett fördrag mellan de båda makterna. Vi äro redan öfver ens, så att saken snart nog kan vara på det klara.

Kejsaren af Ryssland är fast besluten för kriget, så vida fransmännens kejsare icke prutar af på (öfverskrifvet: icke afstår från) de anspråk han hittills gjort, och då denne monark ingalunda har för afsigt att det göra, kan man betrakta kriget såsom en afgjord sak. Ryssland har åtminstone en lika stor styrka på krigsfot som Frankrike, de äro som två ofantliga massor färdiga att kasta sig öfver hvar andra, och ehuru ryssarne tyckas väl vara i stånd att försvara sig, bör man dock så långt som möjligt söka att lätta den börda de få att bära.

Hofvet i Petersburg står i begrepp att närma sig England. Furst Lubomirski och kanske sjelfva M. Pozzo di Borgo

lära under hand hafva underrättat hofvet i London derom, men det är dock troligt att inga direkta underhandlingar blifvit inledda mellan de båda makterna. Om å ena eller andra sidan den egenkärlek, för hvilken staterna lika litet som de enskilda äro fria, skulle hindra den återförsoning, som i mensklighetens namn är af behofvet påkallad, blir det nödigt för en tredje makt att icke spara några ansträngningar för att föra dem till sammans.

Konungen önskar att ni måtte tala med lord Castlereagh härom och visa honom nödvändigheten icke blott af ett godt förstånd mellan England och Ryssland i allmänhet, utan äfven af att ett sådant så snart som möjligt kommer till stånd.

Franska kejsaren kommer antagligen icke att börja vidtagandet af definitiva mått och steg förr än den 12 april, men sedan kommer allt att göras med blixtens snabbhet. Följaktligen är det af yttersta vigt att den långsamhet, som eljest skulle kunna förekomma vid underhandlingarne de båda nyss nämnda makterna emellan, måtte aflägsnas.

Lika vigtigt är också att den engelska flottan snart visar sig i Östersjön. Den skulle kunna förekomma vidt gående planer, med hvilka kejsar Napoleon för närvarande umgås. Om det någonsin varit af behofvet påkalladt att vara på sin vakt, är det nu.

Utdrag af en depesch från h. exc. baron von Engeström, daterad Stockholm den 2 april 1812.

Man har från Frankrikes sida gjort oss två förslag. Svenska konsuln i Paris hr Signeul har anländt med ytterst lockande anbud *(des offres extrêmement attrayantes)*, om vi vilja sluta oss till koalitionen mot Ryssland och England, och österrikiska ministern har från furst Schwarzenberg mottagit ett bref af den 14 sistlidne, hvari denne underrättar honom om afslutandet af ett off- och defensivt förbund mellan Österrike och Frankrike samt uppdrager åt honom att söka hos den svenska regeringen åstadkomma att Sverige ställer sig på dessa båda makters sida mot Ryssland. Allt detta har emellertid icke förmått rubba konungens beslut att hålla fast vid Sveriges neutralitet och nordens

trygghet. Konungen har befallt mig att tillställa den österrikiska ministern en formlig förklaring härom.

En kurir har blifvit afsänd till Paris, dit han bör anlända omedelbart efter hr Signeul. Han hade att framföra en not som Sveriges chargé d'affaires är befald att framlemna till hertigen af Bassano och hvari konungen efter att hafva påmint om de mot den svenska handeln vidtagna fiendtliga åtgärderna, om infallet i Pommern och andra liknande oförrätter, förklarar sig med anledning af det sätt hvarpå ingångna fördrag blifvit kränkta, löst från sina särskilda förbindelser med Frankrike och för framtiden besluten att förhålla sig neutral gent emot England och Frankrike. Ni finner här innesluten den punkt af nämnda not, hvari den beslutade neutraliteten tillkännagifves, en omständighet, hvari den af Österrikes minister efter kurirens afsändande vidtagna åtgärden icke verkat någon förändring.

Utdrag af ett enskildt bref till baron von Rehausen.

Örebro den 12 april 1812.

Den nionde i denna månad undertecknades i Stockholm af ministern för utrikes ärendena och general Suchtelen förbundstraktaten med Ryssland. I en af artiklarna bestämdes att England skulle inbjudas att biträda detta fördrag, hvilket genast afsändes till Petersburg att der ratificeras. Man hyste inga tvifvel om ratifikationen, all den stund allt var på förhand der öfverenskommet.

Engelska regeringen uppmanas att icke låta general Sarrozen komma till Sverige. Skulle generalen mot svenska regeringens önskan inträffa i Göteborg, kommer han att vägras tillåtelse att landstiga.

General Tavast skulle ofördröjligen afgå till Konstantinopel. Ändamålet med hans beskickning är att påskynda underhandlingarna mellan Ryssland och Turkiet.

Mr. Thornton hade gjort general Suchtelens bekantskap genom baron Nicolay.

Engelska kabinettet anmodas att tillåta en fransman vid namn Saluzzo, som för närvarande uppehåller sig i England att

om bord på ett engelskt krigsfartyg afsegla till Göteborg samt att låta honom behålla sina emolumenter, till dess det hinner blifva afgjordt huru vida han kommer att qvarstanna i Sverige eller återvända till England.

Memorial angående ett fördrag mellan Storbritannien och Sverige, upprättadt af baron Dicher och dagtecknadt den 29 mars 1812.

Om Bernadotte ingår förbund med England och Ryssland mot Frankrike och dess allierade, sker detta uteslutande i syfte att derigenom möjligen blifva i tillfälle att realisera en gammal älsklingstanke hos åtskilliga bland Sveriges äldre konungar, nämligen *att utvidga detta rike på Danmarks bekostnad.* Endast genom eröfringar kan Bernadotte blifva i stånd att åt sig och sin familj bevara Sveriges krona; ett krig, som endast hade landets försvar till syfte, skulle störta honom. Tidpunkten för realiserandet af denna plan tyckes nu vara kommen. Sysselsatt med ett nytt krig på kontinenten kan Frankrike icke lemna några trupper till de danska öarnes försvar; Ryssland är ansatt af Frankrikes öfverlägsna styrka och kan icke hålla stånd mot denna under det England måste lemna å sido hvarje hänsyn till förut följda politiska grundsatser, sedan Danmark nu icke kan betraktas annorlunda än som ett lydland under Frankrike. Af hvad som berättas om Bernadottes skaplynne låter det mycket väl tänka sig, att han hyser den äregiriga tanken att blifva en ny Gustaf Adolf; men äfven då måste Danmarks underkufvande betraktas såsom det första steget till ytterligare eröfringar på kontinenten.

Det kan tagas för afgjordt, att Bernadotte, som är uppfostrad i den franska skolan, också kommer att handla enligt sin lärares principer både i politiskt och militäriskt afseende; han kommer att så mycket som möjligt göra sig oberoende af den engelska politiken; han kommer att sjelf taga befälet öfver armén; han kommer att behålla alla eröfringar för Sverige; han kommer att föra kriget hufvudsakligast på danskarnas bekostnad; han kommer icke att sjelf anfalla Norge, hvilket skall falla se-

nare, utan slår med ens ett afgörande slag genom att eröfra Sjælland och de närliggande öarna.

För England skulle det utan tvifvel blifva vida fördelaktigare att tvinga Danmark att biträda koalitionen mot Frankrike, än att se det underkufvadt af Sverige. Danskarne äro ytterligt uppskrämda för ett krig i norden. Det är möjligt (men icke troligt) att danskarne under ett krig mellan Frankrike och Ryssland och hotade med ett infall från Sverige och England, skulle vara böjda för ett förbund med denna sist nämnda makt, om ett sådant komme att tillförsäkra dem beskydd för deras besittningar på kontinenten. I sådant fall (hvilket skulle vara det för England fördelaktigaste) skulle danskarne lemna en kontingent af åtminstone 20,000 man och låta England tills vidare besätta Glückstadt. En förenad armé af engelska, svenska och danska trupper kunde sedan uppsättas i Holstein och derifrån göra en diversion in i Tyskland till förmån för Ryssland. Men då denna förutsättning svårligen lär komma att uppfyllas, torde det kanske vara säkrast att undersöka hvilken hållning England bör iakttaga gent emot Bernadottes förmodade planer.

Under det Bernadotte kommer att på allt sätt söka bringa England att uteslutande understödja Sveriges intressen på samma gång han gör sig sjelf oberoende af det förra landet, borde Englands politik gå ut på: *att understödja honom på ett sådant sätt att man alltid hölle honom i beroende.*

Jag förmodar att svenskarne (efter afdrag af hvad som skulle blifva behöfligt för försvaret mot Norge) kunde vara i stånd att föra i fält och underhålla fullt ut 36,000 man. Häraf komme dock kavalleriet och artilleriet endast att utgöra en mindre del, hvarjemte svenskarne skulle behöfva vapen och ammunition. Understödd af en engelsk flotta och engelska subsidier och räknande på de tillgångar, som kunde vara att finna i Danmark, skulle emellertid Bernadotte kanske försöka att anfalla Sjælland, utan att dertill begära hjelp af engelska trupper.

Det tyckes dock vara säkrast att lemna honom inga eller få subsidier, utan i stället lofva honom 10,000 man trupper, som skulle ställas under hans befäl och sedermera ökas med mera uppbåd under vilkor att *Köbenhavns stad och befästningar efter att hafva kapitulerat skola intill ett blifvande fredsslut med Frank-*

rike garnisoneras uteslutande med engelska trupper, under det svenskarne få behålla alla andra eröfringar, som kunna komma att göras i Danmark. Genom att på det sättet taga besittning af Köbenhavn blir England herre öfver Östersjön.

All den stund Bernadotte skulle hafva högsta befälet vore det säkrast att icke använda några infödda engelska trupper alls i detta företag. Deremot betviflar jag icke alls att den tyska legionen, som redan förut tjenat till sammans med svenskarne och under svenskt befäl, ju icke äfven nu mycket väl skulle kunna göra det.

Två bataljoner af denna legion, som för närvarande står vid Berhill (?), kunna på kort tid formas. Lägger man härtill det tredje husarregementet, nu i Ipswich, två truppar af ridande artilleri samt de braunschweigska husarerne på Irland, gör detta sammanlagdt 3,000 man, som kunde vara färdiga att afgå inom sex veckor. För närvarande stå fem bataljoner af legionen i Portugal, hvilka knappast räkna öfver 4,000 man. Lord Wellington torde icke motsätta sig att dessa dragas ifrån hans armé och ersättas med några engelska bataljoner. Ett betydligt antal rekryter kan hållas färdigt att förenas med dessa bataljoner vid deras ankomst till England. Om samtidigt någon del af det tyska fotartilleriet drages ifrån Portugal, blir på detta sätt en styrka af nära 10,000 man färdig att förena sig med svenskarne, utan att man derför behöfver väsentligen försvaga den på halfön stående armén. Det behöfver icke möta några svårigheter att sedermera genom nya uppbåd fördubbla detta antal; oberäknade 6,000 tyskar, som tjena i den danska flottan och lifligt önska att få förena sig med legionen, torde äfven en stor mängd tyskar komma att öfvergifva de franska fanorna för att öfvergå till ryssarne, så snart det ryska kriget bryter ut, hvilkas önskan blir att få ingå i engelsk tjenst.

Man kan väl antaga att Bernadotte med en armé af 45,000 man svenska och engelska trupper och understödd af en engelsk flotta skall se sig i stånd att på tre månader eröfra Sjælland, Möen, Falster och Laaland. Händelsernas gång på kontinenten kommer sedan att afgöra hvilka rörelser armén kan behöfva att göra. Om Ryssland skulle se sig i stånd att sysselsätta franska armén på sin gräns och en resning af någon större betydenhet skulle

bryta ut i Tyskland, vore det möjligt att anfalla Femern och till och med Jylland eller att måhända landstiga i Holstein eller Mecklenburg. Om deremot förhållandena skulle gestalta sig på sådant sätt att de skulle omöjliggöra vidare offensiva rörelser, lider det intet tvifvel att ju icke en armé på 45,000 man skulle visa sig vara tillräcklig för att försvara Sjælland och de närliggande öarne.

Hvad man än kan komma att besluta rörande operationerna i norden synes det dock vara af yttersta vigt att de företagas med möjligt minsta uppskof, innan den för militära rörelser i dessa trakter gynsamma årstiden är till ända.

Apostill af den 30 april 1812.

Jag begagnar mig af ett tillfälle, som erbjuder sig för att gifva er del af följande nyss från kontinenten ingångna underrättelser.

La Tour Maubourg är återkallad från Konstantinopel och general Andreossy har erhållit befallning att såsom ambassadör afgå dit. Enligt meddelanden från Wien synes det sannolikt att freden mellan Ryssland och Porten snart kommer att undertecknas. De senaste underrättelserna från Konstantinopel gifva vid handen att armén så väl som finanserna befinna sig i ett så bedröfligt tillstånd, att alla utom storherren, som väntar allt af Frankrike, önska fredens återställande. Det återstår att se hvem som kommer först, Mr. Liston eller general Andreossy. Den svenska kurir, som afgick från Petersburg, bör redan vara der, och möjligen datera sig de fredliga utsigterna från hans ditkomst. General Tavast afreste för en vecka sedan till Petersburg. Huru vida han kommer att fortsätta sin resa till Turkiet beror helt och hållet på h. m:t ryska kejsaren. Hans instruktioner äro mycket utförliga. Han är i stånd att underrätta den turkiska ministéren om alla kejsar Napoleons planer med Orienten. Han har aldrig lemnat hvarken Egypten eller Indierna ur sigte. Hans mening är att med ett slag söka hålla Ryssland i schack och begifva sig till Konstantinopel samt derifrån till Indierna. Han har låtit ut-

lägga en väg för brefposten genom de Illyriska provinserna och Bosnien, så att den franska posten nu icke längre går öfver Wien.

I Frankrike har han värfvat en stor mängd af alla slags handtverkare, hvilka skola följa armén lika som om det gälde att grundlägga kolonier. Från Dresden erfara vi att han låtit sammanföra stora upplag af spanmål och utsäde af sådan samt af grönsaker och andra växter, lika som om det gälde att uppbryta hittills oodlad jord, och i Berlin har man lagt märke till att han låtit i sin tjenst anställa 200 tyska trädgårdsmästare. Till sin omgifning lär han hafva sagt: ännu två eller tre år skall jag spela Cæsar, sedan skall jag börja att efterlikna Augustus.

9.

Karl Johan och England.

Slut på det låtsade kriget. — Märkligt uttalande af engelske utrikesministern. — Bidrag till Karl Johans handkassa ur engelska regeringens hemliga fonder. — Norska frågan.

Lord Castlereaghs instruktioner för Mr Thornton.

Sir. Foreign office den 13 mars 1812.

Ni finner här bifogad en afskrift af en inbjudning från svenska regeringen till afslutande af fiendtligheterna mellan England och Sverige och jag har att meddela er det prinsen-regenten, i enlighet med den deri förutsagda begäran att en underhandlare ofördröjligen skulle afsändas till Sverige, funnit för godt att åt eder uppdraga utförandet af denna beskickning.

Af befogade aktstycket n:r 1 skall ni finna att den svenska regeringens beslut att afbryta sina förbindelser med Frankrike föranledas af infallet i svenska Pomern. Den svenska ministern säger att detta afbrytande af deras förbindelser med Frankrike äfven löst dem från kontinentalsystemet och ledt till en önskan å deras sida att under vissa der uppgifna vilkor sluta fred och inträda i närmare förbindelser med England. De önska att dessa

vilkor måtte blifva diskuterade i sammanhang med sjelfva fredsfrågan, och då de ännu icke anse sig vara i krig med Frankrike, önska de att underhandlingarne måtte så vidt möjligt hållas hemliga.

De från svensk sida framstälda förslagen sönderfalla i två afdelningar. För det första: krigets afslutande och återställande af de fordna handels- och vänskapsförbindelserna mellan de båda makterna; och för det andra: den samverkan mellan de båda makterna, som kan blifva följden af ett sådant fredsslut, särskildt med hänsyn till Sveriges skyddande mot våldsamheter från Frankrikes sida i följd af denna Sveriges förändrade politik.

Mot intetdera af dessa förslag kan i princip någon invändning göras. Båda makterna ingingo endast motvilligt på detta krigstillstånd. Kriget sjelft har endast varit ett krig till namnet mera än en verklig strid, och England är beredt att genast tillmötesgå Sveriges önskningar om fred.

Då h. k. h. prinsen-regenten bringar detta krigstillstånd till ett slut, är det icke hans afsigt att tvinga Sverige till att i följd af denna fred förklara Frankrike krig. Anser sig Sverige utan fara för sin egen säkerhet och sitt oberoende kunna undvika ett krig med Frankrike, ingår det icke i Englands politik att drifva det till en sådan strid. Om emellertid Frankrike börjar bekriga Sverige derför att detta senare land slutit fred med England, är England villigt att med sin flotta vara behjelpligt att försvara Sverige mot hvarje slags fiendtligheter, Frankrike kan företaga eller vara betänkt på att företaga.

I anledning af uttalandena i M. Engeströms skrifvelse af den — — — var det något tvifvel underkastadt huru vida ni skulle blifva mottagen i Stockholm, innan fredspreliminärerna blifvit på förhand diskuterade och afgjorda i Göteborg. Denna ovisshet har emellertid blifvit väsentligen skingrad genom skrifvelsen af den — — —, och M. Rehausen betraktar detta nu mera såsom en afgjord sak. I alla händelser bör ni emellertid förstå, att ni icke är bemyndigad att inlåta er på de vidare ändamålen med dessa underhandlingar, innan ni erhållit tillåtelse att begifva er till Stockholm, på det att frågor af en så grannlaga och vigtig beskaffenhet må blifva diskuterade omedelbart med den svenska regeringen; och skulle denna regering (tvärt emot all förvän-

tan) vägra vare sig att i Göteborg afsluta ett fördrag med er om krigets afbrytande eller att sedermera låta er fortsätta er resa till Stockholm, då bör ni vidare förstå att det är prinsen-regentens önskan att ni ofördröjligen låter den svenska regeringen veta, att ni är uttryckligen instruerad att för sådant fall återvända till England, och bör ni dervid tillägga, att efter det England på detta sätt för andra gången visat sitt tillmötesgående i fråga om krigstillståndets upphörande, ytterligare förslag i samma syfte hädanefter endast kunna diskuteras i London och med en af den svenska regeringen direkt ackrediterad minister.

Skulle ni blifva uppfordrad att i Göteborg afsluta och underteckna ett fördrag, hvilket helt enkelt återställer de gamla vänskaps- och handelsförbindelserna mellan de båda makterna, är ni dertill bemyndigad, och tillställer jag er härmed ett utkast till ett fördrag att i sådant fall användas. Deremot måste öfverläggningarna om den samverkan, hvilken svenska regeringen kan önska se komma till stånd i följd af fredsslutet, lemnas att försiggå omedelbart med den svenska regeringen efter det ni haft tillfälle att från denna mottaga en fullständig framställning af dess åsigter om de förbindelser, hvilka man för framtiden önskar se komma till stånd mellan de båda makterna.

Jag skall nu öfvergå att fästa eder uppmärksamhet på de särskilda vilkor, den svenska regeringen önskat göra till föremål för underhandlingarna och af hvilka den gör freden beroende. De kunna indelas på följande sätt:

1) Sveriges skyddande af vår flotta;

2) afståendet af en ö i Vestindien till Sverige för främjandet af dess handel;

3) bestämmandet af understöd i vapen, militärpersedlar och penningar; samt

4) en utvidgning af Sveriges landområde, särskildt åt den norska sidan.

Med afseende på det första af dessa förslag kan h. k. h. icke hysa någon som helst tvekan all den stund prinsen-regenten sjelf är lika angelägen att skydda Sverige och utvidga dess hjelpmedel på sådant sätt, att det må blifva i stånd att desto säkrare häfda sitt oberoende gent emot Frankrike.

Till skyddande af de svenska kusterna skulle h. k. h. vara

villig att skicka en tillräcklig örlogsstyrka till Östersjön, och ehuru en fred med Sverige åtföljd af en fred med Ryssland skulle befria oss från en stor börda genom att aflägsna den nödvändighet hvari vi nu befinna oss att underhålla en betydande flotta i Östersjön, skulle vi dock i Sveriges intresse vara beredda att fortfarande bära en del af denna börda för att afvärja hvarje försök till ett infall i Sverige vare sig omedelbart eller medelbart genom truppers öfverförande till Norge. I följd af denna begäran och på det att vårt bifall dertill må blifva till dess skäliga värde uppskattadt, bör ni för den svenska regeringen betona de uppoffringar och de bördor ett sådant åtagande i och för Sveriges säkerhet kan komma att ådraga England.

I fråga om punkt 2) bör ni taga *ad referendum* hvarje bestämdt formuleradt förslag den svenska regeringen kan hafva att med afseende derå framställa.

Hur benägen prinsen-regenten än må vara att göra en sådan uppoffring till fromma för Sveriges kommersiela utveckling, skulle h. k. h. likväl icke känna sig lika benägen att åt Sverige öfverlemna en sådan besittning, endast, såsom M. Engeström har uttryckt det, att tjena som en ersättning för att vid ett blifvande fredsslut med fienden utbytas mot svenska Pommern.

För detta ändamål torde en bestämmelse påfordras om att Sverige icke utan Englands tillåtelse finge afhända sig någon sålunda afträdd koloni, framför allt icke till Frankrike.

I fråga om den under 3) gjorda begäran — hvilken den svenske ministern tyckes betrakta som en så naturlig sak att han till och med begär att den engelske underhandlaren vid sin ankomst skall vara försedd med fullmakt att genast förskottera de väntade subsidierna för tre månader — torde ni genast gifva den svenska regeringen uttryckligen till känna, att England under krigets närvarande skede ser sig alldeles ur stånd att lemna Sverige några som helst försträckningar i penningar. Ni har att för vederbörande framhålla att det system, hvilket vi under närvarande förhållanden föresatt oss att följa, går ut på att koncentrera alla våra militära ansträngningar på den spanska halfön.

Sverige kan icke förneka klokheten i detta beslut till Europas gemensamma bästa.

Att norden nu är i stånd att upptaga striden för sitt obe-

roende har man att, näst försynen, tillskrifva det framgångsrika sätt hvarpå England ser sig i tillfälle att i den andra ändan af Europa göra stånd mot de franska härarna. I hvilken utsträckning kriget i Spanien och Portugal tager våra hjelpmedel i anspråk, derom torde omfattningen af våra der vidtagna åtgärder bäst kunna lemna en föreställning. Vore våra pekuniära resurser större än de nu äro, skulle vi anse äfven ännu mera omfattande åtgärder i sin ordning till fullföljande af detta stora ändamål.

Det är således icke blott vår oförmåga att, med fasthållande af de grundsatser enligt hvilka vi nu handla, för närvarande lemna några penningar åt Sverige, utan äfven en tvingande nödvändighet för oss att, derest vi hade tillgång till ännu mera, anslå äfven detta till krigets fullföljande i Spanien, som nödgar h. k. h. att ålägga er att under krigets närvarande skede ofördröjligen skingra alla förhoppningar i detta syfte.

Frågan om att sända militärpersedlar och vapen till svenska truppernas utrustning möter i väsentlig mån samma invändning. Men då svårigheten med vexelkurserna icke begränsar vår förmåga att lemna understöd in natura lika strängt som de göra i fråga om att i utlandet lemna kontanta försträckningar, så står det er fritt, derest ni skulle finna att något begränsadt bidrag af detta slag skulle af den svenska regeringen upptagas såsom ett bevis på vår vänskap och uppriktiga önskan att bidraga till Sveriges säkerhet mot Frankrike, att i så fall låta dem hoppas, att deras önskningar i detta afseende skola af h. k. h. gynsamt upptagas.

Med afseende på den fjerde och sista punkten — utvidgandet af Sveriges område särskildt åt den norska sidan — torde ni framhålla, att då Sverige icke för närvarande är i krig vare sig med Danmark eller Frankrike och äfven tyckes önska att så vidt som möjligt undvika öppna fiendtligheter med någondera af dessa makter, det är alldeles för tidigt att begära att England nu skulle ingå något bestämdt aftal med afseende härå, och ni torde heller icke finna någon svårighet vid att för den svenska regeringen göra klart att huru benägen vår regering än måtte vara att till betryggande af Sveriges säkerhet och oberoende biträda denna makts uppfattning i detta afseende, prinsen-regenten dock aldrig skulle kunna försvara sitt handlingssätt, om han åtoge sig några garantier för bibehållandet af hvad som ännu icke blifvit

förvärfvadt och derigenom afsade sig all kontroll öfver under tiden uppstående förhållanden, äfven sådana som kunde blifva en följd af Sveriges eget handlingssätt.

På samma gång ni framhåller denna uppfattning af frågan torde ni emellertid äfven för den svenska regeringen betona, att om dess moget öfvervägda beslut verkligen är att häfda landets sjelfständighet mot Frankrike, dess afsigter från den stunden också äro i så nära öfverensstämmelse med Englands, att det endast kan blifva fråga om på hvad sätt våra gemensamma intressen under rådande förhållanden bäst kunna befordras. De kunna icke hafva någon skälig anledning att betvifla vår önskan att stärka Sverige i den mån händelserna kunna komma att ådagalägga rätta halten af de bevekelsegrunder som drifva denna makt att sträfva efter dessa ökade medel för dess säkerhet.

Att Sverige önskar någon ersättning för de stora förluster det lidit i Finland och svenska Pommern, är icke underligt; och att det, för att desto säkrare undvika att komma i konflikt med Ryssland, skulle eftersträfva sådant på den norska sidan, är likaledes helt naturligt. Men äfven under medgifvande häraf är det dock oresonligt att Sverige skulle anmoda England att åtaga sig att vara behjelpligt till Norges förvärfvande, under det vi ännu befinna oss i fred med Danmark och innan man ännu gifvit oss del af de åtgärder, som framdeles och inom en ännu icke bestämd tidrymd kunna komma att vidtagas för dess eröfring.

Sverige har icke rätt att misstro oss, derför att vi, när vår samverkan i egenskap af bundsförvandt mot en gemensam fiende påkallas, förbehålla oss rätten att begära upplysning om det sätt hvarpå man har för afsigt att gå till väga, vare sig det är fråga om ett vänligt införlifvande, åvägabragt med landets eget bifall, eller om väpnad eröfring. Och icke blott att döma om medlen och om sannolikheten af en framgång, utan äfven att med vår bundsförvandt öppet diskutera lämpligheten af att handla på sätt som blifvit satt i fråga.

I stället för att Sveriges ansträngningar i händelse af ett krig med Frankrike (hvari Ryssland äfven komme att taga del) skulle riktas uteslutande på omedelbar landvinning, skulle det kunna blifva den engelska regeringens pligt att för Sverige framhålla vigten af att dess resurser användes till att understödja nå-

gra samfälda ansträngningar af Ryssland och andra makter. Men under sakernas närvarande läge i Europa, då alla de mindre staterna på Östersjöns södra kust hafva nedsjunkit till beroende af Frankrike, borde Sverige, i stället för att kasta sig in i aflägsna företag, anse sin egen säkerhet fordra att det först blefve skyddadt i sitt nu varande läge, och för detta ändamål finna klokast att för sin säkerhet blicka till beskydd å ena sidan af Ryssland och å den andra af Englands sjömakt *(instead of engaging in distant operations, consider it necessary for her own safety to consolidate her internal system, and, with this view, deem it wise to look for her security to the protection of Russia on one flank, and to the naval power of England on the other)* och från allt inflytande å norra stranden af detta haf (Östersjön) utestänga en makt, som genom sjelfva sitt läge är så beroende af Frankrike som Danmark måste vara. Mot en sådan uppfattning af dess egen politik skulle England icke hafva några invändningar att göra. Deremot skulle det vara stridande mot våra traditioner *(the practice of this country)* att för främjande af en politik, hvilken icke beror endast på det engelska kabinettets goda vilja, på förhand åtaga sig, vore det också i förhållande till dess äldsta och ståndaktigaste bundsförvandt, förpligtelser af detta slag med åsidosättande af hänsynen till framdeles mellankommande omständigheter.

Allt hvad jag kan bemyndiga er till, är derför att uppmuntra den svenska regeringen att utan något som helst förbehåll anförtro oss sina afsigter. H. k. h. skall vara angelägen att tid efter annan besvara ett sådant förtroende i den mest oförstälda välönskan för Sveriges intressen, och ehuru h. k. h. i händelse af fiendtligheter mellan Sverige samt Frankrike och Danmark torde önska att blifva närmare underrättad om hvilka utsigter svenska regeringen har att komma i besittning af Norge, vare sig genom invånarnes egen benägenhet eller genom vapenmakt, innan h. k. h. kan biträda några särskilda mått och steg för detta ändamål, så är dock h. k. h. beredd att använda alla honom till buds stående medel för att hindra franska eller danska truppers uppträdande der i landet till men för Sverige.

Jag hoppas, att den öppna och oförstälda förklaring ni skall se er i stånd att afgifva rörande alla de anförda punkterna, skall

öfvertyga den svenska regeringen att om dess sträfvanden verkligen gå ut på göra Sverige oberoende af Frankrike, de med visshet kunna räkna på den engelska regeringens kraftiga medverkan vid fullföljandet af en uppgift, i fråga hvarom de båda staternas intressen kunna betraktas såsom ett och det samma, samt att det är icke på förut aftalade bestämmelser utan på gemensamma intressen de borde lita för genomförandet af en politik, hvilken kan på en gång skydda Sveriges sjelfständighet och tjena som ett ytterligare värn mot Frankrikes inkräktningar*

Lord Castlereagh till Mr Thornton.

(Särskildt och hemligt.)

Sir. Foreign office den 13 mars 1812.

Vid er ankomst till Sverige har ni att betrakta det såsom en första uppgift med er beskickning att söka erhålla de noggrannaste upplysningar om de nu rådande förhållandena i norra Europa; och torde ni till mig öfversända för prinsen-regentens vägledning de mest detaljerade meddelanden om de händelser, som tilldraga sig på båda stränderna af Östersjön.

Ni bör göra det till en uppgift för er att blifva förtroligt bekant med M. Nicolai, Rysslands chargé d'affaires i Stockholm, och skall ni under hand å ert hofs vägnar meddela honom till upplysning för hans regering att Mr Liston står i begrepp att afresa till Konstantinopel såsom ambassadör hos Porten, samt att han af prinsen-regenten erhållit särskild befallning att använda sina bona officia till att befrämja en uppgörelse mellan Ryssland och Turkiet. Samtidigt dermed kan ni underrätta M. Nicolai att alla meddelanden, som den ryska regeringen kan finna lämpligt att göra den engelske ambassadören i Konstantinopel, skola af honom mottagas och begagnas på sätt som kan vara egnadt att åstadkomma en uppgörelse mellan de båda makterna, hvilkas stridigheter i närvarande stund utsätta dem båda för de största faror.

* Härtill är bifogadt utkast till ett fredsfördrag mellan Sverige och England i två punkter, hvars hufvudinnehåll är att förbindelserna mellan de båda landen skulle återställas till hvad de varit den 1 januari 1791 jemte förslag till en särskild artikel rörande "Karlshamns-affären".

Utg. Anm.

Med afseende på Rysslands intressen i allmänhet, så och ehuru förhållandet med kriget afbrutit de vänskapliga förbindelser, hvilka naturligen böra ega rum mellan denna makt och England, kan dock prinsen-regenten aldrig med likgiltighet se detta väldes intressen hotade af Frankrike.

I fråga härom har jag emellertid inga särskilda instruktioner att gifva er. Det har aldrig varit vår politik att egga Ryssland till krig. Tvärt om har det alltid varit den engelska regeringens önskan att lemna denna fråga att helt och hållet afgöras af Ryssland sjelft på sätt, som dess läge och resurser kunde gifva anledning till. Ni skall försöka att af M. Nicolai få veta, så långt han kan vara villig att derom underrätta er, hurudant förhållandet för närvarande är mellan Ryssland och Frankrike; men ni skall icke å er regerings vägnar göra honom något annat officielt meddelande utöfver ett tillkännagifvande att ni erhållit uppdrag att genom honom underrätta hans hof om eder ankomst till Stockholm samt att ni är bemyndigad att mottaga hvarje meddelande ryska regeringen kan finna sig uppkallad att göra den engelska.

(Enskildt och förtroligt.)

Sir. Foreign office, den 13 mars 1812.

Det inflytande kronprinsen nu mera måste anses utöfva inom den svenska regeringen gör det nödvändigt, för att en klar föreställning skall kunna vinnas om denna regerings afsigter, att ni vid er ankomst skall särskildt betona er önskan att få personligen sammanträffa med prinsen och af honom anhålla om ett öppet och klart tillkännagifvande af hans åsigter och planer.

Vid edert samtal med kronprinsen skall ni på ett sätt. som minst kan verka stötande eller framkalla intrycket af att engelska regeringen hyser någon känsla af småaktigt misstroende, öppet och utan omsvep för honom framhålla att han måste vara beredd på att mötas af en naturlig om än långt ifrån oöfvervinnerlig misstro mot honom personligen och det sätt, hvarpå han kommer att leda den svenska regeringens rådslag. Vi se med tillfredsställelse allt hvad han gjort för att öfvertyga det folk, som kallat honom till sin tron, att han, då han gjort Sverige till sitt andra fädernesland, också gjort sig solidarisk med dess intressen.

Intrycket häraf kan icke undgå att i sin mån verka bestämmande på Englands handlingssätt, men för såvida kronprinsens önskan går ut på att vinna prinsen-regentens fulla tillit, måste han dock mera lita på tiden och de gemensamma intressenas utveckling, än vänta att h. k. h. skulle vara färdig att med ens gifva verlden en obetingad försäkran att en sådan tillit redan nu förefinnes.

Om denna förklaring afgifves på ett lämpligt sätt, hoppas man att den skall kunna komma kronprinsen att erkänna berättigandet af den betänksamhet, hvarmed vi anse det nödvändigt att till en början bedrifva underhandlingarna om de önskningsmål Sverige vidare har i sigte. Den vigt prinsen-regenten fäster vid att en korrekt uppfattning må kunna vinnas så väl om denne mans enskilda karakter, som ock om de planer, med hvilka han umgås, sedan omständigheterna försatt honom i en ställning der han kunnat öfva ett väsentligt inflytande på förhållandena i norra Europa, torde göra det tillräckligt tydligt för er att en af de vigtigaste uppgifterna för er beskickning är att insamla alla de upplysningar hvilka möjligen kunna tjena att sprida något ljus öfver hans planer. Så långt omständigheterna det medgifva skall ni derför också bemöda er att vinna kännedom om hans karakter, hans vanor och hans åsigter, och skall ni med yttersta utförlighet till mig inberätta edra iakttagelser i alla dessa afseenden.

Sir. Foreign office, den 25 mars 1812.

Ni skall meddela den svenska regeringen, att h. m:ts skepp i Östersjön utan tidspillan fingo order att uppbjuda sin yttersta vaksamhet för att hindra införandet af trupper, vapen eller andra krigsförnödenheter till Norge samt att så vidt möjligt hindra den fiendtliga eskaderns framträngande öster ut längs med Östersjökusten, likasom ock att på det mest vänskapliga sätt behandla de svenska fartyg, som kunna träffas ute i öppen sjö.

Åtgärder hafva äfven blifvit vidtagna för att sammandraga vår flotta i dessa farvatten så snart årstiden och försigtigheten sådant medgifva och ehuru det icke anses lämpligt att utsända större fartyg för en kort tid, hafva order dock redan utgått till

åtskilliga lättare fartyg att begifva sig till denna destinationsplats.

Prinsen-regenten har i de till vår regering ingångna meddelandena med största tillfredsställelse iakttagit med hvilken bestämdhet Sverige fortfar att möta Frankrikes hotande framställningar och dess fortsatta sträfvanden till en nära förbindelse mellan sina intressen och Rysslands. H. k. h. skulle med ytterligare ökad tillfredsställelse se, derest en för norra Europas säkerhet så lofvande förbindelse blifvit befästad genom ett fördrag i kraft af hvilket de båda makterna förbundit sig till inbördes samverkan och understöd.

H. k. h. kan endast beklaga, att under det han så lifligt förenar sig i de båda staternas önskan att kunna häfda det nordliga Europas sjelfständighet och offensivt uppträda mot fienden, det sätt hvarpå hans tjenster tagas i anspråk på andra håll dock göra det omöjligt för honom att understödja deras ansträngningar i den utsträckning han skulle önska. Edra instruktioner hafva redan framhållit de svårigheter han erfar med afseende på penningsändningar, och hvad angår behofvet af trupper är detta icke mindre på halfön (Spanien). All den hjelp Englands flotta kan lemna den gemensamma saken skall deremot med nöje gifvas, så snart den föreslagna samverkan blifvit närmare aftalad.

Så snart prinsen-regenten får höra från er att öfverenskommelsen mellan Sverige och Ryssland hunnit närmare sin fullbordan skall h. k. h. derför också afsända en fackman att med den förbundna regeringen aftala de rörelser, som under det förestående fälttåget böra utföras mot fienden. Mera är det ännu omöjligt att säga om de allmänna grunddragen af en fälttågsplan, hvilka finnas nedlagda i hr Rehausens meddelande.

Sir. Foreign office, den 27 mars 1812.

Mr Cooke har meddelat mig edert enskilda bref af den 21 d:s, deri ni anmärker att en artikel blifvit förbigången, hvilken på ett eller annat sätt kunde beröra de fördelar Sverige skulle hafva att vänta i följd af ett fördrag sådant som det hvilket nu är i fråga, samt att i edra instruktioner heller intet annat sätt tyckes vara eder anvisadt, hvarpå den svenska regeringen skulle

kunna erhålla något slags skriftlig försäkran eller förbindelse om att, i händelse fredsslutet med England skulle leda till ett krig med Frankrike, gemensamma mått och steg då må kunna vidtagas till skyddande af Sverige och dess sjelfständighet.

Den antydda artikeln utelemnades i förslaget till en fredstraktat, då det i allmänhet betraktades öfverflödigt att träffa bestämmelser om hvad som med säkerhet kunde lemnas åt de båda staternas tydliga intressen att afgöra, men om ni emellertid skulle finna att svenska regeringen fäster någon vigt vid en allmän bestämmelse af denna natur — bindande för England för den händelse Sverige genom fredsslutet med oss skulle ådraga sig ett krig från Frankrikes sida — finner hon det icke möta några hinder att ni inför en sådan bestämmelse i fördraget, stadgande att England i sådan händelse skall biträda åtgärder till försvarande af Sverige och dess oberoende.

En generel artikel af detta slag är att föredraga framför ett utförligare åtagande i form af en deklaration och en kontradeklaration med beskrifning af det slags samverkan, hvilket för framtiden kan komma att ega rum. Edra instruktioner innehålla en fullständig framställning af de orsaker hvarför detta kan blifva på ett tillfredsställande sätt afgjordt först sedan kriget mellan Sverige och den gemensamma fienden blifvit faktiskt förklaradt och den engelska regeringen erhållit närmare upplysningar om Sveriges planer och resurser för offensiva åtgärders vidtagande.

(Most secret.)

Sir. Foreign office, den 27 mars 1812.

I det förslag till en operationsplan, hvilket innehålles i baron Engeströms skrifvelse af den 12 d:s, framställes att åtgärder borde vidtagas för att förmå Danmark att sluta sig till förbundet mot Frankrike, och att Danmark åt den tyska sidan skulle erhålla ersättning för Norges afträdande till Sverige.

Prinsen-regenten kan icke för ett enda ögonblick förmoda att vare sig Ryssland eller Sverige skulle vilja understödja ens den aflägsnaste tanke på att Danmark skulle ersättas med någon del af h. m:ts kurfurstendöme; men på det att något tvifvel icke måtte kunna ega rum rörande h. k. h:s uppfattning af en för

hans kunglige faders undersåter i kurfurstendömet så väl som för hans familjs värdighet betydelsefull fråga, skall ni utan att dermed antecipera sjelfva den allmänna öfverenskommelsen, dock så snart denna fråga kommer på tal, bestämdt gifva till känna att engelska regeringen omöjligen kan gifva sitt samtycke till något aftal, hvilket på något sätt skulle kunna inkräkta på h. m:ts kurfurstliga rättigheter.

Mr Thornton till lord Castlereagh.

Mylord. Göteborg den 2 april 1812.

Jag har äran underrätta eders välborenhet, att jag ankom till Vinga Sand på eftermiddagen den 31 mars efter en sex dagars resa från Leith, och sedan jag samma afton afsändt en svensk kurir hit till staden med de bref jag medförde till grefve Rosen, vidtog nämdc grefve ofördröjligen åtgärder för min landstigning och afresa hit, och inträffade jag här förliden afton.

Det är min afsigt att tidigt i morgon fortsätta min resa till Stockholm, och så vida vägarne icke blifvit allt för mycket skadade genom den stora mängd snö som fallit, skall jag försöka att nå hufvudstaden på måndags natten (den 6 d:s) eller senast under loppet af den följande dagen.

Jag fann grefve Rosen beredd att genast lemna mig ett pass för fortsättandet af min resa till Stockholm och har han äfven förklarat sig angelägen om att så mycket som möjligt påskynda denna min färd. Det vill synas som om riksdagen skulle komma att öppnas i Örebro, den för dess sammanträdande bestämda platsen, den 13 d:s och kommer hofvet att lemna Stockholm för att afresa dit den 9 d:s, hvarför grefve Rosen också befarade, att om jag icke vore i hufvudstaden vid den redan nämda tiden, jag icke skulle finna tillfälle att meddela mig med baron Engeström före hans afresa till Örebro, ett förhållande hvarvid han tycktes fästa stor vigt. Å andra sidan har jag äfven för egen del lika goda skäl att söka påskynda min resa: om nämligen min ankomst fördröjes allt för nära intill dagen för hofvets afresa, kan det hända att jag blir uppmanad att begifva mig omedelbart till Örebro i stället för att eljest fortsätta fram till Stockholm, och jag skulle då komma i en svår förlägenhet för huru jag skulle

kunna utföra den senare hälften af det uppdrag, som i ers välborenhets instruktioner blifvit mig lemnadt.

Baron Nicolai är fortfarande i Stockholm såsom Rysslands chargé d'affaires, men jag hör att den förut varande ministern general Suchtelen ankommit dit, ehuru han ännu icke återinträdt i utöfningen af sina officiela åligganden. Det säges till och med att han heller icke kommer att göra det, då det pass, med hvilket han reser, betecknar honom med den egendomliga titeln af *voyageur accrédité* och låter förmoda att han är bestämd för något annat uppdrag på något annat ställe. Möjligen är det också denna titel, som gifvit anledning till ett här i omlopp varande rykte, att han nämligen skulle vara på väg till England.

(Most private and secret.)

Mylord. Göteborg den 2 april 1812.

Jag skulle knappast hafva besvärat ers välborenhet med ett bref sådant som det här föreliggande härifrån platsen, hade det icke varit derför att jag önskade bespara ers välborenhet det tröttande arbetet med en chiffer, hvartill jag i alla händelser måste taga min tillflykt, om, som väl sannolikt är, jag ser mig tvungen att från Stockholm ännu en gång återkomma till samma ämne.

De enda personer jag här träffat, utom konsul Smith, i hvars hus jag bor, äro grefve Rosen och den person, hvars meddelanden jag i England hade äran framlägga för ers välborenhet. Båda hafva talat en hel del med mig angående olika punkter och hvad som förmodas vara ändamålet med de förestående underhandlingarna, utan tvifvel i afsigt att på så sätt kunna utröna huru långt jag har bemyndigande att gå med afseende på den vigtiga frågan om penningeförsträckningar (så väl som ock rörande Norge), men det var den sist nämde af dessa båda herrar, som, med tillåtelse dertill af grefve Rosen och, som han sade, M. Wirsén, finansministern i Stockholm (efter hvad han lät mig förstå, de två enda personer, som äro invigda i hemligheten) gjorde mig följande meddelanden i subsidie-frågan.

Han sade att kronprinsen genom den frikostighet omständigheterna ålade honom att visa samt det understöd han lemnat

svenska undersåter, som blifvit lidande genom Frankrike, och hvaraf han uppräknade åtskilliga fall, nu fann sig hafva alldeles uttömt alla de tillgångar han kunde kalla sina egna och icke hade medel att längre bestrida vissa utgifter, hvilka hans ställning påkallade och äfven gjorde nödvändiga, för upprätthållandet af hans popularitet och anseende bland hans nya undersåter. Det apanage han uppbär i sin egenskap af kronprins (och hvilket jag tror vara temligen måttligt tilltaget) lemnade honom ingenting öfrigt för att möta dessa utomordentliga utgifter. Han frågade mig derför, om det icke kunde låta sig göra att af de subsidier England kunde komma att bevilja, en del (åtta eller tio tusen pund i månaden *: ers välborenhet ser hvilka småsaker man spekulerar på) kunde afdragas för kronprinsens räkning, att af honom användas för de ändamål jag här ofvan omnämt, och borde detta ske på sådant sätt, att det icke blefve synligt i sjelfva subsidietraktaten, för hvars alla bestämmelser så väl som för alla statsverkets medel han naturligtvis måste göra räkning inför nationen. *(— — he asked me, whether it would not be possible that in the subsidies which would be granted by England, some mode could not be devised of abstracting a portion of it (some eight or ten thousand pounds a month: You see, My Lord, the trifles which are in contemplation) for the use of the Prince Royal in the way I have above described, in such a manner as not to appear upon the face of the treaty of subsidy, for every stipulation of which as well as for all public money he must naturally account to the nation).* Detta, tillade han, var äfven fallet med uppgörelsen om Karlshamnslasterna, hvaraf ingenting kunde komma prinsen till godo. Han sporde mig i sjelfva verket rent ut huruvida det icke kunde låta sig göra att under titeln "hemliga fonder" lemnades något belopp öfver och vid sidan om den summa som kunde komma att stipuleras i traktaten. **

---

* Från 1,728,000 till 2,160,000 kronor sv. om året.

** *Mr Thornton till lord Castlereagh.* Särskildt och hemligt.

Mylord. Stockholm den 8 december 1812.

Jag har äran underrätta ers välborenhet att jag i dag dragit på er genom hrr Reid, Irving & komp. i London, och på trettio dagars sigt för ett belopp af fem tusen pund ur h. m:ts hemliga fonder, och bifogar jag till denna depesch ett qvitto i den vanliga formen.

Ers välborenhet kan väl förstå, att med de instruktioner hvilka jag har att följa, mitt svar icke kunde blifva annat än så sväfvande och vilkorligt som möjligt, endast framhållande den stora svårigheten vid att kunna bringa ett dylikt arrangement i öfverensstämmelse med parlamentets rätt att undersöka och stadfästa alla offentliga utgifter. Men jag skulle icke anse mig handla rätt om jag icke framlade detta meddelande för ers välborenhet, då, som ni torde minnas, detta var hvad jag hade äran att i Mr Cookes närvaro nämna för ers välborenhet under det, som jag tror, nära nog allra första samtal vi hade om de svenska affärerna. När jag i fjor var vid Östersjön hörde jag redan talas om något sådant, och jag förmodar att behofvet blir allt mera trängande.

Med anledning af hvad ers välborenhet uppdragit åt mig att säga och göra i fråga om subsidierna, borde jag icke tillåta mig att säga ett enda ord vidare; men jag hoppas att det må vara mig tillgifvet om jag tillåter mig påpeka att h. m:ts regering måhända lämpligen borde taga i öfvervägande om icke, då man bestämdt vägrar att lemna några subsidier, för såvida man önskar att hålla prinsen och den delen af folket han önskar vinna såväl som för öfrigt nationen i dess helhet, vid godt lynne, den möjligt bästa utvägen härför vore att i stället lemna någon mindre summa i denna form. Jag är öfvertygad om att den mindre summan under sådana omständigheter skulle åstadkomma den ojemförligt största effekten, och jag tror äfven att de summor Frankrike årligen utgaf för att sedan två hundra år tillbaka binda detta land vid sina intressen, voro mycket obetydliga i jemförelse

---

Jag har äran o. s. v.

Detta qvitto är bortklippt från arkivhandlingarna. Att döma af slutorden i den ofvan anförda depeschen tyckes denna hemliga penningsändning icke hafva varit den första, efter det vänskapliga förhållandets återställande med England. Hvem dessa hemliga penningsändningar kommo tillgodo, är på grund af ofvanstående icke så synnerligen svårt att gissa.

En andra lika lydande depesch, vid hvilken qvittot likaledes är frånklippt, bär datum af den 11 februari 1813 och talar om en i samma ordning utbetalad summa af nio tusen pund st., hvarefter tillägges: detta är det sista belopp jag skall hafva att draga på den hemliga fond ers välborenhet instruerade mig med. *Utg:s anm.*

med de subsidier, som lemnas för offentliga ändamål och offentligen redovisas.

Mylord. Stockholm den 9 april 1812.

Jag har äran underrätta eders välborenhet att jag anlände hit till hufvudstaden natten till den 6 d:s, såsom jag hoppades göra, ehuru jag i följd af den stora mängd snö som fallit, såg mig nödsakad för två dagar färdas i en öppen släde i ett temligen oblidt väder.

Tidigt på morgonen underrättade jag baron Engeström om min ankomst med uttalande af min önskan att blifva underrättad hvar och när jag kunde få äran att personligen göra honom min uppvaktning, och då han härtill svarade att han önskade genast träffa mig, blef jag införd till honom i hans egen bostad.

Alldenstund det var bestämdt att hofvet skulle begifva sig till Örebro den 9 (i dag) var jag beredd att genast börja förhandla med honom om de frågor, som innehållas i eders välborenhets instruktioner, men med uttryckande af det synnerliga nöje min ankomst beredde honom, inskränkte han sig emellertid till att säga det han genast skulle underrätta konungen och kronprinsen derom, hvarefter han började att tala om vissa allmänna politiska frågor, af hvilka jag möjligen skall få tillfälle att återkomma till en och annan i de bref jag ytterligare kan komma att afsända med denna samma lägenhet.

Först på aftonen samma dag begaf jag mig efter förut träffadt aftal till kabinettets lokal i slottet, der ministern för utrikesärendena förestälde mig för baron Wetterstedt, som jag träffat under min förra vistelse i Sverige, och sedan baron Engeström underrättat mig att h. m:t konungen af Sverige utsett dem båda att underhandla med mig om de särskilda punkterna af det i frågasatta fördraget mellan de båda makterna, tillade han, att det skulle vara dem ett nöje att genast få höra hvad jag hade att meddela i fråga om några af de i mina instruktioner omhandlade punkterna.

Då jag väl kunde förstå att frågan om Norge var den vid hvilken den här varande regeringen fäste största vigt, ansåg jag lämpligt att börja med detta ämne, ehuruväl det lilla jag derom

hade att säga svårligen kunde väntas skola komma att motsvara de djerfva förhoppningar de funnit sig föranlåtna att hysa derom. Jag förklarade att h. m:ts regering mycket väl insåg huru grundade de farhågor voro, hvilka Sverige hyste för ett framtida anfall från det hållet i följd af fredsslutet med England, samt icke heller fann något orimligt i en politik, hvilken genom att införlifva detta land med Sverige åtminstone lade hafvet emellan hvarje anfall från en fiendtlig granne. Såsom ett bevis på att England icke var afvogt sinnadt mot förslaget i och för sig framhöll jag, att sir John Moore haft i uppdrag att samverka med f. d. konungen af Sverige till Norges eröfring. Men h. m:ts regering fann det omöjligt att inför sig sjelf och inför nationen rättfärdiga en omedelbar öfvergång från krigstillstånd (huru mycket förklaringen deraf än varit framtvungen och huru mildt det äfven utförts) till ett så förtroligt förhållande som en garanti af denna eröfring måste antyda. Jag framhöll äfven att det icke ens kunde vara till fördel för Sverige att gifva Bonaparte så goda förevändningar och skäl på hand, som en dylik bestämmelses uppsättande jemnsides med fredsfördraget nödvändigt måste lemna för hans bundsförvandters vidkommande.

Å andra sidan framhöllo de båda nämda herrarna att garantien var vilkorlig och skulle absolut ingenting hafva att betyda derest eröfringen icke egde rum, och att England derför icke kunde komma att erfara den ringaste följd af företagets misslyckande. Man har sedermera förklarat för mig att Englands medgifvande till Sveriges försök att göra denna eröfring kanske skulle vara ett lämpligare uttryck för hvad denna senare makt önskar än talet om en garanti af eröfringen, om nu öfver hufvud taget någon skilnad verkligen förefinnes i dessa båda uttryck. Det anmärktes att öfverenskommelsen kunde förblifva hemlig till dess tiden kom för dess utförande i följd af fiendtligheternas öppnande från Frankrikes och Danmarks sida, att fredsslutet med England i sjelfva verket ensamt för sig skulle komma att af Frankrike betraktas som ett fullt ut lika hotande och fiendtligt aftal som något der möjligen kunde träffas; och hvilken borgen skulle de väl hafva för sin egen säkerhet, om en fred afslöts med England utan att man på förhand vore förvissad om detta senare lands sam-

tycke till denna eröfring och om dess medverkan till den sammas utförande.

I går kl. 11 på morgonen fortsattes förhandlingarna rörande de öfriga punkterna i ers välborenhets instruktioner, och hade jag då att göra ett annat heller icke särdeles behagligt tillkännagifvande, nämligen att h. m:ts regering omöjligen kunde se sig i stånd att lemna några penningeförsträckningar; men enär omöjligheten i och för sig var ett afgörande svar på hvarje invändning, då sådana endast kunnat göras i fråga om viljan men icke i fråga om förmågan, tycktes det mig som om man i denna punkt lättare fann sig i ett afslag. De svenska ministrarne tycktes heller icke hafva hyst några synnerligen stora förhoppningar i detta afseende. Då vi härefter öfvergingo till att tala om det begränsade understöd i vapen, ammunition och persedlar h. m:ts regering var villig att lemna, ansåg jag rättast att icke dividera om lägst eller högst, utan att genast nämna huru långt jag i öfverensstämmelse med ers välborenhets instruktioner var berättigad att ytterst gå, nämligen vapen för tiotusen man med tillhörande ammunition samt persedlar för tjugotusen. Mot dessa qvantiteter gjordes några anmärkningar, och jag vill icke dölja för ers välborenhet att begäran måhända längre fram kommer att göras om någon mindre tillökning, ehuru jag icke på ringaste sätt uppmuntrade några förhoppningar i det afseendet. Stor tillfredsställelse framkallades af den tillåtelse ers välborenhet medgifvit mig att lemna till inköp och utförsel från England af salpeter, derest så skulle finnas behöfligt, och dess användande i Sverige för detta lands eget bruk.

I fråga om öfverlåtandet till Sverige af en fransk ö i Vestindien, instämde de på det mest obetingade och hjertliga sätt i hvad h. m:ts regering fordrat om att denna icke skulle få aflåtas eller bortbytas utan Englands bifall, lika som de bestämdt förnekade hvarje tanke på att göra ett dylikt medgifvande till någon makt, hvilken denna så än månde vara; och trodde jag mig i det egendomliga sätt hvarpå en *fransk* ö särskildt framhölls såsom önskvärd, se ett tecken till att kronprinsen personligen väntade sig en stor tillfredsställelse af att få tillfoga Bonaparte denna förödmjukelse. Saken togs *ad referendum*, och S:t Lucie

nämndes såsom den ö, om hvilken man antagligen skulle komma att anhålla.

— —

(Depeschen slutar med att bl. a. omnämna huru som frågan om Norges eröfring åter igen förts på tal af de svenska underhandlarne, ehuru med lika liten framgång som förut.)

(Most secret.)

Mylord. Stockholm den 9 april 1812.

Under det första samtal jag morgonen efter min ankomst hade med baron Engeström meddelade mig denne att general van Suchtelen, Rysslands f. d. minister vid detta hof, för närvarande utan att uppträda öppet i någon diplomatisk egenskap, hade i särskildt uppdrag att förhandla om och underteckna ett alliansfördrag mellan Sverige och Ryssland.

Vid mitt andra samtal i går på morgonen med de svenska ministrarne i kabinettets embetsrum fann jag mig, när fråga åter blef om Norge, föranlåten att fråga baron Engeström huru vida Ryssland var underrättadt om Sveriges önskningar och huru vida det icke vore fara värdt att hofvet i Petersburg skulle taga illa vid sig detta infall på Danmarks område; och jag måste för ers välborenhet tillstå, att det icke var utan en viss öfverraskning öfver att finna saken redan så långt avancerad och med en viss förlägenhet öfver min egen okunnighet jag nu fick höra, att Ryssland lemnat sitt bifall till Norges införlifvande med denna makt och äfven förbundit sig att med en truppstyrka bistå Sverige för ändamålets vinnande, jag tror genom ett anfall på Sjælland. Baron Engeström tillade att hr van Suchtelen just i samma ögonblick enligt förut träffadt aftal väntades för att underteckna fördraget (han blef verkligen också anmäld medan jag ännu var qvar), och företeende ett fullfärdigt exemplar af fördraget tillät han mig att afskrifva två punkter deri, den 2:dra och 15:de, den förra innehållande bestämmelsen om Rysslands medgifvande till Norges införlifvande med Sverige, såsom vilkor och förutsättning för att den senare makten skulle taga del i ett kontinentalkrig, och den senare punkten förbindande de kontraherande makterna att inbjuda England till att biträda allians-

fördraget. Jag har den äran att här innesluten till ers välborenhet öfversända en afskrift af dessa båda artiklar. Jag har icke träffat baron Engeström sedan i går, men jag betviflar icke att ju icke fördraget blef undertecknadt.

Mr Thornton till baron von Engeström.

Herr baron. Stockholm den 8 april 1812.

Med dagens kurir har jag från mitt hof mottagit depescher*, hvilka bemyndiga mig att gå något längre än hvad mina första depescher tilläto, enligt hvad jag hade äran meddela ers excellens vid våra konferenser i går afton och i dag. Detta bemyndigande, hvarom jag i sjelfva verket hade anhållit efter min afresa från London, går icke uttryckligt ända till frågan om Norges förening med Sverige, men innehåller ett åtagande i allmänhet å Englands sida att i förbindelse med Sverige vidtaga åtgärder för att häfda dess sjelfständighet och säkerhet för den händelse att Frankrike eller någon som helst annan makt i följd af vår försoning skulle förklara krig.

Om eders excellens skulle anse en dylik allmän bestämmelses intagande i fredsslutet vara tillräcklig såsom basis för en öfverenskommelse, hvilken framdeles och i den mån saken utvecklar sig, må kunna närmare afslutas, skulle det icke vara någon svårighet för mig att för h. m:ts konungens af Sverige godkännande framlägga ett förslag till fredstraktat i tre eller fyra artiklar, som vi skulle kunna underteckna här eller också omedelbart efter min ankomst till Örebro. Jag tror, ers excellens, att vi äro öfver ens om alla de hufvudsakliga frågor *(points principaux)* som kunna följa af fredsfördraget, och jag vågar åtaga mig att lofva att sedan Sverige lemnat detta bevis på sin lojalitet och sin tillgifvenhet för de rätta principerna, detta ingalunda skall komma att fördröja uppfyllandet af alla de önskningsmål vi skulle kunna hysa med anledning af denna lyckliga händelse.

I betraktande af de förberedelser för den nära förestående resan, med hvilka ers excellens nu måste vara upptagen, anhåller jag att framdeles få yttra mig angående åtskilliga frågor af

---

* Se ofvan lord Castlereaghs af den 27 mars.

mindre vigt, och tillåter jag mig förnya försäkringarna om den vördnad o. s. v.

Baron von Engeström till Mr Thornton.

M. h. Stockholm den 9 april 1812.

Jag har mottagit det bref ni i går tillskrifvit mig och har icke underlåtit att genast framlägga det samma för konungen. Stående i begrepp att i detta ögonblick anträda min resa, är det mig omöjligt att här i Stockholm meddela mig med er rörande de deri omhandlade frågorna, men omedelbart efter min ankomst till Örebro skall jag låta mig angeläget vara att vidtaga de för eder vistelse i denna stad nödiga anordningarna, för att så snart som möjligt kunna afsluta de inledda underhandlingarna.

Mottag, m. h., o. s. v.

Mr Thornton till lord Castlereagh.

Mylord. Stockholm den 9 april 1812.

Under det första samtal jag morgonen efter min hitkomst hade med baron Engeström berättade han mig att Frankrike gjort två försök att förmå Sverige och kronprinsen att deltaga i kriget mot Ryssland. Det första gjordes genom M. Signeul, svensk konsul i Paris, som skickades hit med visserligen icke undertecknade men af hertigen af Bassano dikterade förslag; det andra genom grefve de Neipperg, den österrikiske ministern vid detta hof, som med en kurir från furst Schwarzenberg, den österrikiske ambassadören i Paris, fick mottaga underrättelse om att en off- och defensiv allians mellan Österrike och Frankrike blifvit undertecknad i Paris den 14 sistlidne, hvarmed följde uppdrag att försöka förmå Sverige att biträda denna naturligtvis mot Ryssland riktade allians. Utan tvifvel har eders välborenhet redan förut hört talas om detta fördrag, hvilket tillintetgör alla hittills hysta förhoppningar om Österrikes neutralitet under den förestående striden och i kraft af hvilket Österrike, enligt hvad baron Engeström meddelade mig, skall på galliziska gränsen bistå Frankrike med fyrtio tusen man. Enligt i dag med en kurir från Pe-

tersburg mottagna underrättelser, uppgifves den österrikiska hjelpstyrkan skola komma att utgöra etthundra tusen man och ersättningen för denna hjelp kommer att utgöras af preussiska Schlesien och återställandet af de illyriska provinserna.

Hvilka fördelar man lofvat Sverige för dess tillträdande till denna allians, nämnde icke baron Engeström, utom så vidt jag kan minnas, så mycket af svenska och ryska Finland, som man kunde vilja begära samt besittningen af Norge. På vägen till Stockholm hörde jag från ett håll, jag skulle vilja anse såsom otvifvelaktigt mycket väl underrättadt, att Bonaparte skulle hafva gjort bruk af hotelser (vare sig vid det ena eller andra tillfället, framgick dock icke rätt tydligt) hvilka gingo ända derhän att tala om rikets upplösning, samt att han begärt det konungen och kronprinsen skulle sammanträffa med honom i Hamburg. Jag har likväl svårt att sätta tro till dessa uppgifter, åtminstone för så vida de skulle hafva afseende på någotdera af de båda nämda tillfällena, och af hvad jag redan sett och hört tror jag mig böra säga att Bonaparte i sanning skulle hafva känt mycket litet till menniskonaturen och den man, han hade att göra med, om han trodde sig kunna vinna honom genom hotelser.

Grefve de Neipperg har blifvit återkallad af sitt hof, för att begifva sig till armén i Gallizien, efter hvad man tror sig veta, och kommer han att inom några få dagar lemna denna hufvudstad till stor saknad för alla dem jag här hört tala om honom, och efter hvad han sjelf låter förstå utan någon synnerlig förkärlek för den sak, i hvars tjenst han kommer att användas. Han är, efter hvad jag hör, en afgjord anti-gallican.

M. Signeul hade af franska regeringen blifvit ålagd att återvända till Paris omkring den 12 april och den österrikiske kuriren kan först hinna återkomma dit ännu något senare. Häraf drog M. Engeström den slutsatsen, att Bonaparte icke kunde lemna Paris åtminstone före den 12, och ansåg han att fälttåget svårligen kunde öppnas förr än i juni månad.

(Hemligt och särskildt.)

Mylord. Stockholm den 9 april 1812.

Under mitt första samtal med M. Engeström underrättade mig denne att jag med all säkerhet kunde påräkna att blifva förestäld för kronprinsen före hans afresa till Örebro, men att jag deremot för närvarande icke kunde blifva presenterad för konungen. Härpå var jag fullkomligt beredd, och kunde visserligen heller icke vänta något annat under de nu rådande förhållandena.

När jag på aftonen samma dag begaf mig till kabinettets lokal i slottet, berättade mig baron Engeström, utan att förut hafva underrättat mig om hvad afsigten var, att han skulle föra mig till kronprinsens rum och förställa mig för h. k. h., och afbröts också för detta ändamål den konferens, om hvilken jag haft äran att meddela ers välborenhet i förra delen af min depesch n:o 2. De båda ministrarna, baron Engeström och baron Wetterstedt förde mig genom slottets enskilda trappuppgång till prinsens våning.

Efter de första frågorna rörande min resa öfvergick prinsen genast till att tala om ändamålet med min beskickning; han bad mig uttala mig derom öppet, *de bonne foi;* h. m:ts regering kunde vara öfvertygad om att han skulle tala på samma sätt; prisade i de kraftigaste ordalag den ståndaktighet England visat, och han var viss om att Sverige också skulle visa sig mäktigt af ståndaktighet, den första af alla dygder i tider sådana som den närvarande.

Han visste (sade han) och fann det helt naturligt, att man för halftannat år sedan misstänkte, att hän kommit till Sverige genom Napoleons inflytande och för att tjena såsom dennes vasall; detta hade aldrig varit förhållandet och han skulle aldrig hafva samtyckt att komma hit på sådana vilkor; han hade aldrig varit Napoleons vasall, då han tjenade under dennes befäl; han hade varit general-major redan när Bonaparte var *à la mamelle* (som prinsen uttryckte sig), fast den senare trodde att allt och alla skulle rätta sig efter honom; hvad honom (prinsen) angick hade han med sitt eget svärd och ingalunda genom någon Napoleons gunst blifvit hvad han var.

Allt detta yttrades på ett naturligt, öppet och oförställdt sätt utan något af dessa hos fransmännen eljest så vanliga fanfaronader, för hvilka prinsen tyckes vara nästan så fri som någon fransman jag någonsin träffat, samt med ett sken af uppriktighet i förening med mycken liflighet i ansigtsuttrycket och detta hvad fransmännen kalla *le jeu de la physionomie*, och jag vill äfven nämna för ers välborenhet att jag när helst han talade om Bonaparte tyckte mig hos honom tydligen skönja en personlig bitterhet och motvilja. Ett par punkter, rörande hvilka vi i viss mån kommo till något resultat, har jag redan hänsyftat till i mina föregående skrifvelser.

Prinsen önskade att jag i mina depescher skulle omtala den nyligen ingångna underrättelsen om det österrikiska fördraget med Frankrike, som, menade han, möjligen ännu icke kommit till h. m:ts regerings kunskap. Förhållandet härmed, anmärkte han, kunde möjligen komma att blifva till stor olägenhet för Ryssland, derest kriget mot Turkiet icke bragtes till ett snart slut och turkarne kunde förmås att ställa sig på de allierades sida; detta skulle nämligen i så fall kunna hålla österrikarne tillbaka, under det deremot, om det turkiska kriget skulle fortsättas, dessa senare hade den stora fördelen af att kunna hota och anfalla ryssarnas flank i Podolien.

Jag torde böra nämna för ers välborenhet, att han med afseende härå helt godmodigt anmärkte att vi i Konstantinopel hindrat turkarne från att till Rysslands förmån gå in på Seretgränsen i Moldau. Derom tillät jag mig att uttrycka vissa tvifvel, under det jag i hvarje fall måste säga mig vara fullkomligt okunnig derom. Jag har sedan frågat baron Engeström hvarifrån denna föreställning härledde sig; han fäste icke synnerlig vigt dervid, utan trodde det endast hafva varit en antydan om vår fruktan för att vedervåga vårt inflytande hos Porten genom att synas understödja de ryska anspråken.

När jag stod i begrepp att lemna prinsen bad denne mig anhålla att ers välborenhet ville till prinsen-regenten framföra hans vördnadsfulla helsning.

Jag hoppas att eders välborenhet icke anser mig vara i stånd till att däras af ett första intryck eller att hysa mindre *motvilja* än någon af mina landsmän mot det som är franskt;

men jag måste erkänna att mina första intryck af denne man voro gynsamma, samt att han, af alla tecken att döma, har både karakter och energi med en beslutsamhet, som kan åstadkomma stora ting. Om hans personliga motvilja för Bonaparte kan intet tvifvel råda, och den senare tyckes hafva behandlat honom på ett sätt som ytterligare skärpt denna motvilja. Jag ser dessutom att äfven andra än svenskarne äro ytterst fördelaktigt stämda mot honom; bland dessa äro både baron Nicolai, som otvifvelaktigt sympatiserar med England, samt den österrikiske ministern grefve Neipperg, som, enligt hvad jag hör, är föga gynsamt stämd mot allt som är franskt, men det oaktadt hyser stor beundran för kronprinsen.

Jag är viss om att jag skall få många tillfällen att närmare lära känna hans skaplynne i Örebro eller hvar helst han må vistas efter riksdagens afslutande.

Lord Castlereagh till Mr Thornton.

Sir. Foreign Office, den 14 april 1812.

På grund af den omfattande form, hvari förslaget om en öfverenskommelse mellan de nordliga makterna framlades för vår regering i baron Engeströms genom M. Rehausen framlemnade bref, hade jag hoppats att intet afgörande steg skulle tagits i fråga härom utan att ytterligare och fullständiga meddelanden derom på förhand gjorts till England.

Man erfar emellertid nu att baron Nicolai fått i uppdrag att undersöka hvilka det danska hofvets afsigter kunde vara med afseende på den i fråga satta öfverenskommelsen, och det är omöjligt att icke känna starka farhågor för att om det förslag, som skolat göras detta hof, icke blifvit betydligt modifieradt, dess framställande så tidigt som nu kan komma att ställa Danmark i öppen fiendskap till alliansens syftemål och drifva denna makt att med alla sina resurser mera afgjordt än någonsin kasta sig i Frankrikes armar, alldenstund det sätt hvarpå öfverenskommelsen omtalas endast i ett afseende har ett tydligt uttaladt syfte, nämligen att den i fråga varande makten uppfordras att offra en del af sina besittningar.

Den öfverenskommelse, som är i fråga, uppgifves hafva två ändamål:

1) Sveriges utvidgande och trygghet genom Norges eröfring;

2) en kraftig rörelse i franska arméns rygg genom en allierad styrkas användande i norra Tyskland.

Skall denna senare åtgärd försökas med någon utsigt till framgång under det innevarande fälttåget, tyckes Danmarks medverkan dertill vara af behofvet oundgängligen påfordrad, ty om Danmark skulle intaga en fiendtlig hållning, måste antagligen, (förutsatt äfven att svenska och ryska trupper voro i stånd att understödda af den flottstyrka England kommer att lemna, öfversvämma Danmark) hela den gynsamma årstiden åtgå till att eröfra och underkufva Norge och Sjælland, hvilka båda besittningar, äfven om de blifvit eröfrade, icke skulle kunna lemnas utan en betydlig styrka att hålla dem i tygeln, och under hela den tid som på det sättet skulle komma att användas för Norges och Sjællands underkufvande, måste tydligen hela den härför använda styrkan blifva så urståndsatt att göra något som helst mot de franska vapnens framtvingande, som någonsin Frankrike sjelf kunde önska det.

Den enda utsigten för de allierade till att inom den tid, som sannolikt kommer att afgöra fälttågets utgång, blifva i stånd att förfoga öfver en för rörelserna på kontinenten tillräcklig styrka, tyckes bero på huru vida man skall kunna förmå Danmark att biträda alliansen.

Det måste medgifvas att ingenting kan i och för sig vara mindre frestande än det förslag, som, enligt hvad vi erfara, är i fråga satt att göras den danska regeringen. Om krigets utgång kunde med visshet förutses skola blifva till nackdel för Frankrike, kunde möjligen den danska regeringen finna för sig lämpligare att antaga äfven ett i territorielt afseende ofördelaktigt förslag, hellre än att utsätta sig för segrarnes hämd. Men då man antagligen der kommer att beräkna utsigterna på ett helt annat sätt, är det ingalunda antagligt att Danmark, efter alla de uppoffringar det redan gjort för Frankrike, nu skulle slå in på en annan politik under vilkor sådana som de i fråga satta, hvilka gå ut på att Danmark ovilkorligen skulle afstå Norge till Sve-

rige mot en godtgörelse, som skulle åstadkommas i Tyskland, förutsatt att de allierade blifva segrande, men, om de allierade deremot icke blifva segrande, skulle Danmark förlora allt utom Sjælland. Dess besittningar på kontinenten skulle naturligtvis komma att eröfras af fienden, Norge i alla händelser tillfalla Sverige och Sjælland återstå såsom dess enda besittning, osäker nog äfven den, då Jylland, Holstein och de närliggande öarna skulle komma att besättas af franska trupper.

Det tyckes då mera antagligt, att Danmark med risk att förlora Norge, skall söka att försvara Sjælland med alla till buds stående medel, väl vetande att så länge det endast förmår hålla denna ö, de allierade icke skola vara i stånd till att anfalla dess tyska provinser, och att det genom att försvara Sjælland kommer att bevara förhållandet till Frankrike och sålunda utsätta sig för en mindre genomgående sönderstyckning, än om det på de föreslagna vilkoren slöte sig till de allierade.

Resultatet tyckes blifva, att om de allierade icke hafva bättre vilkor att föreslå Danmark, de då måste vara beredda på motstånd från denna makts sida och att den nödvändiga följden af ett sådant motstånd (då Danmark ju för försvarsändamål eger en mycket ansenlig väpnad styrka) måste blifva att det förestående fälttåget allt igenom kommer att upptagas med offensiva rörelser mot Danmarks besittningar, under det hvarje tanke på kontinentala operationer mot fransmännen vid Elbestranden måste öfvergifvas.

Detta kan blifva det oundvikliga resultatet af de respektiva parternas planer och intressen. Vi kunna möjligen finna oss sakna medel att förmå Danmark att skilja sig från Frankrike; vi kunna möjligen finna det lika svårt att förmå Sverige att afstå från att eftersträfva hvad detta land kanske anser väsentligt för dess säkerhet och inflytande; och möjligen kan det också vara till större fördel för de allmänna intressena och framför allt för Rysslands säkerhet att snarare synas gynna än att motsätta sig Sveriges anspråk vid en så kritisk tidpunkt; men vi böra icke tillsluta ögonen för det praktiska resultatet, eftersom det här blir fråga om att taga i vederbörligt öfvervägande i hvad mån Englands intressen betinga ett aktivt bistånd i detta särskilda fall, framför

allt på bekostnad af andra och mot Frankrikes maktställning mera omedelbart riktade rörelser.

Om Rysslands, Sveriges och Danmarks förenade styrka med ens kunde sättas i rörelse på kontinenten, dervid understödd af resningarna i Hannover, Hessen och andra underkufvade och förtryckta stater, lider det intet tvifvel att ju icke en sådan rörelse skulle hafva ett afgörande inflytande på fiendens operationer och tvinga honom att ofördröjligen söka möta en sådan hotande diversion, möjligen på bekostnad af sin ställning vid Weichsel. Men om de allierades anfall icke kan taga den formen, kommer Frankrike icke att försvaga sin hufvudstyrka endast på grund af att ett försök kan komma att göras mot Sjælland eller Norge.

Det återstår att tillse, huruvida icke några bättre vilkor skulle kunna göras Danmark med större utsigt till att förmå denna makt att förena sig med de allierade. Man har ofta tänkt att den bästa politik Danmark kunnat följa, hade varit att under engelskt beskydd försvara sina insulära besittningar och Norge mot Frankrike och att med ens, åtminstone tills vidare, uppgifva sina besittningar på kontinenten, för att i stället tillförsäkra sig en mera oberoende och för dess kommersiela intressen mera fördelaktig ställning. Är Sverige villigt att framställa detta alternativ såsom ett första förslag till Danmark, under förutsättning att Danmark går in på att förena sig med England, Ryssland och Sverige mot Frankrike? I sådant fall är England också beredt att dertill foga ett anbud till Danmark att alla de danska besittningarna både i Ost- och Vestindien ofördröjligen skola komma att återställas.

Ett sådant förslag skulle åtminstone hafva utseende af att taga hänsyn till Danmarks intressen. För att tillfredsställa Sverige skulle man kunna göra ett försök att förmå Danmark till ett medgifvande, att denna senare makt i händelse af framgångar på kontinenten skulle utbyta Norge mot svenska Pommern och andra områden som lämpligen skulle kunna tilldelas Danmark i Tyskland. Men att börja med en begäran att Norge genast skall afstås mot en ännu oviss godtgörelse i Tyskland, är det samma som att afsigtligt besluta att förhållandet till Danmark skall vara fiendtligt.

Hvad som berättigar Sverige till att begära Norge är den fara

hvarför det ser sig utsatt, så länge denna besittning är i händerna på en Frankrike så i allo undergifven makt som Danmark på senare tiden varit. Det torde böra anmärkas att denna fara upphör att finnas till, om Danmark bryter med Frankrike och förbinder sig med Storbritannien och Sverige.

Om Danmark deremot förkastar detta förslag, är det deraf klart att det är oskiljaktligt bundet vid Frankrike, och i så fall kan det blifva en pligt för Sverige och äfven för Ryssland (som dock hittills veterligen icke haft någon orsak till fiendtlighet mot Danmark) att behandla detta land såsom en fiende; och det blir då i vårt intresse att deltaga i striden mot en makt, som icke genom några erbjudanden, huru fördelaktiga de än må hafva varit, kunnat förmås att skilja sig från Frankrike; men så länge der ännu finnes något hopp att förbundet kan komma att utvidgas genom Danmarks upptagande deri och hela den allierade styrkan då med ens i norra Tyskland kan sättas i rörelse mot den gemensamma fienden, måste hvarje hänsyn till både fördelar och grundsatser bjuda att man försöker uppnå detta vigtiga resultat. Det kan sist och slutligen blifva en pligt för oss att bidraga till förverkligandet af Rysslands och Sveriges planer, men det är önskvärdt att vi må använda vårt vänskapliga inflytande till att om möjligt gifva dessa planer en med hela Europas säkerhet mera förenlig riktning.

Ni torde begagna er af första lägliga tillfälle att meddela denna hemställan till svenska regeringen och till upplysning för prinsen-regenten underrätta mig om det sätt, hvarpå den blifvit upptagen.

Mr Thornton till Lord Castlereagh.

(Utdrag.) Särskildt och förtroligt.

Mylord. Karlslund nära Örebro den 16 april 1812.

Dagen innan jag lemnade Stockholm sammanträffade jag med general van Suchtelen, Rysslands minister, som nyligen undertecknat förbundstraktaten mellan sitt land och Sverige. Mötet egde rum hemma hos M. de Moreno och hade enligt hvad jag erfor kommit till stånd på grund af kronprinsens uttryckliga önskan.

Då ingendera af oss hade något särskildt bemyndigande att yttra sig med afseende på förhållandet mellan våra respektiva land, utöfver hvad ers välborenhet gifvit mig i uppdrag att meddela till M. de Nicolai samt hvad å andra sidan innehölls i de båda artiklarne i det ryska fördraget. hvilka M. van Suchtelen visste hade blifvit mig meddelade af baron Engeström, så blef vårt samtal allt igenom af en konfidentiel natur. Jag gjorde honom samma meddelande som jag redan förut gjort M. de Nicolai, och detta desto hellre som jag fann att han skulle stanna qvar här i landet och antagligen inom en icke allt för aflägsen tidpunkt kommer att återtaga sin diplomatiska befattning. Han sade mig att han ofördröjligen skulle skrifva till Petersburg genom M. Santi, som tidigt följande morgon skulle afresa med det undertecknade alliansfördraget, samt att han då skulle anhålla om fullmakt och bemyndigande att träda i underhandlingar med mig, uttalande såsom sin åsigt att sådant kunde göras bättre här i landet än i sjelfva Petersburg, der det franska spioneriet var mera verksamt. Han sade mig att emedan han ännu icke hade någon officiel befattning var han oförhindrad att resa till Örebro, dit kronprinsen låtit honom förmoda att han snart skulle kalla honom, och att Örebro i sjelfva verket också vore lämpligare för hemlighetens bevarande än Stockholm.

Om eders välborenhet är af den åsigt att det på något sätt kunde påskynda en uppgörelse med Ryssland, derest jag blefve gjord underkunnig om h. m:ts regerings planer och sträfvanden i detta afseende, ville jag ödmjukligen anhålla att sådant måtte ske utan tidsutdrägt, ty skyndsamhet är nu framför allt af nöden. Emellertid skall jag meddela allt hvad jag kan få höra af honom.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jag vill icke uppehålla ers välborenhet med general van Suchtelens försäkringar om att kejsaren oåterkalleligen fattat sitt beslut i fråga om den politik han har att följa och tänker att dervid stå fast, samt att äfven M. de Romanzoff är att lita på. Allt detta får framtiden afgöra.

Jag fann mig mycket tillfredsstäld med det sätt hvarpå M. van Suchtelen uttryckte sig, ehuru han visar sig vara både klok och försigtig.

(Hemligt och särskildt.)

Mylord. Karlslund nära Örebro den 16 april 1812.

Sedan jag i går eftermiddag tillbragt fyra eller fem timmar med de svenska underhandlarne, förde mig baron Engeström omkring kl. 8 till kronprinsens rum och ännu en gång hade jag ett långt samtal med denne i den nämde ministerns närvaro.

Efter att hafva lyckönskat mig till sakernas närvarande läge på gränsen af Portugal och uttalat sin oro för en blifvande drabning der, hviken, om den finge en olycklig utgång, skulle i närvarande stund komma att göra de allierade stort afbräck, frågade han mig om jag var *en accord* med baron Engeström rörande ämnet för våra underhandlingar. Jag svarade att så långt ifrån att vi ännu skulle kommit öfverens, hade jag icke bemyndigande att ens tala, och vågade knapt att tänka på något, som gick så långt ut öfver hvad jag fått mig förelagdt att öfverenskomma om.

Han förklarade att det skulle vara ytterst sorgligt om i en stund sådan som den närvarande, då utsigterna till att kunna helt förändra ställningen i Europa mot Frankrike voro gynsammare än någonsin, detta tillfälle skulle gå förloradt i följd af otillräcklig uppmuntran från vår sida. För någon tid sedan, sade han, hade han tillrådt konungen af Preussen att samla hela sin armé under vallarne af Colberg, och hade han gjort detta och på det sättet bundit fiendens händer, skulle Bonaparte aldrig vågat att skicka fram sina trupper, utan blifvit tvingad att underhandla med konungen och skulle sannolikt äfven hafva respekterat hans besittningar. Han visste att konungen af Preussen nu ångrade att han icke följt hans råd. På samma sätt hade han också rådt kejsar Alexander att marschera framåt på det preussiska området och förena sig med preussiska hären; men kejsaren hade hållits tillbaka af sin omgifnings försagda råd, och han hade nu ur allra bästa källa erfarit att kejsaren ångrade att icke hafva tagit hänsyn till hans råd. De ryska och preussiska härarne skulle nu, sade han, kunnat stå i hjertat af Tyskland och nästan vid stränderna af Rhein. Ers välborenhet torde sjelf utan något påpekande från min sida kunna se hvaråt kronprinsen syftade härmed, för den händelse nämligen att ett tillfälle sådant som det här erbjöds försummades af England.

Prinsen började derpå åter igen tala om Norge, dervid tillläggande åtskilliga nya upplysningar, som visa att den politik man tagit sig för att följa, nämligen detta lands förening med Sverige, allt jemt går framåt. Inga förändringar skulle komma att vidtagas i Norges lagar och författning, dess skatter skulle blifva måttligt tilltagna, knapt något att nämna alls, inga svenskar skulle bekläda embeten i Norge eller norrmän i Sverige, utan skulle tiden få komma att afgöra om den slutliga föreningen af de båda landens intressen lika väl som af deras områden. Konungen skulle komma att vistas der tre månader om året.

Han sade att en deputation antagligen snart skulle komma att afgå från Norge till England under anförande af den unge grefve Wedel-Jarlsberg, och skulle man då komma att begära att England ville garantera Norges tillvaro såsom ett sjelfständigt rike. Detta var den medelväg, för hvilken de bestämt sig, som lifligt önskade föreningen med Sverige (bland hvilka jag med visshet kan upplysa ers välborenhet att äfven grefve Wedel-Jarlsberg sjelf är) och att om det engelska kabinettet ville gifva denna deputation en antydan om huru mycket lämpligare en förening med Sverige skulle vara, detta just var hvad deputationen sjelf skulle önska, lika som detta skulle vara dem mest till gagn vid deras återkomst hem. Det vill tyckas som om det parti, hvilket önskar föreningen med Sverige, ännu icke är säkert om folket eller möjligen icke ens om många bland de andra samhällsklasserna.

Med afseende på det föreslagna fälttåget synes det visst, att om h. m:ts regering skulle kunna på något sätt medverka i den riktning man här önskar, man i så fall betraktar ett anfall på Sjælland eller en påtryckning på Danmark i syfte att tvinga detta land att omfatta nordmakternas gemensamma sak såsom den säkraste planen härför. Sedan man kommit på det klara med Sjælland, kunde den förenade styrkan gå öfver Bälterna och utbreda sig öfver Holstein, möjligen dervid förmående den danska armén att deltaga i marschen mot hjertat af Tyskland, och han såg intet skäl, sade han, hvarför icke dessa arméer skulle kunna gå i vinterqvarter i Hamburg.

Prinsen nämnde att marskalk Ney redan blifvit utnämd till befälhafvare öfver fyrtio tusen man i Magdeburg och kringliggande

området, tydligen med tanke på hans (kronprinsens) förestående rörelser, och att om dessa kommo till stånd, denna armé måste ytterligare förstärkas, hvilket äfvenledes skulle åstadkomma en betydlig diversion till förmån för Ryssland.

Jag bör icke underlåta att nämna för ers välborenhet att prinsen uttryckte sina tvifvelsmål om att ett fördrag verkligen ännu vore undertecknadt mellan Österrike och Frankrike, eftersom de underrättelser han senast mottagit från Paris iakttogo en fullkomlig tystnad derom, och antagligen var det hela endast en krigslist för att förmå honom att omfatta Frankrikes sak. I fråga härom har dock möjligen h. m:ts regering redan erhållit tillförlitliga underrättelser från Paris eller Wien. Sådana *ruses* äro mycket vanliga för Frankrikes vidkommande, säkert är äfven att svenska depescher blifvit förevisade för ottomanska porten, som om Sverige skulle varit i krig med Ryssland, och grefve Löwenhjelm åtog sig att sända en kurir från Petersburg till Konstantinopel i enda ärende att vederlägga dessa uppgifter.

Jag vill icke besvära ers välborenhet med hvad prinsen hade att säga om subsidier, då h. m:ts regering i denna fråga icke kan låta sitt beslut afgöras genom skäl och motskäl. Prinsen sade ämnet vara obehagligt att vidröra, och för sin del skulle han mycket hellre velat gifva än mottaga, hvilket jag äfven tror vara hans verkliga mening.

Ers välborenhet har tillgång till samma fakta som jag sjelf för att bilda sig ett omdöme om prinsens planer och uppriktigheten af hans handlingssätt, med undantag af hvad ett personligt intryck af hans sätt och uppträdande dervidlag kan göra. Hans handlingar, med hvilka h. m:ts regering nu sysselsätter sig, äro icke längre af en obestämbar natur, och hur långt hans ärelystnad än må ytterligare sträcka sig, tror jag att der ändock icke kan blifva tvifvel om att han ju icke åsyftar att vinna sitt mål genom en inskränkning af Frankrikes maktställning och allsvåldiga inflytande.

Jag bör kanske också tillägga att, för så vidt jag varit i tillfälle att finna, både inom regeringen och nationen i dess helhet tonen och tillförsigten betydligt stadgat sig, och det måste äfven medgifvas, att detta nästan uteslutande är att tillskrifva prinsens personlighet och energi. Han är mycket angelägen om att kunna

tillvinna sig folkets gunst, och jag betviflar mycket huru vida han under några omständigheter skulle kunna låta förmå sig att vedervåga denna gunst genom någon betydligare ökning i statsutgifterna.

Jag har icke varit i stånd att komma fullt på det klara med hans tankar i fråga om Sjællands framtida öde. De svenska ministrarne tala om den oundgängliga nödvändigheten af att rasera Köbenhavns befästningar och hela dess försvar åt sjösidan, i hvilket fall stadens innehafvande sedan icke längre kan innebära någon hotelse mot någon makt.

(Utdrag.)

Karlslund nära Örebro den 21 april 1812.

— — — Den kurir, som från Petersburg medförde hit detta fördrag, medförde äfven nyheten om en särdeles vigtig tilldragelse, som inträffat i nämda hufvudstad. Det är fråga om ingenting mindre än upptäckten af en sammansvärjning; i hvilken furst Speranski, kejsarens kabinettssekreterare, Razumovski, och Mordwinoff, som står i spetsen för amiralitetet, varit invecklade och hvars syftemål var att omkullstörta det nu varande styrelsesättet i Ryssland och upprätta ett slags oligarkiskt eller aristokratiskt regeringssystem, hvilket ovilkorligen skulle hafva beröfvat förvaltningen all dess kraft, på samma gång det kanske skulle hafva förstört ända till den monarkiska styrelseformen och kanske till och med hotat monarkens lif. M. Engeström har lofvat att meddela mig enskildheterna vid denna upptäckt, sådana han sjelf fått dem sig meddelade från grefve Löwenhjelm; men af förut nämda skäl* har jag ännu icke kunnat erhålla dem. Han har emellertid sändt dem till hr von Rehausen, och af denne har ers välborenhet otvifvelaktigt redan hört omtalas det närmare förloppet. M. Speranski har blifvit förvisad till Sibirien, dock med tillåtelse att fortfarande åtnjuta sin pension af 50,000 om året, och vill det synas som om baron Armfelt skulle

* **Göromålen vid riksdagens öppnande, hvarom är taladt i början af depeschen.** *Utg:s anm.*

varit närmast verksam för denna sammansvärjnings upptäckande.

(Hemligt och förtroligt.)

Karlslund, Örebro den 3 maj 1812.

Vid de två samtal jag förut haft med kronprinsen och för hvilka jag redan haft äran redogöra inför ers välborenhet, hade utrikesministern baron Engeström alltid varit närvarande. Då jag emellertid ansåg att närvaron af en tredje person, hvem helst denne än må̊tte vara, alltid måste komma att pålägga h. k. h. sjelf ett visst tvång, och då det derjemte lade betydliga svårigheter i vägen för mig, när jag önskade att kunna bilda mig ett eget omdöme, särskildt, i öfverensstämmelse med h. m:ts regerings för mig utfärdade instruktioner, i frågor rörande kronprinsens egen person och skaplynne, begagnade jag mig af baron Nicolais hitkomst för att låta prinsen förstå huru angenämt det skulle vara för mig om jag då och då kunde få förmånen att samtala med honom på tumannahand, på samma sätt som M. Nicolai sjelf och, efter hvad jag hör, äfven general van Suchtelen stundom erhålla tillfälle till. Denna framställning upptog han mycket gynsamt och svarade M. Nicolai att han skulle med mycket nöje mottaga mig på detta sätt, hvarjemte han utsatte vårt möte till förliden lördags afton (den 1 maj). H. k. h. underrättade emellertid baron Engeström om min önskan lika väl som om sitt bifall dertill, och jag är glad att kunna tillägga att denne senare är så öfvertygad om den önskan jag naturligen hyser att kunna bibringa h. m:ts regering en fullt exakt uppfattning af prinsens personlighet, att han mottog denna underrättelse utan ringaste misstänksamhet.

När jag på lördags aftonen infann mig i prinsens bostad, började han genast att tala politik, sedan jag väl hunnit till h. k. h. framföra uttrycken af min tacksamhet för hans goda vilja att uppfylla min önskan, i synnerhet som jag icke hade något meddelande att göra honom å h. m:ts regerings vägnar.

Han började med Frankrike. Han sade att de just nyligen mottagit nya förslag från kejsaren, muntliga förslag, och svenska regeringen skulle äfven muntligen besvara dem. De hade alltid,

sade han, iakttagit den försigtigheten, att besvara dylika framställningar på samma sätt som de gjorts dem; det var en mycket vanlig list hos Napoleon att muntligen framställa olika förslag och att narra de regeringar, till hvilka de gjordes, att besvara dem skriftligen, hvilket ålade *dem* förbindelser, under det *han* i sjelfva verket hade utvägen öppen att förneka de muntliga förslagen. — Frankrike var nu, sade prinsen, villigt att gifva sitt bifall till Sveriges absoluta neutralitet, förutsatt att denna senare makt ville förbinda sig att icke taga någon andel i det förestående ryska kriget. I så fall ville Frankrike tvinga Ryssland att återställa Finland till Sverige, ehuru, fortsatte prinsen, om jag ville vara riktigt snäll, *si je veux me bien conduire,* Napoleon skulle göra mycket mera. Han ville då föra den svenska konungafamiljen till Petersburg, skapa åt henne ett nytt rike af Finland, Petersburg, Estland, Lifland och Kurland, med ett ord af båda den finska vikens stränder, och han skulle icke göra någon invändning mot att detta rike utsträcktes mot norr till att innesluta Arkangel. Och så, sade prinsen, skulle jag blifva Frankrikes vasall, och han (Napoleon) är mannen att snart nog hämnas för den förolämpning han anser sig hafva lidit från min sida.

Jag frågade prinsen hvilka Frankrikes afsigter då voro med afseende på Sverige. Han sade att Bonaparte med all säkerhet beslutat att göra ända på dess tillvaro såsom en monarki; hans politik var, och hade alltid varit, att genom delningar, byten och afträdelser utplåna hvarje spår af det gamla statssystemet i Europa och framför allt af hvarje stats sjelfständighet, och då Sverige hade försökt att häfda sin sjelfständighet och äfven genom sitt läge och sina förbindelser med England bättre än nästan någon annan makt i Europa var i stånd att hålla sig, hade han beslutat att Sverige icke skulle tillåtas att förblifva i denna undantagsställning. Han (Napoleon) hade för afsigt att ombilda landet till ett stort hertigdöme, möjligen med bibehållande af namnet Sverige, eller kanske snarare kallande det Götaland *(grand duché de la Gothie),* hvars hufvudstad skulle blifva Stockholm och hvars område skulle utgöras af fem eller sex provinser. De öfriga provinserna skulle förenas till ett andra storhertigdöme, eller tillsammans med Norge lemnas som en besittning till dèt danska konungahuset, som Bonaparte otvifvelaktigt hade för af-

sigt att beröfva alla dess tyska besittningar till Skagerak jemte öarne närmast Östersjöns kust.

Rörande Bonapartes planer för det närvarande fälttåget sade prinsen sig vara i besittning af otvifvelaktigt goda underrättelser, som han erhållit af sina personliga vänner (af hvilka han egde många äfven nära Bonapartes person) och gingo dessa underrättelser ut på att Napoleons afsigt och förväntan var att genom ännu en drabbning kunna tvinga kejsar Alexander till en ny fred och till åtskilliga provinsers afträdande, bl. a. för att återupprätta konungariket Polen (hvilket jag tyckte prinsen säga skulle vara bestämdt för Jerome Bonaparte) samt för att bilda ett nytt konungarike med Petersburg som hufvudstad. Sätet för den ryska styrelsen skulle deremot ännu en gång förläggas till Moskwa. Förande hundra tusen ryssar med sig som hjelptrupper, skulle han sedan tåga mot Turkiet och upprätta det franska kejsardömet i Konstantinopel. Kronprinsen anmärkte att han, efter det han väl hunnit derhän, möjligen sedan icke skulle sträcka sina planer längre för ett eller annat år, men att han med all säkerhet icke derför uppgifvit sin afsigt att komma i besittning af Egypten och eröfra Indien.

I fråga om detta fälttåg mot Turkiet torde jag få fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att alla underrättelser från Frankrike så väl som från Tyskland stämma öfverens i att tala om de ofantliga utskrifningar och förberedelser som göras för denna kampanj. Sålunda samlas en stor mängd handtverkare och personer sysselsatta med trädgårdsskötsel (af hvilka det önskade antalet uppgifves till två hundra) samt ofantliga upplag af olika slag spanmål och utsäden, som om det gälde att grundlägga kolonier eller i hvarje fall att befolka nya land. Ers välborenhet finner detta omtaladt i bilagan till en annan depesch, som jag icke hade tid att afsända när mina senaste skrifvelser afgingo. — Jag torde böra nämna att Jerome Bonaparte redan öfver Meissen afrest till Polen och skickat sina ursäkter till konungen af Sachsen för att han icke tagit vägen öfver Dresden.

H. k. h. öfvergick derefter till att tala om Ryssland. De senast ingångna och färskaste nyheterna från detta lands hufvudstad, sade han, framstälde kejsaren såsom åter färdig att hängifva sig åt oro och farhågor, tveksam och önskande att genom

underhandlingar kunna uppskjuta afgörandets stund. Detta, ansåg han, måste man tillskrifva dels den naturliga anledningen af den förevarande frågans ofantliga betydelse, dels de försagda och sväfvande rådslag, som utgingo från många i kejsarens omgifning; och han tillade, att han fruktade detta mer eller mindre skulle blifva förhållandet, så länge M. de Romanzoff fortfor att stå i spetsen för affärernas ledning, eftersom denne till sin natur var den förkropsligade ängslan och försagdheten och sökte dölja sin obeslutsamhet med att tala om sin önskan att underhandla, hvarför han trodde sig vara särskildt begåfvad. Jag torde böra nämna för ers välborenhet att baron Engeström under loppet af dagen talat med mig om kejsarens oro och obeslutsamhet och dervid särdeles starkt betonat nödvändigheten af att h. m:ts regering måtte sända någon högt uppsatt person, hvars personliga inflytande jemte direkta meddelanden med kejsaren skulle kunna motverka inflytandet af Romanzoffs vacklande politik.

När kronprinsen nu talade härom, måste jag ovilkorligen instämma i hans uppfattning, i det jag samtidigt underrättade h. k. h. om det förslag M. Nicolai gjort mig i enlighet med den skrifvelse han fått mottaga från M. Romanzoff (öfversänd i min n:r 16*) och anmärkte jag dervid att jag så långt ifrån kände mig tillfredsställd med det sätt och syfte hvari denna framställning gjorts, att om jag icke betraktat åtminstone det förra såsom stående helt och hållet för M. Romanzoffs egen räkning, jag mycket skulle betviflat h. k. m:ts önskan att komma till någon vänlig uppgörelse med oss. — Gående något närmare i enskildheter, underrättade mig prinsen att sjelfva förslaget (i fråga om den holländska skulden) helt visst var tillkommet med kejsarens vetskap, alldenstund han sjelf redan för mer än två månader sedan försökt att öfvertala h. k. m:t från att göra detta förslag**.

* Skrifvelsen i fråga, som rörde de vilkor, under hvilka Ryssland kunde vara villigt att sluta förbund med England, var hållen i en sväfvande men på samma gång anspråksfull ton, hvilket gaf Mr. Thornton anledning till att vid dess meddelande säga, att den på honom gjort ett obehagligt intryck.

** Såsom vilkor för att Ryssland skulle sluta sig till England, lät Romanzoff zaren uppställa den fordran att detta senare lands regering skulle hjelpa honom, zaren, "att befria hans folk från bördan af en utländsk

Jag sade att jag visste hvilket stort inflytande h. k. h. hade på kejsaren och att jag, för den händelse M. Romanzoff framhärdade i sin obeslutsamhet och sitt vankelmod, icke såg någon annan utväg för att kunna komma till ett resultat, än att prinsen måste öppna en direkt brefvexling med kejsaren. Han svarade att han var beredd att göra hvad helst som i den vägen kunde stå i hans förmåga, och skulle ofördröjligen skrifva till kejsaren för att förmå honom att direkt anhålla hos storbritanniska regeringen om en underhandlares afsändande till Petersburg. Prinsen omtalade likaledes huru mycket möda han gjort sig för att förmå kejsaren att afstå från att ställa några sådana fordringar på turkarne, som skulle kunna fördröja ett fredsslut med dem och han önskade att jag måtte underrätta ers välborenhet om att kejsaren också i följd deraf utfärdat instruktioner om att fred skulle afslutas med Porten under hvilka omständigheter som helst och med frånträdande af hvilka som helst fordringar han förut kunnat framställa, förutsatt endast att turkarne ville sluta förbund med England, Ryssland och Sverige.

Rörande Österrike anmärkte kronprinsen, att denna makts uppförande gaf oss en obetingad rätt att betrakta och behandla den som vår fiende, så vida den icke ville låta återföra sig till en klok uppfattning af hvilka dess sanna intressen äro. Denna makt hade lofvat både Ryssland och Sverige att iakttaga en sträng neutralitet, men hade nu genom förbundet med Frankrike brutit detta sitt åtagande, och hade således ingen rätt att beklaga sig om vi bjödo till att försvaga dess inflytande genom att gifva den sysselsättning inom dess egna gränser. Detta kunde mycket lätt låta sig göra genom turkarnes medverkan eller också genom rörelser från Ungerns sida.

Återvändande till frågor, som mera omedelbart röra h. m:ts

---

skuld". Beloppet af denna skuld var mellan 87 och 88 millioner gulden, och hade den ursprungligen blifvit kontraherad i Holland med en firma Hope, hvars innehafvare sedermera öfverflyttat till England. Denna senare omständighet och ännu mera det förhållandet att obligationerna för detta lån gått ned till 60% och derunder, anfördes af den ryske utrikesministern såsom lika många afgörande skäl för den engelska regeringen att "befria zarens folk" från denna "i och för sig redan helt obetydliga skuld".

Utg. anm.

regering och Sverige, särskildt frågan om Norge, yttrade han med hänsyn till den förklaring jag afgifvit rörande den framställning man ämnat göra Danmark, att denna förklaring hade förorsakat honom mycken ledsnad, då i den ställning hvari han här befann sig till folket, och i den ställning hvari hela landet befann sig till Norge, det var honom omöjligt att göra något för den gemensamma saken eller att förmå landet att göra något, så vida man icke först kommit i besittning af detta rike. Dermed skulle med ens den skuld vara betalad, hvilken han ådragit sig till Sverige genom sitt förordande af att Finland skulle afstås för alltid, och med det samma skulle man äfven hafva en eggelse till att deltaga i kriget på kontinenten, då man kunde känna sig säker från den sidan, under det man på så sätt var sysselsatt. På tal härom framkom prinsen med åtskilliga skäl, hvarför detta borde göras, skäl med hvilka jag redan förut gjort ers välborenhet bekant.

I fråga om öfriga punkter, om hvilka förhandlingar nu pågå med h. m:ts regering, önskade han att jag skulle underrätta ers välborenhet och h. m:ts regering, att huru besviken han än kunde känna sig i följd af uteblifvandet af den hjelp, som var nödvändig för hans medverkan till den gemensamma saken på kontinenten, och hvilket beslut h. m:ts regering för öfrigt än måtte fatta, sådant dock aldrig skulle komma att göra något det minsta afbräck i det nu så lyckligt återstälda goda förståndet. Han betraktade freden såsom redan afslutén och ingenting skulle kunna göra någon ändring deri. När jag redan hade gått kallade han mig också tillbaka för att uttala den önskan att jag under inga omständigheter längre skulle fortfara med att begagna det namn, under hvilket jag först kom hit, och anmärkte han dervid, att det vore vida fördelaktigare för mig sjelf att jag uppträdde under mitt eget namn och i min verkliga egenskap, och att Sveriges ära och värdighet äfven mycket bättre tillgodosågos med att man öppet erkände närvaron af en engelsk underhandlare. Förhållandet är, att jag för egen del icke gjort mig besvär med att annonsera vare sig det ena eller det andra namnet, utan då jag var temligen allmänt känd här, har jag låtit det gå som det sjelf velat.

Jag vill också nämna för ers välborenhet att kronprinsen, på tal om förestående händelse, frågade mig om min åsigt angående den slutliga besittningsrätten af ön Sjælland. Han förklarade att om h. m:ts regering fann för godt att taga denna ö i besittning och till den ändan förlägga en garnison i Köbenhavn och och dermed faktiskt öfvertaga suveränitetsrätten, skulle Sverige icke göra den ringaste svårighet vid att erkänna och samtycka till ett sådant förhållande. Om emellertid kostnaderna för öns besittningstagande ansågos skola blifva alltför stora och man i stället bestämt sig för planen att rasera befästningarna och lemna ön såsom en *place ouverte*, betydde det ju ingenting hvem som innehade den; dock kunde han icke inse nödvändigheten af att lemna ön i Rysslands händer. I fråga härom tillät jag mig att afgjordt instämma i prinsens åsigt, med förklaring att jag icke såg någon anledning hvarför man, vare sig på det ena sättet eller det andra, skulle låta Ryssland tränga fram till den ändan af Östersjön.

Innan jag slutar detta långa bref bör jag kanske också nämna för ers välborenhet, att baron Engeström, som för några dagar sedan hade åtagit sig att föreställa mig för konungen, begagnade sig af förevändningen att visa mig slottet för att föreställa mig för h. m:t omkring en timme innan jag begaf mig till prinsen. Konungen är helt och hållet förändrad sedan min vistelse i Stockholm för fyra år sedan. Han rör sig med mycken svårighet och behöfver till och med ibland någon hjelp; hans sätt att tala är också mycket förändradt, enligt hvad jag förmodar i följd af de apoplektiska anfall af hvilka han lidit, ehuru man sagt mig att han likväl nu är mycket bättre än för ett år sedan. Jag kan icke tänka mig att han hvarken vill eller länge blir i stånd till att utöfva regeringsbestyren, utan på nytt kommer att öfverlemna dessa åt en tillförordnad regering. Och jag vågar nästan försäkra ers välborenhet, att det under inga omständigheter någonsin blir fråga om att han skulle afsäga sig konungavärdigheten.

Mylord. Karlslund, Örebro den 12 maj 1812.

I trots af hvad jag i efterskriften till min depesch n:r 22 hade äran nämna för ers välborenhet om att M. Signeul vid sin ankomst hit till landet skulle komma att stanna på något afstånd från Örebro*, inträffade han likväl här den 10 på aftonen, sedan han, efter hvad jag hör, afrest från Paris den 26 eller den 27 på morgonen, ty hans resa sades hafva upptagit en tid af tretton dagar. Öfver natten och i går fick han rum i baron Engeströms våning, men alldenstund denne senare försäkrat mig att man kan lita på M. Signeul såsom på en hederlig och sitt land uppriktigt tillgifven man, hoppas jag att der icke är fara för att den franska regeringen försöker att genom hans förmedling börja intrigera bland riksdagens ledamöter.

Jag träffade baron Engeström i går, ehuru han var allt för mycket upptagen att kunna gifva mig något längre samtal. Han underrättade mig att M. Signeul medförde nya förslag från den franska regeringen för att förmå detta land och kronprinsen att taga parti mot Ryssland, ty nu var det icke längre fråga om att medgifva dess neutralitet, som Bonaparte för någon tid sedan erbjudit sig att göra. De erbjudanden, som blifvit gjorda för att förmå Sverige att öfvergå, äro naturligtvis så frestande som han någonsin kan göra dem: besittningen af Finland, medgifvandet af rikliga subsidier och återställandet af kronprinsens apanage, ty, som jag förmodar ers välborenhet redan känner, afsade sig h. k. h., när han blef kallad till svensk tronföljare, alla sådana besittningar som skulle kunnat hålla honom i något det minsta beroende af Frankrike. Från en mycket tillförlitlig källa har jag hört att denna uppoffring uppgår till åtskilliga millioner francs, oberäknadt andra förluster som han gjort, då vid Hollands införlifvande med Frankrike den holländska statsskulden nedsattes till en tredjedel af dess verkliga belopp.

Baron Engeström berättade mig att Bonaparte särskildt tagit illa vid sig af hvad i noten (som skulle blifvit öfverlemnad genom hr d'Ohsson) yttrades om suspenderanh det af betalningen för hvad franska undersåtare kunde hafva att fordra i Sverige, ef-

---

* Regeringen fruktar med rätta för franska intriger vid riksdagen, heter det i den omtalade efterskriften.

tersom detta kunnat leda till att skaka tilliten till honom i Frankrike.

M. Signeul medförde också bref från kronprinsessan af Sverige och hennes syster till kronprinsen.

Baron Engeström afslutade vårt samtal med att försäkra mig att ingenting af hvad M. Signeuls bref innehöllo skulle kunna i ringaste mån ändra Sveriges fasta beslut att blifva troget den politik landet efter moget öfvervägande omfattat. Han tillade att konungen (hvars framskridna ålder och naturliga önskan att få lefva i lugn, kunde anses göra honom desto mera obenägen för alla förändringar) var lika fast besluten som någon annan härför. Jag vill för ers välborenhet bekänna att jag sjelf obetingadt är af samma åsigt, och är jag fast öfvertygad att kronprinsen fattat sitt beslut, efter att på det mest sorgfälliga och genomgående sätt hafva öfvervägt hvarje förhållande, som dermed kan hafva samband eller kan tänkas blifva en följd deraf.

Jag hoppas blifva i tillfälle att med nästa post gifva ers välborenhet ytterligare och mera detaljerade underrättelser.

(Hemligt och förtroligt.) (I sifferchiffer.)

Den 12 maj 1812.

Den ryske generalen berättar mig mera än den svenske ministern. Han förklarar sin åsigt vara – och är viss om att detta äfven är den svenske kronprinsens — att Signeul icke är att lita på, utan att han fått i uppdrag att bland riksdagens ledamöter söka åstadkomma så mycket förtret som möjligt för kronprinsen af Sverige, samt att på alla sätt söka framkalla missnöje med hans förvaltning. Han är derför också öfvervakad. Bonaparte erbjuder *hela* Finland, men *icke* Norge, utan i stället Mecklenburg och några andra besittningar i Tyskland som han skulle kunna finna för sig passande — naturligtvis svenska Pommern — samt kontanta subsidier af sex millioner livres genast och vidare en million i månaden, hvarjemte apanaget icke blott skulle blifva återstäldt utan också dermed så ordnas, att det till och med skulle kunna säljas på för prinsen fördelaktiga vilkor. Prinsen hade i Frankrikes tjenst, icke i Bonapartes skapat sin förmögenhet, och ville icke hafva honom att tacka för någon-

ting. Brefven från hans gemål och svägerska, ehuru som många trodde, skrifna efter anvisning, försöka dock ingalunda att öfvertala honom till att frångå en så moget öfvertänkt politik. Den förra förklarar också att hon kommer att lemna Frankrike, så snart en brytning inträder. Kronprinsen af Sverige befinner sig för närvarande ej rätt väl, men den ryske generalen har sina underrättelser från tillförlitligt håll.

(Hemligt och förtroligt.) (Utdrag.)
Karlslund, Örebro den 15 maj 1812.

H. m:ts konungens af Sverige svar på dessa förslag (de af Signeul från kejsar Napoleon framförda) lydde, att han aldrig ville bryta de vänskapliga förbindelser han afslutat med h. k. m:t (zaren) huru lysande anbud man än för detta ändamål måtte göra honom.

H. k. h. kronprinsens svar å det förslag, som gjorts honom mera personligen, är i hufvudsak, att hvad helst han förut hade gjort, hade han gjort i sitt fosterlands tjenst och icke i kejsar Napoleons, hvarför det följaktligen heller icke stod i kejsarens förmåga att gifva honom någon belöning derför; sant vore väl att kejsaren haft till sitt förfogande stora belöningar och att han på sin tid heller icke glömt honom (prinsen), men från den stund han kallades till den svenska tronföljden hade han ansett det vara sin pligt att afstå från allt som var beroende af en främmande makts förgodtfinnande och att han heller icke kunde personligen mottaga något från någon främmande, hvilken det än måtte vara.

Det är, så noga jag förmår återgifva det, hvad baron Engeström meddelade mig och som äfven blifvit meddeladt grefve Löwenhjelm i Petersburg genom en depesch, hvilken baronen tillät mig att genomläsa.

Jag borde kanske också nämna för ers välborenhet att (i öfverensstämmelse med hvad från Frankrikes sida alltid är vanligt när det rör grannlaga frågor) de förslag M. Signeul hade att framställa allt igenom voro muntliga och att h. k. h. endast så till vida afvek från sin princip att svara på samma sätt,

att han tillät M. Signeul att skriftligen uppteckna hvad han dikterade för sin sekreterare.

General van Suchtelen afreste i dag på morgonen tillbaka till Stockholm, der han kommer att stanna en vecka eller tio dagar, och jag borde kanske redan förut hafva underrättat ers välborenhet att han för någon tid sedan i förtroende meddelade mig, att han kommer att föra befälet öfver den hjelpkår af ryska trupper, hvilken är afsedd att operera tillsammans med de svenska.

(Utdrag.) Karlslund, Örebro den 18 maj 1812.

Mylord. Jag har äran härmed underrätta ers välborenhet att förliden fredags afton (den 15 d:s) de fyra riksstånden, församlade i plenum, enhälligt antogo den beväringslag, hvartill konungen af Sverige nyligen aflät förslag till riksdagen. — — —

Jag får återigen fästa eders välborenhets uppmärksamhet på att det uteslutande är att tillskrifva kronprinsens inflytande och de känslor han vetat att bland alla samhällsklasser framkalla för fosterlandets sjelfständighet, som gjort att förslaget blifvit så beredvilligt antaget. Det lofvar att bereda betydande medel för inre säkerhet så väl som ock för företag utom rikets gränser, om sådant skulle blifva af behofvet påkalladt.

(Hemligt och förtroligt.)

Mylord. Karlslund, Örebro den 20 maj 1812.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Så snart jag sedan kunde få tillfälle att tala med baron Engeström meddelade jag honom det väsentliga innehållet af ers välborenhets depescher och förestälde honom på alla upptänkliga sätt huru nödvändigt det var att en fred med England kom till stånd innan man tänkte på att vidtaga några som helst andra åtgärder för ett gemensamt uppträdande. Han lofvade att underställa h. m:t konungen af Sverige allt hvad jag meddelat honom och gifva mig svar så snart som möjligt. Då jag emellertid fruktade att detta kunde komma att dröja allt för länge, fann jag rådligast att åter söka få ett samtal med kronprinsen och bad en person som har hans fulla förtroende, att utverka ett så-

dant för mig. Jag bad honom för prinsen framhålla huru nödvändigt det var att man till lugnande af den allmänna opinionen i Europa och (hvad som åtminstone är fullt ut lika vigtigt) i England undvek till och med skenet af att till fredsslutet foga några vilkor, som skulle kunna gifva freden utseendet af köpeaftal eller en handel, samt huru nödvändigt det derjemte var att i England stadga en gynsam uppfattning af prinsens personlighet genom att låta honom med någon officiel handling framstå i afgjord opposition mot Frankrike och den franska politiken. Hvilket förtroende det engelska kabinettet än för sin del måtte hysa till prinsen personligen på grund af hvad det redan erfarit om hans åtagna förbindelser, var detta allt dock icke kändt bland den stora allmänheten i England, och för att stadga denna allmänhets i fråga om hans afsigter ännu något tveksamma uppfattning fordrades det någon offentlig handling.

Personen i fråga återgaf mycket troget inför kronprinsen dessa och andra af mig anförda skäl, och när han sedan underrättade mig om h. k. h:s samtycke till min begäran, meddelade han mig också, att prinsen hade till honom förklarat sig betrakta freden såsom en afgjord sak och gerna skulle vilja se den formelt sluten. Han (kronprinsen) önskade dock särskildt, att samtidigt ett fredsslut äfven måtte komma till stånd med Ryssland, ty han kände allt för väl den franske kejsarens sätt att gå till väga för att icke känna sig öfvertygad, att denne ögonblickligen skulle begagna sig af underrättelsen om en särskild fred mellan England och Sverige, till att göra Ryssland än mera lockande anbud än hvad som eljest skulle kommit i fråga, och möjligen skulle han då äfven lyckas att i ett ögonblick af svaghet förmå denna senare makt att sluta sig till honom. Det vore derför mycket önskligt att kunna binda Ryssland på något sådant sätt att det sedan icke kunde draga sig tillbaka igen. Om emellertid England fortfarande hade en annan åsigt och önskade fredens omedelbara afslutande, äfven innan man hunnit försäkra sig om Rysslands deltagande deri, skulle han ofördröjligen anbefalla fredsslutets undertecknande.

Jag är just nu på aftonen (kl. 10) återkommen från ett besök hos kronprinsen och han har gifvit mig sitt svar i ungefär alldeles samma syfte, ehuru i något olika ordalag och baserande

det på en annan princip. Prinsen tycktes fullkomligt uppfatta h. m:ts regerings önskan, som blifvit honom meddelad af hr von Rehausen, och han lät mig nu veta, att hans önskan att Ryssland skulle sluta fred med England på samma gång som Sverige gjorde det, uteslutande föranleddes af farhågan för att om Ryssland af någon anledning föll ifrån, en fred med Sverige ensamt kunde blifva en börda för England. Jag sporde honom på hvad sätt, då ju England alltid skulle vara i stånd att med sin flotta skydda Sverige från ett infall, och Sverige hade tillräckliga resurser för att bjuda Ryssland spetsen på denna sidan Bottniska viken, så snart det väl vore tryggadt mot ett infall från den norska sidan. Visserligen kunde det då icke längre blifva tal om något fälttåg på kontinenten, men Sverige skulle förblifva trygt och oförkränkt på sin halfö. Prinsen sade att han icke inskränkt sina tankar blott härtill. Han önskade icke att hålla sig uteslutande på defensiven. Beväringslagen stälde i fall af behof en sådan styrka till hans förfogande, att han ansåg sig med Englands bistånd ensam kunna åstadkomma något ganska betydligt, oberoende af Ryssland och med Sveriges skyddande mot hvarje anfall denna makt kunde låta förmå sig att försöka. Om detta var Englands önskan och England ville åtaga sig att bära den bördan, ville han genast underteckna freden utan hänsyn till Ryssland och utan att vänta på att denna makt toge del deri. Han frågade mig huru snart jag skulle kunna hafva svar härom från England, och beräknande tiden härför till fjorton dagar eller tre veckor, önskade han att jag skulle meddela ers välborenhet såväl detta som ock att, derest h. m:ts regering efter att hafva öfvervägt saken var af den åsigten att den kunde åtaga sig denna börda och derför önskade fredens afslutande, skulle han så snart svar härom ingick, gifva befallning om dess undertecknande.

Jag kan icke inse huru hufvudsaken, fredens afslutande, kan påskyndas genom denna begäran, då jag icke kan förmoda att h. m:ts regering skulle lemna något annat svar härå än hvad Sverige redan fått sig meddeladt, nämligen att England icke kan binda sig utöfver den allmänna bestämmelsen om understöd och samverkan, hvilken återfinnes i det förslag jag haft äran framlägga, och att allt annat måste lemnas till framtida afgörande i öfverensstämmelse med de båda landens gemensamma intres-

sen. Det tyckes också i detta förslag ligga en talande önskan att innan fredsslutet eger rum, eller åtminstone samtidigt dermed få erfara huru långt England kan finnas villigt att gå.

Jag fäste kronprinsens uppmärksamhet på att om han önskade Rysslands deltagande i samma fredsslut, så att detta skulle kunna undertecknas nästan eller alldeles samtidigt mellan alla tre makterna, det då blef nödvändigt att h. k. h. skulle skrifva till kejsaren af Ryssland och uppmana denne monark att för ändamålet tillställa sin minister nödiga fullmakter. Prinsen åtog sig att genast göra detta, och då man sjövägen kan sända bref till Libau, i grannskapet af hvilken plats kejsaren säges uppehålla sig, kan man snart erfara hvilken verkan ett sådant bref kommer att ha. Jag sporde äfven prinsen huruvida, derest sådana fullmakter inginge till Nicolai eller grefve Suchtelen innan ers välborenhets svar hunne hit ankomma, h. k. h. då omedelbart ville gå i författning om fredens undertecknande, utan att vänta på vidare upplysningar från England. Detta besvarades jakande, nämligen så till vida som han sade, att Rysslands anslutning försatte hela saken i ett annat och bättre läge.

Nu måste jag anhålla att få fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att vid uppgörandet af det förslag till fredsslut mellan England och Ryssland, för hvars undertecknande general van Suchtelen och jag öfverenskommo att anhålla om fullmakter från våra respektive regeringar och hvilket finnes bifogadt min n:r 20 af den 9 maj, det var aftaladt mellan oss båda att allt detta skulle stanna helt och hållet oss emellan, då det ju allt igenom var vårt eget åtgörande, och om vår begäran skulle afslås af någondera eller af båda regeringarna, allt skulle få förblifva dervid utan vidare följder. General van Suchtelens afskrift af förslaget skickades till hans regering, sådan han sjelf verkstält den, och var, enligt hvad han berättade mig, icke ens känd af någon inom hans egen familj. Jag vill icke säga att kejsaren af Ryssland kommer att bifalla detta förslag, ej heller tillkommer det mig att säga huruvida h. m:ts regering skulle finna för godt att antaga det samma, ehuru jag ännu mindre är i stånd att se hvilka svårigheter det skulle kunna möta å vår sida. Ers välborenhet torde emellertid finna att ett fredsslut mellan de tre makterna i alla händelser skulle kunna komma till stånd under loppet af de när-

maste tio eller fjorton dagarne, och ehuru jag anhåller det ers vålborenhet ville sända mig ett sådant svar, som skulle kunna sätta mig i stånd att lägga sista hand vid denna affär, hvilken icke ens bort få fördröjas så länge som skett, skall jag emellertid icke lemna några medel oförsökta för att åstadkomma ett tidigt afgörande.

Jag får nämna för ers välborenhet att under fortgången af mitt samtal med kronprinsen rörande den samverkan och det understöd England kunde komma att lemna för den händelse Sverige möjligen skulle handla ensamt, förklarade han att Sverige ville åtaga sig att om tre år återbetala England halfva beloppet af hvilken kontant försträckning denna senare makt kunde vilja göra detsamma för krigsrörelsernas utförande. Prinsen ingick icke i några närmare enskildheter angående dessa rörelser eller deras utsträckning, ehuru jag alltid, enligt den en gång för alla beslutade politiken, måste betrakta Norges eröfring såsom ett förutsatt vilkor derför; och en sådan detaljerad redogörelse var ju också obehöflig, ty huru skulle väl h. m:ts regering kunna inlåta sig på någon uppgörelse eller förklaring rörande en så oviss plan, hvilken i närvarande stund har så föga sannolikhet för sig att kunna lyckas.

Jag får likaledes fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att kronprinsen aldrig uttalade den ringaste tvekan om kejsar Alexanders obetingade uppriktighet i alla hans förehafvanden eller om orubbligheten af hans nu fattade beslut. Prinsen talade snarare om de planer som omfattades af vissa personer bland kejsarens närmare omgifning och af hr Romanzoff sjelf, dervid talande med större eftertryck än han möjligen sjelf märkte. Hufvudsakliga syftemålet med alla dessa uppskof är säkerligen också endast att söka förmå h. m:ts regering att afgifva någon bestämd förklaring eller biträda någon bestämmelse rörande hvad man önskar erhålla efter fredens afslutande.

Förtroligt. (Utdrag.)

Mylord. Karlslund, Örebro den 30 maj 1812.

Alldenstund kronprinsen på senaste tiden lidit af en opasslighet, som denna vår varit mycket allmän här i landet, har jag

icke kunnat få träffa honom, och det återstod mig icke annat än att begagna mig af samma förtroliga mellanhand, genom hvilken jag vid föregående tillfällen meddelat mig med honom. Det var genom denna mellanhand jag efter att hafva till Göteborg afsändt mina skrifvelser af den 21 d:s, ännu en gång påminte om vigten af fredsfördragets snara undertecknande och fick för prinsen framhållet huru nödigt det var [1] och för den *allmänna* meningen om honom i England, att han genom en offentlig handling gaf ökad styrka åt den gynsamma uppfattning, som började göra sig gällande i fråga om hans person och planer, samt huru det tillkom h. m:ts regering att taga hänsyn till denna samma uppfattning och icke tillåta att samtidigt med ett fredsslut några som helst andra bestämmelser offentliggjordes. Dylika bestämmelser, af hvilken natur de för öfrigt än måtte vara, skulle både lättare och skyndsammare kunna uppnås till och med genom ett hemligt undertecknande af ett fredsfördrag, hvilket sedan kunde få förblifva i detta skick intill dess ratifikationerna komma att utvexlas.

Den person, till hvilken jag i detta fall vändt mig, underrättade mig å prinsens vägnar, att denne till fullo insåg huru berättigade och afgörande mina skäl voro, och att han sjelf förlorade på att icke kunna handla i öfverensstämmelse med dem och de förslag jag gjorde. Jag borde likväl kunna förstå att den rol han (kronprinsen) hade att spela här i landet var både svår och grannlaga. Hur önskvärd freden i och för sig än kunde vara för landet, saknades det dock hvarken i landet eller ens i sjelfva riksdagen personer, som skulle låta skrämma sig af faran för fiendtligheter från Frankrikes sida, rörande hvilka många hyste eller låtsades hysa de mest öfverdrifna föreställningar. Om han förelade riksdagen eller dess sekreta utskott det nakna fredsfördraget med England, kunde han icke undgå att samtidigt äfven framlägga de förslag Frankrike gjort. Huru falska och försåtliga dessa senare än (enligt hans fullkomliga öfvertygelse) voro, hade dock Frankrike sina anhängare och beundrare, som skulle blifva förtjusta eller ställa sig förtjusta af dem, och helt säkert heller icke skulle underlåta att ställa dem i motsättning till frånvaron af alla sådana bestämmelser om understöd och landvinningar från Englands sida. Alla dessa svårigheter anmärkte han skulle vara aflägsnade om ett samtidigt

fredsslut mellan England och Ryssland kunde framläggas, då denna omständighet ensam skulle vara tillräcklig att lugna landet för faran af direkta fiendtligheter i följd af fredsslutet. Der skulle åtminstone då icke längre vara anledning till ökade ekonomiska bördor i form af nya skatter för det inhemska försvarets ordnande på en tillräckligt kraftig fot.

Ers välborenhet skulle känna detta land för att kunna bilda sig något klart omdöme om det berättigade i många delar af detta resonnement. Riksdagens sammankallande hit i stället för till Stockholm, i afsigt att dermed kunna undgå intriger, detta i förening med de farhågor man hyser för M. Signeul och hvad han kan söka verka till förmån för Frankrike, visar tillräckligt att denna sist nämda makt har anhängare här i Sverige. Folkets skaplynne gör det också svårt att förmå det till några kraftiga och bestämda åtgärder och ännu svårare att få det att fortsätta med några sådana, i all synnerhet om detta skall ske endast med dess egna ansträngningar och uppoffringar. — — —

Sedan Mr Thornton och general van Suchtelen uppgjort förslag till ett fredsslut mellan England och Ryssland och öfverenskommit att hos sina respektiva regeringar anhålla om fullmakter till detta förslags slutliga undertecknande (se i Mr Thorntons depesch här ofvan af den 20 maj!) dröjde det någon tid innan svar ingick från Ryssland. Natten till den 16 juni återvände kuriren från Vilna, der det ryska hofvet då uppehöll sig, till Örebro, men i de depescher han medförde, nämdes ingenting om det engelsk-ryska fredsförslaget. Deremot talade ryske utrikesministern i förbigående om zarens beslut att i alla afseenden handla *pari passu* med kronprinsen af Sverige. Detta tolkades af Suchtelen såsom ett indirekt afslag på den gjorda framställningen, och denna sin uppfattning meddelade han äfven sin engelska kollega, som hade all anledning dela den samma. Natten till den 24 juni ankom slutligen kuriren , som medförde svaret i fråga om den begärda fullmakten för Suchtelen att underteckna freden med England. Romanzoff meddelade det ryska kabinettets tillstånd dertill, men under vilkor, dels att England åtog sig att uppgöra den förut omtalade ryska skulden till de holländska bankirerna, dels att England dessförinnan eller åtminstone

samtidigt skulle hafva undertecknat med Sverige icke blott ett fredsslut utan äfven ett fördrag om subsidier. Mr Thornton vägrade bestämdt att ens framställa detta förslag för det engelska kabinettet, desto mindre som Sverige aldrig begärt Rysslands mellankomst för fredsslutet med England. I stället beslöt han genast att vända sig till kronprinsen, Karl Johan. Nedan stående depesch, i hvilken han redogör för resultatet af detta sitt samtal med den svenske kronprinsen, innehåller också den engelska redogörelsen för huru den stora alliansen mot Napoleon slutligen började närma sig sin fullbordan och i hvad mån Karl Johans mellankomst på detta stadium af underhandlingarna bidrog till den slutliga öfverenskommelsen.

Genom baron von Engeström erhöll Mr Thornton genast företräde hos kronprinsen, hvarom han i en depesch af samma dag meddelar följande.

Mr Thornton till lord Castlereagh.

Mylord. Karlslund den 24 juni 1812.

Omedelbart efter mitt första samtal med general van Suchtelen, för hvilket jag haft äran lemna ers välborenhet en redogörelse i min n:r 44 af denna dag, begaf jag mig till baron Engeström, som på sitt håll mottagit rapporter från grefve Löwenhjelm i Vilna af samma datum (den 15 i denna månad) som dem den svenska kuriren hitfört. Han började med att gifva mig en högtidlig försäkran att svenska regeringen aldrig hos ryska kejsaren anhållit att han skulle göra fredens undertecknande beroende af något sådant vilkor som det kejsaren nu funnit för godt att bestämma, nemligen att freds- och subsidiefördrag med Sverige skulle undertecknas först eller åtminstone samtidigt. Jag är desto mera öfvertygad om sanningsenligheten af denna hans förklaring, som jag för länge sedan erhållit en utförlig redogörelse för innehållet af kronprinsens bref till kejsaren af den 26 i förra månaden och till och med fått löfte om att konfidentielt erhålla en afskrift deraf. I fråga om det andra af grefve Romanzoff framstälda vilkoret, nämligen öfvertagandet af den holländska skulden var baron Engeström icke det ringaste beredd härpå så mycket mindre som grefve Löwenhjelms bref icke blott iakttogo en

fullkomlig tystnad med afseende härå utan till och med omtalade en formlig och bestämd försäkran af kejsaren under en enskild audiens som denne suverän beviljat honom, att nämligen Ryssland icke för egen räkning begärde någonting alls af England. Baron Engeström lemnade mig i förtroende en afskrift af kejsarens svar till kronprinsen, hvari talas om det första här ofvan omtalade vilkor kejsaren uppställer för undertecknandet af en fred med England, men icke ett ord är der nämdt om det andra vilkoret, eller öfvertagandet af den holländska skulden. Dock skall jag icke våga åtaga mig att påstå, det M. de Romanzoff skulle kunnat tillåta sig att utan sin suveräns befallning framställa ett sådant vilkor.

Jag bad M. Engeström att förskaffa mig några minuters samtal med kronprinsen, hvars inflytande hos Ryssland tydligen kommer att helt och hållet afgöra utgången af den här saken, och i dag hade jag äran att träffa h. k. h. mellan kl. 2 och 3. Alldenstund han hade mycket ondt om tid (det var hans namnsdag och han hade återvändt från slottet endast för att mottaga mig) inskränkte jag mig till att meddela h. k. h. mitt beslut att icke efterkomma den gjorda begäran att framföra M. de Romanzoffs förslag rörande den holländska skulden, hvarom han redan erhållit underrättelse af general van Suchtelen, hvarjemte jag anhöll att h. k. h. måtte begagna sitt inflytande öfver M. de Suchtelen och M. de Nicolay för att förmå dem att uppgifva tanken på att hos hofvet i Vilna förfråga sig angående den holländska skulden, utan med ens lemna frågan derom å sido och med mig underteckna fredsfördraget, samtidigt med att jag undertecknade ett liknande fördrag med Sverige, lemnade, som sig borde, allting annat att afgöras genom framtida förhandlingar mellan dertill i vederbörlig ordning bemyndigade ministrar. Kronprinsen lofvade mig att icke förlora någon tid för att göra hela sitt inflytande öfver M. de Suchtelen gällande, ehuru jag erkänner för ers välborenhet, att jag efter hvad denne senare sagt mig har föga hopp om att detta skall leda till något resultat, men i alla händelser förband sig h. k. h. nu att med M. de Suchtelens kurir ännu en gång skrifva till kejsaren och uppmana honom att vid fredens undertecknande afstå från en sådan fordran som den angående den holländska skulden.

Kronprinsen uppläste för mig eller rättare, tillät mig att läsa en eller ett par punkter i grefve Löwenhjelms bref till h. m:t konungen af Sverige, hvaraf tyckes framgå, att denne senare å sin sida gjort allt för att förmå kejsaren att gå i författning om återställandet af freden med England. Kejsaren hade på tal härom anmärkt till grefve Löwenhjelm, att han visste att England drog ut på tiden med fredsfördragets undertecknande, endast för att få se fiendtligheterna mellan Ryssland och Frankrike först öppet bryta ut, emedan England hoppas att sedan *pouvoir me dicter la loi en ses concessions des secours pecuniaires.* (Jag tror att det sista ordet var tillagdt efteråt, men jag är icke säker derpå; jag ber ers välborenhet emellertid att lägga märke till det egendomliga sätt hvarpå dessa uttalanden strida mot hvarandra, så vida de icke snarare äro att tillskrifva grefve Löwenhjelm än kejsaren).

I sitt bref till kronprinsen säger sig kejsaren vänta att kriget skall bryta ut hvarje stund, emedan fiendens linier på några punkter äro *presque sur ma frontière.*

H. kejs. m:t tillägger i samma bref att fredsslutet mellan Ryssland och Porten blifvit ratificeradt och M. Italinsky erhållit sitt pass att afgå till Konstantinopel för att underhandla om en allianstraktat.

(Hemligt.)

Mylord. Karlslund, Örebro den 25 juni 1812.

Sedan jag i dag på morgonen redan i det närmaste slutat min förra skrifvelse, fick jag från baron Engeström mottaga en biljett, hvari han anhöll att jag kl. 11 måtte besöka honom i staden, och då jag anlände till hans bostad der, berättade han mig att general van Suchtelen varit hos kronprinsen, och att han, baron Engeström, skulle inom en kort stund följa mig till h. k. h:s våning, der jag af prinsen sjelf skulle blifva underrättad om resultatet af denna konferens och det beslut man der fattat.

Då jag tillsammans med ministern för utrikes ärendena infördes till kronprinsen, öppnade denne samtalet med att berätta mig, att han uppmanat grefve Suchtelen, och äfven smickrade sig med att hafva förmått honom till att hos sin regering an-

hålla om tillåtelse att återtaga det vilkor om den holländska skulden M. de Romanzoff uppstält för undertecknandet af freden med England, och han betviflade icke att kejsaren ju icke också skulle komma att samtycka dertill. Grefve Suchtelen hade derefter öfvergått till att tala om det andra af de vilkor kejsaren uppstält för freden med England, nämligen afslutandet af en fred mellan Sverige och England samt en sådan subsidie- och alliansträktat som Sverige skulle kunna känna sig tillfredsstäld med, och hade han dervid frågat prinsen huruvida — då undertecknandet af en fredstraktat *pure et simple* mellan de tre landen, för den händelse att ingenting afgörande dess förinnan inträffade, ovilkorligen måste blifva signalen till krigets utbrott — huruvida den svenska regeringen under sådana förhållanden och utan att vara viss på något understöd från England ändock skulle kunna fullgöra sitt åtagande till Ryssland och utföra den diversion på kontinenten, hvilken ytterst var ändamålet med dessa åtaganden. Kronprinsen förklarade för mig, att det varit honom omöjligt att gifva ett tillfredsställande svar på denna van Suchtelens fråga, då han, utan visshet att erhålla det understöd i penningar, för hvilket han förgäfves sett sig om åt alla håll, omöjligen skulle kunna sätta sina trupper i rörelse och i den gemensamma sakens intresse samverka med Ryssland på förut aftaladt sätt och i den ordning man haft för afsigt att göra det på kontinenten. Han kunde derför icke åtaga sig att säga till Ryssland i den stund denna makt slöt fred med England, att Sverige var tillfredsställdt och sjelf äfven för *sin* del slutande en dylik fred, såg sig i stånd att fullgöra sina förbindelser, då Sverige faktiskt *icke* skulle blifva i stånd att fullgöra dessa förbindelser.

Sedan han en stund talat om hvad följderna skulle blifva om man nu läte detta både för England och kontinentalmakterna gynsamma tillfälle gå obegagnadt förbi, något hvarmed jag här icke vill uppehålla ers välborenhet, då vi otvifvelaktigt alla mer eller mindre grundligt öfvervägt de fördelar och olägenheter, som kunna tänkas komma att blifva resultatet af en sådan kris, efter att emellertid hafva talat härom, uttryckte kronprinsen den önskan att jag skulle till h. m:ts regering framföra hans mest allvarliga önskan, ja hans enträgna anhållan, att h. m:ts rege-

ring med ens ville öppet och tydligt låta veta, huruvida den ansåg det möjligt att lemna Sverige något bistånd för det ändamål h. m:ts regering redan kände och i det närmaste i den utsträckning, som redan blifvit satt i fråga? Huru vida h. m:ts regering, med ett ord sagdt, i ett fördrag, hvilket undertecknades samtidigt med fredsfördraget, kunde aftala, att England ville åtaga sig att för ett år lemna en summa af en million pund sterling, att dels in natura och dels i kontant mynt eller vexlar månadsvis utbetalas, hvarefter den hälft, som utgjorts i penningar, skulle återgäldas genom afbetalningar inom en viss öfverenskommen tid efter Norges förening med Sverige — hvilket, som ers välborenhet torde minnas, skulle utgöra första delen af kooperationen med Ryssland och en förutsättning för det vidare gemensamma uppträdandet på kontinenten. Prinsen sade, och detta är fullkomligt sant, att en fred med England, som icke bestämde någonting annat och mera, faktiskt skulle beröfva honom de få resurser han eger att tillgå inom landet och skulle komma att göra slut på de rustningar, hvilka han nu är i tillfälle att företaga, alldenstund krigstillståndet, huru uteslutande nominelt och icke-effektivt det än är, dock alltid gifver honom en förevändning att begära penningeanslag och vidtaga vissa rustningar, hvaremot, om denna förevändning bortföll, riksdagen skulle vara förhindrad att lemna sitt bifall äfven till den obetydligaste begäran i den vägen.

Jag anhöll att prinsen ville tillåta baron Engeström att skriftligen affatta detta förslag, för att jag skulle kunna vara riktigt säker på dess rätta lydelse, och samtidigt sporde jag honom också för h. m:ts regerings upplysning, huru vida det icke kunde anses lika giltigt om den svenska regeringen genom mig eller någon annan dertill vederbörligen bemyndigad person erhöll en ministeriel förklaring, att omedelbart efter fredens afslutande befallning skulle gifvas att på sådan basis underhandla om ett fördrag, eftersom jag, utan att tillåta mig uttala någon som helst åsigt om hvad h. m:ts regering framdeles kunde komma att besluta, dock kunde våga säga, att vi aldrig skulle komma att gå in på båda fördragens samtidiga undertecknande. Kronprinsen medgaf att det fick så affattas, och sedermera uppsatte jag också tillsammans med baron Engeström ett förslag, hvilket han

understälde kronprinsen och hvaraf jag här har äran till ers välborenhet öfversända en afskrift.

Jag hoppas ers välborenhet godhetsfullt vill vara öfvertygad att jag icke sparat hvarken nit eller ansträngningar för att i detta ärende komma till ett bättre resultat än det nu ändtligen uppnådda; men jag måste öppet bekänna för ers välborenhet att jag i alla händelser måste med en viss tillfredsställelse se att det slutligen kommit till något resultat åtminstone, eftersom ingenting kan mera ofördelaktigt inverka på utgången af alla kommande operationer än detta tillstånd af osäkerhet. Om h. m:ts regering sist och slutligen skulle finna det ogörligt att biträda detta förslag, kan jag icke åtaga mig att förutsäga hvad följden kommer att blifva. Den händelse, som då redan torde hafva inträffat, skall med all säkerhet komma att afgöra det mer än någon nu besluten eller ifrågasatt politik; jag är nämligen fullkomligt öfvertygad, att man här åtminstone icke har den ringaste tanke ens på att förbinda sig med Frankrike. Å andra sidan anhåller jag att få försäkra ers välborenhet om min fulla öfvertygelse, att om h. m:ts regering icke kan lemna det begärda penningeunderstödet, Sverige icke under några omständigheter skall se sig i stånd att företaga något i den gemensamma sakens intresse på det sätt, hvaraf vi dock kunna hoppas så mycket, endast kronprinsens energi, ifver och sjelfkänsla blifvit lämpligen satta i rörelse. Jag tror att det icke skall vara möjligt att få ett mera offörtydbart bevis för huru stor bristen på kontanta medel verkligen är här i landet än hvad som lemnas i slutpunkten af medföljande bilaga, bestämmelsen nämligen om att genom afbetalningar terminsvis återgälda den halfva million, som skall erläggas i penningar; och jag är vidare öfvertygad, att om h. m:ts regering nu kan förmå sig till att för någon tid förskjuta denna summa, man här framdeles skall finnas villig att uppgifva denna bestämmelse.

Bilaga till föregående.

Kronprinsen har förmått general van Suchtelen att från Sverige afsända en kurir till Vilna med anhållan om bemyndigande att endast och allenast *(purement et simplement)* afsluta

ett fredsfördrag mellan England och Ryssland, då Sverige skall blifva tillfredsstäldt af England, och h. k. h. tillskrifver sjelf i enahanda syfte h. m:t kejsaren af Ryssland.

Sverige är tillfredsstäldt, så snart det från England erhållit en ministeriel förklaring, att denna senare makt omedelbart efter fredsslutet skall gifva ordre åt sin minister att förhandla om och underteckna ett fördrag på följande basis: nämligen att under loppet af ett år erlägga i likformiga afbetalningar värdet af en million pund sterling, hälften i persedlar d. v. s. i vapen, ammunition och krigsförnödenheter, kolonialvaror o. s. v., och andra hälften kontant, d. v. s. i svenskt bankomynt efter bestämd kurs för pund sterling, denna kurs att fastställas genom ömsesidig öfverenskommelse på grundvalen af någon viss vexelkurs, eller, för den händelse man icke skulle kunna komma öfverens om någon sådan, vexlar på London.

Den hälft, som utbetalas i kontanta penningar, åtager sig Sverige att efter föreningen med Norge återgälda till England på följande sätt: inbetalningarna skola taga sin början två år efter det nämda förening trädt i gällande kraft, och skola fullgöras terminsvis, hvarom närmare öfverenskommelse träffas vid underhandlingarna, dock så att beloppet skall vara återgäldadt senast inom fem år.

Mylord. Karlslund, Örebro den 1 juli 1812.

När jag senast hade äran se kronprinsen uttryckte han sin lifliga önskan att, derest h. m:ts regering skulle antaga det i mina senaste depescher omnämda förslaget och besluta sig för att medverka till fälttågets fullföljande, han då måtte beredas tillfälle att uppsätta en afdelning af sådana franska soldater, som för närvarande hållas fångna i England, men kunde vara villiga att inträda i svensk tjenst. Han sade att han för ingen del önskade att belasta sig med någon större styrka eller något större antal än han skulle kunna fullständigt göra sig till herre öfver utan att behöfva frukta att blifva lidande genom det förtroende han skulle se sig föranlåten att gifva dem. Det högsta han önskade var derför en styrka af tre bataljoner på omkring sex hundra hvardera eller till sammans allra högst två tusen man (1,700 man infanteri, 200

man artilleri och 100 man kavalleri). En sådan kår, menade han, skulle kunna blifva af den allra största nytta vid alla företag af en mera ansträngande eller farlig (active or dangerous) natur, och till något större antal önskar han icke att hafva någon befattning med dem.

Jag har i dag begagnat mig af tillfället att hos kronprinsen anhålla om närmare förklaring angående det sätt, hvarpå dessa män skulle användas, och hvad man slutligen skulle göra med dem, på det att jag måtte se mig i stånd att framställa saken i ett sammanhang för h. m:ts regering. Prinsen sade att hans tanke var att taga en kår af här ofvan nämda styrka i svensk tjenst, vid deras ankomst hit affordra dem en trohetsed och tillförsäkra de sårade samma omvårdnad på sjukhusen och derefter samma *retraite*, som lemnades de svenska soldaterna, samt att tillförsäkra de öfriga afsked, efter tre års tjenst. Jag anmärkte att jag icke visste huru vida h. m:ts regering kunde vara benägen att gå in på ett sådant aftal, hvilket efter en viss tids förlopp skulle kunna lemna dem tillfälle att åter inträda i fransk tjenst, hvartill h. k. h. svarade, att han i det afseendet helt och hållet skulle ställa sig till efterrättelse hvad man kunde önska i England. Antagligen, fortsatte han, skulle deras antal efter tre års förlopp icke vara synnerligen stort och vid afskedet kunde de dessutom förlänas något jord i Sverige med förbindelse att bosätta sig på denna.

Jag antecknade från prinsens promemoria en här bifogad lista på franska infanteri- och kavalleriregementen, af hvilka flertalet eller alla vid olika tider stått under hans befäl, och då de varit använda i Spanien, måste många af dem nu vara fångar i England. Skulle h. m:ts regering gifva sitt samtycke till denna plan, vill han sjelf utse en officer, som skulle hafva att utvälja det manskap, hvilket möjligen kunde finnas villigt att ingå i hans tjenst, att göra de nödvändiga anordningarna för detta manskap. Eders välborenhet torde väl förstå att denna plan helt och hållet är beroende af utgången af de förslag jag hade äran att med posten den 24 sistlidna månad underställa h. m:ts regering.

Lord Castlereagh till Mr Thornton.

Sir. Foreign office, den 16 juli 1812.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

H. k. h. har behagat uttrycka sitt gillande af att ni vägrat hit framföra de vilkor ryska regeringen uppstält för fredens undertecknande.

Den af Sverige fordrade ministeriela förklaringen angående subsidier till ett belopp £ 1,000,000, att under loppet af ett år utbetalas hälften i persedlar och andra hälften i penningar, kan icke medgifvas, och h. k. h. kan endast beklaga Sveriges fortfarande tvekan att göra slut på krigstillståndet. Hade man kunnat förutse ett sådant resultat, skulle h. k. h. icke låtit förmå sig att utsätta ett ackrediteradt sändebud för att under dylika förhållanden qvarstanna så länge vid ett främmande hof. Det måste nu förutsättas att hofvet i Stockholm icke längre kan uppskjuta fördragets undertecknande. Ni torde emellertid låta von Engeström bestämdt förstå att så vida icke de vänskapliga förbindelserna mellan de båda makterna omedelbart återupptagas, kommer h. k. h. att se sig tvungen att gifva befallning om edert ofördröjliga återvändande till England.

De instruktioner ni redan förut hade mottagit rörande frågan om subsidier måste hafva förberedt svenska hofvet på det svar jag är beordrad att gifva till dess nu framstälda begäran, åtminstone till den del deraf, som, ehuru framstäld under formen af en låneansökan, dock rättast hänfaller under rubriken subsidier. Det engelska kabinettet beklagar på det djupaste, att de medel det har till sitt förfogande, icke ens äro tillräckliga att möta alla de många olika behof, hvaraf det närmast ser sig ansatt. Då summan redan i och för sig nödvändigtvis måste vara begränsad, ser kabinettet sig nödsakadt att vid medlens fördelning i främsta rummet vara betänkt på att understödja de operationer, hvilka äro riktade omedelbart mot fienden. Då från Spaniens sida behofvet af och framställningarna om understöd äro så trängande, skulle kabinettet icke anse sig handla rätt, om det använde dessa medel till subsidier åt Sverige för att sätta denna makt i tillfälle att göra landvinningar, då dessa samma medel, om de användes på annat håll, skulle kunna gifva ökad vigt åt det tryck som vi hafva att rikta omedelbart mot fienden.

Sant är väl, att de svenska operationerna kunna betraktas såsom en förberedelse för denna makts uppträdande i det nordliga Europa*, men till dess kommit derhän i sina åtgöranden att dess armé mött fienden, kan dess regering icke vänta att dess begäran om penningeunderstöd skulle tagas i betraktande framför de makters anspråk, hvilka redan faktiskt tagit fast fot mot Frankrike.

Prinsen-regenten inser emellertid mycket väl hvilka Sveriges behof äro och är villig att söka tillgodose dem så långt i hans förmåga står, förutsatt att denna makt utan ytterligare tidspillan intager en sådan ställning, att den kan anses berättigad till dylikt understöd. Ni kan derför låta hofvet i Stockholm veta att h. k. h. vid fredens undertecknande skall vara beredd att, under förutsättning af att en vederbörlig öfverenskommelse träffats angående ett samfäldt militäriskt uppträdande**, lemna sådant understöd in natura som Sverige kan behöfva och i värde icke öfverstigande £ 500,000.

Den med dagens post mottagna underrättelsen att kronprinsen har för afsigt att rikta sina operationer mot Sjælland i stället för mot Norge, är synnerligen tillfredsställande, då slaget derigenom kommer att mera omedelbart träffa de resurser, hvilka nu mera måste betraktas såsom helt och hållet stälda till fiendens förfogande. I händelse en sådan rörelse krönes med framgång, påskyndar det också öppnandet af fälttåget på kontinenten och kan under tiden äfven på visst sätt tjena att åstadkomma en diversion till förmån för Ryssland, vida mera än om den allierade styrkan skulle slösa tid och krafter på ett infall i Norge.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det måste betraktas såsom en gifven förutsättning och ett vilkor för att vi skola deltaga i operationerna mot Sjælland och dess utom lemna det ofvan omtalade understödet, att för den händelse Sjælland icke vid fresslutet skulle komma att återställas till Danmark mot det att Norge afstås till Sverige, att då, sedan Sverige först fått sig tillförsäkrad besittningen af Norge, det slut-

---

* *Preparatory to a descent on the North of Europe*, måste naturligtvis, då fråga är om en rörelse, som skulle utgå från den skandinaviska halfön, fattas såsom åsyftande norra delen af Europas fasta land. *Utg. anm.*

** Mot Sjælland, stod det ursprungligen tillagdt i konceptet till denna depesch, men dessa ord äro sedan utstrukna. *Utg. anm.*

liga afgörandet om hvad som skall blifva af Sjælland, bör träffas genom inbördes öfverenskommelse mellan de tre makter som tagit del i öns eröfring.

Mr Thornton till Lord Castlereagh.

Mylord, Örebro den 16 juli 1812.

Jag återkom hit i går från Göteborg, och då jag icke vill uppehålla paketbåten, alldenstund jag i morgon kan afsända en särskild extrabåt med mina bref, skyndar jag att underrätta ers välborenhet att general van Suchtelen i går fick från Ryssland mottaga det nådiga bemyndigandet för att underteckna en fred *pure et simple* med England, så snart Sverige uttryckt en önskan derom och å sin sida samtidigt undertecknar freden.

Jag har i dag på morgonen tillsammans med general Suchtelen haft en kort audiens hos h. k. h. kronprinsen, och tror jag mig hafva i det närmaste lyckats att förmå h. k. h, att hos h. m:t konungen af Sverige göra förslag om fredens omedelbara undertecknande, ehuru ers välborenhets svar å mina depescher af den 25 och 26 i förra månaden ännu icke ingått.

— — — det förtroende den svenska regeringen hyser till hans (engelska) majestäts regering, ehuru jag ännu en gång måste såsom min fasta öfvertygelse uttala, hvad h. k. h. kronprinsen också bestämdt förklarat, att det nämligen kommer att blifva alldeles omöjligt att uppnå något af de med alliansen mellan Ryssland, Sverige och England åsyftade resultaten så vida icke från den sist nämda maktens sida lemnas understöd, på sätt jag anförde i min depesch af den 26 i förra månaden.

Hr Rehausen till Lord Castlereagh.

Mylord. London den 17 juli 1812.

Med anledning af det goda förstånd, som nu så lyckligt åvägabragts mellan England och Sverige har jag fått i uppdrag att hos h. engelska m:ts regering anhålla om dess medverkan för åtgärder till skyddande af Sveriges sjelfständighet och främjande af den gemensamma goda saken.

Följaktligen har jag äran vända mig till ers excellens och

anhålla att för nämda ändamål 20 tusen gevär måtte afsändas till Sverige, hvilken åtgärds ofördröjliga vidtagande skulle, med anledning af det ytterliga behof man der erfar af dylika vapen, vara till synnerligt gagn. Det skulle likaledes vara att önska att dessa gevär, så vidt ske kunde, blefvo af den nya modellen.

Afskrift af ett bref från h. exc. baron von Engeström till hr von Rehausen, dateradt Örebro den 19 juli 1812.

Jag har äran underrätta er, m. h., att freden mellan Sverige och England så väl som mellan Ryssland och denna makt i går undertecknades. Detta skedde samtidigt hos mig af de tre makternas plenipotentiärer. Efter undertecknandet uppläste man för Mr Thornton den med ryska hofvet afslutade traktaten jemte dess särskilda och tilläggsartiklar, med uppmaning att han skulle föreslå sitt hof att biträda denna allians. För denna handling finnes redogjordt i ett af oss undertecknadt beslut. Jag har vid detta tillfälle förklarat för de båda hofvens ministrar att konungen å Sveriges vägnar haft ofantliga utgifter för att sätta sin armé i krigsskick och att h. k. h. bidragit härtill ganska betydligt med sin enskilda förmögenhet. Allt detta för att icke förlora tiden, derest England genom att lemna de dertill nödiga medlen skulle sätta oss i stånd att vidtaga några mera verksamma åtgärder i den goda sakens intresse, under det vi deremot skola förhålla oss stilla för den händelse England vägrar att lemna sådana subsidier. Vi hafva redan genom de offer vi gjort visat vår goda vilja, och dervid skola vi låta det förblifva, derest vi finna att England vägrar den medverkan, utan hvilken det är omöjligt att nå det önskade resultatet. Öfver allt råder i denna stund en liflig verksamhet; trupperna sammandragas; man arbetar på varfven och man sparar icke det guld, hvars användande om det än icke kommer att bidraga till Europas väl, åtminstone skall intressera konungen och kronprinsen.

Det är nödvändigt att nu söka förmå det engelska kabinettet att komma till ett beslut i fråga om subsidierna: på dess afgörande beror Europas väl och ve. Jag upprepar hvad jag redan sagt er om de tre franska bataljonerna och om de vapen man måste lemna oss och jag bifogar att det är nödvändigt att en

kontant summa sändes så snart som möjligt i afräkning å subsidierna.

Apostill från h. exc. baron von Engeström.

Örebro den 20 juli 1812.

Före kronprinsens val var det fråga om att förmäla hans son Oscar med konung Josefs dotter. I samma stund kronprinsen beslöt sig för att blifva svensk förklarade han också att detta förslag nu mera måste öfvergifvas. Det är mer än ett år sedan de spanska generalerna, vid kriget, erbjödo sig att erkänna konung Josef om fransmännen ville utrymma Spanien. De vände sig härför till kronprinsen, som emellertid vägrade att blanda sig i deras affärer.

Nu är det fråga om att gifta konung Josefs dotter med konung Ferdinand både för att förena de stridiga intressena och för att kunna återställa lugnet i Spanien.

Prinsen har befalt mig att underrätta er härom, på det ni må kunna göra bruk deraf då tid och omständigheter dertill föranleda. Ni inser huru grannlaga en sådan hemlighet bör behandlas, det är en familjehemlighet.

Jag vet icke om jag förut nämnt för er att de missnöjda irländarne vid tiden för kronprinsens ankomst till Sverige vände sig till honom och att han rådde dem att vara sin pligt underdåniga.

Vi hafva nu kommit till den punkt, der det är nödvändigt för oss att få ett bestämdt och kategoriskt svar om hvad England åsyftar. Om man der vill att Sverige skall handla, måste man sätta oss i stånd dertill med subsidier. Mr. Thornton har redan för mycket länge sedan sagt det vara det engelska kabinettets afsigt att låta förse Sverige med gevär jemte ammunition och alla tillbehör för 20,000 man. Man måste söka utverka att denna sändning eger rum ofördröjligen.

Då i en brytntng sådan som den, hvari vi nu befinna oss, allt beror på ögonblickets afgörande är det af behofvet påkalladt att man till operationernas påskyndande snarast skickar någon summa i afräkning på subsidierna.

Kronprinsen önskar att från England erhålla 3 eller 4,000

congrevepatroner. Ni skall för det engelska kabinettet framhålla vigten häraf.

Subsidierna böra utgå från den 1 juni, eller om detta icke låter sig göra åtminstone från den 1 i denna månad.

Efter att hafva underrättat er om hvad konungen önskar och hvad han hoppas erhålla af den engelska regeringens rättvisa och genom era nitiska åtgöranden, har jag att på befallning af kronprinsen meddela er följande beräkningar.

Ett års fälttåg med en svensk infallsarmé af 35,000 man kommer att kosta 45 millioner francs; en observationsarmé mot Norge af 20,000 man minst 25 millioner francs. Då Sverige tager del i denna strid ådrager det sig således en årlig utgift af 70 millioner francs. Afdrages derifrån 25 eller 30 millioner engelska subsidier, återstår i alla fall en utgift af 40 millioner francs.

Ni finner att denna beräkning, som är gjord i francs, förskrifver sig från kronprinsen sjelf.

Hvad angår de tre bataljonerna franska krigsfångar, hänvisar jag eder till min depesch af den 5 juli* afsänd med kuriren Brolin.

Mr. Thornton har äfven å sin regerings vägnar lofvat oss en ö i Antillerna, hvilken vi sjelfva ville välja. Om regeringen ville gifva oss Guasdeloupe, skulle detta bereda oss mycken tillfredsställelse. Om de emellertid icke skulle vilja skilja sig från denna skulle vi med tacksamhet mottaga St. Lucie och den lilla klippan Curaçao, som icke är af någon betydelse för England; men om man icke ville afstå Curaçao, skulle man i stället kunna gifva oss ön S:t Thomas, som blifvit eröfrad från danskarne.

H. m:ts skepp Victory den 7 augusti 1812.

(Utdrag.)

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jag skyndar tillbaka till England i den lifliga önskan att h. m:ts regerings beslut rörande den i mina senaste depescher behandlade frågan måtte** kunna ändras, och jag anhåller på det

---

* Icke meddelad till det engelska kabinettet.

** Frågan om engelska subsidier till Sverige.

allvarligaste att få tillägga att om kejsaren beslutat att hålla i sig, äfven efter det en drabning blifvit förlorad och den föreslagna diversionen i Tysland kunde komma till stånd redan under innevarande år, der då kunde vara hopp om framgång. Men om icke h. m:t fattar ett snart och gynsamt beslut, återstår intet hopp för i år, och möjligen skall det då också vara förloradt för alltid.

(Utdrag.)

Mylord. H. m:ts skepp Victory den 8 augusti 1812.

Sedan jag i går afton i Kattegat mött h. m:ts skepp Aquilon med Lord Cathcart, hvars ankomst jag oroligt afvaktat allt sedan jag kom hit till dessa trakter, bestämde mig det samtal jag hade med hans välborenhet och den fasta öfvertygelse jag dervid vann att det icke skulle blifva möjligt att uträtta någon egentlig nytta med min resa till England, bestämde mig detta, säger jag, att uppgifva denna plan för att i stället med hans välborenhet återvända till Göteborg och Örebro. — — —

(Utdrag.) *(Most secret and confidential.)*

Stockholm den 12 september 1812.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Under fortgången af vårt samtal visade han mig originalet till det i Åbo af grefve Löwenhjelm och grefve Romanzoff undertecknade fördraget och har jag äran att härmed till eders välborenhet öfversända en afskrift af denna handling, sådan den meddelades mig af baron Engeström.

Då jag endast helt hastigt genomögnade de depescher Lord Cathcart adresserade till ers välborenhet, har jag endast en ofullständig föreställning om syftningen af den punkt i fördraget som afhandlar ön Sjællands framtida öde, men jag förmodar att ers välborenhet sjelf skall komma att betrakta de ordalag i hvilka denna punkt är affattad i förening med den omständigheten att Ryssland för sin del till förmån för Sverige afsäger sig all rätt till blifvande eröfringar, såsom ett temligen tydligt bevis på att en önskan förefinnes att lägga besittningen af denna ö till besittningen af Norge. Jag tager mig friheten fästa ers välboren-

hets uppmärksamhet härpå, icke för att underblåsa något slags misstankar, hvilket saken för öfrigt icke bör väcka, utan endast för att bereda eders välborenhet och h. m:ts regering på ett snart afgörande af frågan om hvem som slutligen skall komma att öfvertaga denna ö, för den händelse att de vänskapliga förslag som komma att göras till Danmark icke skulle medföra något resultat utan de förenade arméerna skulle se sig föranlåtna att anfalla ön och möjligen lyckas deri. Kanske är det icke heller ur vägen att jag redan nu tillåter mig fästa ers välborenhets uppmärksamhet på frågan om det sätt, hvarpå Köbenhavn kan anses böra garnisoneras under en temporär ockupation, vare sig af svenska eller af engelska trupper eller af bådadera samtidigt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

På min resa tillbaka från Göteborg dels for jag om dels mötte jag åtskilliga afdelningar af svenska trupper, hvilka, enligt hvad jag erfor voro stadda på marsch söderut, och några regementen afgå härifrån i dag till Karlskrona och kusten för att i rättan tid befinna sig på den tilltänkta operationsplatsen. Det talas också om att hofvet skall begifva sig till Malmö, eller att h. m:t konungen af Sverige åtminstone skall begifva sig till denna del af kusten. Dock hoppas jag att detta endast är ett ogrundadt rykte. Genom att företaga en sådan resa skulle man under alla omständigheter alltför hastigt röja expeditionens verkliga syfte.

10.

Karaktersdrag af Karl Johan.

Audiensberättelser rörande kronprinsen af Sverige samt bref och depescher ifrån honom. — Hotelser från Norge.

Mylord. Stockholm den 3 oktober 1812.

Den 25 i sistlidne månad lät kronprinsen kalla mig till slottet och sedan jag efterkommit denna kallelse började han genast att tala om hvilken förlägenhet regeringen kände vid att bestrida de dagliga kostnaderna för de rustningar, som nu voro i full gång, och önskade han att blifva underrättad om huru vida det icke möjligen stod i min förmåga att under loppet af de två eller tre närmast följande dagarne lemna hela återstoden af de två hundra tusen pund h. m:ts regering bemyndigat mig att genom börsens förmedling utbetala till den svenska. Jag torde få fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att ehuru jag då ännu icke dragit någon större summa än omkring sextio tusen pund på h. m:ts skattkammare, jag likväl med de penningar jag lånat af Mr Aldebert och Mr Atkins, sett mig i stånd att utbetala något mer än ett hundra tusen pund, så att h. k. h:s begäran nu gälde nära nog en lika stor summa med den redan betalta.

Med skäl hemtade från den nu varande börsställningen här i landet, från de afslutade penningeaffärernas fåtalighet samt från den absoluta saknaden af valutor till att möta någon större vexeltillgång på börsen, med dessa och dylika skäl sökte jag för h. k. h. framhålla huru ytterligt omöjligt det skulle vara att genom någon forcerad åtgärd anskaffa en så betydlig summa; genom att utsläppa vexlar till ett sådant belopp skulle jag oundvikligen komma att nedtrycka vexelkursen; detta skulle blifva den enda följden: ty då ingen efterfrågan förefans (för vexlar på England) och inga penningar till att köpa en sådan mängd af papper med, kunde dessa omöjligen finna någon afsättning. Jag framhöll för honom huru mycket mera Sverige

skulle vara tjent med att låna pengar mot vanlig ränta och efter hand återgälda detta lån förmedelst börsens mellankomst, i stället för att göra ett försök (hvilket under alla omständigheter måste misslyckas) att anskaffa hela summan med ens och genom vexelkursens nedtryckande förlora fyrdubbla beloppet af hvad man eljest skulle hafva att betala i ränta.

Dessa mina föreställningar hade emellertid ingen verkan. Prinsen, som är i allvarlig förlägenhet i följd af de anspråk, som cheferna för de olika departementena, måhända uppsåtligen olägligt, framställa, klagade i temligen irriterad ton öfver att en nation sådan som den engelska skulle hafva så stora svårigheter vid att anskaffa en så obetydlig summa, och jag lofvade då att göra allt hvad jag kunde för att, om någon möjlighet fans, låna detta belopp af samma personer, till hvilka jag förut vändt mig och hvilka måste hafva betydliga summor att remittera till sina hufvudmän i London efter realiserandet af de konfiskerade lasterna. Följaktligen tillskref jag andra morgonen en af dem i Göteborg härom, föreslog honom att öfvertaga lånet och erbjöd antingen dess återbetalande efter en viss tids förlopp eller också amorterande efter löpande vexelkurs från h. m:ts skattkammare.

Först i dag på morgonen erhöll jag svar från Göteborg med afslag å den gjorda hemställan om ett lån. Personen i fråga ville icke remittera under nu gällande vexelkurs, och ansåg för öfrigt att det stod i min förmåga att afsluta affären på andra och för Sverige mindre förmånliga vilkor. Jag finner mig derför nu föranlåten att fortsätta med att begagna mig af rörelserna på börsen för att anskaffa penningarna i den ordning affärsverldens behof här vill medgifva. Må hända skall jag se mig nödsakad att trycka ner kursen något litet, men de skäl jag redan framhållit måste komma att hindra mig från att göra så i någon mera afsevärd grad, och jag är äfven förvissad att det är lika mycket i regeringens och de båda landens intresse att icke något större kursfall inträder.

Kronprinsen yttrade sig äfven under fortgången af vårt samtal om ön S:t Lucie, och jag var icke utan farhågor för att tonen skulle blifvit ännu mera irriterad, då vi lyckligen afbrötos genom general van Suchtelens ankomst.

Följande söndag (den 27 sistlidne) när jag för h. k. h. förestälde Mr Douglas såsom h. m:ts legationssekreterare återupptogs emellertid ämnet — — —

Det var vid detta sist anförda tillfälle jag af h. k. h. erfor att en af konungens af Sverige adjutanter M. Björnstjerna blifvit afsänd till England med bref till h. k. h. prinsen-regenten, men ingenting antyddes om ändamålet med denna beskickning.

I dag underrättar mig öfverste Gyllenskiöld, en af h. k. h:s adjutanter för flottan, att han erhållit befallning att i morgon afgå till Göteborg för att der med vice amiral Sir James Saumarez aftala de åtgärder, som kunna blifva att vidtaga i följd af den förestående expeditionen i förening med h. m:ts flotta i dessa farvatten.

Jag har att underrätta ers välborenhet att chevalier de Lobo, som var Portugals minister under min förra beskickning här i landet 1808, anlände hit i går afton. I dag gjorde han mig ett besök, ehuru jag icke fick tillfälle att samtala enskildt med honom, men jag förmodar att han kommit för att återtaga sin officiela beställning här på platsen.

(Utdrag.) *Most secret and confidential.*
Stockholm den 13 oktober 1812.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

H. k. h. började sjelf samtalet med en hänsyftning på M. de Rehausens depescher och hvad jag förmodar dessa haft att meddela om uppskofvet i fråga om biträdandet af Petersburgs och Åbofördragen samt öfverlemnandet af ön S:t Lucie, rörande hvilket senare ämne M. de Rehausen likväl icke haft någonting att förmäla. Jag meddelade prinsen att enligt ers välborenhets depescher svar antagligen skulle komma att lemnas efter mottagandet af mina skrifvelser i samma fråga, ehuru jag icke kunde underlåta att af mig sjelf tillfoga den anmärkningen, att den nya fråga det senare fördraget uppkastat (jag hänsyftar härmed på artikeln om Sjælland och Rysslands utsträckning till Weichsel) mycket väl skulle kunna gifva h. m:ts regering anledning till tvekan, äfven om h. m:ts regering var fullkomligt benägen att gifva sitt bifall till hvad som var hufvudpunkten i fråga om Sve-

rige, nämligen föreningen med och inkorporerandet af Norge. Vid detta tillfälle anförtrodde mig prinsen — hvad jag för öfrigt misstänkt alltsedan jag första gången hade tillfälle att genomögna Åbo-fördraget och hvad jag äfven hade den äran att då fästa ers välborenhets uppmärksamhet på — att nämligen Sveriges planer hade sträckt sig vidare till att nu gälla äfven den definitiva besittningen af denna ö, beroende likväl som det skulle kunna blifva på de eftergifter England kunde komma att fordra, och ansåg prinsen att Sveriges anspråk nu fått en säkrare grund derigenom att Ryssland afsagt sig rätten till eröfringen så väl som till att för sin del göra anspråk på någon del deraf. I följd häraf ansåg jag mig kunna oförbehållsamt delgifva kronprinsen mina åsigter i denna fråga, framstälda såsom mina enskilda och icke grundade på några från ers välborenhet mottagna instruktioner, men icke desto mindre efter hvad jag ansåg hvilande på de samma principer, hvilka voro ledande för h. m:ts regerings handlingssätt och varit det för hela Englands allt sedan Westfaliska freden och ända till närvarande ögonblick. Dessa principer menade, att England aldrig kunde med likgiltighet åse, ännu mindre samtycka till att en och samma makt tog i besittning båda stränderna af sundet, och att om man hade denna afsigt, när man uppmanade oss att biträda Åbofördraget, eller gjorde det i afsigt att genomdrifva sådana anspråk, så var detta endast en ytterligare anledning till tvekan å vår regerings sida, ehuru fördraget visserligen minst af allt definitivt afgjorde denna fråga.

Jag skall icke här besvära ers välborenhet med de modififikationer man föreslagit för att göra det möjligt för England att gifva sitt bifall till detta besittningstagande. De äro för närvarande öfverflödiga; men jag har ansett det vara rätt att i vederbörlig ordning underrätta h. m:ts regering om saken.

I fråga om erkännandet af Spanien och utvisandet af Frankrikes chargé d'affaires lät kronprinsen — ehuru han icke inlät sig på orsaken till detta dröjsmål, sådan jag sjelf fattat den och sedermera äfven funnit min uppfattning ytterligare bekräftad af allt hvad jag har sett — mig dock tillräckligt tydligt förstå, att sådan stämningen nu är bland en stor del af befolkningen och äfven bland inflytelserika ledamöter af hans råd, han icke vågar sätta sitt inflytande på spel genom att pressa fram frågor, som

skulle drifva Sverige i ett tillstånd af öppet krig med Frankrike och mot dess politik, så vida han nämligen icke samtidigt kunde tysta munnen på de missnöjda och oroliga, Frankrikes anhängare och Rysslands fiender, genom att hafva att visa några tydliga och stående fördelar deraf för svenska nationen. Såsom en sådan betraktar han k. m:ts regerings tillträdande af Petersburgs och Åbo-fördragen, hvarigenom man från den engelska regeringens sida skulle erhålla säkerhet för Norges förening med den svenska kronan, såsom en sådan, ehuru ej lika betydande fördel betraktar han också besittningen af ön S:t Lucie, som, om än icke af något särskildt intresse för alla klasser af det svenska folket, dock skulle kunna tjena att nedtysta de illvilliga insinuationerna från sådana håll der man tviflar på, eller åtminstone säger sig tvifla på Englands uppriktiga afsigter att realisera de förväntningar England sjelft framkallat.

Prinsen slöt med att anhålla det jag ville nedskrifva följande ord, hvilka han sjelf dikterade för mig:

Monsieur de Cabre (Frankrikes chargé d'affaires) *sera renvoyé, et Monsieur de Moreno reconnu, aussitôt que la Grande Bretagne assiste à la convention d'Åbo**.

Det är icke blott från kronprinsen sjelf utan äfven från andra personer och särskildt från general van Suchtelen, hvars förbindelser gifva honom bättre tillfälle att inhemta underrättelser inom Sverige, än hvad som står mig till buds, som jag nu med visshet erfar att h. k. h. icke vågar taga ett så afgörande steg som de två i fråga varande, utan att se sig i stånd att med någon motsvarande fördel kunna motverka intrycket deraf bland de missnöjda. Jag får också tillägga att ställningen i Ryssland och särskildt Moskwas besättande af de franska trupperna hos dessa personer, som hvarken äro fåtaliga eller utan inflytelse, framkallat en stämning, som till och med skulle kunna blifva farlig för kronprinsen sjelf, derest han denna vinter vågade vidtaga några mera kraftiga eller afgörande åtgärder utan att kunna påvisa några uppenbara fördelar deraf. Sverige skulle i så fall vara förloradt för den gemensamma saken, och huru föga denna makts

* M. de Cabre skall bli rapellerad och M. de Moreno mottagen (som spanskt sändebud), så snart England slutit sig till fördraget i Åbo.

aktiva medverkan än i och för sig kan hafva att betyda, skulle dess fiendskap med en sådan stämning bland en del af folket kunna medföra de svåraste olägenheter för Ryssland. Helt säkert skulle det vara omöjligt för någon att betvifla general van Suchtelens allvarliga önskan att se Sveriges medverkan till fördel för Ryssland ega rum på det mest omedelbara sätt, men ingen tyckes heller vara mera än hvad han är genomträngd af öfvertygelsen om att prinsen icke kan göra något i här berörda afseenden, så vida han icke har att stödja sig på några medgifvanden från vår sida. Generalen försäkrade mig å kronprinsens vägnar att hvilken som helst formlig handling eller förklaring från h. m:ts regerings sida rörande föreningen med Norge och garanterandet af denna förening, sedan den väl en gång blifvit genomförd, skulle vara nog för ändamålet, utan att ett formligt biträdande af bestämmelserna i de båda fördragen skulle behöfva att komma i fråga.

Som ers välborenhet emellertid torde hafva erfarit af hvad jag här ofvan anfört samt af sjelfva ordalydelsen i hvad jag på kronprinsens önskan och efter hans diktamen nedskref, har jag icke funnit h. k. h. nöjd med så litet, då han ju nämligen uppstälde biträdandet af fördraget i Åbo såsom ett vilkor för eftergiften i de båda andra punkterna; men alldenstund detta fördrag gifver anledning till anspråket på Sjælland, ehuru det långt ifrån öppet auktoriserar det, och då ett biträdande af fördraget med full vetskap om detta anspråk skulle kunna betraktas såsom ett bifall dertill, vågar jag ödmjukligen föreslå ers välborenhet, att h. m:ts regering måtte inskränka sitt åtgörande eller sin förklaring angående fördragets biträdande ensamt till frågan om Norge och dess öfvertagande i noggrann öfverensstämmelse med hvad som är uttryckt i de två fördragen, nämligen genom ett fiendtligt angrepp mot Sjælland, för den händelse att de vänskapliga förslagen icke skulle leda till något resultat, och sådan denna bestämmelse blifvit lagd till grund för h. m:ts regerings anbud om dess bistånd, under den uttryckliga förutsättgen att de förenade svenska och ryska arméerna skulle på kontinenten fullfölja sina rörelser mot den gemensamma fienden. — Det tillkommer icke mig att på förhand säga hvad som i ena eller andra afseendet kan blifva h. m:ts regerings beslut i fråga

om anslutningen till fördraget, men jag tror dock att jag skulle vara i stånd att utverka bifall till de två punkterna i fråga, hvilket under närvarande förhållanden är allt som kan göras, men åtminstone också skulle gifva en fast och bestämd hållning åt detta lands (Sveriges) politik. Jag är öfvertygad om att jag i detta afseende skall hafva att påräkna den ryska beskickningens kraftiga medverkan.

I fråga om ön S:t Lucie så återkom kronprinsen till detta ämne, nu som alltid med en viss oro för det uppskof hvilket jag ständigt sökt tillskrifva beskaffenheten af vårt förhållande till Förenta staterna och för hvilket uppskofs afvärjande prinsen förklarat sig vara villig att ingå på alla de modifikationer h. m:ts regering kan önska i det absoluta utestängandet af alla kapare under så väl nu pågående som hvarje kommande krig; förskansningarnas besättande af h. m:ts trupper intill dess svenska trupper hunnit ankomma, eller freden med Förenta staterna eller till och med en allmän fred hunnit slutas (detta senare anser jag skulle kunna erhållas, endast öns civila besittning beviljades) — med ett ord, hvarje säkerhet England kan fordra mot afträdandet till någon annan makt af, eller för tillvaratagandet af Englands intressen på denna ö. I intet fall skulle några svårigheter komma att göras; och jag ber att få fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att ur alla de synpunkter detta afträdande kan betraktas, det måste blifva mindre ofördelaktigt för England än om ön fick förblifva i fransmännens händer, och icke heller blir mera ofördelaktigt för oss, äfven om den genom något slags förräderi skulle komma att till dem åter öfverlemnas. En allmän fred, som betingade återställandet af alla de andra franska öarne utan något vederlag (hvad Frankrike ju icke har att lemna) skulle aldrig kunna komma att hindras genom saknaden af en enda ö, hvaremot Sverige säkerligen för all framtid skulle finna sig vida mera böjdt för att vara Englands vän, då den första yttring af fiendtlighet skulle igen kasta dess värdefullaste utländska besittning i våra händer.

Hufvudsaken vid erhållandet af S:t Lucie eller hvilken som helst annan kolonialbesittning är emellertid enligt min öfvertygelse den inkomst en sådan besittning skulle komma att gifva svenska kronan eller någon gren af konungahuset *(to the Crown*

of Sweden or to its branches). Denna krona är nämligen icke genom sina inkomster tillräckligt skyddad mot ett otillbörligt beroende af ett partis nycker och har icke nödiga tillgångar ens för att kunna öfva ett lämpligt inflytande på dem, hvilkas åsigter styra landet, utan finner sig följaktligen motarbetadt i sina mest berättigade sträfvanden. Jag är också öfvertygad om att åstadkommmandet af tillräckliga och säkra inkomster för kronan skulle göra mera för att ställa hennes bärare utom Frankrikes inflytande, än hvad några som helst andra fördelar skulle kunna förmå. Jag är icke fullt viss huru vida icke detta mera än något är anledningen till att man i sin ärelystnad eftersträfvar besittningen af Sjælland. Och det kan vara anledning för h. m:ts regering att öfverväga, huruvida icke, derest Danmark fortfarande skulle envisas med att sluta sig till Frankrike och ön Sjælland för den skull måste fråntagas denna makt, huruvida icke då Öresundstullens öfverflyttande till den svenska sidan skulle kunna betraktas såsom fullgod ersättning för öns öfverlåtande till en innehafvare, som komme att väcka mindre misstro än Sverige, hvilket senare land redan innehar sundets ena strand.

Utdrag af ett enskildt bref från Mr Thornton till Mr Cooke.

Stockholm den 24 oktober 1812.

— — — Man kan heller icke lita på tillfälliga kurirer, ty då Mr Smith häromdagen anförtrott en post (lyckligtvis utan någon betydelse) till en spansk kurir, som skulle färdas öfver denna plats (Stockholm), blef min väska stulen från honom här i hufvudstaden. Som den emellertid icke hade något värde blef den genom polisens medverkan återskaffad. Men jag är icke utan mina misstankar, att här i hufvudstaden existerar ett fullständigt system för att röfva kurirer, ty båda mina hafva förlorat sitt bagage i sina vagnar, antingen vid afresan härifrån eller också vid ankomsten hit. Och dessa försök kunna vara riktade mot depescherna lika väl, som mot bagaget.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Mr Thornton till lord Castlereagh.

(Utdrag.) Hemligt och förtroligt.

Stockholm den 3 november 1812.

— — — Han (kronprinsen) förklarade, att om England genast ville gå i författning om öns afträdande, skulle han ofördröjligen skrida till Spaniens erkännande och den franska agentens utvisande, alldenstund han inför sitt statsråd skulle kunna åberopa detta lika väl som någonsin tillträdandet af Petersburgs och Åbo-fördragen såsom ett skäl till rättfärdigande af det afgörande steg han tog, då han dermed kunde påvisa en faktisk fördel för Sverige.

Jag får fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att den nya ställning man härmed upptagit synes mig bekräfta hvad jag förut haft äran framhålla i min depesch af den 13 oktober, nämligen att det icke så mycket är *någonting särskildt* han önskar vinna genom sitt bifall till våra fordringar i de två nämda punkterna, som icke desto mera någon som helst förmån *i allmänhet*, hvilken han skulle kunna säga sig hafva utverkat åt svenska nationen såsom en belöning för dess tillslutning till makternas politik. Jag fruktar att jag, fullföljande detta allmänna resonnemang, måste säga, att han är rädd för att vedervåga sitt inflytande här i landet genom något afgörande steg, hvilket icke medför en motsvarande förmån för landet.

Det var också af denna anledning han förklarade sig beredd att ingå på de båda punkterna, om jag kunde skriftligen gifva honom en formlig försäkran, som han skulle kunna visa i statsrådet och hvari då antingen förbindelsen om den franska öns afträdande skulle vara intagen eller också en försäkran om tillträdandet af Petersburgs och Åbo-fördragen. d. v. s. om Norges införlifvande med Sverige. I fråga om den först nämda punkten förbjöd den konfidentiela karakteren af ers välborenhets instruktioner, att derom afgifva något skriftligt meddelande till en konselj eller äfven till ett hemligt utskott, om hvars pålitlighet han icke ens sjelf var öfvertygad och hvars ledamöter skulle kunna, att icke säga måste, känna sig föranlåtna att till sitt eget rättfärdigande på ett eller annat sätt gifva offentlighet åt meddelandets innehåll. I fråga om den senare punkten — förbindelsen att tillträda fördragen — hade jag intet bemyndigande, och

eders välborenhets hade dessutom bestämdt uttalat sig mot en sådan förbindelses afgifvande under närvarande förhållanden. Jag öfverlemnade emellertid åt prinsen en öfversättning af de två sista punkterna i ers välborenhets depesch af den 10 oktober hvari, antydningsvis åtminstone, fans i fråga om Norge uttaladt hvad som ungefär var liktydigt med en försäkran, och derför äfven borde kunna tillfredsställa en konselj med rimliga anspråk. Jag gick till och med så långt att jag erbjöd mig omskrifva innehållet af dessa punkter i en ministeriel not, men kronprinsen ansåg detta icke vara till fyllest, och samtalet slutade utan att jag varit i stånd att vinna det önskade resultatet. — — —

(Utdrag.) Secret.

Stockholm den 10 november 1812.

— — — Samtalet med kronprinsen och de båda förut omnämda personerna (baron von Engeström och baron Wetterstedt) hvilket räckte i fulla tre timmar, kom derefter att vända sig kring frågan om den framtida besittningsrätten till ön Sjælland, för den händelse att danska regeringen både innan och efter det till framtvingande af Norges afträdande ett anfall blifvit verkstäldt på denna ö skulle fortfarande hålla fast vid sin franska politik och afslå alla förslag om en tillslutning till den gemensamma saken och alla anbud om ersättning i de södra östersjöprovinserna. Jag fann prinsen mer hårdnackad än vanligt rörande denna fråga och han fann till och med för godt att komplimentera mig för den *dureté* (som han skämtsamt kallade det) hvarmed jag motsatte mig hans förslag härutinnan och omständligt sökte visa, att England enligt min uppfattning aldrig kunde samtycka till att Sverige för all framtid skulle innehafva denna ö. Jag ser icke att det kan vara till någon skada att jag håller fast vid denna mening, och jag måste ännu en gång fästa eders välborenhets uppmärksamhet på nödvändigheten att vara beredd på någon sådan åtgärd som en gemensam ockupation, hvarom öfverenskommelse bör träffas när tiden för fälttågets öppnande närmar sig. — — —

Secret.

Mylord. Stockholm den 20 november 1812.

För omkring tre veckor eller en månad sedan, så vidt jag minnes rätt, inbjöd kronprinsen mig och general van Suchtelen till en konferens med h. k. h. jemte baronerna von Engeström och Wetterstedt, för att behandla frågan om ställningen i Tyskland, för den händelse att de allierade makterna nästa vår skulle komma att företaga någon väpnad aktion der. Vid denna konferens upplästes för oss en promemoria, hvars grundtanke var åstadkommandet af, hvad man kallade en *comité de dictateur* under beskydd af Sverige, England och Ryssland, som de i det gamla tyska statsskicket intresserade eller till det samma hörande makterna. Denna *comité* skulle hafva till uppgift att ofördröjligen omintetgöra Rhein-förbundet; att uppmana medlemmarne af denna liga så väl som andra delar af den tyska statskroppen att sluta sig till denna komité och skicka ombud till den samma; att inbjuda kejsaren af Österrike att återtaga sin gamla värdighet af öfverhufvud för det tyska statssystemet; samt att i allmänhet på grundvalen af den gamla författningen provisoriskt vidtaga de åtgärder, den närvarande ställningen kan påfordra.

Många icke omedelbart till saken hörande frågor vidrördes äfven i detta memorial och ännu andra kommo på tal under konferensens fortgång, men prinsen lät oss förstå att baron Wetterstedt skulle gifva promemorian en bättre form och lemna oss kopior deraf att öfversändas till våra respektiva hof för att af dem tagas i öfvervägande samt för fullständigande af något slags allmän plan för ett samfäldt uppträdande i politiskt afseende, derest de förenade arméerna skulle lyckas att framkalla en allmän rörelse i Tyskland.

Under loppet af de två senaste dagarne har jag från baron Engeström mottagit en afskrift af ett *projet*, hvilken jag har äran öfversända till ers välborenhet. Det är icke samma förslag som jag hörde uppläsas och i många väsentliga punkter är det enligt min åsigt sämre än detta, särskildt derigenom att det tyckes alldeles lemna åsido återställandet af den tyska författningen, i följd hvaraf det också tillintetgör den bästa anledningen att kunna hoppas på ett återställande af förhållandena sådana de voro före franska revolutionen. Det innehåller emellertid mycket

som är väl värdt att öfvertänka, och skulle de förenade arméerna hafva framgång, hvilket nu synes mera antagligt än någonsin förr, får man tänka på att åstadkomma en eller annan styrelseform, som kan gifva enhet och stadga åt de politiska och militära företagen samt derigenom gifva dem ökad styrka och varaktigare följder.

Berättelse angående två samtal med kronprinsen af Sverige.

I.

Vid en enskild audiens den 8 december 1812.

Sedan prinsen först frågat mig huru vida jag från Förenta staterna fått mottaga några färska underrättelser om kriget mot England, uttalade han sin ledsnad öfver fortsättningen af ett krig, hvilket, på samma gång det gjorde Förenta staterna mycken skada och ingalunda rönte nationens gillande derjemte just för närvarande var särskildt att beklaga, alldenstund det uppmuntrade Frankrikes äregiriga planer.

Svar: Efter att förgäfves upprepade gånger hafva protesterat mot på rent administrativ väg tillkomna åtgärder från Englands sida *(english orders in council)* mot pressning af amerikanska matroser och andra oförrätter, hade Förenta staterna endast att välja mellan att uppgifva sina dyrbaraste rättigheter eller att gripa till vapen. — Kriget gör i detta fall mindre ondt än den engelska politiken. — Om någon meningsskiljaktighet förefinnes bland folket med afseende på denna politik, så har denna genast af våra fiender blifvit framstäld såsom en fara för den union, denna (nationen nämligen) så gerna skulle vilja se åvägabragt. — De principer, för hvilka vi kämpa mot England, borde vinna sympatier i Sverige. Detta land har också en handel och kan förr eller senare komma att få erfara verkningarna af Englands anspråk. Vi hafva ingen förbindelse med Frankrike, och vi beklaga uppriktigt att andra och vänskapligt sinnade nationer indirekt skola blifva lidande genom kriget.

Prinsen: Möjligen kunna de principer, för hvilkas häfdande ni inlåtit er i detta krig vara berättigade, men det saknas icke utvägar att komma till rätta med England: af dessa borde ni begagna er i stället för att nu hjelpa mensklighetens fiende. Jag har blifvit underrättad att Mr Madison kommer att blifva återvald till presidentvärdigheten, och det tros att han strax derefter kommer att afsluta freden.

Svar: Så snart England kan vara benäget att handla efter grundsatser, som låta förena sig med våra rättigheter, skall från min regerings sida ett liknande tillmötesgående också visas. Hvem som än må vara i spetsen för styrelsen skall han dock alltid veta att häfda våra rättigheter och vår sjelfständighet.

Prinsen: Man har sagt mig att en stor penningesumma blifvit sänd till Förenta staterna från Frankrike för att användas till bearbetningar vid valen.

Svar: När skedde detta och hur stor var summan?

Prinsen: För fyra månader sedan och omkring fem millioner francs skickades*. Jag har mina underrättelser från finansdepartementet i Paris. Penningarna skickades från Amsterdam och Hamburg och en god del gick öfver England.

Svar: Jag kan försäkra e. k. h. att en främmande makt icke kan begagna någon penningesumma till att inverka på våra val eller på vår politik. Hvilka beskyllningar för korruption partisinnet än må hafva riktat mot det amerikanska folket eller dess regering, så hafva dessa beskyllningar dock aldrig i något enda fall blifvit bevisade och i Europa borde man veta att betrakta dylikt endast såsom följder af den hos oss rådande pressfriheten. Det skall snart visa sig att den i fråga varande summan icke skulle kunnat användas på detta sätt.

Prinsen: Ni har ibland er alla möjliga slags personer, komna öfver från Europa, bankruttörer och andra, som flytt undan rättvisan, och sådana låta lätt muta sig.

Svar: Dessa främlingar utgöra en allt för liten del af befolkningen för att kunna hafva något inflytande. (Jag beklagade

* Den 1 december omtalade en person, som dagen förut träffat prinsen, att denne då uppgifvit att tio millioner francs blifvit sända till Förenta staterna.

att prinsen skulle hafva bildat sig en så oriktig föreställning om vår folkkarakter).

Prinsen hade trott att Frankrike skulle använda alla medel för att hindra tillförseln till den spanska halfön och framhöll särskildt den möda man gjort sig för att öfvertala kejsaren af Marocko att förbjuda utförseln af spanmål. Hade ditsändt en agent, som lyckats förmå kejsaren att tillåta utförseln af spanmål till Spanien. Hr Kantzow har fått befallning att lemna England i slutet af januari, hvarom ni kan underrätta er regering. Han kommer att få i uppdrag att förhandla om åtskilliga frågor, särskildt rörande våra kolonier. Han kommer också att medla mellan er och England.

Ofvan stående är taget från anteckningar gjorda samma dag.

John Speyer.

2.

Den 10 januari 1813 hemma hos hofkansleren baron Wetterstedt och i närvaro af den ryske ministern jemte vid hans beskickning anstälda personer, spanske ministern och ett antal herrar af hofvet, och under det den engelske ministern uppehöll sig i ett bredvid liggande rum, tillräckligt nära för att kunna höra allt som sades, yttrade sig kronprinsen i följande syfte:

Han hoppades att vårt krig med England snart skulle blifva bragt till slut; ogillade det mycket; det kunde komma att aflöpa till skada för oss; vi hade icke tillgångar, voro dessutom oeniga; hade ingen armé; hvad kunde väl en hop köpmän och advokater uträtta? Om vi hade en framgångsrik general, skulle denne komma att kullkasta författningen och låta utropa sig till styrande. Mr Madisons val var köpt af kejsar Napoleon. Vi hade gjort orätt i att förbinda oss med Frankrike, som hade tillfogat oss mera ondt än England; vi skulle aldrig erhålla hvad vi hade att fordra; Mr Barlows lustresa genom smuts och snö till Niemen måste ha varit särdeles angenäm; vi skadade de spanska och portugisiska pratmakarnes sak. Vårt besättande af Pinsicola och S:t Augustine skulle nu ytterligare leda till ett krig med Spanien; vår handel var förstörd; det vore bättre att sluta fred och njuta frukterna af våra näringar. Fyra femtedelar af vår befolkning

utgjordes af personer, som icke vistats i Förenta staterna öfver tjugo år.

Jag besvarade dessa anmärkningar med all den måttfullhet deras utmanande form medgaf, och sade prinsen att vår saks slutliga framgång icke kunde vara tvifvelaktig; de medel, hvarmed vi uppehöllo den, hemtade vi från vårt folks endrägt och patriotism; alla partier voro villiga att med glädje bidraga till de gemensamma rättigheternas häfdande. I Europa var man eller låtsade man sig vara okunnig om vårt folks sanna skaplynne. Vi äro besjälade af samma anda af oberoende som den hvilken i vårt revolutionskrig triumferade öfver England, och många af de köpmän och advokater, som nu äro i spetsen för styrelsen, ledde också i denna pröfningens tid våra rådslag och våra arméer. Jag hyser ingen fruktan för ett soldatvälde, våra generaler gå gerna tillbaka till plogen när deras land icke längre behöfver deras vapen. Jag var ledsen att han fått en så dålig föreställning om oss, att han till och med kunde sätta tro till de engelska tidningarnas påståenden om franskt inflytande på våra val och våra beslut; vi hade ingen förbindelse med Frankrike, och voro fullt medvetna om de oförrätter vi lidit af dess regering. Vi hade medkänsla för Spanien och Portugal, och beklagade att deras allierades handlingssätt tvingat er att tillfälligtvis förorsaka dem obehag. Jag visste ingenting om att vi skulle tagit Pensicola och S:t Augustine i besittning; detta var första gången jag hörde det omtalas såsom ett faktum; vi hade ingen anledning att vänta eller frukta ett anfall från Spanien. Vi skola underkasta oss olägenheterna för vår handel, till dess vi erhållit säkerhet för vår flagga och vår egendom. Vi hafva nog för alla våra behof och hafva tillräckliga medel inom vårt eget land till att kunna fullfölja kriget. Vår politik är icke påverkad af några få bland oss bosatta naturaliserade utländingar; antalet af dem är för obetydligt att förtjena något afseende. (Jag öfverraskades af den okunnighet prinsen förrådde i fråga härom.) De erbjudanden vi gjort om fredens återställande med England äro offentligen kända och skola helt säkert blifva betraktade såsom fullt antagliga. (Prinsen invände här: ni begärde mera att börja med, men ären nu mindre anspråksfulla, sedan ert fälttåg i Kanada

misslyckats.) Blockaden af Delaware och Chesapeake kommer endast att skada Sveriges och Englands öfriga bundsförvandters neutrala handel, på samma gång Förenta Staterna måste taga repressalier. — Prinsen sade: då skola vi gå till Medelhafvet. — Han tillade derefter: ni har förlorat egendom öfver allt i Europa. Danmark har tagit en hel del från er. Sverige har icke tagit någonting. Det lilla ni förlorade i Pommern, förlorades genom fransmännen. — Han nämde äfven Ryssland.

Jag svarade att jag icke hyste någon tvekan vid att säga det den danska seqvestreringen varit skandalös, hvaremot jag icke kände till att klagomål vid något tillfälle anförts mot Ryssland, och trodde jag heller icke att vi någonsin forlorat en cent der.

Prinsen slöt med en begäran att jag skulle skrifva till min regering att man borde göra ett slut på kriget. — Härtill svarade jag, att jag betviflade det någon sådan skrifvelse från mig skulle göra verkan, och ansåg jag honom icke förtjent af några vidare komplimenter.

Taget från anteckningar gjorda den följande dagen.

John Speyer.

Mr. Thornton till Lord Castlereagh. (Förtroligt.)

Mylord. Stockholm den 8 januari 1813.

Vid det samtal jag förliden söndag hade med kronprinsen, underrättade jag honom om h. m:ts regerings afsigt att hitsända någon militär person för att med h. k. h. öfverenskomma om det sätt, som i de förbundna makternas allmänna intresse bör anses det lämpligaste för fiendtligheternas öppnande. Prinsen förekom mig för öfrigt i detta fall genom att fråga om något sådant icke var påtänkt, och förmodar jag att han genom Mr. Rehausen erhållit kännedom derom.

Jag får kanske nämna för ers välborenhet, att man redan i Örebro vid den tid då h. m:ts regering umgicks med tanken härpå och innan freden ännu var sluten, lät mig förstå, att en sådan anordning icke skulle blifva särdeles väl upptagen af kronprinsen, som kunde komma att känna sig besvärad deraf, särdeles om den hitsände officerens rang skulle synas göra honom berättigad att erhålla kännedom om hela fälttågsplanen eller att

öfver denna göra sina anmärkningar, eller att kanske till och med hafva en olika åsigt om sättet för densammas utförande. I fråga om en officer af lägre rang skulle den invändningen helt naturligt komma att göras att hans närvaro var öfverflödig, då kronprinsen svårligen kunde väntas skola komma att meddela sig med honom om fälttågets hufvudsyften. Jag förstod den gången att baron Engeström skulle erhålla åliggande att för M. Rehausen antyda att prinsen helst skulle se det ingen person med militärisk anställning hitsändes.

Vid detta tillfälle talade prinsen nu om saken i den mest godlynta ton och sade mig att han gerna skulle mottaga och samtala med hvilken officer h. m:ts regering kunde finna lämpligt att skicka hit. Men han erkände öppet, att han inte tyckte om att göra nya bekantskaper; sådant betraktade han som ett *gêne*. Han behagade förklara att han icke önskade någon annan person hos sig än mig; att jag egde hans fulla förtroende, ("Med er skulle jag kunna prata ett par timmar i rad utan att ni sade mer än hvad som verkligen behöfde sägas.)"

Jag vill icke säga, att om h. m:ts regering hade någon särskild operationsplan att föreslå eller aftala med den här varande regeringen, kronprinsen då icke skulle med största nöje samtala med och anförtro sig åt den officer, som kunde komma att blifva hitsänd. men jag förstod det så, att han skulle känna sig obehagligt berörd genom den ständiga närvaron af en officer, hvilken han skulle kunna tänka sig ställd der som en domare och ett slags granskare öfver hans företaganden. Ännu mindre skulle jag vilja ingifva ers välborenhet den föreställningen, att om h. m:ts regering skulle kunna lämpligt ställa en engelsk truppstyrka under prinsens befäl, han då icke skulle egna befälhafvaren för dessa trupper all den uppmärksamhet och gifva honom allt det förtroende ett sådant befäl kunde medföra.

Jag skulle kanske kunna tillägga (men detta är helt och hållet min egen uppfattning och icke grundad ens på någon den minsta antydan från prinsen) att då de första rörelserna under det förestående fälttåget komma att blifva i väsentlig mån förbundna med flottan, ers välborenhet må hända kunde skicka hit någon sjöofficer, som gerna blef mottagen, säkert åtminstone utan en tillstymmelse till den *jalousie de métier*, för hvilken en

officer ur armén kunde blifva föremål. — För egen del kan jag tillägga, att om ers välborenhet skulle anse lämpligare att icke hitsända någon militär alls utan lemnar saken helt och hållet åt mig, jag i så fall skall — utom i de rent militära detaljer, hvilka jag möjligen icke är i stånd att bedöma — egna mig deråt med allt det nit och all den hänförelse det stora skådespel, som nu öppnar sig för oss, är egnadt att framkalla. Jag skulle i sanning känna mig mycket ledsen, derest någonting skulle hindra mig från att vara närvarande på kontinenten, der så stora intressen komma att stå på spel, om, som jag nu icke betviflar meningen vara, detta land deltager deri.

(Ytterst hemligt och förtroligt.)

Mylord. Stockholm den 9 januari 1813.

Under mitt samtal med kronprinsen förliden söndag (den 3 d:s) meddelade jag honom muntligen och i korthet innehållet af de instruktioner rörande Danmark, med hvilka ers välborenhet hade hedrat mig i sin depesch n:r 29 af den 19 i förra månaden. Men hela den politik, som är framstäld i depeschen till Lord Cathcart, tycktes mig så afgjordt egnad att i den mån man här kan erhålla kännedom om den, vinna h. k. h:s och den svenska nationens fulla förtroende, hvarför jag heller icke kunde neka mig förmånen att i sin helhet framlägga den för kronprinsen till genomögnande i liknande form och öfversättning, hvaraf jag vid ett föregående tillfälle begagnat mig.

Då h. m:ts regering dess utom både nu och vid hvarje annat tillfälle den norska frågan varit före, uttalat sin bestämda önskan att göra Norges afträdande eventuelt och beroende af andra förutsättningar, snarare än absolut och omedelbart, vågade jag nu i denna öfversättning så till vida afvika från tonen i sjelfva originalet, att jag förbigick det hopplösa i att försöka framhålla fortfarande befintligheten af detta önskningsmål och begäret att arbeta för dess uppnående. Om det i hufvudsak misslyckades att utverka Sveriges samtycke till att Norges öfverlemnande till detta land skulle göras beroende af vissa förutsättningar i stället för absolut, skulle det alltid kunna föranleda den här varande regeringen att gifva sitt bifall till hvarje tänkbar modifikation,

som skulle kunna göra anspråket på det omedelbara öfverlemnandet antagligt för Danmark.

Jag kan icke säga att jag af mitt samtal med kronprinsen om denna punkt (vid ett andra företräde jag hade hos honom den 6 d:s) fann bekräftelse på det hopp jag hyst om att han skulle gifva med sig med afseende härpå ett hopp, hvari jag i viss mån funnit mig uppmuntrad genom det språk general van Suchtelen fört. Prinsen försäkrade mig att med den stämning, som nu är allmänt rådande i landet, skulle det vara alldeles omöjligt att förmå nationen att deltaga i ett krig på kontinenten endast för utsigten till en vilkorlig ersättning, alldenstund den första motgången eller förlusten, om än aldrig så liten, skulle framkalla en oro för löftets uppfyllande, som hämmade ansträngningarna och kanske omintetgjorde ändamålet med hela företaget, fälttåget på kontinenten nämligen, på samma gång det gjorde regeringen så pass impopulär, att landet kanske ånyo blef kastadt tillbaka i samma förhållande *(into the same system)*, för hvilket kronprinsen haft och ännu hade att kämpa mot så många svårigheter. Om deremot, anmärkte han, nationen grep sig an, efter att hafva kommit i besittning af en positiv och omedelbar förmån, skulle han icke blott blifva i stånd att förmå henne att såsom priset och ersättningen härför sluta sig till den gemensamma saken, utan han skulle äfven i händelse af någon motgång eller förlust vara i stånd att med samma skäl ytterligare öka sin styrka och ouphörligt hemta förstärkning från landets militära och pekuniera resurser, hvilka han i alla händelser, hvad slags understöd han än måtte erhålla från England, ändock alltid måste betrakta såsom sitt hufvudsakliga stöd. Under förutsättning häraf, sade han, var han säker om att kunna få landet med sig till att försäkra Danmark om sitt fasta beslut att fullfölja kriget för en tid af tre år (i förbindelse med Ryssland och England, efter hvad jag förstod) samt till att under denna tid ständigt hafva sin krigsstyrka komplett till 35,000 man, ända till dess en mot förlusten af Norge svarande ersättning kunde blifva Danmark tillförsäkrad på annat håll. Han tillade, att han säkerligen skulle göra Danmark detta förslag, då det verkligen skulle smärta honom att beröfva detta land något utan att gifva det en motsvarande ersättning; han

ville också gå ända derhän att förbinda sig, att om krigslyckau vid detta treåriga fälttågs slut skulle ställa sig på sådant sätt mot de allierade, att något hopp om ersättnings förvärfvande åt Danmark icke längre återstod, han då skulle återställa Norge under Danmarks öfverhöghet, undantagandes endast Trondhjems stift, som var nödvändigt för skyddande af Sveriges norra gräns och hvilket för öfrigt af naturförhållandena är skildt från det öfriga norska området. H. k. h. berättade mig att han bedt general van Suchtelen skrifva till M. de Lisakewitz i Köbenhavn att denne måtte lika som af sig sjelf för danska regeringen framställa detta modifierade förslag under det prinsen förklarade sitt beslut vara att stå fast dervid, derest Danmark endast visade den allra ringaste benägenhet att lyssna dertill.

Under fortgången af hela detta samtal trodde jag mig spåra den allvarligaste önskan att göra allt hvad tänkas kan för att ställa Danmark till freds, allt utom att uppgifva hufvudsyftet med Norge, och det förekommer mig som om h. m:ts regering skulle kunna räkna på att finna den här varande regeringen beredd att med detta enda undantag bifalla hvilket som helst annat förslag, som skulle kunna förmå Danmark att frivilligt sluta sig till den gemensamma saken hellre än dertill drifvet genom tvång.

Den framställning ers välborenhet i sin depesch gaf af h. m:ts regerings politik, var den mest tillfredsställande som kunde tänkas, och det synes mig som om jag aldrig skulle sett prinsen, hur öppen och oförställd han än i regeln är, gifva uttryck åt en så djup och uppriktig tacksamhet som vid detta tillfälle.

Då jag till den danske ministern icke står i något annat förhållande än det att vi tillfälligtvis träffas och utbyta vanliga artighetsbetygelser ansåg jag det vara lämpligast att bedja general van Suchtelen gifva den af ers välborenhet önskade vinken till grefve Baudissin, Danmarks chargé d'affaires med hvilken han står på mycket förtrolig fot och som icke blott är mycket vänligt sinnad mot den gemensamma saken utan äfven i egenskap af inföding från de tyska provinserna betraktar Norge utan någon särskild förkärlek. Kronprinsen hade i går ett långt samtal med honom i detta ämne och påvisade eftertryckligt för honom

nödvändigheten af att Danmark måtte med det snaraste förklara sig för den ena eller den andra sidan. H. k. h. gjorde ingen hemlighet af sitt fasta beslut att försöka tvinga Danmark öfver till den gemensamma saken, derest ingenting annat kunde förmå denna makt att göra det på de redan framstälda vilkoren.

Jag får meddela ers välborenhet att general van Suchtelen med den i dag från Petersburg hit anlände kuriren mottagit afskrift af en depesch, som grefve Romanzoff tillskrifvit M. Lisakewitz och i hvilken han ålägger denne att i de mest bestämda ordalag understödja den framställning, som från svensk sida gjorts till den danska regeringen, samt att med alla till buds stående medel söka förmå det danska kabinettet att göra Englands och nordmakternas gemensamma sak till sin och åter ställa sig i ett förhållande af fred och vänskap till den sist nämda makten, samtidigt försäkrande det danska kabinettet om zarens bestämda föresats att fortsätta striden för den gemensamma saken och för anskaffandet af en mer än fullgod ersättning för Norge. Detta är en af de första goda verkningarna af beslutet att utvisa Frankrikes chargé d'affaires.

(Hemligt och förtroligt.)

Mylord. Stockholm den 19 januari 1812.

Då jag så länge sedan som den 3 d:s af kronprinsen beviljades en audiens, om hvars allmänna syfte jag haft äran meddela ers välborenhet i mina föregående depescher, berättade mig h. k. h. hvad han af hr von Rehausens skrifvelse hade erfarit, nämligen att h. m:ts regering beslutat sig för att definitivt afträda ön Guadeloupe till svenska kronan samt att jag med all säkerhet inom kort skulle erhålla fullmakt att underteckna det fördrag eller den afträdelseakt, som med anledning häraf blefve nödvändig.

Kronprinsen försummade icke att upprepa försäkringarna om den tacksamhet h. m:ts regerings handlingssätt vidkommande detta afträdande ingaf honom, och så väl under detta samtal, som ock under andra jag i samma fråga haft med h. k. h. har jag både af hans egna öppna medgifvanden och af de slutsatser jag helt naturligt dragit deraf, kunnat bilda mig en klar

uppfattning om hela det politiska system, som föranledt honom att hos England anhålla om afträdandet af en ö.

Närmaste syftemålet med denna politik är helt säkert att förskaffa kronan och den kungliga familjen en inkomst, som kan göra dem åtminstone i viss mån oberoende af ständerna, af hvilka de för närvarande måste bero, äfven för hvad deras värdighet och någorlunda ståndsenliga uppträdande kräfver som nödvändigast, hvarjemte samma inkomst skall åt suveränen trygga en del af det inflytande öfver de särskilda stånden, hvaraf han för närvarande har ytterst litet och hvilket verkligen är nödvändigt för landets lugn och välgång. Kronprinsen erkände öppet för mig att detta var hans hufvudsyfte; och ers välborenhet kan sjelf lätt nog döma om huru nödvändigt det är af en sådan omständighet redan, som den att det ordinarie anslaget för kronprinsens hushåll icke uppgår till mera än hundra tusen riksdaler banko, eller omkring femton tusen pund efter nu gällande kurs.

Prinsen anmärkte vidare att han önskade att i det fördrag eller den afträdelseakt jag antagligen skulle erhålla fullmakt att underteckna, en artikel måtte intagas, hvarigenom besittningen af Guadeloupe tillförsäkrades svenska kronan och tronens blifvande innehafvare enligt den genom nu gällande successionsordningen honom och hans efterkommande tillagda arfsrätten, åt dem endast och åt ingen annan, samt att om denna arfsföljd af någon som helst anledning skulle upphöra eller afbrytas, besittningsrätten till ön då också skulle återkomma till den engelska suveräniteten. Ers välborenhet torde lätt finna att afsigten med en sådan artikels intagande icke kunde vara någon annan än den att man måtte erhålla något band på den svenska nationens obeständighet och att genom fruktan för att förlora en värdefull besittning afhålla folket från att vidtaga någon öfverilad förändring i successionsordningen, hvilket eljest genast skulle hafva denna förlust till följd. H. k. h. gick i detta afseende ända derhän att han önskade det i den antydda artikeln öns besittning *med namnen särskildt utsatta* skulle tillförsäkras först den nu varande konungen, derefter honom sjelf och för det tredje hans son. Jag fann emellertid ingen svårighet vid att för prinsen göra klart att ett så detaljeradt angifvande af arfsföljden skulle här i landet

kunna framkalla ett misstroende, hvilket det under alla omständigheter var bäst söka undvika samt att det afsedda ändamålet kunde vinnas lika säkert genom en allmän hänvisning till den nu gällande successionsordningen som genom ett omständligt uppräknande af de nu lefvande generationerna.

Kronprinsen framhöll likaledes, att då det var hans uppriktigaste och mest hjertliga önskan att söka åstadkomma en varaktig och innerlig, förbindelse mellan Sverige och England samt att för all framtid göra det senare landets politiska och handels-system jemväl till Sveriges, han också åstundade att till förekommande af hvarje tänkbar förändring i afträdelsefördraget måtte intagas en bestämmelse om att ett krig mellan de båda landen skulle *ipso facto* återgifva England besittningsrätten till ön, intill dess antingen ett fredsslut eller ett nytt fördrag skulle återställa samma till svenska kronan. Det var nödvändigt att så långt möjligt vidtaga sina åtgärder mot den benägenhet allmänna meningen här i landet på grund af mångåriga fördomar hyste för en politisk förbindelse med Frankrike och hvilken han oaflåtligt bjudit till att utrota, öfvertygad som han var att Sveriges sanna intressen voro mera öfverensstämmande med Englands handelssystem och politik än med Frankrikes.

Efter åtskilliga samtal med kronprinsen rörande detta ämne och på hans uttryckliga önskan uppsatte jag i form af ett afträdelsefördrag (den form, hvilken i alla afseenden syntes mig den mest lämpliga) ett förslag hvari voro intagna de ofvan anförda bestämmelserna, till hvilka den svenska regeringens kulle hafva att samtycka, och har jag i detta förslag likaledes intagit de vilkor eders välborenhets instruktioner låtit mig förstå att h. m:ts regering skulle komma att framställa. Jag lemnade en afskrift häraf till kronprinsen för att han måtte blifva i tillfälle att bedöma meningen med de bestämmelser han önskade gjorda och det är med hans egna ändringar och rättelser samt efter att hafva erhållit hans gillande af det hela, som jag härmed har äran till ers välborenhet öfversända en afskrift af detta aktstycke. Den tredje punkten, som handlar om öns återlemnande i händelse af den nu varande tronföljdens afbrytande, är till största delen affattad af kronprinsen sjelf. I öfriga punkter gjordes endast

få ändringar af hvad jag på hans egen uppmaning nedskrifvit. *

Mr Thornton till Mr Cooke. (Enskildt.)

Min bästa herre. Stockholm den 24 April 1812.

Lord Castlereagh kommer antagligen att från herr Rehausen få mottaga en anhållan, som denne blfvit ålagd att framföra, nämligen att den franska skådespelerskan m:lle Georges, nyligen återkommen hit från Petersburg, måtte tillåtas begifva sig till England för att der utöfva sin konst, och jag bifogar här ett bref, som kronprinsens privatsekreterare tillskrifvit mig för detta ändamål så väl som ock ett annat med inneliggande från m:lle Georges.

Jag har emellertid underrättat M. Campo att jag icke trodde det vara förenligt med den engelska regeringens system och grundsatser att tillåta franska skådespelare komma till England för att der utöfva sitt yrke i hvilken form det nu än vara måtte, hvarför jag heller icke ville gifva honom hopp om någon framgång af denna begäran, huru mycket min regering än kunde önska att visa kronprinsen sitt tillmötesgående. För min egen del vill jag emellertid underrätta er, att jag icke tror det kronprinsen särskildt intresserar sig för denna anhållan och att andra personer förmått honom att medverka till den samma. Jag anser derför, att hans välborenhet utan svårighet kan afslå den, hvilket jag förmodar äfven vara det lämpligaste. Ehuru damen i fråga sjelf kanske icke förtjenar att rubriceras som en *intrigante*, anser jag nämligen i alla händelser, att Bonapartes älskarinna just icke kan vara den lämpligaste att släppa in i England.

På tal härom ber jag att ni ville underrätta hans välborenhet, att madame de Staël inom kort kommer att afresa till Eng-

* Mr Thorntons åtgörande med detta traktatförslag vann icke det engelska kabinettets gillande. Man lät honom förstå att han öfverskridit sina instruktioner, då han utan sin regerings vetskap inlåtit sig på ett aftal, till hvars fullföljande i den af honom föreslagna formen engelska regeringen sedan kunde komma att betraktas bunden. Thornton ursäktade sig i en depesch af den 14 februari 1813 med att förslaget ej utgått från honom utan från svensk sida och att han endast upptecknat det och velat underställa det sin regerings pröfning.

land och att jag förmodar det intet hinder i detta afseende kan möta hvarken för henne eller hennes familj, hvaraf en är en slägtinge till henne, en schweizare, förut i fransk tjenst, men icke längre der qvarstående. Det är icke min vana att gifva pass men med de förbindelser hon har här och så förtrogen som hon är med kronprinsen, kan jag icke vägra henne ett bref till en person i Harwich, för att sätta henne i stånd att begifva sig till London.

Mr Thornton till Lord Castlereagh.

Mylord. Stockholm den 24 april 1813.

Kronprinsen har, enligt hvad jag i dag erfor af honom sjelf, bestämt sin afresa härifrån hufvudstaden till nästa måndag, detta efter åtskilliga dröjsmål, till hvilka orsaken är att söka i den oundvikliga nödvändigheten för honom att personligen öfvervaka tjenstens alla detaljer. Jag kan icke tro annat än att tjensten vunnit härpå, eftersom bristande erfarenhet och möjligen äfven bristande insigt inom åtskilliga departement gör operationerna der ytterst tröga.

Jag har redan muntligen underrättat grefve Engeström om h. k. h. prinsen-regentens nådiga afsigt att uppdraga åt mig att vara kronprinsen följaktig till kontinenten, hvarom ers välborenhet på förhand underrättat mig. Enär den under h. k. h:s befäl stående armén nu torde vara i det närmaste sammandragen i Pommern, eller säkert blir det vid tiden för hans ankomst dit, hoppas jag att ers välborenhet skall gilla att jag betraktar meddelandet om prinsen-regentens afsigt liktydigt med en order och derför omedelbart vidtager förberedelserna för min afresa.

Det är kronprinsens afsigt att först begifva sig till Göteborg, der han antagligen kan komma att blifva qvarhållen några få dagar, samt derifrån afresa till Karlskrona för att stiga ombord och afsegla till Pommern, och denna hans omväg torde nätt och jemt sätta mig i stånd att fullborda mina egna förberedelser och ordna mina affärer här tillräckligt tidigt, för att jag må kunna hinna till Pommern på samma gång som kronprinsen. Det är alldeles säkert att kejsaren af Ryssland kommer att sammanträffa med kronprinsen, så snart han blir underrättad om hans ankomst till kontinenten, och det samma blir antagligen

äfven förhållandet med konungen af Preussen, och då de mest betydelsefulla politiska frågor dervid komma att diskuteras, hoppas jag att ers välborenhet skall med mig medgifva lämpligheten och behofvet af att jag påskyndar min afresa.

Jag tänker låta Mr Douglas stanna qvar här som h. m:ts chargé d'affaires under min frånvaro, hvilket jag förmodar kommer att befinnas vara i öfverensstämmelse med de befallningar ers välborenhet kommer att gifva.

Kronprinsen Karl Johan till Lord Castlereagh.

Herr grefve Castlereagh.

Jag har mottagit det bref som ni tillskrifvit mig under den 27 mars, med det deri inneslutna från prinsen-regenten. Herr von Rehausen skall hafva äran att öfverlemna mitt svar till hans kungliga höghet. Det återstår mig då endast att tacka er för de känslor ni för mig uttrycker samt för det nit, hvarf ni besjälas för Englands och Sveriges ömsesidiga intressen. Jag ser att jag icke bedragits, då jag på förhand trott mig kunna räkna på eder medverkan, och ni har derpå redan gifvit ett tillräckligt bevis genom valet af general Hope, hvars förtjenster och lojala sinnelag jag är glad att kunna erkänna och uppskatta.

Jag önskar lika lifligt som ni att jag måtte komma i tillfälle att helt och hållet egna mig åt Europas stora intressen, sedan jag först tillgodosett dem, på hvilka Sveriges framtida säkerhet är beroende. Men jag anser mig icke böra dölja för er att det danska kabinettets låtsade underhandlingar uppröra mig, emedan Danmark tydligen endast har ett mål, det nämligen att uppehålla oss med tomma ord, för att hindra afträdandet af Norge. Jag har som ni hört uppskattat den granlagenhet och uppriktighet ni inlagt i ert svar till baron Rosenkrantz och jag förlitar mig lugnt på helgden af det fördrag, som i trots af det danska hofvets förstuckna stämplingar och grefve Bernstorffs förnyade beskickning till London, nyligen förenat våra båda folks intressen. Vi måste nödvändigtvis söka att komma till något resultat i våra hittills fåfänga bemödanden att förmå Danmark att biträda nord-alliansen, och om denna makt icke beslutar sig dertill, på de mellan England, Ryssland och Sverige

öfverenskomna vilkoren, har konungen befalt mig att genast göra ett anfall på Danmarks fastland.

Om man i mina sträfvanden, att såsom priset för vår medverkan i den gemensamma saken erhålla Norge åt Sverige, beskyller mig för ärelystnad, säger mig dock mitt hjerta, att detta mitt sträfvande endast är föranledt af känslan af min pligt mot mitt nya fädernesland och icke af någon hänsyn till min personliga berömmelse. Jag hoppas att kunna lemna Sverige i en lugn och säker ställning, och efter att hafva återgäldat det den skuld, hvari jag känner mig stå till detsamma, skall jag blifvá i stånd att också betala min skuld till Europa. Uppvuxen i fältlifvet kan jag icke hyckla en känsla, som är främmande för mitt hjerta, och man skall icke förebrå mig att hafva förgätit mina löften.

Det är till eder, herr grefve, och edra kolleger, handlande i öfverensstämmelse med prinsen-regentens upplysta åskådningssätt, som kontinenten blickar för återvinnandet af lugn och fred. Jag önskar er uppriktigt framgång, och Sverige förenar sig hädanefter i denna önskan. Det skall ständigt blifva mig en tillfredsställelse att kunna gifva eder omisskänneliga bevis på mitt förtroende och min högaktning. Och beder jag till Gud, hr grefve Castlereagh, att han måtte taga eder i sitt höga och mäktiga hägn.

Eder synnerligen tillgifne
Charles Jean.

Utdrag af en depesch från h. k. h. kronprinsen af Sverige till hr von Rehausen, daterad Göteborg den 5 maj 1813.

Grefve Engeström kommer att på konungens befallning instruera er angående det svar ni officielt skall gifva grefve Münster. Underrätta honom emellertid dessförinnan å mina vägnar, att allt som finnes i det bref han tillskrifvit er, är fullt öfverensstämmande med det språk jag använde inför baron Wangenheim, som af baron von Decken, kurfurstendömet Hannovers minister, blifvit sänd till mig. Jag visade honom på kartan den godtgörelse, som nödvändigtvis måste tillfalla prinsen-regentens familj. Denna var sådan grefve Münster önskade den och gick till och med litet derutöfver, ty jag anser det vara af yttersta vigt för

det tyska väldets framtida säkerhet, att huset Hannover erhåller en viss maktställning i norra Tyskland. Endast i kraft af denna maktställning och genom den oupplösliga förbindelsen mellan England och Sverige kan denna del af Europa trygga sin tillvaro och värna om sitt lugn.

———

Mr Thornton till Mr Cooke.

Min bästa herre. Ystad den 16 maj 1813.

Jag borde redan för någon tid sedan hafva meddelat er, att då jag någon tid efter min sons födelse hade fått mottaga en vink om, att kronprinsen önskade stå fadder åt honom, när helst han kunde komma att döpas, så fann jag lämpligt att anhålla, det kronprinsen ville göra mig denna ära, i följd hvaraf jag emellertid måste bedja sir James Saumarez, som jag förut vidtalat, att återtaga sitt löfte. Jag är öfvertygad om, att denna vink gafs, för att han skulle blifva i tillfälle att göra ett behagligt intryck i England lika mycket som af uppmärksamhet för mig personligen, också tror jag, att prinsen väntar, att saken skall blifva omtalad i de engelska tidningarna. — Ceremonien egde rum den 8 i förra månaden, då jag hade äran att till middag hos mig få mottaga kronprinsen och prinsen hans son jemte de svenska ministrarne och diplomatiska kåren. Två dagar senare gaf jag en stor bal, hvartill förberedelserna verkligen kostade mig åtskilligt med pengar, alldenstund jag hade att med stora kostnader beställa och mottaga allting från England. Denna fète kom så mycket lägligare just nu, som den egde rum två dagar efter allianstraktatens ratificerande. Jag hade båda nationernas flaggor förenade, den svenska på hedersplatsen. Det hela var med ett ord sagdt väl ordnadt och väckte äfven en god del uppmärksamhet. Prinsen af Oranien gjorde mig äfven den äran att komma tillstädes.

Andra vida vigtigare saker hafva länge hindrat mig från att tänka på denna sak, och kanske får jag nu bedja er införa en liten artikel derom, sådan som den här inneslutna, i de engelska tidningarne, derest hela saken nu icke är för gammal. Om jag öfver hufvud taget ens nu eller någonsin omnämner det (ty jag är så långt ifrån som möjligt att fästa någon den minsta

betydelse vid ett sådant offentliggörande), så är det derför, att jag tror, det kronprinsen väntar de engelska tidningarne skola uppmärksamma det, och jag vet icke, huruvida nyhetssamlarne här i Sverige ännu hafva hedrat tilldragelsen med sin uppmärksamhet. Om ni anser, att en sådan artikel lämpligen kan införas, ber jag att ni ville låta det bli gjordt på sätt ni finner mest passande, och att ni ville förlåta mig för att så länge hafva upptagit er tid med denna obetydlighet.

Inneslutet i föregående.

Omkring tre veckor innan kronprinsen af Sverige lemnade Stockholm för att öfvertaga befälet öfver den svenska och allierade armén i norra Tyskland var h. k. h. jemte sin son prins Oskar närvarande vid en lysande middag, som den engelske ministern den 8 april gaf för honom, och hvartill de svenska ministrarne och i Stockholm varande ledamöter af diplomatiska kåren äfven voro inbjudna. Före middagen öfvervar h. k. h. mr Thorntons, h. m:ts ministers i Stockholm nyfödde sons döpelse och behagade att ställa sig såsom en af faddrarne till den nyfödde, hvilken erhöll namnen Charles William, det senare efter h. h. hertigen af Braunschweig, som genom ombud var den andra faddern.

Den 10 i samma månad gaf den engelske ministern en präktig bal med supé för h. k. h. och alla de mest framstående personerna vid hofvet och i hufvudstaden, och då ratifikationerna å allianstraktaten mellan de två länderna nyligen blifvit utvexlade, gjorde uppsättandet af de båda nationernas förenade flaggor ett särdeles behagligt intryck på det närvarande lysande sällskapet.

Från Mr Douglas, engelsk chargé d'affaires i Stockholm, till lord Castlereagh.

Mylord. Stockholm den 18 maj 1813.

Hit ingångna underrättelser från Karlskrona gå fram till den 14 d:s, då kronprinsen ännu icke stigit om bord, utan uppehölls af vidriga vindar.

M. Pozzo di Borgo har ankommit till Karlskrona med en särskild beskickning från kejsaren af Ryssland, hvars syftemål

tyckes vara att förmå kronprinsen att för närvarande afstå från sina planer på Norges införlifvande med Sverige. Grefve Engeström underrättade mig, att kronprinsen svarat med ett bref till kejsaren, deri han framhöll omöjligheten att nu uppgifva en för Sveriges intressen så vigtig plan, på samma gång han uttalade sitt obetingade förtroende till h. kejs. m:t och sin öfvertygelse om, att Ryssland skulle komma att troget hålla sina till Sverige åtagna förbindelser. — — —

Mr Douglas till Mr Cooke.

Min bästa herre. Stockholm den 9 maj 1813.

Kronprinsens afresa härifrån har haft en märklig verkan i så måtto, att den på ett underbart sätt befordrat talförmågan, som förut endast gjordes föga bruk af. Knapt en dag har förflutit sedan han lemnade Stockholm, utan att rykten varit i omlopp antingen om motgångar för den gemensamma saken eller också på annat sätt syftande att nedsätta de allierade i allmänna meningen. Ryssarne, som just inte äro några favoriter här, få det värsta af det, men vi slippa heller för ingen del undan. Man har berättat mig, att föreställningen om, att ett anfall skulle komma att göras mot Sverige från dansk sida, är allmänt spridd ute i landet, och helt nyligen ankom också erkebiskopen af Upsala hit, mycket uppskrämd af hvad han fått att höra om missnöje bland ryssarne och de svenska truppernas återkallande från kontinenten i följd deraf. Han hade lemnat alla professorerna vid sitt universitet i dödlig förskräckelse för ankomsten af en norsk armé.

De ryska hjelptruppernas uteblifvande i Pommern, som så lätt låter förklara sig på grund af arméernas nu varande ställning, väcker här stort missnöje, hvilket ytterligare starkt underblåses genom M. Pozzo di Borgos beskickning, hvars ändamål är temligen allmänt kändt här. Grefve Engeström uttalade inför mig i starka ordalag sitt missnöje med ryssarnes hållning i dessa fall, och förklarade sin öfvertygelse vara, att om de gått lika öppet och lojalt till väga mot Danmark som England gjorde, skulle oenigheten mellan det förra landet och Sverige kunnat biläggas, utan att det behöft komma till en brytning. — — —

Mr Thornton till lord Castlereagh.

Mylord. Stralsund den 25 maj 1813.

Kronprinsen af Sverige meddelade mig den 22 d:s, ehuru icke nog tidigt för att jag skulle kunnat hinna att skrifva derom med general Hopes kurir, ännu ett af dessa indirekta förslag, af hvilka Bonaparte redan gjort så många för att söka skilja Sverige från den gemensamma saken, och hade detta, efter hvad jag hör, befordrats genom en särdeles respektabel och oberoende person*, som återvänder från Frankrike. Då kronprinsen för mig uppläste detta aktstycke, sådant jag har äran att här till ers välborenhet öfversända en afskrift deraf, anmärkte han på ett ställe, hvilket jag understrukit, att hertigen af Bassano låtit den nyss nämda personen förstå, att han med uttrycket *événemens inattendus* menade kejsar Alexanders död med ett deraf följande omslag i den ryska politiken, syftande till ett fredsslut med Frankrike.

Kronprinsen omtalade, att han besvarat detta förslag muntligen och genom samma person som framfört det, sägande, att han ingenting begärde och ingenting ville mottaga från Frankrike; att han bundit sig vid Englands politik och skulle stå fast dervid; samt att när helst England kunde finna lämpligt att sluta fred med Bonaparte, skulle han också vara beredd dertill, men icke förr.

Eders välborenhet torde i detta papper finna många halfva antydningar, beräknade på att under närvarande förhållanden åstadkomma ytterligare villervalla.

---

* Att den engelske ministern talar om Napoleons budbärare vid detta tillfälle icke blott såsom en högst respektabel utan äfven oberoende (*independent*) person, torde få betraktas såsom en väl långt drifven diplomatisk eufemism. Peyron, som är den åsyftade personen, var nämligen i Sverige dömd till döden för sitt förhållande i Pommern, och hade undgått sitt straff endast derigenom, att han en längre tid varit internerad som krigsfånge i Blois. Derifrån kallades han af hertigen af Bassano till Paris och anförtroddes den ofvan omtalade beskickningen till Karl Johan, som skall hafva mottagit honom mycket vänligt, utan att dock kunna lofva honom mera än att han, kronprinsen, skulle söka hos Karl XIII utverka hans benådning. *Utg:s anm.*

Meddelande till kronprinsen Karl Johan genom en från Paris ankommande svensk. (Bilaga till föregående.)

Den 17 april 1813 blef jag kallad till hertigen af Bassano, som i en särdeles förbindlig ton sade mig, att han kände det jag önskade återvända till mitt fäderneslánd, och att han ville begagna sig af detta tillfälle att vara mig nyttig, hvarför han också talat med h. m:t kejsaren, som svarat, att han desto hellre skulle bifalla min anhållan, som det var honom särdeles lägligt att genom mig underrätta h. m:t konungen om sina vänskapliga känslor. Derefter uppräknade h. exc. alla de anledningar kejsaren kunde hafva att vara missnöjd med Sverige, såsom att detta land icke stått fast vid kontinentalsystemet, hvilket dock hade lofvats i Paris-fördraget. Vidare blef det fråga om de våldsamheter, som öfvats mot de under fransk flagga seglande kryssarne. Deremot yttrades ingenting om förebråelser konungen kunde hafva skäl att göra mot franska regeringen med anledning af svenska Pommerns besättande och de våldsamheter som öfvats mot de svenska embetsmännen. Hertigen medgaf, att kejsaren på sin tid uttryckt sitt missnöje med de åtgärder hans generaler vidtagit i Pommern, men hvilka kejsarens värdighet icke tillät honom att desavouera. Slutligen yttrade hertigen, att kejsaren icke betraktade de svenska truppernas landstigning i Tyskland såsom någon fiendtlig handling, så länge de nämligen inskränkte sig till att endast besätta en provins, som tillhörde Sverige. För den händelse man stannade härvid, skulle också de franska trupperna, der de franska arméerna, öfver hvilka kejsaren redan öfvertagit befälet, kommo att drifva fienden tillbaka öfver Elbe och Oder (hvilket icke kunde dröja länge), icke inrycka på det pommerska området, och under tiden skulle Sverige och Pommern i fred kunna bedrifva sin handel. Men de svenska officerarne, som voro krigsfångar i Blois, skulle blifva frigifna, så snart resten af besättningen om bord å kryssaren Mercur, bestående af fem man, återfått sin frihet. Hertigen lät mig också förstå, att detta vilkor i och för sig var af så underordnad betydelse, att man tydligt kande se, att kejsaren endast begagnade det som en förevändning för att kunna med något sken af berättigande återsända de svenska krigsfångarne. Derefter uppläste hans excellens för mig den officiela not, som i förliden februari

månad tillställdes hr d'Ohsson såsom svar på den, i hvilken han anhöll om sitt pass. Hertigen lade särskildt stor vigt vid den moderation kejsaren visat, då han underlåtit att taga notis om eller besvara åtskilliga från Sverige utgångna proklamationer. Hertigen tillade, att man inom två eller tre månader *säkert skulle få bevitna oförutsedda händelser*, och att man sist och slutligen måste komma öfverens, då det alltid kunde vara till nytta för Sverige att icke hafva framkallat ett krig, som kejsaren bemödat sig att förekomma. Det blef slutligen aftaladt, att jag skulle resa inom loppet af några dagar, och uttryckte h. exc. sitt lifliga intresse för att denna framställning måtte leda till ett godt resultat.

Den 24 tog jag afsked af hertigen af Bassano, som då ännu en gång upprepade, hvad han sagt vid vårt förra samtal och tillade, att så snart svenska regeringen underrättade om, att de fem matroserna från Mercure blifvit frigifna, skulle också de i Frankrike internerade svenska fångarne försättas i frihet, och skulle denna åtgärd vara första steget till ett närmande, hvilket, om Sverige så önskade, skulle kunna följas af en mera intim allians, hvaraf Sverige skulle komma att hafva betydliga fördelar. Kejsaren betraktade ett krig mot Sverige som ett inbördeskrig, och var det med stor ledsnad h. kejs. maj:t såg, att tillfälliga intressen hade drifvit Sverige att öfvergifva sin gamla politik. Under samtalet med hertigen af Bassano den 24 april 1813 meddelade mig denne, att kejsaren ett ögonblick trott, att zaren af Ryssland skulle till Sverige afträda en del af Finland; och att detta visst icke skulle varit något för högt tilltaget pris för de tjenster Sverige gjort kejsar Alexander under detta fälttåg, hvars utgång endast bestämts af den andel Sverige tagit deri. Hvad angick Norge, öfver hvilket land Ryssland icke hade någon rätt att förfoga och hvars skiljande från Danmark icke var i Englands intresse, så skulle Sverige der komma att få nöja sig med endast tomma löften. Ryssland skulle säkerligen råda Sverige att landsätta en talrik armé i Tyskland, för att den först nämda makten skulle vara säker på, att Sverige icke längre skulle vara i stånd att välja en annan politik, och sedan Ryssland på så sätt gjort sig säker för Sverige, kunde det mycket väl hända, att det (Ryssland) uttröttadt af ett krig, som det icke länge kunde

underhålla, begagnade sig af första läglighet för att sluta fred med Frankrike, skulle detta också ske på bundsförvandternas bekostnad, hvartill Ryssland redan vid freden i Tilsit nogsamt visat sig i stånd.

Mr Thornton till lord Castlereagh.

Mylord. Stralsund den 25 maj 1813.

Då Mr Cockburn, h. m:ts minister i Hamburg, rest hit i afsigt att af mig få reda på, huruvida denna stad (Hamburg) kunde räkna på någon verksam undsättning af de svenska trupperna, ansåg jag lämpligt, att han icke skulle återvända härifrån utan att hafva blifvit föreställd för kronprinsen och af dennes egen mun fått höra de omständigheter, som nödgade h. k. h. att handla som han gjorde. Prinsen talade dervid med sin vanliga öppenhet om den militära sidan af saken och visade Mr Cockburn, huru omöjligt det var att, utan att blottställa så väl hela svenska arméns säkerhet som ock Stralsund, dess stödje- och reträttpunkt, med ett ord utan att vedervåga både Sveriges och den gemensamma sakens intresse, låta någon mera betydande styrka marschera från Stralsund till Hamburg, utsatt som den i hvarje ögonblick skulle vara för ett anfall från danskarne på sin högra flygel och dertill löpande faran att i händelse af någon plötslig motgång i riktningen från Berlin få återtåget till Stralsund afskuret och arméns hela tillvaro derigenom blottstäld. Faran från Berlin, anmärkte han, var så långt ifrån endast inbillad, att de fungerande myndigheterna redan en gång lemnat denna stad efter att hafva bränt sina arkiv, och om franska armén stod der i någon större styrka, under det den svenska hufvudstyrkan befann sig i grannskapet af Hamburg, skulle Pommern kunna råka att blifva intaget, innan ens en officer kunde hinna att blifva afsänd till Hamburg föratt underrätta de svenska trupperna om faran.

På kronprinsens särskilda anhållan underrättade jag Mr Cockburn delvis om, huru frågan nu står mellan Sverige och Danmark, för den händelse att Mr Cockburn möjligen kan blifva i tillfälle att göra ett meddelande derom till personer med inflytande i den danska regeringen — — — och bad jag Mr Cockburn

att begagna detta meddelande med grannlaga urskilning i de samtal han möjligen kunde komma att ha med inflytelserika personer i Holstein.

Densamme till Mr Cooke. (Enskildt.)

Min bästa herre. Stralsund den 27 maj 1813.

Den med depescher från Sverige till Bonaparte afsända franska kurir, hvars resa, efter hvad ni meddelat mig, väckt så mycken oro i Hamburg, var ingen annan än den kurir, som förde kronprinsens svar till Bonaparte, detta famösa svar — — —, hvilket antagligen kommer att offentliggöras om några dagar. Hvad angår de depescher från Alquier, hvilka han så lägligt kom att befordra, så var det mycket svårt för någon kurir att undvika dem, alldenstund hans pass kräfde den franske ministerns kontrasignation. Sant är dessutom, att karlen var fransman och möjligen äfven endast allt för benägen att vara Alquier till nytta. Men ni kan vara fullt försäkrad, att dertill inskränker sig också hela historien. Jag borde redan då hafva underrättat er, att M. Signeul icke fann rådligt att åtaga sig att framföra detta prinsens svar, hvilket han trodde skulle kunna komma att kosta honom hufvudet. Ända till dess han i går ankom hit, har han också oafbrutet uppehållit sig i Hamburg.

Afskrift af en depesch från kronprinsen af Sverige till herr von Rehausen, daterad Stralsund den 1 juni 1813.

Herr von Rehausen! Herr af Wetterstedt har redan underrättat er om de skäl, som bestämt mig för att tillåta general Hope, Mr Thornton och grefve Suchtelen att begifva sig till konungen af Danmark; det återstår mig endast att besvara eder chifferapostill af den 21 maj, och jag skyndar mig att göra detta, väl vetande att eder ställning måste vara allt utom behaglig, så länge ni befinner er i okunnighet om ställningar och förhållanden i Tyskland.

De ryska och preussiska arméerna stå nu i öfra Schlesien, kejsar Napoleon har lyckats att göra de allierades manstarka rytteri otjenstbart, och hans framgångar hafva tillfogat friheten

i Tyskland och hela Europa ett ödesdigert slag. Det österrikiska kabinettet drager sig tillbaka *(tergiverse)*, och finner ni här bifogad afskriften af ett bref jag med anledning deraf tillstält kejsar Franz.

Ni känner till våra fördrag med Ryssland, Preussen och England samt den i Stockholm med general Hope aftalade planen; det är i kraft af dessa fördrag och denna plan, som jag, begifvit mig till kontinenten. Vid vissa tillfällen har jag kunnat hysa tvifvel om, huruvida Rysslands och Preussens politik verkligen vore förenlig med Englands och Sveriges, men det har aldrig fallit mig in att tänka, att vare sig det engelska kabinettet eller prinsen-regenten skulle vilja kasta mig ut i Tyskland för att sedan der öfvergifva mig *(m'aventurer en Allemagne comme un enfant perdu)*, hvilket emellertid helt säkert skulle kunna sägas blifva fallet, derest jag i närvarande stund med alla mina trupper framflyttade mina rörelser till Elben, innan ännu Ryssland och Preussen uppfylt något enda af sina åtaganden och då omständigheterna dessutom te sig till den grad ovanliga och oberäkneliga, som de nu göra det i Tyskland.

Konungen af Danmark låter öppet förstå, att han icke vill afträda något af Norge, intager en fiendtlig ställning i Holstein och bereder sig till att öfverfalla min högra flygel, samtidigt med det att en fransk kår kan från Wittenberg och Berlin komma att kasta sig öfver Stralsund och sålunda afskära mitt återtåg, under det de mellan Elbe och Weser stående trupperna bereda sig till att öfvergå den först nämda floden.

Jag kan icke nog ofta upprepa för er, att jag mer än hållit de löften konungen gifvit Ryssland, England och Preussen. Fördragen med Ryssland bestämma, att konungen ingenting skall göra för fastlandsmakternas sak, innan Norge blifvit förenadt med Sverige. Den med general Hope öfverenskomna fälttågsplanen, aftalad med honom, gillad af engelska regeringen och efter våra öfverläggningar af generalen egenhändigt nedskrifven, bestämmer likaledes, att jag skall operera på Fyen, anfalla Fladstrand och bemäktiga mig den danska halfön. Jag skulle vara i min fulla rätt att yrka på utförandet af dessa fördrag och denna plan, men jag vill uppskjuta med att yrka på Sveriges rätt, endast Ryssland och Preussen förena sina vapen med mina. Detta

är hvad jag sagt general Suchtelen och öfverste Pozzo di Borgo. General Hope och Mr Thornton hafva erkänt storleken af de uppoffringar jag i konungens namn gjort, och general Hope har för mig förklarat, att England skulle känna sig tillfredsstäldt med Sveriges lojalitet och offervillighet.

Sedan jag nu för er, min herre, klargjort allt, som redan tilldragit sig, återstår mig att tala till er, som sjelf svensk: kan man väl begära, att jag skall strida för en sak, som icke längre är Sveriges, sedan man endast leker med de fördrag, genom hvilka Norge blifvit det tillförsäkradt? Kan man väl begära, att jag skall låta utgjuta mina landsmäns blod endast för att tillförsäkra Ryssland Finland, utan att erhålla någonting såsom vederlag derför? Om jag icke hyste ett obetingadt förtroende till den engelska regeringens och det engelska folkets tänkesätt, skulle jag redan hafva lemnat en kontinent, der jag endast mött sjelfviskhet, anspråksfullhet och svek. Jag undantager i detta afseende endast engelsmännen. Jag har sett dem alla besjälade af en önskan, att jag måtte intaga Hamburg, men de hafva också vetat att underordna denna önskan hänsynen till arméns säkerhet, Sveriges tillvaro och de ingångna fördragens giltighet; också räknar jag icke dem till den hop af närgångna, hvaraf jag allt sedan min ankomst hit ser mig belägrad, och af hvilken några besvärja mig att ställa kosan till Hamburg, andra till Berlin. Fördragen med England bestämma, att subsidierna skola utbetalas omedelbart vid min ankomst till kontinenten. Jag är nu här med 30,000 man; jag väntar 35,000 ryssar; om de komma, skall jag börja operationerna, och kejsar Napoleon skall få svårt att återvinna Rhein, framför allt om den engelska regeringen ställer under mitt befäl alla de hannoveranska uppbåden och den tyska legionen. Från den stund detta sker, blir prinsenregenten en af de förnämsta handlande parterna i norra Tyskland, och hans regering behöfver icke längre underordna sig hvarken de förvaltningsråd eller de civilguvernörer, som blifvit tillsatta här i landet.

Efter denna framställning återstår för mig, min herre, endast att veta, huruvida subsidierna fortfarande komma att utbetalas till mig eller icke. Om detta blir fallet, stannar jag qvar på kontinenten; hvarom icke, återvänder jag till Sverige för att

uteslutande egna mig endast åt upprätthållandet af dess frihet och oberoende. I senare fallet skola alla mina bemödanden komma att riktas på bevarandet af det goda förståndet mellan oss och engelska regeringen; Sveriges intressen skola i så fall aldrig komma att skiljas från Englands, vi skola betrakta dess fiender såsom våra egna.

Om de hederns och lojalitetens grundsatser, hvilka hittills ledt alla Sveriges både politiska åtgärder och militära operationer, icke ständigt varit den osvikliga regeln för detta lands handlingssätt, skulle det hafva antagit de förslag kejsar Napoleon nyligen låtit framställa och om hvilka general Hope och Mr Thornton genast blefvo underrättade. Genom ett antagande af dessa förslag, enligt folkrättens uppfattning berättigadt i följd af de mot Sverige begångna så väl som genom furst Dolgoruckis handlingssätt i Köbenhavn, skulle Europas sak vara förlorad, qvarlefvorna af den ryska armén dömda till undergång och kejsar Napoleon blifven mäktigare än han någonsin förr varit. Må mylord Castlereagh sjelf döma med den snabba uppfattning, hvarmed han är i stånd att bedöma kontinentalmakternas intressen. Må sjelfva oppositionens medlemmar, framför allt mylord Grey och Mr Ponsonby, vara rättvisa och erkänna, att om jag icke i denna stund befann mig på kontinenten, skulle Berlin och Hamburg redan vara i kejsar Napoleons våld. Vid min ankomst hit hade jag bort finna mig till mötes 35,000 man, som Ryssland skulle lemna, 27,000 från Preussen samt legionen från England. Det är med samtliga dessa trupper i förening med de svenska jag skulle hafva att handla, och dessa trupper finnas icke. Utan att vilja påstå, att det svenska blodet är renare än andra folks, är jag likväl icke man till att spilla det hvarken för min personliga ärelystnad eller för andras intressen. Jag kan derför icke nog ofta upprepa för er, att Sverige står fast vid de fördrag, som vi afslutat med samtliga makterna, och endast yrkar på deras uppfyllande. Vi äro icke nog starka för att med vapen i hand tilltvinga oss detta, men vi hafva rätt att fordra, att man åtminstone underrättar oss på förhand, derest man tänker undandraga sig fördragens uppfyllande, på det att vi i god tid må kunna inställa våra rustningar och minska de kostnader, som eljest

blifva så olycksbringande för vår kredit och vår finansiella ställning.

Jag kan för er, min herre, i förtroende nämna, att öfvergången af Elbe företogs mot mitt råd. Marskalk Kutusoff insåg riktigheten häraf, hvarför också denne kloke och erfarne befälhafvare ville afvakta min ankomst hit och föreningen mellan den svenska och ryska styrkan, innan öfvergången företogs. Men vi hafva icke att sysselsätta oss med det förflutna, utan med det närvarande. I trots af de fel, som blifvit begångna, anser jag vår sak befinna sig i ett afgjordt gynsamt läge, om endast kejsar Alexander vill antaga den operationsplan jag låtit föreslå honom genom öfverste Pozzo di Borgo. Denna plan bereder oss den dubbla fördelen att hafva stöd för våra båda flyglar, att kunna afskära kejsar Napoleons förbindelser och dermed äfven sätta oss i besittning af de defiléer, längs hvilka hans återtåg måste komma att verkställas. Låt mig, min herre, erhålla ert svar med omgående kurir. Och beder jag härmed Gud, att han måtte taga eder, hr von Rehausen, i sitt heliga och nådiga hägn, och förblifver eder tillgifne

Charles Jean.

Från mitt högqvarter i Stralsund den 1 juni 1813.

P. S. Jag anser mig böra påminna er om hvad jag tillskref er från Venersborg, att "man skall nog än vidare komma att hafva behof af Sverige", så att ni å lämplig tid och plats må veta att begagna er deraf.

Densamme till lord Castlereagh.

Mylord. Stralsund den 8 juni 1813.

Under den penningeförlägenhet, för hvilken kronprinsen i sina åtgöranden på kontinenten kommer att se sig försatt genom den beklagliga förlusten af Hamburg, har det fallit mig in, att jag hos banken i Stockholm skulle på h. m:ts regerings (den engelska regeringen) kredit kunna låna en viss summa i spanska piaster och mot fem procents ränta, att i samma myntslag och klingande valuta till banken återbetalas efter en bestämd tids förlopp, ty jag har anledning tro, att banken icke skulle vara

benägen och svårligen ens eger förmåga att låna ut klingande mynt under andra vilkor.

Jag har talat härom med ledamöter af svenska regeringen och för öfrigt äfven med kronprinsen sjelf, och jag finner dem vara af den åsigt, att banken i Stockholm under sådana omständigheter icke torde göra någon svårighet vid att låna ut fem hundra tusen spanska piaster mot fem procents ränta och på vilkor, att summan blir återbetald i samma mynt efter förloppet af ett år. Det skulle blifva vida fördelaktigare, om man vore i stånd att förlänga tiden, men man tycktes anse detta ogörligt. Äfven fastställandet af ett år såsom betalningstermin torde gifva h. m:ts regering tillfälle att anskaffa medel till betalningens verkställande utan större olägenhet än hvad som skulle följa af ett omedelbart anskaffande af samma summa.

Om ers välborenhet skulle finna lämpligt att oberoende af huru härmed kan komma att gå, skicka något klingande mynt från England, skulle jag vilja föreslå, huruvida det icke kunde låta sig göra att för detta ändamål slå det slags silfvermynt, som gäller i h. m:ts kurfurstliga besittningar, och hvilket går under namnet *zweydrittelstück*, motsvarande två tredjedelar af en riksdaler courant eller fyra mark. Detta är det vanliga myntet i denna del af landet, och i sin egenskap af kurfurste har h. k. h. full rätt att låta mynta det i England.

Jag hoppas med möjligt första få äran mottaga ers välborenhets instruktioner angående förra delen af denna depesch och skall under tiden försöka att göra mig underrättad om stämningen hos banken i Stockholm.

Mylord. Stralsund den 14 juni 1813.

Ehuru jag väl kan förstå, att ers välborenhet genom herr Rehausen blifvit underrättad om den korrespondens den franske generalen Vandamme i Hamburg försökte att öppna med kronprinsen af Sverige och om h. k. h:s svar derå, anser jag mig dock böra öfversända till ers välborenhet fullständiga afskrifter af dessa papper.

Rättvisan mot h. k. h. kräfver det tillägget, att hans svar afsändes utan dröjsmål tidigt samma morgon till den franske

officeren, som blifvit arresterad vid de yttre portarne, utan att någon öfverläggning dessförinnan hållits med de högre officerarne, hvilket eljest alltid är brukligt i dylika fall. Prinsen ansåg det nämligen såsom en hederssak för sig personligen att med ens göra ett slut på alla dylika försök.

Från general Vandamme till Karl Johan.

Nådig herre.

Jag har äran underrätta eders kunglig höghet, att jag står i begrepp att med min armékår inrycka i Mecklenburg, men innan jag företager någon rörelse, anser jag det vara af vigt, att jag bestämdt skulle veta, huruvida de svenska trupperna skola betraktas såsom neutrala eller såsom fiender. Om de äro neutrala, har jag order att icke mot dem företaga någon fiendtlig handling, men i så fall är det också nödvändigt, att de stanna i svenska Pommern. Eders kungliga höghet inser lätt nog, af hvilken vigt och angelägenhet det är, att jag erhåller de upplysningar, efter hvilka jag skall hafva att rätta mitt handlingssätt. Jag vågar motse dem från eders kungliga höghet och räknar på, att ni godhetsfullt behagar svara lika oförbehållsamt som jag till er framstält denna fråga.

Jag har äran förblifva o. s. v.

D. Vandamme.

Hamburg den 7 juni 1813.

Från general Vandamme till kronprinsen Karl Johan.

Nådig herre.

Om jag också känt mig smärtsamt berörd af att se mina trupper stå ansigte mot ansigte med eders kungliga höghets armé, har jag dock otvifvelaktigt känt mig lugnad och igenkänt fursten af Ponte Corvo, då jag erfarit, att eders kungliga höghet öppet klandrat den general, som vändt de svenska vapnen mot våra och utgjutit många tappres blod, hvilka icke bort hysa andra än vänskapliga känslor för hvarandra. Hela verlden ansåg det handlingssätt oförklarligt, hvilket åtskilliga omständigheter tycktes antyda, att eders kungliga höghet hade för afsigt att

fullfölja, helst som eders kungliga höghet icke gjorde någonting för att hindra en sådan opinion att utbilda sig. Eders kungliga höghet kunde ej tillåta sina trupper att intränga på franskt område och der ställa sig i de hamburgiska rebellernas led.

Emellertid, eders nåde, återstår det mig ännu ett tvifvel, som jag skulle önska att få skingradt, och i denna stund vågar jag då påminna eders kungliga höghet om edert gamla fädernesland och om edra vänner der, bland hvilka ni utan tvifvel skall hafva godheten att räkna äfven mig. Man försäkrar mig, att eders kungliga höghet under sitt befäl sammandragit de under Warnesorf (Woronzow), Tetenborn, Dorenberg och Walmoden stående trupperna, och att eders kungliga höghet åtagit sig att med dessa trupper återupprätta ståthållarskapet i Holland samt återställa den gamla ordningen för hansestäderna, kurfurstendömet Hannover, fursten af Hessen Kassel, huset Braunschweig o. s. v., o. s. v., samt att eders kungliga höghet sagt sig skola *rensa hela Rhein.*

Jag har anledning förmoda, att de tappra svenskarnes krigiska ifver skall vända sig mot ett annat håll. Finland påkallar den nations hela uppmärksamhet, hvilken utan tvifvel är lifligt öfvertygad om, att Åbo icke kan få lemnas att fortfarande tjena som ett utanverk till Petersburg, då Stockholm eljest snart icke skall vara något annat än en koloni under kossackfolket. Jag hoppas, att ers höghet icke skall vägra att åt mig som en gammal vän anförtro sina afsigter, för att dymedelst sätta mig i stånd att få klart för mig hvad jag bör tänka om de säregna förhållanden, som nu synas oförklarliga för alla dem, hvilka hafva sina ögon fästa på eders kunglig höghet. Om ni anser er icke kunna svara mig skriftligen, anhåller jag, att den person, jag skickar härmed, måtte erhålla alla de önskade upplysningarne. Jag motser dem med desto större lugn, som jag ständigt bibehåller den fasta öfvertygelsen, att eders kungliga höghet fortfarande bevarar samma kärlek för Frankrike, som ni ständigt visat, och att ni derför heller aldrig skulle vilja uppträda som dess förklarade fiende, detta af hänsyn lika mycket till edra egna känslor som till det folks intresse, öfver hvilket ni nu för regeringen.

Jag har äran förblifva o. s. v. *D. Vandamme.*

Hamburg den 7 juni 1813.

Från kronprinsen Karl Johan till general Vandamme, dateradt den 11 juni 1813.

Jag har mottagit edra bref*. Hittills hafva de under mitt befäl stående trupperna icke tagit några krigsfångar från de franska arméerna, och enligt de rapporter jag mottagit har Sverige heller icke att återfordra några andra än dem, som togos vid infallet i Svenska Pommern. Två regementen, som voro förlagda i garnison i denna provins, blefvo midt under den djupaste fred och i öppen strid mot besvurna traktatsbestämmelser afväpnade och behandlade såsom fiender. Sedan Pommern blifvit återintaget, hafva de svenska trupperna utvecklat sin styrka och intagit mera framskjutna ställningar i de vänligt sinnade staterna: så länge de icke erhållit order att sätta sig i rörelse, äro de befalda att sätta sig till motvärn mot alla anfall från fiendtliga eller främmande trupper, som skulle kunna vilja försöka att genombryta den linie de intaga. För öfrigt är genom den på kejsar Napoleons hemställan mellan de krigförande makterna nyss afslutade vapenhvilan bestämdt, att de respektiva arméerna från kl. 12 på natten den 8 skola bibehålla den förpostlinie de då innehade i norra Tyskland och vid nedra Elbe.

Hvad de politiska förhållandena vidkommer tillåter mig ej er uteslutande militära befattning att derom inlåta mig i någon diskussion, hvilket dessutom uteslutande tillkommer våra regeringar. Sverige har blifvit anfallet, och konungen, min herre, har åt mig anförtrott omsorgen om dess försvar.

Med liflig tillfredsställelse bevarar jag minnet af den tid, då vi kämpade vid hvarandras sida, och de bevis på tillgifvenhet ni egnat mig skola af mig alltid ihågkommas. Jag förnyar ur djupet af mitt hjerta försäkran om fortvaron af de känslor, som ni vet mig hysa för er. Hvarför jag också beder Gud o. s. v.

Charles Jean.

---

* Utom de båda här återgifna brefven från Vandamme hade denne samtidigt äfven tillstält kronprinsen ett tredje, hvari han sökte öppna korrespondensen med att föreslå en utvexling af fångar.

Utg:s anm.

Mr Thornton till lord Castlereagh. (Hemligt.)

Mylord. Trachenberg i Schlesien den 9 juli 1813.

Jag har härmed äran underrätta ers välborenhet, att jag afreste från Greifswald den 5 d:s på morgonen och inträffade här i går afton. Kronprinsen af Sverige skulle lemna Greifswald följande dagen och taga samma väg med samma stationer som jag passerat, och kan han följaktligen väntas hit i afton. Deras majestäter kejsaren af Ryssland och konungen af Preussen skola likaledes inträffa här i afton och jemte kronprinsen taga qvarter i slottet, som är beläget ungefär femton hundra fot från staden.

General Suchtelen mottog i dag på morgonen från den ryske generalen en chef Barclay de Tolly en depesch, daterad den 5 d:s och ämnad att möta honom på vägen, ehuru den till följd af att olika vägar tagits nu måst returneras hit till honom. Han har haft godheten meddela innehållet deraf till mig.

Den rör nästan uteslutande planen för prinsens samverkan under det förestående fälttåget — — —

Trachenberg den 12 juli 1813.

Zaren, konungen af Preussen och kronprinsen af Sverige anlände hit den 9 på aftonen, och h. m:ts ambassadör inträffade äfven här senare på natten från det kejserliga högqvarteret. — — —

Frågan om en förlängning i vapenhvilan af den 10 augusti underställdes naturligtvis kronprinsens pröfning. Under närvarande förhållanden och då förslaget derom utgått från hofvet i Wien, hade det sig svårt för h. k. h. att icke i likhet med de båda allierade hofven biträda detsamma, så vida han icke ville utsätta sig för beskyllningen att hafva satt all vidare samverkan från Österrikes sida på spel genom att icke i denna fråga gifva vika för hvad samma makt betraktade såsom sina mest trängande intressen. Ehuru afgörandet af denna punkt uppsköts till kronprinsens ankomst, är det dock tydligt, att beslutet derom redan var fattadt, och det skulle varit lika onyttigt som det säkerligen skulle haft en dålig verkan, om han ensam förklarat sig emot detsamma. Betraktande saken i detta ljus uttalade jag också denna mening derom inför prinsen, då han behagade meddela sig till mig i ämnet, och anmärkte jag på samma gång, att han

borde på det mest högtidliga och bestämda sätt framhålla så väl för kejsaren och h. preussiska m:t som ock för det österrikiska kabinettet, att någon ytterligare förlängning af vapenhvilan icke kunde komma i fråga att beviljas och att det då nästan kunde vara bättre att sluta fred med ens, på den modifierade basis Österrike föreslagit, hellre än att genom ett uppskof med de aktiva operationernas företagande beröfva de allierade hofven hela den för dem i norra Tyskland uppsatta styrkan och derigenom försätta dem i ett sådant läge att de måste se sig tvungna att vid fredsslutet underkasta sig mera ofördelaktiga vilkor än hvad som nu behöfde komma i fråga. Enligt hvad jag i går afton erfor af kronprinsen skulle öfverenskommelsen mellan de allierade makterna om vapenhvilans utsträckande till den 10 augusti i går genom en kurir befordras till kejsar Franz' högqvarter vid Branders nära Prag.

Kejsaren föreslog kronprinsen att, om han så fann lämpligt, skicka en svensk plenipotentiaire till Prag, lika som ers välborenhet redan långt före detta genom en skrifvelse från baron Hardenburg till M. von Jakobi Kloest af den 12 i sistlidna månad torde hafva erfarit att ett liknande förslag genom den senare skulle komma att framställas till h. k. h. prinsen-regenten. I fråga härom önskade kronprinsen att få höra min mening, huru vida ett sådant steg från Sveriges sida kunde vara den engelska regeringen behagligt eller möjligen på något sätt till tjenst, och erkände han (hvilket jag verkligen också tror vara förhållandet) att han icke alls kände någon lust att taga detta steg, men önskade han att oaflåtligt hålla fast vid den politik England kunde komma att följa. Innan jag fann lämpligt att uttala min egen åsigt i denna fråga, uttalade jag min önskan att få rådfråga h. m:ts ambassadör derom, och hade då den förmånen att finna hans högvälborenhet helt och hållet dela min åsigt, att ett dylikt steg å Sveriges sida omöjligen kunde hafva någon god verkan, att det endast kunde intrassla frågan ännu mera genom att framkalla ett nytt intresse, hvilket icke tagits i betraktande vid afslutandet af konventionen i Dresden den 30 i förra månaden, samt derigenom föranleda ytterligare uppskof och möjligen villrådighet å kabinettets i Wien sida. Kronprinsen har gillat denna uppfattning, som jag är öfvertygad äfven delas af baron Wetterstedt

lika väl som också af honom sjelf, och har anhållit att jag skulle försäkra ers välborenhet, att han icke skall taga något steg, som vare sig faktiskt eller ens skenbart skall skilja Sveriges intressen från Englands, och att han i detta enskilda fall skall låta sig helt och hållet ledas af Englands exempel, derest denna senare makt möjligen skulle finna lämpligt att i öfverensstämmelse med Preussens derom gjorda förslag sända en underhandlare till det österrikiska högqvarteret.

Med hänsyn till den framtida politik Österrike vid den förlängda vapenhvilans utlöpande sist och slutligen kan komma att bestämma sig för, hyser man fortfarande godt hopp, ehuru icke utan att vissa tvifvel blanda sig dermed. Grefve Hadion, som skickats hit särskildt för att meddela sig med svenska kronprinsen, förklarar bestämdt att Österrike kommer att handla gemensamt med de allierade. Kejsar Alexander talar med samma tillförsigt. Alla den österrikiska regeringens båda militära och politiska kalkyler leda också till samma slutsats eller äro grundade på samma antagande. Det är till och med fråga om att anhålla om att en de allierade makternas armé af sjuttio tusen man måtte till skydd och försvar inrycka i Böhmen, hvilket, om det komme till verkställande, skulle med ens aflägsna alla tvifvel. Men något bestämdt skriftligt åtagande tyckes likväl icke finnas om att Österrike skall förklara sig för de allierade vid vapenhvilans utgång eller för den händelse att de föreslagna fredsvilkoren icke antagas. Om verkligen Bonaparte skulle gå in på dessa vilkor (hvilket emellertid måste medgifvas vara mycket osannolikt) tyckes icke något annat alternativ återstå än att antaga freden på de föreslagna vilkoren eller att också uppgifva alla anspråk på Österrikes samverkan, sedan denna makt då skulle kunna betrakta sig löst från sina löften i denna riktning. I de ledande österrikiska kretsarna tyckes råda en stark benägenhet att öfverdrifva de truppstyrkor Bonaparte är i stånd att uppställa mot de allierade makterna, i förening med en fast öfvertygelse att redan vid det första kanonskottets affyrande från Österrikes sida alla dessa truppmassor skola komma att kasta sig öfver detta land ensamt.

(Hemligt.)

Mylord. Stralsund den 22 juli 1813.

Omedelbart efter min återkomst hit hade jag till sammans med sir Charles Stewart* ett samtal med kronprinsen, och utgjordes hufvudsakliga föremålet för detta vårt samtal, hvilket för öfrigt var intressant nog, af frågan om de åtgärder som i ett visst fall kunna komma att vidtagas eller England kan komma att önska det Sverige måtte vidtaga. Hufvudfrågan gälde en möjlig andra förlängning af vapenhvilan, hvilket icke omtalades såsom en på något sätt antaglig händelse utan endast såsom en möjlig ytterlighetsåtgärd, och den fråga h. m:ts regering hade att taga i öfvervägande och så snart som möjligt afgöra kom då att gälla hvilken andel det i så fall kunde finnas önskvärdt att Sverige skulle taga. I och för sig, anmärkte prinsen, kunde ingenting vara mera skadligt för Englands och Sveriges intressen än en ytterligare förlängning af vapenhvilan, hvarigenom den för fälttåget lämpligaste årstiden gick förlorad, utan att ett enda hugg fäldes, hvarefter Sverige sedan nödvändigtvis måste börja att tänka på sina truppers säkerhet för vintern. För Sverige var det mest naturligt att afslå vapenhvilan, i tid draga sig tillbaka från kontinenten och söka att utfinna någon riktning, i hvilken det i förening med England skulle kunna vända sina vapen. Emellertid kunde denna sist nämda makt önska att den svenska armén skulle stanna qvar på denna sidan om Östersjön. Detta var en fråga för England att afgöra, och kronprinsen uttalade sin bestämda afsigt vara att dervid förbida. Men prinsen-regentens kabinett borde betänka att ett sådant beslut skulle komma att framflytta fälttågets öppnande till den tid då det nära nog borde vara slutadt eller då åtminstone ett beslut om att fortsätta måste komma att betraktas såsom liktydigt med en afsigt att taga hela risken af en vinterkampanj på kontinenten, hvarifrån årstiden sjelf då skulle hindra dem att draga sig tillbaka. H. m:ts regering måste då taga i öfvervägande hvilken hjelp den kunde lemna Sverige till fälttågets fortsättande under vintern, då dess (Sveriges) egna resurser, obetydliga som de i och för sig voro, kommo att blifva alldeles uttömda genom de försvarsåtgärder,

---

* **Englands då varande minister i Berlin.** *Utg:s anm.*

som hemma i landet både på den norska gränsen och i Skåne måste vidtagas mot ett anfall från Danmarks sida. Samma argument kunde äfven göras gällande i fall af ett oafgjordt fälttåg äfven utan ett förnyande af vapenhvilan, och i så fall måste äfven samma fråga uppstå angående sättet att uppehålla sig under vintern, derest det blefve önskligt att den svenska armén skulle stanna qvar öfver denna årstid.

Baron Wetterstedt har för mig uppläst en lång depesch, som han i detta ämne adresserat till hr von Rehausen och hvilken kommer att underställas ers välborenhet. Han förklarar till mig att kronprinsen endast ytterst motvilligt inlåtit sig derpå, men utsigten till ett vinterfälttåg, eller en vistelse på kontinenten under vintern utan tillgångar eller endast med otillräckliga sådana, väcker helt naturligt den svenska regeringens oro och man anhåller på det allvarligaste att h. k. h. prinsen-regentens kabinett ville taga i öfvervägande hvad England kan finnas i stånd eller villigt till att göra, tillräckligt tidigt för att kunna fatta sitt beslut härom vid tiden för vapenhvilans uppsägande eller så snart fälttåget antagit en så bestämd karakter, att man kan se någorlunda klart framför sig.

För händelsen af ett fredsslut mellan kontinentalmakterna, i hvilket hvarken Sverige eller England skall komma med, och hvilket i likhet med den föregående allianseventualiteten omtalades snarare som en möjlighet än som någon sannolikhet, yttrade sig kronprinsen om de sätt, hvarpå England kunde önska att använda de svenska vapnen. Men eders välborenhets instruktioner göra det önskligt att åtminstone tills vidare afhålla sig från alla spekulationer öfver en sådan möjlighet, och det blir tid nog att börja handla med denna eventualitet när en gång en dylik händelse verkligen inträffat.

Jag har icke kunskap om att något meddelande från det kejserliga högqvarteret ingått hit, lika litet som några underrättelser om konferenserna i Prag. Förebuden om fiendtligheternas återupptagande ökas dock allt jemnt.

Grefve Kalckreuth anlände hit i dag från Berlin med ett bref till kronprinsen från h. m:t konungen af Preussen, hvilket, enligt hvad jag hör af baron Wetterstedt, är mycket uppmuntrande till full beslutsamhet. H. m:t uppgifver det bestämda

antalet af de trupper som skola operera under kronprinsen till fyrtioett tusen sex hundra man, hvaraf sex tusen kavalleri, och erbjuder sig att till hans förfogande ställa trettio tusen man *Landwehr*, derest prinsen kan hafva bruk för dem. Grefve Kalckreuth återvänder i afton till Berlin.

Kronprinsen begifver sig tidigt i morgon till samma hufvudstad och inträffar der påföljande afton. Den 1 i nästa månad tänker han återvända till Demmin på pommerska gränsen, dit svenska arméns högqvarter kommer att flyttas.

Mylord. Dessau den 7 oktober 1813.

Efter generalen baron Vincents ankomst hit vände sig kronprinsen vid upprepade tillfällen till honom rörande den mellan Sverige och Danmark sväfvande frågan om Norge, och framhöll för honom huru vigtigt det vore för det förra landet att kejsaren af Österrike skulle taga del i denna fråga, hvilken prinsen försäkrade skulle blifva löst med ens, endast Österrike ville gent emot Danmark göra bruk af ett bestämdt språk. Prinsen försäkrade till och med att Danmark öppet erkände hela sitt hopp om Norges bevarande hvila på Österrikes *bona officia* och mellankomst, samt framhöll att Danmark genast skulle gifva vika i denna fråga, endast Österrike väl en gång förklarade sig derom och hotade att återkalla sin beskickning från Köbenhavn, om man icke fogade sig i hvad som begärdes.

Dessa föreställningar upprepades så ofta för baron Vincent, som emellertid icke lika bestämdt insåg hvilket mäktigt inflytande Österrikes mellankomst i detta afseende skulle kunna utöfva, och kronprinsen uppmanade honom så ofta att skrifva i frågan till sitt hof, att baron Vincent slutligen ansåg sig böra framställa saken hos sitt hof. Han hade också ofta talat med mig i ämnet och dervid betonat huru vigtigt det vore att undanrödja detta hinder för den gemensamma saken, hvilket beröfvade den så mycket af dess nödiga styrka och nu i den mån vintern ryckte närmare, hotade att antaga en än allvarligare beskaffenhet. Jag kunde emellertid endast påpeka för honom att h. k. h. prinsenregentens händer voro absolut bundna genom hans aftal med

Sverige och att h. k. h:s regering fortfarande, som jag vågar försäkra honom, var beredd att erbjuda de samma vilkor för ett fredsslut, som förut af general Hope och mig erbjudits utanför Köbenhavn.

Så länge frågan icke artade sig till att medföra något allvarligt resultat ansåg jag icke nödigt att besvära ers välborenhet härmed, men i går på morgonen meddelade mig baron Vincent en depesch, som han nyss mottagit från grefve Metternich och hvilken han blifvit ålagd att framlägga för kronprinsen. I denna depesch anmärkte den österrikiske ministern, efter att hafva framhållit att den omhandlade frågan i sin abstrakta form var främmande för Österrikes intressen, att Sveriges deltagande i den gemensamma saken mot Frankrike emellertid gaf Österrike en anledning att intressera sig för Sveriges angelägenheter på ett sätt som denna makt eljest icke skulle gjort, icke mindre än den andra parten, för hvilken Danmark förklarat sig, naturligt nog måste hysa liknande känslor i motsatt syftning för det landet. Han tillkännagaf derefter h. kejs. m:ts beslut, att gå i förfaltning om att genom den österrikiska beskickningen i Köbenhavn en formlig framställning blefve gjord angående nödvändigheten af att Danmark gick in på Sveriges förslag om afträdandet af Trondhjem samt förenade sina vapen med de allierades i den gemensamma saken. Denna föreställning skulle ytterligare af grefve Metternich sjelf upprepas inför grefve Bernstorff, danska ministern i Wien, med hvilken för detta ändamål ett möte utsatts i Töplitz och som skulle få en vink, att om Danmark fortfor att visa sig motsträfvigt, skulle den österrikiska beskickningen blifva återkallad från Köbenhavn och den danska blifva utvisad från Wien.

Detta tillmötesgående från Österrikes sida för Sveriges önskningar har här mottagits med de känslor det är egnadt att framkalla och baron Wetterstedt har blifvit ålagd att med anledning häraf ännu en gång vända sig till den danske ministern baron Rosenkrantz för att söka bringa honom till att erkänna, huru moderat detta förslag är vid en tidpunkt, då de allierades så väl faktiska som väntade fördelar äro så mycket större än förr. Han frågade mig i dag huru vida han äfven fick tala om England och i så fall i hvilken form, och jag försäkrade honom att han med

obetingad tillförsigt kunde tala om oss såsom beredda att ingå på de samma fredsvilkor vi förut föreslagit, och att jag ansåg mig fortfarande hafva samma bemyndigande, som jag förut erhållit och hvilket aldrig blifvit återkalladt.

I ett annat af sina bref till baron Vincent anmärker grefve Metternich rörande samma fråga, att Österrike svårligen skulle kunna hoppas på något godt resultat af det steg det stod i begrepp att taga, så vida det icke hade att påräkna Englands direkta medverkan, och trodde han sig veta att denna sist nämda makt var beredd att göra betydande anbud för att förmå Danmark att gifva efter. Jag känner icke huru vida ers välborenhet bemyndigat lord Aberdeen eller lord Cathcart att göra större medgifvande än hvad general Hope och jag voro i stånd att erbjuda. Men jag anser mig böra säga att krisens betydelse, den snart inbrytande årstidens beskaffenhet och den verkligt fruktansvärda form Danmark i följd af denna kan gifva sina operationer i norra Tyskland, derest Danmark beslutar sig för att gå till det yttersta, allt detta gör det väl värdt att taga i öfvervägande huru vida icke någonting skulle kunna erbjudas från vår sida, som förmådde denna makt att gifva med sig.

Det är endast på grund af min innerliga öfvertygelse om vigten häraf jag tillåter mig att till ers välborenhet framställa det förslaget, huru vida icke en ersättning i form af någon vestindisk koloni skulle kunna förmå Danmark till någon eftergifvenhet i frågan om Trondhjem, hvilken tyckes mig vara det enda allvarliga hindret mot ett fredsslut, sedan Danmark tydligt nog förklarat, att ehuru man gjorde anspråk på flottans återställande, man dock icke hade för afsigt att göra detta till ett oeftergifligt vilkor. Ökandet af Danmarks kolonialbesittningar skulle lika visst som i fråga om Sverige utgöra en ytterligare säkerhet för moderlandets fredliga stämning gent emot England.

(Utdrag.)

Mylord. Halle den 17 oktober 1813.

Eders välborenhet torde i mina föregående meddelanden hafva lagt märke till en antydan jag der gjort om den försagdhet och de extravaganta planer, som äro rådande bland vissa

personer inom kronprinsens närmaste omgifning och jag finner mig nu föranlåten att för ers välborenhet närmare förklara detta.

Under den tid h. k. h:s högqvarter var förlagdt till Zerbst, saknade jag icke, ehuru qvarhållen inomhus på grund af sjukdom, tillfälle att lägga märke till och erhålla underrättelser om att general Suchtelen i strid mot de ryska, österrikiska och preussiska militära emissariernas lifliga föreställningar ihärdigt och med framgång motsatt sig förslaget att öfvergå Elbe, och under det han här vid lag möjligen i det abstrakta utgick från fullt riktiga militära grundsatser, befans detta också fullkomligt öfverensstämmande med kronprinsens egna åsigter, alldenstund denne var mest böjd för att använda de under hans befäl stående trupperna mot danskarna, i stället för att låta dem operera tillsammans med den stora armén. Med all säkerhet var det general Blüchers ingripande som afgjorde öfvergången af Elbe mot både den enes och den andres hemliga önskningar. — — —

Det var i sir Charles Stewarts sällskap jag vid Zerbst, Rothenburg och Köthen erhöll full visshet om dessa general Suchtelens råd och deras skadliga verkningar, och af mina egna personliga iakttagelser lika väl som på grund af de upplysningar jag inhemtat från fullt kompetenta svenskar, hvilka varit lika uppbragta öfver dessa förderfliga rådslag och lika uppskrämda för deras ödesdigra följder, kan jag försäkra ers välborenhet, att de voro nära att leda till en återgång tillbaka öfver Elbe.

Under sådana omständigheter ansåg jag mig icke böra förlora tiden utan genast fästa lord Cathcarts uppmärksamhet på detta general Suchtelens tillvägagående. — — —

Mylord. Halle den 17 oktober 1813.

Samma dag vi från Köthen begåfvo oss hit (den 15) underrättar sir Charles Stewart, som varit kronprinsen följaktig, oss (de allierade makternas tre militära emissarier och mig) på aftonen att kronprinsen beslutat att förlägga sitt högqvarter till Domvitz, tre tyska mil bakom Halle, i följd hvaraf det skulle blifva omöjligt för den förenade nordarmén att understödja general Blücher i hans för den följande dagen tilltänkta anfall och under detta betäcka hans venstra flygel. Sir Charles Stewart fram-

lade häremot alla de skäl han trodde möjligen skola kunna hafva något inflytande på kronprinsens beslut, men med föga framgång, ehuru han tack vare sin ihärdighet lyckats förmå honom lofva att understödja Blüchers rörelser med en styrka af tio tusen man rytteri. Sir Charles Stewart hade vid detta tillfälle lika som vid så många andra att kämpa mot verkningarne af general Suchtelens råd, hvilken senare tillät sig att anmärka, att om endast fienden blef slagen, betydde det föga huru vida kronprinsens armé bidrog dertill eller icke.

Denna underrättelse var af så oroväckande beskaffenhet, att jag tillät mig föreslå Sir Charles Stewart och de tre militära emissarierna att vi skulle till kronprinsen gemensamt adressera ett bref för att söka förmå honom att ändra sitt beslut, och har jag äran att här innesluten till ers välborenhet öfversända en afskrift af denna skrifvelse, hvilken undertecknades af oss alla gemensamt.

Något svar derå blef aldrig gifvet, men i alla fall hade den dock den verkan att armén fick marschera till Landsberg, och gjorde det möjligt att den, om så skulle kommit i fråga, kunnat understödja och samverka med general Blücher.

Följande morgon talade baron Wetterstedt i förtroende med mig om detta bref och uppmanade mig dervid mycket ifrigt, att derest jag någonsin skulle finna tillfälle att tala med h. k. h. derom, jag då måtte framställa saken för honom på sådant sätt som om det endast varit vår önskan att känna oss före angående prinsens afsigter, och icke att, med någon afsigt att tvinga honom till ett sådant steg, *lui mettre le couteau à la gorge* (sätta knifven på strupen på honom), som han uttryckte sig.

Jag svarade baron Wetterstedt, att jag var öfvertygad han kände mig tillräckligt väl för att kunna vara förvissad att jag icke var den, som skulle kunna göra mig saker till något dylikt. Jag försäkrade honom, hvilket ju också var förhållandet, att jag sjelf väckt förslaget om detta bref, och gaf jag honom detta meddelande, alldenstund då jag sjelf icke är militär fackman, hvarje misstanke borde förebyggas om en afsigt att kritisera prinsens uppfattning i militära frågor, och hade jag genom att sätta mitt namn först under skrifvelsen önskat kunna göra tydligt, att jag uteslutande betraktade det såsom en fråga om ett stort politiskt intresse, om hvilket vi alla i medvetandet af våra förpligtelser till våra respek-

tiva suveräner ansågo oss uppkallade att yttra oss. Jag anhöll att baron Wetterstedt å mina vägnar ville framföra denna förklaring till kronprinsen, derest han skulle blifva den förste att träffa honom, och var detta ändamålet med mitt besök vid högqvarteret i Hohen Thurm, ehuru jag icke hade förmånen att träffa prinsen der,

Jag skall icke försumma att efter det de närmaste dagarne med all deras oroliga brådska är öfver, begagna mig af första lägliga tillfälle för att oförställdt meddela mig med kronprinsen rörande allt detta.

Bilaga till föregående.

Eders nåde. Halle den 15 oktober 1813.

Vi hafva infunnit oss i Halle, dit eders kungliga höghet hade beslutat att i afton förlägga sitt högqvarter. General Stewart har underrättat oss att eders kungliga höghet ändrat denna föresats och beslutat sig för att stanna i Domnitz.

Vi äro, eders nåde, underrättade om stora arméns beslut att göra ett allmänt anfall mot fienden, som koncentrerat sin styrka mellan Leipzig och Taucka. General Blücher har redan förlagt sitt högqvarter till Grosskugel. Eders kungliga höghet är sjelf underrättad om dessa rörelser och dessa förslag. Vi förena oss alla i en anhållan att eders kungliga höghet ville välja en ställning, som tillät eders kungliga höghet att taga del i den händelse, som skall afgöra Europas öde. Edra öfverlägsna talanger och den allierade styrka som blifvit ständ under Eder ledning kunna på ett afgörande sätt bidraga till framgången: vi förena våra böner att Edert namn måtte för alltid blifva förenadt med denna stora händelse.

Vi framhärda med djupaste vördnad o. s. v.

Edv. Thornton, Baron von Vincent, Pozzo di Borgo, Baron von Krusemark, Charles Stewart, generallöjtnant.

Mr Thornton till Lord Castlereagh.

Mylord. Hannover dan 15 november 1813.

Baron Bremer underrättade mig för några dagar sedan i förtroende, att kronprinsen beslutit sända en person härifrån till Köbenhavn för att ännu en gång söka förmå konungen af Danmark att lyssna till de föreslagna vilkoren för en öfverenskommelse med Sverige och att förena sig i den gemensamma saken mot Frankrike. Den person, vid hvilken han för detta ändamål fäst sina ögon, är kommendanten här i staden.öfverste Hedeman, en man af strängt lojala grundsatser, hvilken såsom född i Holstein och egande familjeförbindelser i Danmark, skulle med mindre svårighet än någon annan, t. ex. en svensk eller engelsk undersåte, kunna sätta sig i förbindelse med den danska regeringen och med personer, som hafva inflytande hos konungen. Jag erfar äfvenledes, att bland andra förslag, som komma att göras Danmark för att förmå denna makt att ingå på en öfverenskommelse, och hvilka förslag voro de samma som i förliden maj månad gjordes utanför Köbenhavn af general Hope och mig, äfven var en antydan om att Sverige skulle vara villigt att till Danmark afstå ön Guadeloupe såsom ersättning för afträdandet af Norge. Det underförstås att denna godtgörelse skulle ske med engelska regeringens samtycke. Det tillades emellertid att Sverige såsom vidare vederlag skulle anhålla om ön S:t Croix, ett byte, hvilket i betraktande af de olika förhållanden, på hvilka eganderätten till hvardera af dessa båda öar är grundad, helt säkert icke kunde synas synnerligen lockande för Danmark.

Jag såg, ers välborenhet, icke så mycket något ondt i sjelfva detta nya försök att åstadkomma en öfverenskommelse med Danmark, som icke fast mera deri, att det syftade så långt och att det blifvit beslutadt, utan att något meddelande derom på förhand gjorts hvarken till sir Charles Stewart eller mig, särskildt der det gälde en fråga (afträdandet af Guadeloupe), i hvilken det på grund af traktatsenliga bestämmelser var nödvändigt att prinsen-regentens kabinett först lemnade sitt samtycke. Härom hade jag någon svårighet att tala i följd af det till mig gjorda meddelandets förtroliga natur. När sir Charles Stewart och jag i dag befunno oss hos kronprinsen förde emellertid den förre frågan om den tilltänkta beskickningen på tal, tillrådande att den

icke måtte komma att afsändas och framhållande att det skulle vara bättre att afvakta resultatet af den beskickning österrikiska regeringen afsändt till hofvet i Köbenhavn och hvarom han i dag erhållit underrättelse. H. k. h. var villig nog att gå in på denna åsigt, och förklarade han sig beredd att i denna fråga helt och hållet låta sig leda af hvad vi kunde besluta. När han denna afton ännu en gång återkom till ämnet och särskildt vidrörde frågan om Guadeloupe, hvilken han förklarade icke skulle nämnas utan att Englands bifall till denna ös afträdande underförstods, blef det slutligen öfverenskommet mellan oss, att personen i fråga genast skulle hejdas eller återkallas, ty det var icke fullt säkert huruvida han icke begifvit sig å stad redan denna morgon.

Jag ber att få påminna ers välborenhet att jag fortfarande innehar bemyndigande att sluta fred med Danmark, hvilket ers välborenhet i början af innevarande år behagade lemna mig, och jag förmodar att ers välborenhet gillar att jag begagnar mig deraf, i fall något tillfälle skulle yppa sig till öppnande af fredsunderhandlingar med Danmark på basis af de instruktioner, med hvilka jag redan blifvit hedrad från h. k. h. prinsen-regentens kabinett.

2.

Dito till dito.

Mylord. Lüneburg den 28 november 1813.

Kronprinsen meddelade i går till mig det detaljerade förslag M. de S:t Aignan den 10 d:s i furst Metternichs och grefve Nesselrodes närvaro uppgjort om de vilkor de allierade kunde finnas villiga att läggas till grund för en allmän fred. Jag förmodar att ers välborenhet redan erhållit detta dokument genom earlen af Aberdeen, hvars kurir passerade genom Hannover, under det jag ännu var der. Men det blef icke meddeladt till den svenska regeringen förr än baron Wetterstedt kom till det kejserliga högqvarteret.

Vore denna omständighet känd här, skulle den helt säkert icke bidraga till att öka den svenska regeringens förtroende till den österrikiska, och det förhållandet att Sveriges namn utelemnats i det ofvan nämda förslaget har i förening med uraktlåten-

heten att uppställa Norges afträdande såsom ett af fredsvilkoren, hos kronprinsen väckt starka misstankar i fråga om det österrikiska kabinettets planer. Kronprinsen försäkrar mig att ehuru grefve de Bombolles redan för länge sedan uppgafs hafva erhållit befallning att afgå till Köbenhavn med den österrikiska förklaringen, han ändock icke anträdde sin resa förr än baron Wetterstedt kom till Frankfurt.

Det finnes flera punkter i M. de S:t Aignans förslag, med hvilka kronprinsen icke tyckes vara särdeles till freds, särskildt är detta förhållandet med den punkt, som handlar om Hollands sjelfständighet, hvilken är affattad på ett något dunkelt och sväfvande sätt, och kronprinsen är desto mera missnöjd härmed, som han anser, att Österrike hyser några planer att upprätta ett qvasi-sjelfständigt konungarike under Louis Bonapartes spira. I baron Vincents samt generalerna Krusemarks och Suchtelens närvaro förklarade sig kronprinsen sjelf i går i de mest bestämda ordalag mot den holländska statens upprättande i någon som helst förbindelse med familjen Bonaparte och underrättade oss att han ålagt general Bülow, som intågade i detta land, att uppmuntra och understödja sträfvandena för ståthållarevärdighetens återupprättande i prinsens af Oranien person, samt att på alla upptänkliga sätt söka att i alla möjliga afseenden upprätthålla den allmänna ordningen. Jag hoppas derför att om hans höghet snart begifver sig öfver till kontinenten, han skall finna det en lätt uppgift att återtaga sina fräjdade förfäders värdighet och myndighet. — — —*

---

* *Baron von Rehausen till Lord Castlereagh.*

Mylord, Chesterfield Street den 22 december 1813.

Jag inställde mig denna morgon hos ers excellens för att få äran meddela mig med er rörande general Pozzo di Borgos beskickning. I afvaktan på att denna ära i morgon skall blifva mig beskärd, anser jag det vara min pligt att underställa eders excellens följande.

Under hela den tid af nära åtta dagar som general Pozzo di Borgo redan vistats här i London, har hvarken från eders excellens eller från de allierade makternas ministrar något meddelande gjorts mig vare sig om ändamålet med hans beskickning eller om de talrika konferenser, som egt rum mellan eders excellens och de ofvan nämda ministrarne.

Med det mest obetingade förtroende till hans britiska majestäts re-

(Utdrag.) Lüneburg den 28 november 1813.

— — — Det var derför med synnerlig tillfredsställelse jag af prinsens uttalanden denna afton fann att han fullkomligt delade de åsigter prinsen-regentens kabinett hyser om lämpligheten af att omedelbart återinsätta prinsens af Oranien familj i dess regeringsrättigheter — — — — och återställa generalstaternas gamla gränser i hela den utsträckning de hade år 1792. — — —

(Utdrag.) Lüneburg den 28 november. 1813.

— — — Under fortgången af vårt samtal gick kronprinsen till och med ända derhän, att han sade sig anse det ligga inom möjlighetens gränser att man, för den händelse Bonaparte eller Frankrike envist motsatte sig alla fredsförslag, skulle blifva tvungen att skilja de belgiska provinserna, Nederländerna från Frankrikes besittningar och af dem tillskapa en sjelfständig och af de särskilda makterna garanterad stat, hvilken kunde utgöra en behöflig skiljemur mellan Frankrike och Holland. Vi samtalade länge härom och frågan syntes kronprinsen tillräckligt vigtig för att han skulle till mig uttala sin önskan med en hemställan till ers välborenhet att eders välborenhet måtte öfvertänka något sätt hvarpå det framdeles möjligen kunde komma att visa sig behöfligt att bringa detta förslag till verkställighet, och åt hvilken person

---

gerings uppriktighet och lojalitet, kan jag dock icke dölja för mig sjelf att den tystnad man iakttagit gent emot Sveriges minister tyckes häntyda på en afsigt att utesluta Sverige såsom en ledande makt (*comme puissance principale*) från de med Frankrike inledda underhandlingarna om en allmän fred.

Af baron Wetterstedts depescher, daterade Frankfurt den 8 december och af hvilka eders excellens låtit verkställa afskrifter, torde eders excellens hafva sett, att jag, underrättad eller i alla händelser troende mig vara underrättad om ändamålet med general Pozzo di Borgos beskickning, icke utan att högst väsentligt svika min pligt kan, efter att redan flere dagar förgäfves hafva väntat på något meddelande längre underlåta att göra eders excellens uppmärksam på följderna af detta uteslutande, hvarmed Sverige nu tyckes hotas. För att i detta afseende icke förlora ett enda ögonblick längre vågar jag hos eders excellens anhålla att hans britiska majestäts regering icke måtte fatta något som helst i förenämda beslut afseende, innan jag haft äran af ett samtal med ers excellens.

suveräniteten öfver denna stat i så fall lämpligast och säkrast skulle kunna anförtros.

(Ytterst hemligt och förtroligt.)

Mylord. Segeberg den 10 december 1813.

I slutet af min depesch n:r 143 från Lüneburg, i hvilken jag hade äran underrätta ers välborenhet om kronprinsens åsigter rörande Holland, har ers välborenhet funnit, att h. k. h. syntes i viss mån böjd för att omfatta de åsigter prinsen-regentens kabinett hyser om att Nederländerna måtte läggas under någon annan makt än Frankrike och garanteras genom de allierade makternas gemensamma samtycke och understöd i deras gamla ställning, såsom en gräns för de förenade provinserna.

Under ett särdeles förtroligt samtal jag i dag till sammans med general Suchtelen (som nu tyckes åtnjuta hans förtroende i högre grad än någonsin förr) hade med kronprinsen, förklarade prinsen inför oss och bemyndigade oss att i största förtroende meddela till våra respektiva hof, att sedan han på det sorgfälligaste och mest fördomsfria sätt öfvervägt saken, hade han slutat med att blifva fullständigt öfvertygad om nödvändigheten af att minska Frankrikes makt på denna sidan samt gifva de förenade provinserna en passande gräns och af Nederländerna (jag tror att han kallade dem de fyra med Frankrike förenade departementen) tillskapa en sjelfständig stat, garanterad och understödd af de allierade makter hvilka äro intresserade i att hindra Frankrikes öfvervigt.

Han anhöll att jag måtte för ers välborenhet nämna, att han var beredd att följa England till det yttersta i understödjandet af denna princip, hvilken han sade sig anse väsentlig för Hollands tillvaro och nödvändig för upprätthållandet af jemnvigten mellan de olika staterna och Frankrike. Han erkände att när jag förut utvecklat detta ämne (jag hade gjort så redan innan jag ännu blifvit hedrad med ers välborenhets instruktioner) hade han först mycket lifligt förkastat idén såsom fullkomligt stridande mot alla dem hvilka han förut insupit och hvilka varit allmänt utbredda bland alla i revolutionen deltagande fransmän, samt att han sjelf såsom en deltagare i de militära operationer, hvilka slut-

ligen ledt till Nederländernas införlifvande med Frankrike känt en viss motvilja mot att behöfva bevitna förstörelsen af hvad som i viss mån kunde betraktas såsom hans eget verk. Ett nyktert eftertänkande hade emellertid sedan hos honom stadgat den öfvertygelsen att om Bonaparte fortfarande skulle vara i besittning af Frankrike ända framtill Rhein och gränsen af Holland, blef det omöjligt att hålla honom inom de råmärken, som andra staters lugn och oberoende kräfde, och att det att endast inskränka honom till hvad som vanligen brukat betecknas såsom Frankrikes naturliga gränser, faktiskt skulle vara liktydigt med att öka hans verkliga styrka genom att koncentrera hans resurser inom ett mindre vidsträckt och af mindre heterogena beståndsdelar sammansatt område. Detta var hufvudsumman af kronprinsens uttalanden till mig.

Det ingick möjligen icke i hvarken hans eller mina afsigter att inlåta oss på frågan om i hvems händer suveräniteten i ofvan omnämda syfte skulle anförtros, ehuru ers välborenhet i likhet med mig lätt kan draga sina slutsatser med afseende härpå, under det det, minst sagdt, skulle vara förhastadt att redan nu vilja komma till något afgörande derom. Men jag tror att ers välborenhet skall dela min åsigt derom att denna anordning icke kan nog mycket uppmuntras och jag tror verkligen att det skulle blifva möjligt att derigenom i Frankrike återställa sakernas gamla ordning, eller något så när den gamla ordningen, hvarförutan det är otänkbart att något sådant som ett fortfarande lugn kan beskäras detta land och följaktligen heller icke det öfriga Europa.

Detta är ett ämne, rörande hvilket jag kanske icke borde börja med att tala med ers välborenhet om, utan borde jag väl snarare afvakta till dess ers välborenhet uttalade de åsigter ers välborenhet och prinsen-regentens kabinett hysa derom. Men det tyckes mig som om här skulle vara ett tillfälle att på ett sätt, som tyckes mera än något förut försökt egnadt att leda till ett återställande af sakernas gamla ordning i Frankrike, hvarom jag dock icke vågar att tala med någon större säkerhet, innan jag blifvit underrättad om i hvilken mån det sammanfaller med h. k. h:s regerings önskningar och planer.

Enskildt bref från Mr Thornton till lord Castlereagh.
(Hemligt och förtroligt.)

Mylord. Kiel den 27 december 1813.

Jag tror mig på det bestämdaste kunna försäkra ers välborenhet, att det genom Danmarks handlingssätt förorsakade uppskofvet med fullföljandet af denna armés ytterligare syften vid Rhein och på andra sidan denna flod icke af någon är mera klart insedt eller mera smärtsamt kändt än af kronprinsen sjelf. Jag gör icke anspråk på att här för ers välborenhet framlägga de planer han för sin enskilda del kan hafva uppgjort eller det sätt, hvarpå han möjligen hoppas blifva i tillfälle att tillfredsställa sin personliga ärelystnad. Säkerligen har han för sig uppgjort några sådana och det till och med mycket högtsträfvande, delvis grundade på från Frankrike inhemtade underrättelser och meddelanden, nämligen om en förestående tillintetgörelse af Bonapartes makt. Ehuru jag kan åtaga mig att här bestämdt utpeka den rol han har för afsigt att dervid spela (åtminstone finner jag mig icke böjd för att uttala hvad jag för närvarande sjelf tänker om den saken), så tror jag mig dock kunna våga säga, att han nu åtminstone icke fikar efter den högsta platsen. Jag tror, och för hvarje dag som går, stadgas den åsigten allt mera hos mig, att han utan motvilja afvaktar ett återställande af sakernas gamla ordning, och det genom hans egen medverkan, fast med sådana modifikationer som förhållandena och hans eget sinne för en måttlig frihet, kunna nödvändiggöra. Jag vet att jag här vid lag talar något i förtid, men jag besvär ers välborenhet att hafva godheten meddela mig något om hvad h. m:ts regerings åsigter härom äro, på det att, när vi en gång hafva riktat kosan mot Rhein, som jag hoppas vi skola komma att göra, jag då må blifva i tillfälle att på det närmaste och mest tillförlitliga sätt göra mig bekant med kronprinsens åsigter och planer samt så vidt möjligt söka bringa dem i öfverensstämmelse med den uppfattning som är rådande inom h. m:ts regering. När den tiden kommer, tror jag att med ers välborenhets tillåtelse borde försöka att från någon plats i Holland komma öfver till England, då dessa angelägenheter äro af allt för stor betydelse att rätteligen böra anförtros åt kurirer och papper.

Af de underrättelser, som ingå från de kejserliga högqvarteren vill det tyckas som om Bonaparte skulle sammandraga trupper i afsigt att personligen tåga mot Wellington. Om detta faktum, derest det verkligen är ett sådant, torde ers välborenhet dock redan förut blifva underrättad från Paris och från hans högvälborenhets eget läger. För min egen del tror jag derpå, alldenstund härden för det mot Bonaparte rådande missnöjet är att söka just i den delen af landet, och kanske är detta missnöje nu på väg att bryta ut. Så te sig åtminstone tecknen här.

Icke långt efter mottagandet af detta bref får ers välborenhet antagligen erfara ankomsten till England af en person, fransman till börden, men en man af fullkomligt pålitliga tänkesätt, som af h. k. h. erhållit i uppdrag att begifva sig till England och derifrån vidare till lord Wellingtons högqvarter. Han har af mig erhållit ett pass och jag har gifvit honom anvisning att inställa sig å eders välborenhets embetsrum och der åberopa mitt namn. Dessa omständigheter torde tillräckligt identifiera honom, under det jag vill undvika att utsätta hans namn i ett bref. Han är från den delen af landet, der lord Wellington för närvarande befinner sig och hvilken äfven är kronprinsens hembygd eller åtminstone ligger i nära grannskapet deraf, och ehuru jag icke fann lämpligt att göra kronprinsen allt för många frågor rörande hans ärende (några gjorde jag dock) torde det vara temligen säkert att han reser för att taga ledningen af rörelsen bland hans vänner. Eders välborenhet kan mycket väl söka att erhålla närmare upplysningar af honom sjelf.

Jag anhåller särskildt att ers välborenhet måtte gynna mig med ett svar å de delar af detta bref, som påkalla sådant. Det är obestridligen af allra största vigt och borde af många anledningar icke utsättas för uppskof.

Jag har äran o. s. v.

Edw. Thornton.

Grefve von Engeström till baron von Rehausen, dat. den 23 september 1813.

Ett rykte är i omlopp längs utmed norska gränsen att från olika delar af detta land ståndspersoner ha blifvit sammankallade till Kristiania, för att rådgöra om allmänna angelägenheter. Man säger att det är i fråga att förklara sig oberoende af Danmark samt utropa prins Kristian till konung af Norge. Jag vet ej hvilken tro man skall sätta till detta rykte, men säkert är att vi länge varit underrättade om att danska hofvet hade för afsigt att taga sin tillflykt till denna utväg såsom ett sista medel att kunna bevara detta rike. I så fall kommer säkerligen prins Kristian att vända sig till engelska kabinettet med anhållan om Englands beskydd för att få någonting att lefva af. Kanske erbjuder sig då här en utväg att få ett slut på denna långa historia, och för att sätta eder i stånd att omedelbart förbereda det engelska kabinettet härpå och öfverenskomma om det svar som skall gifvas, skyndar jag att tillställa er detta meddelande.

(Svaret å denna not, som genom hr von Rehausen tillställdes Lord Castlereagh den 3 oktober, är dateradt den 12 i samma månad och innehåller en försäkran att den engelska regeringen i denna fråga icke skulle komma att vidtaga något som helst steg annat än i fullt samråd med h. svenska majestät)

Dito till dito, daterad den 11 oktober 1813.

— — — Styrelsen i Norge har länge hotat med ett infall i Sverige. Sedan skörden nu är afslutad hafva de norska trupperna blifvit sammandragna, de äldre förlagts i garnison i fästningarna och det unga manskapet börjat användas på vår gräns. En norsk armé befinner sig faktiskt sedan någon tid tillbaka på vår vermländska gräns och det till och med så nära denna, att man i de svenska stugorna kan höra trumhvirflarna från deras utposter. De rapporter jag i dag mottagit meddela att de framskickat sina patruller ända till Blackier, det vill säga endast en mil från gränsen. Då de upptäcktes af våra jägare togo de till flykten. En fransk general skall hafva ankommit till Norge för att leda danskarnes operationer, och det vill synas som om man i hvarje ögonblick skulle kunna vänta att få

mottaga underrättelsen om ett infall. Man är beredd derpå. Då ni meddelar detta till Mylord, skall ni också säga honom: 1) att om Norge nu tillhörde Sverige, skulle man icke se sig nödgad att dela sin styrka, men då så icke är förhållandet, blir det 2) nödvändigt att den engelska regeringen lemnar Sverige ett tillräckligt understöd i penningar, för att vi skola kunna blifva i tillfälle att utföra kriget i Tyskland med nödig kraft och samtidigt se oss i stånd att försvara vårt eget område. Det engelska kabinettet har nu tillfälle att sjelf döma om hvad man har att vara h. k. h. kronprinsen tacksam för. 3) Det skydd engelska flottan lemnar dem, som tillföra Norge lifsförnödenheter, sätter våra fiender i stånd att anfalla oss från denna sida, men om England önskar att Sverige skall uppträda med kraft till dess förmån på kontinenten, bör den först nämda makten också göra allt hvad i dess förmåga står för att hindra våra fiender från att tillfoga oss skada.

11.

Uppgörelse med Danmark. Karl Johan på utländsk mark. Karl Johan och bourbonerne. Napoleons besegrande.

Mr Thornton till lord Castlereagh.

Mylord. Kiel den 5 januari 1814.

Tidigt på morgonen i går fick jag mottaga ett oförmodadt besök af den danske ministern M. von Bourke, som efter sitt senaste besök här på platsen i sällskap med M. von Bombelles hade dragit sig tillbaka till Slesvig. Han underrättade mig att han blifvit befullmägtigad att underhandla om en fred både med Sverige och med England samt derför nu återkommit från Slesvig, der han mottagit hans danska majestäts instruktioner att afgå hit.

Jag erfor snart af hvad han yttrade att han endast så till vida var bemyndigad att ingå på Sveriges fordringar som dessa rörde afträdandet af Trondhjem, ehuru äfven detta skulle bero på huru vida Danmark erhöll motsvarande godtgörelse. Förslaget om det öfriga Norges afträdande vid ett allmänt fredsslut skulle likaledes bifallas mot det att Danmark erhöll passande ersättning. Men M. von Bourke underrättade mig att han erhållit åliggande att bestämdt vägra afträdandet af de båda fästningarna Kongsvinger och Fredrikshall, alldenstund konungen förklarat att hans norska undersåtar skulle vägra att lyda hans befallningar, derest han skulle utfärda någon sådan derom. Detta sista skäl syntes mig vara mycket egendomligt, då det kom från en person, som ögonblicket förut talat om att hans danska majestät var villig att afstå en betydande del af Norge och som då icke antydt någon misstanke om att han, konungen, icke skulle se sig i stånd att fullgöra det åtagandet, och som dertill förklarade att spörsmålet om hela Norges afträdande endast och allenast berodde på huru en antaglig ersättning skulle kunna komma att bjudas. M. von Bourke utvecklade mycket omständligt för mig hvilka medel att godtgöra Danmark de förbundna suveränerna förfogade öfver, en sak, hvarom jag emellertid, i saknad af allt bemyndigande med afseende derå, icke kunde göra annat än att bekräfta ett par tre särskilda punkter, hvilka han anförde såsom varande särdeles lämpliga för en godtgörelses åstadkommande. Han underrättade mig också om hans danska majestäts afsigt att biträda det allmänna förbundet och att ställa en truppstyrka under kronprinsens af Sverige befäl.

Jag kunde icke afhålla mig från att uttala min förvåning öfver att sedan man först utverkat sig en förlängning af vapenhvilan i uppgifven afsigt att förmå Danmark att gå in på ettdera af de båda af Sverige framstälda förslagen, han nu skulle komma tillbaka med förslag, hvilka faktiskt icke voro så fördelaktiga som de M. von Bombelles gjort; i dessa senare hade nämligen intet vederlag för Trondhjem blifvit fordradt.

Jag förklarade för M. von Bourke att jag måste betrakta detta sätt att gå till väga såsom ett ytterligare bevis på det danska hofvets önskan att vinna tid, eller att rättare låta den gå förlorad för de förbundna, och jag försäkrade honom att han

kunde vara viss på att ett sådant handlingssätt endast skulle hos de allierade framkalla ett begär att hämnas, sedan deras intressen derigenom blifvit ytterligt kränkta. Jag begagnade mig af tillfället att helt kort underrätta honom om innehållet af de senaste depescherna från det kejserliga högqvarteret, hvaraf han kunde finna att Danmark ingenting hade att hoppas af en oenighet mellan de förbundna, hvilka — och detta gälde till och med om sjelfva Österrike — voro villiga att i sina medgifvanden till Sverige gå äfven längre än hvad kronprinsen begärde. M. von Bourke uttalade till mig sin förmodan om att England skulle blifva lätt nog att komma till rätta med (*coulant* var det ord han använde) i fråga om fredsslutet med Danmark, om Sverige endast väl en gång vore tillfredsställdt. På denna anspelning gaf jag intet annat svar än att jag i noggrann öfverensstämmelse med mina instruktioner skulle handla i full samdrägt med det svenska kabinettet, och är det visserligen heller icke min afsigt att på något sätt inlåta mig i frågan om vilkoren för en fred med England innan jag först fått bevis på att Danmark bestämdt antagit en af Sverige förslagen grund för fredsslutet.

Jag trodde nu att jag lyckats göra något intryck på M. von Bourke genom det sätt, hvarpå jag yttrat mig till honom, så väl som genom det bestämda allvar, hvaraf jag sjelf var genomträngd och hvarmed jag äfven talat till honom om den öfverhängande fara, som hotade sjelfva den danska monarkien, och om huru hans danska majestät genom att hålla fast vid sin en gång inslagna politik närmade sig branten af en afgrund. Men jag fann snart mitt misstag.

Vid sitt besök hos baron Wetterstedt afgaf M. von Bourke, enligt hvad den förre meddelat mig, samma förklaring och uttalade sig till och med ännu omständligare om frågan angående tillträdet till alliansen, lemnandet af truppbidrag och afskedandet af den franske ministern Alquier. Då Wetterstedt begärde att han skulle skriftligen affatta de vilkor han under samtalets fortgång förklarat Danmark vara villigt att antaga, framlemnade emellertid M. von Bourke en *note verbale*, hvari hela frågan om Norge blifvit både inskränkt eller kringskuren och för öfrigt gjord ännu mera sväfvande och vilkorlig än hvad den varit förut, under det att alla de frågor, om hvilka han under sam-

talets gång yttrat sig så vidlyftigt, förbigingos med absolut tystnad, likasom om han icke vågat att skriftligen uttala sig mot Frankrike och för en anslutning till den gemensamma saken. Detta hans uppförande föreföll så egendomligt att kronprinsen efteråt anbefalde Wetterstedt att skrifva till von Bourke och skicka honom ett pass för hans afresa, hvilken skulle ega rum kl. 12 följande dagen. Han afreste emellertid redan på natten och tog vägen till Fyen, dit hans danska majestät säges hafva ankommit, i förhoppning, som han sade, att blifva i stånd att framdeles återkomma med mera antagliga förslag. — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — Det är måhända något svårt och äfven något strängt att tala om bedrägeri och förställning under förhållanden der intetdera kunde blifva till någon synnerlig nytta och snart måste komma att upptäckas. Men jag vet verkligen ej med hvilket annat namn man skall kunna beteckna ett sådant tillvägagående.

Kronprinsen sammanträffade icke vid detta tillfälle med M. von Bourke.

Mylord. Kiel den 15 januari 1814.

Den danske plenipotentiären M. von Bourke återvände hit till staden den 10 dennes och underrättade mig följande morgon om sin ankomst, tilläggande att han var försedd med fullmakt att afsluta en fred mellan England och Danmark. Jag hade nöjet se honom samma dag, och ehuru vi icke inläto oss på frågan om fördraget med England, hade vi dock några förberedande förklaringar rörande sådana allmänna frågor, som kunde antagas skola komma under diskussion.

Jag sade honom för öfrigt att det icke var min och heller icke tycktes vara hans majestäts regerings afsigt, sedan man ju anbefalt mig att bedrifva underhandlingarne i samråd med Sverige, att nu underrätta honom om grunden för vårt fördrag, innan vi kommit så till vida på det klara med att förhållandet till Sverige skulle komma att blifva ordnadt, något hvarom man efter M. von Rosenkrantz' bref icke kunde hysa något egentligt tvifvel.

De invändningar M. von Bourke gjorde mot det svenska fördraget rörde förnämligast den i M. von Rosenkrantz' bref omtalade första punkten, i det nemligen M. Bourke fattade hvad som der sades angående Holsteins omedelbara utrymmande i strängt bokstaflig mening (fastän denna åtgärd ju icke kunde företagas så länge det ännu var nödvändigt att hålla Hamburg blockeradt) under det baron Wetterstedt med full rätt påstod att enligt den betydelse ordet *omedelbart* tillägges i det diplomatiska språket, denna åtgärd icke lämpligen kunde ega rum förr än efter ratifikationernas utvexlande. Begäran om att Glückstadt skulle på sådant sätt uppgifvas, d. v. s. omedelbart efter fördragets undertecknande, var äfven i detta särskilda afseende den enda punkt den svenska regeringen motsatte sig, i det den förband sig att genast utrymma Slesvig och Holstein, så snart trupperna kunde hinna att dragas tillbaka derifrån, och endast förbehöll sig Glückstadt och Fredriksort till efter ratifikationen.

Det bestämda sätt hvarpå M. Bourke uppträdde rörande denna fråga, gaf en viss sannolikhet åt en misstanke, som framkallats hos svenska regeringen på grund af från Sverige och norska gränsen så väl som ock från åtskilliga hemliga agenter och anhängare här mottagna underrättelser, att det möjligen var danska regeringens afsigt att i sjelfva Norge åstadkomma ett motstånd mot Norges afträdande och att, sedan man väl en gång vunnit sitt mål i fråga om utrymmandet af provinserna på kontinenten, söka komma ifrån det slutliga afträdandet af Norge under förebärande af omöjligheten af att vinna folkets samtycke dertill. Jag kan icke för eders välborenhet uppgifva huru pass grundad denna misstanke är. Möjligen har man någon lös tanke på ett sådant förslag; det har också påståtts att prins Kristian, som nu i egenskap af ståthållare vistas i Norge, skulle komma att låta utropa sig till konung, så snart freden med Sverige blir ett kändt faktum.

I hvad mån dessa och dylika förslag kunna hafva ledt den danska regeringen och följaktligen äfven dess minister kan vara tvifvel underkastadt: visst är åtminstone att tanken på dem starkt påverkade de svenska underhandlarnes uppfattning och kanske äfven kronprinsens, och gjorde dem ytterligt angelägna att i de kontinentala provinserna erhålla någon säkerhet för fördragets upp-

fyllande i hvad det rörde Norge. Det var dock omöjligt att endast på en sådan misstanke grunda ett helt system af försigtighet och förbehåll, helst då denna misstanke icke kunde öppet uttalas och ej heller undanrödjas genom några hemliga klausuler. Det blef derför vid detta tillfälle oundgängligen nödvändigt att lita på regeringens uppriktighet, hvarigenom man inför verlden måste komma att synas hafva ännu mera afgjordt misstagit sig, derest misstanken i fråga skulle visa sig hafva varit grundad.

Under dessa omständigheter ansåg jag det derför vara min pligt att hos kronprinsen hemställa om hvarje tänkbar modifikation, som möjligen kunde bringa denna punkt i närmare öfverensstämmelse med danska regeringens önskningar, och jag skulle göra hans kungliga höghet den största orätt om jag icke erkände att han gick till och med vida längre än hvad jag någonsin skulle kunnat begära. På min anhållan samtyckte han genast till utrymmandet af Slesvig och de öppna delarne af Holstein i samma stund freden blifvit undertecknad, och samtyckte äfven till att från den stunden betala för allt hvad trupperna kunde behöfva samt att göra det samma äfven i fråga om garnisonerna i Glückstadt och Frederiksort, hvilka platser emellertid skulle förblifva under militärisk ockupation till dess ratifikationerna blifvit utvexlade. I fråga om detta utvexlande erbjöd sig kronprinsen att mottaga konungens af Danmark ratifikation och lemna sin egen ad interim i stället, till dess den svenske konungens kunde hinna ankomma från Stockholm, hvarigenom tiden för de båda fästningarnas ockupation kunde inskränkas till några få dagar, eller den tid som kunde fordras för den danska ratifikationens afsändande från ön Fyen, der hans danska majestät för närvarande uppehåller sig.

Huru vida nu den danske ministern verkligen var angelägen att vinna tid och först sedermera genom ankomsten af vidare instruktioner från hans hof förmåddes att gifva efter, eller han verkligen fruktade för att på ringaste sätt afvika från den bokstafliga lydelsen af de grunder M. von Rosenkrantz föreslagit, så är det dock visst att alla dessa modifikationer icke tycktes i stånd att förmå honom att underteckna utan ytterligare föregående hänvändande till sitt hof för erhållande af instruktioner

och bemyndigande. För att undvika upprepade förfrågningar af detta slag ansåg jag det derför lämpligast att gifva honom del af alla de vilkor hans majestäts regering hade för afsigt att erbjuda och att visa honom första konceptet till ett utkast, hvilket jag uppsatte dagen efter hans hitkomst och hvilket upptog alla de punkter jag anser mig hafva erhållit eders välborenhets bemyndigande och instruktioner att afgöra. De invändningar han gjorde mot dessa vilkor voro till större delen af så ringa betydelse och syntes mig, derest icke någon hemlig anledning till ett fortsatt motstånd förefans, så litet påfordra några nya instruktioner eller något nytt bemyndigande för att afgöras, att jag började blifva tveksam om huru vida det verkligen var uppriktigt menadt att söka komma till en uppgörelse. Jag erbjöd till och med M. Bourke att om han ville underteckna det svenska fördraget ensamt, vid hvilket de föreslagna modifikationerna ju i det närmaste aflägsnat all rimlig anledning till vidare invändningar, jag för min del skulle gå in på att vänta, medan han hörde sig för angående mitt förslag till ett fördrag med sådana tillägg deri, som jag ansåg mig utan att behöfva inhemta eders välborenhets instruktioner kunna på hans yrkande antaga, och skulle jag i så fall heller icke återtaga något af hvad jag redan förelagt honom. Men jag lät honom också öppet förstå, att om han tvingade mig att sända till England för ytterligare instruktioner, jag då måste ställa mig till efterrättelse de åläggande jag kunde erhålla och följaktligen heller icke blef i stånd att svara för huru vida fredsvilkoren blefvo ändrade eller skärpta.

Detta erbjudande, som jag gjorde honom den 13, tycktes hafva en viss inverkan på honom, och vare sig att det var det som kom M. Bourke att mera allvarligt öfvertänka farorna af ett fortsatt uppskof, eller hans beslut påverkades genom ankomsten af nya instruktioner, allt nog, han lät af M. von Wetterstedt förmå sig att samtycka till att i fråga om båda fördragen afstå från alla vidare förfrågningar hos sitt hof, samt att underteckna dem båda, sådana vi slutligen kommit öfverens om dem.

Jag har äran att här bifogadt till eders välborenhet öfversända det fördrag i original, hvilket jag i går afton i baron Wetterstedts bostad undertecknade med M. Bourke. Samtidigt undertecknade äfven Wetterstedt fredsslutet mellan Sverige och

Danmark. Vi voro till och med gemensamt närvarande vid de båda fördragens kollationering och undertecknande, och hafva Wetterstedt och jag i detta som i så många andra fall med hvar andra utvexlat de mest oförstälda och förtroliga meddelanden.

(Hemligt.)

Mylord Kiel den 15 januari 1814.

Eders välborenhet, torde påminna sig att i det fredsförslag Sverige gjorde Danmark, var också fråga om en penningesumma som den förra makten skulle erlägga såsom en del af vederlaget för Norges afträdande. Detta från Sveriges sida framstälda förslag antogs icke af Danmark, alldenstund den danske konungen fann det motbjudande, att han skulle synas hafva gifvit upp sina undersåter af hänsyn till en penningevinst.

Under det den danske underhandlaren med mig samtalade om den punkt, som rör de trupper England skall hafva att underhålla, beklagade han sin missräkning vid att jag icke biföll hans anhållan om en bestämd summa såsom *mise en campagne*. Jag höll dock fast vid mitt afslag å denna begäran, anseende att jag gått alldeles tillräckligt långt i de medgifvanden jag redan samtyckt att göra.

När kronprinsen fick höra talas härom, uppdrog han genast af egen tillskyndan åt mig att förnya anbudet om en million riksdaler banko svenskt för de danska truppernas behof, och samtyckte han äfven till att upptaga detta medgifvande i en hemlig artikel. Detta har blifvit antaget och öfverenskommet och har Sverige gått in på att vid ratifikationernas undertecknande betala fyra hundra tusen riksdaler och hvarje derpå följande månad ytterligare hundra tusen riksdaler, intill dess hela summan blifvit betald.

Jag är öfvertygad om att ers välborenhet kommer att göra rättvisa åt detta kronprinsens handlingssätt, hvilket är lika frikostigt emot Danmark som det är betydelsefullt för den gemensamma saken, åt hvilken jag är öfvertygad att hans kungliga höghet nu kommer att odeladt egna hela sin uppmärksamhet.

M. Bourke är af den öfvertygelsen att kronprinsen endast är den kanal, genom hvilken dessa penningar skola komma Dan-

mark tillhanda, och antager han att de i sjelfva verket lemnas af England. Jag vet icke huru jag skulle kunna taga honom ur denna villfarelse, utan att dermed ytterligare stadga den hos honom.

Utdrag af ett enskildt bref från Mr Thornton till Mr Cooke dateradt Kiel den 18 januari 1814.

— — — Sedan nu saken med Danmark är uppgjord, tänker jag mig att vi närma oss sista akten af tragedien, hviken kommer att sluta, lika som alla andra stora tragedier, med tyrannens död, afsättning eller tillintetgörande på annat lämpligt sätt och med alla de andra medspelarnes lycka och välgång. — Hvilken ära för England att från den första akten till den sista hafva varit styckets store hjelte! Vi småfolk hafva också en rätt till vår lilla andel deri, och den obetydligaste dekorationskarl och lampputsare, som genom en scenförändring har återväckt verldens hopp eller spridt nytt ljus genom mörkret, hvilket så länge lägrade sig öfver oss, borde icke lemnas utan sin del af erkännandet och belöningen.

Jag är rädd för att vi icke skola lyckas att med storm intaga Hamburg lika lätt som vi intogo Wittenberg. Gud vet huru vida det kan vinnas genom en kapitulation, som skulle möta de andra allierades gillande. Men ett är visst, kronprinsen kan icke stanna här och företaga sig stadens belägring, utan att åsidosätta vida betydelsefullare intressen på andra håll, och frågan blir nu på hvilket sätt och under hvilka förhållanden det kunde blifva mest fördelaktigt eller minst ofördelaktigt att befria den intressanta staden. Denna fråga måste snart blifva afgjord. — — —

Mr Thornton till Lord Castlereagh.

Mylord Köln den 17 februari 1814.

Jag har äran underrätta ers välborenhet att jag ankom till denna stad från Chatillon sur Seine på aftonen den 13 dennes, då jag fann att kronprinsen hitkommit redan två dagar tidigare.

När jag följande dagen gjorde h. k. h. min uppvaktning un-

derlät jag icke att i enlighet med ers välborenhets instruktioner af den 8 februari för honom uttrycka den missräkning och det beklagande *(disappointment and dissatisfaction)* h. k. h. prinsen-regentens regering erfarit öfver att den tyska nordarmén blifvit satt i rörelse mot Elben i stället för mot Rhein, detta i strid mot hvad som öfverenskommits i Leipzig och hvad som sedermera försäkrats mig i Bremen såväl som också mot de allmänna grunder, enligt hvilka man väntade att Sveriges medverkan mot den gemensamma fienden skulle komma att ega rum.

Det är min pligt att meddela ers välborenhet, att kronprinsen icke ville medgifva att någon den ringaste sådan afvikelse egt rum från de förpligtelser Sverige åtagit sig. Han försvarade tvärt om med både värma och till och med häftighet såväl sig sjelf som sitt uppförande, och detta med yttringar af en glöd och en lidelsefullhet, hvilka jag på de allra säkraste grunder vet icke voro hvarken låtsade eller tillgjorda. Då jag nämnde för honom om ers välborenhets uppfattning af det med Sverige träffade aftalet i den syftning att Norge icke skulle eröfras i Holstein, frågade han mig i hvilken del af fördraget i Stockholm ett sådant åtagande ens antydningsvis stod att läsa, eller hvar det förekommit under de muntliga meddelanden han haft med general Hope? Han anmärkte, att detta så långt ifrån var fallet, att den af general Hope egenhändigt uppgjorda och med hans (kronprinsens) sigill bekräftade fälttågsplanen tvärt om afsåg äfven en landstigning på de närmast kontinenten belägna danska öarne samt till och med ett anfall på Fladstrand på Jylland, hvarifrån de förenade svenska och ryska styrkorna skulle hafva framträngt genom hela Jylland, Slesvig och Holstein. Han anmärkte, att man väl icke fick antaga, att sedan dessa provinser väl en gång blifvit ockuperade, de genast skulle öfvergifvas och ännu en gång besättas af danskarne, som fortfarande befunne sig i öppet krig mot de allierade. Följaktligen måste de förblifva ockuperade intill dess freden med Danmark undertecknats, hvilket faktiskt är liktydigt med: intill dess Norge blifvit afträdt till Sverige, det enda vilkor, hvarpå de allierade kunde sluta fred med Danmark. Eröfringen af Norge blef derför om icke den närmaste anledningen till, i alla händelser den oundvikliga följden af ett uppträdande på kontinenten, sådant detta blifvit stipuleradt i stock-

holmsfördraget och sådant det verkståldes i enlighet med den med general Hope öfverenskomna fälttågsplanen, hvilken kronprinsen förklarade sig anse *vara* bindande, derest omständigheterna medgifvit dess utförande, lika visst som om den ordagrant varit intagen i fördraget.

Kronprinsen fortsatte med att framhålla, att de omständigheter, som ledt till en afvikelse från denna ursprungliga plan, voro väl kända: hvad som under fälttågets gång förefallit, hade gjort det omöjligt för kejsaren af Ryssland att lemna det antal trupper, som i Åbo-fördraget var aftaladt skulle operera fristående och utan förbindelse med den öfriga allierade styrkan. Det var den oundvikliga följden af det förhållande som omtalats i zarens bref till kronprinsen och särskildt i det af kejsaren egenhändigt gjorda postskriptum dertill, som tvungit till planens uppgifvande. — — —

När jag för h. k. h. nämnde det i Leipzig träffade aftalet, ett framtvingande, hvarom jag redan förut haft den äran för ers välborenhet nämna att jag aldrig hört någonting annat än vissa lösa antydningar, frågade han mig med hvem ett sådant aftal blifvit träffadt, ty inför den person ensam ville han inlåta sig på svaromål angående dess förmenta kränkning. Var det med konungen af Preussen, denna öfverenskommelse träffats? Må konungen af Preussen då anklaga honom för att hafva brutit sitt löfte. Var det med kejsaren af Ryssland? Det tillkom då zaren ensam att tala, och ingen annan kunde göra anspråk på eller sjelf åtaga sig att vara hans sakförare.

Af den vändning samtalet i denna del tog, kan jag, ers välborenhet, icke undgå att draga den slutsatsen att kejsaren af Ryssland var medveten om kronprinsens afsigt att efter tilldragelsen vid Leipzig föra sina trupper mot Holstein, och det lider intet tvifvel att alla kejsarens bref derefter bemyndigade prinsens expedition och medgaf användandet af de ryska trupperna, ehuru man än kunde uttala och äfven faktiskt utalade en anhållan, att kronprinsen icke skulle tränga in allt för långt i landet och dergenom skilja de allierade arméerna allt för mycket från hvarandra.

När jag för kronprinsen nämnde om det löfte han gifvit i Bremen om att sjelf fortsätta marschen till Rhein och

lemna befälet öfver den för Holstein bestämda armén åt general Adlercreutz, mötte han genast alla vidare förebråelser i denna punkt med att ögonblickligen utan omsvep eller något försök till att vare sig bortförklara eller ursäkta saken säga, att han handlat orätt och att han var mycket ledsen, om han derigenom hos den engelska regeringen framkallat förväntningar, hvilka icke blifvit uppfylda, eller om han, som han nu fruktade, föranledt mig något obehag ifrån mina förmäns sida genom att hafva förmått mig att uppmuntra dessa förväntningar. Han sade sig hafva gifvit detta löfte i öfverilning, och när han närmare tänkte öfver den grannlaga beskaffenheten af det uppdrag han härvidlag skulle lemnat åt general Adlercreutz och hvilket skulle innefattat så många politiska och militära hänsyn, hade han kommit till det resultatet, att expeditionen mot Holstein icke kunde lemnas i några andra händer än hans egna.

Kronprinsen utvecklade äfven den militära sidan af frågan samt omöjligheten att han skulle lemna en så betydande styrka af förenade franska och danska trupper i sin rygg, under det han skulle vara sysselsatt vid Rhein. Kunde han väl, frågade han, med någon rimlighet sätta i fråga att använda sina svenskar vid Rhein, under det vintern inbjöd till en landstigning på svenska kusten från Sjælland, utan att han skulle vara i stånd att förekomma eller afhjelpa det, under det från Norge en annan armé begagnade sig af samma årstid att från det hållet intränga i Sverige?

Jag har anledning tro att ers välborenhet redan fått del af Sir Charles Stewarts omdöme ur militärisk synpunkt till förmån för kronprinsens åtgärd att föra sin styrka mot Holstein, åtminstone så länge icke någon förändring egt rum vid ställningen i Holland. Jag förmodar att det skall göra Sir Charles ett nöje att höra hvad jag efter min återkomst hit till högqvarteret erfarit, att nämligen hans åsigt delas af en härförare, som äfven den störste fältherre i någon tid kunde anse det en ära att vara öfverens med.

Jag har försökt gifva ers välborenhet en korrekt framställning af hvad kronprinsen under gången af ett resonnement meddelade mig, ehuru jag icke ansett nödigt att medtaga den häftighet och den lidelsefullhet han ofta inblandade i sitt tal. Dessa känslor voro ingalunda låtsade, hvarpå jag mer än en gång såg

omisskänneliga bevis, och jag kan försäkra ers välborenhet, att detta och andra ämnen, som jag under de senaste fyra dagarne funnit tillfälle att underställa honom (ty jag ansåg icke lämpligt, när jag fann honom i ett sådant lynne, att börja tala om dem alla med ens) hos honom efterlemnat ett intryck, hvilket jag väl får ganska svårt att utplåna. Denna sak har gifvit honom den föreställningen att h. m:ts regering endast med missnöje ser och kanske helst skulle velat hindra Norges förening med svenska kronan, en tanke, hvilken man äfven för närvarande söker ingifva honom, jag vet icke i hvilken afsigt, om icke för att aflägsna honom från England och framkalla hos honom en ofördelaktig föreställning om dess uppriktighet. Det bästa svar jag kan gifva till dylika insinuationer ligger i den ifver och beredvillighet, hvarmed jag arbetat för uppfyllandet af Sveriges önskningar i detta afseende, om, såsom det väl får antagas, jag härvidlag handlat i öfverensstämmelse med min regerings åsigter och önskningar och för öfrigt enligt dess instruktioner.

Mylord. Köln den 7 februari 1814.

Ett annat ämne, hvarom jag haft att tala med kronprinsen af Sverige och hvarom han redan förut erhållit kännedom genom den svenske ministern vid det kejserliga högqvarteret grefve Löwenhjelms meddelanden, har gjort ett ännu mycket djupare intryck på honom, lika som han tycktes fatta det mindre lidelsefullt och efter ett mera moget öfvervägande deraf under de senaste få dagarne, än hvad förhållandet var med det ämne, hvarom jag haft äran meddela ers välborenhet i min föregående skrifvelse.

Det gäller frågan om de preliminära förslag, hvilka bragtes å bane under den första konferensen mellan de allierades och fiendens underhandlare i Chatillon och hvilka ers välborenhet bemyndigade mig att meddela till kronprinsen. Särskildt gälde detta den första punkten angående det af de fyra stormakternas ministrar framstälda anspråket på att anses tala för samtliga de allierade eller rent af för hela Europa gent emot Frankrike. Efter att hafva uttalat sitt mest bestämda ogillande af en åtgärd, hvilken han påstod å de allierades sida innebära ett rätt-

hafveri lika förhatligt i sig sjelf och i sina följder lika hotande som någonsin det tyranni Europa hade kämpat att befria sig ifrån, frågade han med hvilken befogenhet de allierade företagit sig att tala å Sveriges vägnar vid underhandlingarne med Frankrike, antaget också att de endast skulle talat hvad som veterligen varit svenska nationens åsigter och erkända intressen. Sverige hade icke lemnat någon sådan myndighet åt någon af de allierade, icke heller kunde det nu erkänna sig bundet af några aftal dessa kunnat finna lämpligt att ingå med Frankrike rörande Sverige, annat än för så vidt en svagare makt måste se sig bunden af de starkares öfverenskommelser; han visste dock icke att styrkans rätt varit den grundval, hvarpå alliansen med Sverige afslutits.

Han anmärkte, att lika som han under vårt föregående samtal hade i fråga om rörelsen mot Holstein vädjat till afslutna fördrag, för att visa att han icke öfverskridit de förbindelser Sverige åtagit sig, ville han nu äfven göra detsamma i förevarande fall. — Genom de fördrag Sverige afslutit med samtliga de allierade makterna var bestämdt, att inga underhandlingar om fred eller vapenhvila skulle öppnas annat än efter samfäld öfverenskommelse och med alla parternas samtycke; här hade Sverige emellertid aldrig blifvit tillfrågadt, ej heller hade man utbedt sig dess samtycke, och upprepade gånger lät han mig förstå hvad han tänkte derom och huru djupt han kände det, anseende att en tydlig afsigt förefans att i hans person ödmjuka Sverige och reducera honom sjelf till rangen af en general, som hade att handla efter de allierades order.

Han anmärkte, att ehuru Sverige kunde i fråga om effektiv styrka komma att betraktas såsom en mindre stat, det dock hade varit detta land, som — alltid med undantag för England och till en del äfven för Ryssland — varit det egentliga upphofvet till alliansen mot Frankrike och en af de förnämsta deltagarne deri, och detta allt vid en tidpunkt, då en annan makt (Preussen) som nu var en af de fyra förnämsta allierade vid konferenserna, ännu var i förbund och allians med Bonaparte och hotade Sverige med att låta fyrtio tusen man marschera in i svenska Pomern för att möta hvilken svensk styrka som helst man kunde vilja försöka att landsätta på kontinenten. Då jag anmärkte att Spanien och Portugal också voro uteslutna från de förberedande under-

handlingarne, uttalade kronprinsen sig lika strängt öfver tillvägagåendet mot dessa makter som någonsin mot Sverige, och förklarade han att der icke kunde vara, och icke bort vara någon anledning att handla på detta sätt mot någon af de makter, som först tagit till vapen mot Frankrike, och förklarade han jemväl sin öfvertygelse vara att detta tillvägagående, om det fortsattes, skulle komma att gifva dödsstöten åt den nu bestämda alliansen och på ett afgörande sätt hindra afslutandet af någon ny sådan.

Jag skildrade för honom dessa förberedande underhandlingar sådana jag uppfattat dem, nämligen icke såsom försök att å icke närvarande bundsförvandters vägnar underhandla om vilkoren och bestämmelserna för ett fredsslut mellan dem och Frankrike, utan endast afseende att komma på det klara med Frankrikes hållning gent emot de öfriga kontinentalmakterna och hindra samma stat att inblanda sig i förhandlingarne om dessas inbördes mellanhafvanden. Detta bemöttes af prinsen med en fråga om hvilka skäl man kunde ha för att icke tillåta Sverige att närvara vid dessa förhandlingar med Frankrike, då om Sverige sist och slutligen verkligen skulle vara mindre omedelbart intresseradt i dem, faran af att det skulle hindra underhandlingarnas gång genom att onödigtvis och till någon sin nytta blanda sig i dem, också i förhållande dertill var så mycket desto mindre. I alla händelser, anmärkte han, hade dock Sverige omedelbara intressen nog att bevaka gent emot Frankrike: Frankrike hade förklarat det krig och naturligtvis måste freden återställas genom direkta underhandlingar, icke genom några meningsbyten mellan fyra andra makter, bland hvilka ingen af Sverige erhållit bemyndigande att fatta något afgörande och till hvilka alla Sverige i kraft af traktatsenliga bestämmelser befann sig i ett förhållande af fullkomlig likställighet.

Jag torde böra särskildt nämna för ers välborenhet, att hela detta samtal fördes i en allvarlig, lugn, till och med melankolisk ton, helt olik den jag hade hört användas två dagar förut. (Det nu i fråga varande samtalet egde rum i går.) Den meningen tyckes vara mycket djupt rotad, att beslutet om Sveriges uteslutande fattats endast i afsigt att förödmjuka honom i landets och möjligen i hela det öfriga Europas ögon. Jag kan försäkra ers välborenhet att jag icke skulle vilja åtaga mig att svara för

hvilka följder detta intryck i längden kan komma att medföra, och med kronprinsens skaplynne skall man alltid hafva att frukta att dessa följder icke skola komma att blifva enbart negativa.

Sedan han först i går länge samtalat med mig rörande denna sak, skickade han i dag M. de Schulzenheim (kabinettssekreterare, tjenstförrättande under baron Wetterstedts frånvaro) att vidare förhandla derom med mig, i syfte att jag hos ers välborenhet skulle söka utverka en rättelse i detta afseende. M. de Schulzenheim hade icke mycket att säga utöfver ett framhållande af sina farhågor för följderna, derest icke något gjordes för att åter ställa kronprinsen till freds rörande denna sak, hvilken tyckes hafva sårat honom mycket djupt och kränkt hans allmänna anseende, hvarför han häller aldrig skall upphöra att betrakta hela tillvägagåendet såsom riktadt mycket mera mot honom sjelf än mot hans nation.

Jag förmodar att baron Wetterstedt, som eders välborenhet redan för länge sedan skall hafva haft tillfälle att träffa i Chatillon, erhållit instruktioner att göra föreställningar i denna fråga och antagligen får han nu mottaga ytterligare andra sådana. Jag känner icke huru vida förhållandena nu medgifva den enda ändring, som lämpligen kunde ske, nämligen ett meddelande om hvad som kommer jemte en anhållan om Sveriges bifall dertill, men då kronprinsen en gång nämnde något om aflemnandet af en not, innan beslutet i fråga fattades, skulle detta må hända ännu kunna åstadkomma samma verkan.

Kronprinsen lät mig förstå, att kejsaren af Ryssland, hvars handlingssätt han alltid önskar framhålla i den bästa dager, afgjordt varit emot detta steg, då det först föreslogs eller talades om i Frankfurt och baron Wetterstedt redan var der. Jag begagnade mig emellertid af denna omständighet till att anmärka, att det således åtminstone varit i fråga satt redan före ers välborenhets ankomst till kontinenten, och att det följaktligen heller icke kunde blifva tal om att från Englands sida någon förödmjukelse varit åsyftad mot kronprinsen eller mot konungen i hans person.

Mylord. Liège den 9 mars 1814.

Jag beklagar att skola meddela ers välborenhet, att det dokument med förslag till fördelning af områdena på denna sidan Rhein och i de belgiska provinserna mellan prinsen af Oranien och konungen af Preussen, hvilket jag i går öfverlemnade till kronprinsen och hvilket var en nödvändig förutsättning för en fullständig öfverensstämmelse rörande den af ers välborenhet i dess depesch n:r 4 behandlade frågan, gifvit kronprinsen ny anledning till missnöje och ledsnad.

Då jag i dag på morgonen gjorde h. k. h. min uppvaktning för att erfara till hvilket beslut han kommit vid sitt öfvervägande af eders välborenhets depesch, fann jag honom mycket upprörd och orolig just sysselsatt att diktera en not angående de dokument jag tillstält honom. Han försäkrade mig att tanken på de allierades beteende, då de på detta sätt företagit en delning (låt vara också en tillfällig sådan och endast afsedd att vara gällande till dess fred hunnit afslutas) af alla deras eröfringar, utan att medgifva Sverige den ringaste andel deri eller ens värdigas att någon enda gång rådfråga denna makt angående delningen, att detta beröfvat honom all ro under den föregående natten; det vore mycket bättre att Sverige helt och hållet öfvergaf ett förbund, i hvilket man alldeles glömde att taga hänsyn till det, så snart de framgångar endast vunnits, till hvilkas ernående dess rådslag och medverkan likväl så väsentligen bidragit; samt att Sverige skulle handla rättast, om det efter att först hafva gjort sina klagomål och sina rättmätiga fordringar öppet gällande inför Europa, drog sig tillbaka från förbindelser, hvilkas första förutsättningar voro så helt och hållet förgätna och förbisedda. Han sade, att under det det var ytterst problematiskt huru vida icke Sverige till sist skulle finnna sig tvingadt att kämpa mot Norge inom Norges egna gränser, sedan det i de allierades och den gemensamma sakens intresse uppgifvit Holstein, hvilket det eljest kunnat hålla såsom en pant för Norges afträdande, så såg det nu alla de andra i koalitionen upptagna furstarne (många af dem med vida mindre berättigade anspråk än Sverige) erhålla betydliga områden att tills vidare af dem förvaltas, men icke en tanke hade man ännu egnat Sverige. I kraft af Leipzig-fördraget, bland hvars undertecknare Sverige varit en, och ännu mera i kraft af

rättvisans enklaste fordringar hade likväl Sverige bort hafva sin andel med åt minstone i förhållande till de militära bidrag det lemnat; af alla de summor, hvilka upptagits antingen genom kontributioner eller också genom de ordinarie statsinkomsterna, hade häller ingenting ännu blifvit Sverige tilldeladt. Jag antydde för prinsen, att de allierade antagligen ansett Holstein, som öfverlemnats helt och hållet åt honom, såsom en form af bytets fördelning; men hän förklarade att endast 113,000 riksdaler upptagits der i landet, hvaraf 80,000 blifvit bortskänkta, 40,000 åt minstone till den utarmade befolkning, som blifvit förjagad från Hamburg. Jag måste äfven göra prinsen den rättvisan att han gaf upp Holstein för att bättre kunna utverka medgifvandet till Norges afträdande, och att jag sjelf var verksam att förmå honom härtill, då han gaf efter i den gemensamma sakens intresse och mot åtskillige af hans svenske rådgifvares föreställningar.

Jag fäste h. k. h:s uppmärksamhet på att han af sjelfva det fördelningen af de belgiska provinserna rörande dokumentet och af de ordalag i hvilka det var affattadt, borde kunna se att detta icke var Englands verk utan de öfriga allierades; att den förra makten icke hade någon andel hvarken i fördelningen af statsinkomsterna eller i anordningen med områdena för deras temporära förvaltning. Jag kunde imellertid icke förneka, att, på sätt han särskildt framhöll, Englands inflytande kan hafva varit den verksammaste anledningen till Hollands och de på denna sidån Meusen belägna belgiska provinsernas delning, då Holland och prinsen af Oranien på grund af förhållanden, hvilka de icke kunde bestämma, ej i kraft af några den gemensamma saken gjorda tjenster kunde hafva anspråk på en sådan delning. Prinsen försäkrade mig, att han, långt ifrån att känna någon afvoghet mot Holland på grund af det företräde denna makt sålunda vunnit, tvärtom med glädje såg allt, som kunde gifva det ökad trygghet, då det ju var så nära förbundet med England, hvars anspråk på Europas tacksamhet voro obestridliga. Emellertid hoppades han fortfarande på ett liknande erkännande och understöd från de allierade i allmänhet och England i synnerhet, hvilken sednare makt han mera än någon annan betraktade såsom Sveriges bundsförvandt.

Jag kunde icke förmå kronprinsen att helt och hållet upp-

gifva den not med hvars dikterande han var sysselsatt, dock gick han in på många förändringar i den — — — — — — — — —
Kronprinsen har för afsigt att om en eller två dagar afsända en officer till det kejserliga högqvarteret för att hos kejsaren af Ryssland göra föreställningar i ofvan antydda syfte, och jag måste erkänna att jag icke ser hvarken någon rimlighet eller rättvisa i att utesluta Sverige från all andel i fördelar, till hvilkas ernående det sjelf så väsentligen bidragit.

Med afseende på sjelfva dessa fördelar är jag öfvertygad att England, som sjelf icke har någon afsigt eller önskan att få något med af dem, egnat föga uppmärksamhet åt det sätt hvarpå de utdelats. Men just denna omständighet, som ju gifver England större rätt att ingripa i kraft af detta ingripandes ointresserade karakter, just den omständigheten gör det också till en pligt för England att så till vida träda mellan, som till att förhindra det icke en uppenbar orättvisa begås mot den ene, under det de andra erhålla mera än sin rättmätiga andel; och jag försäkrar, att ers välborenhet icke kan göra sig någon tydlig föreställning om allt det onda som skulle kunna förekommas och alla de fördelar som skulle kunna vinnas genom att i denna fråga följa en mera tillmötesgående (att icke rent af säga mera rättvis) politik i förhållandet till kronprinsen. Jag anser mig också böra upprepa (och jag har studerat hans karakter tillräckligt för att veta det) att ingen man är mera känslig än hvad han är för vänlighet och höfviskt bemötande *(more affected by kindness and a considerate conduct)* likasom kanske få äro mera mottagliga för och hafva lättare att blifva påverkade af blotta skenet af motsatsen härtill äfven der ingen egentligen elak afsigt förefinnes. Och jag fruktar, att vi först sedan det är försent skola lära oss att inse, hvilka tjenster han genom ett klokt bemötande skulle kunna förmås att göra.

Mylord. Liège den 9 mars 1814.

Jag har äran här inneslutna till ers välborenhet öfversända afskrifter af åtskilliga order hans danska majestäts regering utfärdat till prins Kristian och till myndigheterna i Norge om att i vederbörlig ordning och i enlighet med bestämmelserna

i fredsslutet af den 14 januari till svenska regeringen öfverlemna fästningarne der i landet. Dessa handlingar hafva blifvit hit öfversända af M. de Tawast.

Den märkligaste bland dem alla är öfversättningen af konungens bref till prins Kristian af den 22 sistlidna, hvari prinsen efter en hänvisning till förut gifna instruktioner i samma syfte förelägges att återvända till Danmark, hvarjemte ett obetingadt erkännande af hans handlingssätt allt dittils gifves honom Detta är nästan något väl mycket, när det gäller en furste, hvars handlingssätt visar, minst sagdt, en hög grad af olydnad mot hans suveräns befallningar och som sjelf genom att utsläppa en betydlig mängd pappersmynt efter det att landets afträdande redan blifvit erkändt, ådragit moderlandet en ny börda, då det väl icke kan antagas, att Sverige kommer att åtaga sig att bära någon del af en skuld, som uppstått utan dess samtycke och i öppen strid mot dess intressen. Kronprinsen meddelade mig att M. de Tawast icke kunde förmå den danska regeringen att gent mot prins Kristian anslå en kraftigare och mera bestämd ton, hvaraf man måste draga den slutsatsen, att antingen danska regeringen är rädd för att drifva prinsen till det yttersta eller också känner med sig att den uppmuntrat honom i det handlingssätt han nu fullföljer. Detta senare kan det dock blifva mycket svårt att leda i bevis, och ehuru kronprinsen bestämdt försäkrar mig att vid tiden för prins Kristians första afresa till Norge eller vid den tid då general Hope och jag begåfvo oss till Köbenhavn, befallningar i detta syfte faktiskt gåfvos prins Kristiern och sedan aldrig blifvit återkallade, så kan jag dock icke inse huru ens detta faktum skulle på ett tillfredsställande sätt kunna bevisas.

Vidkommande utvexlandet af ratifikationerna å fredsslutet ansåg jag det emellertid vara af stort intresse att få höra huru vida kronprinsen var tillfredsstäld med den danska regeringens uppförande under denna kris. Han förklarade att han icke var det, af skäl som jag förut haft äran framlägga för ers välborenhet, och bad han mig att icke utvexla ratifikationerna, då det var af vigt att han dess förinnan måtte vara underrättad om de åtgärder h. m:t konungen af Sverige kunde vilja vidtaga i följd af de befallningar danska regeringen utfärdat. Jag försäkrade honom, att jag icke skulle utvexla ratifikationerna, innan jag haft

äran mottaga ers välborenhets instruktioner, hvilka naturligtvis sedan måste komma att helt och hållet bestämma mitt handlingssätt.

Hans kungliga höghet bad mig att inför ers välborenhet uttala hans alvarliga önskan att de norska hamnarne måtte blifva blockerade af de i Kattegat sig uppehållande engelska krigsfartygen, en åtgärd mot hvilken Danmark icke ens under ett definitivt fredstillstånd skulle kunna hafva något att invända, då Norge nu måste betraktas såsom varande i upprorstillstånd mot Sverige. Några dagar förut hade han nämnt för mig att han, såsom han uttryckte sig, bestämdt viste att spanmål skickats till Norge från England; men då jag icke tror att prisförhållandena skulle medgifva en hemlig utförsel, försäkrade jag honom, att om sjelfva faktum verkligen vore grundadt, kunde denna utförsel endast hafva egt rum såsom kontraband och i olaglig form, något som den engelska regeringen då var lika intresserad i att söka förekomma. Kronprinsen har likaledes låtit mig veta, att ett armeradt fartyg med vissa personer ombord blifvit afsändt till England med bemyndigande för dem att hos den engelska regeringen anhålla om hjelp till upprättandet af en oberoende regering. Jag har alltid anslagit en mycket hög ton rörande denna fråga, då jag nämligen anser, det prinsen-regentens regerings och hela det engelska folkets ära kräfver att jag så skulle göra. Detta också desto mera som jag önskar utplåna verkningarne af vissa vinkar och antydningar, som blifvit gjorda och hvilka snart sagdt mot hans egen vilja skulle kunna verka på en natur så beskaffad som kronprinsens. Jag försäkrade honom i de mest bestämda ordalag, att om detta vore ett faktum, hvilket jag icke kände, skulle han snart erhålla tillfredsställande bevis på uppriktigheten af det engelska kabinettets handlingssätt och på dess osvikliga fasthållande vid sina åtagna förbindelser.

Mylord. Liège den 19 mars 1814.

Jag har äran erkänna mottagandet af ers välborenhets depesch n:r 6 från Chaumont, och skyndade jag genast att meddela kronprinsen de deri gjorda försäkringarna rörande det sätt hvarpå prinsen-regentens regering tänker handla i fråga om Norge, och

de åtgärder, som på hr von Rehausens begäran vidtagits för att göra ett slut på handelsförbindelserna mellan England och Norge.

Detta meddelande beredde kronprinsen en synnerlig tillfredsställelse. Jag beklagar emellertid att skola behöfva inberätta till ers välborenhet, att h. k. h. i går fick från svenska ministern i Köbenhavn mottaga en positiv bekräftelse på, att prins Kristian beslutat att ställa sig i spetsen för det norska folket och försöka att grunda ett oberoende Norge.

Meddelandet härom återfinnes i närlagda afskrift af baron de Tawasts depesch till kronprinsen, i hvilken ers välborenhet icke skall kunna undgå att lägga märke till den misstänkta omständigheten, att titlarne hertig af Pomern och furste af Rügen blifvit uteslutna i hans danska majestäts proklamation, ehuru han helt nyligen antagit och begagnat dessa titlar. Detta bekräftas på det mest oförtydbara sätt i en not, som tillstälts kabinettssekreteraren baron Schulzenheim från baron de Juel, den hos kronprinsen ackrediterade danske kommissarien, som anländt hit, sedan jag förra gången hade äran tillskrifva ers välborenhet.

Under dessa förhållanden, hvilka försätta kronprinsen i en ytterst brydsam ställning, så väl på grund af den riktning allmänna meningen i Sverige tager som ock på grund af den verkliga fara och de kostnader, för hvilka man der skall finna sig utsatt genom ett krig på landets egna gränser, der hela den tillgängliga svenska styrkan är alldeles otillräcklig, under dessa förhållanden skulle mycket kunna åstadkommas för förvecklingarnes bringande till ett önskvärdt slut genom Englands officiela ingripande, antingen genom en formlig förklaring af prinsen-regentens regering mot detta Norges uppförande eller genom ett officielt och högtidligt förbud mot alla slags handelsförbindelser mellan samma land och England. Jag ser icke någon nödvändighet för att jag skulle försöka rättfärdiga h. k. h. prinsen-regentens regering mot beskyllningen för att hafva understödt denna rörelse i Norge. Ingen sådan beskyllning har gjorts, och jag vågar säga icke ens en misstanke i den riktningen har uppstått, i alla händelser icke blifvit uttalad. Men det står icke i min förmåga att hindra en åsigt från att göra sig gällande sådan som den, att folket i Norge, och särskildt den handelsidkande delen deraf tror sig kunna räkna på Englands beskydd till häfdande af sitt obe-

roende samt att denna tro kan på ett verksamt sätt undanrödjas endast genom en offentlig handling eller förklaring från engelska regeringen. Denna åsigt gör sig icke gällande endast i Sverige utan äfven bland personer, som hafva förbindelser med Danmark och med den här varande danska beskickningen, och hvilka nyligen förklarat för mig, att det berodde på engelska regeringen att snart göra ett slut på förvecklingarne i Norge genom att offentligen och oförtydbart gifva tillkänna, att Norge ingenting hade att påräkna från dess sida i strid mot dess åtagna förbindelser.

Jag hoppas, att ers välborenhet behagar gilla, att jag tillskrifver befälhafvarne å h. m:ts örlogsmän i Östersjön och vid Göteborg med åläggande för dem att hindra alla engelska, svenska och danska fartyg från att inlöpa i norska hamnar. Efter det meddelande ers välborenhet behagat göra mig angående förbud mot alla handelsförbindelser mellan England och Norge, kan åtgärden med att hindra engelska fartyg icke möta några synnerligen stora svårigheter. Ännu mindre kan under närvarande förhållanden stoppandet af svenska eller danska fartyg komma att öfverklagas, då ingendera nationens fartyg skulle kunna inlöpa i någon norsk hamn utan att öppet bryta mot de respektiva regeringarnes utfärdade befallningar.

Det var min afsigt att tillskrifva ers välborenhet i fråga om hertigdömet Pomern, hvilket Preussen tyckes önska att kunna genom köp erhålla af Danmark, och på samma gång varna ers välborenhet för Preussens inkräktningar på kusten af Östersjön. Det tyckes, som om fredsunderhandlingarne mellan nämda makt och Danmark skulle komma att ega rum i det kejserliga högqvarteret och ledas af grefve Bernstorff och baron Hardenberg, af hvilka den förre tyckes vara benägen för att mot ett kontant belopp afträda hertigdömet. Efter hvad som tilldragit sig i Norge är det emellertid icke behöfligt att för det närvarande återkomma till detta ämne, hvilket dock framdeles kan komma att kräfva att tagas i allvarligt öfvervägande af h. m:ts regering.

(Ytterst hemligt och förtroligt).

Mylord. Liège den 22 mars 1814.

Eders välborenhet torde af hvad jag i en föregående depesch meddelat rörande Norge finna, i hvilken brydsam ställning den danske prins Kristian försatt kronprinsen och svenska regeringen. Särskildt nu under konungens prekära helsotillstånd börjar denna senare att erfara en viss oro för det krig, som man sist ock slutligen torde finna nödvändigt att börja för att bringa norrmännen till förnuft och hvilket möjligen under händelsernas utveckling kan komma att utsträcka sig från gränsen in på svenskt område, och i den mån detta föreställningssätt stadgar sig, torde allt starkare önskningar komma att uttalas, likasom de ju för öfrigt redan i viss mån blifvit uttalade, om att antingen kronprinsen sjelf måtte återvända till Sverige eller åtminstone en del af den svenska styrkan afsändas härifrån dit.

Under ett förtroligt samtal jag i går afton hade med kronprinsen, uttalade sig denne temligen omständligt i frågan, och uttryckte han derunder sin allvarliga önskan, att de förbundna makterna och särskildt England måtte gifva sitt samtycke till att han med den svenska armén återvände till Sverige, derest de ansågo hans närvaro här icke längre vara nyttig eller nödvändig för den gemensamma saken. Om emellertid de förbundna suveränerna ansågo hans närvaro fortfarande vara af behofvet påkallad, uttryckte han sina förhoppningar, att England ville samtycka till, att en del af hans armé (t. ex. något sådant som tio tusen man) finge återvända härifrån, och förklarade h. k. h. att han, sedan han i enlighet med Stockholms-fördragets bestämmelser medgifvit ett passande anstånd med deras återvändande till deras eget land, icke skulle tänka på att göra några invändningar mot, utan tvärt om gerna gifva sitt bifall till att i följd häraf ett motsvarande afdrag gjordes å subsidierna, ehuru han mycket väl insåg, huru tungt denna nya börda skulle komma att trycka Sverige efter alla de ansträngningar detta land redan gjort och alla de uppoffringar, till hvilka det visat sig beredt i den gemensamma sakens intresse. Ers välborenhet får verkligen också medgifva, huru särskildt hårdt det varit att nödgas utrymma de två hertigdömena Slesvig och Holstein endast för att påskynda det fredliga afträdandet af Norge genom ett fredsslut

med Danmark, under det besättandet af dessa båda provinser af sig sjelft skulle hafva framtvingat Norges afträdande eller beredt medel för dess eröfring. Under hela fortgången af detta samtal iakttog jag, huru plågsam den tanken var för kronprinsen att behöfva pålägga Sverige nya bördor och utgifter, och jag hoppas, att h. k. h. prinsen-regentens regering skall egna denna omständighet all vederbörlig uppmärksamhet.

Sedan kronprinsen under detta vårt samtal gång efter annan uttalat sin allvarliga önskan om att han kunnat blifva i stånd att komma till ett afgörande med de förbundna suveränerna och ers välborenhet, under ett personligt sammanträffande i det kejserliga högqvarteret, dervid äfven tusende andra ämnen skulle kunnat med ens afhandlas och afgöras, kunde jag icke afhålla mig från att taga fasta på tanken härom och uppmana kronprinsen att bringa densamma till förverkligande genom att besluta sig för en resa till det kejserliga högqvarteret. Detta gjorde jag desto hellre som jag af grefve Wetterstedts depescher (hvilka kronprinsen alltjemt meddelat mig) har erfarit, att eders välborenhet uttalat en liflig önskan, att kronprinsen ville göra en sådan resa, derest den omtalade vapenhvilan verkligen kommit till stånd. H. k. h. förklarade sig fullt villig att afresa till det kejserliga högqvarteret, derest detta mötte de förbundne suveränernas gillande.

Med afseende på kronprinsens resa till Sverige eller afsändandet dit af någon del af hans armé (hvilka båda möjligheter dock hafva helt olika vigt) kan jag icke underlåta att för ers välborenhet framhålla, likasom jag också på visst sätt framhöll för kronprinsen, att jag skulle på det allrå allvarligaste uttala mig mot den förra af dessa båda eventualiteter. Hvilken anledning man än kunde komma att tillskrifva en sådan resa, och med hvilka känslor af vänskap och tillmötesgående den än måtte företagas, skulle fienden ändock icke underlåta att göra det mest ödesdigra bruk deraf mot de allierade; hoppet om att kunna förmå Frankrike och det franska folket att på något sätt uttala sig mot Bonaparte skulle då vara alldeles förbi, och detta hopp kan dock icke anses helt och hållet ogrundadt, så länge man ännu icke försökt hvad kronprinsens närvaro i hjertat af Frankrike skulle kunna åstadkomma. Skall der finnas något

hopp om att stilla den bland det franska folket rådande rörelsen, hvars befintlighet och utsträckning på sätt som nu omtalas jag, efter hvad jag sjelf haft tillfälle att se i Frankrike, dock icke kan tro på, skall, säger jag, något hopp härom finnas, anser jag, att mycket måste komma att bero på kronprinsens närvaro, och hans uppträdande i de förbundna suveränernas högqvarter torde redan i och för sig komma att hafva en stor och välgörande verkan.

Kronprinsen tänker skrifva till grefve Wetterstedt och baron Löwenhjelm rörande detta sammanträffande med kejsaren af Ryssland och de öfriga förbundna suveränerne, och kommer hans kurir att till eders välborenhet öfverbringa detta bref. Jag hoppas också, att man icke skall förlora ett ögonblick för att bringa det till verkställighet. Jag kan icke se några intressen här, som skulle kunna väsentligen eller ens i någon mindre mån lida af kronprinsens korta frånvaro. — — —

Lord Liverpool till Mr Thornton. (Enskildt.)

Min bästa herre. Fife House den 28 mars 1814.

Jag sänder er här innesluten en afskrift af ett memorandum öfver ett samtal, hvilket jag förliden lördag hade med det norska ombudet, hr Anker.

Jag har tillstält er det för att ni skall kunna uppläsa det för den svenske kronprinsen en gång eller oftare, om han så skulle önska, och jag hyser icke det ringaste tvifvel om, att han ju icke skall göra full rättvisa åt det uppriktiga och hederliga sätt, hvarpå den engelska regeringen vid detta som vid alla andra tillfällen gått till väga.

Jag räknar på kronprinsens ära såsom en borgen för, att om norrmännen inom vederbörlig tid skulle underkasta sig Norges förenande med Sverige, han då icke skall känna sig böjd att öfva någon vedergällning hvarken mot hr Anker eller mot andra personer, som handlat i förbindelse med denne.

Jag skall icke underlåta att med den engelska regeringens myndighet vidtaga åtgärder för att betrygga hr Ankers afresa härifrån och återvändande till Norge, så snart han endast haft tillfälle att sammanträffa med den ryska ambassadören och med baron Rehausen.

Så snart sådant kan låta sig göra, skola åtgärder likaledes vidtagas för blockaden af de norska hamnarne.

Då det inneslutna aktstycket endast är en promemoria efter ett samtal och då jag icke anser det lämpligt att vare sig hr Anker eller jag sjelf skulle känna oss bundna af enskilda uttryck i ett samtal, hvilket nödvändigtvis kom att få en mycket allmän karakter, anhåller jag, att ni, derest kronprinsen skulle önska att få en afskrift af promemorian, ville underrätta honom, att ni icke eger bemyndigande att lemna någon afskrift deraf, ehuru man önskat, att ni måtte delgifva innehållet deraf genom att, derest ni så fann lämpligt, uppläsa det för h. k. h.

Bilaga till föregående.

P. M. af ett samtal mellan hr Anker och Lord Liverpool, dat. 26 mars 1814.

Hr Carsten Anker infann sig i dag på morgonen efter förut träffad öfverenskommelse hos mig. Han började med att hänvisa till ett bref från prins Kristian Fredrik till Lord Castlereagh, hvilket är här bifogadt, och tillade, att han blifvit utsänd af prins Kristian och det norska folket för att anhålla om Englands garanti och understöd för upprättandet af dess oberoende. Han hade fullmakt att underhandla om hvarje, vare sig politiskt eller kommersielt fördrag med England, som den engelska regeringen möjligen kunde önska att afsluta. Norska folket var oåterkalleligen beslutet att icke blifva förenadt med Sverige. Det var en sak, om hvilken hela nationen var öfverens, och det var omöjligt för Sverige att eröfra dem. Deras syftemål var att göra sig oberoende både af Danmark och Sverige, men voro de fullkomligt villiga att ställa sig i ett fredligt och vänskapligt förhållande till båda dessa makter *.

Jag anmärkte till en början, att om norka folket funnit lämpligt att förklara sig sjelfständigt för två eller tre år sedan, då England kämpade mot Frankrike och större delen af konti-

* Senare delen af denna punkt är ändrad i konceptet. Ursprungligen lydde den: — — — voro de fullkomligt villiga att såsom en oberoende och suverän stat ställa sig i ett fredligt och vänskapligt förhållande till den senare makten. *Utg:s anm.*

nentalmakterna i förening, skulle frågan hafva stält sig helt annorlunda, men han fick icke glömma att Norge allt sedan öppnandet af kriget mellan England och Danmark gjort gemensam sak med sin laglige herre mot h. m:t (konungen af England). Deras hamnar hade varit stängda för våra fartyg, under det de stodo öppna för våra fiender och hvarje afbräck en fiende lagligen kunde göra en annan hade de också försökt tillfoga England. Under dessa förhållanden hade England sett sig nödsakadt att till sitt eget försvar och Europas befrielse afsluta förbindelsen med andra makter. En allians hade afslutats mellan England, Ryssland och Sverige, och derigenom hade England kommit att biträda det aftal, de andra båda nämda makterna ingått rörande Norge. Denna allians hade varit det afgörande steget till kontinentens befrielse från den franske förtryckarens ok. Vi hade all anledning att känna oss nöjda med det sätt, hvarpå våra allierade hade uppfylt sin andel deraf, hvarför vi också å vår sida voro förbunda att uppfylla våra åtaganden. I följd af krigshändelsernas gång hade konungen af Danmark, Norges legitime suverän, fördragsenligt afträdt det till Sverige. Dermed hade han dock icke gjort annat eller mera än som stod i full öfverensstämmelse med den europeiska folkrätten, och å vår sida ansågo vi oss skyldiga vår bundsförvandt att tillse det detta aftal skulle komma till utförande. Han borde påminna sig, att i det mellan h. m:t och konungen af Sverige afslutade fördraget om samverkan och understöd en bestämmelse blifvit intagen, som i det norska folkets eget intresse åsyftade Norges förening med Sverige. Jag hade oinskränkt bemyndigande af den svenske ministern till att säga, att konungen af Sverige aldrig haft någon tanke på att inkorporera Norge i Sverige eller att kränka några som helst invånarnes rättigheter och privilegier. Han skulle betrakta Norge som ett förenadt rike *(annexed kingdom)*, och var beredd att tillförsäkra dess invånare deras egendom, författning, lagar och privilegier. Jag kunde derför icke göra annat än på det allvarligaste framhålla för honom vigten af att under dessa förhållanden finna sig i den goda anordningen. Sedan Sverige afträdt svenska Pomern, hade dess läge blifvit nästan alldeles insulärt, och om Frankrikes despotism olyckligtvis skulle fortfara, skulle Sverige och Norge alltid komma att vara *à l'abri* för hvarje anfall från

denna makts sida, hvaremot, om Norge skulle fortfara i sin förbindelse med Danmark, erfarenheten hade visat, att denna maktsåtrå efter att behålla Holstein ofta invecklat Norge i krig, i hvilka det icke hade något intresse. Jag slöt med att förklara, att förhållandet med prins Kristians handlingssätt under närvarande omständigheter syntes ytterst misstänkt, och då han var presumtiv arftagare till danska kronan, var det icke onaturligt att tänka sig, att hans traktan gick ut på att bevara det danska väldets integritet åtminstone efter den nu regerande konungens död.

Hr Anker försäkrade mig till svar härå, att vi i sist nämda afseendet kunde vara fullkomligt lugna. Norrmännen voro nämligen lika litet benägna att återinträda i den gamla förbindelsen med Danmark som att afsluta en ny sådan med Sverige. De kände, huru ofta deras intressen blifvit uppoffrade för Danmark, och om prins Kristian mottog norska kronan, var han beredd att afsäga sig sin eventuela rätt till den danska. Norrmännen voro med ett ord beredda att åt båda makterna gifva alla de garantier man kunde fordra af dem för deras sjelfständighet. Han försökte sedan att visa, att, efter det vi af Danmark utverkat Norges afträdande, voro vi icke längre bundna af några vidare förpligtelser till Sverige, framför allt icke till ett förhastadt inskridande i en fråga, som nu var en fråga mellan Sverige och Norge och icke mellan Sverige och Danmark. Han sade, att Norges afträdande af Danmark till Sverige var oinskränkt; man hade icke reserverat några norrmännens rättigheter eller privilegier och de hade allt att frukta af hvad som från den svenska regeringens sida kunde taga formen af en fullständig despotism.

Han uttalade sitt lifliga hopp om, att England ville åtaga sig att medla mellan Norge och Sverige och förekomma en strid, som kunde blifva upprörande för menskligheten, men hvilken aldrig kunde sluta med Norges underkufvande.

Han upprepade ännu en gång, att norrmännen skilde sig från svenskarne i sedvänjor, skaplynne och anlag, samt att de aldrig skulle gå in på att blifva förenade med dem.

I mitt svar härå häntydde jag först på hvad han sagt rörande fredsslutet och försökte göra klart för honom, att vårt åtagande gälde icke blott att Norge skulle blifva skildt från Danmark, utan att det skulle förenas med Sverige. Jag anmärkte,

att jag icke kunde anse det sätt, hvarpå afträdelsen å danska konungens sida egt rum, såsom i någon mån inverkande på frågan. Konungen af Sverige hade af honom fordrat endast afträdandet af hans egna suveräna rättigheter, och det var en naturlig sak, att han, hvilka förmåner han kunde finna för godt att bibehålla åt eller beskära invånarne, önskade, att detta måtte blifva en frivillig handling å hans sida och icke beroende på några föreskrifter från den makt, från hvilken han erhöll afträdelsen.

Jag upprepade, att jag hade bemyndigande att säga, att om Norge icke gjorde något motstånd mot föreningen, skulle invånarnes författningsenliga lagar, rättigheter och privilegier blifva dem betryggade, och de kunde räkna på våra bästa bemödanden för detta åtagandes förverkligande.

Hr Anker frågade sedan med ett visst allvar, huruvida de kunde hoppas, att England skulle träda emellan för att hindra den största af alla olyckor att drabba dem, nämligen ett krig, hvilket de dock kunde hoppas få se ett slut på.

Jag svarade, att vi voro bundna af våra förpligtelser* att uppbjuda hela vår förmåga för att betrygga Norges förening med Sverige, och dessa förpligtelser skulle vi icke svika, men sedan deras förening med Sverige väl en gång blifvit i princip medgifven, voro vi beredda att på hvarje sätt medla för invånarnes rättigheter och önskningar.

Han frågade mig derefter, om han hade att betrakta detta svar såsom afgörande.

Jag underrättade honom, att det så var, och jag besvor honom att för sina landsmän på det allvarligaste framhålla, huru mycket ondt der skulle åstadkommas genom en strid sådan som den, i hvilken de nu tycktes så stolta att få kasta sig, jemfördt med deras förening med Sverige såsom ett i fråga om sina inre angelägenheter i alla afseenden särskildt rike med den mest fullständiga trygghet för sina lagar och friheter.

Vid afskedet upprepade han sitt beklagande öfver hvad jag haft att säga och tillade ännu en gång, att Norge aldrig skulle finna sig i att blifva styrdt af Sverige.

* Ändradt från att ursprungligen hafva skrifvits: de heligaste förpligtelser. *Utg:s anm.*

Karl Johan och Bourbonerne.

Utdrag af en depesch från Mr Thornton till Lord Bathurst, sign. förtroligt. Liège den 8 april 1814.

— — — Som eders högvälborenhet känner, kom större delen af dessa intressanta förhållanden (angående den förestående bourbonska restaurationen) till min kännedom efter svenske kronprinsens afresa från Nancy. Innan han lemnade denna plats, ansåg jag det vara min skyldighet att försöka öfvertala honom till att aflägga ett besök hos Monsieur så enskildt och hemligt som han sjelf kunde finna lämpligt; jag kunde emellertid icke förmå kronprinsen att taga detta steg, utan angaf h. k. h. såsom skäl för sin vägran, att han var helt och hållet obekant med de allierades önskningar och känslor samt att vid sådant förhållande hans handlingssätt skulle kunna göra ett mindre godt intryck bland folket i Sverige. Han uppdrog emellertid åt mig att till h. k. h. framföra de allvarligaste försäkringar om hans tillgifvenhet för hans sak och den värme hvarmed han skulle erkänna denna tillgifvenhet, så snart det rätta ögonblicket derför väl var kommet. Jag befarar, att denna vägran har gjort ett djupare intryck än ursäkten för den samma, samt att detta intryck ytterligare skärpts genom återgifvandet eller kanske uppdiktandet af vissa skarpa uttryck kronprinsen skulle hafva begagnat och hvilka på ett otillbörligt sätt och med en ifver, som icke förråder synnerlig vänskap för någondera parten, befordrats till h. k. h. grefvens af Artois kännedom.

Vid min återkomst från Nancy sammanträffade jag i S:t Avold med grefve de Bouillé, som nyligen ankommit till kronprinsens högqvarter i Liège och nu stod i begrepp att begifva sig efter kronprinsen, till hvilken han af h. m:t konung Ludvig XVIII fått i uppdrag att öfverbringa ett bref, hvarmed följde instruktioner för M. de Bouillé att erbjuda h. k. h. titel och värdighet af generalissimus öfver de för konungen opererande franska trupperna. M. de Bouillé hade den godheten att låta mig i förtroende genomläsa detta papper.

När jag i förgår ankom hit och på aftonen gjorde min uppvaktning hos kronprinsen, meddelade han mig nästan genast efter det vi blifvit ensamma de samma aktstyckena, och underrättade mig samtidigt, att ehuru han var böjd att mottaga den

titel och värdighet Ludvig XVIII erbjudit honom och äfven delgifvit den svenska arméns högre officerare detta och de uttryckt sitt gillande deraf, han ändock icke under några vilkor önskade mottaga det, derest det skulle visa sig i någon den ringaste mån stå i strid mot de önskningar och åsigter prinsen-regentens kabinett hyser. I går meddelade han mig äfven svaren på konungens och prinsens af Condé bref, hvilka i dag genom hans privatsekreterare M. Gyré blifvit afsända till England, samt derjemte ett bref, hvilket han afsändt till grefven af Artois innehållande bland åtskilligt annat en varm inbjudning till h. k. h. att komma till högqvarteret.

Ehuru kronprinsen tills vidare icke uppträder i sin nya värdighet, försöker han likväl att begagna de betydelsefulla händelser, som inträffat i Paris, för att förmå de franske befälhafvarne i fästningarne Juliers, Maestricht och äfven Antverpen att utrymma dessa platser och ställa sig under sin legitime suveräns fanor, och han har utsändt förtrogna agenter med parlamentärflaggor för att försöka förmå kommendanterna att antaga detta förslag. Han har i dag lemnat högqvarteret och har, efter hvad han berättade mig, för afsigt att närma sig Maestricht för att utröna hvilken verkan hans förkänningar haft. Skulle resultatet blifva gynsamt, synes det vara kronprinsens afsigt att förena dessa olika härafdelningar till en armékår, hvilken sedan under kronprinsen som generalissimus skulle operera till det kungliga husets förmån. Förslag i detta syfte har sändts till Carnot, som för befälet i Antverpen, och enligt hvad jag tror äfven till general Maison, som i sin egenskap af befälhafvare i Lille tyckes hafva sammandragit en kår från de olika garnisonerna i afsigt att framtränga i norra Frankrike. — — —

Till Mr Thornton.

(Enskildt.) Foreign office den 13 augusti 1814.

Samtidigt härmed tillställes eder en officiel depesch* på det att ni, för den händelse kronprinsens af Sverige hotelse icke

* Konceptet till den här omtalade depeschen, hvilken bör hafva varit af stort intresse, finnes, egendomligt nog, icke i det engelska utri-

skulle vara endast en af dessa politiska finesser, hvilka han så ofta begagnar sig af, utan verkligen innebära en afsigt från hans sida att hålla sig skadelös i Holstein eller på Sjælland för de missräkningar motståndet i Norge kan komma att förorsaka honom, att ni då, säger jag, må vara fullt underrättad om edert hofs afsigter och icke behöfva tveka om hvilket språk ni skall använda. Ni bör särskildt akta er för att blifva vilseledd genom något tillvägagående, som kan vara beräknadt på att behaga er *(may be calculated to amuse you)* och då jag sändt Mr Foster en afskrift af min till eder stälda depesch, för att om så skulle behöfvas sätta honom i stånd att öfvertyga Danmark om vår uppfattning, torde ni icke underlåta att meddela honom alla de upplysningar ni kan inhämta angående kronprinsens afsigter, och skulle ni finna dessa afgjordt fiendtliga mot Danmark, torde ni derom underrätta ert hof så skyndsamt som möjligt, hvarför jag också sänder denna min depesch med en särskild kurir.

Från Mr Thornton till Lord Castlereagh.

Mylord. Stockholm den 29 augusti 1814.

— — — Af de bref jag redan efter min återkomst hit till hufvudstaden afsändt torde ers välborenhet hafva funnit, att jag icke haft någon beröring med de ledande männen inom regeringen, särskildt icke med den svenske kronprinsen, och detta har i följd af hofvets förlängda frånvaro varit förhållandet allt intill den närvarande stunden, lika som jag häller icke fått från grefve Engeström mottaga några vidare meddelanden angående mitt mottagande här eller i Uddevalla.

Jag kan derför icke af egen erfarenhet yttra något om det språk kronprinsen fört i fråga om ett tilltänkt anfall på Sjælland eller i h. danska majestäts tyska besittningar, men Mr Douglas underrättar mig att h. k. h. ofta brukade föra ett sådant språk, och min egen erfarenhet från en tidigare period bekräftar också helt och hållet denna uppgift. Sammankallandet af den norska

---

keskabinettets manuskriptsamling. Delvis kan man dock göra sig en föreställning om innehållet deri från Mr Thorntons här intagna svar derå.
Utg:s anm.

riksdagen har imellertid i förening med prins Kristians tronafsägelse och den mellan Sverige och Norge afslutna vapenhvilan, hvilken kommer att räcka till slutet af oktober, beröfvat dessa hotelser all vigt, om de nu ens någonsin varit allvarligt menade. Jag kan dock svårligen föreställa mig att svenska regeringen, sedan den låtit tillfället till ett infall i Holstein samtidigt med svenska arméns återvändande till östersjökusten gå sig ur händerna, nu skulle kunna umgås med tanken på att åter igen låta armén embarkera för en ny sådan expedition.

Dock är jag öfvertygad om att derest ett sådant språk blifvit begagnadt, vare sig för längre tid tillbaka eller helt nyligen, sådant har skett dels i afsigt att skrämma det danska hofvet från att taga någon del i Norges motstånd, och ännu mera för att vid möjligen kommande politiska förvecklingar hafva att gent imot Danmark åberopa sig på sin goda rätt.

Hade det kunnat ovederläggligen bevisas att danska hofvet uppmuntrat och eggat norrmännen till att göra motstånd samt derigenom ådragit Sverige risken och kostnaderna för ett krig till erhållande af hvad som bort fredligt öfverlemnas i följd af bestämmelserna i redan afslutade fördrag, i så fall skulle det kanske blifvit svårt att påstå, det samma danska hof skulle vara berättigadt till att åtnjuta alla de i dessa fördrag bestämda fördelar eller att öfvertaga besittningar, hvilka Sverige afträdt i det enda syftemålet att på fredlig väg komma i besittning af Norge. Har Sverige en gång blifvit inveckladt i ett sådant krig — lika godt hvad som nu kan hafva varit anledningen dertill — måste denna makt finna det af vigt att ådagalägga Danmarks otillbörliga inblandning i riktning af motståndets framkallande och understödjande. Dess (Sveriges) egen öfvertygelse i detta afseende kommer då att tagas till måttstock för de bevis man anser nödvändiga till att öfvertyga andra, och dess egna försäkringar, åter och åter upprepade med stränga hotelser mot den felande parten, kunna då komma att anses tillräckliga för att åstadkomma samma öfvertygelse äfven hos andra. Jag hyser knapt några tvifvel om att ju icke detta språk förts med tanke på svenska Pommerns fritagande från Kiel-fördragets bestämmelser, och det tillkommer nu ers välborenhet att sjelf tillse i hvilken mån detta ur en allmänt politisk synpunkt kan betraktas såsom varande af någon

fördel för England. Jag är nämligen öfvertygad om att Sverige kommer att försöka att föra frågan härom på tal vid den förestående kongressen i Wien.

Möjligen kan det vara likgiltigt för England vare sig Sverige får behålla denna provins eller den införlifvas med det danska området. I några afseenden och särskildt efter Norges införlifvande kan bibehållandet af detta bördiga landskap, hvarifrån betydliga qvantiteter af säd utskeppas, blifva för Sverige till och med mera önskvärdt och af större betydelse än hvad det var före öfvertagandet af detta rike. Men då hos folket här i landet (Sverige) finnas starka fördomar mot kontinentala och transmarina besittningar, är det möjligt att om man kan slippa ifrån att afträda Pommern, detta landskap sedermera kommer att erbjudas till salu åt preussiska kronan. Möjligen kommer denna sistnämda makt att anstränga sig för att få danska regeringen att afträda det, derest denna regering (den danska) skulle lyckas att genomdrifva utförandet af hela Kiel-fördraget. Men antagligen kommer Preussen i alla fall att understödja Danmarks anspråk, då det väntar att af denna sist nämda makt kunna erhålla Pommern både lättast och billigast.

Det tillkommer h. k. h. prinsen-regentens kabinett att taga öfvervägande, huruvida det kan samtycka till en afträdelse vare sig från Sveriges eller Danmarks sida, hvilken skulle komma att utsträcka Preussens besittningar längs hela Östersjö-kusten och i händelse af framtida fiendtligheter i samma mån inskränka våra förbindelser med kontinenten på detta håll, samt huru vida det (engelska kabinettet) då det gör sitt inflytande gällande till förmån för Danmarks anspråk på svenska Pommern, derest nu detta skulle finnas lämpligt, icke då borde grunda denna sin mellankomst på hänsynen till Kiel-fördragets vidmakthållande. Jag hoppas att eders välborenhet förlåter att jag gjort dessa antydningar, hvilka naturligt framkallats af innehållet i eders välborenhets depesch.

Hvad nu vidkommer svenske kronprinsens hotelser med afseende på framtiden skall jag egna dem den mest noggranna uppmärksamhet. Eders välborenhet är bättre än jag i tillfälle att döma om i hvad mån de hittils stått eller möjligen hädanefter kunna komma att stå i något samband med det förhål-

landet att de ryska trupperna besatt Holstein, samt om hvilken verkan en fredlig uppgörelse med Norge i detta afseende kan komma att medföra.

(Hemligt.) Utdrag.

Mylord. Stockholm den 30 augusti 1814.

Allt sedan min återkomst hit har jag vid upprepade tillfällen hört det påståendet att kronprinsen af Sverige skulle hafva för afsigt att personligen infinna sig vid den kongress, som kommer att hållas i Wien; dock kunde jag icke leda detta påstående till baka till hvad som skulle kunna kallas en tillförlitlig källa, och jag skulle dessutom hafva ansett att den norska riksdagens sammanträdande och det beslut som der kommer att fattas om detta lands öde vore af allt för stor betydelse för h. k. h. och för Sverige, att bestyren dermed skulle kunna anförtros åt några underordnade ombud.

Under de allra senaste dagarne har jag emellertid åter hört samma påstående upprepas, denna gång från en något pålitligare källa, ehuru jag svårligen skall blifva i tillfälle att erhålla full visshet om saken före kronprinsens återvändande hit. Jag har emellertid ansett nödvändigt att underrätta ers välborenhet derom, på det att sådana mått och steg må kunna vidtagas i Wien, som eders välborenhet kan finna af behofvet påkallade.

Skulle saken verkligen förhålla sig så, måste man antaga, att kronprinsen sjelf genom något slags påstötning från h. m:t kejsaren af Ryssland utverkat sig *(extorted)* en inbjudning, hvarförutan han svårligen skulle kunna infinna sig der. Då jag emellertid är öfvertygad att h. k. h. drifves dit uteslutande af begäret att befordra sina egna personliga planer, och att bibehållandet af svenska Pommern äfven ingår i dessa (ehuru jag för ingen del anser frågan derom vara hans enda eller ens förnämsta syftemål) tager jag för afgjordt, att jag skall visa mig hafva handlat i öfverensstämmelse med de önskningar prinsenregentens kabinett kan hysa, om jag uppbjuder hela min förmåga för att öfvertala kronprinsen till att afstå från denna sin föresats.

Jag har emellertid hört omtalas att h. m:t konungen af Danmark har för afsigt att göra likaledes, och skulle kronprinsen än icke redan fattat sitt beslut, är det möjligt att han tager detta till förevändning för att infinna sig vid de öfriga suveränernas möte i Wien.*

(Senare hälften i sifferchiffer.)

Mylord. Stockholm den 14 oktober 1814.

De underrättelser, som hittils ingått hit till hufvudstaden från Norge, gå icke längre än till den 6 d:s eller dagen före den då riksdagen skulle sammanträda. Men åtskilliga ledamöter af denna församling hade redan kommit till Kristiania, och allmänt säges det att stämningen bland dem skall vara mycket gynsam. Detta säges vara förhållandet äfven med ombuden för Trondhjem och Bergen, om hvilka det för någon tid sedan påstods att de icke tänkte infinna sig vid riksdagen. Det är ett ganska egendomligt bevis på det skick, hvari samfärdseln mellan de olika landsdelarne i Norge befinner sig, att ombuden från de ofvan nämda distrikten kommo till Kristiania nästan fullkomligt okunniga om de senaste händelserna och troende att prins Kristian ännu hade samma inflytande och myndighet som förr.

Jag erfar, att vissa ledande medlemmar af riksdagen erbjudit Norges krona åt den svenske kronprinsen, som då enligt den naturliga successionsordningen framdeles skulle komma att dermed äfven förena Sveriges krona. Som man lätt kunnat förutse, afböjdes dock detta anbud, men förhållandet dermed så väl som stämningen i allmänhet inom riksdagen har gjort att h. k. h. finner sig synnerligen tillfredsstäld med sakernas närvarande läge.

---

* Efter kronprinsens återkomst till Stockholm ser sig Mr Thornton i en senare depesch af den 12 september i stånd att försäkra engelska kabinettet, att någon anledning alldeles icke förefinnes att antaga det han (kronprinsen) skulle hafva för afsigt att infinna sig i Wien. Det sätt hvarpå blotta möjligheten häraf betraktades till och med af en vänskapligt sinnad stormakts representant, är dock karakteristiskt nog.

Utg:s anm.

(Utdrag.) Stockholm den 18 oktober.

— — — Jag erfar att sedan h. m:t kejsaren af Ryssland på sin resa till Wien (jag tror i Krakau) erhållit underrättelse om konungens af Danmark afsigt att besöka Wien under kongressen, han den 21 sistlidne tillskref kronprinsen af Sverige ett bref, hvari h. m:t försäkrade h. k. h. att denna omständighet icke kan leda till någon förändring i h. kejs. m:ts önskan att se Kiel-fördragets bestämmelser till fullo utförda. Denna uppmärksamhet å h. m:ts kejsarens sida har beredt kronprinsen synnerlig tillfredsställelse.

Mr Thorntons svar på grefve von Engeströms not med underrättelse om föreningens afslutande mellan Sverige och Norge.

Undertecknad har haft äran mottaga den not af denna dags datum, som exc. hr grefve von Engeström behagat tillställa honom med underrättelse om den i Kristiania samlade riksdagens dekret angående Norges förening med Sverige, och betygande hans excellens sin tacksamhet härför, tager han sig friheten till honom framföra sina uppriktigaste lyckönskningar vid en händelse, som bör vara en den säkraste borgen för de båda rikenas lycka och trygghet.

Undertecknad skyndar att begagna detta tillfälle att för hans excellens upprepa försäkringarna om sin synnerliga högaktning.

Stockholm den 26 oktober 1814.

Mr Thornton till Lord Castlereagh.

Mylord. Stockholm den 27 oktober 1814.

Det i riksdagen i Kristiania den 21 d:s fattade beslutet om Norges förening med Sverige genomdrefs icke utan motstånd, i det ombuden från Bergen, fem till antalet, i öfverensstämmelse med de tydliga instruktioner de i detta afseende mottagit af sina valmän aflade sin protest mot föreningen. Det vill synas som om riksdagen ännu icke skulle hafva fattat beslutet om öfverlemnandet af Norges krona till hans svenska majestät, en formalitet (ty hvad annat än en formalitet kan det väl kallas, sedan

föreningen redan en gång är besluten) som väntades skola ega rum inom loppet af två eller tre dagar, hvarefter en deputation af riksdagen sedan skulle afgå för att till h. m:t framföra underrättelsen om denna tilldragelse. Jag har också hört att en sådan deputation redan är utsedd och att en af dess ledamöter är den grefve Wedel-Jarlsberg (son af den förre danske ministern i London) som en gång var mycket verksam för föreningens befordrande.

Mylord. Stockholm den 3 november 1814.

De från svenska kronprinsen i Fredrikshald mottagna underrättelserna gå till den 28 sistlidne, då det vill synas att riksdagen ännu icke utropat hans svenska majestät till konung af Norge; icke heller hade kronprinsen då ännu anträdt sin resa till Kristiania.

Detta uppskof med en vigtig formalitet har ett dåligt inflytande på den allmänna meningen, ehuru man tillskrifver det riksdagens tröga arbetsordning och ännu mera dess okunnighet i behandlingen af allmänna ärenden. Man påstår att der icke tyckes vara någon opposition, och likväl är ärendet i dess vigtigaste formaliteter fortfarande oafgjordt. Om denna okunnighet om ärendenas behandling hos de personer, som bilda riksdagen, icke är låtsad, synes det mig att man å Sveriges sida gjort sig skyldig till ett förbiseende, då man icke åt någon viss ledamot af riksdagen, till hvilken man kunnat hysa förtroende, lemnat ärendenas ledning och handhafvande, då denne kunnat bringa å bane de vigtiga åtgärder, som äro att vidtaga, samt derigenom förekommit de onyttiga och infama förslag *(useless and desultory propositions)*, hvilka andra, som i sin ärelystnad sträfva efter att taga ledningen om hand, ehuru de äro oförmögne att utföra den, möjligen kunna finna för godt att komma fram med. Genom ett sådant val skulle man åtminstone sett sig befriad från nödvändigheten att för ett liknande ändamål begagna sig af en af de svenska kommissarierna baron von Platen, som blifvit ålagd att underrätta riksdagens ledamöter att det nu är tid att bringa ärendet till ett slut. Åtminstone hör jag, att något sådant skal hafva blifvit gjordt.

(Utdrag.) Stockholm den 9 november 1814.

— — — Af rykten, som samtalsvis äro i omlopp här i hufvudstaden (regeringens medlemmar hafva långt ifrån visat sig meddelsamma i ämnet) vill det synas som om norska riksdagen i många fall skulle visat sig mindre medgörlig än man kunnat önska, och att kronprinsen funnit sig föranlåten att begagna ett strängt språk för att få ärendet till ett önskadt slut. Man hade också sina misstankar angående prins Kristians afsigter, sedan denne under föregifvande af motiga vindar två eller tre gånger återvändt till norska hamnar, till dess man helt enkelt lät honom förstå att hans definitiva affärd var synnerligen önskvärd. Jag kan knappast förmoda att prins Kristian hade några särskilda afsigter med att på detta sätt åter söka hamn, men hans hållning under sakens hela behandling har visat en synnerlig karaktersvaghet.

(Hela depeschen i sifferchiffer.)

Mylord. Stockholm den 21 november 1814.

I min n:r 38 hade jag äran underställa ers välborenhet frågan om Kiel-traktatens bestämmelser angående svenska Pommern. Jag tror mig nu med viss och otvifvelaktig auktoritet, ehuru ingenting derom blifvit nämdt för mig från regeringens sida, kunna försäkra ers välborenhet att det är dennas afsigt att bestämdt motsätta sig afträdandet af svenska Pommern, detta i följd af det för Norges införlifvande nödvändigt vordna kriget, samt att grefve Löwenhjelm erhållit instruktioner att icke lyssna till eller inlåta sig på några förslag om detta landskaps afträdande i följd af Kiel-fördraget. På samma grund tänker svenska regeringen äfven motsätta sig genomförandet af den del af nämda fördrag, som har afseende på öfvertagandet af Norges andel af den danska statsskulden, för att låta hela bördan häraf hvila på Danmark.

Eders välborenhet är bättre underrättad än hvad jag kan vara om det läge, hvari underhandlingarne rörande svenska Pommerns afträdande befinna sig, men det synes mig vara af stor vigt för Englands intressen att denna fråga afgöres före afslutandet af kongressen i Wien, i all synnerhet som den utgör en

del af Kiel-fördraget och på visst sätt är en garanti för dettas fulla genomförande.

Mylord. Stockholm den 29 november 1814.

Jag erfor i dag att kronprinsen af Sverige afreste från Kristiania förliden söndag den 27 d:s på återväg hit till hufvudstaden. Samtidigt innehålla emellertid dagens tidningar en notis med tillkännagifvande, att enligt underrättelser från Kristiania af den 22 d:s h. k. h. skulle komma att blifva qvarhållen der ännu några dagar längre, hvilket uppväcker vissa tvifvel i fråga om det först nämda påståendet.

Ett uppskof för några få dagar mer eller mindre vid denna årstid och med de många olika angelägenheter, som måste i Kristiania taga prinsens uppmärksamhet i anspråk, skulle icke synas värdt att särskildt bringas till ers välborenhets kännedom, såsom varande i sig sjelft en helt naturlig sak, vore det icke, att förhållandet här vid lag gifvit anledning till åtskilliga rykten, hvilka synas mig hafva ett visst skäl för sig. Af några påstås det att man hos M. von Rosenkrantz, en af statsrådets ledamöter, skulle hafva funnit bref, som mot honom väckt misstankar för en förrädisk korrespondens med Danmark. Andra åter påstå, och jag tror att det finnes vissa skäl dertill, att chifferbref från den hr Anker, som nu befinner sig i England, skulle blifvit funna eller tagna i beslag, samt att denna person sjelf skulle stå i jag vet icke så noga hvad slags förbindelse eller korrespondens med vissa ledamöter af oppositionen i England, hvilka genom någon djerf figur i talesättet (hvilken i England helt säkert skall förefalla ofattlig) tyckas hafva blifvit gjorda till medlemmar af regeringen.

Jag har aldrig velat besvära ers välborenhet med dessa berättelser, och jag hade hoppats att regeringen här skulle af sig sjelf hafva tillstält mig något meddelande, hvari Englands namn på något det aflägsnaste sätt förekommit. Då detta emellertid icke inträffat och grefve Engeström aldrig för mig antydt något härom, gjorde jag honom i dag ett besök i afsigt att fråga honom på hvilken grund dessa rykten voro i omlopp, men jag hade icke förmånen att träffa honom, och postens afgång gifver

mig icke tid till förnyade förfrågningar. Jag hoppas emellertid att med nästa post kunna lemna eders välborenhet närmare underrättelser. — — —

Stockholm den 2 november (? december) 1814.

Mylord.

Jag erfar af grefve Engeström att rätta sammanhanget med de förhållanden, hvilka jag efter kringlöpande rykten inberättade till ers välborenhet i min föregående depesch, är som följer: sedan hr Anker, som nu vistas i England, genom allmänna tidningar erhållit underrättelse om att prins Kristiern i statsrådets händer nedlagt den myndighet norska riksdagen åt honom hade uppdragit, adresserade han sina följande rapporter till denna korporation (statsrådet nämligen.) Det hände sig då att hans bref öfverlemnades till M. von Rosenkrantz, under det statsrådet höll en session i närvaro och under ordförandeskap af den af hans svenska majestät utnämnde generalguvernören grefve von Essen.

Då brefven blifvit öppnade, anmärkte denne senare att de voro affattade i chiffer samt uttalade sin öfverraskning häröfver och sin nyfikenhet att få veta hvad de innehöllo. Efter någon tvekan och villrådighet erhöll grefve von Essen brefven af M. von Rosenkrantz, som, efter hvad jag tror, förnekade att han innehade nyckeln till chiffern. Saken inberättades emellertid till kronprinsen af Sverige, och kort derefter erkände en annan af rådets medlemmar M. Aall under anropande af prinsens förlåtelse för att han dittils dolt det, att prins Kristian vid frånträdandet af sin myndighet lemnat honom nyckeln till den i hr Ankers korrespondens använda chiffern. Naturligtvis lemnades denna nu till kronprinsen, och hr Ankers bref dechiffrerades.

Deras innehåll rör sig enligt hvad jag hör förnämligast kring ett förslag af hr Anker att vid föreningen med Sverige söka utverka de allierade makternas garanti för Norges författning samt kring hans försök att få denna plan antagen af prinsen-regentens ministrar och af grefve Lieven. Jag har löfte att få se brefven, men det är må hända desto mindre nödvändigt att upptaga ers

välborenhet med enskildheterna deraf, som jag erfar att en afskrift blifvit af kronprinsen öfversänd till England.

Jag finner icke att det norska statsrådet anklagas för något annat fel än det att hafva dolt förhållandet med befintligheten af nyckeln till chiffern. Emellertid hör jag af grefve Engeström att de komma att afgå från sina embeten. — — —

(I sifferchiffer.)

Mylord. Stockholm den 9 december 1814.

Jag hinner med denna post endast att underrätta ers välborenhet, att den danske ministern i följd af bestämda instruktioner från sitt hof i förgår tillstälde grefve Engeström en not med en formlig begäran om svenska Pommerns afträdande i öfverensstämmelse med Kiel-fördraget, sedan han dessförinnan fått från samme minister mottaga ett muntligt men oförtydbart afslag på sin begäran att fördraget i fråga måtte bringas till verkställighet på ett vänskapligt och försonligt sätt. Grefve Engeström underrättade mig sjelf härom nästan omedelbart efter det danske ministern lemnat honom, och började han genast att uttala sig om saken med mycken liflighet och under åberopande af argument hemtade från förhållandet med kriget i Norge, med hvilka han sökte rättfärdiga behållandet af svenska Pommern.

Sedan jag upplysningsvis förutskickat att jag icke hade hvarken befallningar eller instruktioner rörande detta ämne, kunde jag icke afhålla mig ifrån att som min egen åsigt och uppfattning låta honom förstå, att jag icke kunde betrakta detta annorlunda än såsom högeligen orättvist, förutsatt att konungen af Danmark icke haft någon andel i norska kriget.

I går träffade jag kronprinsen, men då han af grefve von Engeström blifvit underrättad om min uppfattning i ämnet, vidrörde han icke en enda gång noten i fråga, hvaremot h. k. h. under samtalets lopp begagnade sig af tillfället att tala med mig om ett bref i konungens af Danmark egen handstil, skrifvet fjorton dagar före fredsslutet i Kiel (ehuru i rak strid mot detta) *och af prins Kristian företedt i Norge*, hvari prinsen befaldes att göra motstånd mot de svenska truppernas inryckande i Norge,

äfven om konungen skulle blifva tvingad att underteckna ett fördrag om afträdandet af hela eller någon del af detta rike.

Eders välborenhet har tillfälle att från mera tillförlitlig källa erfara rätta sammanhanget med detta rykte, hvilket uppträder i så vexlande former, att man derigenom har svårt att leta sig till rätta sammanhanget, ja nästan finner sig föranlåten att betvifla hela saken.

(Hemligt.)

Mylord. Stockholm den 13 december 1814.

Jag har redan haft äran för eders välborenhet omnämna den not danska ministern enligt befallning från sitt hof den 7 d:s tillstält den här varande regeringen och hvilken innehöll en formlig begäran om svenska Pommerns öfverlemnande till Danmark i öfverensstämmelse med Kiel-fördragets bestämmelser.

Den 10 d:s afgaf grefve von Engeström, enligt hvad jag erfar, sitt svar, hvilket han betecknade såsom "preliminärt", och hvari han meddelade den danske ministern M. von Krabbe att han icke skulle underlåta att för hans svenska majestät framlägga noten i fråga, under det h. exc., med anförande af ordalagen i åtskilliga punkter af Kiel-traktaten till bevisande af att svenska Pommerns afträdande endast skulle utgöra ersättningen för hela Norges *fredliga* förvärfvande, nu frågar, huru vida dessa vilkor verkligen blifvit uppfylda.

Det vill tyckas som om danske ministern, obenägen att åtaga sig ansvaret för att hafva betraktat detta undvikande svar såsom en formlig vägran att uppgifva provinsen i fråga eller att ens afsända samma svar till sin suverän utan att dessförinnan hafva bjudit till att erhålla ett mera bestämdt och tillfredsställande sådant, tillstält grefve Engeström ytterligare en not, hvari han omständligt yttrat sig angående andan och bokstafven i Kiel-fördragets bestämmelser samt vidare anfört åtskilliga punkter ur svenska ministerns i Köbenhavn officiela noter, hvilka tydligt bevisade att svenska regeringen uttalat sin tillfredsställelse med och sin öfvertygelse om att konungen af Danmark gjort allt som i öfverensstämmelse med fredstraktaten kunde af honom fordras.

Till svar å denna not har grefve Engeström, jag vet icke om i dag eller i går, aflåtit en annan, hvari han upprepar sin fråga huru vida Kiel-fördraget blifvit utfördt på ett sätt, som kunde berättiga den danske ministerns begäran, så att det icke tyckes som om något mera bestämdt svar, vare sig afslående eller bifallande Danmarks begäran, för närvarande är att motse. Jag har all anledning tro verkliga förhållandet vara det, att den här varande regeringen icke är beredd för det närvarande åtminstone att gifva ett direkt afslag, och då den är medveten om att underhandlingar redan pågå mellan Danmark och Preussen om svenska Pommerns öfverlemnande till den senare makten, är den (svenska regeringen) angelägen att genom afgörandets fördröjande möjligen blifva i tillfälle att få taga del i dessa underhandlingar samt att, under förevändning af en ersättning för krigskostnaderna i Norge, kunna göra anspråk på någon del af köpesumman.

Frågan i och för sig synes mig kunna reduceras till några få hufvudpunkter.

Den första är det förhållandet att Kiel-traktatens ordalydelse ingenting nämner huruvida andan och syftningen i detta instrument ålägger konungen af Danmark någon förpligtelse att med vapenmakt tvinga sina fordna undersåtare att gifva sig under Sverige.

Besvaras denna fråga (som jag tror den måste göra) nekande, blifver nästa fråga huru vida hans danska majestät har *bona fide* uppfylt de förpligtelser traktaten i fråga ålagt honom, då han afstått sina rättigheter öfver Norge, utfärdat sina befallningar om fullgörandet af fördragets bestämmelser, samt genom de medel som stått till hans förfogande sökt bringa dessa befallningar till utförande? Ett påstående i motsatt syfte måste åtföljas af fullgoda bevis, och utan sådana bevis måste det norska kriget komma att betraktas såsom i ingen mån liggande konungen af Danmark till last och som en tilldragelse, genom hvilken han varit minst lika mycket lidande som svenska regeringen varit det

Utdrag ur några autentiska meddelanden om Norge, dat. 18 december 1813.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

I de förnämsta familjer, som prins Kristian brukar besöka, är ett rykte i omlopp att en kammarherre Anker är utsedd att afgå till England, för den händelse att Danmark i följd af h. k. h. kronprinsens framträngande i Holstein skulle nödgas afstå Norge, som då skulle vilja köpa freden med England till hvarje pris, undantagandes bestämmelsen att gynna Sveriges planer. Några nämna äfven Tank såsom bestämd för denna beskickning, men pluraliteten talar dock om Anker. För den händelse att Norge skulle blifva skildt från Danmark, skulle prinsen, som för närvarande uppehåller sig i Kristiania, genast utropas till konung. Meningarne tyckas vara delade om hvilket parti England i sådant fall kan komma att taga, vare sig till uppmuntrande eller ogillande af ett dylikt steg. Några tro att denna makt skulle vara till freds med hvilken regering som helst, endast den gynnade handeln.

Förslaget om beskickningen till England är uppgjordt af prinsens adjutant öfverstelöjtnant Rohde och statsrådet Holten. Den förre af dessa herrar åtföljde prinsen från Danmark och är nu chef för krigsförvaltningen, den andre är chef för civildepartementet, och båda äro de i åtnjutande af prinsens fulla förtroende.

Man erkänner allmänt i Norge att Napoleon blifvit slagen och man döljer icke för sig, att Danmarks öde är beroende af utgången af kronprinsens expedition, men man smickrar sig också med att danskarne i förening med marskalk Eckmühl skola vara tillräckligt starka för att göra ett vackert motstånd, och i trots af hvad som hänt med konungen af Sachsen tror man allt jemt att Danmark skall blifva räddadt af Napoleon, som skall återvända för att hämnas sina nederlag, hvilka man säger honom till största delen hafva att tillskrifva kronprinsen af Sverige.

Prins Kristian bemödar sig på alla upptänkliga sätt att vinna norrmännens tillgifvenhet. Han besöker på det mest förtroliga sätt alla samhällsklasser och deltager till och med i de sälskapsspel, som förekomma i familjerna.

———————

12.

Ställningen i Norge.*

Innan vi inlåta oss på att tala om den nyligen inträffade revolutionen i Norge, låtom oss först tillse och undersöka huru vida norrmännen, som det uppgifvits, verkligen och i allmänhet, från norr till söder, äro besjälade af de känslor och åskådningssätt, vi höra tillskrifvas dem. Jag vet icke huru man skall kunna få reda på dessa känslor och principer, om de icke framträda antingen i hela folkets frivilliga åtgöranden eller genom dem, som i kraft af fria val äro kallade att representera folket i en riksdag, ett parlament eller nationalförsamling. Vi känna redan att förliden april månad en dag utsattes i Norge för sammanträdandet af en riksdag, hvilken vi hörde skulle på ett fullt ärligt sätt representera norska folket. Låtom oss nu undersöka denna församlings beskaffenhet, och de, som nu tala så ifrigt för de så svårt misshandlade norrmännens intressen, skola då finna, att det vid detta tillfälle icke är folket som talar och handlar utan en godtycklig makts godtyckliga ingripande med stöd och hjelp af en småaktig, sjelfvisk och inskränkt politik, hvilken äfven i Norge förorsakar dessa oroligheter som enligt all sanno

* Ofvanstående utgör en hemlig rapport till engelska utrikeskabinettet. Den är daterad den 7 maj 1814. Författaren står icke namngifven på detta papper, men att döma af handstilen och åtskilliga inre kriterier torde han hafva varit en viss J. Jorgensen (Jörgensen?) Följande året inlemnade denne till engelska amiralitetet en noggrann beskrifning på åtskilliga hamnar och kuststräckor i Norge. Under antagande af att ett krig mellan Sverige och Norge då var oundvikligt och att England skulle komma att från sjösidan understödja de svenska operationerna, ansåg han att detta tillvägagående just skulle vara det säkraste medlet att drifva Norge till underkastelse. Hade man endast en gång väl i sitt våld Norges fyra förnämsta hamnar, skulle allt motstånd från norrmännens sida sedan vara gagnlöst och sjelfva Fredrikshalds fästning, för hvilken han tyckes hysa föga respekt, skulle då, menar han, falla af sig sjelf.

Utg:s anm.

likhet komma att medföra många pröfningar för detta lands befolkning. Den riksdag, som sammanträdde i förliden april månad, utgjordes af 140 ledamöter; och det är ett obestridligt faktum att af detta antal 80 voro danskar, och icke blott danskar utan danske officerare, anstälde i hans danska majestäts tjenst. Det är ett väl bekant förhållande att efter afslutandet af freden mellan de allierade makterna och Danmark, det sist nämnda landets konung utfärdade en proklamation, hvari han kungjorde att alla officerare som det önskade, fingo inträda i främmande makters tjenst. Detta var endast afsedt att gifva danske officerare en förevändning för att inträda i norsk tjenst, sedan ju Norge efter fredsslutet mellan de allierade och Danmark var att betrakta såsom en främmande makt i förhållande till Danmark. En stor mängd danske officerare begåfvo sig i följd häraf öfver till Norge och flertalet af dessa officerare hade säte i riksdagen sistlidna april månad, icke kallade dertill af någon stad, köping eller landskrets, utan dit befalta af prins Kristian, så att riksdagen hade mera tycke af ett godtyckligt sammansatt stort och allmänt råd än af en fri och oberoende representation för hela folket. Det förefaller också egendomligt, och jag tror att det saknar motstycke, att armén var representerad i denna riksdag, i det nämligen en eller två officerare från hvarje regemente i Norge representerade sina respektiva regementen. Man finner att antalet af krigsmakten till lands och vatten tillhörande officerare vid denna riksdag voro vida talrikare än dess civile ledamöter.

Af åtskilliga omständigheter och fakta framgår också tydligen att hela revolutionen endast var ett försök å danska regeringens sida att undvika Norges öfverlemnande till Sverige. Enligt det senaste fredsslutet hade norrmännen bort lösas från deras förbindelser till konungen af Danmark och sålunda upphöra att betraktas såsom denne monarks undersåtare, men i trots häraf höra vi nu, att de norska trupperna ännu i dag icke blifvit lösta från sin trohetsed. Man finner lätt att prins Kristian, då han endast antagit titeln af prins-regent, handlar i hemligt förstånd med konungen af Danmark, ty om norrmännen äro benägne att hålla fast vid den monarkiska styrelseformen, hvarför välja de då icke prins Kristian till konung? Såsom prins-regent måste han nämligen alltid betraktas såsom handhafvande landet och dess

regering för någon annans räkning, och då han gör öppet motstånd mot Sverige, måste det vara för konungen af Danmark, hvilket han också tydligen ådagalägger, då han söker undvika att stöta sig med den danske monarken och för den skull icke vill antaga titeln af konung.

Det finnes heller ingenting som bevisar, att nationen i dess helhet är synnerligen gynsamt stämd mot den danska styrelsen eller det danska folket, som vi hvarje dag se det försäkras i åtskilliga af de allmänna tidningarne. Norrmännen kalla på spe danskarne *jutter* (namnet härledt från Jylland). De danske och norske fångarne om bord å fångskeppet i Chatham kommo icke synnerligen väl öfver ens. Vi kunna mycket väl förstå de bevekelsegrunder, som förmå militären att med vapenmakt motsätta sig hvarje anfall som från Sveriges sida kan komma att göras mot Norge: norrmännen kommenderas ännu af samma officerare, som konungen af Danmark fordom sjelf hade utnämnt. Jag har blifvit underrättad att armén ännu icke erhållit något som helst meddelande om att den skulle vara löst från sin trohetsed till konungen af Danmark. När man nu hör att 40,000 man under vapen stå färdiga att offra sina lif för fosterlandets sjelfständighet, betyder detta derför ingenting annat än att lika många soldater drifvits till gränsen på prins Kristians uttryckliga befallning.

Hvad menas egentligen, när allt kommer omkring, med denna Norges så mycket omskrutna sjelfständighet? Är folket verkligen ärligt representeradt; skulle det, om det hade framgång mot svenskarne, verkligen blifva befriadt från trycket af dansk lag och dansk styrelse? Ingalunda: prins Kristian är arfvinge till danska kronan, och följaktligen måste dessa båda kronor ännu en gång blifva förenade på samma hufvud, när denne prins blir konung af Danmark. Detta är ett nytt bevis på det hemliga förståndet mellan danska regeringen och prins Kristian. Det lider knappast något tvifvel, att om prins Kristian, utan att dertill hafva den danske konungens samtycke, genom sina sträfvanden att bibehålla Norge, blottstälde det danska området för ett fiendtligt anfall, eller om han endast af eget beråd förklarade sig för regent i Norge, han då skulle blifva förklarad för en öppen fiende till denna monark och till det land, hvilket han blottstälde för en sådan fara.

Jag är fullt öfvertygad — och denna öfvertygelse hvilar delvis på hvad jag sjelf har sett — öfvertygad, att det är osanning att norrmännen afsky svenskarne mera än de afsky danskarne. Om de det göra, måste de hafva ändrat åsigter helt nyligen. Det är nämligen väl bekant att den danska styrelsen varit afskydd i Norge allt sedan norrmännen genom en godtycklig förordning af den danske konungen beröfvades sin representationsrätt och sin författning. Norrmännen kände också mycket missnöje öfver den afundsjuka danskarne lade i dagen mot dem, då t. ex. de danska örlogsfartygen aldrig tillätos qvarstanna i norska hamnar utan upplades i Köbenhavn, till stort obehag för de norske sjömännen, som derigenom tvingades att resa landvägen öfver Sverige till Köbenhavn eller låta sig föras ner till hufvudstaden i transporter. Under inflytandet af den mest småaktiga afundsjuka och den yttersta sjelfviskhet förhindrade det danska hofvet grundäggandet af ett universitet i Norge, i följd hvaraf de norske studenterna nödgades idka sina studier vid universitetet i Köbenhavn, något som för de unge vetenskapsidkarne och deras vänner medförde förökade kostnader, och utan att faktiskt hafva studerat vid och erhållit sina betyg från universitetet i Köbenhavn, kunde en norrman icke erhålla någon som helst anställning under danska kronan i någon del af dess besittningar. Ståthållarne i de norska länen voro lika väl som militärbefälhafvarne i distrikten alla danskar, och det är just detta i hjertat af Norge ännu qvarlefvande danska parti som är upphofvet till det skamliga sätt, hvarpå man hittills kringgått det fredsslut, som konungen af Danmark sjelf nyligen undertecknade för att rädda den bättre och mera värdefulla delen af sina besittningar från att stanna i händerna på dem, som redan eröfrat dem. Icke heller hafva norrmännen någonsin varit i stånd att glömma det intryck Kristian II:s blodbad en gång förorsakade bland dem.

Men antag också för ett ögonblick att oroligheterna i Norge icke voro tillstälda af en hersklysten klick och att norrmännen verkligen voro så angelägna att se sitt land vordet oberoende, som man nu påstår dem vara, så bestrider jag i alla händelser att förhållandet med Norge kan ens på det allra aflägsnaste sätt jemföras med hvad som tilldragit sig i Spanien. Dessa båda saker äro sins emellan lika skiljaktiga som mörker och ljus.

Spanien var nära förenadt med Frankrike, det förra landets tillgångar användes för att tillfredsställa Bonapartes begär och önskningar. I trots af det fredstillstånd, som egde rum mellan de båda nationerna, ansåg sig den franske herskaren ändock oförhindrad att icke blott utan någon föregående krigsförklaring anfalla Spanien, utan äfven på det mest trolösa sätt bortföra de båda konungarne. Sedan Bonaparte detta hade gjort, försökte han att med väpnad hand påtvinga det spanska folket en af sina slägtingar till konung, och när de vägrade att finna sig häri, hemsöktes landet med de förfärligaste blodsutgjutelser och förstörelser. England inskränkte sig icke till att stå såsom likgiltig åskådare af de lidanden och orättvisor Spanien då underkastades. Detta lands regering underblåste och vidmakthöll den anda af ädelt oberoende och motståndslusta som besjälade spanska folket. Den använde sitt inflytande till att förskaffa spaniorerne en fri och rättvis representation, den sände en engelsk armé att försvara dem mot deras angripare och lyckades slutligen äfven i att häfda spanska kronans och det spanska folkets oberoende.

Men huru är det väl möjligt att i något afseende jemföra förhållandena i Spanien med dem i Norge? Ehuru konungen af Danmark såg huru en närgränsande monark misshandlades af den franske herskaren, fortfor han dock att stå i en vänskaplig förbindelse till förtryckaren: han förvandlar sina egna öar till fängelser för spaniorerna, som på ett skamligt och förrädiskt sätt blifvit förda dit, och i trots af allt hvad försigtigheten och en god statskonst bort bjuda honom, understödjer han Frankrike med alla honom till buds stående medel, och hade den danska regeringens urskilningsförmåga och de danska truppernas tapperhet varit jemförliga med deras goda vilja att tjena Bonaparte och deras begär att tillfoga England skada, skulle Danmark kunnat blifva det senare landet en mycket farlig fiende. Några ursäkter skulle möjligen under tidernas längd kunna påfinnas för den danska politiken i förskräckelsen för Frankrikes öfvermakt, och fruktan för ett öfverfall af de franska härarne skulle kunna anföras såsom orsaken till att konungen af Danmark ville undvika att ådraga sitt land en ursinnig mans vrede, hvilken icke tillät någon stat att förblifva neutral. Men efter Bonapartes motgångar i Ryssland och hans upprepade nederlag i norra Tyskland kunde Danmark

icke längre rimligtvis antagas endast af fruktan för Bonapartes öfvermakt hålla fast vid Frankrikes sak. Det må derför tillåtas oss att häraf draga den slutsatsen att danska regeringen helt enkelt af sina sympatier för denna makt fortfor att vara trogen sin förbindelse med den. Konungen af Danmark gjorde mycket för att tjena Bonaparte och bringa på fall det rike, som styrdes af hans egen onkel. Hade Danmark vid något af de anförda tillfällena dragit sig till baka från alliansen med Frankrike, skulle det danska området förblifvit respekteradt och okränkt. Litade konungen af Danmark på Bonaparte, hade han också bort falla med honom och ett faktum är då, att han höll fast vid honom så länge han möjligtvis kunde.

Europas olika makter hade börjat att inse sitt förra misstag; de förstodo att det var bristen på inbördes endrägt dem emellan, som gjort det möjligt för Bonaparte att höja sig på ett så verkligen häpnadsväckande sätt. De beslöto derför att icke på nytt begå samma misstag och de uppfordrade Europas samtliga monarker att enigt sammansluta sig mot kontinentens förtryckare, fienden till all handel och civilisation. Men när de började att slå in på denna väg, var Frankrikes makt ännu och i trots af dess förluster i Ryssland högst betydlig, hvarför de allierade suveränerna endast så småningom kunde vinna sitt mål, och de kunde icke räkna på någon stats medverkan, innan denna stat faktiskt var rensad från franska trupper. Preussen, Sachsen och åtskilliga andra stater följde den ena efter den andra. Danmark ensamt återstod orubbligt, Danmark ensamt höll fast vid Bonapartes sak. Jag har påpekat huru nödvändigt det var att enighet rådde mellan de särskilda makter, som förbundit sig mot Frankrike, men icke ens detta var dock tillräckligt för att leda striden till en lycklig utgång. När Bonapartes arméer öfversvämmade Sachsen, var hans makt stor, ofantligt stor, och hans trupper kommenderades af några bland de mest erfarne generaler och officerare någon tid frambragt. De allierade makterna voro derför angelägna att göra sig till godo all den begåfning och alla de talanger, som stodo dem till buds. Moreau, Bernadotte och andre uppkallades att medverka till Europas allmänna befrielse, och denna välbetänkta åtgärd ledde till de lyckligaste följder, först och främst derför att dessa utmärkte härförare voro nära förtrogne med

Bonapartes taktik, och vidare emedan de såsom fransmän och stora favoriter inom vida kretsar inom franska hären och i Frankrike gjorde att många blefvo likgiltiga för Bonapartes sak.

Bernadotte hade kallats till Sverige för att ärfva dess krona efter den nu varande konungen. Bonaparte hade gifvit sitt samtycke härtill, och hade följaktligen också med det samma uppgifvit alla vidare anspråk på Bernadottes tjenster. Denne senare kunde icke längre betraktas såsom fransman; han hade nu andra pligter att fylla; han hade att taga hänsyn till och noga bevaka det folks bästa, hvilket försynen anförtrott åt hans omsorger. Att sälja Sverige, som visat honom ett sådant förtroende, och förråda dess intresse för att tillfredsställa en fåfäng och hänsynslös mans nycker och ärelystnad skulle i sanning hafva varit att begå en handling af allra värsta slag.

Det är ett allmänt och väl kändt faktum att Sverige var i krig med Danmark; det är också väl kändt att Ryssland eröfrat Finland från Sverige. Bernadottes första pligt blef derför att göra landet säkert för ett anfall från Danmarks sida och att om möjligt eröfra Norge för att på sådant sätt betrygga Sveriges säkerhet. Han var äfven berättigad att söka återvinna Finland. Båda dessa uppgifter hade han kunnat vinna genom att hålla sina trupper hemma, då man mycket väl skulle kunnat reda sig mot Norge, under det de ryska härarne å andra sidan voro sysselsatta på annat håll. Europas och mensklighetens sak kräfde Bernadottes framstående tjenster på en annan skådeplats, men man kunde väl icke begära att denne furste skulle lemna hvad som hemma var honom mest maktpåliggande, så vida icke de, som påkallade hans tjenster, ville garantera honom den framtida besittningen af hvad han utan deras medverkan sjelf skulle varit i stånd att inom kort eröfra. Men hvar skulle väl Bernadotte kunna erhålla ett sådant skadestånd? Helt säkert icke från Ryssland, som samverkade med honom för den gemensamma stora saken, utan från Danmark, hvilken makt envist vägrat att lyssna till förnuftets röst och vanvettigt inlåtit sig i en strid, hvilken sunda förnuftet bort säga icke kunde sluta annorlunda än med de danska områdenas eröfring. Dessa förhållanden föranledde de allierade makterna att garantera Bernadotte hvad han kunnat vinna dem förutan, ehuru de i så fall med all säkerhet måst um-

bära hans tjenster, och må hända skulle Bonaparte då ännu suttit qvar på Frankrikes tron.

Skulle det då kunna anses rättvist, billigt eller ärligt handladt af England och de allierade makterna, om sedan Bernadotte fullgjort alla sina åtaganden, allt hvad de kunde önska, de nu till gengäld lemnade honom åt sig sjelf att ensam utkämpa ett krig med Danmark och Norge? Visserligen icke. Och hvad skulle väl följderna häraf blifva? Blodsutgjutelser och förödelse skulle blifva oundvikliga under ett sådant krig. Och Sverige måste slutligen blifva segrande. De förbundna makterna kunna förekomma denna blodsutgjutelse genom att yrka på att Danmark står fast vid afslutna fördrag. Skulle de allierade handla på annat sätt kunde de helt visst sägas förgäta allt hvad ära och ärlighet bjuda! Skulle det vara rätt att svika en väns och bundsförvandts intresse för att gynna en fiende?

Och här möter åter en väsentlig skilnad mellan förhållandet med Spanien och det med Norge, i det nämligen Bonaparte icke vare sig genom eröfring eller annorledes hade ringaste anspråk på Spanien, då han ju helt enkelt röfvade bort *(kidnapped)* de spanska konungarne. Deremot hade Danmarks bästa provinser blifvit eröfrade af Bernadotte och voro redan utrymda af fienden, då man undertecknade ett fördrag om att uppgifva Norge, för att rädda hvad som för konungen af Danmark var mera dyrbart.

Vi erfara också att åtskilliga personer blifvit arresterade i Sverige, då de varit på väg med bud från danske konungen till prins Kristian med uppmaning till honom att handla som han gjort. Skulle det emellertid vara sant att norrmännen valt prins Kristian till konung af Norge, ändrar detta dock ingenting i hvad jag här anfört, långt derifrån, då detta i så fall är ett verk af den enfaldiga klick, som styr Norge. Öfver hufvud taget måste vi betrakta detta misslyckade politiska upptåg, revolutionen i Norge, såsom resultatet af den lumpnaste, mest sjelfviska och mest inskränkta idé som någonsin kunnat uppstå i en statsmans hjerna. Gamle Bernstorff skulle icke hafva gjort sig skyldig till ett sådant steg. Ty jag vågar påstå, att norrmännen i närvarande stund icke alls äro väl till freds med den danska styrelsen, och jag har ofta blifvit öfverraskad af den ytterliga okunnighet om det norra Europas historia skribenterna i de allmänna tid-

ningarne lägga i dagen vid behandlingen af denna fråga, då de icke kunna på ett med sanningen öfverensstämmande sätt för allmänheten framhålla de nordliga folkens sanna ställning och tendenser.

Från Mr Thornton till Lord Castlereagh.
(I sifferchiffer.)

Mylord. Stockholm den 10 februari 1815.

— — — Jag anser mig böra underrätta eders välborenhet att jag vid två särskilda konferenser med kronprinsen af Sverige den 8 och 9 dennes funnit honóm orubligt besluten att icke bringa till verkställighet de till Danmarks förmån i Kiel-fördraget upptagna bestämmelserna. Anledningen till detta hans beslut är i korthet följande: detta fördrag tillförsäkrar Sverige Norges *fredliga* öfverlemnande och tillförsäkrar endast under vilkor eller förutsättning häraf Danmark vissa förmåner, i denna särskilda punkt har fördraget faktiskt icke blifvit uppfyldt, utan har Sverige fått vidkännas betydliga uppofringar för Norges underkufvande *(reduction)*. Utan att man för öfrigt behöfver inlåta sig på hvems felet i detta fall är, uppstår den frågan hvem som skall bära bördan af dessa kostnader. Sverige eller Danmark ensamt, eller båda? Och det resultat, hvartill kronprinsen i sitt resonnement kommit, är att Sverige är benäget att komma öfverens med Danmark om Kiel-fördragets verkställande under förutsättning att frågan om ersättandet af kostnaderna för fälttåget i Norge samtidigt tages under öfvervägande. — — —

Mylord. Stockholm den 11 februari 1815.

Innan jag ännu den 8 d:s haft äran att genom kuriren Williams mottaga eders välborenhets depescher n:r 1 och 2, hade den danske ministern vid detta hof M. de Krabbe från h. m:t konungen af Danmark mottagit nya, ännu mera bestämda och noggranna instruktioner om att af Sverige fordra ett fullständigt utförande af Kiel-fördragets bestämmelser, och jag skulle redan den 7 d:s hafva med posten underrättat eders välborenhet härom,

hade icke nödvändigheten att omskrifva mitt bref i chiffer uppehållit mig utöfver den för postens afgång bestämda tiden.

Vare sig det nu var denna förnyade framställning från den danske ministern, som samtidigt äfven blifvit underrättad om ratificerandet af den särskilda artikeln i fördraget i Hannover mellan Ryssland och Danmark rörande garanterandet af svenska Pommern och sedan haft si gangeläget att få denna omtalad här, eller, som jag har anledning tro, grefve Löwenhjelms meddelanden från Wien hade låtit svenska hofvet förstå hvilken uppfattning eders välborenhet har af frågan — båda dessa omständigheter hade antagligen sin vederbörliga andel i svenske kronprinsens beslut att skicka grefve Gustaf Löwenhjelm, en bror till ministern, till kejsaren af Ryssland, samtidigt med det att en officer skickades till Stralsund, med all säkerhet för att vidtaga försigtighetsmått i Pommern.

M. de Löwenhjelm har ännu icke anträdt denna beskickning, men jag hör omtalas att han icke gör någon hemlighet af att den har afseende på svenska Pommern, och ansåg jag det derför vara af intresse att försöka vinna det i eders välborenhets instruktioner framhållna ändamålet, innan man hunnit definitivt fatta ett beslut, som det kunde blifva svårt eller obehagligt att ändra.

När jag i denna afsigt den 8 dennes på aftonen besökte kronprinsen, var han inbegripen i en konferens med grefve von Engeström och M. de Löwenhjelm. H. k. h. gaf mig emellertid enskildt företräde.

Jag förmodar att eders välborenhet temligen noga känner till det lösliga *(desultory)* sätt hvarpå kronprinsen behandlar hvarje ämne som kommer under hans pröfning, samt huru många och ofta häftiga afvikelser han gör till andra saker, som hafva föga eller endast sidordnad beröring med den närmast förevarande frågan, lika som ock om huru svårt det i följd deraf är att på ett klart och uttömmande sätt underställa honom någon fråga. Under fortgången af ett nära två timmar långt samtal och midt ibland en mängd klagomål öfver Englands förändrade hållning efter det freden kommit att göra Sverige mindre oumbärligt, fann jag emellertid tillfälle till en mer eller mindre uttömmande framställning af eders välborenhets resonnement, och

anförde jag äfven huru omöjligt det var för eders välborenhet att underställa frågan om Guadeloupe parlamentets pröfning, så länge Kiel-fördraget ännu icke blifvit utfördt. Detta senare tycktes han äfven vara fullt medveten om och högst sannolikt äfven beredd derpå genom ministern Löwenhjelms korrespondens från Wien.

Kronprinsens argumentation rörde sig kring följande punkter, som jag också redan förut haft äran att i korthet framhålla för eders välborenhet. Kiel-fördraget stadgade konungariket Norges fredliga öfverlemnande och öfverlåtelsen af detta lands fästningar genom de danske kommissarierna till de svenske. De afträdelser Sverige gjort voro priset för detta fredliga afträdande och för de fyra i fördraget omnämnda fästningarnas öfverlemnande genom de danske kommissarierna.' Faktiskt hade nu emellertid Norge icke blifvit på fredligt sätt förvärfvadt, såsom i fördraget blifvit bestämdt, icke heller hade detta låtit sig göra utan stora kostnader för landets underkufvande. Det var icke rättvist att kasta hela bördan af dessa kostnader ensamt på Sverige, och följaktligen var nu detta senare landet villigt att med danska hofvet ingå någon öfverenskommelse, hvarigenom utförandet af de i Kiel-fördraget bestämda afträdelserna skulle komma att gå hand i hand med utredningen af det sätt, hvarpå Sverige skulle återgäldas de utgifter det ådragit sig för Norges underkufvande.

H. k. h. gjorde bruk af en jemförelse, med hvilken han tyckes vara ytterst tillfredsstäld, om jag får döma efter antalet af de gånger den, enligt hvad jag kan förstå, blifvit använd både af honom sjelf och af grefve von Engeström. Han frågade mig, om jag, derest jag gått in på att sälja ett hus till honom och faktiskt mottagit en del af köpesumman, men min son eller brorson, som för tillfället bebodde det, bestred min dispositionsrätt dertill eller vägrade att öfverlåta det till honom, köparen, huru vida jag då anständigtvis kunde komma och begära att utfå äfven återstoden af köpesumman? Detta ansåg han exakt motsvara den fråga som nu vore å bane mellan Sverige och Danmark angående öfverlåtelsen af Norge.

Jag tog mig friheten att för h. k. h. framhålla att denna jemförelse icke träffade in på dessa fall, eller att den icke blifvit fullföljd helt ut. I det fall han anfört, skulle alltid finnas att

tillgå en högre domstol, ett laga forum, hvilket kunde åtaga sig att afgöra frågan om eganderätt och besittning och hvilket på exekutiv väg kunde låta utföra sitt beslut, ådömande vederbörliga kostnaden att utgöras af den part, som haft skulden till uppskofvet med det laga köpets fullbordande. Derest den ursprungliga egaren då blef öfverbevisad om att hafva varit delaktig i skulden till att hans son bedrägligen fortfarit i besittningen hade domstolen att genom ådömandet af ett rättvist skadestånd beröfva honom en dél af köpesumman. Men om han icke hade någon andel i sin ställföreträdares brott, och ännu mera om han genom följderna af detta sjelf kom att lida lika mycket som den nye köparen, skulle det vara höjden af orättvisa, om en domstol tilldömde den senare egendomen i fråga och på samma gång beröfvade den ursprunglige egaren köpets frukter. Jag framhöll för kronprinsen att frågans verkliga beskaffenhet tycktes te sig på följande sätt: i förhandlingar staterna emellan finnes ingen högre domstol som kan afgöra frågor om eganderätt och ådöma kostnadsersättningar: Sverige hade emellertid försökt att på egen hand tillägga sig denna befogenhet och hade med vapenmakt afgjort frågan om egande- och besittningsrätt: men redan rätten att så göra måste grundas på ett förut ingånget aftal med den äldre egaren, så vida Sverige icke var beredt att börja med att ådagalägga att Danmark handlat bedrägligt.

Jag tillade att frågan om Kiel-fördragets utförande väsentligen berodde på huru vida bevis i detta sistnämnda syfte kunde framläggas och att vi vid hvarje punkt af vårt resonnement stötte emot nödvändigheten af att först lösa denna svårighet. Kunde inga sådana bevis framläggas, måste fullföljandet af Kiel-fördragets bestämmelser gent emot Danmark föregå hvarje upptagande af frågan om ersättning för de kostnader och förluster båda parterna kunde säga sig hafva lidit utan att felet dertill legat hos någondera, och denna fråga måste blifva föremål för en uppgörelse i godo. Jag anmärkte vidare, att mellan staterna så väl som mellan de enskilde kunde fall förekomma, då båda parterna hade den oturen att nödgas underkasta sig kostnader utan att felet dertill låg hos någondera af dem, och fingo de då finna sig i att bära en hvar sina kostnader eller göra dem till föremål för en vänskaplig öfverenskommelse. Detta tycktes mig just också

vara hvad Sverige här hade att göra — att nämligen lojalt medgifva de förmåner Kiel-traktaten stadgade för konungen af Danmark, samt derefter framlägga sina anspråk på ersättning för de kostnader eller för någon del af de kostnader landet fått vidkännas i och för Norges underkufvande. Härtill genmälde prinsen att detta icke lät sig göra, han höll Pommern som en pant och säkerhet, *il s'est nanti de la Pomeranie*, och båda frågorna måste afgöras samtidigt.

Jag påminde kronprinsen om att han redan före Kiel-fördragets undertecknade blifvit underrättad om att en afsigt förefans å prins Kristians och norrmännens sida att motsätta sig landets afträdande. Icke desto mindre hade han dock gifvit befallning om fördragets undertecknande, och följaktligen hade han då också i viss mån varit beredd på hvad som förefallit och hvad äfven den mest genomgående lojalitet å konungens af Danmark sida icke skulle kunnat förekomma, så snart det visade sig att underrättelserna i fråga verkligen varit grundade. Kronprinsen sade att han den gången låtit förmå sig till att handla som han gjorde genom de ifriga försäkringar M. de Levetzau (som samtidigt inträffade i det svenska högqvarteret i Kiel) hade afgifvit om uppriktigheten af hans danska majestäts afsigter.

H. k. h. anförde äfven de skäl jag sjelf vid samma tillfälle användt, och gjorde detta i form af ett slags förebråelse, som var ämnad att nedtysta mitt nu förda resonnement. Jag hade ju verkligen uppmanat kronprinsen att — som också sedermera skedde i de hemliga artiklarne till Kiel-fördraget — utfästa sig till att åt Danmark betala en viss summa penningar, och hade jag framhållit, att om h. k. h. detta gjorde, kunde det icke längre blifva något tvifvel om den uppriktighet hvarmed fördraget skulle komma att verkställas, hvaremot jag trodde att sådana tvifvel verkligen kunde uppstå, derest denna artikel förkastades.

Till svar på den hänsyftning detta åberopande af mina egna tidigare yttranden var ämnadt att innebära, hade jag endast att fästa prinsens uppmärksamhet på att jag långt ifrån att ändra något i denna min åsigt, fortfarande stod fast dervid, anseende den goda vilja hans danska majestät lagt i dagen, vara föranledd just af denna omständighet, då jag nämligen icke kunde tro att någon värdig suverän (att icke säga, ingen hederlig

man) kunde göra sig saker till ett sådant bedrägeri som att med ena handen mottaga penningar för att göra hvad han med den andra försökte att förekomma och hindra.

Jag torde böra fästa ers välborenhets uppmärksamhet på att h. k. h. under mitt första samtal med honom den 8 d:s icke direkt angrep uppriktigheten af den danske konungens uppsåt. Deremot framkom prinsen med en massa häntydningar, afsedda att draga denna uppriktighet i tvifvelsmål, under det han dock tycktes angelägen att afhålla sig från alla bestämda anklagelser. När jag följande aftonen åter infann mig hos h. k. h., framkom han emellertid med ytterligare flere och mera direkta beskyllningar. Finnande, efter hvad jag förmodar, att den ställning han intagit knappast var hållbar, om icke några bevis kunde anföras på konungens bristande ärlighet (ty detta anser jag efter samvetsgrannaste bepröfvande vara frågans egentliga kärna), förklarade han sig vara i besittning af bevis, som han i sinom tid skulle framlägga. Han höll nämligen visserligen bågen spänd (detta är ordagrant det uttryck han begagnade) men dock icke så starkt, att han skulle vara tvungen att med eller mot sin vilja låta pilen gå af; men i rätta stunden skulle den få flyga, måtte följden sedan blifva hvilken som helst.

Jag vill helst undvika att trötta eders välborenhet med ytterligare redogörelser för dessa lösliga och häftiga samtal. Den 9 återupptog jag frågan i den uttryckliga afsigten att gifva h. k. h. tid att närmare öfvertänka sitt beslut, hvilket jag sagt honom att jag icke velat taga för afgjordt redan vid vårt första samtal. Resultatet är nu sådant jag här haft äran framlägga det för eders välborenhet, om detta ens lämpligen kan kallas ett resultat, då prinsen från början förklarat att han icke ville tala till mig i min egenskap af minister utan att om jag såsom sådan hade något att säga, jag då fick skriftligen vända mig till grefve von Engeström, som var hans svenska majestäts rätte representant, då jag sedan skulle få mottaga svar. Antagligen hade prinsen redan hört genom grefve Löwenhjelm, hvad jag för öfrigt också uttryckligen förklarat för honom, att nämligen jag icke hade instruktioner att vidtaga någon officiel åtgärd. De antydningar, som upprepade gånger och ofta med en viss häftighet gjordes härom, föranledde mig emellertid slutligen att påminna h. k. h.

om att detta icke var det sätt, hvarpå jag varit van att med honom förhandla de allmänna angelägenheter, som voro mig anförtrodda och rörande hvilka han förut gifvit svar och fattat beslut utan alla hänvisningar till den svenska regeringen. Han hade sjelf bemyndigat detta tillvägagående, hvilket jag förmodade icke var afsedt att gälla endast för allt det som kunde vara honom behagligt, ehuru jag i förevarande fall ändock blifvit ålagd att begagna mig deraf endast för att h. k. h. måtte kunna få för sig behålla alla fördelarne och hela äran af att utan en tredje parts öppna mellankomst hafva uppgjort tvistigheten med Danmark.

Jag har derför i denna fråga noggrant inskränkt mig till att följa eders välborenhets instruktioner, och icke kunde väl heller något mera tillfredsställande eller upplysande resultat vinnas genom någon rent officiel åtgärd, innan eders välborenhet slutligen afgjort, huru frågan skall behandlas, för den händelse att man här fortfar i sin obenägenhet att fullgöra bestämmelserna i fördraget med Danmark.

(Hemligt.) (Utdrag.)

Mylord. Stockholm den 11 februari 1815.

Mot slutet af mitt samtal med kronprinsen den 8 d:s yttrade han något om Englands förmedling till utjemnande af misshälligheterna mellan Sverige och Danmark, hvarom han tycktes hoppas att jag skulle blifvit ålagd göra något slags erbjudande. Men han hejdade sig genast och anmärkte, att då vi här uppträdde som advokat för Danmark, kunna vi följaktligen icke medla mellan dem, och uttalade han en önskan att jag måtte betrakta uttrycket såsom icke fäldt. Jag lät mig genast angeläget vara att för h. k. h. förklara att jag icke hade något som helst bemyndigande att erbjuda Englands bemedling, och att mina instruktioner endast innehålla att jag skall för h. k. h. framhålla billigheten af att uppfylla Kiel-fördragets bestämmelser.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Då jag under fortgången af mitt samtal med kronprinsen häntydde på att kejsaren af Ryssland hade ratificerat den hemliga artikel i fredsslutet med Danmark, hvilken garanterade den

sist nämnda makten besittningen af svenska Pommern, förklarade prinsen, att denna garanti lemnats endast under det vilkor att Sverige skulle blifva ersatt för sina genom det norska fälttåget ådragna kostnader. Han sade, att detta äfven var förhållandet med Preussen och att baron Wetterstedt i Paris tillstält de allierade makternas ministrar och bland dem äfven eders välborenhet en not, uttalande Sveriges afsigt att uppskjuta öfverlemnandet af Pommern, till dess de för Norges underkufvande ådragna kostnaderna blifvit ersatta, och hade samtlige ministrarnes svar (han påstod dock icke, att de varit skriftligen affattade) varit gynsamma och erkänt det berättigade i den gjorda begäran.

I fråga om kejsarens af Ryssland vilkorliga ratifikation så innehåller den nyligen ratificerade hemliga artikeln helt säkert inga sådana vilkor, och anser jag påståendet härom vara en af dessa öfverdrifter, till hvilka kronprinsen gör sig skyldig under samtalets hetta eller för att nedtysta en besvärlig invändning. Jag skall emellertid icke tillåta mig påstå, att han ju icke kunnat få från zaren enskildt mottaga försäkringar i detta eller liknande syfte, och det är af vigt att eders välborenhet skulle erhålla noggran kännedom om hvad Ryssland i detta fall åsyftar.

För min enskilda del är jag fast öfvertygad att det är kronprinsens önskan och afsigt att kunna intrassla den här saken på ett sådant sätt, att den skulle leda till förvecklingar mellan de allierade (särskildt England och Ryssland) samt störa freden i norden och kanske i hela Europa. Han förklarade, och jag är öfvertygad att han i det fallet kommer att hålla sitt ord, att då den förste danske soldaten satte sin fot på Pommerns jord, han ögonblickligen skulle upphäfva Öresunds-tullen för svenska fartyg och aldrig vidare tillåta att den återupplifvades. Han har alltid med största häftighet uttalat sig mot denna tull — och gjorde det äfven i Kiel — då han anser den vara skymflig och förödmjukande för en makt, som sjelf är i besittning af ena stranden af Östersjön och det i fråga varande inloppet.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Under dessa omständigheter skulle han (kronprinsen) kanske gerna önska att England eller Danmark vidtog någon åtgärd, hvilken han kunde betrakta som en yttring af öppen fiendtlighet,

såsom om t. ex. danska trupper marscherade in i Pommern eller en engelsk flotta visade sig i Östersjön för att betäcka den danska ockupationen af detta landskap och af ön Rügen. Hvarje sådan händelse skulle nämligen gifva honom en anledning att vända sig till Ryssland med en begäran att denna makt i enlighet med sina hemliga åtaganden (om några sådana finnas) måtte inskrida till Sveriges försvar.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

—

Mylord. Stockholm den 9 mars 1815.

Jag har hittils icke ansett det af behofvet påkalladt att besvära eders välborenhet med några anmärkningar rörande de notiser de allmänna tidningarna på kontinenten innehållit om f. d. konungen af Sverige Gustaf IV Adolfs familj eller om det intryck dessa notiser gjort på hofvet här, detta allt så länge saken endast rörde den kungliga familjens enskilda känslor. Den får emellertid ett annat och större intresse i följd af den allmänna och officiela karakter den börjar antaga, och det är svårt att förutse hvarthän detta slutligen kan komma att leda.

Den första antydan grefve von Engeström gjorde till mig om hvad man i detta afseende tänkte, framkom på tal om f. d. konungens förklaring angående sin tronafsägelse med förnekande af att denna afsägelse äfven gälde för hans familj; en förklaring, hvilken sedan varit synlig i alla tidningar, men då för första gången blifvit bekant genom sir Sidney Smith i Wien. När grefve von Engeström visade mig detta papper, uttalade han icke ens den aflägsnaste misstanke om att någon ledamot af prinsenregentens kabinett skulle vara delaktig deri. Han beklagade endast att en engelsk officer, hvilken genom sin rang och ställning, lika väl som genom sitt uppträdande i Wien vid den närvarande tidpunkten, kunde tänkas stå i förbindelse med regeringen, att en sådan låtit begagna sig till att sprida denna förklaring.

Kort efter det redogörelsen för prins Gustafs af Sverige första nattvardsgång blifvit offentliggjord i de tyska tidningarne först på svenska och sedan på tyska språket, och detta gifvit anledning till ett slags officiel men anonym framställning från den härvarande regeringen, hvilket aktstycke infördes i *Hamburger Corre-*

spondenz, kom från det badiska hofvet en officiel eller i alla händelser formlig vederläggning af denna framställning och infördes denna med officielt bemyndigande i samma tidning. Denna tvekamp har sedan fortsatts tid efter annan och har framkallat stor retlighet.

Enligt hvad jag har anledning tro, har Badens minister på kongressen i Wien fått en antydan om att hans suverän skulle göra klokast i att inställa dessa tidningsnotiser om f. d. konungens familj, och kort före riksdagens sammanträdande meddelade mig äfven grefve Engeström att denna antydan skulle komma att följas af en direkt hotelse om att indraga det årsunderhåll den afsatta konungafamiljen mottager från Sverige, derest dylika indiskretioner skulle tillåtas att fortgå.

Emellertid hör jag att en samfäld deputation från alla de fyra riksstånden i förgår uppvaktade hans svenska majestät med en adress anhållande att h. m:t måtte meddela dem huru vida f. d. drottningen af Sverige hade någon del i de olika publikationer, som varit synliga, samt i så fall anhållande att h. m:t ville från den afsatte konungens familj indraga den pension denna hittills fått sig utbetalad från Sverige. Beloppet af denna pension är enligt hvad jag tror omkring fyra tusen pund om året, hvarjemte f. d. konungens familj drager ungefär en lika stor summa från dennes egendomar i Sverige. Jag har ännu icke erfarit hvad hans svenska majestät svarat på denna adress eller huru vida några åtgärder med anledning deraf komma att företagas.

En annan omständighet, som likaledes rör den fordna konungafamiljen, har här väckt ett ännu större uppseende, hvilket jag tror det skall blifva svårt att bringa i glömska. Jag förmodar att eders välborenhet har sig bekant huru som kejsaren af Ryssland på drottning Fredrikas begäran åtog sig förmyndarskapet för hennes barn. H. kejs. m:t underrättade kronprinsen härom, tilläggande att han icke rätt väl kunnat afslå en dylik begäran af en så nära slägting till kejsarinnan, men försäkrade honom på samma gång att förmyndarskapet skulle komma att helt och hållet inskränka sig till ett öfvervakande af deras ekonomiska intressen. Ur denna synpunkt hade kronprinsen ingenting annat att göra än att finna sig i saken, hur djupt han än måtte känna

sig förolämpad af förhållandet och hvilka misstankar detta än kunde uppväcka hos en för misstänksamhet så fallen karakter som hans. Ryske ministern vid här varande hof M. de Suchtelen har, enligt hvad jag erfar, från kejsaren erhållit instruktioner att egna uppmärksamhet åt hvad som rör f. d. konungafamiljens angelägenheter.

I följd af förmyndarskapet lät kejsaren tillställa sina ministrar vid de främmande hofven, och bland dem äfven ryske ministern i Haag M. de Pfuhl, en cirkulärnot, hvari de underrättades om prins Gustafs afsigt att göra en resa genom olika delar af kontinenten, samt ålades att dervid mottaga honom med alla de hedersbetygelser som tillkomma hans rang. Jag kan ur bästa källa försäkra ers välborenhet att underrättelsen härom försatte kronprinsen i fullständigt raseri. Han förklarade, att han, derest han blef utsatt för ytterligare utmaningar, skulle låta offentliggöra de historier, som stå i samband med Gustaf III:s lif och framlidna enkedrottningen af Sverige och hvilka gå ut på att visa f. d. konungen Gustaf IV:s illegitima börd och dermed äfven det oberättigade i hans och hans efterkommandes anspråk på den svenska tronföljden. Jag är icke säker på att någon här vid hofvet skulle med ogillande betrakta en dylik publikation, alldenstund, hur nedsättande den än måste blifva för Gustaf III:s person, den alltid skulle gifva ett visst berättigande åt den nu varande konungens tronbestigning, något som riksdagens enhälliga val icke i kraft af sin egen natur förmådde göra, och jag har lagt märke till att man allt sedan enkedrottningens död visat allt mindre hemlighetsfullhet i fråga om dessa historier.

Huru saken nu än må sluta kan jag dock icke betrakta det annorlunda än som i hög grad opolitiskt af den svenska regeringen att den rört i denna fråga, och särskildt gäller detta för kronprinsens vidkommande, som, hvad orsaken än måtte hafva varit till revolutionen hvarigenom f. d. konungen Gustaf IV förlorade sin tron, dock är fullkomligt fri från all skuld i denna tilldragelse och hvars rätt till tronföljden, derest den också skulle kunna dragas i tvifvelsmål på grund af någon omständighet i förbindelse med landets grundlagar, helt säkert likväl icke kan bestridas under föregifvande af någon medskyldighet i den laglige monarkens afsättning. Ur denna synpunkt tyckes mig heller ingenting kunna vara mindre välbetänkt än när han (kronprinsen

Karl Johan) för sitt och sin son prinsens vidkommande öppnar täflan med f. d. konungens familj och derigenom på visst sätt uppgifver den fasta grund, han intager i kraft af svenska folkets val genom dess i riksdagen församlade representanter.

Mylord. Stockholm den 23 mars 1815.

Den första version jag hade tillfälle att se af kronprinsens svar å ståndens adress* och hvilken kom mig till handa från en fullt vederhäftig källa, innehåller några yttranden, hvilka uteslutits vid tryckningen. Jag vill ingalunda dermed säga att de ju icke möjligen blifvit muntligen uttalade i svaret till ståndens deputation, men man har icke ansett det välbetänkt att offentliggöra dem.

Jag har äran att här bifogad tillställa eders välborenhet en uppgift på de märkligaste af dessa uteslutningar, hvilka så till vida äro kuriösa nog som de tjena att ådagalägga följderna af en noggrannare eftertanke eller andras lugnare råd på ett lifligt sinne, som också är färdigt att oförtöfvadt gifva luft åt sina intryck. Båda de utelemnade punkterna skulle kunna gifva anledning till många kommentarier.

De af Thornton omtalade uteslutningarne i kronprinsens svar å ståndens deputation gälde väsentligen följande:

På tal om Napoleon såsom "den beryktade eröfrare, hvilken hotade med att göra sig till herre öfver hela Europa", skulle ursprungligen hafva varit tillagdt "och hvars namn alltid och i trots både af hans fel och hans olyckor skall framkalla stora minnen."

Vidare: efter att hafva talat om den skandinaviska halföns nya politiska läge och uttalat sin vissa förtröstan om att de skandinaviska folken i händelse af behof skulle veta att i framtiden, lika som de så ofta gjort det i forntiden, eftertryckligt hämnas hvarje dem tillfogad skymf, skall kronprinsen ursprungligen hafva tillagt:

* Angående indragandet af f. d. konungafamiljens pension.

Af det meddelande konungen värdigats göra eder, hafven I sett hurudan fäderneslandets belägenhet är. Vi fordra också samma vördnad för våra rättigheter som vi visa för andra nationers. Sedan vi med norska trupperna hafva en armé på öfver hundra tusen man, äro vi också tillräckligt starka för att kunna försvara vår rätt. Alla folken önska att få förblifva i åtnjutande af fredens välgerningar. Om emellertid deras förhoppningar skulle komma att gäckas, om kriget åter skall släppas löst öfver verlden, kunna vi dock hoppas att det skall blifva fjerran från oss. Men vi glömma aldrig, att det bästa sättet, hvarpå man kan bevara freden, är att alltid befinna sig i fullt stridsfärdigt skick.

-

Mylord. Stockholm den 20 april 1815.

Under de senaste fyra dagarne har jag ur en förtrolig källa, hvilken jag anser mycket väl underrättad, ehuru jag icke obetingadt vill gå i borgen för den samma, erfarit att kronprinsen af Sverige mottagit ett bref från Bonaparte efter dennes ankomst till Paris.* Min sagesman uppgifver också att brefvet i fråga, efter att hafva påmint kronprinsen om hans egenskap af fransman och Bonapartes *compagnon d'armes*, lemnar en utförlig redogörelse för denne senares nu varande politiska uppfattning. Det heter, att han hade trott verlden mogen för det politiska system han fordom följde gent emot Europa; han fann emellertid att han misstagit sig, och önskade han nu att slå in på en annan väg samt söka att befordra Frankrikes väl på grundvalen af Paris-fredens principer. Slutligen säges brefvet föreslå att kronprinsen af Sverige, eller mera egentligt uttryckt den svenske konungen, måtte till befordrande af detta ändamål åtaga sig att blifva medlare mellan de allierade suveränerne och Bonaparte.

Säkert är, att två personer nyligen ankommit hit från Paris, hvarifrån de afgingo de sista dagarne i mars, och jag tror att båda medfört depescher för här varande regeringen. Men jag känner icke mera om saken än hvad jag redan haft äran meddela eders välborenhet, och får jag lemna åt eders välborenhet att, derest förhållandet härmed framdeles verkligen skulle komma

* Från Elba under de hundra dagarne.

att bekräftas, sjelf godhetsfullt döma om den tystnad man i detta fall iakttagit mot mig och, enligt hvad jag tror, äfven mot de öfriga allierade makternas ministrar.

Saken i och för sig är helt säkert ingalunda omöjlig, icke heller är den stridande mot Bonapartes karakter, sådan denna alltid visat sig, eller med det sätt att gå till väga han för närvarande tyckes hafva valt. Att man här kommer att afslå hans anhållan, har jag icke den ringaste anledning att betvifla, lika litet som att landet ju icke kommer att visa sig troget de åtaganden, som binda det vid de allierade makterna. Men jag måste fästa eders välborenhets uppmärksamhet på att den uppfattning kronprinsen sjelf och ännu mera hela hans omgifning hyser, ingalunda innebär någon förtröstan på den kungliga familjens återställande i Frankrike, och vare sig nu att detta har sin grund i några bestämda underrättelser man erhållit från Frankrike eller endast i partiens hemliga önskningar och åsigter här på platsen, så pekar den rådande meningen dock mera i riktning mot republikens återupprättande eller åtminstone till monarkiens återställande i prinsens af Orleans person, med understöd af det republikanska partiet. Af denna idé tyckes kronprinsen helt och hållet vara intagen till trots för de ändrade tidsförhållandena och de helt olika känslor, af hvilka det franska folket nu är intaget — ehuru det väl får medgifvas, att en jakobinsk klick med en guillotin i spetsen för sig i sjelfva verket högst obetydligt skiljer sig från ett dylikt parti, verkande genom en militärdispotism såsom sitt medel.

Den 17 inträffade här i hufvudstaden en kurir från Wien, medförande depescher från M. de Löwenhjelm upp till den 6 d:s med underrättelse om det mellan de förnämste suveränerne den 23 sistlidne undertecknade fördraget och enligt hvad jag förmodar, med begäran om instruktioner från den här varande regeringen angående dess biträdande af fördraget.

Följande dagen träffade jag grefve von Engeström och hade han då godheten att meddela mig det hufvudsakliga af underrättelserna, hvarjemte han senare, enligt åläggande af kronprinsen, muntligen försäkrade mig om Sveriges fasta tillslutning till de allierades sak.

Han nämnde äfven om det anbud hans danska majestät gjort rörande en truppstyrkas lemnande till den gemensamma sakens tjenst, förutsatt att Danmark blef tillfredsstäldt i fråga om svenska Pommern eller af de allierade erhöll garanti mot ett svenskt infall från denna sida. När grefve von Engeström omtalade detta, tillade han att jag kunde försäkra mitt hof att Danmark icke skulle hafva något att frukta af svenskarne och att denna makt derför också med full trygghet i detta afseende kunde lemna huru stor truppstyrka som hälst.

Jag fruktar att eders välborenhet kommer att finna frågan om svenska Pommern utgöra ett betänkligt hinder för sammanslutningen i norden, och torde det vara ytterst vigtigt att denna fråga blir slutligen ordnad, innan några andra arrangement vidtagas. — — —

(Hemligt.)

Mylord. Stockholm den 28 april 1815.

Oaktadt alla försök har jag dock icke varit i stånd att utröna hur pass tillförlitlig den uppgift kan vara om att kronprinsen skulle hafva mottagit vissa förslag från Bonaparte, hvilket jag hade äran omtala för eders välborenhet i min depesch n:r 22. Sedan jag mottagit grefve von Engeströms bref af den 20 d:s med bifogade meddelandet från Bruxelles, var jag först benägen antaga att min sagesman med några variationer grundat sina uppgifter på meddelandena i detta bref; men grefve von Engeström förklarar sig hafva mottagit detta meddelande den 19 på morgonen, och detta måste äfven hafva varit förhållandet i följd af ordningen för postens ankomst hit från kontinenten, under det den ofvan omförmälda uppgiften kom mig till handa den 17 dennes på morgonen och blifvit känd för min sagesman åtminstone dagen förut. Öfver hela denna affär hvilar derför en hemlighetsfullhet, som jag ännu icke förmått genomtränga.

Vare sig saken nu verkligen har någon grund eller icke, är det dock långt ifrån min afsigt att vilja för eders välborenhet antyda att kronprinsen af Sverige skulle hafva några tankar på att inlåta sig i hemliga underhandlingar med Bonaparte eller öfvergifva den sak, till hvilken Sverige en gång slutit sig. Hans

personliga ärelystnad, hans politiska intressen så väl som hans enskilda känslor göra honom alla lika mycket till en motståndare af den nu varande inkräktaren, och af hans lynne och karakter drager jag den slutsatsen att få äro de, som skulle känna sig olyckligare än han, om förhållandena hindrade honom att i denna strid taga den framstående andel hvartill han anser sig berättigad. Men detta hans lynne och denna hans karakter göra honom mera än någon annan till ett föremål för de hemliga agenternas stämplingar och frestelser, och bland dessa agenter får man kanske äfven räkna åtskilliga medlemmar af hans egen familj i Paris, likasom jag också anser mig böra nämna för eders välborenhet att de få fransmän, som här tillhöra hans närmaste omgifning och bland hvilka några hafva ett betydligt inflytande öfver honom, alla äro af det allra värsta slags folk, oböjliga i sin opposition mot kronprinsens politiska planer, så långt dessa sammanfalla med de allierades, och färdige att begagna sig af hvarje yttring af nedslagenhet, missnöje eller afundsjuka (hvartill de närvarande förhållandena gifva så riklig anledning) för att ingifva prinsen misstankar, undergräfva hans förtroende, derest han skulle hysa något sådant, till de allierades känslor samt att leda honom öfver till Frankrikes sida. Jag erfor för någon tid sedan från fullt tillförlitligt håll (det var då icke längre nödvändigt att besvära eders välborenhet dermed) att den mest betydande bland desse, hans förtrogne sekreterare öfverste Camps 1813, under min bortavaro härifrån i Köbenhavn till sammans med general Hope och då äfven baron Wetterstedt och M. de Suchtelen voro frånvarande, nära nog hade lyckats förmå kronprinsen att genom Vandamme i Hamburg göra Bonaparte hemliga anbud. H. k. h. erkände sjelf sedermera detta för min sagesman med ett beklagande af sin svaghet att hafva låtit påverka sig i ett ögonblick af hastig uppbrusning. Jag har sedermera hört, att dessa personer tillitsfullt försäkra att om Vandamme den gången hade användt hemliga agenter i stället för att, som han gjorde, sända en *commissaire de guerre* med öppna bref, kronprinsen skulle kunnat vinnas för en separatfred med Bonaparte: och äfven senare, under det frågan om den franske kuriren nu varit på tapeten, har en af dessa personer, hänsyftande på den omständigheten att den franske kuriren blifvit utvisad från Köbenhavn, yttrat till

M. de Rumigny: *n'importe; il viendra à vous et à d'autres sous peu des emissaires secrets.* (Gör ingenting; inom kort skola nog hemliga utskickade komma både till er och till andra.)

Eders välborenhet kan väl icke tro, att jag af det uppförande personer i prinsens omedelbara närhet lägga i dagen, skulle draga den slutsatsen att han sjelf är på något som helst sätt fiendtlig stämd mot den allmänna saken. Deremot beklagar jag verkligen på det djupaste att dylika personer äro till hands för att begagna sig af svagheten och retligheten i ett lynne sådant som kronprinsens, och jag är ytterst angelägen att för eders välborenhet framhålla nödvändigheten af att alla de allierade och deras ministrar organisera den strängaste polisuppsigt med afseende på hemliga agenter, föregifna köpmän, hotellvärdar och kammartjenare, hvilka utan misstankar och helt säkert utan att blifva undersökta färdas midt igenom de allierades arméer och de af dem besatta fästningarna. Dylika personer kunna närmast tänkas blifva hitsända eller afsända härifrån till Frankrike med bref från de personer, om hvilka jag här talat, och jag skall taga mig friheten att vid detta tillfälle framhålla detta ännu utförligare i mina bref till sir Charles Stuart.

(Utdrag.) Stockholm den 5 maj 1815.

— — — Jag har erhållit kännedom om en tilldragelse, hvilken, ehuru jag icke anser den i och för sig vara af någon synnerligen stor vigt, dock i alla händelser är ganska betecknande och antydande ett omslag i kronprinsens tänkesätt.

Redan innan jag träffade grefve von Engeström hörde jag nämligen förliden söndag omtalas, att de hos kronprinsen anstälde franske officerarne — en af dem, hans förtrogne sekreterare och adjutant öfverste de Camps, den andre, hvars namn är Flichet en "stallmästare" med majors rang — plötsligt beslutit sig för att återvända till Frankrike i afsigt att tjena under Bonaparte. Vare sig detta är med eller utan kronprinsens samtycke, gifver dock händelsen i alla fall anledning till misstankar, och jag bör kanske äfven nämna för ers välborenhet, att då Louis XVIII genom ett edikt återkallade alla i utländsk tjenst varande franske officerare till Frankrike, kronprinsen vände sig till M. de Rumigny med en

anhållan att han måtte hos den franska regeringen utverka denna förordnings supenderande för ett års tid i fråga om dessa båda personer samt äfven göra en anhållan om högre rang för dem. Nu gå de emellertid att med eller utan kronprinsens samtycke tjena under inkräktarens fanor. Jag har redan underrättat sir Charles Stuart i Bruxelles om detta förhållande, och huru som helst skall jag alltid betrakta det såsom en stor fördel att de icke längre äro till finnandes här i landet. De hafva ännu icke anträdt sin resa.

P. S. Den 6 maj. Det är alldeles visst, att de personer, om hvilka jag här ofvan talat, inom kort afresa till Frankrike, och då de möjligen kunna medföra bref eller chiffer för en blifvande korrespondens, men deremot sannolikt inga muntliga meddelanden, vore det särdeles lämpligt att de måtte blifva på det noggrannaste undersökta och äfven anhållna.

Frankrike.

1.

Regeringsförändringen i Sverige 1809. Hertig Karl, anropande Napoleon och Alexander. — Svar från Napoleon. — Beskickning till Petersburg. — Baron Lagerbjelke om stämningen efter revolutionen. — Reflexioner öfver Sveriges förlust af Finland (ur en anonym handskrift i franska utrikes dep.) — M. de Suremain till hertigen af Bassano om sin tjenstgöring hos Karl XIII. — Karl XIII till Napoleon. — Grefve Essen och baron Lagerbjelke om återsändandet af svenska krigsfångar. — Napoleon till Karl XIII om utbyte af ordensdekorationer.

Hertig Karl till kejsar Napoleon.

Stockholms slott den 17 mars 1809.*

Min herr bror.

Kriget, som ödelägger Europa, har alltför länge utmattat Sverige för att detta land ej slutligen skulle längta efter fred och lugn och då regeringstyglarne nu lagts i mina händer, anser jag det som en af mina första pligter att arbeta derpå. Det är i denna afsigt jag förtroendefullt vänder mig till eders kejserliga majestät såsom innehafvaren af det största inflytandet i de underhandlingar jag önskar öppna, öfvertygad att edra fredliga tänkesätt först skola förmå edra bundsförvandter att sluta det krig de föra mot mitt land. Jag ber eders majestät tro på rättskaffensheten i mina afsigter så väl som på den högaktning med hvilken jag är min herr brors

Eders kejserliga och kungliga majestäts tillgifne broder

Karl.

* Att samma tidehvarf och samma tilldragelser komma att flere gånger passera revy, ligger i sakens natur, såsom anmärkts redan i förordet till engelska afdelningen.

Kanslipresidenten baron Ehrenheim till franske utrikesministern.

Stockholm den 17 mars 1809.

Herr grefve.

Sedan de sista händelserna lagt regeringstyglarne i hans kungliga höghets, hertigens af Södermanlands händer, såsom Sveriges regent, ligger intet h. k. h. närmare om hjertat än att kunna skänka fred åt sitt fäderneslands och för att i den afsigten komma i direkt underhandling med Frankrike har h. k. h. anförtrott mig äran att vända mig till eders excellens för att erhålla pass för en underhandlare, som utan uppskof skall sändas till Paris. Såsom en förberedelse till allmän fred har Sverige begärt vapenhvila af sina grannar i hopp om att Frankrike såsom hufvudparten i dessa underhandlingar måtte först vilja visa sina fredliga afsigter.

Jag har äran här innesluta ett egenhändigt bref från h. k. h. hertigen regenten till h. maj:t kejsaren jemte en kopia till eders excellens. Jag ställer till ert eget val om ni vill hafva godheten att sjelf draga försorg om detsamma eller om ni anser det bättre att låta det framkomma till sin höga bestämmelseort genom öfverste Suremain, h. k. h:s förste adjutant, öfverlemnaren af denna skrifvelse.

- - -

Hertig Karl till ryske kejsaren.

Kopia af ett egenhändigt bref från h. k. h. hertigen regenten till h. maj:t ryske kejsaren, dateradt den 18 mars 1809.

Min herr broder och kusin.

Det olyckliga krig, som skilt de två hofven, syntes ännu ej få ett slut efter att ha kostat så mycket blod, då ändtligen en kris nyss satt svenska regeringen i tillfälle att sluta fred och att återställa lugnet i Norden.

Djupt rörd af mitt fäderneslands ställning och med hjertat sönderslitet af den yttersta nöd, hvartill den samma nödvändigt måste föra, har jag samtyckt att sätta mig i spetsen för denna regering, ej af fåfänga, ej af andra intressen, det bedyrar jag inför Gud, än för att göra allt till att återskänka inre och yttre lugn åt ett land, vid hvilket jag är fästad med de heligaste band.

Det är i dessa rena afsigter jag vänder mig till eders maj:t med det mest berättigade och starka förtroende till edra fredliga tänkesätt. Jag har redan tagit de mått och steg jag ansåg dermed enliga i det jag afskickar en kurir till Paris med anbud att först öppna underhandling med franske kejsaren såsom den förnämsta krigförande makten, och jag föreslår följaktligen eders maj:t icke blott en vapenhvila tills vidare, på alla krigiska punkter, utan äfven afsändandet af en ackrediterad person till S:t Petersburg för att börja underhandlingarna i afvaktan på samstämmighet emellan Ryssland och dess bundsförvandter.

Alla de trängande omsorger, som i detta ögonblick öfverhopa mig, skola oföränderligt koncentreras mot fredens mål. Den inre ordningen är fullkomligt återställd och skall kraftigt upprätthållas. Konungens person och hans familj skall behandlas med all möjlig vördnad såsom nationens ära det kräfver under den kungliga maktens suspension. Ständerna äro sammankallade enligt konungarikets grundlag och med den sansade energi och den brinnande önskan för det allmänna bästa, som redan öfverallt visa sig, hoppas jag komma till det helsosamma mål jag föresatt mig, isynnerhet om jag, såsom jag smickrar mig, får räkna på eders maj:ts fredliga och försonliga tänkesätt. *Karl.*

Hertig Karl till Napoleon.

Stockholms slott 29 mars 1809.

Min herr broder.

Omedelbart efter afsändandet af det bref, jag hade äran ställa till eders kejserliga maj:t, den 17 dennes, såg jag småningom alla de faror utveckla sig, hvilka sannolikt skulle fört mitt fädernesland till fullständig undergång, utan denna förändring i regeringen, som nyss inträffat. En rysk här hotade redan hufvudstaden, medan andra afdelningar framträngde i landets aflägsnare landskap. Dessa hotande trupprörelser i förening med förslag om en separatfred, som framställdes af de ryska generalerna förmådde mig att af alla ryssars sjelfherskare begära afsändandet af en ackrediterad person till S:t Petersburg för att der öppna underhandlingar om fred, och fiendtligheternas upphörande blef deraf första resultatet. Men allt detta vore ej till-

räckligt för den vigtiga sak, jag satt mig före, om jag ej finge räkna på eders kejserliga maj:ts bevågenhet, och då jag i mitt sista bref vände mig till eders maj:t såsom hufvudparten i de underhandlingar jag önskade öppna, var det min önskan då som nu, att i eder finna ett stöd och en medlare, öfvertygad, att Sveriges intressen, som alla tider respekterats af eders kejserliga maj:t, aldrig kunna blifva likgiltiga för en högsinnad suverän, åt hvilken försynen anförtrott så många folks öden. Det folk jag styr är värdt en lycklig lott, värdt att icke duka under för tilldragelser lika stridande mot dess intressen som mot landets allmänna önskningar. Det eger ännu allt det mod och den viljekraft, som sedan århundraden gjort dess öde så intressant för Frankrike. Dessa förenade bevekelsegrunder låta mig hoppas, att eders kejserliga maj:t skall vilja medla hos sina bundsförvandter på det att fred mellan Sverige och Ryssland å ena sidan och med Danmark å den andra måtte komma till stånd i Paris eller vid eders kejserliga maj:ts residensort. Denna samtidiga underhandling skulle låta mig hoppas allt af eders kejserliga maj:ts mäktiga bemedling och det är för att upphinna detta mål och för att bespara mig en enskild underhandling med Ryssland, hvilken de hastigt vexlande tilldragelserna kanske skulle göra oundgänglig utan eders kejserliga maj:ts mellankomst, som jag ber eder utfärda lika lydande ordres till eder ambassadör i S:t Petersburg, hertigen af Vicenza och till eder minister vid hofvet i Köbenhavn.

Öfversten grefve Rosen, kapten vid mitt lifgarde och tjenstgörande hos mig sedan 25 år, skall hafva äran öfverlemna detta bref till eders kejserliga maj:t. Han åtnjuter med rätta hela mitt förtroende och det är just af detta skäl jag valt och anförtrott honom ett enskildt och ömtåligt meddelande, som lifligt intresserar mig. E. K. M. skall härigenom inse hur uppriktigt jag handlar mot eder och hvilket hopp jag grundar på edert välvilliga intresse för mitt fäderneslands framtida lycka. Jag ber eders kejserliga maj:t sätta fullkomlig tro till allt hvad grefve Rosen kommer att å mina vägnar framställa. Han åtföljes af min adjutant, löjtnant Björnstjerna, en ung officer som jag uppfostrat och hvilken utmärkt sig i sista fälttåget i Finland. Om E. K. M. tillåter det, skulle jag önska, att han finge stanna hos

eder för att för mig rapportera de stora tilldragelser, som äro i görningen. Angående grefve Rosen skall han snart, jag vågar åtminstone smickra mig dermed, medföra till mig det svar, eders maj:t täckes gifva mig. *Karl.*

Napoleon till hertig Karl.

Paris 12 april 1809.

Min broder.

Jag har mottagit ers kungliga högbets bref af den 17 mars. Ni har icke misstagit er, då ni förlitade er på min önskan att se Sverige lyckligt, lugnt och i fred med sina grannar. Hvarken Ryssland, Danmark eller jag hafva gerna bekrigat Sverige; vi hafva tvärtom gjort allt för att undvika de olyckor, som voro lätta att förutse. Jag har skyndat mig att underrätta dessa hof om e. k. h:s uppsåt. Jag smickrar mig med att deras tänkesätt skola öfverensstämma med mina, och jag hoppas, att det blott skall bero af oss, om Sverige återskänkes lycka och lugn. Så snart jag inhemtat mina bundsförvandters afsigter, skall jag meddela dem för ers kungl. höghet. Emellertid må ni icke hysa några tvifvel om den aktning er nation ingifver mig, om den välfärd jag önskar den och om de känslor ers höghets dygder och karakter för länge sedan väckt hos mig.

Eder tillgifne broder Napoleon.

Baron Stedingk till hertigen af Vicenza.

April 1809.

Med anledning af att Rysslands kejsare sändt kammarherren Alopeus till Stockholm för att komplimentera hertigen regenten, har h. k. h. ansett sig böra besvara denna beskickning genom att till S:t Petersburg afsända baron Schwerin, konungens förste stallmästare och stormästare inom hans orden. Han har bedt mig såsom sin gamle vän att gifva honom ett introduktionsbref till eders excellens; och har jag så mycket hellre lånat mig till hans begäran, som jag derigenom finner ett nytt tillfälle att vända mig till eders excellens rörande en sak, som i detta ögonblick upptager hertigen-regentens hela omsorg.

Eders excellens vet utan tvifvel redan att den vapenhvila mellan Sverige och Ryssland, som är så nödvändig för att förbereda underhandlingarna till en allmän fred, har ännu icke kunnat öfverenskommas. Herr Alopeus har här erhållit ett förslag till vapenhvila, hvaraf baron Schwerin eger en kopia, som han skall meddela eders excellens. Ni kan döma huru mycket de föreslagna vilkoren bära prägeln af uppriktigheten hos våra fredliga afsigter; ni skall säkerligen värdera det skäl som föranledt oss att undvika att deri nämna England, såsom främmande för fredsverket. Innan sjöfartens öppnande tilläte oss att rädda de svenska handelsfartygen som befinna sig i Englands hamnar, skulle en öppen brytning med Storbritannien lemna all svensk egendom åt ett oundvikligt beslag. Denna brytning skulle således kostnadsfritt öka Frankrikes fienders tillgångar och blefve alltså derigenom lika skadlig för dess intressen som för Sveriges.

Refererande mig till hvad jag hade äran underrätta eders excellens genom mitt bref af den 18 mars, ber jag eder bistå Sveriges intressen hos h. maj:t ryske kejsaren genom att medverka till åstadkommande af vapenhvila och isynnerhet genom att söka afböja alla åtgärder för påskyndandet af en separatfred, innan vi kunnat inhemta kejsarens, er höge herres tänkesätt. Sverige är alltför vant att vänta allt af Frankrike, för att det ej under nuvarande omständigheter skall lifligt fästa sig vid detta tröstande hopp. Då hertigen-regenten nu finner sig i tillfälle att följa en med sina verkliga intressen mera öfverensstämmande politik, hoppas han att hos kejsar Napoleon återfinna de tänkesätt från hvilka denne suverän blott med saknad afstått. Sådan är här den allmänna förväntan och eders excellens känner för väl mina personliga tänkesätt för att icke tro, att jag uppriktigt delar densamma.

Baron Schwerin skall, efter hvad jag hoppas, få tillfälle att delgifva eders excellens allt som angår hans mission, och om såsom jag önskar tro, ni vill lemna hertigen ert bistånd genom er bemedling, skall Sverige se det förtroende förverkligas som det hyser till kejsarens er herres mellankomst, och eders excellens skall dela den lifliga tacksamhet, som hvarje rättsinnig svensk blir skyldig eder herskare.

Baron Lagerbjelke till hertigen af Champagny.

Stockholm 14 maj 1809.

Herr grefve.

Den för Sveriges framtida öden vigtiga händelse, som nyss här timat, bereder mig ett gynsamt tillfälle att få äran vända mig till ers excellens och meddela eder, med det uteslutande, förtroende, hvilket alltid skall förblifva oskiljaktigt från mina officiela förbindelser, de förnämsta omständigheterna rörande de inre angelägenheternas nuvarande tillstånd i Sverige. Det allmänna intressets sträfvan till ett enda vigtigt mål, den enhälliga önskan, som förberedde och slutligen åvägabragte en förändring i rikets regering, hafva också visat sig på det mest i ögonen fallande sätt i de första åtgärder, som vidtagits af nationens representanter. Efter en noggrann granskning af hela vidden af de olyckor, för hvilka Sverige varit utsatt, hafva de af allt sitt hjerta slutit sig till hertigen regentens person, hvilken nu som förr icke misströstar om statens räddning.

Riksdagens förfaringssätt har följaktligen varit lugnt, men kraftigt och bestämdt, så väl hvad beträffar tingens gamla ordning, som den hvilken bör efterträda densamma. Detta allmänna tänkesätt hade den 10 dennes ett tillfälle att uttrycka sig på det bestämdaste. Vid en sammankomst af rikets ständer lät h. k. h. hertigen regenten uppläsa konungens frivilliga tronafsägelseakt. Den antogs, ehuru ständerna på samma gång förklarade den öfverflödig, emedan statens största intressen i alla fall föreskrefvo denna åtgärd hvars tillämpning ständerna äfven utsträckte till konungens efterkommande. Aldrig hade rösterna fallit mer enhälliga. Den ovilkorliga nödvändigheten af den strängaste enighet hade så intagit alla sinnen, att icke *en enda röst* höjde sig till förmån hvarken för konungen eller hans dynasti, hvars rättigheter annulerades af en församling af mer än tusen deputerade, adel, prester, borgare och bönder. Konungens och hans sons afsättning kommer emellertid att icke inverka det minsta på det hofsamma sätt, hvarmed de hittills behandlats. Den ädelmodiga och lojala nationen skall veta att visa olyckan den aktning som den alltid ingifver, och längtar blott efter det ögonblick, då den olycklige fursten skall långt bort från detta land och i skötet af sin familj finna den lycka och ro, som han under sin regering

ej förstått att skaffa hvarken sitt land eller sig sjelf; och hertigen regentens tänkesätt tjena i detta afseende såsom rättesnöre för hela folkets.

Ständernas otvetydiga votum, den allmänna opinionen, det behof man allmänt känner af en kraftig och bepröfvad hand för förvaltningen af rikets angelägenheter, bestämma redan på det mest afgörande sätt kronan åt hertigen-regenten. Om h. k. h. icke sjelf velat uppskjuta ögonblicket för sitt utropande, genom att anvisa ständerna några ovilkorliga ändringar i de rådande grundlagarne, hvilka först borde godkännas och genom att förklara, det han ej ville mottaga konungavärdigheten, innan denna reform blifvit fullt genomförd, skulle otvifvelaktigt h. k. h:s tillträde till tronen egt rum omedelbart efter det konungen och hans efterkommande förklarats afsatta. Men hans grymt sårade hjerta satte sig emot denna brådstörtade åtgärd och hertigen har, i det han en tid uppskjutit sitt utropande till konung, gifvit sina undersåter ett exempel på finkänslighet och moderation, som icke skall gå förloradt för dem.

Det är icke frågan om någon omskapelse af våra grundlagar, man skall endast söka att från dem aflägsna hvad en dyrköpt erfarenhet under de sista tiderna visat vara skadligt för statens sanna intressen. Konungamakten skall upprätthållas sådan den var före alla inkräktningar, folkrepresentationen och ständernas rättigheter bibehållas som fordom, likaså de olika samhällsklassernas privilegier. Den ministeriella ansvarigheten och finansiella förvaltningen skola ordnas på en fast grund och på ett sätt, som står i nära sammanhang med den verkställande makten. Hertigen-regenten, som påyrkat riksdagens konstitutionella arbeten, skall noggrant öfvervaka dem och enligt alla sannolikheter kommer detta arbete icke att vara mer än på sin höjd fjorton dagar; under denna korta mellantid skall h. k. h. fortfarande utöfva konungamakten i hela dess utsträckning. Då denna angelägenhet väl är slutad, är det att förmoda, det hertigen skall gifva vika för ständernas och nationens önskan och emottaga konungakronan. Hans första omsorg skall då blifva att till hans maj:t kejsaren skicka några personer, åt hvilka han skänkt hela sitt förtroende, med den dubbla missionen att förkunna för fransmännens höge kejsare hans tillträde till kronan

och för att å Sveriges vägnar sluta en definitiv fred med Frankrike och' med den af dess bundsförvandter, som skulle samtycka att anförtro honom omsorgen om sina intressen. Excellensen baron Essen, en af rikets mest framstående herrar och kavallerigeneral kommer att blifva den person, med hvilken jag skall dela äran att uppfylla det första af dessa uppdrag, och den lifliga tillfredsställelsen att arbeta på det andra. Jag vet ej, om ers excellens låtit utfärda de pass, som begärdes i baron Ehrenheims depesch af den 17 mars och om de skola komma oss tillhanda här eller annorstädes genom bemedling af h. kejserliga maj:ts minister i Hamburg eller Köbenhavn, men i händelse en dylik åtgärd ännu icke vidtagits, tager jag mig friheten föreslå eder att anförtro dessa pass för oss och vår svit antingen åt den franske befälhafvande generalen i Stralsund, (dit vi ämna resa sjövägen) eller åt h. k. maj:ts minister i Berlin.

Herr Arfvidson, major vid gardesregementet till häst är utsedd till äran att öfverlemna detta bref åt ers excellens. Alla denne officers önskningar skulle uppfyllas, om han kunde hoppas, att genom ers excellens' godhet få bli presenterad för kejsaren, hvilken önskan han delar med alla svenskar.

Baron Lagerbjelke.

Hofkansler, chef för h. svenska maj:ts utrikesdepartement.

Betraktelser öfver Sveriges fred med Ryssland.

10 maj 1809.

Svenska regeringens första tanke har varit att kasta sig i armarne på h. m. franske kejsaren, öfvertygad om, att Sverige blott af hans höga vilja kan hoppas på sin integritet och sitt bestånd såsom oberoende nation.

Tvifvelsutan har Sverige så mycket mer kunnat öfverlemna sig åt detta ljufva hopp, som h. m. kejsaren i sina lika storartade som välvilliga planer ofta värdigats förklara att det var med ledsnad han grep till vapen mot en nation, hvilken sedan många sekel varit Frankrikes trogna bundsförvandt.

Alldenstund kriget såg sitt slut vid Finlands intagande af de ryska härarne, kommer frukten deraf tvifvelsutan att blifva mer eller mindre smärtsamma afträdanden å Sveriges sida.

Kanhända skulle det icke skada att kasta en blick på den ställning, hvari Norden kommer att befinna sig enligt de olika bestämmelserna i denna blifvande fred och att isynnerhet betrakta hvad betydelse det ligger i afträdandet af hela det svenska Finland, ett afträdande som redan satts i fråga.

Med en utsträckning motsvarande tredjedelen af Tyskland har Finland likväl blott en million innevånare, af hvilka i fredstid ungefär 22,000 man utgöra den beväpnade styrkan, men hvilken i krigstid genom konskriptionen kan uppdrifvas till 50,000 man.

Finnens medfödda tapperhet tillika med hans vana, att uthärda mödor och försakelser, en följd af markens ofruktbarhet, gör honom till en ypperlig soldat, hvilken framförallt eldas af detta urgamla hat till allt hvad ryskt heter, som med rätta grundar sig på de otaliga barbariska handlingar, hvilka ryssarne begått under alla föregående krig såväl som under det närvarande.

Finlands produkter i jern, koppar, timmer, tjära, talg etc. gifva det en betydande roll i Sveriges allmänna handel och inkomsterna från denna provins belöpte sig till en tredjedel af hela statens.

En del af Sverige och hufvudstaden isynnerhet, tager från Finland en stor del af sina matvaror och nästan allt bränsle (?) en sak af stor vigt i detta stränga klimat; förlusten af Finland skulle således göra Stockholm skattskyldigt under Ryssland, liksom denna stad äfven militäriskt skulle befinna sig i dess våld till följd af granskapet med Åländska skärgården, hvilken naturligtvis måste dela Finlands öde, ehuru den geografiskt sedt icke utgör någon del deraf.

Sverige, som efter förlusten af omkring fjerdedelen af sin befolkning och tredjedelen af sina inkomster, måste se sig hänvisadt till ett beständigt försvarstillstånd, skulle erbjuda Ryssland en ofantlig sträcka uppifrån Torneå, lätt tillgänglig och omöjlig att befästa; ett enda försök att lyckas deruti skulle till och med medföra ruinerande kostnader utan att skydda Sverige mot ett fullkomligt beroende af Ryssland.

Om ryske tsaren sedan utöfvade sitt inflytande öfver Danmark liksom öfver Sverige, skulle han då icke blifva Nordens ende beherskare?

Skulle icke den ryska handeln i Norden, som fördubblats genom Finlands förvärfvande, bli ett nytt skäl för Ryssland att öppna sina hamnar för engelsmännen? Och skulle icke tillväxten af dess resurser till sjös gifva det oinskränkt herravälde på Östersjön?

Ligger denna Rysslands tillväxt i Frankrikes intresse, kan det vara förenligt med dess intresse att Sverige, som ensamt bjuder Ryssland spetsen i Norden, befinner sig i detta tillstånd af beroende och politisk ringhet?

Har Frankrike öfvergifvit, har det för alltid uppoffrat sin gamla bundsförvandt, denna bundsförvandt som fordom i förening med detsamma slog just dessa tyskar, hvilka nu fly undan för de franska örnarne? Jag vågar tro motsatsen. Alla kejsar Napoleons önskningar och tankar bära den storartade prägeln af hans sträfvan för mensklighetens och de europeiska folkens lycka.

Kejsaren skall icke tillåta, att en tapper och upplyst nation förtrampas af en fiende, hvilken alltjemt för med sig det asiatiska barbariet som han endast till det yttre afskuddat sig och hvars regering icke endast utpinar marken utan äfven det folks andliga egenskaper, öfver hvilket den herskar. Upprätthållet af hans höga händer, skall Sverige tvifvelsutan få skåda den dag, då det skall förunnas att betala sin befriare sin tacksamhetsgärd.

Fastän jag står allt för fjerran för att djerft blicka in i framtiden, skall det kanhända likväl tillåtas mig att förutsäga den tid, då Ryssland, gifvande vika för Englands guld och sina giriga köpmäns råd, skall återvända till ett förbund med England. Denna tid syns tvifvelsutan långt aflägsnad på grund af den tillgifvenhet för h. m. kejsaren, som kejsar Alexander lägger i dagen; men den står icke desto mindre inom gränsen för det möjliga. Om Frankrike i så fall sökte en stödjepunkt i Norden, skulle det icke kunna bättre betjenas än af den anda, som alltid lifvar Sverige gent mot Ryssland än af modet hos en nation, som ej är van att räkna sina fienders antal och som gerna skall gjuta sitt blod för den beskyddande bundsförvandt, som ryckt den samma från afgrundens rand.

Ryssland, som redan ifrågasatt ett fullständigt afträdande af Finland, skall utan tvifvel åtminstone vilja utsträcka sina grän-

ser ända till staden Abo och länet af samma namn. — Men Åbo skulle äfven draga med sig Åländska skärgården och Åland ligger blott ett par mil från svenska kusten och 4 à 5 mil från Stockholm.

Hur vore det då beställdt med hufvudstadens säkerhet och med Sveriges öfver hufvud taget? Och hvad är då det bevändt med den fred, som köpts för de smärtsammaste uppoffringar, om den icke ens erbjuder den enda önskvärda förmånen af lugn och trygghet?

Det är således af yttersta vigt för Sverige, att hvarken Åbo eller Åländska skärgården må tillhöra Ryssland. Tvifvelsutan skall Ryssland söka att draga nytta af sina chancer för att aftvinga Sverige en partiel och förderflig fred och det är för att söka afvärja denna, som hertigen-regenten, öfvertygad om att han i kejsar Napoleons ädelmod skall finna ett stöd, har önskat att ställa dessa underhandlingar under h. maj:ts auspicier. Under en dylik sakernas ställning, är det lätt att inse, huru dyrbart hvarje ögonblick blir för svenska regeringen, hvilken med otålighet väntar ett bevis på h. maj:ts intresse och välvilja och hur lyckligt det vore om h. maj:t värdigades så snart som möjligt skicka till Sverige någon i afseende härpå befullmäktigad.

Riksdagen, som varit samlad sedan den 1 d:s för att öfverlägga om nationens vigtiga angelägenheter, skulle deri finna en ny orsak till erkänsla och kärlek till h. m. kejsaren liksom till regeringen, hvilken lemnande de stämplingar, som dess föregångare i sin falska politik tillåtit sig, återfört Sverige till det förbund med Frankrike, som förevigats i våra häfder genom århundraden af lycka och ära.

Baron Stedingk till ryske utrikesministern.

14 maj 1809.

Alldenstund h. h. hertigen-regenten förut tagit sina mått och steg för att utverka h. kejserliga maj:ts kraftiga mellankomst till främjande af hans fredsunderhandlingar med Ryssland, är det på h. höghets speciella befallning, jag har äran meddela ers excellens den yttre utvecklingen af våra förehafvanden med denna

makt, i det jag vågar tillägga de reflexioner, som sjelfva ämnet framkallar och de önskningar, som det helt naturligt uppväcker.

Ers excellens påminner sig kanhända de uppgifter jag lemnade ers exc. rörande herr Alopeus beskickningsärende hvaraf baron Schwerins afsändande härifrån blef följden. Det är med största ledsnad, jag nu finner mig nödsakad att underrätta ers excellens att resultatet af denna beskickning alls icke motsvarat de förhoppningar man bygde derpå.

Icke nog med att baron Schwerin ej beviljats audiens hos alla ryssars sjelfherskare, utan vapenhvilan, om hvilken han hade i uppdrag att öfverenskomma, har formligen vägrats och fiendtligheternas återupptagande tillkännagifvits, hvarom allt ers excellens för öfrigt kan öfvertyga sig genom att taga kännedom om inneslutna kopior, af hvilka den ena utgör h. exc. grefve Romantzoffs svar å mitt bref och den andra är en not från statsministern till baron Schwerin.

I det jag lägger dessa officiella aktstycken inför ers excellens' ögon, jemförande baron Schwerins emottagande med det välvilliga och gunstiga bemötande, som de personer, hvilka öfverförde bref från hertigen-regenten till h. m. kejsar Napoléon fingo röna vid franska hofvet, är det likväl icke min afsigt att framhålla denna kontrast på ett sätt som är ofördelaktigt för h. m. ryske kejsarens tänkesätt, hvilka för ögonblicket kunnat strida mot h. k. h:s önskningar, men hvilka visserligen åter skola förestafvas af rättvisa och ädelmod. H. k. h. känner dessutom alltför väl det goda personliga förhållandet mellan deras kejserliga majestäter af Frankrike och Ryssland för att fästa sig vid stridigheten i dessa båda höga suveräners planer. Tvärtom är det just på förtroligheten i dessa förbindelser som hertigen-regenten grundar sitt hopp om, att h. m. kejsar Napoléons bemedling, om han värdigas använda den, skall blifva så kraftig som Sveriges intressen göra det önskvärdt; och h. k. h. ser med oändlig tillfredsställelse, att dessa intressen fullkomligt sympatisera med franska kejsardömets.

Det är med eftergift för innehållet i h. kejs. maj:ts bref, dateradt den 18 april, som hertigen-regenten måst, ehuru icke utan oändlig saknad, öfvergifva hoppet om att få omedelbart under hans kejs. maj:ts ögon underhandla om treden med Ryssland.

H. k. h. har således af det enda skäl, att h. kejserliga maj:t önskat det, ansett lämpligt att göra ryska hofvet de förslag, som innehöllos i mitt bref till grefve Romantzoff.

Ers excellens anser kanske, att begäran om pass, valet af underhandlare och underrättelsen om hans oförtöfvade afresa skola skingra kabinettets i Petersburg ovisshet rörande hertigen-regentens verkliga afsigter, liksom det djupa lugnet inom Sverige och den fullkomliga endrägten i sinnena nödvändigt måste häfva alla tvifvel om den nya regeringens redbarhet.

M. de Suremain till hertigen af Bassano.

7 juni 1809.

Jag befinner mig åter i Stockholm sedan den 12 förliden månad; jag vill icke dröja längre att inhemta h. kejserliga maj:ts ordres rörande mitt vidare uppförande, och jag vågar bedja eders excellens hafva godheten tjena mig som tolk och vägvisare.

För att ni skall kunna bedöma om det är möjligt att förena mina undersåtliga pligter, min djupa vördnad för kejsaren, önskan att vara nyttig i hans tjenst, med de känslor som tacksamheten ingifver mig och de förpligtelser den ålägger mig mot en furste, som sedan 14 år hedrar mig med sin godhet, skall jag nu i korthet för eders excellens framställa sakernas nuvarande tillstånd i Sverige och min enskilda ställning.

Genom en offentlig handling af den 10 maj förklarade riksdagen konung Gustaf IV Adolf och hans arfvingar förlustiga kronan. Den 6 dennes efter vidtagandet af åtskilliga förändringar i landets grundlag, hvilkas värde endast tiden kan afgöra, utropade densamma enhälligt hertigen-regenten till konung. Hittills har stor enighet herskat mellan adeln, borgarne och presterna; endast bondeståndet har visat sig litet motspänstigt och benäget att draga fördel af omständigheterna för att inskränka de andra ståndens privilegier.

Å en annan sida bibehålla ryssarne, änskönt baron Stedingk ofördröjligen skall afresa för att underhandla med dem, en ganska hotande hållning; deras trupper äro i besittning af hela Vesterbotten och deras flotta är ganska talrik. Med den hjelp af England man måst begära och med de ansträngar Sverige trots sin

utarmning gjort för att beväpna sig till lands och sjös behöfver man dock icke frukta en invasion öfver isen nästkommande vinter. Man är lugn hvad Norge beträffar och danskarnes hat är dessutom vanmäktigt.

Efter denna korta revy af Sveriges militära och politiska ställning, öfvergår jag till hvad som rör mig personligen.

Konungen har för afsigt att utnämna mig till generaladjutant, att behålla mig som sin förste adjutant, och önskade å sin sida att jag måtte blifva den ende befordraren af en hemlig korrespondans, i händelse h. maj:t kejsaren skulle önska att hans råd, hans inflytande förblefve okända och i händelse konungen, som har det fasta beslutet att alltid handla enligt kejsarens planer, skulle vilja rådfråga honom, konseljen ovetande.

Det tillhör h. maj:t kejsaren att afgöra, om jag skall fortsätta min militära tjenst i Sverige och bruka det förtroende hvarmed konungen behagar hedra mig.* Jag har ännu inga anspråk på h. maj:ts kejsarens förtroende; det skall blifva mig ljuft att förvärfva det; så många handlingar böra likväl garantera redligheten i mitt uppförande, att jag ej borde behöfva försäkra att det alltid skall öfverensstämma med mina pligter mot min monark, hvilka, enligt konungens tänkesätt, aldrig kunna råka motsägelse mot de känslor, som fästa mig vid honom.

Jag kommer till Hamburg före den 15 juli och jag beder eders excellens att der under franske ministerns kuvert sända mig kejsarens ordres. I händelse h. maj:t skulle värdigas antaga mig såsom agent för den hemliga korrespondansen, får jag på förhand ett kreditiv som berättigar det förslag konungen befalt mig att göra derom i dag och jag finge äran att genast framföra det till eders excellens.

Det synbara målet för min resa skall vara att dricka brunn, eller kanhända att köpa ett stort och vackert gods i Schweiz, hvilket skulle tjena som tillflyktsort för Gustaf IV Adolf och hans familj, om kejsaren gillar valet af detta land. Det egentliga målet

* Kejsaren berättigar honom att stanna i svenske konungens tjenst; jag kan ännu icke besvara den andra punkten i hans bref, emedan jag ej kunnat derom inhemta kejsarens ordres, uteslutande sysselsatt, som han är, med krigiska aperationer. Dikteradt den 4 juli.
Duc de Bassano.

är dock att träffa eders excellens i Tyskland och att utan uppseende afhandla flera ämnen, om hvilka det ligger konungen om hjertat att känna kejsarens innersta tankar. Konungen hoppas att kejsaren i fortvaron af hans förbindelse med England blott skall se den mest trängande nödvändighet, och jag ber eders excellens påminna sig hvad jag hade äran säga eder i Paris, att Sverige länge måste visa sig undfallande mot England för att kunna bota sina olyckor och förblifva Frankrike en nyttig bundsförvandt.

Karl XIII till Napoleon.

20 Juli 1809.

Min herr broder.

Min uteslutande önskan att göra mig förtjent af eders kejserliga maj:ts vänskap och att handla enligt edra afsigter förbinda mig att afsända en hemlig beskickning till eders kejserliga maj:t, min generaladjutant hr de Suremain. Jag hyser stort förtroende till denne officer, som synnerligen utmärkte sig i det sista fälttåget och hvilken dessutom, sedan han bosatt sig i Sverige alltid åtnjutit min aktning och hoppas jag detta skall lända honom till rekommendation hos eders kejserliga maj:t. Han känner mina tänkesätt, min ställning, mitt rikes intressen, han skall bättre än någon kunna underrätta derom. Han skall göra det med den lojalitet, som öfverensstämmer med min karakter och hans egenskap af eders maj:ts undersåte.

Denna beskickning skall förblifva helt och hållet okänd för min ministèr, men långt ifrån att hindra våra allmänna förbindelser med Frankrike, tror jag att den skall underlätta desamma. Jag vinner äfven den fördelen att kunna helt fritt öfverlemna mig åt alla de känslor, som fästa mig vid eders kejserliga maj:t och att af eder erhålla nyttiga råd.

Under afvaktan att mina sändebud för eders kejserliga maj:t i öfliga former tillkännagifva min tronbestigning, begagnar jag mig af detta tillfälle att underrätta eder härom och att försäkra eder, att bland de skäl, som starkast gjort mig besluten att mottaga den kungliga kronan, hoppet att återställa det mest förtro-

liga förhållande mellan Frankrike och Sverige har varit ett af de mest bevekande.

Tillönskande eders kejserliga maj:t all upptänklig lycka, är och förblir jag alltid min herr broder, eders kejserliga maj:ts tillgifne broder Karl.

Stockholm den 20 juli 1809.

Grefve Essen och baron Lagerbjelke om återsändandet af svenska krigsfångar.

23 november 1809.

Undertecknade, h. maj:ts konungens af Sverige befullmäktigade sändebud, hafva äran vända sig till hans excellens, hertigen af Cadore, utrikesminister, i hopp om att genom hans excellens' välvilliga bemedling kunna utverka ett gynsamt utslag för några af sina här nedan nämde landsmän.

H. maj:t kejsaren har värdigats bevilja alla svenska krigsfångar friheten och tillåtelse att återvända till sitt fädernesland, men tre officerare kunna emellertid af helsoskäl ej för en tid begagna sig af denna h. maj:ts godhet. Dessa äro nämligen:

Öfversten grefve Mörner, konungens kammarherre.

Baron Frisendorff, löjtnant och

Herr Svensson, underlöjtnant.

Undertecknade anhålla, att hans excellens ville för dessa ofvannämde officerare, f. d. krigsfångar, utverka tillåtelse att vistas i Frankrike.

Undertecknade begagna sig af detta tillfälle att för hans excellens, hertigen af Cadore förnya försäkringarna om sin djupa aktning.

Paris den 23 november 1809.

Grefve Essen. Baron Lagerbjelke.

Karl XIII till Napoleon.

2 augusti 1809.

Min herr broder.

Då mina statsråd grefve Essen och baron Lagerbjelke nu begifva sig till Paris för att underhandla om fred mellan Sverige

och Frankrike, begagnar jag mig med ifver af detta tillfälle för att direkt vända mig till eders kejserliga maj:t. Aldrig, det tillstår jag, har jag hängifvit mig åt ett mer uteslutande förtroende, åt en ljufvare förhoppning än då jag åt E. K. M:s upplysta politik öfverlemnar mitt rikes största, nuvarande och framtida intressen. Edra känslor för Sverige hafva aldrig vexlat och under de olyckliga tider, som hemsökt mitt fäderneslaud, har eders maj:t till och med mer än en gång velat återföra det till ett fredligt system, mera öfverensstämmande med dess lycka och oberoende. Det är af er min herr broder jag väntar uppnåendet af detta mål, som är så väsentligt förbundet med mina intressen, utan att vara, såsom jag hoppas, främmande för edra egna.

Med en makt som beherskar tilldragelserna förenar eders kejserliga maj:t dessa storartade och högsinta planer för Europas lugn och jemvigt, hvilka kunna försäkra Sverige en lyckligare framtid. Måtte eders maj:t i Frankrike ännu återfinna det stöd som är så nödvändigt för dess, jag kan till och med tillägga för Nordens, oberoende, och måtte jag, i det jag återskänker mitt folk fredens välsignelser, få ännu flera skäl till den eviga tacksamhet jag hyser för eders kejserliga maj:t. Mina två sändebud ega med rätta mitt förtroende och jag ber eders maj:t bevärdiga dem med sitt. De kunna aldrig för ofta upprepa för eders maj:t det pris jag sätter på eder vänskap och eder välvilliga sinnesstämning mot det land jag styr.

Napoleon till Karl XIII om utbyte af ordensdekorationer.

Min herr broder.

Eders maj:ts plenipotentiaires hafva åt mig öfverlemnat serafimerordens dekoration, som eders maj:t skickade mig. Det är med nöje jag mottager denna underpant på er vänskap. De dekorationer af samma orden, hvilka edra sändebud nedlagt i händerna på min utrikesminister, har jag låtit skänka åt grefve Beauharnais, kejsarinnans kammarherre, åt Aldobrandini, hennes förste stallmästare och åt general Reille, min adjutant. Allt, som kan bidraga att göra de band starkare som förena oss, är och skall alltid för mig förblifva af största värde. Jag erbjuder härmed åt eders maj:t hederslegions stora kors och ställer tre

andra dekorationer till er disposition, under önskan att ni deri måtte se ett nytt bevis på den synnerliga aktning, jag egnar eder. Det är mig kärt att för eders maj:t få ånyo uttrycka denna min aktning och ber jag eder vara öfvertygad att jag alltid med nöje skall begagna mig af hvarje tillfälle att visa eder det intresse, jag hyser för eder personliga och edra staters välgång.

2.

Baron Alquier om svenska statsrådet. — Franske chargé d'affaires Desaugiers om jäsningen vid Karl Augusts död m. m. — Karl till Napoleon: om Karl Augusts död. — Nya rapporter från Desaugiers. — Kandidaturerna till svenska tronföljden: bref och depescher från Fournier, hertigen af Augustenburg, danske konungen.

Baron Alquier om några af svenska statsrådets ledamöter 1809.

H. excellens grefve Trolle Wachtmeister, justitiekansler. Han intager sedan nära 25 år denna framstående plats i staten, vid hvilken han hållit sig qvar under alla de politiska skiftningar, hvilka känneteckna denna tidrymd, genom den mest obefläckade redbarhet, genom en rättskänsla som trotsat alla prof och genom en grundlig insigt i statsärendena. Han satte sig kraftigt, ehuru förgäfves, mot missbruken af den godtyckliga makten under förmyndarregeringen och mot de förföljelser af alla slag som då utöfvades. Utan att blanda sig i politikens detaljer, har han uttalat sig för Sveriges forna förhållande till kontinentalmakterna.

H. excellens grefve Fersen, riksmarskalk. Till en början syntes icke detta namn passa för sakernas nuvarande ställning, men tiderna förändras och meningarna med dem. Grefve Fersens tillvägagående under de senaste åren har varit synnerligen hofsamt och klokt; hans gamla förbindelser i Frankrike äro nu endast hågkomster, hans sympatier i detta hänseende härrörde blott af hans personliga erkänsla och hafva dessutom icke afhållit honom från att mer än en gång rösta för fred med Frankrike. Han blandar sig för öfrigt alls icke i kabinettets ärenden. Hans egenskap som statens stordignitär gjorde hans upptagande i rådet på sin plats och särdeles lämpligt.

H. excellens baron Essen. En af rikets herrar, f. d. generalguvernör öfver Pommern, infanterigeneral. Han har gjort sig fördelaktigt känd af fransmännen efter sista kriget i Pommern. Hertigen af Trevise gjorde der hans personliga bekantskap. Hans patriotism, den fasthet i förening med värdighet som han ådagalade i sina varningar förskaffade honom snart derefter en i ögonen fallande onåd; han har lemnat privatlifvet endast för att på det mest förtjenstfulla sätt bidraga till de åtgärder, hvilka, enligt hvad man hoppas, skola pånyttföda lyckan och det allmänna lugnet i Sverige. Hans utmärkta egenskaper, hans upplysta principer, hans hållning som grand seigneur, allt detta låter en tro, att han är bestämd till förste mäklare för freden med Frankrike och dess bundsförvandter.

H. excellens baron Stedingk. En af rikets herrar. F. d. ambassadör vid ryska hofvet, infanterigeneral. Han utmärkte sig synnerligen i fransk tjenst under amerikanska kriget och förvärfvade rykte om sig såsom general under kriget mellan Sverige och Ryssland åren 1788, 89, 90. Efter freden i Werälä sändes han till Petersburg, der han stannade med några korta afbrott under en tid af nära 17 år, åtnjutande stor aktning. Hans politiska system har under alla tider varit fred med alla och tillgifvenhet för Sveriges gamla förbindelser.

H. excellens, grefve Klingspor, en af rikets herrar. Fältmarskalk, öfverståthållare öfver hufvudstaden. Han förde befälet öfver armén under sista finska fälttåget, föga kändt kanhända i utlandet. Om historien bevarar berättelserna derom, kan man ej annat än förvånas öfver detta långa och lysande motstånd af en hand full tappra män mot oändligt öfverlägsna krafter. Grefve Klingspor delar äran deraf med flera andra utmärkta krigare.

Presidenten baron Lagerheim. Minister för finanserna. Han hade lyckats bringa mycken reda i statens finanser och i åtskilliga grenar af den allmänna förvaltningen, men har sett sitt arbete förstöras genom den förgångna regimens sorgliga villfarelser; ombytet har således icke kunnat annat än vara honom mycket angenämt. Han arbetar nu nitiskt i den anda tingens nya ordning bjuder.

Baron Lagerbjelke (den äldre). Chef för den allmänna förvaltningen af sjöväsendet. En gammal militär, som gagnat i nä-

stan alla grenar af styrelsen och som haft lyckan att förtjena och förvärfva sig allmän aktning. Han lyckades komma derhän att räntorna å statsskulden i Holland, Antwerpen och Genua utbetalades med största punktlighet, ända till all samfärdsel afbröts. Hans andra funktioner hafva haft allt för mycket samband med handeln och sjöväsendet för att icke göra honom till en verksam anhängare af den fria sjöfarten.

Baron Lagerbjelke (den yngre). Hofkansler, statsminister och sekreterare vid utrikesdepartementet. Han invigdes åt arbetet såsom ännu helt ung, då hr L. nämligen vid hans maj:ts resa till St. Petersburg för att afsluta fördraget om väpnad neutralitet var med i hans svit såsom kabinettschef och uppsatte denna konvention, hvars verkningar blefvo om intet genom Paul I:s död. Alldenstund denna tilldragelse närmade Ryssland till England, begagnade sig baron L. deraf för att föreslå konungen återupplifvandet af de diplomatiska förbindelserna med Frankrike och ålades han att afhandla detta ämne med hr Bourgoing, denna makts dåvarande minister vid det danska hofvet. Följden blef att denne minister utnämdes till samma funktion vid det svenska hofvet och att generalen, baron Ehrensvärd i liknande egenskap afsändes till Paris. Under konungens resa i Tyskland 1803 och 1804 åtföljde baron L. honom och kom denne då i affärsförbindelser med hr Otto, franske ministern i München; deras ömsesidiga sympatier skulle tvifvelsutan ledt till en handelstraktat, lika förmånligt för bägge staterna, om ej missgynnande omständigheter, uti hvilka de ej hade minsta del, kommit emellan. Baron L. lemnade statsärendena kort före afslutandet af det första subsidiefördraget mellan England och Sverige 1805, då hans afskedstagande grundade sig på denna systemförändring. Han har förblifvit verksam endast till följd af de händelser som bragt regenten i spetsen för regeringen. Denna korta framställning kan vara tillräcklig för att ge en idé om hans politiska öfvertygelse. Man tror, att han är utsedd att med baron Essen dela äran att mäkla om allmän fred för fäderneslandet*.

* Förf. gifver här en karakteristik äfven af Adlersparre, men efter som den blott innehåller bekanta fakta, utelemna vi densamma.

Chargé d'affaires Desaugiers till franske utrikesministern.

1.

Stockholm den 12 januari 1810.

Ers excellens.

Den jäsning, som förorsakades af kronprinsens död, har ännu icke upphört. Plakat, hvilka alla nätter kringströs på gatorna, uppkalla svenskarne till hämd; de utpeka familjen Fersen och drottningen; polisen är beständigt på benen. De personer, hvilka i grund och botten känna det svenska lynnet, låta icke oroa sig af dessa upprorssymptomer, ehuru regeringens oskicklighet på visst sätt gifver stöd åt de misstankar, som äro upphofvet dertill.

För resten tror jag att det ligger lika mycken elakhet som oskicklighet under denna skenbara efterlåtenhet och att mer än en af regeringsmedlemmarne ser med hemlig tillfredsställelse att oppositionspartiet genom dessa misstankar utsättas för folkets hat. Allt är intriger i detta land, till och med det goda uträttas genom intriger. Partierna börja att bilda sig till nästa riksdag. Det ryska tycks vara det verksammaste; det utgöres af hertigarne af Mecklenburg Schwerin och Oldenburg. Det franska partiet, som är det minst talrika är äfven det klokaste, det väntar. Det, som sträfvar att åter uppsätta Gustaf Adolfs son på tronen skulle ej lida brist på anhängare, om dess chefer vore mindre förhatliga och om drottningen som leder det icke alltjemt vore sysselsatt med att omintetgöra verkan af sin gemåls kloka och patriotiska planer. Det var med berättigad harm man såg henne, till och med samma dag som underrättelse anlände om kronprinsens död, tre gånger begifva sig till grefve Piper, för länge sedan anklagad för förgiftningsförsök mot kronprinsen; ett förhatligt och opolitiskt handlingssätt af denna qvinna, hvilken sträfvar att såsom en verklig regentinna styra det folk, af hvilket hon gör sig föraktad. Några svenskar hafva låtit mig förstå, att det icke skulle vara omöjligt att man i hemlighet lät hemta den

lille fursten till Sverige. Detta vore väl en af de mest brydsamma händelser som omständigheterna kunde medföra. Man påstår till och med att Gustaf Adolfs svärmoder sannolikt i detta syfte underhåller en oafbruten korrespondans med drottningen och några framstående personligheter, som hon lärde känna under sin vistelse i Stockholm.

2.

Stockholm den 3 maj 1810.

Ers excellens.

Riksdagens afslutning försiggick i går med de vanliga ceremonierna. Jag beklagar, att jag icke i dag kan skicka ers excellens de tal som af de fyra ståndens talmän höllos vid foten af tronen, eller konungens svar derpå. Dessa aktstycken skola först om några dagar offentliggöras tillika med en öfversigt öfver riksdagens verksamhet, ett vidlyftigt arbete, hvars offentliga uppläsning kräfde mer än tre timmar. Diplomatiska kåren inbjöds att närvara vid ceremonien, men en obetydlig omständighet tvang mig att uteblifva. I den tryckta inbjudningsskriften som af landtmarskalken sändes till hvar och en af oss, öfverraskades jag af att bland grefve Fersens och amiral Pukes titlar finna titeln af riddare af franska orden "pour le mérite militaire". Emedan grefve Engeström hade meddelat mig, det konungen hade för afsigt att förbjuda denna orden vid hofvet, har jag ansett mig böra fästa er uppmärksamhet på den uppenbara dementi hvarmed landtmarskalken sålunda beslagit ministerns ord. Jag förklarade derför i förgår för baron Engeström, att om dessa båda herrar skulle visa sig under ceremonien dekorerade med korset "pour le mérite", skulle jag se mig nödsakad att icke infinna mig. Ministern, som sköt skulden på den gamle grefve Fersens barnslighet, försäkrade mig, att man skulle förmå denne såväl som amiral Puke att afstå från dekorationen och i går en timme före ceremonien underrättades jag genom en biljett från honom, att konungens befallning rörande denna sak nyss meddelats de båda herrarne. Morgondagen kommer att egnas åt en annan högtidlighet (serafimerordens). Diplomatiska kåren är likaledes dit inbjuden.

Dessa slags fester sysselsätta alltför mycket den lilla staden Stockholm, för att man skall kunna med ifver egna sig åt några göromål; mina depescher bära vitne derom. Jag skall försöka att fylla luckan genom att sända ers excellens resultatet af mina iakttagelser öfver hofvets och rikets nuvarande tillstånd.

3.

Stockholm den 8 maj 1810.

Ers excellens.

Svenska regeringen sysselsätter sig med att gifva baron Lagerbjelke en efterträdare, men ännu är ingen utsedd. Konungen önskar, så föllo hr von Engeströms ord, att till denna vigtiga post välja en så väl genom sin rang som sina personliga egenskaper framstående man, men olyckligtvis erbjuder vårt land få, som uppfylla denna dubbla betingelse. Vid samma tillfälle dolde icke baron Engeström sitt ogillande af baron Lagerbjelkes utväljande, hvars förtjenster, sade han, icke förmådde utplåna minnet af den rol han spelat under flera år. För resten ser ministern med oro Lagerbjelkes återkomst, alldenstund han håller denne för en intrigmakare. Han önskar återse Sverige, utlät sig ministern, men Sverige bekymrar sig icke om att återse honom; för öfrigt, tillade han, skola hans planer, som kanske kunde hafva fått fast fot för ett år sedan, nu svårligen lyckas honom. Här afstannade samtalet; men jag vet, att baron Lagerbjelke smickrar sig med att få efterträda Engeström i utrikesdepartementet.

H. k. h. kronprinsen bereder sig till en resa till de sydliga landskapen. Under sin vistelse i Skåne skall han sammanträffa med sin broder, prinsen af Augustenburg-Sonderburg. Han hade först, säger man, lust att utsträcka sin resa ända till Köpenhamn, men han uppgaf sedan denna plan.

Handlandena i Göteborg ha förberedt en mängd skeppsladdningar af landets produkter, för hvilka de nu endast vänta licenser. Hr Yvon, en fransk grosshandlare, som sedan länge etablerat sig i denna stad, der han utöfvat en konsuls myndighet, har af mig begärt autorisation att utfärda dessa licenser. Jag har vägrat honom den, men jag ser med bekymmer, ers excellens, att flera varusändningar destinerade till Frankrike skola

fördröjas och kanske helt och hållet uteblifva, om h. maj:t uppskjuter att utnämna en konsul i Göteborg.

Jag innesluter här grefve Oxenstjernas tal inför serafimerordenskapitlet; han utlåter sig i väl afpassade ordalag om den ära h. kejserliga maj:t gjort orden genom att för sig sjelf mottaga dekorationen.

4.

Stockholm den 11 maj 1810.

Ers excellens.

H. k. h. kronprinsen afreste i förgår till Skåne. H. h. företager denna resa i det dubbla syftet att lära känna det inre af riket och att för landskapen visa sig såsom den, hvilken en gång kommer att herska öfver dem. Vid detta tillfälle anser jag lägligt att meddela ers excellens de iakttagelser jag hittills gjort beträffande kronprinsens person. Han är långt ifrån så behaglig som man kunnat vänta sig, att döma efter den ifver man visade att kalla honom till Sverige. Konungen är nära nog den enda svensk som är honom tillgifven. I synnerhet adeln har mot honom ett skäl till missnöje eller till och med till motvilja, hvilket han aldrig skall kunna utrota. Den hade smickrat sig med att prinsen, som var afhållen af norrmännen skulle öfvertala dem att öfverlemna sig åt Sverige och att han genom detta förräderi skulle betala den tron man erbjöd honom. Sedan de tvungits att afstå från denna tanke och dessutom hemtat sig från den förskräckelse som förlusten af Finland och konungens sjukdom injagat, se adelsmännen i prinsen blott en dansk, d. v. s. en naturlig fiende som slumpen stält på svenska tronens trappsteg och hvilken icke ens motsvarar sin ursprungliga uppgift genom älskvärdhet i sättet och några yttre egenskaper. Det är också sant, ers excellens, att kronprinsen, som af naturen är allvarlig och sluten, alls icke söker att behaga i småsaker, vid hvilka svenskarne fästa stor betydelse. Han har aldrig något att säga fruntimmerna, inlåter sig sällan i samtal med herrarne och skrattar nästan aldrig; med få ord sagdt, han skattar ej åt behaget, utan egnar sitt lif åt studier. Han sluter sig inne i sina rum största delen af dagen, och då han går ut är det för att besöka de all-

männa inrättningarna, verkstäderna och fabrikerna. Han bevistar statsrådets sammankomster, men afhåller sig ännu, säger man, från att yttra sig; korteligen han vill i grunden lära känna Sverige och blifva svensk; men hofvet håller honom föga räkning för dessa berömvärda tänkesätt och hvad jag tyckt mig skönja af adelns sympatier för honom ingifver mig den tron, att han skall behöfva all den kraft, han tycks vilja utveckla och framför allt Frankrikes bistånd om ej tiden för hans tronbestigning skall betecknas af nya oroligheter. Medel dertill skola icke fattas orostiftarne, f. d. konungens son är en föreningslänk, som man vid tillfälle skall förstå att uppvisa för landtbefolkningen och för de missnöjda i hufvudstaden. Några medlemmar af adeln hafva redan uttryckt om icke sin vilja så åtminstone sin önskan, att kronprinsen måtte till sin efterträdare på tronen kalla Gustaf Adolfs son. Dessa tvistefrön hafva ännu ej slagit så djup rot, att man kan betrakta dem som en förklarad opposition, men jag bör så mycket mindre underlåta att tala med ers exc. derom, som konungens vacklande helsa ingifver föga hopp om att länge få behålla honom.

5.

Stockholm den 31 maj 1810.

Ers excellens.

Då ers excellens redan är underrättad om svenske kronprinsens död, inskränker jag mig till att sända er kopian af den not jag erhöll från utrikesministern rörande denna olyckliga tilldragelse. Så snart jag fått underrättelse derom, begaf jag mig till ministern, der rådet redan var samladt och efter tillbörlig sorgbetygelse, ansåg jag mig böra förklara för baron Engeström, att jag fordrade, emedan valet af en svensk tronföljare icke kunde vara likgiltigt för kejsaren, att mitt hof ofördröjligen måtte underrättas om tilldragelsen. ”Min första tanke — svarade han mig — var att afsända en kurir till Paris. Vi hafva mer än någonsin behof af kejsarens vänskap; krisen är svår, men vi skola åtminstone draga oss derifrån med heder”. Oaktadt denna goda stämning, har jag försökt att erhålla ett bestämdt svar på min begäran, men ministern har alltid förskansat sig bakom en mängd

obestämda yttranden, af hvilka jag endast kommit på det klara med en sak, nämligen nödvändigheten af att sammankalla ständerna, en åtgärd som jag anser farlig under nuvarande förhållanden och hvars verkställighet jag af alla mina krafter skall söka uppskjuta, tills jag erhållit ordres från ers excellens.

Jag har svårt att i denna depesch, som är skrifven i största hast, utveckla alla de bevekelsegrunder, som motivera mitt tänkesätt i förevarande fall; emellertid vill jag framhålla de förnämsta. Här finnes ett parti, som gynnar England, det utgöres af alla de personer som hafva sitt uppehälle af handel och grufdrift, en betydande och talrik klass, hvilken redan börjar känna verkningarna af afbrottet i handeln. Adeln, som beror af sina gods delar dess missnöje. Engelsmännen skola veta att draga nytta deraf för att försöka insätta Gustaf Adolfs son i hans rättigheter. Under dessa omständigheter måste man frukta, att England skall inverka på ständerna lika mycket genom den förskräckelse dess flottor ingifva som genom de penningar det skall utdela. Å en annan sida skall Ryssland finna det nyttigt och kanske lätt (oaktadt dess eröfring af Finland) att förmå konungen att antaga en tronföljare efter dess val, skulle det också få lof att köpa denna fördel genom att återställa den eröfrade provinsen. Riksdagen är det mest passande verktyg, som någonsin kan befordra en lycklig utgång af planer af denna natur. Förvirringen, falheten, okunnigheten förvandla ständernas sessionsrum till en arena, der intrigerna och illistigheten alltjemt hafva öfverhand. Dessa äro de förnämsta skäl, som föranleda mig att tro, att om det behagar kejsaren att förestafva valet af Sveriges tronföljare, skulle det vara farligt att öfverlemna denna vigtiga angelägenhet åt ständernas öfverläggningar. Under alla omständigheter skulle deras sammankallande blott medföra oro i ett ögonblick, då Sverige mer än någonsin behöfver lugn och enighet.

Danske ministern, som först underrättade mig om prinsens död, ansåg sig vid detta tillfälle böra yppa för mig de planer hans hof uppgjort för att lyckas återförena de två kronorna, planer som han smickrade sig med att förverkliga med bistånd af h. kejserliga maj:t. Han lät mig på samma gång läsa depescherna från hans hof, hvilka stodo i sammanhang med detta syfte. Jag mottog dessa meddelanden med all den vördnad, som ett dylikt

förtroende förtjenade, men utan att på något vis dela den värme han inlade i uttrycket om sin saknad och utan att gifva näring åt hans förhoppning, att h. maj:t oaktadt den tilldragelse, som tycks tillintetgöra hans planer, likväl icke skall öfvergifva Danmarks intressen.

Hvad som under närvarande omständigheter synes mig vigtigast är rappellerandet af den engelske chargé d'affaires. Jag erhöll just i går ers excellens' bref af den 10 dennes. Enligt de ordres detta bref innehöll frågade jag om hr. Foster hade rest. Jag fick till svar, att hr. Foster icke kunde resa, innan han fått befallning derom af hofvet såsom svar på den notifikation jag gjort det samma. Jag trodde, invände jag, att han medföljde den senaste paketbåten. "Det förhåller sig så med paketbåtarne, svarade baron Engeström, att vi hafva tillkännagifvit för engelska regeringen, att de hädanefter ej få tillträde till våra hamnar; men vi afvisa naturligtvis icke dem, som afgått från England, innan hofvet i London hunnit underrättas om vårt beslut. Men förutsatt att det icke skulle fästa afseende vid ett så svagt uttaladt beslut, då skola vi handla såsom hedern bjuder oss". För första gången blef baron Engeström het under sina bedyranden om sitt lands tillgifvenhet för Frankrike och han förklarade mig med en ton, som jag alls ej kände igen, att inga konsiderationer skulle kunna förmå hans hof att åsidosätta den ömsesidiga aktning en regering är skyldig en annan.

Föga hågad att rättfärdiga ministerns häftighet genom att sjelf blifva het, afbröt jag samtalet, sägande honom, att jag skulle ha äran meddela ers excellens detsamma. Utan att dela den ytterliga oro, som bland andra plågar danske ministern, börjar jag tro, att Sverige skulle önska att kunna på ett hederligt sätt drager sig ifrån sitt förbund med oss, men jag tror också att dess klenmodighet skall hindra det att afkasta masken, så länge Ryssland underhåller vänskapsförbindelser med Frankrike. Denna föga gynsamma stämning förråder sig, då man iakttager att svenska hofvet med största omsorg söker dölja de förhållanden, som nödvändigt existera mellan det och oss efter Pariserfördraget, att grefve Wrede ännu icke utnämts till efterträdare åt baron Lagerbjelke, hvilken enligt baron Engeströms utsago misshagar h. maj:t; att de svaga åtgärder svenska hofvet hittills vid-

tagit för att lämpa sig efter sina förpligtelser mot oss sorgfälligt insvepas i den tätaste hemlighetsfullhet, att jag är den ende som har kännedom om det tillkännagifvande, baron Engeström påstår sig hafva gjort den engelske chargé d'affairen, att han på samma gång han underrättade mig om att en kurir skulle afsändas till Paris, bad mig bevara hans hemlighet, under det han redan i går sände en kurir till St. Petersburg utan dessa öfverdrifna formaliteter etc.

Baron Engeström meddelade i förrgår skriftligen danske och ryske ministrarne, att amiral Saumarez ännu den 26 befann sig utanför Göteborg med största delen af sin eskader; att densamma dagligen erhöll förstärkningar och att flera mörsare- och omkring 80 transportfartyg med trupper ombord hade anländt den 24 dennes.

6.

Stockholm den 2 juni 1810.

Ers excellens.

Jag begagnar mig af den kurir baron Engeström i dag afsänder till Paris för att tillställa ers excellens ett utdrag af den depesch jag hade äran att i går afsända till ers exc., men hvilken ej kan komma er tillhanda förrän några dagar efter denna.

Så snart jag fått underrättelse om kronprinsens död, ansåg jag enligt med h. maj:ts intressen att hemställa det intet beslut måtte fattas, innan h. m. blifvit underrättad om tilldragelsen. Baron Engeström sade mig att en kurir skulle afsändas till Paris, men långt ifrån att gifva mig ett bestämdt svar på min förfrågan, lät han mig förstå att det vore ett trängande behof att sammankalla ständerna, en föreställning som jag måste göra allt för att bekämpa, alldenstund jag anser den skadlig för h. maj:ts intressen.

Jag har vidare tänkt, att det vore mer än någonsin nödvändigt, att utverka den engelske agentens ofördröjliga återkallande under nuvarande politiska konjunkturer, då Sverige, som å ena sidan ser sig ansatt af England, hvilket hotar dess kuster och å den andra af Frankrike med hvilket det knutit förbindelser, som det redan tycks ångra, måste drifvas till några anstalter, hvilka

ej längre tillåta detta land att vika tillbaka. Dessutom har jag denna gång med anledning af ers excellens' ordres af den 10 sistlidne månad, frågat om Mr Foster fått befallning om att utan uppskof aflägsna sig; men detta bemödande kröntes ej med mera framgång än alla föregående. Ministern svarade mig, att Mr Foster skulle resa, då hans hof, af honom underrättadt om det meddelande man gjort honom, rappellerade honom och då bätarne satte honom i tillfälle dertill.

Alla mina invändningar, hvilka jag motiverade dels på ers excellens' depesch, dels på ingifvelser för ögonblicket, bemötte han med en opassande häftighet, hvadan det ej återstod mig annat än att följa hans exempel och att afbryta samtalet; denna utväg tycktes mig vara den värdigaste.

Allt, som tilldragit sig efter min ankomst hit väcker min tro, att Sverige blott af ett slags blygsel återhålles från att bryta sina förbindelser med oss och om det endast kunde ana att Ryssland snart kommer att byta om system, skulle det också gå oss ur händerna.

Allmänheten påstår, att kronprinsen blifvit förgiftad; jag tror det icke, men hastigheten och det uppseende, hvarmed detta rykte utsprides visa, hvilken tanke man här gör sig om anförarne för det parti, som opponerar sig mot tingens nya ordning.

P. S. Baron Engeström, från hvilken jag alldeles nyss hemkommit, gaf mig en sorts upprättelse för den häftighet han visade under vårt sista samtal. Vare sig af klokhet eller af uppriktigt återvändande till vänskapliga tänkesätt talade han med värme om sitt lands behof af Frankrikes odelade beskydd och om nationens och konungens tillgifvenhet för h. m. kejsaren.

Vi skola uppfylla våra förpligtelser, yttrade han till mig, jag lofvar er det på min heder. Om vi hittills iakttagit vissa försigtighetsmått i vår brytning med England, så är det emedan vi trodde att kejsaren skulle tillåta oss dessa utvägar för att undvika alla för oss olycksbringande och för hans intressen onyttiga förvecklingar. Mr Foster skall hafva lemnat Sverige inom fjorton dagar. Det bref, som konungen skrifver till er monark är den otvetydigaste underpant på hans odelade tillgifvenhet. Han begär råd af honom, och han skall rätta sig efter dem. Emellertid skall riksdagen sammankallas, emedan man icke kan undvika

det, men den skall icke sammanträda före den 15 juli, då resten af månaden kommer att upptagas af tillsättandet af utskott m. fl. dylika formaliteter.

Karl XIII till Napoleon.

den 2 juni 1810.

Min herr broder och kusin.

Det förskräckligaste slag har nyss drabbat så väl mig som mitt rike genom min högt älskade sons, h. k. h. kronprinsens af Sverige oförmodade död. Han hade genom sina sällsynta egenskaper vetat att tillvinna sig mitt folks kärlek, hvilket i likhet med mig älskade att på honom bygga sina förhoppningar om framtida lycka. Hvarje dag af den korta tid han gick ibland oss ökade min aktning och min tillgifvenhet för honom och blir i detta ögonblick en orsak mera till smärtan och saknaden vid förlusten af honom. Detta Sverige, ett mål för så många faror, räddadt från fullständig undergång genom ett slags underverk, trodde sig ändtligen hafva undgått sitt förderf och ovissheten om ett olycksbringande öde, men ser sig plötsligt åter i ett tillstånd, som för det närvarande ej erbjuder annan säkerhet än den ovissa längden af mina lefnadsdagar, och hvars framtid ej skänker fosterlandsvännen och den gode medborgaren något bestämdt föremål för deras tillgifvenhet och deras önskningar. Mitt hjerta måste göra våld på sig för att ej duka under för smärtan och åt hvem kan jag hellre anförtro den än åt ers maj:t, som eger så många anspråk på mitt förtroende och alla goda svenskars erkänsla. Ledd af renheten i mina afsigter, är det er min hr broder, jag anropar om hjelp och goda råd. Ers kejserliga maj:ts upphöjda karakter, er makt och det ädelmodiga intresse ni värdigast hysa för Sveriges öde så väl som den varma vänskap ni visat för min person låta mig hoppas att ni i er vishet skall väl betänka min och mitt rikes belägenhet. Jag ser mig nödsakad att i medlet af juli månad sammankalla ständerna för att ordna den vigtiga tronföljdsfrågan. Min framskridna ålder och den kärlek jag hyser till mitt folk förpligtiga mig i lika mån dertill. Före denna tid skulle det vara mig af stor betydelse att få inhemta ers kejserliga maj:ts svar. Jag bör för er öppet tillstå, att mitt folk fruk-

ej längre tillåta detta land att vika [illegible] önskar det
denna gång med anledning af [illegible] rättvisligen [illegible]
sistlidne månad, frågat om [illegible] att det [illegible] på en redan myndig furste
uppskof aflägsna sig [illegible] och [illegible] först i händelse af min död
framgång än al [illegible] efterkommande, hvilken betryggande
Foster skulle [illegible] kan skingra de farhågor som be-
meddelande [illegible] sedan den olycka som nyss
tarne satte [illegible] allt [illegible] undersåter
Alla [illegible] minnen, hvilka aldrig kunna blekna i Sverige,
excellens [illegible] det fins minnen, hvilka [illegible] bevekelsegrunder existera, hvilka förtjena den all-
han m [illegible] politiska [illegible] uppmärksamhet, måste dessa skäl helt naturligt inverka
annat [illegible] allvarligaste [illegible] och jag är öfvertygad att ers maj:t skall sentera
utvä [illegible] på min röst som jag. Om såsom jag önskar tro, ett intimt för-
dem såväl [illegible] och Danmark öfverensstämmer med e. k. m:s
tr [illegible] bund mellan Sverige [illegible] planer, skulle man då icke kunna nå detta
s [illegible] storartade politiska [illegible] sätt som fullt öfverensstämde med det geografiska
syfte på ett [illegible] de båda folkens nationalanda, om hertigen af Augusten-
läget och [illegible] är svåger till danske konungen och redan fader till
burg — som [illegible] af hvilka två söner, den ene i sitt tolfte och den andre
tre barn, [illegible] tionde år — genom sitt utväljande till min tronföljare,
i sitt [illegible] borgesmannen för denna förening af rikenas intressen. Den
blefve [illegible] omständigheten att han är broder till den furste, Sverige nyss
förlorat, skulle gälla som skäl nog att förvärfva honom mina
undersåters kärlek, hvilka i hans barn skulle se en underpant på
framtida lugn. Jag önskar lifligt att få emottaga ers maj:ts råd
i detta hänseende och är det mig ljuft att tro det ni icke skall
i ett så kritiskt ögonblick som detta öfvergifva ett lojalt och
ädelmodigt folk, som af hela sitt hjerta är tillgifvet Frankrike.
Räknande med trygghet på ers kejserliga maj:ts bistånd är det
redo att uppoffra allt hellre än sitt oberoende, sina minnen och
sina lagar.

Det är med känslor af den största högaktning och af en oföränderlig vänskap, som jag är etc.

Karl.

Desaugiers till franske utrikesministern.

1.

Stockholm den 8 juni 1810.

Ers excellens.

De anstalter konungen gjort hos hans kejserliga maj:t i ändamål att begära hans råd, angående valet af en svensk tronföljare, äro icke blott öfverensstämmande med denne monarks enskilda tänkesätt utan med hela folkets. Efter återställandet af freden är det på vår herskares beskydd svenskarne bygga sitt enda hopp. Den högre samhällsklassen talar derom lika öppet som alla andra och regeringen, som är mera försigtig, vidtager icke dess mindre alla nödiga mått och steg för att intet måtte sättas i verket, innan svar på konungens bref hunnit anlända från kejsaren. Det är i denna afsigt som högst densamme, så långt grundlagen medgifver, uppskjuter tiden för riksdagens öppnande, och sammankallar han med ledsnad ständerna, hvilka för resten icke skola få några andra angelägenheter att ombesörja än att välja en kronprins eller snarare att erkänna den man skänker dem.

I hvarje annat fall hade den mellanregering, som nu måste komma till stånd, säkerligen icke gått förlorad för herrar Fersen, De la Gardie och Ruth med flera andra chefer för oppositionen mot det nya systemet, då deremot kronprinsens plötsliga död har beröfvat dem återstoden af deras inflytande hos adeln. Denna olycka har så mycket mer förskräckt allmänheten, som den hade förutsetts af de mera misstrogne. Vid min ankomst hit talades endast om ett förgiftningsförsök mot prinsens person. Nu anklagar man för hans död grefvinnan Piper, grefve Fersens syster, en förhatlig qvinna, som redan utpekats såsom brottslig till attentat af detta slag mot sin man, sin älskare och ett tredje offer, hvars namn jag glömt. Hur det än må förhålla sig med sanningen af detta rykte, som cirkulerar från rikets ena ände till den andra, har det bragt oppositionen till tystnad och grefve Fersen har till och med funnit skäligt att aflägsna sig för någon tid.

Ryska legationen har icke underlåtit att sätta andra rykten

i omlopp för att hålla den allmänna opinionen i villrådighet, tills den erhållit sina instruktioner. Än är det ett närmande mellan hofven i Petersburg och London, än har en rysk här anländt till Åland, men man lyckas icke att göra dessa underrättelser trovärdiga. Några personer välja sig en furste under afvaktan på den, man skall gifva dem. Först utsåg man brodern till den man i detta ögonblick begråter, sedan efter hvarandra fursten af Eutin och hertigen af Mecklenburg Schwerin, drömmar, hvarmed man roar allmänheten för att sysselsätta densamma till återkomsten af den kurir, man afsändt till h. kejserliga maj:t.

2.

Stockholm den 22 Juni 1810.

Ers excellens.

Den jäsning, som herskat allt sedan kronprinsens död, har nyss haft till följd en våldsgerning, som spridt förvirring och förskräckelse i hufvudstaden. I förgår på morgonen anlände det furstliga liket till Stockholm för att hvila i ett kapell tills begrafningen, som skall ega rum efter ständernas sammankallande. Riksmarskalken grefve Axel Fersen åkte framför kistan. Några trupper öppnade och slöto kortègen. Ungefär midt i staden öfverfölls riksmarskalkens vagn från alla sidor af stenkastning. Grefve Fabian Fersen, som åkte strax framför densamma, påkallade förgäfves gardets bistånd. Man hörde honom icke och kortègen skred framåt i bästa ordning. Marskalken, som således utan försvar var utsatt för pöbelns ytterligheter, uthärdade dem några ögonblick med mod, men uppskakad af sina blessyrer och de anfallandes alltjemt tillväxande antal tog han olyckligtvis det partiet att skynda sig ur sin vagn in i första hus han fann öppet. General Silfversparre följer honom och stänger dörren efter dem. Knapt hade de kommit in, förrän orostiftarne, som trängt sig in genom en bakport, omringade dem och oaktadt generalens ansträngningar beröfvade grefven hans ordensmantel och staf, hvilka de kastade ut genom fönstren. Silfversparre försöker då att tala till folket, som från gatan ropade på sitt offer. Han erbjuder sig att sjelf föra marskalken i fängelse, om man lofvade att öppna honom fri passage, hvilket man äfven lofvar. De stiga

ned, men vid sjelfva dörrtröskeln ryckes marskalken ur sin försvarares händer och öfverlemnad åt en tygellös folkmassas förolämpningar och slag, släpas han till stadshäktet, der han dock icke länge får andas ut. Han synes snart åter, till hälften naken, man slår honom till marken, man söndersliter honom och trampande på hans bröst, beröfvar man honom lifvet. Olyckligtvis befann sig konungen icke i Stockholm, adjutanten Suremain begaf sig genast vid början af upploppet till h. m. och återkom snart med de strängaste order. Men marskalken hade redan upphört att lefva. Konungen, glömmande sitt svaghetstillstånd, anlände strax efter. Han tog noga reda på allt och afsatte genast öfverståthållaren Klingspor, en oduglig man, till hvars efterträdare han utnämde general Skiöldebrand. Med ett ord han organiserade hufvudstadens försvar. Det var hög tid. De brottslige, som af strafflösheten blifvit än fräckare utsågo flera andra offer. Folkskockningen tillväxte, några gevärssalvor skingrade den. Emellertid kunde man icke helt och hållet skydda grefve Douglas bostad, hvars fönsterrutor folkhopen inslog. Det var de upproriskes sista bemödande. Kavalleri- och infanteripatruller och hela den polisstyrka man kunnat använda, hafva återstält ordningen och betryggat stadens lugn ända hittills. Orostiftarne synas likväl icke hafva afstått från sina blodtörstiga planer. Man fann i går morse på gatorna anslag som uppmanade folket att nedgöra adeln. Men fängslandet af ett femtiotal brottslige och tre af deras anförare, med hvilka man vill statuera ett exempel, skall, såsom man hoppas, hejda dessa revolutionära rörelser. Grefvinnan Piper tog under förklädnad sin tillflykt till slottet. Hon fördes i går till Vaxholm, hvarifrån hon såsom man säger skall begifva sig till Lifland. Regeringen har gifvit hvar och en af de utländska sändebuden en vakt om tolf man. Vi skola behålla den så länge tryggheten ej är fullkomlig.

3.

Stockholm den 6 juli 1810.

Ers excellens.

De iakttagelser rörande Sveriges nuvarande ställning, hvilka funnits införda i det franska officiela bladet, hafva här väckt de

smärtsammaste känslor. Danske konungen är af alla furstarne just den, som Sveriges undersåter skulle hafva uteslutit från kandidaturen. Man vill i honom icke se annat än en oduglig despot, som flitigt sysselsätter sig med militära detaljer och tanken på att placera den tredubbla kronan på hans hufvud gör svenskarne upproriska. En förening af Nordens riken förskräcker dem icke mindre, de åberopa sig på de olyckor denna förening redan framkallat i Sverige och de mera medgörliga förtvifla om att kunna öfvervinna den motvilja som skiljer nationerna. En deputerad af borgareståndet vid förestående riksdag (en verksam och nitisk man) lät presentera sig för mig i går för att afhandla denna vigtiga fråga. Han framhöll hvilka svårigheter det skulle möta att genomdrifva förslaget om en förening af de tre rikena under en dansk furste (hvilket vore kejsarens afsigt). Jag sade honom att jag föga bättre än han kände denna afsigt, men att detta förbund erbjöd Skandinavien och isynnerhet Sverige sådana förmåner, att det icke alls förundrade mig, att kejsaren hade tänkt derpå. Jag utvecklade sedan för honom under ett långt samtal alla de lyckliga följder, som Sverige hade att vänta af denna förening, hvilken skulle undandraga Sverige och dess handel Rysslands och Englands förderfliga inflytande. "Ert land, sade jag, befinner sig nu i Rysslands våld! Frankrike ensamt kan beskydda er, men för att lyckas deri, fordras utomordentliga medel som uppväga förlusten af Finland. Det är icke omöjligt att det goda förstånd, som herskar mellan mitt hof och Rysslands kan komma att upphöra; om I vid denna tid ej ären starkare än nu, så är det ute med Sverige. 40,000 ryssar skola vara nog för att eröfra det och sannolikt skolen I ej påkalla Frankrikes mellankomst, eftersom I förkasten dess helsosamma råd. Om I deremot åvägabringen föreningen, kommer Norden att förändra utseende; de 80 à 100,000 man, som det förenade riket kan ställa upp mot ryssarne skola vara mer än nog för att hålla dem på afstånd. Om kejsaren tvingas att bekämpa dem, skall han besegra dem, liksom han besegrat sina andra fiender och freden, som han dikterar skall återskänka er Finland, om I ej redan återeröfrat det, och hvem vet, tillade jag, om icke till och med Petersburg en dag kommer att bero af Skandinavien. Dessa äro de förmåner, som jag förespår Norden. Det är ingalunda bevi-

sadt att man icke kan afstänga Östersjön, jag tror till och med att om de båda rikena förenades, utförandet af denna vigtiga plan ej längre vore problematiskt. I detta fall kan det häftigaste krig med England blott delvis hindra er sjöfart, men icke er handel, ty Östersjön och hela kontinenten skola stå öppna för er. Nedtysten således fördomarne för att endast lyssna till förnuftets röst och jag tviflar på att I då skolen finna en enda antaglig invändning mot förslaget att bilda ett skandinaviskt rike. Jag kallar det så, emedan det denna gång ej skulle vara fråga om att sätta en Danmarks och Norges konung på Sveriges tron utan att för alltid undertrycka namnen svenskar, danskar och norrmän, hvilka underhålla hatet och att bilda en stormakt af tre folk, som tala samma språk och hafva samma intressen. För öfrigt uppmanar jag er att tydligt låta edra kamrater förstå, att hvilken kejsarens plan än må vara, de icke skola glömma, att den är oföränderlig liksom alla de hvilka hans snille uppgjort."

Hr Westin tycktes sentera styrkan af dessa bevekelsegrunder men utropade: En dansk konung! Han lofvade mig att hemma hos honom låta mig träffa tillsammans med flera af hans vänner vid riksdagen.

Efter denne riksdagsman kom hr de Suremain å konungens vägnar: samma utrop, samma motvilja; icke så som skulle konungen dela de allmänna fördomarne, men blotta tanken på en dylik tronföljare förskräcker honom.

Den obetydligaste franske general, upprepade hr de Suremain, skulle mottagas bättre än danske konungen. För att redogöra för detta andra samtal, skulle jag vara nödsakad att upprepa hr Westins invändningar och mina svar. För resten anhåller hr de Suremain, att ers exc. måtte sätta hans tillgifvenhet för kejsaren på prof.

Kort sagdt, ers excellens, danske konungens val är underkastadt många svårigheter; prins Kristians skulle vara oändligt mycket lättare, ehuru det icke lika hastigt skulle medföra den förening, som h. maj:t synes hafva på hjertat. Jag skall bemöda mig att leda den allmänna opinionen på den första planen för att åtminstone vara säker på den andras framgång. Det är af vigt att så ordna att talmännen och landtmarskalken måtte väljas bland Frankrikes vänner, hvilket kommer att bli föga svårt.

Tiden räcker ej till några andra åtgärder. Största delen af riksdagsmännen afresa om några dagar till Örebro. Konungen beger sig dit den 19.

Fournier till franske utrikesministern.

7 juli 1810.

Ers excellens.

Baron Wetterstedt afreste i går afton; jag bekräftar hvad jag haft äran säga ers excellens och kan tillägga att baron Lagerbjelke på det bestämdaste förklarar, att valet af en furste af huset Oldenburg ingalunda skulle behaga hans kejserliga maj:t. Han utbreder sig vidlyftigt öfver furstens af Ponte Corvo stora egenskaper och öfver den synnerliga aktning, hvarmed kejsaren hedrar honom.

Beträffande prinsen af Augustenborg tycks det, som om man oaktadt Karl XIII:s första planer icke mera tänkte på dem; och om man får sätta tro till korrespondansen, tillbakavisar man från alla håll med kraft all mellankomst för Gustaf IV:s son.

Baron Lagerbjelke är alltjemt i den lifligaste spänning efter de förtroenden general Wrede gjort honom; den okunnighet om Mörners görande och låtande, hvari han befann sig, kastar honom i en labyrint af gissningar, hvilka alla tyckas såra hans egenkärlek. Herr Alquiers vistelse i Paris och isynnerhet hans ovisshet om kejsarens tanke rörande valet af en ny kronprins tycks öka hans rådvillhet, hvilken icke undgår dem som omgifva honom.

Af de samtal jag då och då har, märker jag alltid, att det parti, som gynnar fursten af Ponte Corvo måste vara ganska omfattande och att det ses med blida ögon af många personer hörande till Karl XIII:s omgifning. General Wredes återkomst bör gifva dem stort inflytande, isynnerhet i armén, hvilken med undantag af några generaler, kommer att uttala sig till förmån för detta parti. Adeln, med undantag af den skånska och några familjer som äro tillgifna det gamla mösspartiet, skulle skatta sig lycklig att få en fransk furste, som på samma gång är en så utmärkt militär. Den kunde då hoppas att få placera sina söner i de franska arméerna både till lands och sjös. Presterskapet, som tillfredsstälts rörande religionsfrågan, skall genast vara fär-

digt med sitt beslut. Handelsklassen som i allmänhet i Sverige eger ganska mycken bildning, skall icke tveka till och med på bekostnad af sina merkantila intressen, ty det är otvifvelaktigt, att engelsmännen tillfoga dem mycken skada. Bönderna, hvilka äro goda soldater ocn i allmänhet mera upplysta i Sverige än annorstädes, skola känna sig smickrade att få en militär, som utmärkt sig i de franska arméerna. Fursten af Ponte Corvo har gjort sig känd af dem under sin vistelse i Danmark. Öfver hufvud taget skola alla rösta för honom, isynnerhet om man vågade tro att detta val skulle ses med välbehag af Frankrikes kejsare. Svenskarne äro alla medvetna om att de utan förbundet med Frankrike skulle förlora all sin betydenhet i Europa och att de beständigt äro utsatta för dåliga politiska konjunkturer.

Jag har för ers excellens uttalat min önskan att få återvända till Sverige, vore det ock för blott några få dagar. Om ni samtycker dertill, skall jag skynda mig allt hvad jag kan, och om ni önskar anförtro mig edra ordres till hr Desaugiers, försäkrar jag, att jag efter två dygns vistelse der skall på grund af mina bekantskaper kunna gifva eder fullständig redogörelse för de sympatier, hvilka Mörner bebådat. Jag ber ers excellens vara öfvertygad om, att jag på denna resa skall iakttaga all den försigtighet, som är af nöden. Min ankomst till Sverige behöfver ej framkalla några misstankar; personliga angelägenheter kalla mig dit. Ni vet kanske, ers excellens, att jag har en ansenlig fordran hos den svenska regeringen. Jag skall sysselsätta mig dermed för att undvika alla reflektioner.

Med djupaste vördnad afvaktande de befallningar ni behagar gifva mig, har jag äran etc.

Hertigen af Augustenburg till svenske konungen.

17 juli.

Hr Hollot har åt mig öfverlemnat det bref, som ers maj:t för min räkning anförtrott honom. Jag söker förgäfves ord för att uttrycka de känslor, som detta bref hos mig uppväckt, främst af allt min lifliga tacksamhet mot ers maj:t både för det förtroende ni täckes visa mig och för den heder ni tillämnar mig. Men, ers maj:t, jag är genom en bindande ed och genom alla

tacksamhetens pligter fästad vid danske konungen. Jag skulle således begära hans samtycke till antagandet af det förslag ers maj:t värdigats göra mig. Jag vet, att mitt utväljande till Sveriges kronprins ej öfverensstämmer med den storartade och gagnerika plan, som har afseende på en framtida återförening af de tre kronorna i Nordens tre riken, att det danska hofvet redan vändt sig till ers maj:t och att denna plan gynnas och understödjes af franske kejsaren. Min person och min familj kunna således ej mer komma i betraktande och bör jag inskränka mig till att bedja ers maj:t mottaga mina lifligaste tacksägelser för den godhet ni har visat mig. Hvilket nationens val än må bli, skall minnet af ers maj:ts godhet för evigt förblifva inristadt i mitt hjerta.

Desaugiers till franske utrikesministern.

Stockholm den 17 juli 1810.

Ers excellens.

I det ögonblick man tycker att kejsarens svar borde förtaga konungens obeslutsamhet, är denne mera vankelmodig än någonsin. Han har nu (ehuru bra sent) kommit på den tanken, att prinsen af Augustenburg, hvilken af folkets önskan kallades till tronen, möjligen der icke vore så riktigt på sin plats och att prins Kristian af Danmark med mera fog skulle innehafva den. I sjelfva verket var folkets önskan en eller ett par intrigmakares, hvilka i denne furste hafva funnit den medelmåtta de önska till sin suverän. Denna intrig hölls hemlig för mig, tills man ansåg, att jag ej längre skulle få tid att upplysa ers excellens om deras stämplingar, och i sjelfva verket ansåg jag det öfverflödigt att gifva ers excellens några sena upplysningar om den utsedde furstens person, emedan jag känner honom från flera år tillbaka. Oaktadt denna intrig så fullständigt lyckats, vet jag icke hvilken omstörtning, som på kort tid försiggått i sinnena, isynnerhet sedan Mörners ankomst (den unge mannen, som skickats till Paris af sin farbroder, hvars tillgifvenhet för fursten af Ponte Corvo är känd). Den första oron är likväl pånyttfödd och konungen hoppas att prinsen af Augustenburg icke skall våga mottaga den tron man erbjuder honom. En ny scen kommer att utveckla sig.

Om prinsen af Augustenburg mottager anbudet, blir konungen nödsakad att på riksdagen bilda en stark opposition mot honom; skulle prinsen deremot afböja detsamma (något som icke är osannolikt, alldenstund hans bror i Skåne aldrig talade med honom om annat än de faror, af hvilka han såg sig kringvärfd) erbjudes kronan åt prins Kristian, som icke skall vägra att mottaga den; men detta nya val kräfver åter h. kejserliga maj:ts samtycke, en omständighet, som komme att uppskjuta riksdagen.

Jag tillstår, att jag känner mig orolig öfver att i detta ömtåliga fall sakna instruktioner af ers excellens. Jag har så mycket mera skäl att beklaga mig häröfver, som ett enda ord af h. maj:t hade varit och ännu skulle vara nog för att åstadkomma en förening af de tre kronorna och att det oaktadt den ytterliga motviljan skulle vara möjligt för h. m. (men också endast för h. m.) att placera dem på danske konungens hufvud. Jag upprepar det, ers excellens, emedan jag fruktar att ers excellens icke har något riktigt begrepp om graden af det inflytande Frankrike åtnjuter i detta land. Härmed må vara hur som helst, men då det nu är möjligt, att prinsens af Augustenburg afslag sätter kejsaren i tillfälle och önskan att bruka denna sin makt åtminstone till förmån för prins Kristian, har jag ansett mig böra återkomma till detta ämne, hvilket jag hade beslutat mig att ej mera vidröra innan jag erhållit instruktioner från ers excellens. Jag har äran skicka ers excellens afskrift af statsministerns svar å de två noter jag sände honom den 11 d:s. Jag skall i en tredje not sammanfatta alla de ersättningsanspråk, som innehållas i de sista brefven från h. maj:ts vice konsul i Stralsund.

H. m. konungen reser i öfvermorgon till Örebro. Baron Engeström begaf sig dit som i fredags. Man qvarlemnar här baron Rosenhane för konferenserna med diplomatiska kåren. Det sista brefvet jag haft äran mottaga från ers excellens är dateradt den 23 juni och innehåller befallningar till mig att förskaffa ers excellens åtskilliga upplysningar om Sveriges handel och industri. Jag skall rätta mig efter de instruktioner det innehåller.

Danske konungen till den svenske.

18 juli 1810.

Ers maj:t.

I betraktande af den kritiska ställning, hvari Nordens riken öfver hufvud taget befinna sig, men isynnerhet det, hvilket genom eders maj:ts faderliga omsorger och snille räddats från så öfverhängande faror, vänder jag mig till eders maj:t med den uppriktighet, som är mig medfödd och med det förtroende, ni ingifver mig, för att förklara för eders maj:t såsom en fader för sitt folk och såsom en furste, utgången af samma stam som jag, att jag ej kan finna något annat medel till räddning för de folk vi styra och göra lyckliga än ett innerligt förbund mellan dem. Jag vågar smickra mig med att ni delar denna öfvertygelse. Ni känner alltför väl Nordens historia för att icke vara öfvertygad om, att oenigheten mellan de folk, som ha så mycket gemensamt, samma religion, samma urspråk, samma seder och vanor, varit orsaken till deras olyckor och svaghet. Jag behöfver således ej ingå mycket i detaljerna, för att öfvertyga eders maj:t, att ni skulle göra ert namn odödligt och att kommande generationer i Nordens riken skulle i all evighet välsigna ert minne, om ni begagnade er af det medel, som nu erbjuder sig under auspicier, hvilka känske aldrig mer skola förnyas, för att för alltid göra ett slut på tvedrägten mellan de folk, hvilka i sjelfva verket äro bröder och hvilka alltid bort räcka hvarandra handen till inbördes bistånd. Jag önskar innerligt, att den svenska nationen måtte under många och långa år få njuta af lyckan att styras af eders maj:t; men i det ögonblick, då Sveriges rikes ständer skola samlas för att utse den, som efter ert frånfälle bör öfvertaga regeringen, ber jag dem besinna, att då eders maj:t brukar sitt inflytande på riksdagens deputerade, för att de måtte bestämma sig för ett beständigt förbund mellan de två folk vi styra, så lägger eders maj:t grunden till de nordiska folkens lycka. Det är endast emedan försynen satt mig på en plats, der det är min pligt att arbeta på folkens lycka, som jag önskar att den svenska nationen, hvilken eger så många anspråk på min vördnad, måtte rösta på mig. Eders maj:t såväl som edra undersåter kunna räkna på den trohet, med hvilken jag skall upprätthålla rikets grundlagar, om Sveriges stän-

der anförtrodde mig omsorgen derom. Jag anser mig ej behöfva försäkra eders maj:t om den erkänsla eder inverkan på rikets ständer i detta vigtiga syfte skulle hos mig uppväcka.

Fredrik.

3.

Tronföljarevalet i Örebro, skildradt af Desaugiers. — Karl XIII till Napoleon: om fursten af Ponte Corvo. Kejsarens svar samt ett afslöjande af hans verkliga ställning i frågan. Kortfattadt omdöme af Gustaf IV Adolf om fursten af Ponte Corvo. — Återblick på Gustaf Adolf och hans konselj, af franske ministerresidenten Bourgoing. — Rapporter af baron Alquier jemte en depesch från Fontainebleau om Napoleons samtal med baron Lagerbjelke.

Desaugiers om tronföljarevalet i Örebro.

1.

Stockholm den 20 juli 1810.

Ers excellens.

Jag har äran sända ers excellens en not, som nya klagomål mot pommerska regeringen hafva tvungit mig att framlemna till den svenska, samt utrikesministerns svar. En tidning af den 17 dennes innehöll en artikel, hvaruti en svensk officer titulerades riddare af franska orden "pour le merite militaire", jag anförde häröfver klagomål och erhöll samma dag inneslutna svar.

Hans maj:t reste i går till Örebro. Utrikesministern och hofkansleren begifva sig dit i dag. Rosenhane, som man qvarlemnar för våra konferenser har ännu icke synts till. General Wrede har begifvit sig direkt från Helsingborg till Örebro, der han borde inträffa som i går. Många hafva förargat sig öfver, att han ej kom till Stockholm och man misstänker, att hofvet varit angeläget om att undandraga honom hufvudstadsbornas nyfikenhet. Flertalet äro öfvertygade om att grefve Wredes ankomst står i sammanhang med Mörnerska historien, att de förslag denne tillåtit sig icke hafva alldeles förkastats och att generalen kommer, om icke för att meddela kejsarens planer, så åtminstone för att rapportera hvad han trott sig kunna gissa deraf.

Alla partier tyckas önska, att hertigen af Augustenburg skall vägra att mottaga kronan. Danske konungen ej blott önskar utan hoppas detsamma. Denne monark har nyligen skickat ett hemligt sändebud till Sverige, baron Selby, för att utforska stämningen i provinserna och för att skaffa honom anhängare. Han anlände i går till Stockholm och afreser i öfvermorgon till Örebro. Han upprepade för mig allt, hvad jag förut visste genom grefve Vandernath, ett tråkigt förtroende, till hvilket jag lyssnade så naivt som möjligt. Mina sista ordres från ers excellens äro daterade d. 11 juni.

2.

Stockholm 23 juli 1810.

Ers excellens.

Kuriren, som anlände i går, medförde till mig ers excellens bref af den 2 dennes, hvaruti ers excellens erkänner mottagandet af alla mina depescher och befaller mig såsom svar på den sista att foga mig efter landets lagar, ifall de skulle fordra mitt aflägsnande under riksdagens öfverläggningar. Ers excellens har kanske redan hört, att konungen afhjelpt denna olägenhet genom att flytta sjelfva riksdagen.

Danske ministern erhöll i går befallning att till konungen öfverlemna ett bref från hans monark, hvari denne gör sina anspråk gällande på svenska kronan. Herr Vandernath meddelade mig kopian deraf och rådfrågade mig på samma gång om hvad som vore bäst att göra. Mitt råd lydde, att han åtminstone borde vänta tills den officer, som skickats till hertigen af Augustenburg, återkommit; men drifven af den grundade fruktan att gifva den nye ministern skäl till klagomål mot honom, afreste han icke desto mindre redan i går till Örebro, ganska ledsen öfver att vara ålagd en så illa förberedd underhandling. Danske konungen har sedan några dagar ännu en rival, nämligen fursten af Ponte Corvo, som allmänhetens högt uttalade önskan nästan enhälligt kallar till Sveriges tron. För någon tid sedan, då jag hörde glunkas derom, trodde jag aldrig, att det kunde ega någon grund, isynnerhet å hofvets sida; men nu då det gäller att kraftigt sätta sig emot en egensinnig grannes anspråk, skulle det kunna hända att

hofvet gör gemensam sak med folket till förmån för den franske fursten. Utan instruktioner, hvilka jag för länge sedan begärt af ers excellens, skulle jag befinna mig i det brydsammaste läge, om jag ej hoppades att herr Alquier måtte anlända hit inom några dagar.

3.

Paris den 26 juli 1810.

Hans kejserliga maj:t har sett er depesch af den 6 juli. Det språk ni har fört med en af borgerskapets deputerade och med konungens adjutant har försatt kejsaren i ytterlig förvåning. Han har icke kunnat fatta, hur ni, utan instruktioner, utan befallning, utan någonting, som kunde upplysa er om eller ens låta er ana hans tänkesätt och endast på grund af slutsatser, hemtade ur en tidningsartikel, dristat att af er sjelf yttra någon mening om så ömtåliga ämnen. Om ni än hade uttryckt denna mening, så att man ej kunde betvifla, att den blott och bart vore er egen, skulle det redan varit ett ganska allvarsamt fel, ty den värdighet ni innehar, tillåter icke, att er personliga öfvertygelse är helt och hållet utan betydelse och försigtighet är en af edra första pligter. Men då ni, såsom nu är fallet, ehuru kanhända afsigtslöst användt ett slags bevisförening och till och med ordalag, hvilka kunde leda en att tro eller åtminstone att misstänka, att hvad ni föreslog, vore enligt med hofvets syften, önskningar och planer (och eder depesch synes utvisa, att de haft just denna verkan på edra båda interlokutörer) har ni begått ett fel, hvilket det nit, som tvifvelsutan förledt er dertill, icke kan ursäkta i hans maj:ts ögon. Herr Alquier skall begifva sig på väg till Stockholm, dit han snart torde anlända.

4.

Stockholm den 27 juli 1810.

Ers excellens.

Grefve Vandernath, som i går afton kl. 10 återkom från Örebro, begaf sig genast till mig för att underrätta mig om detaljerna och följderna af hans ömtåliga uppdrag. Han hade i

smärtsammaste känslor. Danske konungen är af alla furstarne just den, som Sveriges undersåter skulle hafva uteslutit från kandidaturen. Man vill i honom icke se annat än en oduglig despot, som flitigt sysselsätter sig med militära detaljer och tanken på att placera den tredubbla kronan på hans hufvud gör svenskarne upproriska. En förening af Nordens riken förskräcker dem icke mindre, de åberopa sig på de olyckor denna förening redan framkallat i Sverige och de mera medgörliga förtvifla om att kunna öfvervinna den motvilja som skiljer nationerna. En deputerad af borgareståndet vid förestående riksdag (en verksam och nitisk man) lät presentera sig för mig i går för att afhandla denna vigtiga fråga. Han framhöll hvilka svårigheter det skulle möta att genomdrifva förslaget om en förening af de tre rikena under en dansk furste (hvilket vore kejsarens afsigt). Jag sade honom att jag föga bättre än han kände denna afsigt, men att detta förbund erbjöd Skandinavien och isynnerhet Sverige sådana förmåner, att det icke alls förundrade mig, att kejsaren hade tänkt derpå. Jag utvecklade sedan för honom under ett långt samtal alla de lyckliga följder, som Sverige hade att vänta af denna förening, hvilken skulle undandraga Sverige och dess handel Rysslands och Englands förderfliga inflytande. "Ert land, sade jag, befinner sig nu i Rysslands våld! Frankrike ensamt kan beskydda er, men för att lyckas deri, fordras utomordentliga medel som uppväga förlusten af Finland. Det är icke omöjligt att det goda förstånd, som herskar mellan mitt hof och Rysslands kan komma att upphöra; om I vid denna tid ej ären starkare än nu, så är det ute med Sverige. 40,000 ryssar skola vara nog för att eröfra det och sannolikt skolen I ej påkalla Frankrikes mellankomst, eftersom I förkasten dess helsosamma råd. Om I deremot åvägabringen föreningen, kommer Norden att förändra utseende; de 80 à 100,000 man, som det förenade riket kan ställa upp mot ryssarne skola vara mer än nog för att hålla dem på afstånd. Om kejsaren tvingas att bekämpa dem, skall han besegra dem, liksom han besegrat sina andra fiender och freden, som han dikterar skall återskänka er Finland, om I ej redan återeröfrat det, och hvem vet, tillade jag, om icke till och med Petersburg en dag kommer att bero af Skandinavien. Dessa äro de förmåner, som jag förespår Norden. Det är ingalunda bevi-

sadt att man icke kan afstänga Östersjön, jag tror till och med att om de båda rikena förenades, utförandet af denna vigtiga plan ej längre vore problematiskt. I detta fall kan det häftigaste krig med England blott delvis hindra er sjöfart, men icke er handel, ty Östersjön och hela kontinenten skola stå öppna för er. Nedtysten således fördomarne för att endast lyssna till förnuftets röst och jag tviflar på att I då skolen finna en enda antaglig invändning mot förslaget att bilda ett skandinaviskt rike. Jag kallar det så, emedan det denna gång ej skulle vara fråga om att sätta en Danmarks och Norges konung på Sveriges tron utan att för alltid undertrycka namnen svenskar, danskar och norrmän, hvilka underhålla hatet och att bilda en stormakt af tre folk, som tala samma språk och hafva samma intressen. För öfrigt uppmanar jag er att tydligt låta edra kamrater förstå, att hvilken kejsarens plan än må vara, de icke skola glömma, att den är oföränderlig liksom alla de hvilka hans snille uppgjort."

Hr Westin tycktes sentera styrkan af dessa bevekelsegrunder men utropade: En dansk konung! Han lofvade mig att hemma hos honom låta mig träffa tillsammans med flera af hans vänner vid riksdagen.

Efter denne riksdagsman kom hr de Suremain å konungens vägnar: samma utrop, samma motvilja; icke så som skulle konungen dela de allmänna fördomarne, men blotta tanken på en dylik tronföljare förskräcker honom.

Den obetydligaste franske general, upprepade hr de Suremain, skulle mottagas bättre än danske konungen. För att redogöra för detta andra samtal, skulle jag vara nödsakad att upprepa hr Westins invändningar och mina svar. För resten anhåller hr de Suremain, att ers exc. måtte sätta hans tillgifvenhet för kejsaren på prof.

Kort sagdt, ers excellens, danske konungens val är underkastadt många svårigheter; prins Kristians skulle vara oändligt mycket lättare, ehuru det icke lika hastigt skulle medföra den förening, som h. maj:t synes hafva på hjertat. Jag skall bemöda mig att leda den allmänna opinionen på den första planen för att åtminstone vara säker på den andras framgång. Det är af vigt att så ordna att talmännen och landtmarskalken måtte väljas bland Frankrikes vänner, hvilket kommer att bli föga svårt.

smärtsammaste känslor. Danske konungen är af alla furstarne just den, som Sveriges undersåter skulle hafva uteslutit från kandidaturen. Man vill i honom icke se annat än en oduglig despot, som flitigt sysselsätter sig med militära detaljer och tanken på att placera den tredubbla kronan på hans hufvud gör svenskarne upproriska. En förening af Nordens riken förskräcker dem icke mindre, de åberopa sig på de olyckor denna förening redan framkallat i Sverige och de mera medgörliga förtvifla om att kunna öfvervinna den motvilja som skiljer nationerna. En deputerad af borgareståndet vid förestående riksdag (en verksam och nitisk man) lät presentera sig för mig i går för att afhandla denna vigtiga fråga. Han framhöll hvilka svårigheter det skulle möta att genomdrifva förslaget om en förening af de tre rikena under en dansk furste (hvilket vore kejsarens afsigt). Jag sade honom att jag föga bättre än han kände denna afsigt, men att detta förbund erbjöd Skandinavien och isynnerhet Sverige sådana förmåner, att det icke alls förundrade mig, att kejsaren hade tänkt derpå. Jag utvecklade sedan för honom under ett långt samtal alla de lyckliga följder, som Sverige hade att vänta af denna förening, hvilken skulle undandraga Sverige och dess handel Rysslands och Englands förderfliga inflytande. "Ert land, sade jag, befinner sig nu i Rysslands våld! Frankrike ensamt kan beskydda er, men för att lyckas deri, fordras utomordentliga medel som uppväga förlusten af Finland. Det är icke omöjligt att det goda förstånd, som herskar mellan mitt hof och Rysslands kan komma att upphöra; om I vid denna tid ej ären starkare än nu, så är det ute med Sverige. 40,000 ryssar skola vara nog för att eröfra det och sannolikt skolen I ej påkalla Frankrikes mellankomst, eftersom I förkasten dess helsosamma råd. Om I deremot åvägabringen föreningen, kommer Norden att förändra utseende; de 80 à 100,000 man, som det förenade riket kan ställa upp mot ryssarne skola vara mer än nog för att hålla dem på afstånd. Om kejsaren tvingas att bekämpa dem, skall han besegra dem, liksom han besegrat sina andra fiender och freden, som han dikterar skall återskänka er Finland, om I ej redan återeröfrat det, och hvem vet, tillade jag, om icke till och med Petersburg en dag kommer att bero af Skandinavien. Dessa äro de förmåner, som jag förespår Norden. Det är ingalunda bevi-

sadt att man icke kan afstänga Östersjön, jag tror till och med att om de båda rikena förenades, utförandet af denna vigtiga plan ej längre vore problematiskt. I detta fall kan det häftigaste krig med England blott delvis hindra er sjöfart, men icke er handel, ty Östersjön och hela kontinenten skola stå öppna för er. Nedtysten således fördomarne för att endast lyssna till förnuftets röst och jag tviflar på att I då skolen finna en enda antaglig invändning mot förslaget att bilda ett skandinaviskt rike. Jag kallar det så, emedan det denna gång ej skulle vara fråga om att sätta en Danmarks och Norges konung på Sveriges tron utan att för alltid undertrycka namnen svenskar, danskar och norrmän, hvilka underhålla hatet och att bilda en stormakt af tre folk, som tala samma språk och hafva samma intressen. För öfrigt uppmanar jag er att tydligt låta edra kamrater förstå, att hvilken kejsarens plan än må vara, de icke skola glömma, att den är oföränderlig liksom alla de hvilka hans snille uppgjort."

Hr Westin tycktes sentera styrkan af dessa bevekelsegrunder men utropade: En dansk konung! Han lofvade mig att hemma hos honom låta mig träffa tillsammans med flera af hans vänner vid riksdagen.

Efter denne riksdagsman kom hr de Suremain å konungens vägnar: samma utrop, samma motvilja; icke så som skulle konungen dela de allmänna fördomarne, men blotta tanken på en dylik tronföljare förskräcker honom.

Den obetydligaste franske general, upprepade hr de Suremain, skulle mottagas bättre än danske konungen. För att redogöra för detta andra samtal, skulle jag vara nödsakad att upprepa hr Westins invändningar och mina svar. För resten anhåller hr de Suremain, att ers exc. måtte sätta hans tillgifvenhet för kejsaren på prof.

Kort sagdt, ers excellens, danske konungens val är underkastadt många svårigheter; prins Kristians skulle vara oändligt mycket lättare, ehuru det icke lika hastigt skulle medföra den förening, som h. maj:t synes hafva på hjertat. Jag skall bemöda mig att leda den allmänna opinionen på den första planen för att åtminstone vara säker på den andras framgång. Det är af vigt att så ordna att talmännen och landtmarskalken måtte väljas bland Frankrikes vänner, hvilket kommer att bli föga svårt.

smärtsammaste känslor. Danske konungen är af alla furstarne just den, som Sveriges undersåter skulle hafva uteslutit från kandidaturen. Man vill i honom icke se annat än en oduglig despot, som flitigt sysselsätter sig med militära detaljer och tanken på att placera den tredubbla kronan på hans hufvud gör svenskarne upproriska. En förening af Nordens riken förskräcker dem icke mindre, de åberopa sig på de olyckor denna förening redan framkallat i Sverige och de mera medgörliga förtvifla om att kunna öfvervinna den motvilja som skiljer nationerna. En deputerad af borgareståndet vid förestående riksdag (en verksam och nitisk man) lät presentera sig för mig i går för att afhandla denna vigtiga fråga. Han framhöll hvilka svårigheter det skulle möta att genomdrifva förslaget om en förening af de tre rikena under en dansk furste (hvilket vore kejsarens afsigt). Jag sade honom att jag föga bättre än han kände denna afsigt, men att detta förbund erbjöd Skandinavien och isynnerhet Sverige sådana förmåner, att det icke alls förundrade mig, att kejsaren hade tänkt derpå. Jag utvecklade sedan för honom under ett långt samtal alla de lyckliga följder, som Sverige hade att vänta af denna förening, hvilken skulle undandraga Sverige och dess handel Rysslands och Englands förderfliga inflytande. "Ert land, sade jag, befinner sig nu i Rysslands våld! Frankrike ensamt kan beskydda er, men för att lyckas deri, fordras utomordentliga medel som uppväga förlusten af Finland. Det är icke omöjligt att det goda förstånd, som herskar mellan mitt hof och Rysslands kan komma att upphöra; om I vid denna tid ej ären starkare än nu, så är det ute med Sverige. 40,000 ryssar skola vara nog för att eröfra det och sannolikt skolen I ej påkalla Frankrikes mellankomst, eftersom I förkasten dess helsosamma råd. Om I deremot åvägabringen föreningen, kommer Norden att förändra utseende; de 80 à 100,000 man, som det förenade riket kan ställa upp mot ryssarne skola vara mer än nog för att hålla dem på afstånd. Om kejsaren tvingas att bekämpa dem, skall han besegra dem, liksom han besegrat sina andra fiender och freden, som han dikterar skall återskänka er Finland, om I ej redan återeröfrat det, och hvem vet, tillade jag, om icke till och med Petersburg en dag kommer att bero af Skandinavien. Dessa äro de förmåner, som jag förespår Norden. Det är ingalunda bevi-

sadt att man icke kan afstänga Östersjön, jag tror till och med att om de båda rikena förenades, utförandet af denna vigtiga plan ej längre vore problematiskt. I detta fall kan det häftigaste krig med England blott delvis hindra er sjöfart, men icke er handel, ty Östersjön och hela kontinenten skola stå öppna för er. Nedtysten således fördomarne för att endast lyssna till förnuftets röst och jag tviflar på att I då skolen finna en enda antaglig invändning mot förslaget att bilda ett skandinaviskt rike. Jag kallar det så, emedan det denna gång ej skulle vara fråga om att sätta en Danmarks och Norges konung på Sveriges tron utan att för alltid undertrycka namnen svenskar, danskar och norrmän, hvilka underhålla hatet och att bilda en stormakt af tre folk, som tala samma språk och hafva samma intressen. För öfrigt uppmanar jag er att tydligt låta edra kamrater förstå, att hvilken kejsarens plan än må vara, de icke skola glömma, att den är oföränderlig liksom alla de hvilka hans snille uppgjort."

Hr Westin tycktes sentera styrkan af dessa bevekelsegrunder men utropade: En dansk konung! Han lofvade mig att hemma hos honom låta mig träffa tillsammans med flera af hans vänner vid riksdagen.

Efter denne riksdagsman kom hr de Suremain å konungens vägnar: samma utrop, samma motvilja; icke så som skulle konungen dela de allmänna fördomarne, men blotta tanken på en dylik tronföljare förskräcker honom.

Den obetydligaste franske general, upprepade hr de Suremain, skulle mottagas bättre än danske konungen. För att redogöra för detta andra samtal, skulle jag vara nödsakad att upprepa hr Westins invändningar och mina svar. För resten anhåller hr de Suremain, att ers exc. måtte sätta hans tillgifvenhet för kejsaren på prof.

Kort sagdt, ers excellens, danske konungens val är underkastadt många svårigheter; prins Kristians skulle vara oändligt mycket lättare, ehuru det icke lika hastigt skulle medföra den förening, som h. maj:t synes hafva på hjertat. Jag skall bemöda mig att leda den allmänna opinionen på den första planen för att åtminstone vara säker på den andras framgång. Det är af vigt att så ordna att talmännen och landtmarskalken måtte väljas bland Frankrikes vänner, hvilket kommer att bli föga svårt.

sinuera för h. maj:t att folkets önskan kallade hertigen af Augustenburg till tronen, har visat mig, att detta kejsarens beskydd, som han låtsade begära, tvärtom var, hvad hans ministrar mest fruktade. Deras envisa blindhet rörande hvad som försiggår i Göteborg och deras ytterliga efterlåtenhet mot autoriteterna från Stralsund tillåta inga tvifvel om deras illasinnade afsigter, och har jag icke dröjt att af ers excellens anhålla om de stränga ordres detta uppförande påkallade, i hopp om att snart få se detta politiska system ändra sig under inflytande af en ny kronprins, och emedan jag ansåg det farligt att förarga de redan illasinnade ministrarne, i ett ögonblick, då det berodde af dem att qväfva det allmänna rop, som stälde tronen till h. kejserliga maj:ts disposition. Men om ministèren lyckas att få hertigen af Augustenburg vald (något som för öfrigt ej ännu är afgjordt) tror jag Frankrike ej har någon tid att förlora för att tvinga Sverige att afstå från sin tvetydiga rol, och tror jag, att man, för att säkert lyckas deri, måste fordra af detsamma:

1:o. Att seqvestrera alla engelska handelsvaror i Göteborg och att konfiskera dem,

2:o. Att försvara inloppet till de svenska hamnarne mot amerikanska fartyg,

3:o. Att till Pommern sända trupper och ett tillräckligt artilleri för att försvara denna provins eller att öfverlåta omsorgen derom åt h. maj:t.

4:o. Att med våld tillbakavisa de engelska krigs- eller handelsfartyg, som kunde komma att nalkas Sveriges kuster i håll för kanonerna.

Dessa äro enligt mitt råd, de enda medlen att försäkra sig om Sveriges politiska hållning; skulle det sätta sig till motvärn, gör det slut på det sakernas tillstånd, hvilket för Frankrikes intressen ej kan för snart upphöra; skulle det deremot samtycka, så gifver det kejsaren en vigtig bundsförvandt.

10.

Stockholm den 14 augusti 1810.

Ers excellens.

Adlersparres parti har vunnit en första seger i valkomitén. Af de tolf röster, som bilda denna komité har hertigen af Augustenburg erhållit 11 och fursten af Ponte Corvo en enda. Man vet icke om denna utgång af saken föreslogs på riksdagen i går såsom det hade beslutats. Några personer säga mig, att man skall uppskjuta allt afgörande, tills underrättelser hunnit anlända från Frankrike. Om man ej snart får de upplysningar, man önskar rörande öfverläggningarna, kommer hertigen med all säkerhet att väljas. Men man tviflar, att han antager valet, innan han rådfrågat h. kejserliga maj:t. Beträffande den franske fursten, synes det som om ministèren (hvilken föredrog honom framför danske konungen) funnit medel att få bondeståndet emot honom. För öfrigt observerar man rörande allt som tilldrager sig i Örebro en besynnerlig förbehållsamhet. Baron Rosenhane sade oss alldeles intet, och endast genom några i förtroende meddelade bref hafva vi här underrättats om de allmänna besluten. Jag underhöll en fördelaktig korrespondans med herr de Suremain, men denne underrättar mig nu om, att den okunnighet om kejsarens, hans herskares afsigter, hvari han befinner sig, annullerar de fördelar han skulle kunna draga af sin ställning för att gagna Frankrike och att han derför ämnar begära permission för att genom sitt aflägsnande undvika misstanken att hafva tagit någon del i konungens och följaktligen i riksdagens beslut.

Jag har åt herr Ranchoup utfärdat hans utnämning med bemyndigande att utöfva sin befattning. Denne konsul har ännu icke underrättat mig om sin ankomst till Göteborg, der hans närvaro likväl är så nödvändig.

11.

Stockholm den 17 augusti 1810.

Ers excellens.

Jag erhöll i förgår afton ett oväntadt besök af M. Fournier, den samme för hvilken ers excellens värdigades intressera sig

för några månader sedan. Han meddelade mig, att han kom från Örebro, der han vistats 4 dagar, att han hade skickats af fursten af Ponte Corvo för att känna sig för rörande riksdagens sympatier och för att om dessa befunnos gynsamma göra regeringen förslag (om hvilka han lemnade mig i okunnighet), att han vidare, då han fann ett talrikt parti för fursten, hade uträttat sitt ärende hos grefve Engeström, som mottagit honom särdeles väl. Följden af detta tillvägagående hade blifvit en fullständig omstörtning i de allmänna sympatierna, att sekreta utskottets beslut hade annullerats och att konungen skulle föreslå h. h., hvilken inom få dagar borde med enhällighet vara vald till Sveriges kronprins.

För öfrigt visade mig M. Fournier hvarken fullmakt, autorisation eller ens det pass, han sade sig ha fått af ers excellens, men hvilket man behållit qvar i Örebro.

Andra rapporter hafva bekräftat hans.

Det hemliga valet har sannolikt redan skett i det ögonblick jag skrifver och det förljudes, att fursten redan som om tisdag skall väljas af riksdagen.

Jag önskar att denna tilldragelse måtte visa ers excellens att jag icke äfventyrade något, då jag i en af mina depescher skref att *ett ord af kejsaren* skulle afgöra Sveriges öde.

Karl XIII till Napoleon.

Örebro 21 augusti 1810.

Min herr broder.

Jag ämnar för eders maj:t redogöra för en händelse, hvilken på samma gång den, såsom jag hoppas, bestämmer Sveriges öden och betryggar dess framtida lycka, bör bevisa eders maj:t med hvilken enhällighet det folk jag styr omfattar hvarje tillfälle, som kan närma dess intressen till Frankrikes. Detta tappra och lojala folk, som ju förr dess hellre velat betrygga tronföljden för att göra ett slut på den närvarande ovissheten, har med en i dess historia exempellös enighet vändt sina blickar mot en af eders kejserliga maj:ts mest berömde vapenbröder. Fursten af Ponte Corvo har kring sig förenat den svenska nationens röster och önskningar, hvars representanter i dag en-

hälligt valt honom till Sveriges kronprins och min efterträdare på tronen. Den hyllning, som hemburits åt denna furstes krigiska ära, åt hans värdefulla egenskaper och hans utmärkta talanger skall blifva ett nytt minnesmärke från eders kejserliga maj:ts lysande regering. Det är i eder tjenst fursten af Ponte Corvo fräjdat sitt namn och det är under skyddet af eders kejserliga maj:ts som han blifvit känd för mitt folk. Den vänskap eders maj:t hyser för denne furste, de slägtskapsförhållanden som förena honom med konungen af Spanien och den förklaring eders maj:t värdigats göra genom sin utrikesminister, att e. m. skulle godkänna det val för hvilket jag i samråd med ständerna skulle besluta mig, äro mig säkra garantier för att eders kejserliga maj:t med nöje skall mottaga underrättelsen om furstens af Ponte Corvo val. Mitt rikes författning fordrar, att han antager lutherska religionen, innan han passerar gränsen, och att han vid ankomsten dit undertecknar en försäkran liknande den ständerna framlade för den aflidne kronprinsen. Min framskridna ålder och mitt folks önskningar förmå mig att i dubbelt mått åstunda furstens af Ponte Corvo ankomst och väntar jag i detta hänseende med stor otålighet tillfredsställande underrättelser från eders kejserliga maj:t och från honom. Kaptenen vid mitt lifgarde, generalen, grefve Rosen skall hafva äran att öfverlemna detta bref till eders kejserliga maj:t, och smickrar jag mig med, att e. m. i mitt handlingssätt beträffande det val, som nyss egt rum, skall se ett nytt bevis på de känslor af en oföränderlig vänskap, som jag egnat er höga person och på den högaktning, med hvilken jag förblifver etc. etc.

Napoleon till Karl XIII.

St. Cloud 6 september 1810.

Min herr broder.

Grefve Rosen har åt mig öfverlemnat edert bref, dateradt den 21 augusti. Eders maj:t underrättar mig, att riksdagen utnämt fursten af Ponte Corvo till Sveriges kronprins och frågar mig, om jag tillåter honom att mottaga denna utnämning. Jag var föga beredd på denna underrättelse, emedan eders maj:t förut meddelat mig att eders maj:t ville föreslå och ha vald en

broder till den siste kronprinsen. Jag har emellertid uppskattat de känslor som ledt den svenska nationen till detta bevis på aktning för mitt folk och min armé. Jag bemyndigar fursten af Ponte Corvo att mottaga den tron, till hvilken eders maj:ts och svenskarnes förenade önskan kallar honom. Mina känslor för eders maj:t och Sverige föranleda mig att förnya mina önskningar för dess lycka och lugn.

Upplysningar om kejsarens ställning till svenska tronföljarevalet.

Paris 11 september 1810.

Ers excellens.

Svenska riksdagen har nyss med enhällig röst, på konungens förslag, utkorat fursten af Ponte Corvo till Sveriges kronprins och tronföljare. Att en fransman valts till denna höga värdighet kommer man kanske att tillskrifva kejsarens inflytande. Om man härmed menar det ofrivilliga inflytande, som namnet på en stor man beklädd med stor makt och äran hvarmed en hjelte höljer sina vapenbröder utöfva, är det möjligt att svenska riksdagen böjt sig för kejsarens inflytande. Men om man menar ett direkt och med afsigt utöfvadt inflytande är ingenting mindre grundadt än en sådan förmodan. Kejsaren, allt för långt från svenskarne för att riktigt kunna bedöma hvad som bäst öfverensstämde med deras intressen, har icke velat blanda sig i ett val, som föga intresserade hans politik. Det fans icke ett enda skäl för honom att önska fursten af Ponte Corvo vald, utan är det således svenska folkets vilja som förestafvat furstens val. Konungen sjelf synes hafva rådfrågat denna vilja för att rätta sig derefter. Kejsarens chargé d'affaires i Sverige fick ordres att icke taga något parti eller uttrycka någon önskan och Alquier, kejsarens minister i detta land, var i Hamburg under det valet pågick. Sådan är verkliga sanningen, hvilken ni får lof att göra känd. Ni måste förneka allt som strider deremot. Det är icke genom penningar kejsaren utöfvar sitt inflytande och vid detta tillfälle hade h. maj:t endast behöft uttala en önskan, då hela den svenska nationen väntade denna önskan för att rätta sig derefter. Men kejsaren ville att svenskarne sjelfva måtte välja i en-

lighet med sina intressen, öfver hvilka han ej gjorde sig till domare och det är folkets vilja som uträttat allt.

Caillard.

Gustaf IV Adolf till Karl XIII.

Utdrag ur ett bref från konung Gustaf Adolf till svenske konungen, dateradt Göttingen den 17 september 1810.

Jag skall ej vidare besvära er, min farbroder, med mina enskilda angelägenheter, alldenstund jag ej längre vill hafva någon förbindelse med ett olyckligt land, som nu är föremål för mitt förakt och min medömkan. Jag har anbefallt min gemål att låta bevaka sin och sina barns eganderätt i Sverige, så vida det ännu fins till någon ära och redlighet i detta land.

Gustaf IV Adolf till Sofia Magdalena.

1810.

Svenska nationen har valt en tronföljare som vanhedrar det svenska namnet och tvingar mig att upphöra med mina förbindelser med detta land.

Bourgoing om Gustaf Adolfs konseljledamöter.

(Afskrift, daterad Paris den 21 september 1810.)

Herr Bourgoing, hvilken var bosatt i Sverige under åren 1801—03 har i sin korrespondans lemnat en ganska utförlig skildring af svenska hofvet vid denna tid. Sedan han framstält konung Gustaf IV Adolfs bild vinlägger han sig om att afmåla hans ministrar och de personer, som då åtnjöto största förtroendet.

Främst bland desse sistnämde ställer han baron Toll, om hvilken han uttrycker sig sålunda. General Toll förordnar om allt hvad krigsväsendet vidkommer och har äfven i allt öfrigt stort inflytande, den yttre politiken ej undantagen. Hvad som förnämligast berättigar honom till konungens gunst är, utom hans tillgifvenhet för Gustaf III, de förföljelser han fick utstå under förmyndareregeringen och i synnerhet de tjenster han be-

visade konungen vid riksdagen i Norrköping, då bönderna utan det inflytande han förstod att vinna öfver dem, hade öfvergifvit hofpartiet. Hans folkvänliga sätt och ett visst sken af uppriktighet som präktigt döljer hans stora falskhet, har skaffat honom anhängare bland nationens lägre klasser, för öfrigt är han afskydd och föraktad. De två personligheter, som efter honom och jemte honom skulle kunna ha mest att säga i Sverige, äro frånvarande och utan tvifvel för längre tid, nämligen grefve Axel Fersen och baron Armfelt. Den förstnämde är afhållen af konungen och skulle kunnat erhålla det största inflytande. Man föreslog honom kanslipresidentembetet, men han afböjde det, mera af lätja än blygsamhet. Den senare har icke vidare sökt återvinna något förtroende, han tycks hafva afstått från alla ärelystna planer.

Herr Bourgoing talar vidare om ministrarne.

Den, säger han, som genom sitt embete borde vara den förste ministern, är baron Ehrenheim, kanslipresident; han är en af rikets redbaraste och mest upplyste män; men han är tankspridd, litet vårdslös och utan viljekraft. Han har få fiender men ej heller flera nitiska anhängare och till och med konungen hyser blott aktning för honom.

Hofkansleren, herr Zibeth, förenar med många kunskaper och ett godt hufvud, den lifligaste ärelystnad, han är baron Ehrenheims farligaste medtäflare.

Amiral Cronstedt, som uppfyller sjöministerns åligganden utan att hafva titel deraf, åtnjuter allmän högaktning; han är af ett fredligt lynne och visar sig främmande för intriger; han eger det anseende hans tjenst berättigar honom till och han eftersträfvar intet annat.

Herr Bourgoing låter sedan några andra personer passera revy.

Baron Lagerbjelke, konungens kanslichef. Han tycks åtnjuta sin herskares förtroende, i synnerhet sedan han, efter att hafva åtföljt honom på hans resor, på sätt och vis innehaft förvaltningen af alla departementen. Han är qvick, talangfull och godmodig, men hans snabba avancement, hans illa dolda ärelystnad och hans sjelfklokhet hafva tidigt uppväckt afund.

Grefve Ugglas. Han har på kort tid kommit i högsta gunst, son af en okänd privatman, är han nu öfverståthållare i Stock-

holm och dekorerad med serafimerorden. Hans enda talanger äro kärlek till arbetet och många passande egenskaper för de smärre uppdrag, hvilka konungen anförtror honom i och för finansförvaltningen och hans förnämsta anspråk på konungens tillgifvenhet är hans blinda hängifvenhet för dennes person. Den afund hans hastiga avancement uppväckt afväpnas nästan af hans godmodighet och en slags blygsamhet, som han kanske låtsar, men hvilken man gerna tager för uppriktig. Han hör för resten till de menniskor, som icke äro i stånd att bilda ett parti, men hvilka äro nog sluga, att alltid hålla med det herskande. Den person Gustaf Adolf visade det största förtroende, ja till och med vördnad var baron Wrede, den samme som kom till Paris 1810 i och för en enskild beskickning från konungen till förste konsuln. Han är en af rikets förnämste herrar, herr Bourgoing framställer honom såsom en man med begåfning och stora insigter.

Konungen tycktes äfven visa aktning men föga förtroende för sin forne lärare, Rosenstein, hvilken han betraktade som en filosof.

Rapporter af baron Alquier.

1.

Stockholm den 25 september 1810.

Ers excellens.

Det officiella bladet har nyss stillat svenska folkets otålighet och oro genom att meddela, det grefve Rosens återkomst tystade alla tvifvel om h. maj:ts kejsarens vilja och att arfprinsen enligt denne monarks önskan ofördröjligen skulle anlända till Sverige. Konungen fortfar att bli sämre och hans läkare äro alla ense om, att han aldrig skall kunna återvinna helsa och krafter. Denne regent tycks hafva förlorat sina kropps- och själsförmögenheter genom ett slaganfall, som träffat hela hufvudet; han ger numera endast oartikulerade ljud ifrån sig och kan ej längre göra sig förstådd. Med ett ord denna ytterliga försämring eller en oundviklig död skola snart bekläda den presumptive arftagaren med makten i sin helhet. Det vore önskvärdt, att denne furste klart insåge, det han för att afhjelpa de olyckor, som hopa sig öfver

Sverige, måste fatta tyglarne med kraftig hand och att han icke kan räkna på framgång, om han ger vika för en villfarelse som har bragt så många furstar och stater i olycka, i det han nämligen mera sträfvar efter popularitet än att ingifva en helsosam fruktan åt ett folk, som är så obeständigt i sin trofasthet, så ombytligt i sin tillgifvenhet och så benäget för oroligheter och förändringar.

2.

Örebro den 6 oktober 1810.

Ers excellens.

Jag hade i går äran att åt konungen öfverlemna mina kreditivbref och att öfverlemna h. maj:t hederslegionens stora kors, som tillskickats honom af kejsaren. Från konungen fördes jag till drottningen. Deras majestäter talade med mycket intresse om franska hofvet och underrättade sig i de artigaste och välvilligaste ordalag om deras kejserliga majestäters helsa. Konungen visade sig i hofkretsen iklädd sin nya dekoration och uttryckte på det förbindligaste sin tillfredsställelse vid mottagandet af detta bevis på h. kejserliga maj:ts synnerliga aktning. De två andra dekorationerna jag hade i uppdrag att öfverlemna i baron Engeströms händer, hafva tilldelats den ena åt denne minister och den andra åt general Adlercreutz. Hofvet, som mer än tre månader vistats i den lilla staden Örebro, skall återvända till Stockholm den 15 eller 16 dennes. Riksdagens session är bestämd att sluta den 18. De personer, som bilda denna riksförsamling, skola då begifva sig till hufvudstaden för att bevitna den ed på grundlagen, som kronprinsen skall aflägga och för att hembära honom sin hyllning. Man har afstått från förslaget att fira denna vigtiga ceremoni i Örebro, emedan man på en sådan obetydlig plats ej skulle kunna utveckla den ståt som anstode densamma.

3.

Stockholm den 9 oktober 1810.

Jag är just nu hemkommen från Örebro. Under min vistelse i denna stad öfverhopades jag af de mest smickrande utmärkelser

af konungen och drottningen. Konungen lät intet tillfälle gå sig ur händerna att betyga den glädje han erfor af att se det gamla förbundet mellan Frankrike och Sverige åter tillknytas med oupplösliga band. I kretsen af hofvet vände han sig slutligen till mig med orden: "Sedan tvänne dagar utgöra vi blott ett land. Alla här veta att detta alltid utgjort mitt hjertas önskan, men jag ber eder, att ej låta kejsaren förblifva okunnig om, att jag känner mig mera dragen till honom af den beundran och tillgifvenhet jag egnat honom än af politiska skäl".

Jag har äran underrätta eders excellens, att jag återkommit allt för sent från Örebro för att innan posten afgår hinna i chifferskrift meddela eders excellens några observationer, hvilka jag får äran tillställa eder med förste kurir. Baron Engeström har genom svenske chargé d'affaires i Wien underrättats, att Alopeeus, tillhörande beskickningen från Neapel, och hvilken vistats i Wien endast för att vikariera för Stackelberg och för att erhålla hans plats, tillåtit sig ytterst opassande tal om det val, som kallar fursten af Ponte Corvo att en dag regera i Sverige och att han försäkrat, det han skulle vetat att hindra detta val, om han befunnit sig i Stockholm.

Svenska hofvet, som underrättats om, att Alopeeus, då han icke kunde hoppas att få efterträda Stackelberg, föresatt sig att begära posten i Stockholm, har anmodat Stedingk sin minister i St. Petersburg att förklara det man ogerna såge Alopeeus' utnämning.

4.

Stockholm den 12 oktober 1810.

Ers excellens.

Under min vistelse i Örebro har jag kunnat rikta min uppmärksamhet på hofvet och har dessutom under riksdagens session, då jag sett samlade många framstående män i staten, haft ett ypperligt tillfälle att grunda mitt omdöme om den svenska karakteren.

Att döma af alla utlåtanden är det ute med konungen. Jag vet ej i hvad mån de täta slaganfallen kunnat skada det förstånd, naturen tilldelat honom, men det är ett erkändt faktum, att hans

tillvaro numera liknar den osäkra gången af en i oordning råkad maskin och att konungens tillstånd är sådant, att om han vore privatman, skulle han, enligt sin familjs rimliga önskan och lagens auktoritet, sättas i omyndighetstillstånd. De svaga tankar, konungen ännu förmår uttrycka, härröra alla af hans naturliga godhet som aldrig förnekat sig. Den enda tillgifvenhet han ännu känner något lifligare, är den han under alla tider visat för h. kejserliga maj:t och denna tillgifvenhet är kanske det enda intryck som förblifvit djupt inprägladt i hans förslöade sinnesförfattning. Det skulle vara möjligt att konungen ännu en tid kunde lefva i detta tillstånd; svikandet af de psykiska krafterna bebådar icke alltid lifvets slut; emellertid förklara läkarne, att han icke kommer att upplefva våren.

Drottningen kan hvarken skingra de olyckor, som lägrat sig kring konungens tillvaro, eller utöfva ett helsosamt inflytande på regeringen.

Obetydlig genom sin begåfning och föga aktad för det lättsinne, som vid alla tidpunkter af hennes lif karakteriserat henne och hvilket ännu i en ganska framskriden ålder vidlåder henne är denna furstinnan hvarken föremål för kärlek eller aktning. Jag har gjort den iakttagelsen, att man blott med ett visst tvång och som en besvärlig skyldighet egnar henne de hyllningar som tillkomma hennes rang; en sak har i synnerhet förvånat mig, nämligen hennes sätt att föra uppsluppna samtal utan sundt förnuft, en fullkomlig afbild af denna exdrottning från Neapel, som jag kände så väl.

Svenska hofvet, som endast utgöres af konungen, drottningen och abbedissan af Quedlinburg, hvilken jag ännu ej sett, är obetydligt och dystert; man får der förgäfves söka efter något som angifver en monarks värdighet; i det sätt att skicka sig och de seder man följer råder en sådan försumlighet af god ton och ordning, att den förnedrade kungligheten blir en bedröflig anblick till och med på det ställe der den borde lysa med största glans.

5.

Stockholm den 16 oktober 1810.

Ers excellens.

Jag har äran sända ers excellens afskriften af såväl mitt bref till baron Engeström, rörande Karlskrona-affären som af denne ministers svar.

Baron Engeström kommer endast med undanflykter gent emot de fakta jag uttalade och tyckes det mig, att hans sätt att räsonnera hvarken gör heder åt hans logik eller hans karakter. Jag vet icke, huru han i mitt bref kunnat tro sig se, att jag beklagade mig öfver, att han icke begärde någon godtgörelse af britiska regeringen. Denna enorma orimlighet kan man likväl icke tillvita mig, ty i det jag påminde svenske ministern om att konungen, hans herskare, genom Pariserfördraget anslutit sig till kontinentalsystemet, drog jag deraf den slutsatsen att h. maj:ts agenter hade bort såsom fiender behandla en besättning, hvilken ehuru den icke kunde nalkas kusten ens för drifvande af handel, hade, oförlåtligt nog, beredt sig tillträde till en af konungens hamnar för att uppbränna ett fartyg, som der tagit sin tillflykt.

6.

Stockholm den 16 oktober 1810.

Ers excellens.

De få dagar jag tillbragte i Örebro voro tillräckliga för att kunna skapa mig ett begrepp om konungens karakter, som ej erbjuder ett särdeles vidsträckt fält för iakttagelser och för att uppskatta drottningens begåfning, hvars obetydlighet man snart inser. Deremot hade jag behöft mycket längre tid för att med noggranhet hinna studera de genom sin börd och rang utmärkta personligheter, hvaraf hofvet utgöres, hvarför det också grämt mig, att jag, enligt den lag, som förbjuder en utrikesminister att förlänga sin vistelse på en plats, der ständerna äro samlade, icke fick draga fördel af en omständighet, hvilken, placerande mig i kretsen af nationens mest framstående män, hade för mig kunnat blifva så rik på iakttagelser. Men bland de många personer, som hade sammankallats för det viktiga valet af tronföljare, gjorde

jag åtminstone tämligen grundlig bekantskap med det svenska lynnet i allmänhet. Man kunde lätt märka, att sinnena ännu voro i rörelse efter den senaste revolutionen. Konungens fysiska och psykiska tillstånd prisgifver Sverige åt osäkerheten och oron af en sorts mellanregering. Cheferna för det parti, som störtade Gustaf Adolf från hans fäders tron, de representanter för den civila och militära myndigheten som fattat fast fot i tingens nya ordning, göra anspråk på att få utmärka sig i staten och att få öka sitt personliga anseende och sin förmögenhet. En af naturen svag furste, ett offer för täta anfall af en sjukdom, hvars vanliga följd är förintandet af tankeförmågan har måst välja, med föga klokhet för resten, representanter för sin myndighet, hvilka betraktade, som de äro, med motvilja och hotade af icke mindre ärelystna eller oskickliga medtäflare, äro tvungna för att kunna bibehålla sin ställning att stödja sig på den lydnad, man är dem skyldig. Af dessa tingens ordning uppstår en sådan villrådighet i rikets förvaltning och så tydliga symptomer af oenighet och anarki i alla grenar af styrelsen, att nya oroligheter ovilkorligen skulle utbryta, om icke kronprinsens utnämning, som erbjuder utsigten af en förestående förändring, hölle sinnena i tvekan och bjöde de olika partierna tystnad.

Man behöfver ej, för att kunna sluta sig till svenskarnes ombytliga och uppbrusande skaplynne, känna mer än den mångfald af planer och önskningar, hvilka alltsedan valet bestormat dem och de sangviniska förhoppningar med hvilka hvarje klass i landet inbillar sig, att det är för att hafva just densamma i tankarna, som prinsen kommer att fatta statsrodret. Militärerna tvifla icke på, att han ofördröjligen skall anföra dem vid återtagandet af Finland och eröfringen af Norge, handelsklassen, att han skall utverka kejsarens samtycke till en fri, säker och vinstgifvande handel med engelsmännen, bönderna att han skall qväsa adelns högmod och inskränka dess rättigheter, adeln att han skall rikta alla sina omsorger på att respektera och återgifva densamma dess förra glans och privilegier, borgarne ändtligen att han i Sverige skall realisera dessa idéer om absolut oberoende och oinskränkt frihet, hvilka för länge sedan vaknade till lif i Frankrike. Det föränderliga och oroliga i nationalandan — en prägel, som blifvit påtryckt af de revolutionära tilldragelser, hvilka

aflöst hvarandra under 18 år — är Sveriges väsentligaste olycka, emedan den hufvudsakligen härrör af slapphet i regeringsmakten. Det är klart att tron på monarkiens fullkomlighet måste försvagas genom de katastrofer, som efter hvarandra kostat de två sista konungarne lifvet och kronan, men hertigens af Södermanland efterlåtenhet under regentskapet och hans psykiska och fysiska oförmåga under utöfvandet af den improviserade konungavärdighet, hvilken han uppnått, hafva nödvändigt måst förbereda den monarkiska maktens fullkomliga undergång under ett svagt herravälde. Ständerna hafva återtagit allt hvad Gustaf III fråntagit dem och hvad som borde bli följden har inträffat; de hafva missbrukat sin makt för att skydda sig mot sina konungars ärelystna planer, de ha lyckats att omintetgöra konungavärdigheten. Några fakta, som stå i sammanhang med en ganska färsk tilldragelse erbjuda en ypperlig insigt om hvad det i dessa dagar är bevändt med svenske konungens myndighet och utan tvifvel är det af nöden, att kejsaren i denna punkt erhåller noggranna upplysningar vid det ögonblick han tillåter en af sina undersåter att intaga platsen vid sidan af Karl XIII:s tron. För några dagar sedan, föreslog regeringen — som genom mordet på grefve Fersen varnats att det stundom kunde vara nyttigt att sätta en gräns för folkets raseri — det ständerna måtte genom en uttrycklig lag bemyndiga konungen, att vid händelse af upplopp begagna sig af militären; denna proposition antogs af tre stånd, men förkastades af borgarståndet. Icke dess mindre, då man efter Fersens död gaf eld på hans mördare, skänkte konungen med fruktan sitt bifall dertill och först sedan pöbeln efter att ostraffadt hafva massakrerat en af landets förnämsta personligheter och efter att från kl. 11 f. m. till kl. 8 på aftonen hafva hängifvit sig åt all slags oordning och ytterligheter, beredde sig att intränga i kungliga slotten för att der söka nya offer. Det är faktiskt, att konungens befallning först efter en lång tvekan och med ytterlig fruktan utfördes af trupperna, hvilka ansågo det som en kränkning af grundlagen. Denna våldsgerning, som begicks under ceremonien vid tronarftagarens likbegängelse, har icke endast förblifvit ostraffad (ehuru gerningsmännen äro gripna och lagligt öfverbevisade) utan familjen Fersen har till och med på konungens upprepade befallningar icke fått begrafva sin olycklige anför-

vandt i deras familjegraf. Befolkningen i den lilla köping, hvarest denna grafplats är belägen, har förklarat, att den skulle sätta sig deremot, och begrafningen har ej heller försiggått. Förskräckelsen, som den upproriska folkhopen ingifver är till och med så stor, att konungen ännu icke vågat tillåta, att man i Stockholm efter grefve Fersen firat den begrafningsakt, som är bruklig vid en serafimerriddares död. I denna depesch, som ers excellens tvifvelsutan finner alltför utdragen, har jag icke nämt någon af de personer, det hade varit min pligt att låta er känna; jag har ansett det nyttigt att lägga inför hans maj:ts ögon en skildring, som visar hur pass hög grad af styrka konungamakten eger. Jag har inskränkt mig till att samla några drag af detta folks karakter, hos hvilket monarkien måste gifvas nya krafter och hvilket, om det ej styres af en kraftig hand, ännu kan förse en skriftställare, med de ämnen han kunde önska för att fortsätta historien om revolutionerna i Sverige.

Till Baron Alquier från Fontainebleau.

Den 18 okt. 1810.

Herr baron.

Kejsaren befaller mig att meddela er det samtal, han nyss haft med baron Lagerbjelke; det beredde h. maj:t tillfälle att få yttra sin tanke om Sveriges uppförande sedan fredsfördraget med Frankrike, och hurudant han önskade att det hädanefter måtte vara. Baron Lagerbjelke tillstälde mig i går en not med begäran om att det beslag man i Warnemünde gjort på 7 à 8 svenska fartyg, lastade med kolonialvaror, måtte upphäfvas mot förbindelse för dessa fartyg att för sin frakt erlägga de afgifter, som tariffen af den 15 augusti stadgade.

Fordrar ni, sade kejsaren, att jag skall låta dessa fartyg, som föra kontrabandsvaror, tillhörande England passera fritt, och att jag genom en slapp efterlåtenhet mot Sverige skulle göra fruktlösa de åtgärder jag vidtager mot den engelska handeln, åtgärder, hvilka jag förmått hela Europa att godkänna. Jag skulle hafva jagat min egen broder från den tron der jag uppsatt honom, om jag sett honom ur stånd att sätta en gräns för det smuggleri, som öppet försiggick genom Holland, och jag skulle

då låta Sverige få ostraffadt utöfva denna smyghandel, som är så skadlig för kontinentens intressen. Om Sverige hade uppfylt sina förpligtelser mot mig skulle fred vara sluten med England. De 1200 fartyg, som under detta år trängt sig in i Östersjön, skulle icke hafva inkommit, om ej några hamnar stått öppna för dem. Men de voro säkra på att vid Sveriges kuster röna ett välvilligt mottagande; der förság man dem med vatten, lifsmedel och ved; der kunde de vänta till lägligt tillfälle erbjöd sig att införa sina varor på kontinenten och då ett försök strandade vid en kust förnyades det på en annan. (Sverige har under detta år gjort mig mer skada än de fem koalitioner jag efter hand besegrat.) Holland är stängdt för den engelska handeln, Preussens hamnar låna sig ej längre till denna olagliga handel, emedan preussiska regeringen insett af hvilken vigt denna afspärrning å dess sida vore för kontinentalsystemet och jag tar mina mått och steg med Ryssland för att förmå det att visa samma stränghet; de laster af kolonialvaror som der äro lemnade skola der konfiskeras. Danmark har utfärdat allmän embargo i alla sina hamnar för att stänga alla utvägar till svek; det tillstädjer blott sina kryssare och krigsfartyg att navigera och dessa föra öppet krig mot engelsmännen. Skall Sverige ensamt göra anspråk på att få vara ett medium, genom hvilket alla engelska handelsvaror och kolonialvaror kunna fritt kringspridas på kontinenten? Icke en gång om en ny Karl XII lägrade sig på Montmartre's höjder, skulle han kunna utverka detta af mig; på den punkt sakerna nu stå, bör Sverige röja sitt uppsåt; det måste förklara sig för eller emot Frankrike. Kontinentalsystemet kan icke fördraga någon neutral makt på fastlandet. Alquier skall få befallning om att uppfordra er regering att förklara England krig, att stänga sina hamnar, att bestycka sina batterier, att icke tillåta engelska fartyg att nalkas Sveriges kuster, utan att man skjuter på dem och att ändtligen seqvestrera och konfiskera de engelska fartyg och handelsvaror, som nu befinna sig i Sveriges hamnar. Om er regering motsätter sig dessa fordringar, skall hr Alquier afresa, ni hr baron skall lemna Paris och jag skall skaffa er krig på halsen genom Danmark och Ryssland. Jag har redan skrifvit till Ryssland, att dess kabinett måtte återkalla ert land till dess pligter såsom kontinentalmakt, och tro icke att det val ni

gjort af en fransk furste kan ändra något i mina beslut; detta val är en förolämpning, då man icke följer mitt politiska system; detta val är ännu ett hinder för mig, ty det kunde gifva Ryssland anledning till misstankar. Ni vet att jag icke önskat det; att ni med allt ert görande och låtande före valet ej kunnat erhålla ett enda ord af samtycke från min eller mina ministrars mun. Om en kurir från fursten af Ponte Corvo har fått gälla för en kurir från regeringen är det emedan man velat bli förd bakom ljuset. Men om ni med en fransk furste i ert råd icke följer mitt system, hvilken fara skulle ej uppstå af ett dylikt exempel? Ni fruktar att kriget med England skall förorsaka er förluster, men har icke Danmark gjort förluster? Lider icke Ryssland? Preussen, Österrike, Frankrike lida de icke? Är det icke genom uppoffringar som vi måste köpa freden och är det då rimligt att Europa skall lida endast för att skaffa Sverige ofantliga rikedomar. Jag underrättar er på förhand, att jag utfärdat befallning om att konfiskera alla edra fartyg, lastade med kolonialvaror, jag skall likaledes konfiskera de franska som befinna sig i samma skick; jag skall till och med låta seqvestrera edra fartyg, som föra varor från er egen mark; ja, om ni icke inom 14 dagar har krig med England, skola de utan undseende konfiskeras. Jag har alltför länge dragit ut på tiden, jag begick ett fel, då jag ej gjorde er denna uppfordring samma ögonblick jag återförenade de holländska besittningarna, emedan mitt system då fick en kraftig tillämpning, hvars framgång skulle varit fullständig, om ej ni varit. Ni har varit nog fintliga att vinna hösten, som uppskjutér all sjöfart och handel; emellertid kan ni om ni vill ännu tillfoga engelmännen skada genom att konfiskera deras varor och fartyg, och ni måste göra det om ni ej vill komma i krig med mig. Borde ni icke göra det blott och bart för att hämnas de oförrätter de tillfogat er? De hafva tagit edra fartyg, de hafva uppsnappat en fransk kryssare i Stralsunds hamn; de hafva förföljt och bemäktigat sig ett danskt fartyg i en af edra hamnar och då de lokala myndigheterna bemäktiga sig de engelsmän som gjort sig skyldiga till denna våldsgerning, har man den efterlåtenheten att öfverlemna dem åt general Saumarez. Härtill kommer vidare den skräck, som krigsfartygen sprida i Östersjön, detta haf som ni förklarar stängdt och till hvilket ni eger

nyckeln. Hvad har blifvit af edra forna anspråk? har ni offrat allt för engelsmännen? Herr baron, må Sverige taga sitt parti och inom 14 dagar befinna sig i krig med England eller med Frankrike. Jag ålägger er, hr baron, att uppfördra svenska regeringen till krigsförklaring mot England genom att samtidigt seqvestrera de engelska fartyg som ligga i hamnarne och alla engelska och kolonialvaror, hvarhelst de befinna sig. Om man icke på femte dagen efter framställandet af denna begäran fullständigt samtyckt dertill, skall ni afresa utan att taga afsked.

Sålunda lyda kejsarens befallningar — fortsätter franske utrikesministern i sitt meddelande till baron Alquier. De detaljer, i hvilka jag nyss ingått, förse er med motiv på hvilka ni bör stödja er fordran. Jag håller mig fast vid denna punkt. Sverige gör genom sina förbindelser med England fruktlösa alla kontinentens uppoffringar och planer mot detta land. Sverige i sin förmenta neutralitet, eller hvad det vill kalla sitt uppförande, är den nyttigaste bundsförvandt England någonsin haft; det är således fastlandets förklarade fiende.

Om svenska regeringen samtycker till våra fordringar, så skall ni vaka öfver att de åtgärder den vidtager icke äro bedrägliga och att de utföras med nog raskhet och kraft för att engelsmännen deraf må röna verklig skada. Denna förlust i förening med den som förorsakats af kejsarens senaste åtgärder, hvilka i England väckt den lifligaste oro, kan kanske medföra fred.

7.

Forts. af Alquiers rapporter.

Stockholm den 19 oktober 1810.

Hofvet återkom i går från Örebro och ämnar konungen till kronprinsens ankomst bebo Haga slott. Alla de mest högststående i staten befinna sig likaledes i hufvudstaden; jag skall tala om dem längre fram, då jag får tillfälle att lära känna dem.

Diplomatiska kåren vid svenska hofvet är föga talrik; den utgöres af ministrarne; från Ryssland general Suchtelen, från Danmark grefve Vandernath, från Preussen Tarrach och af chargé d'affaires från hofvet i Wien, baron Binder. Jag kan mycket skryta öfver det utmärkt artiga sätt, hvarpå dessa herrar mot-

togo mig. Ryske ministern har isynnerhet visat mig stor välvilja. General Suchtelen, som är mycket aktningsvärd genom sina personliga egenskaper, kan likväl starkt beklaga sig öfver det sätt hvarpå han bemötes här i Stockholm. Han var generalqvartermästare vid hären som eröfrade Finland. Det var han som gaf uppslaget till den kapitulation, som så hastigt gaf Sveaborg i ryssarnes händer, en fästning stark genom sitt läge, försvarad af en garnison om 5,000 man, försedd med proviant för 15 månader och hvars befästningar icke ens angripits. Svenskarne förlåta honom icke denna framgång eller rättare denna list. Herr Suchtelen senterar lifligt det föga passande uppförande och de föga undfallande samtal de tillåta sig. Man måste likväl gifva honom det berömmet att hans berättigade känslighet icke det minsta återverkar på hans pligter som embetsman; att han alltid visar sig lika rättvis och försonlig och att han är den ryske minister svenskarne borde önska sig, om deras sårade högmod lemnade dem frihet till eftertanke. Det är sannolikt att Suchtelen snart afgår och i St. Petersburg återtager sin militära tjenst, hvilken ställer honom i spetsen för fältmätningskåren. Denne general är icke af rysk härkomst; han är född i Holland, der han under sin ungdom egnade sig åt vetenskapliga studier. Han hade till och med hunnit intaga en kemieprofessorsstol vid universitetet i Leyden.

Danske ministern, grefve Vandernath af framstående slägt från Holstein, en älskvärd, artig, försigtig och skarpsinnig man, synes mig lätt låta hänföra sig af denna motvilja, som råder mellan danskarne och deras grannar, och jag har ej svårt att inse, det han med en tillfredsställelse, som han icke döljer, begagnar sig af alla tillfällen som erbjuda sig att göra svenskarne dåliga tjenster.

Tarrach, preussiske ministern är, hvad vi på franska kalla det, en hedersknyffel; det mest utmärkande karaktersdrag jag upptäckt hos honom, är det ofantliga nöje han finner af att upprepa, det han är bror till M:me de Lucchesini.

Wienske chargé d'affaires, baron Binder är en af de mest medelmåttiga menniskor jag hittills råkat.

Stockholm den 30 oktober 1810.

Ers excellens.

Sveriges kronprins anlände i går till Drottningholm. H. k. h. kommer der att tillbringa några dagar, tills dess man slutat de förberedelser, som göras för hans mottagande i hufvudstaden. Prinsen kommer i afton inkognito till Stockholm för att göra konungen sin uppvaktning. Jag har ännu icke haft äran att se h. k. h. Jag har nyss med öfliga formaliteter begärt tillåtelse att få göra honom min kur vid Drottningholm.

8.

Stockholm den 19 november 1810.

Ers excellens.

Jag har äran sända ers excellens bestyrkt afskrift af den not, genom hvilken baron Engeström underrättade mig om hans svenska maj:ts samtycke till de förfrågningar jag var ålagd att göra. Allt ifrån början af underhandlingen hade jag skäl att hoppas, det konungen skulle skänka sitt bifall beträffande alla punkterna utan förbehåll och i de ordalag, om hvilka jag hade öfverenskommit med statsministern. Jag var emellertid tvungen att förkasta en första ordalydelse, som framlades för mig och jag hade med anledning häraf en så liflig diskussion med baron Engeström, att jag är hågad att resa min väg, till och med i det ögonblick, då jag borde betrakta alla svårigheter såsom aflägsnade. Af alla omskrifningar, man anlitat för att slingra sig undan eller försvaga de förpligtelser man borde åtaga sig, vill jag blott anföra en enda. Man ville att denna betydelselösa fras: *Konungen förklarar, att han för framtiden skall betrakta sig såsom stående på krigsfot till England* skulle antagas såsom liktydig med dessa ord så lätta att finna: *Konungen förklarar England krig.* Jag uttalade högt min vägran att låna mig till ett dylikt föraktligt gyckelspel och måste fyra gånger anlita statsrådets samtycke och konungens afgörande, innan ändtligen krigsförklaringen tydligt och frimodigt stipulerades.

Ryske ministern, som fått kännedom om, att jag gjorde

svenska hofvet nya och utomordentliga uppmaningar, har talat med mig derom, röjande stor lust att af mig få veta, hvad man borde tro om de rykten, som cirkulerade i Stockholm. Jag ansåg mig ej böra dölja något för honom och han syntes smickrad af min meddelsamhet.

Redan samma dag, som kuriren från ers excellens anlände, hade baron Suchtelen bort afsända en kurir till St. Petersburg, men han upplyste mig om, att han icke skulle affärda denne, förrän svenska hofvet officielt underrättat mig om sitt beslut och jag godhetsfullt behagat meddela honom konungens vägran eller samtycke. I går afton kunde jag försäkra baron Suchtelen, att konungen förklarat England krig, hvarefter han afsände sin kurir, hvilken anträdde resan i sällskap med den som svenska regeringen afsänder till grefve Stedingk, dess minister i St. Petersburg, och emedan jag ansåg det på sin plats, att hertigen af Vicenza direkt underrättades om en nyhet, som kommer att väcka sensation i Norden, har jag haft äran meddela honom den genom ryske ministerns kurir.

Preussens och Danmarks ministrar hafva ej mindre än general Suchtelen intresserat sig för den underhandling som egt rum; för några dagar sedan skyndade jag mig att enligt herrar Tarrachs och Vandernaths uttalade önskan delgifva dem resultatet af densamma och de hafva i sin ordning genom extra kurirer derom underrättat sina hof.

Alldenstund den strängaste offentlighet i förevarande fall tycktes mig af nöden, uppmanade jag följaktligen baron Engeström att på det ljudligaste förkunna krigsförklaringen och alla de vilkor, som dermed voro förknippade. Ministern protesterade deremot under förevändning att detta förfaringssätt strede mot konungens värdighet; jag påyrkade icke dess mindre ett offentligt kungörande genom en uttrycklig artikel i officiela bladet och ett löfte derom, bekräftadt uti ett enskildt bref, som ministern skulle skrifva till mig. Efter åtskilliga svårigheter lofvade han mig detta, och han har hållit ord.

4.

Politiska stockholmsminnen af Desaugiers. — Böneskrift af prinsessan Sofia Albertina till kejsar Napoleon. — Baron Alquier om kronprinsens dusörer åt pamflettskrifvare jemte redogörelse för flere samtal med h. k. h. Hemliga instruktioner åt baron Alquier. Fortsatta konfidentiela meddelanden om kronprinsen.

Politiska stockholmsminnen af Desaugiers.

Paris 1 december 1810.

Allt sedan undertecknandet af Pariserfördraget har hofvet i Stockholm bemödat sig att undandraga sig tillämpningen af ett förbund, som det endast motvilligt och med eftergift för allmänhetens önskan bestämde sig för. Denna föga lojala stämning förrådde sig i synnerhet vid valangelägenheten. Från den dag, från sjelfva det ögonblick man erfor prinsen Karl Augusts död tog ministèren, som förutsåg att det allmänna ropet skulle tvinga den att rådfråga h. kejserliga maj:t, genast sitt parti att hellre förekomma faran än att afvakta den och då franske chargé d'affair'n nästan omedelbart efter det underrättelsen ingått, anhöll att ingenting måtte göras åt valet af en tronföljare, innan hans suverän gifvit honom sina ordres, så hade ministrarne redan i all tysthet utsett denne tronföljare, nämligen hertigen af Augustenburg, en äldre broder till salig kronprinsen och en man hvars svaghet och obetydlighet lofvade ministrarne en fortsättning af den absoluta makt den gamle konungen lemnar dem. Men alldenstund detta val stred alltför mycket mot nationens önskan för att kunna mottagas utan knot, gjorde man en hemlighet deraf för allmänheten och af ännu starkare skäl äfven för Frankrikes chargé d'affaires, hvilken icke skulle underlåta att underrätta sitt hof om huru föga denne furste behagade det svenska folket. Man inskränkte sig sålunda till att svara honom, att konungen genast skulle rådfråga h. kejserliga maj:t, och beledsagade detta svar med en mängd öfverdrifna försäkringar, egnade att insöfva hans vaksamhet, men som han redan kände den svenska ministèrens slughet tillräckligt för att fruktá intriger anhöll han från den stunden enträget om förhållningsordres, som kunde skydda honom mot de snaror, man icke skulle underlåta att lägga ut för honom.

Hofvets hemlighet förblef emellertid ej länge okänd. Konungen, utan tvifvel orolig öfver följden af de anstalter han vidtagit hos h. kejserliga maj:t, lät, sin statsminister ovetande, derom underrätta franske chargé d'affair'n, hvilken endast besvarade detta förtroende med en tacksägelse.

Några dagar derefter meddelade danske ministern honom några depescher, i hvilka baron Dreyer förkunnade, att kejsaren med nöje skulle se kronornas förening på danske konungens hufvud. Hr Desaugiers lånade så mycket mindre uppmärksamhet åt dessa första förtroenden, som de gjordes honom just i det ögonblick konungen mottagit h. maj:ts svar, ett svar, hvilket man sade i allt öfverensstämde med svenska hofvets planer. I sjelfva verket afsände konungen i största hast en kurir till hertigen af Augustenburg för att erbjuda honom kronan. Men h. maj:ts chargé d'affaires kunde icke undgå att märka, hur baron Engeström alltjemt undvek att svara honom öppet på hans stående fråga om h. maj:t verkligen godkände hertigen af Augustenburg. Han upphörde att vara efterhängsen under förhoppning att bref från hans hof snart skulle häfva alla tvifvel. Deraf blef intet.

I stället för de upplysningar han väntade från Paris meddelade honom danske ministern nya depescher, i hvilka de afsigter man tillskref h. maj:t alltjemt antogo en bestämdare karakter. Han skulle icke hafva egnat dessa mera uppmärksamhet än dem man förut visat honom, om sakernas tillstånd hade varit det samma som vid de första förtroendena, men en anmärkningsvärd förändring hade nu egt rum i svenska hofvets uppförande. Det tycktes öfvergifva hertigens af Augustenburg intressen och för att visa detta sände man kurirer till Holstein för att, — sade man — tillintetgöra verkan af de första förslagen. Han trodde sig af detta besynnerliga sammanträffande kunna sluta sig till, att svenska hofvet å sin sida underrättats om de planer, som de danska depescherna tillskrefvo h. kejserliga maj:t, och att det beredde sig att rätta sig derefter. Franske chargé d'affair'n iakttog likväl alltjemt den tystnad hans regering föreskref honom.

Men snart derefter utkom en fransk tidning, hvilken till den grad öfverensstämde med de uppgifter danska hofvet påstod sig hafva rörande h. maj:ts planer, att den tycktes vara en bekräf-

telse derpå. Denna artikel, som var affattad i diplomatisk form samt öfversatt och kommenterad i alla tyska tidningar, gjorde i Sverige ett så mycket plågsammare intryck, som ingen kunde tro, att den införts i en half-officiel tidning, franska regeringen ovetande. Man talade derom i sådana ordalag till den franske chargé d'affair'n, som desavouerade den offentligt, men på samma gång bidrogo denna artikels ton, tiden då den utkom och framförallt dess öfverensstämmelse med de depescher man lagt under hans ögon att öfvertyga honom om att h. maj:t önskade en förening af kronorna. Uppfyld af denna tanke, ansåg sig hr Desaugiers ej böra undvika det tillfälle, som erbjöd sig att få (ehuru i eget namn) tala om ett förslag, som han trodde vara på väg att realiseras. Han gjorde med den skrupulösa noggranhet, som han är skyldig sin suverän och sig sjelf, reda för det dubbla samtal han haft rörande detta ämne.

Efter denna handling, som lyckligtvis icke hade någon följd, återtog han sin rol som observator, öfvertygad om, att det nu ej kunde dröja länge, innan han fick mottaga sina ordres.

Då två veckor förflutit utan att förete någon märkbar förändring och hofvet visste att franske chargé d'affair'n ännu alltjemt saknade förhållningsordres, började man åter tala om hertigen af Augustenburg och man smickrade sig redan med att få honom vald utan hinder, då man efter hvarandra såg anlända till Örebro, der riksdagen nyss samlats, herrar Mörner och Wrede, medförande från Paris förslag, hvilkas upphof ministèren genast bemödade sig att dölja så väl som att förringa deras betydelse, men hvilka mottogos dess bättre af allmänheten. Konungen ville låta kasta den unge Mörner i fängelse, men hörde sig först för med Frankrikes chargé d'affaires, som utan att känna h. kejserliga maj:ts planer förklarade, att han i detta konungens förfarande icke skulle kunna se annat än en föga välvillig stämning mot Frankrike. Detta svar hade sin verkan. Man nöjde sig med att återskicka Mörner till sitt regemente.

Emellertid bestormade de båda partierna hr Desaugiers för att få veta om hofvet ändtligen skulle bryta tystnaden, allt under det han sjelf sysselsatte sig med att iakttaga den allmänna opinionens gång och att bevaka sina minsta yttranden, sedan det blifvit fråga om en fransk furste, vid hvilken svenskarne visste

att han af erkänslan vore bunden. Men hofvet såg med nöje och allmänheten med oro att franska regeringen yttrade sig lika litet om denna furste, som det förut gjort med afseende på de andra pretendenterna. Det blef icke svårt för ministern att med fördel begagna sig af denna tystnad för att framkomma med den slutsatsen att Wredes förslag icke hade godkänts eller kanske icke ens voro kända af h. kejserliga maj:t, och man började återigen tala om hertigen af Augustenburg, hvilken, sade ministrarne, hade gifvit sitt muntliga löfte att mottaga kronan. Vid detta namn återtog den franske furstens parti hela sin energi och skulle kanske från den stunden besegrat hofvets motsträfvighet, om icke en ny tilldragelse bildat en diversion, hvaraf ministèren genast begagnade sig. Danske ministern anländer till Örebro, lemnar konungen ett bref, i hvilket hans suverän gör sina anspråk gällande på Sveriges tronföljd, och fordrar ett ofördröjligt svar. Om svenska hofvet först förvånades öfver ett dylikt tilltag, så var danske ministern icke mindre häpen öfver att se sig mottagen med den vänligaste ton och med en värme, som han var långt ifrån att vänta sig. Ingen trodde för öfrigt på uppriktigheten hos dessa hofvets demonstrationer, men riksdagen följde icke desto mindre dess exempel och så stort är svenska nationens lättsinne, att det icke åtgick många dagar innan tre stånd understödde danske konungens anspråk och innan den franske fursten, som folket nyss begärt, icke fann en enda vän vid riksdagen.

Detta var den punkt på hvilken hofvet önskade se sakerna, för att uppnå sitt mål, det mål som det aldrig lemnat ur sigte, nämligen att få hertigen vald.

Så snart det trodde att den franske fursten råkat i glömska, var det icke svårt för hofvet att förstöra hvad det nyss gjort för danske konungen, hvilken det nu icke mera behöfde och hvilken ej behagade regeringen mera än folket. Plötsligt ankommer liksom af egen tillskyndelse, men i sjelfva verket kallad af hofvet, general Adlersparre, en man van att tygla sinnena och att beherska rösterna. Han föreslår eller snarare framhåller djerft hertigen och får honom äfven vald af konseljen med en majoritet af 11 röster mot en, general Wredes, hvilken icke ens vägade höja sig till förmån för den franske fursten. Flere af riksdagens medlemmar, tillgifna Frankrike, begåfvo sig då till Stockholm till

h. maj:ts chargé d'affaires för att skildra för honom sakernas tillstånd och för att begära hans bistånd. Han förklarade för dem en gång för alla, att han icke hade fått något slags upplysning från sin regering, men på samma gång öfvertygad om att för mycken förbehållsamhet i denna omständighet kunde vara skadlig för h. maj:ts intressen, trodde han sig taga den enda utväg som under hans kinkiga ställning stod honom öppen, i det han uppmanade dem, som flydde till hans råd, att sätta sig emot allt offentligt val, tills något svar anlände å de depescher, i hvilka han oupphörligt anhållit om instruktioner.

Detta råd tog skruf, men hofvet stred med så mycken hårdnackenhet mot den *vis inertiæ* som riksdagen satte mot dess planer, att hertigen tvifvelsutan skulle blifvit föreslagen och antagen vid ständernas plenum, om icke slumpen i det mest kritiska ögonblicket fört till Örebro hr Fournier, en obskur person, hvilken, utan officielt erkännande eller uppdrag af regeringen, men skickad af fursten af Ponte Corvo till utrikesministern, blott behöfde visa sig för att omkring sig samla alla Frankrikes vänner, för att förstöra hvad rådet uträttat och tvinga sjelfva hofvet att ställa sig i spetsen för det parti, som det lifligast bekämpat.

Hr Fournier visade sig i Stockholm och hos franske chargé d'affair'n först tre dagar efter sin ankomst till Örebro och då allt redan var beredt för furstens val. Hr Desaugiers' första omsorg var att förvissa sig om att denne fransman icke hade komprometterat sin herskares namn. Af hans utförliga rapport, men än mer af dem som ingingo från Örebro, slöt han sig till, att hr Fournier endast talat i den furstes namn, som skickat honom. Lugnad i denna vigtiga punkt befalte likväl franske chargé d'affair'n honom att iakttaga den djupaste tystnad i Stockholm, dit han ej bort komma, och sedan han med oro erfarit att bref från Örebro talade om en till riksdagen anländ fransk kurir, skyndade han sig att omintetgöra de falska begrepp, hvilka dessa rykten väckt till lif hos några personer och särskildt hos ryske ministern.

Sådan är den noggranna öfversigten af de tilldragelser, som föregått och medfört svenske kronprinsens val.

Hertigen af Oldenburg tillhörde ett ögonblick kandidaternas antal, men han fann få anhängare bland allmänheten och ännu färre vid riksdagen.

Konung Gustafs son skulle kanhända hafva erhållit några röster, om ej tilldragelsen af den 20 juni bragt till tystnad det föga talrika men mäktiga parti, som beredde sig att förfäkta hans sak.

Intet utländskt hof utöfvade något hemligt inflytande på riksdagen. Ryske ministern nöjde sig med att iakttaga, och detta till och med ganska försumligt, hvad som försiggick och att aflemna rapport derom. Danska sändebudet gaf åt den enda handling man anbefalt honom en offentlighet, som uteslöt hvarje tanke på intriger.

Frankrikes chargé d'affaires begick ett fel, men till och med detta fel har tjenat som bevis på att h. kejserliga maj:t icke ville hafva något att skaffa med riksdagens öfverläggningar.

Paris den 2 december 1810.

Ers excellens.

Jag har äran att sända ers excellens en öfversigt af de tilldragelser som medfört svenske kronprinsens val. Jag vågar hoppas, att ers excellens skall godhetsfullt framlägga denna rapport under h. kejserliga maj:ts ögon; jag har inskränkt mig till att endast framhålla fakta. De skola icke rättfärdiga mitt fel, men de kunna kanske beveka min suverän att förlåta mig en oklokhet, som den ytterliga svårigheten i min ställning och mitt brinnande nit förledt mig att begå.

Efter att hafva helgat mitt lif uteslutande åt mitt lands tjenst, återkommer jag dit vid 34 års ålder i onåd, såsom familjefader och nästan helt och hållet ruinerad genom kriget. Hela min existens hvilar i h. maj:ts händer. Måtte min ånger förtjena att han i sin godhet förlåter mig ett första fel, hvars smärtsamma medvetande gjort mig flera år äldre.

Haf godheten, ers excellens, att vid detta tillfälle omfatta mig med den välvilja, som ni redan många gånger förut visat mig och mottag etc. etc.

Sofia Albertina till Napoleon.

Stockholm den 1 december 1810.

Ers majestät *.

Underrättad om att frågan om det skadestånd, ers kejs. maj:t hade beslutat att genom Westfaliska hofvet låta mig utbekomma för förlusten af mitt stift Quedlinburg, nu skall afgöras, och att man ämnar erbjuda mig 30,000 frcs årligen såsom godtgörelse i stället för de 108,000 frcs, som jag hade begärt och hvilken summa äfven den vore mindre än den inkomst jag hade på den tiden denna besittning tillhörde mig, så vågar jag vända mig till ers kejs. maj:t för att anropa ers maj:ts godhet och rättvisa. Jag grundar mina anspråk och mitt hopp icke endast på det påtagliga och befogade i min sak, utan alldenstund ers kejs. maj:t vid Tilsitfördraget fick sig anförtrodt det dyrbaraste prerogativ en så stor monark någonsin kan eftersträfva, prerogativet att beskydda andras rätt och såsom detta fördrags borgesman, bönfaller jag ers maj:t om att på ett eller annat sätt i öfverensstämmelse med er höga borgen lägga er ut för mig, ty jag kan ej vara inbegripen i tyska rikets recess af år 1803, eftersom jag redan sekulariserats genom Lunevillefördraget och mitt stift då öfvergick i preussiske konungens ego, hvilken strax derefter sålde det till mig, för att innehafva det så länge jag lefde. Det är med känslor af den djupaste vördnad etc.

Alquier om kronprinsen.

1.

Stockholm den 18 jan. 1811.

Kronprinsen har, ehuru utan framgång, gjort hvad på honom ankom för att gifva en bättre riktning åt den allmänna opinionen; jag vet att han med häktning och fängelse straffat officerare, till och med öfverstar, som tilläto sig klandervärda yttranden. Försämringen inom det allmänna tänkesättet skulle ännu ljudligare hafva gifvit sig tillkänna, om ej h. k. h. vidtagit mått

* Brefvet återsändt till utrikesministern på kejsarens befallning.
Paris den 30 December 1810.

och steg för att hindra detsamma. Men skulle man kunna tro, att det varit af nöden att dagtinga med och för penningar köpa skandalskrifvarnes tystnad, hvilka, äfven besoldade af det engelska partiet, skulle besvara artiklarne i våra tidningar rörande hvad som tilldragit sig i Göteborg och låta trycka förolämpande påståenden, för hvilka jag kanske skall förgäfves få anropa rättvisan. Jag vet med säkerhet, att prinsen efter sin hitkomst för detta ändamål utgifvit omkring 30,000 frcs af fonderna ur sin handkassa. Enligt grundlagens bestämmelser är konungens makt nästan af noll och intet värde. Hvad ständerna låtit honom behålla deraf, skulle kronprinsen under konungens nu rådande psykiska svaghetstillstånd hafva kunnat bemäktiga sig med iakttagande af all den konvenans hans ställning kräfver, utan att brista i formaliteterna och utan att ens försvaga folkens vördnad för suveränen. En ädel fasthet skulle ha gjort detta nyttiga företag lätt, framgången skulle ha visat dess rättmätighet och nationen skulle hafva gifvit sitt bifall dertill. Men prinsen har låtit detta ovanliga tillfälle gå sig ur händerna, vare sig han illa uppfattat sin ställning och varit mera upptagen af att mottaga hyllningar än att betrygga sitt inflytande, eller om ett kallt och kraftigt beslut öfvergår hans krafter och han alltid är mera angelägen om att tala än att handla. Säkert är emellertid, att den makt han kunnat tillvälla sig helt och hållet gått öfver i händerna på de två män, som i sjelfva verket regera under Karl XIII:s namn, baron Adlercreutz och baron Engeström.

Den olycklige konungen befinner sig i ett sådant svaghetstillstånd, att han icke kan tala om de obetydligaste saker utan att utgjuta tårar. Ministern gråter med honom, ty han har en lätthet att gråta, hvartill jag aldrig sett maken och hvilken gör honom till en löjlig menniska, emedan den står i skarp kontrast till hans jättelika växt och hans herkuliska former. Det är åt detta *duumvirat*, kronprinsen har täckts afstå en myndighet, som borde hafva hvilat i hans händer för hans egen ära, för Sveriges intresse och för Frankrikes nytta. Alquier.

2.

Stockholm den 29 januari 1811.

Ers excellens.

Alldenstund deras majestäter konungen och drottningen oupphörligt gifvit fester för kronprinsen och kronprinsessan, omfattade deras kungliga högheter med ifver tillfället att med anledning af h. maj:ts födelsedag den 28 jan. gifva en fest för honom. Personer tillhörande hofvet uppförde på slottsteatern Barberaren i Sevilla, hvarefter afsjöngos några kupletter, diktade för tillfället. Spektaklet slutades med en ballet, som med mycken symmetri och behag utfördes af de unga hofdamerna. Sedan dansades i festvåningen, hvarefter borden serverades, till hvilka deras k. k. h. h. låtit inbjuda mer än 600 personer.

Ryska hofvet hade hittills för bevakandet af sina kommersiella förbindelser i Sverige endast haft en konsul i Göteborg; nu har det jemväl upprättat ett generalkonsulat i Stockholm och innehafvaren har anländt för att bekläda denna post. Han presenterades vid hofvet af general Suchtelen.

3.

Stockholm den 7 februari 1811.

Ers excellens.

Prinsen anmodade mig den 5 d:s att infinna mig hos honom. H. k. h. meddelade mig, att en bankir, som underhåller oafbruten korrespondans med de förnämsta firmorna i London och hvars uppgifter i allmänhet äro tillförlitliga, underrättat honom, att man från Englands hamnar afsände en förstärkning af 26,000 man till Portugal och att man gaf lord Wellington befallning att gå anfallsvis tillväga, så snart denna undsättning hunnit till ort och ställe.

Denna förbindliga inledning gaf mig anledning påminna h. k. h., hvad jag ofta förut sagt honom om det engelska partiets inflytande vid hofvet och om de sympatier för detta anhang, hvilka regeringens medlemmar ådagalade. Prinsen medgaf, att han var i lika hög grad som jag, förvånad och missnöjd öfver detta resultat af den allmänna jäsningen, att han gjorde allt hvad

på honom ankom för att hindra det, men att han stod rådlös inför detsamma. Här började, hvad jag verkligen skulle kunna kalla ett samtal, på hvars hufvudpunkter h. k. h. synbarligen var förberedd, och hvilket är af den vigt att jag meddelar det i hela sin längd. Jag uppskref det ur minnet så snart jag kom hem; jag är öfvertygad om att icke ha förändrat andan deri, och jag tror mig kunna försäkra att orden äro ungefärligen de samma. Jag vill öppenhjertigt säga er, tillade han, hvad som här förvrider allas hufvuden. Man kan ej glömma, att kejsaren för sin politiks skull uppoffrade Sverige, i det han tillstadde Finlands eröfring och till och med Åländska skärgårdens afträdande. Då ständerna valde mig, gjorde de det endast i förhoppning att behaga kejsaren och att såsom första frukten af hans ynnest och hans beskydd erhålla återställandet af denna provins, så att vid min ankomst denna dåraktiga plan sysselsatte alla sinnen. Man trodde sig så säker på Frankrike, att ett rykte redan var i omlopp att jag skulle föra den svenska armén till Finland. Denna allmänna hänförelse varade ännu, då I i kejsarens namn tvingen den konungen att förklara krig och att utfärda prohibitiva förordningar, åtgärder hvilka stredo emot köpmännens, adelns och de stora jordegarnes gemensamma intresse. Från den stunden insåg man, att min ankomst ingalunda vore någon underpant på kejsarens bistånd och att Sverige passivt indragits i denne monarks politik. Opinionen, som var alltigenom fransk, vexlade hastigt; den har starkt aftagit och jag kan till och med icke beräkna dess verkningar, men det står utom min förmåga att leda den, så vida icke kejsaren kommer till min hjelp, om han icke låter lyckans stjerna gå upp för detta land genom sina välgerningar, om han icke gifver det en besittning, som tröstar det öfver förlusten af Finland och en gräns som fattas oss. Se här, sade han, visande mig på en karta, som låg utbredd, se hvad som tillkommer oss. Jag ser Sverige afrundadt åt alla håll med undantag mot norska sidan, det är således Norge ers k. h. vill tala om? Ja, mycket riktigt, det är om Norge, som önskar öfverlemna sig åt oss, som räcker oss handen och hvars oro vi lugna i detta ögonblick; vi skulle kunna, jag säger er det, erhålla det af en annan makt än Frankrike! Kanhända af England? Ja, hvarför inte af England, men hvad mig beträffar, betygar jag att jag icke vill

ha det af någon annan än kejsaren. Måtte h. m. gifva oss det, måtte nationen få tro att jag för dess skull erhållit detta tecken af beskydd; jag blir då stark, jag kan verkställa den förändring i regeringssystemet, som nödvändigt måste ske, jag befaller under konungens namn och jag står till kejsarens disposition. Jag lofvar honom 50,000 man fullständigt utrustade vid slutet af maj månad och ytterligare 10,000 i början af juli. Jag skall föra dem hvart helst han önskar, jag skall verkställa alla rörelser han befaller. Betrakta denna sydliga udde af Norge, den är skild från England blott genom en 24 timmars sjöresa, med gynsam vind: jag skall begifva mig dit, om han önskar det. Kejsaren är tillräckligt mäktig för att godtgöra Danmark, skulle han icke nu i detta ögonblick till och med kunna gifva det Mecklenburg och Pommern. Beträffande den holländska och genuesiska statsskulden, hvarmed den sistnämda besittningen är behäftad, skola vi öfverföra den på Norge och betala den i trävaror, jern och andra produkter, som vi skola utskeppa till Lübeck. Om jag icke längre hindras af statsrådet, om jag lyckas modifiera konstitutionen, som förintar konungens myndighet och öfver hvilken kejsaren i Tuilerierna, enligt hvad jag skriftligen erfarit, med rätta gör sig löjlig, om jag slutligen väl blir herskare, så svär jag vid min heder att tillsluta riket för den engelska handeln, då jag vill börja med att från Göteborg förjaga alla dessa äfventyrliga bedragare, som der mot min vilja bedrifva, hvad jag i min nuvarande ställning ej förmår hindra. Säg kejsaren, att han kan vara förvissad om, att jag aldrig skall förgäta, att han varit min monark och min välgörare, att jag betraktar mig här endast såsom hitkommen genom hans makt och att min innerligaste önskan är den att ställa till hans förfogande alla Sveriges resurser, hvilka äro mer betydande än man tror och hvilka kunna vara af stor nytta för Frankrike. Jag utfäster vid de anbud, jag ber er att meddela kejsaren, endast två förbehåll; det första att de svenska trupperna aldrig måtte föras bortom Rhen, det andra, att jag alltid sjelf måtte få anföra dem, på det att icke någon annan efter att hafva förvärfvat framgångar och ära i ett af kejsaren ledt krig, måtte vid återkomsten till Sverige med segerrika trupper, finna sig lika mäktig der som jag.

Jag har, ers exc., i mina föregående depescher talat om till-

varon af ett engelskt parti, och jag har gjort reda för dess utveckling och den makt det nu innehar. Värdigas tillstädja att på samma gång jag fortsätter att meddela er den allmänna opinionens gång jag äfven måtte få fästa er uppmärksamhet på de följder, man kan och synes vänta af detta partis inflytande på Sveriges politik.

Att krigsförklaringen icke hade mycket att betyda kan hvar man lätteligen inse. De öfverträdelser, som i Göteborg begingos, få ännu alltjemt der obehindradt passera och de trovärdiga uppgifter, som ingått till h. kejserliga maj:ts konsul, tillåta intet tvifvel i detta afseende. För min del tviflar jag på att detta sakernas tillstånd någonsin kommer att ändras. Medlemmarne af ministèren och konseljen synas åtminstone icke böjda för att göra ett slut derpå, somliga, emedan de i saknad af insigter, karakter och förmåga, frukta att icke kunna undandraga sig vådan af en laglig ansvarighet, andra emedan de på grund af familjeband eller i handelsföretagen insatta kapital, helt naturligt hafva gemensamma intressen med England och låta sig ledas af en blind vinningslystnad. Sveriges uppförande är sålunda den dubbla verkan af en demagogisk lagstiftning och en köpmansaristokrati. Sannolikt kommer sjöfartens öppnande att blifva den tidpunkt, då regeringen, stark genom Rysslands exempel och kanske med säkerhet förlitande sig på denna makts tysta bifall, skall tillåta sig nya oförrätter mot Frankrike. Om h. m. kejsaren bestämmer sig för en kraftåtgärd, för en brytning, som ögonskenligen skulle ställa Sverige på fiendtlig fot med honom, tager jag för gifvet, att denna makt i så fall, beherskad af de motiv och intressen, som jag antydt, skall kasta sig i armarne på England, utan att kronprinsens bemödanden och motstånd kunna hindra detta affall. Det är då som Sverige, ej längre tillbakahållet af någon skonsamhet, lockadt af britiska kabinettets råd och sina grannars anbud samt hänfördt af sitt eget intresse, skall bemäktiga sig Norge, ett företag, som om man får tro på dess apparenser icke skulle erbjuda många svårigheter och hvilket till och med om sådana uppstode, skulle blifva lätt med Englands bistånd.

Denna eröfring leker redan lifligt i svenskarnes håg och allas blickar riktas deremot, sedan tanken på en brytning mellan Frankrike och Ryssland blifvit rotfäst och sedan man beräknat,

att det icke vore af nöden att för det närvarande sysselsätta sig med återtagandet af Finland, alldenstund kriget borde förena hofven i Petersburg och Stockholm under Englands protektorat. Jag är långt ifrån att tro, att något är öfverdrifvet af hvad man offentliggör om ett mäktigt parti i Norge, som skulle gynna föreningen med Sverige. Dessa tänkesätt, som förrådt sig i en och annan trakt, hafva ingalunda undgått danska hofvet och jag vet, att det sysselsätter sig ifrigt dermed. Jag tviflar icke ens på att man måste tillskrifva fruktan för ett infall i Norge den mot dess principer stridande foglighet, hvarpå danska kabinettet gifvit prof i den öppna underhandlingen i Köpenhamn och hvarom jag nämt i en af mina depescher. Med uppmärksamheten fäst på yttringarne af det allmänna tänkesättet, som rundt omkring mig ger sig luft, märker jag att hoppet om en förökning i område dagligen tillväxer och att Danmark, i den upprörda stämning som herskar, är den makt, hvilken är utsedd att tillfredsställa Sveriges roflystnad. Jag anser till exempel för lämpligt att anföra ett faktum, vid hvilket man tydligen fäster stor vigt, nämligen att hofvet i London enträget sökte öfvertala Gustaf IV att bemäktiga sig Seland och erbjöd honom till och med att afstå Köpenhamn åt en svensk garnison det ögonblick denna hufvudstad skulle utrymmas af de engelska trupperna. Gustaf vägrade, emedan det är vissa menniskor beskärdt att endast begå felsteg. Kan man kanske icke efter detta fullkomligt historiska faktum tro, att Norge endast är det pris, som britiska kabinettet skulle vara benäget att betala Sverige för återvändandet till sitt förbund med England? Månne denna lockande eröfring skulle förgäfves erbjudas prinsens ärelystnad och nationens fåfänga, som dock är mindre brinnande än dess inrotade hat mot danskarne, af hvilket man måste vänta sig de största ansträngningar, om tillfälle erbjöd sig att få underkufva dem. Måtte ers exc. värdigas gilla, det jag efter att ha sökt framhålla möjligheten af detta evenemang, hvarmed det visat sig att flera framstående personligheter sysselsätta sig, äfven enligt deras egna reflexioner söker skildra huru detta förhåller sig till Rysslands intressen.

De tro att denna makt, långt ifrån att vilja straffa hofvet i Stockholm för denna inkräktning, i stället skulle med hemlig tillfredsställelse se den fullbordas. I sjelfva verket, säga de, skulle

en tillökning i område och befolkning, som betryggade Sveriges anseende och välstånd, trösta det öfver förlusten af Finland och lugna denna allmänna men krigiska jäsning, som blotta namnet på denna forna besittning uppväcker, en verklig nationalkänsla, som oroar Ryssland så mycket mer som finnarne blott med otålighet fördraga sina nya herrars ok, och deras skenbara undergifvenhet endast vidmakthålles genom en mäktig truppstyrka. Vidare må man betänka, att i händelse af en brytning med Frankrike omsorgen om Finlands bevakning skulle försvåras genom nödvändigheten att på den egentliga krigsteatern undvara ansenliga militära krafter för att tillbakaslå alla försök af svenskarne, hvilka länge kunna räkna på tillgifvenheten hos och medverkan af landets innevånare. För öfrigt, tillägga de slutligen, hyser icke petersburgska hofvet för framtiden det hoppet att sjelf draga nytta af tillväxten af de resurser, som Sverige skulle kunna förvärfva, och måste man icke antaga, att det i allsköns lugn skall låta en makt göra sig starkare, hvilken det ämnar eller åtminstone har intresse af att göra till sin bundsförvandt?

Af den framställning jag nu gjort, framgår det att bland de samhällsklasser, som kunna återverka på opinionen, den herskande andan väsentligen är anti-fransk och att Sveriges politik, underordnad de merkantila bevekelsegrunderna, alltjemt skall hänföras af de chancer, som synas gynsamma för detta intresse, samt att regeringen i följd af denna princip antingen af svaghet eller korruption är böjd för att knyta nya förbindelser med England, så snart den tror sig hotad med Frankrikes vrede. Tingen skulle icke hafva detta utseende, om kronprinsen hade fattat makten och om han icke tillåtit medlare att uppträda mellan konungen och sig, men han lär afskräckts från detta företag och eger för öfrigt ej den viljekraft, hvilken är källan till alla utvägar och som vet att skapa dem som fattas. Icke desto mindre synes han mig lifligt inse olyckan och faran i sin ställning; jag har sett honom harmsen öfver förvirringen och öfverdriften hos opinionen, som ger sig luft rundt omkring honom och jag tror honom benägen att qväsa det engelska partiets oerhörda fräckhet och åter göra Sverige såsom det borde vara, nämligen uteslutande franskt; men för att kunna lyckas i detta nyttiga men tidsödande företag, måste han återtaga den makt, som han låtit gå sig ur händerna,

måste han under konungens namn återupplifva den kungliga myndigheten eller hellre skapa en monarki, som nu icke finnes till. Gustaf III utförde denna storartade plan, men han var begåfvad med ett mäktigt snille och en kraftig karakter samt understöddes af Frankrike. Om h. kejserliga maj:t sålunda tillägger Sverige någon betydelse i sin politik, om han önskar se denna makt tillhöra hans vidtomfattande system och lösryckt från England har han icke ett ögonblick att förlora för att åstadkomma den förändring, hvars nödvändighet jag påpekat. Enligt min uppfattning beror sakens framgång af de råd h. kejserliga maj:t låter gifva h. k. h. och af ett lysande bevis på h. maj:ts stöd, välvilja och beskydd, hvilket bestämmande öfver nationens hållning, skulle göra prinsen nog mäktig för att gifva regeringen en ny impuls och för att oföränderligen förena dess intressen och politik med kejsarens djupgående planer.

4.

Stockholm den 15 februari 1811.

Ers excellens.

Jag hade för 2 dagar sedan äran att besöka kronprinsen. H. k. h. frågade mig, om jag hade redogjort för samtalet af den 6 d:s och syntes mig med mycken otålighet och oro afvakta h. kejserliga maj:ts beslut. H. k. h. tror på krig mellan Frankrike och Ryssland instundande höst, och sade mig, att en af anledningarne till petersburgska hofvets klagomål vore kabinettets visshet om att Frankrike i hemlighet motarbetade fredsunderhandlingarne med Porten. Detta faktum, om hvilket jag äfven haft äran underrätta ers excellens, var redan kändt genom enskilda bref, men enligt hvad kronprinsen sagt mig, har jag stark anledning tro, att detta meddelande äfven officielt gifvits af Stedingk.

Prinsen menar, att Österrike skall gå h. kejserliga maj:t ur händerna och att hr Trautmansdorff sannolikt i London tillkännagifvit följden af h. maj:ts samtal med grefve Metternich. Kejsaren, tillade h. h., vet icke huru väl vi här äro underrättade. Under sista kriget försiggick all korrespondens mellan hofvet i Wien och England öfver Sverige och befordrades medelst handeln.

I detta brydsamma ögonblick är det kanhända någon affärs-

man i Stockholm eller Göteborg, som öfversänder brefven från London till agenten i Brünn. Ers excellens torde påminna sig, att jag underrättat ers excellens om, att en engelsman gjorde en afstickare till Göteborg under sin resa till Prag, der han skulle, som han sade, inträffa för öfverläggningar med en underhandlare från Österrike; denne engelsman är måhända den agent som nu vistas i Brünn och om hvilken kronprinsen talade.

Hemliga instruktioner till baron Alquier i Stockholm.

Paris den 26 februari 1811.

Herr baron.

Kronprinsen har efter sin ankomst till Stockholm i hela sitt uppförande och sina samtal visat så föga takt och hofsamhet, att hans kejserliga maj:t icke fäst någon vigt vid det meddelande han gjort er; h. maj:t ämnar till och med ställa sig okunnig derom så länge omständigheterna det tillåta.

Kronprinsens plan att eröfra Norge kan icke vara annat än verkan af en uppbrusning för ögonblicket. Han bedrager sig, om han tror att Ryssland någonsin med nöje skulle se detta vigtiga land i sin naturlige fiendes våld. Ryssland vet att svenska regeringen förlorat hvarken håg eller hopp att återeröfra Finland, att detta alltid skall vara dess första tanke och omsorg så länge hofvet residerar i Stockholm och att densamma genom besittningen af Norge blott skulle se ännu ett medel att förverkliga sina planer. Det är af stor vigt för Ryssland att Danmark har qvar Norge.

Emellertid skall ni helt oförmärkt låta förstå, att kejsaren, så länge hans förbund med Danmark eger bestånd, ej skall tillåta att Norge beröfvas detsamma och för att denna insinuation ej skall få utseende af att komma från Paris skall ni sätta den i omlopp först flera dagar efter mottagandet af er kurir. Ni skall slutligen svara att ni endast sluter er dertill af kejsarens karakter och politik.

Ni skall noga taga er värdighet i akt i ert förhållande till kronprinsen, tala aldrig med honom om några statsangelägenheter och vänd er vanligtvis till konungen eller kabinettet.

Detta är den ställning ni bör intaga, lugna i stället för att

oroa, afväpna i stället för att väpna. Betrakta hvad jag tillskrifvit er blott såsom allmänna uttalanden, hvilka meddelas er till er ledning. Ni skall utveckla dem såsom edra egna idéer, då tillfälle dertill osökt erbjuder sig och ni skall framför allt undvika att väcka den tron, att kejsaren har sina tankar riktade på ett land, hvars politiska system syns så föga faststäldt, eller på planer, hvilka blott hvila på falska grundvalar. H. maj:t befaller er att vara uppmärksam på Sveriges minsta rörelser och att underrätta mig derom genom chifferbref, som ni adresserar till franske ministern i Köpenhamn.

För min korrespondans med er kommer jag hädanefter att begagna mig af stafetten, som alla dagar afgår till Hamburg. Jag adresserar mina bref till fursten af Eckmuhl, som skall tillställa er dem genom stabsofficerare, åt hvilka ni lemnar edra svar, detta sätt är snabbare och på samma gång mindre kostsamt än med kurirerna. Ni skall med fördel begagna er deraf.

Fortsatta konfidentiela meddelanden om kronprinsen.

1.

Stockholm den 20 mars 1811.

Ers excellens.

En stabsofficer från marskalken fursten af Eckmühl har tillstält mig eders excellens' depesch af den 26 februari; den kom mig tillhanda 17 dagar efter datot, d. v. s. samma dag jag skulle fått den med den vanlige kuriren. Jag fruktar mycket att vid ett tillfälle då vigt ligger uppå snabbheten af ett meddelande, det nya sätt, ers excellens tycks vilja använda för att gifva mig edra ordres, icke tycks föra till det åsyftade målet.

Jag senterar djupt eders excellens' betraktelser angående mitt förhållande till kronprinsen; de regler jag sjelf föreskrifvit mig voro hemtade från samma principer, men de måste nödvändigt vika för några omständigheter, som jag hvarken kan undvika eller beherska. Prinsen låter ofta kalla mig, han talar med mig om statens angelägenheter med det ordflöde, som är honom eget, är det mig möjligt att icke höra på? Jag har ofta häpnat öfver det opassande i detta prat, hvars betydelselöshet jag till-

räckligt insett, derigenom att prinsens ord ej haft minsta inflytande på rådets beslut. Men huru undandraga sig dessa samtal, till hvilka jag, utan att någonsin kunna förebrå mig brist på försigtighet, kände mig oemotståndligt dragen af de nyttiga förtroenden jag erhöll? Dessa rapporter, som hittills haft något hemlighetsfullt vid sig, äro emellertid nu mera regelbundna genom en tilldragelse som också bör gifva dem mycken vigt.

Konungens sjukdom förvärras, den ytterliga svagheten är allvarsam och säkerligen farlig, och enligt utlåtande af hans lifmedikus är det omöjligt att konungen ej dukar under för utbrottet af en annandagsfrossa som infunnit sig och hvilken tycks utveckla sig till ett angrepp på lungorna.

Under detta sakernas tillstånd har konungen nyligen genom en offentlig akt åt kronprinsen öfverlemnat regeringsomsorgerna. Jag har äran sända eders excellens en noggrann öfversättning af konungens tillkännagifvande och en kopia af kronprinsens svar.

Den dagen statsrådet skulle nedlägga det kungliga sigillet i prinsens händer, fick jag uppmaning att begifva mig till hofvet. H. k. h. meddelade mig, att han skulle sända mig ett bref till hans kejserliga maj:t. "I det ögonblick", tillade han, "då jag för tillfället finner mig iklädd högsta makten, känner jag nödvändigheten af att anlita kejsarens råd och att låta honom veta det beslut jag tagit, att nämligen handla enligt hans ledning och att göra allt som kan behaga honom". I afton mottog jag detta bref från kronprinsen till hans kejserliga maj:t och har jag nu äran skicka det till eders excellens.

H. k. h. syntes mig med otålighet afvakta ankomsten af en kurir, som grefve Lagerbjelke lofvat att sända för att underrätta om de inledande förslag eders excellens gjort honom och hvilka kabinettet i Stockholm tror ha afseende på det förbund, jag hade i uppdrag att tala om. Prinsen ådagalägger stor ifver för afslutandet af denna angelägenhet; han väntar af kejsarens bona officia att Sverige ej skall behandlas annorlunda än Danmark som i Köpenhamn slöt förbund med Frankrike. Jag har lifligt senterat det tadel, som följande ord i eders exellens' depesch af den 26 februari innebära: *hans majestät beklagar, att ni begärt matroser, emedan denna begäran icke kunde bifallas*, tillåt mig fästa er uppmärksamhet på, att jag hemstält denna begäran enligt en

formlig ordre i er chifferdepesch af den 8 december. Eders excellens gjorde mig äran att säga just dessa ord, hvilka jag troget kopierar: *Hofvet i Stockholm kan icke vara mindre benäget än hofvet i Köpenhamn att bifalla den begäran, ni skall hemställa till detsamma i detta ärende* (en begäran om 2000 sjömän), *ty det är icke en löst framkastad begäran, utan en verklig hemställan ni bör göra,* och sedan ni anbefalt mig att endast gifva kabinettet i Stockholm en fingervisning om sättet att ådagalägga sin önskan för förbundet och för beviljandet af ett regemente till kejsarens tjenst, tillägger ni: *Det är blott beträffande sjömännen ni bör komma med ett formligt förslag;* jag skulle sätta stort värde på, om eders excellens ej låter hans kejserliga maj:t förblifva okunnig om, att jag blott lydt hans ordres, som ni hade tillstält mig.

Jag har äfven med ytterlig oro läst ett postskriptum af er hand, hvilket har till ändamål att förnya regeringens förfrågan om Sveriges krigsstyrka; en uppgift härom afsändes med kuriren Bourdet, afrest från Stockholm den 28 januari och anländ till Paris den 12 eller 13 februari. Såsom eders excellens' depesch af den 14 utvisar, har ni från mig mottagit 13 bref eller depescher framlemnade af samme kurir. Arbetet som jag skickade utgjordes af en detaljerad öfversigt af Sveriges krigsstyrka den sista december 1810 och en uppsats på mer än 20 sidor, med titeln: redogörelse för svenska härens sammansättning; dessa papper finnas ovilkorligen i departementet i Paris. Eders excellens förstår af hur mycken vigt det är för min finkänslighet och mitt lugn att hans kejserliga maj:t må få veta det jag utfört hans befallningar och att dröjsmålet med arbetets uppvisande icke beror af mig. Jag åberopar för detta ändamål eder excellens' godhet och rättvisa. Jag ber er godhetsfullt underrätta mig om ni erhållit uppgift på ryska krigsstyrkan i Finland.

2.

Stockholm den 28 mars 1811.

Ers excellens.

Jag har mycket sällan sett h. k. h. sedan den dagen jag mottog depeschen af den 26 februari. Prinsen har med stort in-

tresse frågat mig om ni låtit mig förstå, hvilken kejsarens tanke vore rörande de förslag han gjort mig om ett förbund mellan de båda hofven. Jag svarade enligt edra ordres med den största försigtighet och i allmänna ordalag, till följd hvaraf prinsen sannolikt öfvertygats om att kejsaren icke hade gillat de förslag, för hvilka jag redogjort. Vid tal om Sveriges militära förberedelser stälde jag mig mycket förvånad öfver att regeringen, i det utblottade tillstånd hvari riket befann sig, kunde stå ut med en kostnad som så skarpt stred mot dess finansiella tillgångar. Jag lät enligt edra ordres förstå, att det vore af större vigt och klokare kanhända att sysselsätta sig med förbättrandet af statens inkomster. H. k. h. svarade mig, att 15,000 rekryter ingenting skulle kosta regeringen, att 10,000 skulle stanna hvar och en i sin hemtrakt för att öfvas af chefen för det regemente som vore der förlagdt, att 5,000 skulle användas vid kanalarbetet och betalas af entreprenörerna för detta företag och att man icke hade andra utgifter än för kläder och vapen. "För resten, tillade prinsen, måste jag rusta, ty alldenstund jag tager anslutning till kontinentalsystemet på fullt allvar, och jag beslutat mig att nu befinnande mig i spetsen för regeringen tillfoga den engelska handeln så stor skada som möjligt, måste jag vänta mig att de fiendtliga fartygen i Östersjön skola hemsöka våra kuster och det är min pligt att försvara inloppet till våra hamnar och handelsstäder." H. k. h. behagade äfvenledes inlåta sig i detaljer rörande de anstalter han vidtagit och hade slutligen godheten säga mig att jag borde rätta en uppgift, som jag lemnat om lägrens formering. Det fins 4 sådana, af hvilka det första är beläget i Göteborgs omgifning under grefve Essens befäl, det andra strax ofvan Karlskrona under amiral Pukes befäl, det tredje i Skåne, uteslutande sammansatt af kavalleriregementen och kommenderadt af fältmarskalken, baron Toll, det fjerde under grefve Wachtmeisters befäl skall utgöras af de 5 eller 6,000 arbetare som användas vid Trollhätte kanal och hvilka hastigt till följd af Sveriges lätta kommunikationer kunna transporteras till Göteborg eller Karlskrona, i händelse fienden anfölle någon af dessa båda punkter. De förenade trupperna skola, såsom jag redan rapporterat, inalles utgöra omkring 18,000 man.

Prinsen har skriftligen befalt flottans officerare att hellre låta skjuta sig i sank eller spränga sig i luften än att gifva sig.

Prinsen såg sig knapt iklädd den makt, konungen anförtrott honom, innan han företog en sträng eller snarare rättvis handling, hvilken man allmänt gillat och som bör hafva stor verkan på hären. Grefve Cronstedt, som så förrädiskt sålde Sveaborg åt ryssarne hade hittills gått fri från all näpst, hvilket verkligen var skandalöst. Han lefde i allsköns lugn i Riga af inkomster från Sverige och bar ännu svärdsordens stora kors. Prinsen fäste statsrådets uppmärksamhet på att den tystnad man sökte iakttaga rörande grefve Cronstedts brott stämplade regeringen för svaghet och måste utsläcka all håg för täfling hos armén. Han föreslog följaktligen det beslutet, att denne generals inkomster måtte indragas, att hans namn måtte utstrykas ur rullorna, der det ännu befann sig och att svärdsordens stordignitärer måtte sammanträda för att förklara honom ovärdig att bära dekorationen så framt han icke inom två månader hade förklarat sig för fånge och underkastat sig krigsrättens förhör och domslut. Detta förslag bekämpades, och några medlemmar af statsrådet anförde emot detsamma den artikel i Fredrikshamnsfördraget, som innehåller den traditionella stipulationen, att en innevånare tillhörande det afträdda området måtte icke måtte ställas till ansvar för sina politiska tänkesätt. Prinsen bestred kraftigt denna ovärdiga invändning, hans råd gick igenom och alla de formaliteter han påyrkade hafva uppfylts.

Konungen är ofantligt mycket bättre, men alltjemt ganska svag, och är det sannolikt att denna omvexling af häftiga anfall och stunder åter befinner sig bättre snart skall sluta med en afgörande katastrof.

3.

Stockholm den 30 mars 1811.

Ers excellens.

Kronprinsen underrättades för några dagar sedan, att baron Armfelt tillåtit sig högst klandervärda yttranden om Europas yppersta och mest vördnadsbjudande personlighet. Befallning utfärdades genast till Armfelt att lemna Stockholm, dit han hem-

ligen vågade återvända den 28. Kronprinsen, som fick kännedom om detta nya tilltag, ålade baron Engeström att befalla baron Armfelt att under dagens lopp aflägsna sig derifrån med fara att arresteras och sättas på fästning. Drottningen, som under alla tider beskyddat denne intrigmakare, anhöll enträget, att prinsen måtte återkalla sin befallning. Men prinsen förblef obeveklig, hans orubblighet förnekade sig icke under ett samtal som varade ej mindre än 2 timmar och under hvilket drottningen till och med nedlät sig till de enträgnaste förböner. Den enda nåd hon kunde utverka för denne man, som sannerligen ej förtjenar någon sådan, var ett uppskof på 24 timmar för att ordna sina familjeangelägenheter. Prinsen underkastade sig till och med detta vördnadsbevis mot drottningen endast med det uttryckliga vilkoret, att denne krångelmakare för alltid aflägsnade sig från landet. "Om han icke lyder — tillade h. k. h. — underrättar jag ers maj:t, att jag låter arrestera honom och att han skall ställas inför rätta. Jag har i min ego flera bindande bevis än som behöfvas för att få honom dömd till döden, eller åtminstone till ett skymfligt straff." Han reser verkligen i morgon till Finland, der han eger ett ansenligt gods, ett ynnestbevis af Ryssland, hvarifrån han också erhåller en ganska betydande pension. Det sägs, att han under sin korta vistelse i Stockholm flera gånger besökt general Suchtelen.

4.

Stockholm den 30 mars 1811.

Ers excellens.

Jag afsänder nu en kurir för att till Hamburg öfverbringa en chifferdepesch, innehållande underrättelser som kommo mig tillhanda i går afton efter ordinarie postens afgång.

Man har skrifvit från Berlin till hr Tarrach, preussiske ministern vid svenska hofvet, att en rysk afdelning, som utgjorde en del af Donauarmén, väntades komma öfver Weichsel och vidare att hr Czernicheff skulle ofördröjligen lemna Paris för att begifva sig till Petersburg samt att han hade i uppdrag att till kejsaren, sin herre, öfverlemna ett bref från h. maj:t kejsaren, hvilket borde, sade man, kraftigt bidraga att skingra vissa far-

hågor som man tycktes hafva fattat i Ryssland. Hr Czernicheffs resa är en vigtig tilldragelse för norra Europa. Enligt underrättelser från Petersburg, hvilka man försäkrar förskrifva sig från den 14 dennes, har en af Ali Paschas söner, som angripit de ryska förposterna i Sophia tvungit dem att draga sig tillbaka, hvarefter han bemäktigat sig deras artilleri.

Man tror sig veta i Konstantinopel, att Ryssland förgäfves erbjudit Porten Vallachiets återställande.

Bref, skrifna från London af svenska regeringens hemliga agenter, innehålla detta råd: Misstro edra grannar, de hafva uppmanat den britiska regeringen att låta bränna upp er flotta i Karlskrona hamn och för att underlätta denna operation hafva de lemnat engelsmännen uppgifter rörande de lokala förhållandena i denna stad. Denna rapport, som uppenbarligen är öfverdrifven eller till och med blott förtal, har emellertid så lifligt förskräckt kabinettet i Stockholm, att kronprinsen i går morse afsände en af sina adjutanter, en meriterad och mycket verksam man, till Karlskrona, för att funktionera som kommendant på fästningen derstädes.

Man påstod, att en dansk officer, som visade sig i denna örlogshamn, hade för afsigt att undersöka rörelserna i hamnen och befästningsarbetena, hvarför han ock arresterades, men sattes snart åter på fri fot.

H. k. h. tager de klokaste och mest vidtomfattande försigtighetsmått för att sätta konungens flotta i försvarstillstånd mot alla anslag engelsmännen kunde hafva i sinnet.

Jag har äran sända ers excellens afskriften af ett bref från prinsen till amiralen, baron Puke. Den gifver ett rätt begrepp om alla de åtgärder som vidtagits för Karlskronas försvar.

5.

Stockholm den 31 mars 1811.

Ers excellens.

Konungen har nyss för första gången, sedan han tillfälligt åt kronprinsen öfverlåtit regeringsomsorgerna, gjort bruk af sitt prerogativ och det på ett sätt, hvaröfver man icke nog kan förvåna sig. Inför de sammankallade innehafvarne af Serafimer-,

Nordstjerne- Svärds- och Vasaordnarne, förklarade hans maj:t såsom sin pligt att för Sveriges gagn och för de principer, som sedan länge varit rotade i hans hjerta, instifta en ny orden, som endast skulle kunna tilldelas rikets mest framstående 28 frimurare, hvilka utmärkte sig genom sitt nit för samhällets ära och för spridandet af sina grundsatser. Denna ordens insignier utgöras af ett karmosinrödt band, som skall bäras om halsen och på hvilket skall hänga ett emaljeradt kors, med Karl XIII:s namn inristadt på ena sidan och på den andra stormästaren Jacques Molays, hvilken enligt adepternas utsago mottog ordenshemligheten af sin döende fader. Kronprinsen lät ikläda sig bandet med den känsla en dylik institution måste ingifva, men med den ödmjukhet och den vördnad han är skyldig statens chef. Denna nya värdighet kan endast tilldelas af konungen, hvilket sålunda gifver ökad glans åt kronan genom titeln af stormästare för rikets frimurare. Jag har af prinsen hört, att konungen under instiftelseakten brast i tårar, att han påstod sig aldrig hafva gjort ett för sitt hjerta mer dyrbart bruk af sin makt och att han hoppades att denna institution skulle vara nog för att göra hans lif berömdt. Man måste medgifva, att en handling af detta slag är egnad att berättiga upprättandet af ett regentskap.

6.

Stockholm den 5 april 1811.

Ers excellens.

Baron Armfelt reste den 31, såsom jag hade meddelat. Enligt prinsens ordres skulle han hafva lemnat Stockholm kl. 8, men behöfde ännu 4 timmar för att ordna en familjeangelägenhet. Drottningen skref till prinsen för att utverka detta uppskof. H. k. h. beviljade det, på samma gång förkunnande att om baron Armfelt befunne sig i Stockholm kl. 1 skulle han der arresteras. Han lemnade staden kl. 12 medförande sin son och ledsagad af två vaktkarlar, med ordres att följa honom ända till Grislehamn vid Botniska viken och att bevaka honom till det ögonblick han steg ombord för att begifva sig till Finland.

5.

Glädjebetygelser i Stockholm med anledning af franska kejsarinnans nedkomst. Grefve Brahes gratulationsbeskickning till franska hofvet, hans grefvinnas afvisande från Fontainebleau. — Politiska interiörer från Stockholm, meddelade af baron Alquier, jemte instruktioner från franska hofvet, bref mellan Karl Johan och franske utrikesministern, baron Lagerbjelke och hertigen af Bassano m. m.

Stockholm den 5 april 1811.

Ers excellens.

Den depesch genom hvilken eders excellens haft godheten underrätta mig om hennes maj:t kejsarinnans nedkomst kom mig tillhanda den 2 april kl. 9 f. m. genom en stabsofficer hr marskalken fursten af Eckmühl. Jag tror mig icke behöfva säga att jag erfor denna nyhet med det lifligaste uttryck af glädje och lycka; jag skyndade genast att på öflig sed meddela den åt baron Engeström och diplomatiska kåren; jag har af denna anledning mottagit hofvets och stadens lyckönskningar.

Här var man så allmänt af den tanken att h. maj:t kejsarinnan skulle skänka kejsaren en son, att oaktadt svenskarnes passion för vad man ej funnit 3 personer i hufvudstaden som velat hålla på födelsen af en prinsessa. Denna allmänna gissning har sin grund i den innerliga öfvertygelsen man hyser, att hans kejserliga maj:ts lycka är oföränderlig och att framgången af hans önskningar och företag hvilar på en slags förutbestämmelse, som ej sviker. Konungen, som ännu är ytterst klen, mindre af sjukdom än svaghet ville likväl sjelf mottaga kejsarens bref; det är enda gången han uppfylt de göromål hans kungliga värdighet ålägger honom, sedan han öfverlåtit desamma åt kronprinsen. Jag fann honom aftynad och utan förmåga att hålla sig upprätt; hans maj:t samlade likväl sina sista krafter för att uttrycka den tillfredsställelse konungens af Rom födelse förorsakade honom och för att tala med mig om sin tillgifvenhet för kejsaren. Endast kronprinsen var närvarande vid denna audiens som egde rum i konungens mindre våning och invid hans säng. Jag hade äran se arfprinsen, då jag gick ut från konungen; det skulle vara mig omöjligt att för eders excellens afmåla det nöje deras kungliga högheter prinsen och prinsessan känna öfver en tilldragelse,

som utgör alla goda fransmäns fröjd. Prinsen behagade underrätta mig att han skulle afsända grefve Brahe till Paris för att till kejsaren framföra de uppriktigaste lyckönskningar. "Ingen annan än jag", tillade prinsen, "skulle uppfylla denna beskickning, om jag kunde hoppas att konungen blefve nog frisk att förestå rikets angelägenheter under blott en månad, men ni har nyss sett honom och ni kan inse att hans tillstånd ej tillåter mig stora förhoppningar; då jag sålunda ej kan resa till Paris, har jag till min representant valt Sveriges mest framstående personlighet." Grefve Brahe är verkligen rikets förste grefve och genom sin börd den mest utmärkte man. Han har inga lysande egenskaper eller ett intagande yttre, men han är förståndig, eftertänksam, aktningsvärd i sin vandel och genomträngd af en inom hans familj ärftlig tillgifvenhet för monarkien. Han är son till den grefve Brahe, som under 1756 års riksdag halshöggs jemte grefve Horn och några andra herrar, emedan de sökt åt konungen återgifva den lagliga myndighet, som rådsaristokratien hade tillvällat sig. Grefve Brahe medför till Paris sin hustru, som är lika god som vacker och här åtnjuter allmän högaktning, hvilken hon ock förtjenar. Hon är af slägten Koskull, en af de äldsta i riket. Unge grefve Brahe, officer vid gardesregementet, grefve Gustaf Löwenhjelm, öfverste vid gardesregementet till häst och två andra likaledes genom sin börd utmärkte officerare medfölja grefve Brahe; jag hoppas att h. maj:t skall blifva nöjd med sammansättningen af denna deputation. Man har beräknat att denna hyllning kommer att kosta regeringen 200,000 frcs och under affärernas nuvarande ställning är denna summa betydande.

P. S. Jag har begått ett misstag, då jag förkunnade att grefve Gustaf Löwenhjelm skulle medfölja beskickningen, det är i stället grefve Karl hans broder, konungens adjutant som saken gäller. Grefve Brahe kan ej begifva sig på väg till Paris förrän i slutet af månaden; familjeangelägenheter och den stränga årstiden äro de egentliga orsakerna dertill.

Grefve Brahes gratulationsbeskickning till franska hofvet.

Grefve Magnus Brahe, född 1756, död 1826, fader till Karl XIV:s ryktbare gunstling, afreste 1811 till Paris i den utomordentliga beskickningen att å konung Karl XIII:s vägnar lyckönska kejsaren till konungens af Roms födelse. Han åtföljdes dervid af sin maka i andra giftet, f. d. hoffröken Aurora Vilhelmina Koskull, född 1778, död 1852 — hon hvars minne ännu lefver qvar såsom en typ för qvinligt behag och fint lefnadsvett, hvarjemte hon särskildt hågkommes på grund deraf att hon för sin mäktige stjufson, Magnus Brahe, var hvad nymfen Egeria var för Numa Pompilius, ty ingen dag förgick, under grefvens friska tillstånd, att han icke besökte sin stjufmoder, meddelade henne de förtroligaste underrättelser om ställningen inom konungaborgen och inhemtade hennes råd, dem han alltid fann sig väl af att följa.

Crusenstolpe, som egnat henne en runa har sig bekant, att hon var sin man följaktig på den nämda beskickningen, och han berättar, att Napoleon den store, som minst af allt var smickrare, kallade henne *den sköna svenskan* "la belle suédoise". Men den firade grefvinnans spirituelle lefnadstecknare har icke haft kännedom om den egendomliga episod, för hvilken vi här skola redogöra — en episod som icke vitnar till förmån för det napoleonska hofvets artighet mot sina gäster — i det vi anföra utdrag ur hennes mans bref till excellensen Engeström. Han skrifver från Paris den 3 juni 1811:

"Ännu är icke kejsaren återkommen från sin resa till kusten, men det tros att han i morgon återkommer till Rambouillet och i loppet af veckan hit eller till St. Cloud. Jag längtar mycket derefter, så att jag måtte få mina audienser, och sedermera slippa litet ut i verlden, ty nu är jag nästan skild ifrån alla menniskor, emedan jag ingenstädes kan låta presentera mig, innan uppvaktningen hos kejsaren gått för sig. Här talas om att fêterna skola uppskjutas ännu några dagar, hvilket är mindre bra för den, som ännu har en lång resa att göra, innan den fula årstiden nalkas. Antalet af främmande är otroligt; utom alla makters extra sändebud, hvaraf de först anlände redan börjat resa, äro stora deputationer komna från alla Frankrikes departement och underlydande stater och land för att bevista konungens

af Rom döpelseakt; äfven en otrolig mängd kardinaler, biskopar och prelater äro efterskrifna till det koncilium, som skall hållas. Denna affluence har en stark inflytelse på dyrheten, som är till sin största höjd".

Vidare heter det i ett bref af den 10 juni: "Jag har i dag med posten i underdånighet tillskrifvit konungen rörande min första audiens, som jag fick hos deras kejserliga majestäter i går förmiddagen. Jag har i dag så kort om tid att jag ej hinner meddela eders excellens några detaljer härom, som gunstigt torde ursäktas, utan refererar mig på mitt bref till konungen. Allt hvad jag kan hafva äran berätta, är att jag blef väl och nådigt mottagen, samt att det var med synbart deltagande som kejsaren underrättade sig om konungens helsa. Nu är en otalig mängd kurialier började som alldeles må förbrylla hufvudet på mig."

Och några dagar derefter (den 21) skrifver den svenske hofmannen:

"Det är nu jemt en månad sedan jag kom hit, och således enligt med konungens ordres tider att begifva mig härifrån, hvartill jag äfven vore färdig, om det gick an att begära sin afskedsaudiens. Men man har afrådt mig att ännu tala derom, helst som en af fêterna ännu återstår, och jag ej hunnit blifva presenterad för alla delarne af den kejserliga familjen; dessutom är det endast 14 dagar sedan jag hade min audiens hos kejsaren, och ingen af de öfriga sändebuden har tänkt på återresa, innan en månad från deras presentationstid tilländalupit. Jag får således gifva mig tålamod 8 à 10 dagar, men sedan väntar jag ej längre; det torde draga långt ut nog, innan audiens beviljas, helst om ryktet är sant att hofvet flyttar till Compiègne, dit man väl blir kallad, men sällan".

Vi komma nu till den tilldragelse, vi egentligen velat framhålla, i det nämligen grefve Brahe den 29 juni på följande sätt utgjuter sitt hjerta inför Engeström:

Jag har ej velat besvära Eders Excellens med tillkännagifvandet af en enskild händelse, innan den fått det slut den borde; den rörer min hustru. Vid min första audiens hos kejsaren och kejsarinnan, presenterades min hustru samma dag endast för kejsaren, emedan etiketten ej tillåter damer att på en gång presenteras för bägge deras kejserliga majestäter. Jag trodde således

att söndagen derpå, då den stora fêten på Tuillerierna gafs, hennes presentation skulle ega rum, och det med så mycket större skäl som både hon och jag fingo invitationskort att infinna oss på publika spisningen, hofspektaklet och couren. Hos flere förfrågades huru min hustru skulle göra, om hon borde fara på hofvet efter denna invitation, hvilket alla tillstyrkte, af öfvertygelse att hon var ditbjuden för att presenteras på couren. Under det man väntade vid grandcouverten på de kejserligas ankomst, bad jag baron Lagerbjelke fråga öfverstekammarherren grefve Montesquion, huru det skulle tillgå vid min hustrus presentation, hvarpå han med förundran frågade: är grefvinnan Brahe ännu ej presenterad för kejsarinnan och på baron Lagerbjelkes nekande svar yttrade han: Då borde hon ej vara här, emedan i dag ingen presentation kan ega rum. Baron Lagerbjelke svarade ganska riktigt, att det ej var dens fel som får invitationskort om han infinner sig, utan dens som kringsänder dem. I samma ögonblick skulle man gå på spektaklet, och vi följde strömmen; så fort operan var all, for min hustru hem, jag gick på couren, träffade der hertigen af Bassano, och för honom beklagade jag mig, icke öfver det min hustru ej var presenterad, ty sådant beror på kejsarinnans välbehag, men öfver det hon blifvit bjuden dit hon ej skulle komma, och måste fara hem, hvilket var obehagligt.

Hertiden af Bassano som är full af attentioner och utmärkt höflighet, fördolde icke sin ledsnad öfver händelsen, uppsökte genast öfverstekammarherren och explicerade sig med honom, hvilken ursäktade sig så godt han kunde. Förliden söndag troddes med säkerhet, att presentationen skulle ega rum på St. Cloud, der den tredje och sista fêten gafs. Hertigen af Bassano hade både muntligen och skriftligen yrkat derpå hos kejsarinnans öfverhofmästarinna: invitationskort till min hustru att bevista fêten kom äfven, men som deri ej omnämdes presentation förklarade jag, det min hustru ej for till S:t Cloud, om hon ej blef presenterad, hvilket hertigen af Bassano gillade, samt lofvade göra ytterligare försök. Söndagsmiddagen fick jag skriftligt svar från hertigen, som innelyckt har äran tillsända Eders excellens; och min hustru blef hemma.

Denna svårighet för min hustru att få uppvakta kejsarinnan

var oväntad, också har hertigen af Bassano varit vid S:t Cloud och talt med kejsaren härom, som befalte hertigen helsa mig och säga, det hans maj:t vore rätt ledsen öfver hvad som händt, att det varit honom okärt att på fêterna sakna min hustru, samt flere smickrande och tillfredsställande uttryck öfver oss. Efter en sådan reparation har man ingenting att säga; den är tillfyllestgörande. Jag kan ej nog berömma hertigen af Bassano, han har gjort sig all möda, och satt all möjlig värma uti denna saken; felet ligger, efter hans yttrande, hos öfverhofmästarinnan hertiginnan af Montebello, och tros le Chevalier d'Honneur le C:te de Beauharnais, som icke så noga känna nödvändigheten af vissa etiketters iakttagande, utan då kejsarinnan finner besvärligt att uppfylla dem, så låta de dervid bero, utan att föreställa hvad som är oundvikligt. Jag har varit något vidlyftig i ett ämne, som synes vara min enskilda sak, men Eders excellens torde finna, att då jag är här å konungens vägnar med en beskickning, kan jag ej låta obemärkt passera hvad som händer dess individer. Efter kejsarens graciösa yttrande är hela denna händelse försvunnen; jag har endast velat lemna Eders excellens del deraf, som ändock, och kanske på olika vis, torde komma till Eders excellens kunskap".

Vid kejsarens "graciösa yttrande" stannade hela denna invecklade etikettfråga, och någon annan "reparation" förekom icke i denna för den svenske ambassadörens sköna gemål temligen snöpliga utgång.

Stockholm den 9 april 1811.

Ers excellens.

Jag har skyndat mig vidtaga anordningar till firande af konungens af Rom födelse. Jag ber ers excellens vara lugn för att jag, öfvertygad som jag är om denna tilldragelses vigt och intresse, skall veta att ingenting försumma för att deråt gifva den största glans. De stränga religiösa grundsatserna i Sverige tillåta mig icke att se hos mig hofvet och de förnämsta af hufvudstadens societet, innan påskveckan gått till ända. På kronprinsessans föranstaltande sjöngs i går i slottet i hennes enskilda kapell ett Te Deum med anledning af h. m. kejsarinnans lyckliga nedkomst.

Jag var närvarande der enligt kronprinsessans inbjudning, likaledes alla personer vid hofvet, bekännande sig till katolska religionen. De fransmän, som tillfälligtvis uppehöllo sig i Stockholm tillika med dem som på allvar bosatt sig här samlades på Djurgården för att äfvenledes fira denna vigtiga händelse. Den kejserliga flaggan svajade i stället för unionsflaggen och prinsen tillät, att flera artilleripjeser stäldes till h. kejserliga maj:ts undersåtars disposition.

Politiska interiörer från Stockholm.

Stockholm d. 9 april 1811.

Ers excellens.

Det försök danskarne nyligen gjort att återtaga ön Anholt bevisar tydligt huru falska de uppgifter voro, som tyda på ett hemligt förstånd mellan hofvet i Köpenhamn och britiska regeringen. Jag tycker, att man af danska regeringens oföränderliga uppförande kan sluta sig till, att den icke kan vara benägen att lyssna till de anbud, man påstår att hofvet i St. Petersburg gjort densamma.

H. k. h. lät kalla mig den 6 och efter att en stund hafva uppehållit oss vid mindre intressanta ämnen, började kronprinsen tala om Norge; jag svarade att ers excellens icke låtit mig veta hvilka kejsarens tankar voro om de förslag jag meddelat, men att det vore sannolikt att så länge H. K. M. ej hade någon orsak att beklaga sig öfver Danmark, skulle han ej samtycka till att någon besittning frånrycktes denna makt. "Det är möjligt" återtog prinsen, "att kejsaren funnit min begäran öfverdrifven, men han skulle göra mycket för Sverige och för mig, om han täcktes bevilja oss åtminstone Trondhjems stift; det var Sveriges forna gräns under Karl X, det är en fattig trakt utan några tillgångar, men det skulle ändå för oss blifva en gräns. Jag gissar att kejsaren skall bevilja oss det, i händelse vi helt och hållet efterskänka åt Danmark de 7 à 8 millioner vi hafva rätt att fordra af detta land". Jag kan ej vägra att skicka er en karta, som prinsen lemnat mig och hvilken framställer den del af Norge, som omfattar Trondhjems stift. Jag hade bebådat, att amiral Puke skulle få befälet öfver lägret som skulle formeras i trakten

af Karlskrona. Prinsen har nu ansett det bättre att denne generalsperson egnade alla sina omsorger åt svenska flottan och åt ledningen af rörelserna till sjös, hvarför h. k. h. följaktligen beslutat, att grefve Essens befäl, som förut varit begränsadt till lägret vid Göteborg, nu äfven skulle omfatta det vid Karlskrona. Man bestrider icke grefve Essen ett stort mod och till och med ganska mycken förmåga, men alla äro ense i tron att han väsentligen saknar handlingskraft.

Svenska kanonslupar skola ofördröjligen anställa en kryssning i Sundet för att uppsnappa de engelska handelsfartyg, som möjligen hafva för afsigt att passera detsamma.

Stockholm den 13 april 1811.

Ers excellens.

Jag har vid upprepade tillfällen lagt märke till hur prinsen, sedan han kommit i spetsen för statsangelägenheterna, endast på ett ganska ofullständigt sätt underrättats om hvad som tilldrager sig i Göteborg. Jag ansåg att det kunde vara gagneligt för h. k. h. att få en rätt insigt om den oerhördt lifliga förbindelsen mellan denna ort och England, hvarför jag lagt under hans ögon några utdrag ur franske konsulns korrespondans. Detta meddelande väckte prinsens önskan att förskaffa sig noggrannare uppgifter om Göteborgs handelsförbindelser och särskildt om antalet och egenskapen af de främlingar som sedan någon tid bosatt sig i denna stad. H. k. h. har följaktligen anmodat mig att kalla hr Ranchoup till Stockholm för att af honom begära upplysningar rörande de fakta han önskar att lära känna. Jag har, ers exc., ansett mig böra efterkomma kronprinsens önskan, hvadan jag skrifvit till hr Ranchoup att infinna sig hos mig. Han kan under sin bortavaro, som ej behöfver bli lång, anförtro de provisoriska angelägenheterna åt danske konsuln. Jag hoppas, att ers excellens skall gilla den åtgärd jag tagit, enligt den formliga begäran som framstälts till mig derom. Sannolikt kommer grefve Rosen att förlora landshöfdingeembetet i Göteborg, då denna vigtiga post väl i stället kommer att gifvas åt en man hvars kända tänkesätt ej äro gynsamma för engelsmännen, och hvilken skall

visa sig mindre tillgänglig än den nuvarande landshöfdingen för de mutor som köpmännen användt med så mycken framgång.

---

*Instruktioner från franska hofvet (Till baron Alquier *)*

Edra bref af den 30 mars hafva varit under kejsarens ögon. H. maj:t kan icke skänka odeladt förtroende åt de rapporter hvilka man säger er hafva ingått från Stedingk. Försäkran om att franska regeringen har gifvit Ryssland en vink om att bemäktiga sig Åländska skärgården är för visso falsk. Då Frankrike befann sig i krig med Sverige förklarade man för den ryska regeringen, att man icke skulle sätta sig emot dess införlifvande af Finland liksom i allmänhet ej mot några förmåner, som detta krig skulle kunna skänka Ryssland; men aldrig har franska regeringen kunnat hafva för afsigt att lägga Åländska skärgården i Rysslands händer och har den med oro sett att Sverige afträdt densamma, ett afträdande som politiken och ingångna förbindelser icke tilläto den att hindra. Det var blott med ledsnad som kejsaren förde krig mot Sverige, ty huru dåraktig och hätsk dess konung än var, var h. maj:t långt ifrån att vilja nationen och landet något ondt, hvilket han äfven bevisat genom sin ifver att sluta fred och genom vilkoren för denna ädelmodiga fred.

Kejsaren hyser likaledes tvifvel rörande det förslag, som hr Stedingk säger att man gjort honom. Ryssland har satt allt för stort pris på förvärfvandet af Finland, för att man skall kunna tro, att det så lätt skulle afhända sig en ansenlig del af denna eröfring, hvilken del, i det den ökade frestelsen för svenskarne att erhålla återstoden och i det den gaf dem medlen dertill, skulle lemna Ryssland föga säkerhet att få behålla Finland och skulle tvinga detsamma att alltjemt hålla en här i detta land för dess försvar, en åtgärd, som vore alldeles stridande mot dess intressen i händelse af ett krig med Frankrike. Detta krig be-

---

* Detta koncept, som underkastats kejsarens gillande, innehåller 2 rättelser af h. maj:ts hand.

Kejsarens befallning. Återsänd till utrikesministern för att tillägga orden: att låta hoppas att jag i detta fall skall bevilja Sverige hjelp och förmånliga betalningsvilkor för att uppsätta en ansenlig här.

Paris d. 15 april 1811.

höfver man visserligen ej befara: Ryssland känner dertill alltför väl sitt intresse af förbundet med Frankrike. För resten fins intet allvarligt skäl till tvist mellan de båda makterna. Sant är likväl, att Ryssland gör sina rustningar, hvilket äfven tvingar kejsaren till försigtighetsmått. Denna mening har öfverstrukits af kejsaren. Under en dylik omständighet är ett förbund med Sverige icke att förakta. Ni bör således, m. h., gifva mer fart åt de underhandlingar man börjat med er, förmå svenske ministern att närmare utreda dem och att angifva alla sina planer; tala om det intresse kejsaren hyser för Sverige, ingif svenskarne det säkraste hopp om ett förbund mellan de båda regeringarna, inled och underhåll flitigt diskussionen härom, men afgör eller bestäm er icke för något, inberätta endast ofördröjligen, på hvilken punkt saken nu står, emedan kejsaren deråt skall låna stor uppmärksamhet. Denna allians skulle i händelse af krig riktas mot Ryssland. Återvinnandet af Finland skulle vara dess mål, och Frankrike skulle af alla krafter bidraga dertill. Ännu är dock ej tiden inne att nämna något om detta mål, ni bör endast lyssna till hvad man säger er i detta ämne, framlocka till och med regeringens förslag och lofva den helt lösligt förbund och vänskap med kejsaren, men undvik att allt för tydligt afslöja ändamålet dermed. Ert handlingssätt får dock ingalunda tjena Ryssland såsom orsak att slå allarm och såsom förevändning till krig. Jag ålägger er således, att i denna ömtåliga angelägenhet iakttaga all den återhållsamhet och klokhet, som tillhöra de åligganden, i hvilka ni eger en lång och nyttig vana. Hvad kronprinsen angår, kan ni betyga honom kejsarens tillfredsställelse med de åtgärder prinsen vidtagit och med det system som han säger sig vilja följa sedan han fått statens förvaltning i sina händer och låt honom hoppas, att han, i händelse han iakttager detta uppförande, kan påräkna kejsarens beständiga understöd, lika mycket hvad prinsen sjelf som hans rikes intressen angår.

Baron Alquier till hertigen af Bassano.

1.

Stockholm den 23 april 1811.

Ers excellens.

Grefve Suchtelen har på det bestämdaste uttalat sitt hofs beslut. Baron Munck, broder till Gustaf Adolfs fader, dinerade den 21 d:s hos denne minister, då han bland annat till denne framstälde följande fråga: "Hvad bör jag tänka om krigsryktena mellan Ryssland och Frankrike"? "Ni måste tro derpå", svarade grefve Suchtelen, — nu är ändtligen tiden för Europas räddning inne, alla önska krig. Hemma hos oss är entusiasmen allmän. Moskva har erbjudit kejsaren 4 millioner rubel såsom frivillig gåfva. Vi brinna alla af begär att aftvå det sista krigets vanära och mitt hof är i tillfälle dertill, alldenstund vi redan hafva 200,000 man på benen i Polen. Soldater skola icke tryta, ty från alla delar af Ryssland infinna sig frivillige i massa, hvilka ingenting högre åstunda än att bli förda i krig."

Stockholm den 30 april 1811.

Ers excellens.

H. k. h., som värdigats antaga titeln af öfverste för Stockholms borgarmilis, lät sammankalla densamma 28 d:s, då den passerade revy för honom. Kronprinsen var åtföljd af den unge hertigen af Södermanland; h. h. kronprinsessan bevistade likaledes detta militära skådespel, folk af alla klasser hade infunnit sig i massa för att få se de höga personerna, hvilka alltjemt då de visa sig offentligt öfverhopas af de hjertligaste och uppriktigaste hyllningar. Den 29 d:s sammankom serafimerordens storkapitel under öfliga formaliteter å kungliga slottet. H. maj:t, som qvarhölls på sina rum af sin svaga helsa, inskränkte sig till att utnämna nya riddare, ceremoniens öfriga akter försiggingo i kronprinsens närvaro och under hans presidium. Denna högtidlighet liknade fullkomligt den som fordom firades i Versailles och hvilken man kallade *la procession des cordons bleus.*

2.

Stockholm den 3 maj 1811.

Ers excellens.

Jag har i en af mina depescher af den 23 april anfört ett utlåtande af ryske ministern till baron Munck angående kriget. Man har nyligen berättat för mig ännu ett yttrande till denne samme Munck och hvilket icke är mindre betecknande. "Jag skulle önska, sade denne, låta min hustru resa till Tyskland, men jag fruktar att fartyget på öfverresan från Ystad till Stralsund kunde uppsnappas af engelsmännen. Kan ni icke gifva mig ett godt pass?" "Jo gerna, svarade hr Suchtelen, jag skall gifva eder mitt, och var lugn: inom kort skall ett ryskt pass gälla lika mycket på Östersjön som ett engelskt."

Detta Suchtelens svar har fru Munck sjelf omtalat för en person, som eger hennes odelade tillgifvenhet. Det är en brorson till danske ministern som gifvit mig detta förtroende. Baron Engeström kommer att som i dag göra mig förslag rörande det tillämnade förbund jag haft i uppdrag att tala med honom om. Jag skall i morgon hafva äran att underrätta ers excellens om den framställning denne minister kan komma att göra.

Paris den 4 maj 1811.

Fragment af en depesch från hertigen af Bassano till baron Alquier.

I sjelfva verket torde Finska viken vara den bästa gräns, som Ryssland kan önska sig, alldenstund det endast sjelf eller genom sina bundsförvandter behöfver beherska hafvet, för att befinna sig i fullkomlig säkerhet för den svenska armén, som för att kunna operera måste kringgå hela Finska viken, en operation förknippad med många svårigheter. Det vore alltså af nöden, att den nya gränsen, som lär vara föreslagen, komme att erbjuda mer väsentliga hinder än den gamla; något som emellertid är temligen svårt att hitta på. Jag anhåller, att ni, m. h., i detta afseende ville gifva mig nya underrättelser.

Under närvarande omständigheter är det troligt, att om

Ryssland endast hade att välja mellan uppoffringar, det ej skulle tveka att lemna ifrån sig Moldau och behålla Finland.

En del af de rykten, som utspridts i Stockholm rörande de ryska arméerna, sakna icke helt och hållet grund; fem divisioner hafva i sjelfva verket utrymt Moldau och två ha likaledes utrymt Finland. Man kan följaktligen sluta sig till att ryssarne sammandragit 8 divisioner mellan St. Petersburg och Polen. I Moldau har endast qvarlemnats 2 divisioner, utgörande omkring 30,000 man, och i Finland enligt hvad vi förmoda icke mer än 20,000 man. Om kriget under dylika omständigheter utbröte, skulle Sverige aldrig mer kunna finna ett gynsammare tillfälle.

Rysslands förberedelser kunna ingalunda härleda sig från de båda makternas respektiva ställning, det fins inga tvistefrön emellan dem. Ryssland känner sitt verkliga intresse, som helt och hållet beror af dess förbund med Frankrike och kriget kommer sannolikt ej att ega rum.

Skulle det emellertid utbryta, vare sig till följd af någon fiendtlighet å Rysslands sida eller till följd af ett närmande mellan denna makt och England, hvilket uppförande skulle Sverige under dessa två hypoteser iakttaga? Skulle det förblifva neutralt? Skulle det afsluta en offensiv och defensiv förbundstraktat med Frankrike, i afsigt att försöka återtaga Finland? Dessa äro frågor, angående hvilka man bör inleda underhandlingar och bestämma utgångspunkter. Antaget att kriget komme till stånd, så skulle kejsaren ej vara obenägen att bevilja Sverige ett offensivt och defensivt förbund; det är inga tvifvel underkastadt att icke Ryssland i slikt fall skulle innerligt förena sig med England och det är nyttigt att på förhand veta, hvilka svårigheter sammanslutningen af deras stridskrafter kunde medföra för finska kriget. Ni bör afhandla dessa båda frågor med kronprinsen, som stundom endast ser sakerna från en sida, ni bör söka att utforska, hvad han skulle anse sig böra och kunna göra vid en tilldragelse, som skulle så i högsta grad sysselsätta hela Europa.

Ni kan sålunda, m. h., gifva mera fart åt de underhandlingar man inledt med er, men vid tal om en offensiv och defensiv allians, måste ni noga skilja mellan hvad som är tomt pra eller verklig afsigt och vilja. Ni måste förvissa er om, huruvida underhandlingarna endast gå ut på förhoppningen att af Frank-

rike erhålla några millioner, eller om man är besluten att deltaga i ett öppet krig. Korteligen, skulle Sverige våga inlåta sig i krig med England och med Ryssland, som komme att bli Englands bundsförvandt?

Ni bemyndigas endast, m. h., att lyssna till hvad man i detta afseende säger er, att efter bästa förmåga pådrifva utvecklingen af underhandlingarna och att sträfva efter allt, som kan lända er till upplysning om de förmåner, man väntar sig af förbundet och om de medel, man vill använda för att erhålla dem, men ni får ej visa någon ifver. Kejsaren, som med nöje skulle se Sverige benäget för att begagna sig af ett gynsamt tillfälle att återeröfra Finland, behöfver ingen bundsförvandt och har i sina händer alla nödiga medel till ett krig, rörande hvilket ingenting för resten ännu är bestämdt. Ni måste vidare vårda er om, att ni icke genom ert handlingssätt ger Ryssland orsak till oro eller förevändning till krig.

Karl Johan till hertigen af Bassano.

1.

Stockholm den 2 maj 1811.

Herr hertig.

De gamla förbindelser af aktning och vänskap, som existerat mellan oss, förbinda mig att nu, då hr öfverstelöjtnant de Sevret, min f. d. adjutant, afreser, begagna mig af tillfället för att underrätta er, hur lifligt jag senterat det nya bevis på förtroende, som h. m. kejsaren nyligen gifvit oss; till denna min personliga tillfredsställelse sluter sig äfven hoppet om, att Frankrike genom er bemedling skall framgent hysa för Sverige det gamla intresse, som varit det till så mycken nytta under alla tider och som bidragit att i så hög grad fästa det svenska folket vid den franska nationen.

Den välvilja h. m. beständigt visat för mig, de band som fästa mig vid honom och hans familj väcka min lifliga önskan att få se det existerande förbundet allt mer och mer befästadt.

Den tillgifvenhet ni alltid visat mig och än mer de försonliga tänkesätt, som karakterisera er, låta mig tro att Sverige i

sina vänskapsförbindelser med Frankrike skall finna de förmåner, som dess ståndaktighet och till och med dess olyckor tyckas påkalla. Hr de Sevret och mina andre franske adjutanter hade bemyndigats af kejsaren att åtfölja mig till Sverige; h. kejserliga maj:t rappellerade sedan dem alla, men hr de Sevret, som varit sjuk allt sedan sin ankomst hit, kunde icke resa så snart som hans kamrater. Jag ber er, hr hertig, att tala väl om honom hos kejsaren, så att h. m. i hans dröjsmål ej måtte se annat än en följd af nödvändigheten. Hr de Sevret är en officer, som starkt tillgifven sina pligter förtjenar sin regerings välvilja för sin långa och ärofulla tjenst, men hvilken olyckligtvis ej längre är i stånd att mera verksamt fortsätta den till följd af sin vacklande helsa. Jag hade för honom och en annan af mina adjutanter hr Gentil de St. Alphonse begärt ett uppskjutande af afskedet för att ännu någon tid få behålla dem hos mig. Om h. kejserliga maj:t värdigades bemyndiga dem att åter infinna sig hos mig, vore det en ny ynnest han lade till alla de ynnestbevis jag förut fått af honom emottaga.

Er tillgifne Karl Johan.

2.

Stockholm den 12 maj 1811.

Herr hertig.

Jag har anmodat grefve de Sermont att framhålla för h. kejserliga maj:t de förluster jag måste vidkännas genom nödvändigheten att afstå från de gods som utgjorde mina doterade inkomster såsom kejsardömets marskalk och furste af Ponte Corvo; jag har begärt skadestånd för dessa inkomster. Kejsarens högsinthet, på hvilken jag förlitar mig, är mig en säker borgen för att h. k. maj:ts beslut skall blifva gynsamt för mig. Jag ber er, hr hertig, att benäget tala med kejsaren om denna angelägenhet, om tillfälle dertill erbjuder sig. Eftersom min nuvarande upphöjelse endast är en följd af Frankrikes gynsamma öden, vore det högst olyckligt för mig, om jag, efter de många vedermödor jag utstått och de uppoffringar jag gjort, skulle gå miste om belöningen för en trettioårig trogen tjenstetid och krigarära.

Er tillgifne Karl Johan.

Hertigen af Bassano till baron Lagerbjelke.

Paris maj 1811.

Herr Baron.

En svensk vid namn Alexander Aminoff Moritzon har vid återkomsten från England häktats i Emden. Han uppehöll sig någon tid i ett trappistkloster i närheten af Paris, men på öfvertalning af baron Essen, hvilken kände honom, reste han den 3 mars 1810 med svenske generalen Skiöldebrand för att återvända till Sverige. I Bruchsal qvarhölls han af en sjukdom, under hvilken han åtnjöt vård af grefvens af Gottorp läkare och han uppgifver sig der hafva flera gånger sett denne furste. Från den tiden till det ögonblick han arresterades i Emden eger man ingen kännedom om hans förehafvanden. Han förklarar, att sedan han från Bruchsal begifvit sig till Lübeck, erhöll han af grefve Essen, dåvarande guvernör i Pommern, ett pass till Förenta Staterna och ett rekommendationsbref till Sir Sidney Smith med bön att bereda honom utväg att få fri öfverfart till Amerika; men i stället för att erhålla denna ynnest, arresterades han efter sin ankomst till London och återsändes sedan till fastlandet. Han tillstår, att han i London sett grefven af Gottorp, men utan att vare sig tala vid honom eller bedja honom att genom bref understödja hans begäran om fri resa till Amerika. Men emedan intet bevisar sanningen af hans uppgifter, skulle det kunna hända att hans resa till England haft ett helt annat syfte och hans återkomst till fastlandet ett helt annat motiv än dem han anför.

Om denne svensk är er bekant och om ni eger några upplysningar om hans karakter och personliga tänkesätt, om hans förehafvanden efter hans afresa från Bruchsal och om de verkliga bevekelsegrunder, som kunnat föra honom först till England och sedan tillbaka till fastlandet, ber jag er att benäget meddela mig dem.

Baron Lagerbjelke till hertigen af Bassano.

Paris 14 maj 1811.

Herr hertig.

Ers excellens har genom sitt bref af den 8 dennes gjort mig äran att af mig begära de upplysningar, jag kunde vara i stånd att lemna rörande hr Alexander Aminoff, arresterad i Emden vid återkomsten från England.

Jag är ej i förevarande fall synnerligen väl underrättad, men jag skall hafva äran meddela ers exc. hvad jag vet derom.

Hr Alexander Aminoff, f. d. officer i svensk tjenst, lemnade sitt fädernesland för flera år sedan, dertill drifven af sitt oroliga lynne eller af dåliga affärer och tycks aldrig mer hafva visat sig der. Han ingick i fransk tjenst, han deltog till och med, enligt hvad jag tror, i några fälttåg, men jag är okunnig om, hvilken grad han innehade så väl som om de skäl, som förmådde honom att lemna tjensten. Han drog sig tillbaka till ett trappistkloster, der kan deltog i munkarnes göromål för att försörja sig. Vid den tidpunkt h. exc. grefve Essen befann sig i Frankrike vände han sig till honom; excellensen i sin tur anlitade general Sköldebrand, hvilken, just stående i begrepp att afresa till Sverige, hade medlidande med en olycklig landsman och tog honom med sig. Jag hörde sedan ej vidare talas härom och jag hade tagit för gifvet, att hr Aminoff hade begagnat sig af ett så gynsamt tillfälle att få återse sitt fädernesland och att slå sig ned der, tills jag af ers excellens' bref underrättades om, att han icke åtföljt generalen längre än till Carlsruhe. Alla notiser, som jag kunnat inhemta om honom så väl som de, hvilka ingått till min regering inskränka sig till denna samma tidpunkt. Det är ju möjligt, att hr Aminoff erhållit pass för att begifva sig till Amerika, ehuru det synes mig tvifvelaktigt, eftersom han icke visat sig i Pommern, der h. excellens grefve Essen då residerade, men i alla fall kunde han utan olägenhet företaga en dylik resa till England, emedan kriget mellan detta land och Sverige då ännu icke utbrutit. Hvad åter vidkommer hr Aminoffs personliga karakter, antager jag, ehuru jag inte känner honom särskildt, att det kringirrande lif han fört, blott är en följd af hans olyckor och fattigdom. Jag anser mig derför böra föreslå, att hr Ami-

noff, som är född svensk, måtte öfverlemnas åt sin suveräns förfogande, på sätt som kunde öfverenskommas i Stockholm mellan h. maj:ts minister och baron Alquier. Skulle man kunna tillvita hr Aminoff den minsta skymt till dåligt politiskt uppförande, skall h. maj:t, långt ifrån att beskydda honom, skynda sig att vid detta tillfälle som vid så många andra gifva prof på sin orubbliga tillgifvenhet för sin höge bundsförvandts intressen.

6.

Baron Alquier om svenska kronprinsessans afresa m. m. — Märkvärdigt samtal mellan ryske kejsaren och generalkonsul Schenbom. — Brytningen mellan Alquier och Engeström; samtal med kronprinsen. — Vänskapen mellan Karl Johan och Österrike. — Seqvestreringen af Regnérs "Journal" med derpå följande märkliga uttalanden af Karl Johan. — Franske ministerns onåd vid svenska hofvet.

Baron Alquier om kronprinsessans afresa.

1.

Stockholm den 2 juni 1811.

Ers excellens.

H. k. h. kronprinsessan afreser den 4 dennes till Paris; det skulle för hofvet och staden vara en hemlighet, hvilken likväl alla genomskådat. Jag har icke underrättats bättre än allmänheten och jag låtsar vara okunnig om denna plan, ehuru jag fick del af den för flera dagar sedan.

Jag ser denna resa med mycken ledsnad och det otillbörliga jag finner deri kan icke öfverskylas af den mäktiga bevekelsegrunden att h. k. h. skall fara för att dricka brunn. Man kommer blott att på ett sätt tyda kronprinsessans resa och det är visst, att man icke skall underlåta att tillskrifva den den, jag medgifver det, ganska berättigade ledsnad, som hon känner efter sin ankomst till Sverige, men hvilken det borde vara lika mycket i hennes som prinsens och hennes sons intresse att dölja. Det är klart, att en nation af hvilken många individer med oblida ögon se upprättandet af en ny dynasti, skall tillåta sig många ledsamma reflexioner öfver den motvilja kronprinsessan lägger i dagen för det land, öfver hvilket hon kommer att herska och i

sjelfva verket förstår man lätt att svenskarne kunna hafva anspråk på att synas drägliga, då de gifvit en tron. Jag beklagar mig så mycket mer öfver kronprinsessans handlingssätt, som hon, begåfvad med ett godt förstånd paradt med mycken takt samt en oföränderlig godhet och mildhet, är skapad att älskas och vördas af alla dem, som hafva den lyckan att få nalkas henne. Jag vet icke om jag irrar mig, men jag tror att h. k. h:s ledsnad öfver sin förflyttning till Sverige, skulle varit mindre liflig och långvarig, om prinsen haft kraft att bekämpa den och om M:me de la Flotte hade plågats mindre af önskan eller behofvet att återvända till Paris.

2.

7 juni 1811.

Hennes kungliga höghet kronprinsessan afreste den 4 d:s, såsom jag hade bebådat. Hon reser under namn grefvinna af Gottland och för att gifva ökad hemlighetsfullhet åt denna resa ha hästombytena vid hvarje skjutshåll från Stockholm ända till gränsen beställts under grefve Rosens, h. k. h:s kammarherres namn. Kronprinsessans afresa gör ett ledsamt intryck och svenskarne se med ovilja, att hon ej tagit med sig en enda hofdam. Sannolikt måste grefve Rosen, som anträdde resan sjuk och plågad af gikt, stanna på vägen, så att h. k. h. vid sin ankomst till Frankrike ser sig åtföljd endast af M:me de la Flotte, något som här tycks strida mot alla traditioner. Baron Engeström fick befallning att skrifva till mig, att prinsessans helsa fordrade en resa till Plombières, och att hon begifvit sig åstad med en föga talrik svit.

Baron Alquier om Turkiets och Rysslands hållning.

Stockholm den 13 juni 1811.

Ers excellens.

Kronprinsen har gjort mig äran säga mig, att han, enligt svenska legationspredikantens enträgna anhållan om instruktioner för chargé d'affairen, hade gifvit detta ombud order att förklara för Reis-Efendi, att Sverige inom kort skulle uppdrifva sin armé

till 60,000 man, att det egde 12 beväpnade linieskepp och omkring 200 lätta fartyg, att det i sitt bestämda beslut att återkomma till sin forna politik med lifligaste tillfredsställelse mottagit Höga Portens förslag och att det skulle betrakta denna makts fiender som sina egna. H. k. h. som täcktes anförtro mig sin önskan att få direkt meddela h. kejserliga maj:t några vigtiga underrättelser från London, anmodade mig att befordra dem med iakttagande af alla säkerhetsmått. Jag gaf efter för prinsens begäran och afsände en kurir till Hamburg med h. k. h:s och mina egna depescher.

För tre dagar sedan dinerade jag hos ryske ministern ute på dennes landtställe. Efter middagen togo vi oss en promenad, då han helt plötsligt stannade och tog min hand med orden: "Jag hoppas, att hvad man talat om våra suveräners osämja ej är grundadt och att ingenting ledsamt deraf må uppkomma; men om det äfven skulle komma till en allvarlig brytning, så var förvissad om, att jag alltid för er skall förblifva Suchtelen, d. v. s. en man, som värderar er, som högaktar er och som håller af er!" Jag svarade honom, att jag var långt ifrån att tro på möjligheten af en brytning, att jag grundade min öfvertygelse i detta afseende på mitt hofs bestämda försäkringar, att jag ej hyste några tvifvel om att kejsaren lifligt önskade fredens bestånd och att man i Paris ej tänkte på annat än att kunna bevara den. Denna försäkran gaf anledning till de hjertligaste vänskapsbetygelser, hvilka gingo ända derhän att vi omfamnade hvarandra.

— —

Märkvärdigt samtal mellan ryske kejsaren och generalkonsul Schenbom.

Stockholm den 13 juni 1811.

Ers excellens.

Sedan baron Engeström och jag en stund samtalat om grefve Lagerbjelke och hans depesch, meddelade han mig, att han nyss med en extra kurir erhållit underrättelser från St. Petersburg. "Vi behöfde egentligen ej delgifva er — anmärkte friherre Engeström — hvad de innehålla, men de ifrå[illegible] anteckningarna från denna stad äro af en så ovanli[illegible] [illegible]insen beslutat meddela er dem; han vill tala med [illegible] [illegible]ad

han går för, herskaren öfver detta Ryssland, hvarmed man hotar Frankrike och ni kan beräkna hvad man har att vänta af den mannen". — Jag skyndade till h. k. h., hvilken, sedan han utbredt sig öfver de olyckor uti hvilka ett folk kan indragas om det lyder under en svag och obeslutsam monark, lofvade mig att få del af ett samtal, som nyligen egt rum mellan kejsar Alexander och en svensk. Jag erhöll verkligen dagen derpå en afskrift deraf, hvilken jag nu anför sådan jag fick den af hr de Bonnefont, prinsens handsekreterare, som bestämdt försäkrat mig att han kopierat den ur korrespondansen från Petersburg. Den svensk, som förekommer i nedan återgifna samtal, hade kallats genom order af kejsaren och erhållit enskild audiens.

H. maj:t kejsaren: "Huru befinner sig konungen?"

Hr: H. maj:t är nästan återstäld.

H. maj:t.: Huru befinner sig kronprinsen?

Hr ... Godt, Gud vare lof.

H. maj:t: Är denne fursten verkligen afhållen hos er?

Hr ... H. k. h. är föremål för allmänhetens vördnad samt är afhållen och beundrad af alla som hafva den lyckan att höra till hans omgifning.

H. maj:t: Huru har han kommit derhän på så kort tid med en främmande nation, hvars språk han ej ens känner ännu?

Hr ... Genom sin nedlåtenhet, blandad med en viss värdighet i sina samtal, hvilkas uppriktighet man ej betviflar, genom sitt vackra utseende och genom sitt nobla och behagliga sätt. H. k. h. skall lära sig vårt språk och i väntan derpå är franskan så allmän i Sverige, att han ej skall finna någon större svårighet att uttrycka sin vilja.

H. maj:t: Hvilka äro de personer han mest gynnar med sitt förtroende?

Hr: Kronprinsen har inga gunstlingar; man tror sig sjelf vara det, då han talar med en.

H. maj:t: Hvad ni nu säger mig, genljuder från alla håll; general Suchtelen har skrifvit detsamma till mig och jag förstår er entusiasm för denne prins, som jag alltid betraktat som en stor general; men man bör icke bedöma honom endast såsom krigare. Vill ni svara mig på er heder, i förtroende och mellan fyra ögon på hvad jag ämnar fråga er?

Hr: Jag kan icke finna några hinder derför, Sire, under samma vilkor.

H. maj:t: Vet ni hvad prinsen tänker rörande politiken? Är han icke uteslutande tillgifven Frankrike eller Napoleon?

Hr... Jag kan svara, att prinsen är helt och hållet svensk och att han aldrig skall handla i en anda som strider mot hans lands oberoende.

H. maj:t: Hur är han sinnad mot Ryssland?

Hr: Prinsen önskar fred, god sämja och vänskap med eders maj:t. H. k. h. vet, att eders maj:t tillfogat Sverige så mycket ondt det stått i eders maj:ts förmåga och ej är i stånd att skada det vidare.

H. maj:t (lifligt afbrytande honom). Ni svenskar vilja alltid tala om Finland, låtom oss ej mer återkomma till detsamma. Det syns att naturen sjelf i sin fördelning af vattnen bestämt Finland att tillhöra Ryssland.

Hr... (hastigt tagande ordet) Sire! Om jag skall gifva eders maj:t rätt att vattnen skola bestämma ett rikes gränser, bör jag på samma gång fästa eders maj:ts uppmärksamhet på att denna natur då för Sverige utstakat helt andra gränser än hvad det f. n. eger.

H. maj:t: (med ett leende). Det är sant, men hur vill ni komma derhän?

Hr... Händelserna foga sig mången gång underligt här i verlden. H. k. h. har några gånger sagt: Sverige kan icke förblifva såsom det nu är, det måste hafva vidsträcktare gränser.

H. maj:t: Jag förstår er och har intet att säga derom, jag försäkrar er helt uppriktigt att jag skulle se det med nöje, men för närvarande vet jag ej huru jag skall förhålla mig till Frankrike.

Hr... Tidningsskrifvarne tyckas likväl veta det.

H. maj:t: Man anser mig således i stånd till krig mot Frankrike?

Hr... Jag säger icke det.

H. maj:t: Det kräfver mycken eftertanke och jag vet ej hvad som är bäst att göra. Somliga föreslå snabba och offensiva åtgärder, andra äro endast för defensiven under påståendet att det alltid skulle vara mig omöjligt att lyckas angripa de preussiska

och polska arméerna, hvilka skulle få tid att retirera innan denna kupp kunde göras. En general som er prins skulle med mina härar kunna ge sakerna ett annat utseende.

Hr... Vår prins skall aldrig lemna Sverige; han utgör hela vårt hopp för framtiden, men efter så många oafbrutna krigsår, borde ni, Sire, ega många skickliga generaler.

H. maj:t: Kamenski är nyligen död; han var den bäste, men ännu återstå mig visserligen många generaler. Turkarne sysselsätta mig och hindra mig i mina planer mot Frankrike.

Hr... Allmänheten säger att eders maj:t borde sluta fred med dem och sedan betjena sig af dem för att hålla österrikarne i schack, genom att med dem sluta ett godt definitivt och offensivt fördrag.

H. maj:t: Ja, men detta är icke gjordt; Frankrike vill göra allt beroende af sig, Gud vet hur man skall komma derifrån, vi få se hvad språk den nye ambassadören för.

Man förstår lätt att denna berättelse är uppgjord och dikterad af en icke-ryss och af de öfverdrifna loford den innehåller för prinsens räkning är det tydligt att berättaren vill smickra och att han i sjelfva verket är svensk, men detta sannolikt otroliga samtal slutade med ännu mer orimliga ordalag. Kejsaren kallade sin interlokutör: min käre vän och omfamnade honom till sist hjertligt. Jag har förgäfves sökt att utforska namnet på den man, hvilken fick emottaga så många förtroenden och öfverhopades med så många vänskapsbetygelser, men man har alltid undvikit att svara. Jag tror mig emellertid ha genomträngt denna hemlighet, hvars betydelse jag ej kan förklara för mig, och det fins för närvarande ej en enda svensk resande i St. Petersburg som genom sin börd eller sin rang kunde vara nog framstående att kallas till kejsaren och hedras med ett så förtroligt och föga ceremoniöst samtal. Den ende af konungens undersåtar, hvars afresa för omkring 6 veckor sedan, man har bemärkt, är generalkonsul Schenbom, bosatt i Ryssland sedan nära 20 år, en meriterad man men helt och hållet ryssificerad och hvilken kommer att få sig de svenska angelägenheterna anförtrodda efter Stedingks afgång. — Jag anmärkte dessutom, att baron Engeström, sedan han yttrat sin glädje öfver de af kejsaren gifna vänskapsbevisen, tillade: Det är så mycket mera ovanligt som man-

nen hvilken fick emottaga dem icke kunde genom den rang han intager vänta sig en så förvånande utmärkelse. Af allt detta sluter jag, att Schenbom är den som af kejsaren omfattades med sådan värme och att det också är han som skildrat samtalet. Han har nyligen tillbragt några månader i sitt fäderneslands, som han icke hade sett på 17 år och befann sig då i kronprinsens närhet. Han kunde göra sina iakttagelser och det är naturligt att Rysslands kejsare, som kände honom af gammalt skulle önska att genom honom underrätta sig om hvad som tilldrog sig i Sverige, men blott denne monarks karakter kan förklara det öfvermått af förtroende eller obetänksamhet, som detta samtal röjer.

Vid tal om Stedingks depescher citerade grefve Engeström för mig några bitar ur dem, hvilka föreföllo mig anmärkningsvärda. Han tror (Stedingk) att kejsaren och Romanzoff äro nästan de ende som ännu hysa benägenhet till en förlikning med Frankrike, och han tycks öfvertygad, att tvistigheterna snart skulle undanrödjas, om h. maj:t kejsaren i utbyte mot hertigdömet Oldenburg ville åt kejsar Alexander afstå den ansenligaste delen af hertigdömet Warschau. För öfrigt synes Stedingk förutse en ministèrförändring och han säger uttryckligen att Sparanski, ryktbar genom den förmåga han ådagalagt i den inre förvaltningen och känd för sina anti-franska tänkesätt, motarbetar Romanzoff och att ett mäktigt parti utpekar honom såsom den hvilken borde blifva denne ministers efterträdare. Efter att hafva talat om general Kamenskis död tillägger han: han var afhållen af soldaterna och så väl de högre som de lägre officerarne samt afskydd af hoffunktionärerna.

Hr Stedingk — för att nu återvända till honom — slutar ändtligen sina iakttagelser från ryska hofvet med orden: "Man vet ej hvad man vill i Petersburg." Alquier.

Brytningen mellan Alquier och Engeström.

Stockholm den 24 augusti 1811.

Ers excellens.

Jag har äran att till ers excellens' granskning öfversända grefve Engeströms svar å den not, af hvilken jag hade äran att sända er en afskrift. Denna skrifvelse har synts mig så föro-

lämpande, att jag ansett som min pligt att återsända den till kronprinsen, under hvars ögon jag var nödsakad att stoppa den på mig, sedan han bestämdt vägrat att återtaga den af mig; jag har likaledes ansett mig böra afbryta allt vare sig skriftligt eller muntligt meningsutbyte med ministern, som undertecknat densamma. Jag vågar hoppas att ers excellens skall gilla detta dubbla beslut, som jag motiverat på min höga tanke om kejsarens värdighet. Ni vet, ers excellens, om jag är befogad att i kejsarens namn protestera emot det hemliga förstånd som herskar mellan svenska och engelska hofven och om jag bort förblifva ett likgiltigt vittne till hvad som göres för att skada kontinentalsystemet och försäkra fienden om den hjelp som skall förlänga dess kryssning i Östersjön och Nordsjön. Jag gjorde mina invändningar med kraft, emedan de voro berättigade, emedan förolämpningarna voro notoriska och dagligen förnyades, emedan de existerat allt sedan Pariserfördraget och beständigt utgjort föremål för min företrädares föreställningar, emedan de under baron Engeströms besoldade beskydd efter krigsförklaringen blifvit ännu mera vanliga och grofva, emedan jag under mer än ett års tid alltjemt men ständigt förgäfves upprepat dessa invändningar, och emedan ministern alltjemt mött dem med de fräckaste nekanden. Har min not synts alltför häftig, anser man att mitt nit fört mig utom gränsen för det passande och den aktning det bör föreskrifva sig? Svenska hofvet hade orsak till klagomål mot kejsaren, min herre, och att mot mig påkalla h. k. m:s rättvisa och stränghet, men ministern, om hvilken jag ej sagt ett ord, mot hvilken jag ej riktat ett enda infall, hvilken för sin del icke kunnat göra mig den lättaste förebråelse, anfaller mig personligen i sitt svar; han vågar kränka min heder, han låter förstå att jag med förgätande af min pligt intresserat mig för ett fartyg vid namn "La Rosalie". Han anför vidare att jag beklagar mig öfver konungens köld, att man i mitt sällskap och hos franske konsuln i Göteborg, hvilken bor 80 lieues från mig, gjort sig löjlig öfver det svenska landtvärnet, att jag för att få en annan ministerpost icke kunnat hitta på något bättre än att stifta oenighet mellan de båda makterna, låtande påskina att Sverige låge inne med England; han vågar slutligen säga, att han starkt misstänkte, det h. kejs. maj:ts sändebud i Sverige icke hyste för sin

suverän den vördnad och beundran de voro honom skyldige. Ers excellens fordrar med all sannolikhet icke att jag skall urskulda mig, men jag ber er att benäget framföra till kejsarens kännedom de afskyvärda beskyllningar man i Sverige tillvitar representanterna för hans myndighet, emedan den ene i Stockholm försvarar Frankrikes intressen mot Englands inflytande och emedan de andre i Sveriges hamnar angifva och öfvervaka de förseelser man gör sig skyldig till i sina förbindelser med Frankrike. Jag skulle med ifver åtaga mig att här rättfärdiga konsulerna i Göteborg och Stralsund, hvilkas samvetsgranhet och nit äro mig väl bekanta, om det icke vore bättre att de direkt flydde till kejsarens beskydd; jag har redan haft äran att underrätta ers excellens om de befängda och tydligen orättvisa klagomål, som baron Engeström vid ett tidigare tillfälle till mig framförde mot dessa två agenter, hvilka här icke äro tålda endast för den berömvärda orygglighet hvarmed de sätta sig emot allt lurendrejeri och de lokala myndigheternas släpphändthet. Jag har just nu under ögonen ett bref, genom hvilket hr Ranchoup underrättar mig om, att en fransman vid namn Fournier, en falsk bankruttör, som ända till skandal beskyddats af prinsen, vågat göra honom anbud i h. k. h:s namn och jag vet med tillförlitlighet, att dessa icke äro de enda han haft att visa ifrån sig.

Jag vill blott göra en enda anmärkning rörande baron Engeströms förnekanden af mina i den förut omtalade noten uttryckta klagomål. Af alla de saker jag här anfört är den vigtigaste och till ordalagen den fräckaste, den underhandling som hr de Tavast enligt regeringens instruktioner öppnat med amiral Saumarez. Värdigas tillåta, ers excellens, att jag med afseende härå meddelar en paragraf, ordagrant öfversatt från engelska tidningen "The Courrier" (officiella bladet), numro 4995 af dato måndagen den 1 juli 1811: "Enligt de konferenser som egt rum mellan sir James Saumarez och den svenske generalen Tavast skola de varor, som i Karlshamn belagts med qvarstad återställas till sina egare, ehuru de till en tid pro forma böra synas förblifva seqvestrerade."

Jag har likaledes i samma tidning sett och jag vet det dessutom af bref från London, att det meddelande jag ofvan anfört funnits anslaget å Lloyds kafé, och tycker jag att så bestämda

fakta helt öppet och klart lägga i dagen det svenska hofvets opålitlighet.

Prinsen har varit angelägen om att låta förklara för osant ett ställe i Le Moniteur af innehåll att grefve Essen skulle ha gått ombord hos amiral Saumarez; det har också bekräftat sig att generalen icke låtit detta handlingssätt komma sig till last, att han icke personligen användts i den underhandling, som anförtrotts åt hr Tavast och att han inskränkt sig till att ratificera den i prinsen regentens namn, men det är äfvenledes lika obestridligt, oaktadt det svenska officiella bladets förnekanden, att hr Smith, den engelske konsuln, ännu utöfvar sina funktioner i Göteborg.

Jag väntar med undergifvenhet och vördnad h. maj:ts uttalanden öfver mitt handlingssätt i denna angelägenhet; jag eger den lugna öfvertygelsen att hafva gjort min pligt, men det är mig tvifvelsutan tillåtet, att tillstå det jag ännu känner en liflig och visserligen befogad harm öfver den förolämpning svenske ministern tillåtit sig mot mig. Alquier.

P. S. Jag bör icke underlåta att fästa ers excellens uppmärksamhet på att prinsen regenten icke utvisat mig någon person, med hvilken jag kan få afhandla de frågor som förekomma och att han förbehållit sig att endast lyssna till de muntliga meddelanden jag kunde blifva ålagd att göra.

Samtal mellan Alquier och Karl Johan.

Stockholm den 26 aug. 1811.

Ers excellens.

Kronprinsen värdigades vid sin återkomst från den resa, han företagit inom några af rikets landskap, bjuda mig ut till Drottningholm. Samtalet jag hade med h. k. h. varade $2^1/_2$ timme och var det ovanligaste jag haft i mitt lif, hvarför jag anser mig böra gifva ers exc. del deraf. Prinsen betygade mig sin ledsnad öfver osämjan mellan baron Engeström och mig och talade länge i detta ämne. Jag inskränkte mig till att bedja h. k. h. benäget säga mig, om han i mitt ställe skulle ha uppfört sig annorlunda. Prinsen svarade mig med oändlig godhet: "Eftersom

ni frågar mig om min tanke, får jag bekänna för er, att jag skulle hafva handlat som ni."

Den första angelägenhet, hvarom jag hade äran samtala med honom, var frågan om godtgörelse för de våldsamheter, som i Stralsund blifvit begångna mot några franska matroser. Prinsen svarade mig, att den skulle beviljas och att de brottsliga skulle få sitt straff, ehuru han var öfvertygad om, att M. Mahelins rapport var smädlig och förestafvad af blind fördom.

Jag hade sedan äran säga h. k. h., att jag genom samme M. Mahelin vore underrättad om, att h. kejs. m. vid det bemyndigande han gifvit om försäljning af de kolonialvaror, som seqvestrerats i svenska Pommern, utfäste det uttryckliga vilkoret, att försäljningen måtte försiggå under vice konsulns medverkan och under hans uppsigt och att medlen måtte deponeras i hans kassa ända till nya ordres.

Prinsen invände i ganska uppbragt ton, att han fann det högst besynnerligt, att jag talade med honom om ett af kejsaren gifvet bemyndigande och om en af h. kejs. m. beviljad ynnest i ett land, der konungen var herskare och oberoende, ett påstående, som han stödde på ers excellens' bref, hvari ingenting nämdes om att de inflytande medlen skulle deponeras i vice konsulns kassa, att han följaktligen hade befalt att man för konungens räkning skulle försälja kolonialvarorna och mottaga beloppet af inkasseringen, hvaraf h. kejs. m. trott sig hafva haft rätt att göra remissa. Han tillade, att M. Mahelin önskade, det de för försäljningen influtna medlen måtte deponeras i hans kassa, endast för att han skulle få lägga sig till med dem; att denne funktionär vore en skälm, en skurk, som riktat sig med 2 millioner efter sin ankomst till Stralsund och att saken icke vore tvifvelaktig, emedan han (M. Mahelin) sade det till hvilken som ville höra på. Jag svarade, att anklagelsen var af allvarsammaste art, men att den syntes mig ytterst vågad; att jag kände denne vice konsul blott till ryktet, hvilket var förträffligt och att om han haft den brottsliga industrien att förvärfva sig 2 millioner på 15 månader, man måste antaga att han icke vore nog dum att erkänna det. Det är högst märkvärdigt, sade h. k. h. att jag efter att ha gjort detta Frankrike så många stora tjenster, ständigt måste beklaga mig öfver dess ombud. Jag är djupt uppbragt öfver hvad som

nyligen händt i Konstantinopel, efter branden, som ödelade en del af förstaden Pera. Svenska legationens hus brann ned i grund och min chargé d'affaires hade ej mer qvar än de kläder han gick och stod uti. De utländske ministrarne och särskildt den engelske, skyndade sig att erbjuda honom all den hjelp han kunde behöfva. Men å franska legationens sida har man icke sagt honom ett enda deltagande ord och jag är för öfrigt underrättad om, att kejsarens chargé d'affaires tillåter sig att antaga en högdragen ton och min mot hr Palin, jag skulle gerna vilja veta med hvad rätt? Jag har mycket svårt att tro, svarade jag, att M. de Latour Maubourg skulle vara i stånd att brista i höflighet och god ton; men om det vore sant, hvarför påbörda franska regeringen ett fel, som endast vore personligt? Ni beklagar er öfvermåttan öfver detta Frankrike, ers höghet, tillade jag, om ni tjenat det väl, tycks det mig, att det belönat er väl; och jag vågar nu fråga er hvad ni gjort för det efter er ankomst till Sverige? Har Frankrikes inflytande tillväxt genom er upphöjelse? Hvilket prof på intresse eller tillgifvenhet har ni gifvit kejsaren sedan nära ett år? H. kejs. m. har enligt kontinentalsystemets principer låtit tvinga er att konfiskera kolonialvarorna och de engelska manufakturalstren. Han har föreslagit er att godkänna tariffen; han har begärt betäckning för sina fartyg, ni har vägrat honom allt. Ni har, det är sant, förklarat britiska regeringen krig, men ni fortfar att stå i ett intimt, hemligt förstånd med densamma; ni förser dess flotta med proviant; ni har med amiral Saumarez öppnat en underhandling, enligt hvilken den svenska regeringen förbundit sig att återställa de 52 skeppslasterna i Karlshamn; slutligen bortslösar ni på engelsmännen alla resurser ert land kan erbjuda och ni har ingenting velat göra för Frankrike. Dessa äro alltså edra motanklagelser, hr baron. Jag vet att ni beklagar er öfver hr Tavasts förbindelse med amiral Saumarez och öfver att denne officer ännu för befälet i Göteborg; men jag har icke kunnat taga det ifrån honom utan att göra generalerna missnöjda och vill ni kanske, att jag skall bli osams med dem? För resten, tillade han, kommer jag icke att göra något för Frankrike, så länge jag icke vet, hvad kejsaren vill göra för mig, och jag skall icke förr öppet antaga hans parti, än han förenar sig med oss genom ett fördrag; då skall jag göra min

pligt För öfrigt finner jag en godtgörelse och en tröst i de känslor, som det svenska folket egnar mig. Minnet af den resa, från hvilken jag nu hemkommit, skall aldrig gå ur mitt hjerta. Ni skall veta, m. h., att jag sett menniskor, som velat spänna ifrån mina hästar för att sjelfva få draga min vagn. Vid mottagandet af detta bevis på deras kärlek, mådde jag nästan illa och hade knapt styrka nog att säga till personerna af min svit: men min Gud! hvad har jag gjort för att förtjena denna nations utbrott af hänförelse, och hvad skall den då göra för mig, då den får mig att tacka för sin lycka? Jag har sett oöfvervinnerliga trupper, hvilkas hurrarop höjde sig ända till skyarne; hvilka utförde sina manövrer med en precision och en snabbhet vida öfverlägsna de franska regementenas, trupper, hvilka jag skulle föra i elden endast med orden: Framåt marsch! massor, kolosser, hvilka skulle kasta öfver ända allt, som kom i deras väg.

Jag ansåg mig böra begagna mig af det ögonblick, prinsen så skrytsamt talade om sina trupper för att enligt ers excellens' order göra några häntydningar om, hur onödigt det vore för Sverige att nu öka sin militära styrka. Jag är tvärtom, sade prinsen, mer än någonsin besluten att uppbåda nya trupper. Danmark har 100,000 man under vapen och jag vet ej, om det icke har några planer mot mig. För öfrigt måste jag skydda mig mot utförandet af kejsarens vid konferenserna i Erfurt uppgjorda plan om Sveriges delning mellan Danmark och Ryssland. Må kejsaren söka i sitt minne, hvilken den tredje personen är, som haft kännedom om det förslag han gjort. Ni kan, om ni vill, säga honom, att jag är underrättad derom, men att jag skall veta att försvara mig och han känner mig tillräckligt för att veta, att jag eger medel dertill. Ingen skall här föreskrifva mig lagar; engelsmännen funno för godt att visa sig pockande mot mig, nå väl, jag hotade dem att låta hundra kryssare löpa ut och på ögonblicket sänkte de tonen. Jag försökte då att återföra honom till Erfurthistorien för att, om det vore möjligt, inhemta några detaljer rörande densamma. Han låtsade låta undslippa sig, att han fått denna underrättelse från St. Petersburg af fruntimmer som veta allt, sade han, och skrifva allt till mig; men han beledsagade detta falska förtroende med en så tydlig och oskicklig tillgjordhet, att jag klart insåg, det han önskade

föra mig bakom ljuset, och i sjelfva verket blef det löjliga i detta gyckleri snart uppenbart för mig, då jag vid genombläddrandet af 3:dje volymen af *Historiska minnen från Gustaf IV:s regering och lif*, hvilken nyligen utkommit och som jag har äran sända ers exc., fann sidan 101 samma faktum rörande konferenserna i Erfurt, anfördt utan något bevis i ett bref från öfverstelöjtnant Adlersparre under datum den 16 dec. 1810 och det är på detta ganska apokryfiska citat, som h. k. h. grundade den fabel han dukade upp för mig och de ganska opassande reflexioner, han tillät sig att dervid inblanda.

Denne furste, som så strängt håller på sitt oberoende, underkastar sig likväl med resignation, att hans minister lemnar honom okunnig om de vigtigaste tilldragelser; han fick först genom mig veta, att danske konungen vägrat att i sina stater gifva grefven af Gottorp en stadigvarande uppehållsort, ehuru denna handling af välvilja och god grannsämja å danska hofvets sida genom Rosencrantz notificerats för svenske ministern i Köpenhamn och af grefve Vandernath för kabinettet i Stockholm. Före vårt sista samtal visste han ännu ingenting om ett helt visst ganska allvarsamt faktum, hvarom jag sjelf först för en månad sedan blifvit underrättad. Två krigsfregatter ur kungliga engelska flottan erhöllo, efter att under loppet af 1810 års sjöfart hafva tagit omkring 40 danska handelsfartyg, svenska regeringens tillåtelse att tillbringa vintern i Karlshamn. De första dagarne i april 1811 beredde de sig att löpa ut för att börja sin kryssning, då danske konungen vidtog den våldsamma åtgärden att anfalla dem i sjelfva hamnen. Den ena af fregatterna sköts der i sank och den andra delade samma öde en mil ute på redden, då den bemödade sig att undslippa den danska fregatten.

Man hade icke sagt honom ett enda ord om denna affär, men hvad som är ännu mer obegripligt, är hans anmärkning, då han slutligen fick höra berättelsen derom. Det är ert fel, hr baron, att jag ej förr fått veta det, ni skulle ha sagt mig det. Men det tycks mig, som om er minister skulle hafva haft vida större skyldighet att underrätta ers höghet derom. Nå men om han icke vetat det, hur vill ni då, att han skulle kunna inrapportera saken? Det är på så sätt han tillåter, att man betjenar honom. Vårt samtal, som redan förut varit högst egendomligt, blef nu

ännu mera orimligt och jag behöfver verkligen med hela vigten af min pålitlighet garantera, hvad som återstår mig att berätta er deraf. För öfrigt, sade h. k. h., må orsakerna till mina klagomål mot Frankrike vara hvilka som helst, jag är icke destomindre benägen att vid tillfälle göra allt för detsamma, ehuru innevånarne i de landskap, jag nyligen besökt, bedt mig att framförallt och till hvad pris som helst bevara freden och förkasta hvarje orsak till krig, vore det än för att återtaga Finland, som de förklarat mig, att de icke vilja hafva; men, hr baron, må man icke förödmjuka mig! Jag vill icke bli förödmjukad, hellre skall jag söka döden i spetsen för mina soldater, stöta en dolk i mitt bröst, kasta mig hufvudstupa i hafvet, eller sätta mig på en krutfjerding och låta spränga mig i luften. Se här kommer min son, (den unge Oskar hade nyss inkommit) som skall följa mitt exempel, skall du icke det, Oskar? Jo, pappa. Kom, så att jag får omfamna dig, du är verkligen min son! Under denna snöpliga och dåraktiga scen visade den i högsta grad upprörde prinsen alla tecken, som tyda på en vansinnig. Jag försökte flera gånger att draga mig tillbaka, men han qvarhöll mig alltjemt. Jag hade slutligen lyckats komma ända till dörren, då han sade mig: Jag fordrar ett löfte af er, nämligen att ni noggrant ger kejsaren del af detta samtal. Jag lofvar det, emedan ers k. h. uttryckligen önskar det, var mitt svar. Jag har nu gjort det, och jag ber ers exc. vara öfvertygad om, att jag troget hållit ord.

Vänskapen mellan Karl Johan och Österrike.

Stockholm den 3 september 1811.

Ers excellens.

Generalen, grefve Neipperg h. österrikiska maj:ts minister hos svenske konungen har anländt till hufvudstaden tillika med hr de Weiss, kapten vid generalstaben, attaché vid legationen. Grefve Neipperg skall den 6 d:s framlemna sina kreditivbref. Han mottogs på det mest smickrande sätt af h. k. h., hvilken mötande honom vid Drottningsholms-bryggan, hastigt steg ur sin vagn och gjorde honom den äran att omfamna honom. Följande ord, hvilka af grefve Neipperg ställdes till h. k. h. anföras och hafva hastigt kommit till allmänhetens kännedom: "Jag är sär-

skildt ålagd af kejsaren, min herre, att hembära ers k. h. försäkringarne om den synnerliga högaktning han egnar er och om den erkänsla, han anser sig vara er skyldig för ert ädla handlingssätt under kriget. Ni är af alla franska generaler, den hvars minne högst vördas i alla min herskares stater, emedan ni är den, som visade den största hofsamheten och menskligheten mot innevånarne i de länder, öfver hvilka ni gjorde er till herre."
H. k. h. uttryckte flera gånger med känsla, hur mycket det fägnade honom att i österrikiske ministern återfinna ett vittne till den ära han förvärfvade sig i Tyskland och man gissar med fog, att grefve Neipperg kan bereda sig på att här få åtnjuta synnerlig gunst.

Baron Ender, h. k. h. storhertigens af Baden kammarherre, hvilken ålagts att åt konungen öfverlemna serafimerorden, hvarmed den siste storhertigen var dekorerad, befinner sig sedan några dagar i Stockholm. Baron Ender har redan fullgjort sitt uppdrag och har haft äran att bli presenterad för hela den kungliga familjen. Man väntar dagligen att hr Nicolai, Rysslands chargé d'affaires i general Suchtelens ställe, skall anlända.

Stockholm den 17 september 1811.

Ers excellens.

Danska hofvet, som uteslutande sysselsatt sig med de planer man skäligen kan påbörda hofvet i Stockholm rörande Norge, har vetat att med mycken konst aflägsna de orsaker till oenighet och bråk, som det ofta kunnat hemta från det våldsamma och många gånger förolämpande uppförande som Sverige tillåtit sig. Fördenskull har danske konungen varit nödsakad att i tysthet smälta den skymf, som tillfogats hans flagga af kommendanten i Helsingborg, hvilken utan giltigt skäl vågat skjuta på ett danskt fartyg, bärande den kungliga vimpeln, en förolämpning för hvilken man i de höfligaste ordalag begärt en godtgörelse, som sannolikt kommer att uteblifva. Men om än köpenhamnska kabinettets uppförande är alltigenom klokt, så senterar det derför icke förolämpningarna mindre lifligt. Jag tror icke, att man kan anklaga danska hofvet för att ha gifvit uppslag till de oroligheter, som utbrutit i Skåne, men jag anser mig ha lyssnat nog

till grefve Vandernath för att bilda mig den öfvertygelsen, att hofvet har för afsigt att qvarhålla den allmänna opinionen inom detta landskap i ett slags ljumhet för svenska regeringen, och att i hemlighet underblåsa det missnöje, åt hvilket dess innevånare gifvit luft. Visserligen saknar ej heller Danmark medel att verkställa detta beslut; skåningarne, som lefva på långt afstånd från maktens hufvudsäte, lifvas i sjelfva verket alltifrån sitt införlifvande med Sverige af en oppositionsanda, som ofta med våldsamhet gifvit sig tillkänna och hvars upphof är att söka i den tillgifvenhet de bevarat för danskarne från hvilka de endast skiljas genom Öresund och med hvilka de under långliga tider lefvat tillsammans under samma lagar. Grefve Vandernath har till och med gått derhän att säga mig, att om Norge anfölles, man sannolikt skulle betjena sig af Gustaf Adolfs unge son för att återuppväcka folkens tillgifvenhet, och att man skulle uppvisa honom icke såsom en konung utan som standar. Denna plan, som jag icke anser mig böra tillskrifva ensamt denne minister och hvilken tycktes mig uppgjord eller åtminstone godkänd af danska hofvet, är nog vigtig för att jag skall vinnlägga mig om att utforska den i sin helhet. Det har icke varit mig svårt att i några samtal, till hvilka jag gifvit uppslag, skönja det danska regeringen, som tror föga på varaktigheten af sakernas nuvarande ställning i Sverige och som betraktar det såsom ganska problematiskt, att svenska tronföljden någonsin kan öfvergå till den unge Oscar, hoppas att kejsaren icke skall förlora ur sigte sin plan att förena de båda kronorna och att Danmark, kalladt att mottaga denna tillökning af makt och tillgångar skall omhulda det storartade system, som bör försäkra Frankrike om öfvervigten i Östersjön och Nordsjön och hvilket bör beröfva England de ofantliga tillgångar det deraf skördar till underhållandet af sin flotta och befrämjandet af sin handel. Man bebådar alltjemt den engelska flottans afseglande såsom bestämdt till en af de första dagarne i Oktober. Alquier.

Seqvestreringen af Regnérs journal.

Stockholm den 21 september 1811.

Ers excellens.

De tre första numren af den tidning *, som jag haft äran sända ers excellens, hafva här väckt stor sensation och deras indragning har på ryske ministerns uttryckliga anhållan blifvit befald. Författaren till dessa blad är hr Regnér, tjensteman vid statskansliet och vid pass 30 år gammal. Jag har aldrig sett honom, men enligt ryktet jag hört om honom, är han en man med mycket snille och talang. Han är nu arresterad **. Hr Regnér hade redan för några månader sedan låtit trycka en annan politisk journal, som likaledes konfiskerades vid andra numret och hvari han, gifvande uttryck åt sin lifliga beundran för h. maj:t kejsaren, bemödade sig att bevisa, det Sveriges politiska intresse nödgar det åter förena sitt system med Frankrikes.

Den 15 d:s lät kronprinsen kalla herrar Wetterstedt, hofkansler, samt generalerna Skiöldebrand, Adlercreutz och Sandels. "Jag har låtit kalla er, sade han, för att låta er veta med hvilken harm jag läst de 3 numren af den politiska journalen. Jag hoppas I ej tron mig i stånd att gilla det låga smicker, som författaren slösar på kejsar Napoleon ***. Jag måste liksom I rodna

---

* "Allmän politisk journal", utgifven af Adolf Regnér.

** Regnér dömdes till 3 års fängelse på Vaxholm, men benådades efter 11 månaders vistelse derstädes.

*** Vi anföra här några rader ur ifrågavarande seqvestrerade skrift:

"Om således Finlands återförening med Sverige — skrifver Regnér — skall kunna anses för trolig, i synnerhet om den räknas förmånlig, måste man taga för gifvet, att den tillvägabringas genom Napoleons bemedling. Men dervid uppstå tvenne lika vigtiga frågor: Hvad skall förmå honom att använda denna bemedling? Och hur skall han finna tillfälle dertill?

Hvad den första frågan angår, är det onekligt att det skulle vara vårt eget fel, om den store monarken icke vore benägen att gynna oss. Man behöfver blott påminna sig hvad han sjelf för några år sedan offentligen yttrat, att han gerna ville göra Sverige mäktigt, för att ha en motvigt mot Ryssland, att han under sista kriget med denna makt önskade Sveriges biträde såsom en mäktig diversion, och att det vore hans såväl som Sveriges intresse, att vara noga förbundna med hvarandra. Det är väl sant, att vi ej mer kunna anses för lika betydande, sedan våra krafter

öfver, att en svensk vågat lägga vårt fäderneslands intressen vid en utländsk suveräns fötter och för att skingra alla era tvifvel rörande mina politiska afsigter vis à vis Frankrike, vill jag för eder upprepa det samtal, som jag för någon tid sedan hade med kejsarens minister. "Efter denna inledning redogjorde prinsen troget för det samtal, jag rapporterat i en af mina depescher; intet utelemnades, hvarken krutfjerdingen eller prins Oskars ed. Denna scen, ej mindre narraktig eller mindre obegriplig än den första, har berättats mig af en man, på hvars sanningsenlighet jag icke tviflar och som i förtroende underrättats derom af generalerna Sandels och Skiöldebrand. Jag kan icke befinna mig i ovisshet

---

blifvit så ansenligt medtagna; men det är också sant, att allt hvad vi förlorat i extensiv styrka hafva vi vunnit i intensiv och ändå mer. Hela svenska folket, upplifvadt af en gemensam anda, alla dess krafter förenade och med klokhet styrda till ett för fäderneslandet gagneligt mål, en anförare, som af Europa är tillräckligt känd, men hvars lof vördnaden förbjuder att här tolka; är ej detta nog att uppväga förlusten af Finland och af de krafter, som blifvit offrade på dess försvar? Äro vi ej härigenom mäktigare i sjelfva verket än vi voro förut? Det synes derför som Napoleon ännu hade samma anledning som förr att vilja vårt väl, så framt inga andra orsaker afhålla honom derifrån.

I alla fall är Napoleon för rättvis att låta ett helt folk lida för några snikna och engelskt sinnade köpmäns skull. Då i hans eget rike finnas sådane, som eludera hans författningar, lär han ej undra, att de äfven i andra länder existera. Dessutom kan det ej vara honom obekant, hvilken tillgifvenhet detta folk alltid hyst för Frankrike och isynnerhet för hans egen person, med hvilken vördnad det betraktat hans stora företag till mensklighetens bästa, med hvilken förtjusning det mottagit underrättelsen om de segrar, som skulle bereda dessa företags framgång. Det kan ej ännu vara lemnadt åt glömskan, huru detta rikes församlade ständer, hela nationens ombud och tolkar af dess tänkesätt, med hänryckning åhörde, med handklappningar och höga glädjerop besvarade en berättelse, som offentligen för dem upplästes på deras samlingsrum, om en af de tätt på hvarandra följande segrar, som Napoleon vann öfver österrikarne vid Donau år 1809.

Det kan ej heller vara utan all inflytelse, att Sveriges tronföljare och nu tillförordnade regent är med honom sjelf beslägtad och den mest utmärkte af alla de anförare som deltagit i hans fälttåg och varit behjelplige till hans segrar.

Dessa äro de skäl, som kunna föranleda oss att hoppas, det Napoleon icke skulle förklara sig emot, utan snarare befordra Finlands återförening med Sverige, i fall det kunde på något sätt verkställas."

om dess verkan på åhörarnes sinnen efter denna reflexion, som herrar Skiöldebrand och Sandels fogade till sin berättelse: "af hvad vi hafva hört framgår det att Sveriges tillstånd är beklagligt och att dess öde omöjligen någonsin kan förbättras i händerna på en man, som talar lik en dåre." Dessa voro deras uttryckliga ord. Alquier.

Baron Alquier om sin onåd vid svenska hofvet.

1.

Stockholm den 24 september 1811.

Ers excellens.

Vid genomläsandet af min korrespondans för månaden har jag med ledsnad märkt, att jag försummat underrätta ers exc. om svenska hofvets vägran vid min begäran om pass för de fransmän, som af komersiella intressen kallades till Sverige. Jag erhöll förut liksom de öfriga medlemmarne af diplomatiska kåren sådana förmedelst hr Lagerheim, attaché vid utrikesdepartementet och hvilken under hofvets vistelse vid Drottningholm bor i Stockholm. Efter min brytning med baron Engeström har kronprinsen beträffande mig åsidosatt den gamla traditionen och bestämt att jag skulle erhålla pass endast genom att vända mig till ministern sjelf. Detta röjde tydligt afsigten att söka förmå mig frångå en åtgärd, som jag vidtagit af skäl, hvilka jag haft äran meddela ers exc. Jag förnyade således icke min begäran, utan uppfyldes denna formalitet af de fransmän, som i Köpenhamn afvaktade sin tillåtelse att besöka Sverige genom bemedling af hr Desaugiers, franske chargé d'affair'n, hvilken vände sig till grefve Oxenstjerna. Med anledning af svenska hofvets vägran har jag upphört att utfärda pass åt de svenskar, som anmodat mig om sådana till Frankrike och jag underställer detta beslut ers excellens' utsago. Engelsmännen behöfva icke underkasta sig dessa tidsödande och besvärliga formaliteter; de färdas oantastade från Göteborg till Stockholm och hr Gordon, en engelsk i Petersburg etablerad köpman, anlände till Stockholm utan någon föregående tillåtelse och har der icke efterfrågats af den publika myndigheten.

2.

Stockholm d. 8 oktober 1811.

Hofvet återkom från Drottningholm den 1:sta i denna månad, i går gafs på slottet en fest för att fira konungens födelsedag, diplomatiska kåren var der närvarande. Jag skulle med skäl kunna beklaga mig öfver, att den inbjudning jag fick emottaga ej var affattad i samma ordalag som de andre utländske ministrarnes. Denna olikhet som (jag vet det) var beräknad att låta mig känna mig tillintetgjord är sannolikt nettobehållningen af all den qvickhet prinsen och baron Engeström kunna sätta i omlopp; men emedan formen icke innehöll något förolämpande för mig i min egenskap af h. kejserliga maj:ts minister begaf jag mig till slottet för att för konungen aflägga ett bevis på min djupa vördnad. Efter en komedi på vårt språk, spelad af personer vid hofvet uppfördes en pjes, i hvilken prins Oskar sjöng och dansade.

Från supén ansåg jag mig emellertid böra uteblifva på ofvan anförda skäl, hvartill kom att mitt hotell stod på prinsens särskilda ordres under polisuppgift m. m. dylikt som från alla håll mötte mig. Allt nog, jag anser mig icke böra hädanefter stå i något annat förhållande till h. k. h., än hvad min tjenst hos hans kejserliga majestät oundvikligen fordrar.

3.

Stockholm den 8 oktober 1811.

Ers excellens.

Jag vet af god källa att grefve Vandernath, danske ministern, hvilken man icke kan förlåta att han troget håller sig till mig, delar min onåd vid svenska hofvet. Prinsen ålade hr von Engeström att låta lifliga klagomål framföras till hofvet i Köpenhamn förmedelst hr Oxenstierna. Rosencrantz svarade, att kabinettets i Stockholm beskyllningar icke voro af natur att minska konungens, hans herres, tillfredsställelse med grefve Vandernaths uppförande och tjensteförrättning och att man borde afstå från hoppet att se denne minister ersatt af någon annan. Grefve Vandernath och jag strida här för samma sak, nämligen för kon-

tinentens emot England och vår förbrytelse är lika stor i svenska hofvets ögon.

Jag väntar med lifligaste otålighet, att ers exc. måtte benäget gifva mig förhållningsordres, om hvilka jag haft äran anmoda er, rörande upphörandet af all slags förbindelse med baron Engeström. Jag vågar bönfalla er om att öfversända dem, för att göra ett slut på den oförmåga, hvari jag befinner mig att fullfölja några angelägenheter, som angå min tjenst. Sedan några dagar märker jag, att förhoppningarne om fred försvagats och att man åter betraktar kriget mellan Frankrike och England såsom öfverhängande. Den engelska eskadern lär på allvar sätta till segel för att den 25 d:s verkställa sin reträtt, om vindarne icke sätta sig deremot.

7.

Den nye franske ambassadören i Stockholm M. de Cabre och hans intryck af kronprinsen. — Samspråk med Engeström. — Fiendtlig stämning mellan Danmark och Sverige. — Officiösa vänskapsbetygelser mellan franska och svenska hofven m. m. — Memorial af Fournier (innehållande åtskilliga upplysningar om Karl Johans omgifning). — Ett par bref från Gustaf IV Adolf, ur arkivet i Hamburg.

M. de Cabre till franske utrikesministern.

1.

Stockholm den 24 okt. 1811.

Ers excellens.

Jag kommer just nu från kronprinsen. Kl. är 10. Ers exc. vet bättre än jag, hur svårt det är att följa med det snabba ordflödet i h. k. h:s konversation och att påminna sig något deraf. Jag nedskrifver nu, hvad som gjorde intryck på mig, ansträngande mig att samla de bitar, som hafva afseende på samma ämne.

Jag anlände till slottet kl. 5. Grefve Brahe anmälde mig hos kronprinsen, som var nedlåtande och till och med förtrolig i den öfliga handtryckningen. Middagen intogs af kronprinsen och mig på tu man hand.

Prinsen. Kriget mellan Frankrike och Ryssland är endast uppskjutet. Dessa båda kolosser hafva ännu icke kommit i jemvigt med hvarandra. Den ena vill bevara sin makt, den andra alltjemt tillväxa, men det är ej rätta stunden att tala om det nu.

Återstoden af middagen förflöt under samtal om hans fälttåg och om hans andel i de stora segrarne vid Austerlitz och Wagram m. fl. Efter uppstigandet från bordet voro vi fortfarande ensamma, afhandlande Sveriges förbindelser med Frankrike, ända tills tjenstgörande kammarherren kom och anmodade kronprinsen att infinna sig hos drottningen. "Frankrike behandlar mig icke väl. Det vill styra Sverige genom sina ombud. Baron Alquier och Mr Ranchoup hafva förgiftat sakerna genom illasinnade rapporter."

"Ers höghet, M. Ranchoup har inskränkt sig till att anföra notoriska fakta, hvilka dagligen upprepas och hvartill jag sjelf varit vitne i Göteborg, såsom inlastningen af förråd för engelska flottan några steg från tullbetjeningen."

"Ni tror, att dessa saker gingo ombord hos engelsmännen."

"Det tror jag liksom ni sjelf."

"Men med mindre man kan bevisa, att man sett dem transporteras från båtarne ombord på de engelska fartygen, skola de anklagade frikännas af våra lagar. För någon tid sedan då kommendanten lät lägga beslag på åtskilliga misstänkta förråd, skulle den civila myndigheten ha börjat processa med honom, om han icke förklarat att denna angelägenhet rörde politiken."

"Ers höghet, det tycks mig som om politiken, då den en gång kunnat kränka landets lagar, skulle kunnat göra det 10 gånger. Konsuln i Göteborg är orsaken till förvirringen i Skåne. Han har sagt att de värnepligtige från detta landskap skulle öfverföras till Spanien. 8 dagar efter min ankomst skref han ett bref till landsh. grefve Rosen, uppmanande honom att enligt hertigens af Cadore instruktioner förbjuda afsändandet af kolonialvaror till rikets inre."

"Redan vid sitt första besök talade baron Alquier illa om von Engeström och grefve Wetterstedt, om von Engeström, den bästa menniska i verlden, öfver hvilken hvarken fruktan eller penningar förmå något. Baron Alquier har brustit i vördnad mot konungen, mot nationen, mot mig i Engeströms person, hvil-

ken jag skulle ha förjagat, om han icke svarat som han gjorde och hvarje annan minister än kejsarens skulle ha fått befallning att afresa inom 24 timmar, om han användt ett så impertinent språk. Hvilken usel politik! (retande upp sig). Kan man tänka sig ett sådant uttryckssätt! 1792 skulle man icke ha vågat att skrifva på det sättet. Indianerna, som bo vid Ohios stränder utbyta icke sådana ord. Kan man sålunda få behandla suveränerna? De äro alla bröder. Då man kan mäta sig med hjeltar, är man af konungafamilj; hela jordklotet är de tappres fädernesland."

Jag försäkrade kronprinsen, att indianerna voro föga hemma i skrifkonsten och begagnade mig af det löje denna försäkran väckte för att återkomma till det *impertinenta språk*, som i så hög grad tillhörde von Engeströms stil, hvarförutom jag bad h. k. h. besinna, att det förtroende hvarmed han behagade hedra mig var värdelöst för mig, i händelse jag måste köpa det genom att vända döförat till för hvad som kunde såra en förman, hvars uppförande syntes mig ledt af ett upplyst nit att gagna kejsaren och som endast hyste vördnad för h. k. h.; men att man kunde skilja mellan fursten af Ponte Corvo och Sveriges kronprins, hvars uppförande icke öfverensstämde med hans förbindelse.

"Jag är icke längre furste af Ponte Corvo, jag har inga förbindelser med Frankrike."

Jag hade slutligen höjt rösten, så att grefve Brahe kom och frågade, om h. k. h. kallade honom.

Prinsen återtog: Jag är okunnig om, huruvida ni talar officielt med mig; för min del förklarar jag för M. de Cabre att angelägenheterna komma att skötas illa, så länge baron Alquier blir qvar här. Jag skall aldrig uppoffra von Engeström, hvars uppförande jag gillar. Sverige skulle vara förloradt, om jag samtyckte dertill."

"Jag tror, e. k. h., att hr von Engeströms bref högeligen misshagat Frankrike. Men alldenstund ministern ej har någon annan domare än e. k. h. och ni är nöjd med honom, så är all diskussion öfverflödig. E. k. h. tror kanske, att jag skall efterträda Alquier, men jag är okunnig derom och är långt ifrån att

önska det. För öfrigt anser jag mig kunna försäkra, att han aldrig skall återtaga sina förbindelser med hr von Engeström."

"Hur skall han göra med er presentation? Den har redan länge nog uppskjutits. Konungen ser deri en brist på vördnad. Jag vet, att baron Alquier berömmer sig af, att han skall vända upp och ned på Sverige liksom han gjorde i Madrid, Rom och Neapel, men mig skall han ej bringa ur fattning."

Jag tog mig friheten låta kronprinsen förstå den oerhörda befängdheten i denna försäkran.

"Ni kan lita på, att jag aldrig skall knyta några förbindelser, som kunna misshaga Frankrike, så vida det icke gör mig något förfång; men det kan ej längre få fortgå som det nu gör. Hvarje år ökar vår skuld med 15 millioner, sedan våra tullar ingenting mer inbringa och vi äro tvungna att afväpna. Frankrike måste gifva oss subsidier eller tillåta oss att vara neutrala; våra handelsprodukter lida."

"Jag trodde, att det varit fråga om subsidier och till och med om fördrag, men att man förgäfves väntat på Sveriges förslag."

"Kejsaren vet bättre än någon, hur många man han måste hafva och hur mycket penningar som behöfs för deras underhåll. Vi vilja icke erbjuda mindre än 35,000 man och kunna åstadkomma 50,000. Det skulle ändå återstå 10,000 till landets försvar. Hvad åter beträffar ett fördrag, så har baron Alquier talat om Sveriges fördrag med Danmark och Polen under kejsarens beskydd. Detta kunna vi icke gå in på. Låtom oss komma öfverens om en förbundstraktat, som stadgar, att vi i händelse af krig mellan Frankrike och Ryssland skola förhjelpas till återvinnandet af Finland eller ett liknande område och vi skola göra allt hvad kejsaren befaller oss; förbindande oss, om han fordrar det, att i händelse af en lycklig utgång, återlemna de erhållna subsidierna. Men vi vilja vara bundsförvandter eller neutrala. I vår ställning äro subsidier oumbärliga och det fins blott två makter i stånd att lemna dem. Alquier har gjort oss muntliga förslag rörande ett fördrag och tycktes fordra skriftligt svar. Detta uppförande är icke öppet. Det enda syfte man misstänker honom arbeta för är att åstadkomma en brytning mellan oss och Ryssland genom att sända honom detta samma svar. Flertalet

af nationen är för neutraliteten, men må Frankrike erbjuda fördelaktiga vilkor och jag skall eröfra opinionen. Ni kan icke fatta den tillgifvenhet, som folket och isynnerhet de unga personer, som höra till min omgifning, hysa för mig."

Prinsen återkom ofta till sin tacksamhet och sin tillgifvenhet för kejsaren. Jag skall göra allt för honom, blott ej att göra Sverige till hans vasall; men jag håller så mycket af kejsaren, att mitt hjerta sönderslites vid tanken på, att jag i händelse af krig mellan honom och Ryssland, icke skulle få gagna honom, emedan jag icke är hans bundsförvandt.

Aug. de Cabre.

2.

Stockholm den 6 nov. 1811.

Ers excellens.

Jag hade i dag kl. 1/2 3 äran att presenteras för konungen och kronprinsen och kommer att blifva föreständ för drottningen den 10.

Jag visste, att baron Engeström vägrat att presentera hr Desaugiers, hvilken chargé d'affaires först införts på hofvet genom h. exc. grefve Vandernath, Danmarks minister, hvarför jag ämnade vända mig till generalen, grefve Neipperg, österrikiske ministern. Baronen, som emellertid inhemtat konungens förgodtfinnande, förde mig sjelf till denne furste, för hvilken jag hade äran att presenteras genom öfverste kammarherren. H. maj:t gjorde mig förfrågningar rörande kejsaren, hvar han senast vistades etc., betygade mig sin tillfredsställelse med att se de diplomatiska förbindelserna mellan de båda hofven lefva upp på nytt och värdigades säga mig, att han med nöje såg min ankomst till Stockholm.

Jag svarade konungen, att jag betraktade det som en lycka, att hofvets stämning satt mig i tillfälle att få äran göra h. maj:t min kur och att för honom få upprepa försäkran om de känslor af vördnad och tillgifvenhet, hvilka h. kejserliga maj:t personligen hyste för honom. Konungen tillade några frågor rörande min resa. Han uttrycker sig med svårighet och föga samman-

hang. I sitt handlingssätt är han vankelmodig, men svenskarne påstå likväl, att han är bättre än de vågat hoppas.

Efter att hafva tagit afsked af konungen förde baron Engeström mig till h. k. h. kronprinsen, hvilken sade mig ungefär samma saker om återupptagandet af den kejserliga legationens förbindelser med svenska regeringen. "De afbrötos, yttrade prinsen, till följd af omständigheter, smärtsamma att ihogkomma. Jag har varit djupt bedröfvad deröfver och baron Engeström likaså; vi älska alla Frankrike och äro intagna af vördnad och beundran för kejsaren. Ehuru svensk vänder jag alltid mina blickar mot Frankrike. Men vi äro fattiga, det skulle vara grymt att plåga oss. Alla våra hjelpkällor tillhöra Frankrike, men man måste hafva en smula hänsyn för vår belägenhet. Jag ber er, skrif i denna anda till hertigen af Bassano; jag hoppas, ni skall blifva nöjd med oss." Denna försäkran om prinsens tillgifvenhet har mycken likhet med den han gjorde mig under loppet af de två samtal jag hade med honom de första dagarne efter min ankomst. Jag upptecknade dem, då jag kom hem och jag skall hafva äran sända ers exc. ett utdrag af dem, då jag dechiffrerat detsamma. Jag ansåg mig böra svara h. k. h. att kejsaren vore alltför mäktig för att älska sina vänner annat än för deras egen skull; att han blott fordrade af dem uppfyllandet af deras förpligtelser och att det i hans ögon önskvärdaste gagn Sverige skulle kunna göra af sina tillgångar vore, att genom förbättring af finansernas tillstånd, öka sitt välstånd. Jag såg på prinsen, att ordet *förpligtelser* skulle medföra en diskussion, alldenstund h. k. h. påstår, att Sverige inga sådana har till Frankrike, emedan det icke fins något fördrag mellan de två makterna. Jag ansåg mig böra förekomma denna, i det jag skyndade mig tillägga att jag alltid skulle göra det till min pligt att meddela ers exc. hvad h. k. h. gjorde mig äran att säga mig och att jag smickrade mig med att jag under loppet af min mission skulle få göra rättvisa åt svenska regeringens tänkesätt.

3.

Stockholm den 14 nov. 1811.

Ers excellens.

Jag kommer just från baron Engeström. Han hade anmodat mig att helsa på i hans kabinett mellan 2 och 3.

Efter att hafva uppehållit sig vid de angelägenheter med anledning af hvilka jag skref till honom i går, talade baronen med mig om de förslag, som gjorts honom af baron Alquier, beträffande ett förbundsfördrag mellan Frankrike och Sverige, om den uppriktighet hvarmed man mött dem med hänsyn till kejsarens önskningar, att baron Alquier aldrig velat förklara sig, men att det likväl vore oundgängligen af nöden att få lära känna de vilkor man utfäste, och hvilka fördelar som kunde uppstå för Sverige, innan man skänkte eller vägrade sitt bifall. Mina svar voro tämligen kalla; jag förklarade att jag icke fått några instruktioner för att underhandla. Jag lät baron Engeström förstå, att det alls icke vore i sin ordning att högsta öfverhufvudet för kontinentalsystemet skulle anmoda Sverige att sluta sig till detsamma, att jag ingalunda kunde tro att kejsaren föraktade ett förbund med konung Karl XIII, men att han vore så mäktig och de fördelar han kunde vinna deraf så obetydliga i jemförelse med dem som skulle uppstå för Sverige, att han ansåg det naturligt och passande att alla förslag kommo från honom. "Men det är ni som gjort de första, hr baron, svarade jag; jag har äran försäkra er, att jag ej erhållit några instruktioner och jag tror att ministern har det lika litet som jag. Hvad ni kallar förslag voro å hans sida endast antydningar, hvilka bevisade, att han trodde det h. maj:t icke skulle förkasta de förslag, som han icke, enligt konvenansen, sjelf kan göra. I alla händelser tror jag ej, att Sveriges anslutning i någon väsentlig mån ingår i kejsarens politiska system; han skulle inskränka sig till att icke utesluta det derifrån, om det tydligt lade i dagen sin önskan att få upptagas i detsamma.

Baron Engeström betygade, att han helt enkelt velat noga underrätta mig om hvad som tilldragit sig, och att det icke var svenskarnes fel, om underhandlingen hade försummats. Jag trodde, hr baron, svarade jag, att den icke ens hade börjat.

Ministern sade vidare, att Sverige efter förgodtfinnande kunde ansluta sig till koalitionen eller förblifva såsom det nu var, att han för sin del hyllade det gamla systemet, grundadt på Sveriges förbund med Preussen, Polen, Turkiet och Frankrike, att dessa hans grundsatser till och med föranledt Gustaf Adolf att två gånger entlediga honom och att Sverige vore en östat, som kunde undvara hela verlden.

Ryktena om krig mellan Frankrike och Ryssland hafva vunnit i stadga och jag tillskrifver dem det samtal jag nyss haft.

Brasiliens sändebud i St. Petersburg har skrifvit, att Ryssland beväpnar sig blott med afsigt att försvara sig.

4.

Stockholm den 19 november 1811.

Ers excellens.

Ers exc. är måhända ej underrättad om graden af det svenska och danska hofvets retlighet mot hvarandra. Danskarne göra anspråk på att få visitera alla fartyg som passera Sundet. Svenskarne icke endast motsätta sig detta anspråk utan hota äfven, om man står fast dervid, att utrusta kryssare med ordres att uteslutande anställa jagt på de danska fartygen. Denna hotelse innehålles i ett förtroligt bref från baron Engeström till grefve Oxenstjerna i Köpenhamn. Jag har icke kunnat erhålla tillåtelse att taga afskrift deraf, men den grundar sig på den idén, att flaggan skyddar handelsvaran.

Den, som läste detta bref utan tanke på sakernas ställning och den mans karakter, hvilken styr Sverige, skulle ovilkorligen tro att krig vore oundvikligt mellan de båda landen. Kanske måste man uteslutande tillskrifva det kronprinsens uppbrusande och förmätna sinne, hvilket kommer honom att antaga en beskyddande och föraktfull ton, så snart han talar om Danmark.

Jag kan gifva ers exc. en föreställning om sättet, hvarpå h. m. betjenas och om hans förste ministers makt. Kronprinsen är ännu okunnig om, att Danmark har tillåtit exporten af sill till förmån för Sverige. H. k. h. anklagade Danmark för illvilja, ehuru det är 2 månader sedan grefve Vandernath derom underrättade ministern. Denne å sin sida har inför mig påstått, att Dan-

mark icke afslutat något fördrag med h. m. och att denna krona icke hade några andra förbindelser med oss än Sverige.

5.

Stockholm den 19 november 1811.

Ers excellens.

Alltsedan h. kejserliga maj:ts befallning kallade mig att funktionera såsom hans chargé d'affaires vid svenska hofvet, har jag sökt att hos mig inprägla baron Alquiers instruktioner och sagt till mig sjelf, att de skulle oföränderligen förestafva mitt uppförande.

Det är en sed att utrikesministrarne bruka begagna sig af kronprinsens inbjudning för att emellanåt besöka honom. Jag förklarade för h. k. h. redan vid vårt första samtal, att alldenstund vår respektiva ställning uteslöt allt deltagande i sällskapslifvet kunde jag blott besöka h. k. h. så ofta som han lät mig förstå att han önskade det. Hvad baron Engeström angår skall jag, så långt tjenstens intresse det medgifver, undvika att besöka honom. Baron Engeström har mottagningar 2 gånger i veckan; jag har liksom de andra medlemmarne af diplomatiska kåren en gång för alla erhållit inbjudning till dem. Jag har tänkt att om möjligt endast infinna mig der en gång i veckan. För några dagar sedan sammanträffade jag med kronprinsen på en publik bal. Han nalkades den plats jag tagit, och efter att en stund hafva pratat med mig, uppmanade han mig att dinera hos honom. Jag undvek allt samtal, som hade utseende af något hemlighetsfullt. Jag säger *som hade utseende*, ty ofta för kronprinsen en från ämnet för att samtala med en om de obetydligaste saker.

Österrikiske ministern är gerna sedd af kronprinsen, vid hvars sida han stridt i armén. H. k. h. njuter af att kunna få tala om sina fälttåg med någon af yrket. Grefve Neipperg har äran att vara personligen känd af h. maj:t såväl som af ers exc. Ännu ung röjer han stor glädtighet och öppenhjertighet. Jag är nära förbunden med honom och jag tror att han skall kunna vara mig nyttig. Jag har fört honom på spåren att med mig tala om de upplysningar, han inhemtar rörande den svenska armén och denna omständighet är ganska lycklig för mig, som föga

hemmastadd ännu och mycket okunnig i dylika ämnen, icke kan göra bättre än att hålla mig till en utmärkt militär. Jag har dessutom ett annat lika mäktigt skäl att sätta värde på hans förtroende. Prinsen är ännu mera frispråkig mot honom än mot någon annan och jag ämnar skatta denna på upplysningar rika källa.

6.

Stockholm den 28 november 1811.

Ers excellens.

Sakerna stå ännu på samma punkt mellan Sverige och Danmark. Riksdagen är en afgjord sak. Konungen kommer att återtaga makten, alldenstund en riksföreståndare är en okänd varelse i den svenska grundlagen, hvilken endast talar om en regerande rådskammare. Det skulle således vara möjligt att denna betänklighet blefve enda orsaken för den sjuklige Karl XIII att återtaga makten. Emellertid öfvergifver jag ännu icke den tanken, att abdikationen kommer att blifva en af de förnämsta tilldragelserna under den riksdag, som förberedes.

Under början af sitt regentskap lät kronprinsen föreslå hr de Suremain att bruka sitt inflytande på konungen, hvars adjutant och vän han är, för att förmå honom att bestämma sig för tronafsägelsen. Denne officer svarade utan tvekan, att han aldrig skulle råda konungen till något, som kunde påskynda tiden för början af en oduglig furstes regering. Om konungen ännu är mottaglig för något intryck, skall man hindra honom att abdikera, men kronprinsen hvilken till den grad behandlats som grön yngling före regentskapet, skall väl icke låta afhända sig makten utan att arbeta på att för sin räkning göra den ännu större. Man talar om grefve De la Gardie såsom den blifvande landtmarskalken. Denna hederspost tillhör det konungen att tillsätta. Om han utnämner De la Gardie är det ett tecken till att Gustafs svaga parti så småningom går under. Grefven, som är en af rikets förnämsta herrar utmärkte sig på riksdagen, hvilken följde efter det sista beslutet, såsom ledare af oppositionen. Sedan har han blifvit hofman. Man tillskrifver kronprinsen denna hans omvändelse; jag känner honom icke nog för att kunna bedöma

vigten af hans omslutning till det herskande partiet. Han gynnas af flera mäktiga familjer.

Under stundande riksdag kommer man att sysselsätta sig med bränvinsbränningen. Det system man i detta afseende följer är förderfligt på mer än ett sätt. Jag förstår ej, att man i ett land som ständigt hotas med hungersnöd icke satt någon gräns för förslösandet af säden. Den mängd, som årligen förbrukas vid brännerierna är rent af förskräcklig. Spritdryckerna hafva blott allt för stark dragningskraft i ett kallt klimat; svensken begagnar sig deraf till öfverdrift och undergräfver sålunda sitt medfödda goda lynne. Det är missbruket af dessa drycker man delvis kan tillskrifva den rådande lätjan och arbetslönernas dyrhet. Brännerierna medföra äfven ett annat ondt. De kräfva nämligen stor vedkonsumtion och det slöseri som härrör af den dåliga förvaltningen eller snarare af frånvaron af all förvaltning inom denna intressanta del af Sveriges ekonomi anfaller i sjelfva källan rikets förnämsta rikedom. Smedjorna kunna icke existera, då intet bränsle finnes, och skogarne, som man här icke egnar någon förståndig omvårdnad, äro snart förödda. Jag har under mina resor färdats genom ansenliga sträckor af skogsmark, der man ej lemnat ett enda träd för att kringsprida frön. Eftersom brännerierna således under sitt nuvarande tillstånd förbruka en stor mängd säd och hämma jernets bearbetning, är det nödvändigt, att de åter ställas under regeringens monopol, såsom de förut varit. Då först kan den allmänna årliga skörden förslå till Sveriges behof. Det vore önskligt, att det redan nu hade kommit derhän. Året har varit dåligt och säd måste inporteras från Pommern, Holstein och Ryssland.

7.

Paris den 5 december 1811.

Min herre.

Jag har mottagit edra ärade bref, till och med n:o 10. Baron Alquier skall, såsom jag hade anmodat honom, innan han lemnar Stockholm, gifva er edra första förhållningsorder, hvilka jag anser mig böra här bestyrka och litet närmare utveckla.

Er ställning fordrar, att ni under nuvarande omständigheter

handlar blott med den yttersta försigtighet och med den största förbehållsamhet. Den första regel ni bör föreskrifva er är, att aldrig afhandla några ärenden med kronprinsen, att ehuru helt osökt undvika hvarje konferens, hvarje samtal med honom rörande politiska ämnen och att icke besöka honom vid andra tillfällen än då plägsederna kalla er att jemte de andra medlemmarne af diplomatiska kåren göra honom er uppvaktning. Ni har sjelf kunnat iakttaga hur kronprinsen i sin flödande vältalighet stundom för ett språk, som det ingalunda anstår h. kejserliga maj:ts sändebud att förstå. I ert förhållande till ministern skall ni uppföra er på samma sätt. Ni skall undvika hvarje politiskt samtal eller diskussion med hr von Engeström liksom med kronprinsen.

Ni skall icke blott icke tillställa honom någon skrifven not rörande politiska angelägenheter med mindre ni dertill mottagit uttrycklig befallning, utan ni skall vidare söka ordna så, att ni har föga gemenskap med honom och endast då ni är tvungen dertill, antingen för att förfäkta någon fransmans intressen eller i andra omständigheter, som jag ej kan förutse.

I allmänhet skall ni inskränka er till rolen af iakttagare och det är just genom det sätt, hvarpå ni uppfyller denna del af edra embetsåligganden, som ni isynnerhet kan göra er nyttig. Gör er korrespondans så vidlyftig som möjligt och försumma icke den minsta sak, som kan upplysa kabinettet om Sveriges belägenhet och om ministèrens tänkesätt. Redogör noggrant för hvad som tilldrager sig under edra ögon, meddela alla vigtiga aktstycken rörande den inre förvaltningen, staten samt truppernas fördelning och rörelser. Studera Sveriges förhållande till de utländska makterna; låna i all synnerhet er uppmärksamhet åt de kommersiella förbindelser det ännu möjligen kan underhålla med England och åt andra förbrytelser mot kontinentalsystemet. Det bör ej undgå er, m. h., att då jag gifver er dessa förhållningsorder, jag icke endast har i sigte h. maj:ts intressen, utan att jag äfven vill underlätta framgången af den mission ni fått er anförtrodd.

Jag ber er, att gifva mig några bestämda upplysningar om det uppsåt Sverige tycks hafva att låta eskortera de amerikanska fartygen för att sålunda befria dem från påhelsning af våra kryssare. Existerar verkligen detta uppsåt, har det kanske redan

satts i verket och hafva i så fall dylika eskorter beviljats till följd af officiella tillkännagifvanden eller hemliga befallningar? Jag väntar från er ett utförligt svar å dessa olika frågor.

8.

Stockholm den 19 dec. 1811.

Ers excellens.

Baron Engeström meddelar mig att han som i dag på morgonen med stafetten från Finland erhållit underrättelse om, att han kan lita på att freden med turkarne är känd i St. Petersburg, ehuru man ej ännu talar derom, emedan bestämmelserna äro ganska förmånliga för Porten. Jag bör säga ers excellens, att hr Nicolai icke vet om något dylikt, så mycket mer som underrättelserna från Finland ha rykte om sig att ofta vara apokryfiska.

Under samma samtal talade baron Engeström och jag om hr Cederhjelm, som nyligen återkommit från sina egendomar. "Han är färdig att afresa, sade baron Engeström, konungen har dekorerat honom med nordstjerneorden, för att han måtte uppträda mera värdigt vid kejsarens hof; men man skrifver till oss från Köpenhamn, att h. kejserliga maj:ts afsigt lär vara att ej vidare hafva någon chargé d'affaires i Stockholm, och jag tillstår för er, att denna underrättelse är det enda motiv, som qvarhåller hr Cederhjelm".

Jag betygade helt öppenhjertigt för baron Engeström, hur förvånad jag var öfver att ett rykte, som kom från ett främmande hof utan att bestyrkas af hr d'Ohssons korrespondans, kunde inverka på konungens uppförande i sina vänskaps- och konvenansförbindelser med kejsaren och att jag icke kunde förstå med hvad anledning man i detta hänseende hörde sig för beträffande kejsarens afsigter.

Baron Engeström inlade mycken hetta i sina försäkringar, att konungen vore långt ifrån den tanken att göra några småaktiga svårigheter, hvilka illa skulle anstå honom i hans förhållande till kejsaren, men han stod fast vid sin förklaring, att den från Köpenhamn anlända underrättelsen vore det enda som qvarhölle hr Cederhjelm, och oaktadt mina (enligt hvad jag tror grun-

dade) föreställningar om det opassande i att fråga ers excellens huruvida ett i Danmark gängse rykte rörande kejsarens förmodade afsigter vore grundadt, bad han mig att delgifva hofvet det samtal vi haft i detta ämne. Jag lofvade honom det, ers excellens, och jag har nu uppfylt mitt löfte. Jag afhåller mig från hvarje reflexion öfver detta egendomliga samtal, som jag icke framkallat.

9.

Stockholm den 19 december 1811.

Ers excellens.

Bland de många inkonseqvenser, för hvilka detta hof oupphörligt är skådeplatsen, förtjenar en som jag i går bevitnade, att jag underrättar ers excellens derom.

Baronessan Armfelt, hustru till den general af samma namn, som kronprinsen landsförvist, hvars rättigheter och titlar i Sverige han indragit och hvilken nu njuter af den största gunst i Ryssland, tills någon ny dårskap förjagar honom, denna samma fru Armfelt, som kronprinsen uteslöt från drottningens hofcirkel, i det han lät säga h. maj:t, att hvarken hon, hennes son, eller prinsessan någonsin mer skulle få vara tillsammans med henne, hon kom för några dagar sedan i några angelägenheter till Stockholm och visade sig i går i baron Engeströms sällskapskrets, dekorerad med porträtten af de båda kejsarinnorna, en i Ryssland sällsynt ära, och hvilken bevisats henne. Baron Engeström presenterade henne helt ceremoniöst för hr och fru Nicolai, hvilka träget underhöllo sig med henne hela aftonen. Svenskarne hafva förvånats deröfver, ehuru de icke äro nybörjare då det gäller opassande handlingar.

Memorial af M. Fournier.

(1811.)

Den not jag mot slutet af år 1809 hade äran tillställa h. excellens utrikesministern har gjort mig tillräckligt känd, för att jag här ej skall behöfva tillägga något, om ej, att jag är född i Grenoble 1761 och son till Jean Louis Fournier, kungl. råd och

hofjägmästare. Sedan freden mellan Frankrike och Sverige undertecknats 1810, beslöt jag mig för att återvända till Göteborg för att ombesörja en affärsuppgörelse med mitt gamla handelshus och för att öfverlemna konsulatets kansli åt den nye innehafvaren af embetet, då underrättelse kom om Karl August, svenske kronprinsens död och om sammankallandet af riksdagen för ett nytt val.

Några temligen lösliga rykten gåfvo vid handen, att man önskade, det valet måtte falla på fursten af Ponte Corvo; de erhöllo någon stadga genom baron Mörners ankomst till Paris. Jag talade härom med baron Alquier, som nyligen utnämts till minister vid svenska hofvet och han talade i sin tur med hertigen af Cadore, hvilken ålade honom att skicka mig till sig. Vid det fåtal audienser h. h. beviljade mig meddelade jag honom allt, hvad jag fått veta rörande fursten af Ponte Corvo, lika mycket genom korrespondans från Sverige, som genom bekanta svenskar i Paris. Några dagar derefter, då jag hade tillfälle att företaga den resa jag påtänkt, erhöll jag ett pass, och emedan jag önskade draga nytta af svenska regeringens gynsamma sinnesstämning för att fordra ersättning för de förluster jag gjort under dess flagga och hvilka jag visste delvis hade betalats af engelsmännen, bad jag hertigen af Cadore att skrifva till baron Alquier, det han måtte understödja mina åtgärder. H. excellens täcktes godhetsfullt villfara min begäran. Jag hade äran känna fursten sedan 1804, då jag på min resa genom Hannover presenterats för honom af general Léopold Berthier, som hyste djup vänskap för mig och lifligt intresserade sig för mina familjeangelägenheter. Jag hade nyligen rappellerats af M. de Talleyrand.

Sedan denna tid hade jag två eller tre gånger gjort fursten skyldighetsvisiter för att besvara den välvilja, hvarmed han hedrade mig. Vid tiden för valryktena återsåg jag honom tillsammans med flera svenskar, som befunno sig i Paris och jag afreste slutligen till Sverige den 26 juli. Anländ dit i det afgörande ögonblicket, ansåg jag mig genast böra återvända till Paris för att underrätta fursten om tusende saker af stor vigt för honom att känna i den nya rang, hvartill han blifvit kallad. En tjugusjuårig vistelse i Sverige, under hvilken jag grundligt lärt känna landet och innevånarne, satte mig i stånd att gifva fursten vig-

tiga råd. Jag trodde mig gagna Frankrike och ännu mer den nye kronprinsen. Jag såg honom högst 3 gånger. Jag reste tillbaka till Sverige och träffade på vägen konsul Signeul. Vi hade ressällskap till Helsingborg, hvarifrån jag begaf mig till Göteborg för att taga kännedom om mina affärer och kort derefter till Stockholm för att öfvervaka mina ersättningsanspråk.

Under fortsatta löften drog man mig vid näsan ända till början af sistlidne juni, då en anklagelse, vederbörligen grundad på mina besök hos M. de Cabre och på planen att söka bilda en opposition mot prinsen eller svenska regeringens nya politik, vållade mig allvarsamma obehag. Denna anklagelse kom från en baron Funck, en man, som endast haft kejsarens mildhet att tacka, för att han ej sköts som spion, sedan han arresterats vid lägret i Boulogne och som frigafs för att föras utom Frankrike. Denne baron, som är gerna sedd hos öfverståthållaren baron Skjöldebrand, vände sig till honom med sin anklagelse. Prinsen, som då befann sig i Örebro, lät gifva mig befallningen att lemna Stockholm och att begifva mig till Göteborg. Jag hade redan flera gånger röjt min önskan att få komma dit och jag reste således genast. Då jag passerade Örebro, dröjde icke h. k. h., som godhetsfullt täcktes mottaga mig, att erkänna det svekfulla i denna anklagelse och det var mig ej svårt att få honom att inse, det vissa personer voro intresserade af att aflägsna hans verkliga vänner, framförallt de franska. Han beriktigade mina anmärkningar och jag förmådde honom att beräkna farorna deraf. Hvad mig beträffar, var jag djupt sårad och bedröfvad öfver denna händelse, fördubblade min förbehållsamhet sedan denna tid och aflade mina visiter hos h. k. h. blott och bart af pligt. Om kronprinsen icke till följd af sin aktning och sitt förtroende till mig stundom samtalat med mig om politiska angelägenheter, skulle jag aldrig hafva öppnat min mun derom i hans närvaro. Allt som tilldrog sig, allt hvad jag hörde och såg stred alltför mycket mot mina känslor och mina pligter. Men prinsens ton och sätt mot mig vid mina enskilda visiter bemyndigade mig att tala till honom som till min like och utan att afvika från den vördnad jag var skyldig hans rang och hans karakter upphörde jag aldrig att bekämpa hans idéer med den sanna vänskapens värme och mod; han förvånades öfver min öppenhjertighet. Jag kan

tillägga, att jag, alltjemt upptagen af önskan att se prinsen lycklig och motsvarande svenskarnes förväntan, aldrig försummade något enda tillfälle att samtala med honom om lokala förhållanden, väsentligen egnade att visa nationen, att han sysselsatte sig med henne och blott önskade hennes lycka. Jag lyckades stundom i mina bemödanden.

Denna intima förbindelse med h. k. h. undgick ingalunda de store; de gjorde mig vanligen rättvisa, emedan de kände mina tänkesätt och ärligheten i mina afsigter. Jag vågar säga, att min afresa och sättet, man begagnade mot mig, väckt deras ovilja och säkert framkallat för kronprinsen ogynsamma intryck. De, som beständigt, allt sedan h. k. h:s ankomst till Sverige varit mina motståndare, äro de eländiga intrigmakare, som uppfylde hans audiensrum och framför allt individer af det slag, som jag här nedan skall närmare beteckna.

Ryssar, engelsmän och en viss herr Moreno, spanska juntans minister hafva i lika mån användt alla upptänkliga medel för att aflägsna mig. Jag riktigt förvånar mig öfver att befinna mig här frisk och färdig, så mycket som man fruktade, att jag skulle lyckas öppna kronprinsens ögon.

Trött på att låta huttla med mig, att dag från dag dragas vid näsan, seende mig helt och hållet sviken i alla mina förhoppningar, och med harm iakttagande det uppförande, man tillät sig mot Frankrike, fransmännen samt till och med mot de svenskar, som insågo vigten af en intim förbindelse med Frankrike, hade jag för länge sedan beslutat att lemna Sverige och att återvända till Paris för att söka något embete, hvarmed jag kunde förtjena min talrika familjs underhåll. M. de Cabre, som kände mina afsigter, uppmanade mig till tålamod. Då jag ej längre kunde uthärda, underrättade jag h. k. h. om, att jag afgjordt önskade resa hem till Frankrike, i det jag ännu hoppades, att man i sista ögonblicket skulle göra åtminstone någonting för mig, efter så många gifna försäkringar om att ordna mina ersättningsanspråk.

Man erbjöd mig några rekommendationsbref och ett pass, hvilket sistnämda jag mottog. Två dagar derefter kallades jag till öfverståthållaren, som ville veta, om jag ännu vore fransk vice-konsul. Jag svarade, att jag icke var det, att jag sedan 1804 icke innehaft några funktioner. Efter ytterligare två dagar un-

derrättades jag genom ett nytt bud, att jag måste afresa om 2 dygn; jag fann detta afsked en smula tvärt. Alldenstund jag icke ville bli körd på porten, gick jag till slottet för att beklaga mig för prinsen, som blef mycket förvånad öfver ståthållarens befallning. Han lät mig veta, att man nyligen beslutat sig för att hemsända alla utländingar, men att detta icke hade någon tillämpning på mig, hvarför jag kunde vara lugn. Samma dag erhöll jag från öfverståthållaren en biljett så lydande: *M. Fournier har tillåtelse att stanna 8 dagar i Stockholm den 30 september 1812, Grefve Mörner.* Jag vände mig åter till prinsen; jag dolde icke för honom hur upprörd jag var och frågade honom, om han hade fått några rapporter mot mig. *Nej*, svarade han mig, *ingen* beklagar sig öfver er, men ni måste resa, min vän, *jag inser det; dessutom säger ni mig så starka saker! T. ex. att jag skulle ha kunnat spela en så vacker rol, om jag förblifvit kejsarens vän*; *att jag nu skulle vara i St. Petersburg m. m. Min vän, ni kan säga detta åt andra, då ni har mod att säga mig det.* Prinsens ord vitna tillräckligt om mitt uppförande beträffande honom, så att jag anser mig icke hafva något att tillägga.

Dagen efter detta samtal underrättade en poliskommissarie min värd om, att jag skulle arresteras, så vida jag ej inom 24 timmar sagt farväl åt Stockholm. Denna gång gick jag ej till slottet, utan skref i allvarliga ordalag till general de Camps och befallningen upphäfdes ännu en gång. Tre dagar efter denna sista order hade jag lemnat hufvudstaden. Jag har fått veta, att man några timmar efter min afresa hade kommit för att underrätta sig om, huruvida jag verkligen befann mig på väg. Jag har likaledes från trovärdigt håll erfarit, att baron Engeström träget arbetat på att få mig aflägsnad från Sverige och att han i denna afsigt brukat sin öfvertalningsförmåga mot regeringen. Ryssarne visste på hvad sätt jag afhandlade deras bulletiner hos kronprinsen, och att jag mer än en gång lyckats skaka hans nästan orubbliga tro på sådana befängda lögner. Jag hade förmått honom att besluta sig för att afsända adjutanter till inhemtande af underrättelser på alla punkter åt ryska sidan; 6 befunno sig redan på väg och väntades med otålighet tillbaka vid tiden för min afresa.

Kronprinsens verkliga ställning erbjuder en ytterst ömtålig fråga, som det är kinkigt att besvara. Jag har ofta pratat derom med M. de Cabre i Stockholm och senast med baron Alquier i Köpenhamn; ingendera af dem har ansett sig böra tiga. Det tillkommer för öfrigt icke mig att uttala någon mening rörande ett så vigtigt ämne. Man kan icke säga att något ryskt parti existerade i Sverige, några intrigmakares åsigter kunna icke bilda ett parti. Till och med efter mötet i Åbo skulle hela nationen satt sig i rörelse, om man sagt till svenska armén: *vi skola återeröfra vårt Finland*, och vid ögonblicket för min afresa lifvade, oaktadt alla rustningar, alla marscher och kontramarscher, order och kontraorder, samma känslor allas hjertan. Men ryssen i Stockholm handlar och handlar kraftigt. Hemliga polisagenter, löften, intriger, allt användes. Jag såg under sista tiden general Suchtelen så fast besluten att göra sin uppvaktning, att han, så att säga, böjde knä utanför slottsvestibulens pelargångar. Det engelska partiet har mera verklig existens. Detta beror på flera orsaker, för det första på handeln, samfärdseln med Göteborg, sir James Saumarez' inställsamma karakter, hvilken helt och hållet hänfört landshöfdingen i Göteborg och tulltjenstemännen samt följaktligen äfven svenska ministèren; för det andra på inkräktandet af Pommern och slutligen på kränglet med några kryssare. Allt detta har icke obetydligt bidragit att gifva uppslag till en mängd förevändningar, hvilka helt och hållet falska som de äro, hafva ryckt med sig en respektabel massa, hvilken, om den i grund och botten vore bättre underrättad om Frankrikes verkliga klagomål, hastigt skulle återvända till det franska systemet.

Minister Thornton har fått sin dom; han är en krämare i politik och utan lord Cathcarts ankomst, hvilken eger ett förtroendeingifvande sätt, stadga i karakteren och vana vid statsangelägenheter, skulle underhandlingen hafva afbrutits. Intrigerna i London, de besoldade tidningsskrifvarnes hemlighetsfulla hotelser, de falska rapporterna, allt sattes i rörelse för att förleda kronprinsen; han lyssnade icke till sina verkliga vänner; de föllo i onåd och aflägsnades. Stordignitärerna ville icke ställa sig i breschen och sakerna drefvos till den punkt, hvarpå de nu befinna sig. För att ingenting skulle fattas, är den engelske ministern i alla afseenden ett värdigt motstycke till sin ryske kollega.

Prinsen mottager i allmänhet mycket väl statens högdjur och alltför förekommande den hop efterhängsna personer, som ligga åt honom med böner och upptaga hans dyrbara tid. Hans beredvillighet att lyssna till dessa senare och framförallt att låna örat till insidiösa rapporter, behagar icke de förnäma och gör att de sätta mindre värde på en audiens hos h. k. h. På det hela taget är fursten afhållen. Det förtroende, man hyste till honom, är icke desto mindre något försvagadt genom de sista politiska anordningarna. Man kunde till en början tro, att det icke låg något under hans krigsrustningar, hans förbindelser med Ryssland; i rikets inre och till och med inom några af hufvudstadens framstående familjer, hvilka sällan besöka hofvet, önskades af all makt ett hemligt fördrag med kejsar Napoleon. Man kan deraf bedöma, med hvilka ögon man ser denna stora förtrolighet med Ryssland, som man afskyr. Om krigsrustningarne gynnats, om man uthärdat tanken på ett dylikt förbund, är det emedan man var öfvertygad om (och ryktet derom hade också helt listigt blifvit kringspridt), att ryssarne skulle återlemna Finland, eller att man skulle få det som pant, tills Sverige hunnit sätta sig i besittning af Norge, *föremålet för kronprinsens alla önskningar*. Också blef nationen ytterst öfverraskad, då den efter prinsens återkomst från Åbo underrättades om, att det aldrig varit fråga om en dylik uppgörelse utan endast om en konvoj af 35,000 ryssar, som skulle förena sig med 25,000 svenskar i Sveriges sydliga landskap. Somliga trodde, att de voro ämnade för Finland, andra för att göra en diversion på Tysklands kuster. Generalerna sjelfva, som mest ifrat för krigsrustningarna, lydde utan invändning, men icke utan en viss oro, som endast stillades af deras öfvertygelse om, att ryssarne efter vanligheten skulle bedraga dem och aldrig anlända.

Få framstående män hafva något inflytande på prinsen. En enda, hofkansleren, en stor förmåga, skulle hafva kunnat bilda ett parti mot dagens politik, men antingen är han besoldad, eller fruktar han att misshaga och hvad som tydligast utmärker honom, är att han riktar hela sin uppmärksamhet på att handla, så att han, hända hvad som hända vill, alltid kan befinna sig öfverst. Ej nöjd med de funktioner han redan besitter, efterfikar han sedan länge premierministerns post. Han låter för öf-

rigt starkt inverka på sig af hr von Brinkmann, och denne är genomgående engelsk i sina åsigter.

Statsrådet är sammansatt af kloka män, ehuru försagda till öfverdrift och hvilka icke mera våga uttala sig. Man kan säga, att de beherskas af fruktan att falla i onåd; å andra sidan har bildats ett spionerisystem, som misshagar öfvermåttan. En hop intrigmakare, hvilka belägra kronprinsen, väcka i högsta grad hvarje hederlig och aktningsvärd mans ovilja.

Konungen hyser obetingadt förtroende till kronprinsen, hvilket har sin grund i en sant faderlig tillgifvenhet, som är svår att fatta, då den ju är så ny. Man måste också erkänna, att ingen kan i högre grad än kronprinsen visa aktning och vördnadsfull uppmärksamhet mot den gamle monarken, hvarvid han dock, till följd af den brist i karakteren för hvilken denne anklagats hela sitt lif, måste handla mot sina egna känslor, ty Karl XIII var alltid Napoleons beundrare och uppriktige vän. Hans förstånd och kunskaper äro ganska vidtomfattande oaktadt hans svagheter. Men hans karakterssvaghet förringar alla hans förmögenheter. Ännu helt nyligen utropade han med hetta vid läsningen af den 18:de franska bulletinen: *Jag visste väl det, att ryssarne hade blifvit slagna, det var icke möjligt, att sakerna stodo, som de ville inbilla oss för 10 à 12 dagar sedan. Napoleon kunde icke svika sin framgångsrika här.* Drottningen, snarare en god än en elak qvinna, men utan hållning, utan begåfning samt omgifven af dåliga personer lyssnar gerna till alla rapporter mot prinsen och hans anhängare. Häraf uppkomma ofta trakasserier, som icke förtjena att man sysselsätter sig med dem; för öfrigt förstår prinsen att med ett enda ord göra slut på dem och oaktadt allt håller drottningen verkligen af honom. Om kronprinsessan hör man alltid fördelaktiga yttranden; hon var öfver hufvud taget älskad och aktad af alla. Mycket enskildt groll förekom visserligen mot henne, men det var ju så naturligt vid svenska hofvet, midt upp bland det sqvaller och förtal, som dref sitt spel kring drottningen. Efter någon tid upphörde detta groll och om prinsessan haft till vän någon mera reflekterande dam, som bättre förstått att bedöma h. k. h:s ställning, skulle hon aldrig hafva lemnat Sverige.

Denna afresa, denna alltför i ögonen fallande likgiltighet för

en nation, som erbjudit henne en krona, hafva väckt lifligt missnöje. Icke dess mindre känner man kronprinsens tillgifvenhet för henne och hennes inverkan på honom; man beklagar, att hon är borta och önskar, att hon måtte återkomma, i det man hoppas, att hon med sitt inflytande och sin närvaro i Sverige skulle återställa det goda förståndet med Frankrike. Detta är de respektablares åsigt. Ryssar, engelsmän och orostiftare af alla slag utsprida deremot alla möjliga rykten till befrämjande af sina planer, de gå ända derhän att tala om skilsmessa... Det skulle alls icke vara förvånande, om de redan framstält förslag i detta syfte. Skulle kronprinsen, i sin sorg öfver att vara skild från kronprinsessan, kunna förmå sig att lyssna till dessa falska insinuationer? Det skulle vara en stor olycka för honom, för Sverige; ty jag tror mig ingenting riskera, då jag säger att harmen öfver att se sig öfvergifven af prinsessan till en stor del förestafvar hans uppförande mot Frankrike. Man har emellertid anledning tro, att den tillgifvenhet han hyser för modern till en afgudad son alltid skall vinna lofven.

Bland de fransmän, som äro anstälda hos h. k. h., nämner jag först M. Lemoine, prins Oscars lärare och andre guvernör. Det är en god och ärlig fransman, tillgifven sin suverän, i hemlighet suckande öfver allt som tilldrager sig, öfver allt hvad han hör omkring sig; han sysselsätter sig mycket med sin lärjunge, som han är mycket fästad vid och af hvilken han är varmt älskad.

Herr Flichet är f. d. hussarkapten och har tjenstgjort vid furstens af Ponte Corvo armékår. Han är nu h. k. h:s stallmästare. Sedan länge anstäld hos kronprinsen, som lofvat honom att sörja för hans uppehälle, följde han honom till Sverige. Denne frimodige och lojale militär ansågs vid hofvet först såsom en smula besynnerlig. Man stälde till ledsamheter för honom, men hans kontenans var dervid så imponerande att man aldrig sökte att göra om det. Fransman som han är till lif och själ, lider han outsägligt af att se hvad som försiggår. Då tillfälle dertill erbjuder sig, uttrycker han sig med en energi som är honom egen. Det har händt några gånger att man mot honom framstält anmärkningar; i stället för svar har han då alltid begärt sitt pass. För öfrigt, emedan han är verkligt tillgifven prinsen, använder

han hela sin tid på de småbestyr, han har sig ålagda, och lefver som en riktig enstöring.

De andra fransmännen såsom köksmästaren, kammartjenarne etc. äro tillgifna prinsen, men likafullt fransmän, hvilket jag kunnat inse af den oro, som lagen rörande fransmännen i utlandet förorsakat dem. De infunno sig oupphörligt hos franske ministern eller chargé d'affaires'n för att inlemna böneskrifter eller bedja om upplysningar.

General de Camps, hvilken verkligen hade lemnat prinsen och visat sig så missnöjd öfver hans uppträdande i Hamburg, återkom helt plötsligt till Stockholm, vid underrättelsen om Pommerns inkräktande. Han är nu öfverstelöjtnant i svensk tjenst samt h. k. h:s adjutant och handsekreterare. Det är tillsammans med honom ensam som kronprinsen arbetar, och han gör allt. Han hyser visserligen tillgifvenhet för prinsen, men fåfängan har helt och hållet bemäktigat sig hans själ. Han säger ännu *vi*, men snart kommer han kanske att säga *jag*. Han arbetar med lätthet, men är ännu långt ifrån att ega de kunskaper, som fordras för att bekläda en syssla af denna vigt. Hans sjelfklokhet förblindar honom; han känner hvarken språket eller nationen och ännu mindre den särskilda karakter, som utmärker svenskarne, framförallt hofvet. Jag har ofta öfvertygats om, att det icke är värdt att resonnera med en dylik man, och då jag ej längre kunnat få honom att lyssna till sanningen och förnuftet, har jag måst betjena mig af ett annat språk. Jag har prisat hans insigter, hans skicklighet, korteligen, jag har smickrat honom och haft den lyckan att hindra allvarsamma saker. Jag har gjort mera; jag har väckt oro i hans själ, och han har meddelat den åt sin herre, som blifvit förskräckt och vidtagit försigtighetsmått. Små tillfälligheter ha kommit mig till hjelp och jag har lyckats; M. de Cabre känner väl till allt detta och har säkerligen meddelat allt. För att sluta skildringen af M. de Camps kan jag säga, att jag verkligen kommit honom att rodna öfver den ryska dekoration, som han fick mottaga i Åbo och jag tror, att han önskar, det han aldrig mottagit den eller att han aldrig varit i Finland. Denne man saknar icke begåfning, men saknar totalt allt hofmannaskick. Han är förekommande, frikostig och några pekuniära intressen skulle ej kunna få makt öfver honom. Förblin-

dad af falska åsigter, af grundsatslösa resonnemanger och icke egande någon af dessa upphöjda idéer, som fordras af den ställning han innehar, duger han ej att fylla den. Men hans tjenstvillighet mot prinsen, hans uppmärksamhet att tillbringa hela timmar med honom hvarje afton, gifva honom stort inflytande på h. k. h:s sinne och önskningar, emedan denne å sin sida skattar sig lycklig att hafva en fransman, för hvilken han kan utgjuta sig. Ty prinsens lif efter prinsessans afresa är svårt att förstå, en isolering, ett öfvergifvet tillstånd, som böra göra honom olycklig, och han är det verkligen. Hans ställning, hans saknad, som han vill söka att dölja för sig sjelf, plåga honom till den grad, att sömnen viker från hans läger. Jag har ofta funnit honom i det mest lidande tillstånd.

M. Lannes' ankomst till Sverige följde strax på prinsens. Det är en okunnig och inskränkt man, som alltid lefvat af intriger; begåfvad med en framfusighet, som hos honom undanränger alla andra egenskaper, gjorde han sig först löjlig i England, der han gifte sig med en engelska under namn af baron de Larcy. Sedan dekorerad med Malteserordens kors, kallade han sig i Holland baron de Lalanne och blef, sedan han bosatt sig i Hamburg, känd under det anspråkslösa namnet de Laleine, ända tills han fann för godt att låta kalla sig Lannes, tvifvelsutan för att höja sitt anseende genom att låta påskina, det han vore af samma familj som marskalken af detta namn, grefven af Monte Bello. Efter att sedan 15 år tillbaka hafva spelat dessa olika roler, begaf han sig till Sverige under förevändning att förse kronprinsen med viner. Han var till en början nöjd dermed, men har småningom blifvit ett slags *factotum*. Under sin sista resa härifrån till Berlin sade han sig hafva af kronprinsen fått i förtroende en hemlig beskickning. Vid hans återkomst till Stockholm, visade det sig att h. k. h. anförtrott honom några börsspekulationer för att hindra vexelkursens fallande. Dessa gagnlösa operationer hafva kostat ofantligt. Enligt hvad man säger på grund af de räkningar han lemnat, lär denne intrigmakare vara fordringsegare till en ansenlig summa och detta låter lätt förklara sig. Prinsen har blifvit förskräckt öfver dessa räkningar och inser mycket väl, att han har att göra med en skälm. Men denne skamlöse har så insnärjt honom, vare sig genom insidiösa rap-

porter och korrespondanser i Tyskland och England, eller genom ett i Stockholm organiseradt spioneri, att h. k. h. måste blunda för hans skälmstycken; hvilken timme som helst morgon och afton har han tillträde till prinsens kabinett, han drifver till och med sin oförskämdhet ända derhän att låta anmäla sig före de höge herrar eller förnäma personer, som befinna sig i salongerna. Och till råga på allt lefver denne allmänt föraktade man i stort öfverflöd. Man kan icke betvifla, att han är någon sorts hemlig agent och såsom sådan en ytterst farlig varelse, hvilken haft sin hand med i spelet i allt som tilldragit sig i Sverige. Jag har till och med hört M. de Camps indirekt beklaga sig öfver honom.

Ett par bref från Gustaf IV Adolf till danske konungen.

1.

Sire. Basel den 23 februari 1812.

Tillåt mig, att ännu en gång få besvära ers maj:t med dessa rader; senast eller den 17 d:s då jag vände mig till ers maj:t, uttryckte jag mig kanske icke nog tydligt beträffande min resa till Wien och de order jag der väntade från ers maj:t. Min önskan är att få veta om ers maj:t tillåter mig att knyta ett nytt förbund eller att ingå äktenskap med en person, som står under mig i rang och hvilken tillhör reformerta bekännelsen.

Värdigas icke dröja med att gifva mig ert svar och att låta mig känna er vilja, hvaraf min framtid beror. Jag hoppas att få mottaga ers maj:ts befallningar under loppet af april månad, och jag ber er tro på min oryggliga tillgifvenhet etc. etc.

Gustaf Adolf
Grefve af Gottorp.

(Kabinettet i Hamburg. Öfversättning från tyskan.)

Utdrag af ett bref från Basel den 1 mars 1812.

Grefven af Gottorp, som nyligen skilt sig från sin vackra och olyckliga gemål, uppehåller sig fortfarande på värdshuset Storken. Han betjenas blott af en enda tjenare. Han sofver om dagen och tillbringar natten i samtal med sina förfäders skuggor eller med en mystisk qvinna, demoiselle Iselin, af en lika abnorm inbillningskraft som han; det är högst sannolikt att grefven af Gottorp skall gå derhän att gifta sig med denna varelse.

2.

Basel den 13 sept. 1812.

Jag har redan flera gånger vändt mig till ers maj:t för att erbjuda er mina tjenster; det är icke endast känslan af den uppriktigaste tacksamhet och den sannaste tillgifvenhet som förestafvat detta mitt handlingssätt utan äfven min pligt såsom ers maj:ts undersåte. Som jag ej fått något svar, måste jag antaga att ers maj:t ej ansett skäligt att under nuvarande omständigheter uttala sig derom. Jag vågar sålunda meddela den plan jag nu uppgjort för min framtid, en plan som är frukten af mina mogna öfverläggningar. Ers maj:t, jag har all anledning att tro, det jag ej kan fatta ett bättre beslut än att alldeles aflägsna mig från Europa genom att söka en tillflyktsort i Orienten... Min erfarenhet af den verld, hvari jag lefvat, är en af de ledsammaste; jag har der förlorat allt som var mig dyrbart, undantagandes mitt goda samvete; detta goda, som man ej kunnat beröfva mig och som jag vill bevara obefläckadt kommer mig att önska att få lemna en verldsdel, som i allmänhet endast hos mig uppväcker sorgliga minnen. Från min späda barndom har jag närt den önskan att få besöka och lära känna Jerusalem...

Jag vänder mig således till ers maj:t för att utbedja mig er nådiga tillåtelse till denna för hvarje god kristen så intressanta resa.

Jag reser till Wien nästa månad... och det är der jag smickrar mig med att få emottaga ers maj:ts tillåtelse att företaga denna långresa.

Gustaf Adolf.
Grefve af Gottorp.

8.

Bidrag till kännedomen om 1812 års politik: bref och depescher från hr de Cabre, hertigen af Bassano, Karl Johan, de Rumigny m. fl.

Pikanta upplysningar om Karl Johans närmaste män. Förslag till hertigen af Bassano att köpa Grevesmöhlens penna. — Politiska moralkakor, på tillskyndelse af hertigen af Bassano öfversända till svenska hofvet af kronprinsessan Desideria. — Blommor, kastade för Napoleons fötter af svenske kronprinsen. — Bref från riksdagen i Örebro. — Hertigen af Bassano till kejsaren om Signeuls kurirfärd till Sverige. — Madame Staël i Stockholm. — Hemliga orsaker till kronprinsens missnöje med hrr Alquier och de Cabre. — Hertigen af Bassano till franske kejsaren om Sveriges hållning.

De Cabre om Karl Johans närmaste män.

1.

Stockholm den 31 januari 1812.

Ers excellens.

Jag har haft äran tala med ers exc. om riksdagen, som förberedes. Allt, som intresserar Sverige hvilar på handeln, hvilken i sin ordning beror af förbindelserna med Frankrike, England och Ryssland. Allt öfrigt röner mer eller mindre inverkan deraf. Det är sålunda lätt, såsom jag haft äran påpeka för ers exc., att, utan att precis öfverlägga om valet mellan kejsaren och hans fiender, af debatternes färg döma om ständernas mening rörande det parti, som måste tagas för att betrygga de kommersiella förmånerna och följaktligen det enda, som majoriteten vill och kan omedelbart besluta sig för. Allt sedan konungen återtagit makten, har kronprinsen dels h. maj:ts fysiska och psykiska svaghet att tacka för det inflytande, han under denna tid kunnat utöfva, dels och isynnerhet den påpasslighet, med hvilken han vid alla tillfällen offentligen betygat konungen och drottningen sin underdånighet. Han skall bevara den till och med sedan han af ständerna förklarats för regent, såsom jag underrättade ers exc. och hvilket jag ännu tror. För öfrigt skulle detta evenemang blott oroa några få individer, emedan de, som höra till hans omgifning, ej längre kunna hysa några tvifvel om den lätthet, med hvilken han låter sig styras. Hans karakter är

icke svår att komma under fund med, men det är derför icke lättare att förutse hans handlingssätt i ett gifvet fall, emedan hans uppförande alltjemt motiveras af någon främmande impuls. Kronprinsen är fåfäng och svag. Han känner, att han icke kan ha framgång hos sina nya undersåter och utan yttre stöd skall han, smickrande det herskande partiet och icke utrustad med nödig kraft för att leda detsamma, gynna dess planer, hvilka de än må vara.

Det var hoppet om, att han skulle tillförsäkra Sverige kejsarens beskydd, som kronprinsen har att tacka för sin upphöjelse, och de första ögonblicken af hans vistelse här hafva icke kunnat lemna honom i tvifvel om denna sak. Också upphörde han ej att under en tid ligga åt hr Alquier för att af kejsaren erhålla några bevis på hans intresse, hvilka skulle stärka denna idé, och då han icke kunde lyckas deri, har han, inseende att illusionen måste ramla och innan detta fullkomligt skett sökt att finna stöd i sin omgifning. Det är detta som förmådde honom att i ett samtal med mig, hvilket jag redan inberättat, yttra: "öfvergifven af Frankrike har jag sökt stöd hos min omgifning och har äfven funnit det." Det vill säga, han tror sig ha gjort underverk genom att upprepa för svenskarne, att han ej längre vore fransk. Denna förklaring, som blott uttrycker en öfvergifven mans harm har kunnat behaga cheferna eller organen för ett visst parti, men har betagit dem den helsosamma fruktan, som tviflet på kejsarens beskydd ingaf dem. Detta parti är sammansatt af flera grenar, förenade genom det gemensamma bandet af opposition mot Frankrike; den ena emedan den röstar för eröfringen af Norge och kejsaren förklarat, att han skyddade sin bundsförvandts besittningar; den andra, emedan den omfattar bruks- och andra fabriksegare, för hvilkas varor Frankrike ej kan erbjuda dem afsättning och slutligen den, hvars individer äro fästade vid England och Ryssland af några enskilda intressen. Hvad angår massan af folket bedrar kronprinsen sig öfvermåttan, om han tror sig ställa sig väl hos densamma genom att låta påskina ovilja mot Frankrike.

Måhända är det olyckligt, att af en sällsam och ogynsam slump de personer, som på grund af sina embeten när som helst kunna få besöka kronprinsen, nämligen baron Engeström, Adler-

creutz och baron Wetterstedt, icke hafva förstått eller velat förvärfva sig det minsta inflytande hos honom. Baron Engeström är en nolla lika mycket genom sin dåliga ekonomi som genom sin maklighet. Han har dessutom den stora olägenheten att uttrycka sig med svårighet och låter imponera på sig af prinsens utbrott af fåfänga och den blomstrande men andefattiga vältalighet, hvarmed h. k. h. är begåfvad. General Adlercreutz, som fått sig krigsportföljen anförtrodd, förenar mycken kraft med några militära talanger, men han talar icke franska, hvilket språk han knapt förstår; hans ärelystnad kan för resten känna sig tillfredsstäld. Han har lyckats ernå alla möjliga utmärkelser, ehuru han icke tillhör högadeln och för 3 år sedan var han simpel öfverste. Dessa båda män, som äro slägtingar, skulle aldrig tillråda krig med Frankrike; men deras rol hos kronprinsen är genomgående passiv och de skulle kunna samtycka dertill, ehuru den sista revolutionen, som skapade deras lycka, tillvägabragts genom förbundet med England.

Baron Wetterstedt, hofkansler, är en ganska mäktig man och grundligt hemmastadd i hvad som rör hans land. Han eftersträfvar premierministerns post, men under afvaktan på att hans ålder skall berättiga honom att höja sina anpråk, är han försigtig. Han har insett, att han skulle tillintetgöra sina förhoppningar och uppväcka afund, om han öfverskrede gränserna för sitt embete, hvars vigt betydligt ökas under riksdagen. Han nöjer sig med vissheten, att man behöfver honom och att man vet det. Han ådagalägger i hela sin hållning en ytterlig brist på sjelfförtroende och förstår med mycken fintlighet att göra sina råd eftersökta. Han undviker derigenom att såra prinsens fåfänga och de småaktiga passionerna hos hans ögontjenare, hvilkas oduglighet i allt, som icke uteslutande tillhör deras respektiva departement, tvingar en att alltjemt vända sig till hofkansleren.

Baron Wetterstedt har rykte om sig att vara anhängare af England och det är likväl på honom jag mest måste lita för att hindra, att man kastar sig i armarne på denna makt. Han vet, att England erbjuder en förmånlig marknad för svenska produkter, men han vet också, hvilka folkets sympatier äro beträffande oss. Han har i detta ämne gifvit kronprinsen många kloka råd

och hvilka än hans enskilda önskningar må vara, så har han för denne upprepat, att så snart han önskade lära känna nationens tänkesätt, måste han söka dem i bondeståndet, emedan det är hos detta stånd, som den allmänna representationens tyngdpunkt hvilar.

Bönderna bibehålla sina forna känslor af hat till ryssarne och vänskap för Frankrike. H. maj:t är älskad af dem och det var han som väckte deras hänförelse till förmån för fursten af Ponte Corvo. De skola ännu samtycka till hvilken uppoffring som helst, om man säger dem, att de äro priset för Frankrikes vänskap. Men man skall undvika att röra vid den strängen och om man önskar bedraga kronprinsen rörande deras verkliga sympatier, kan man lätt få dem att beklaga sig öfver den nöd, som herskar i jordbruket och fabriksväsendet och hvilken är en följd af stillaståendet i handeln. För öfrigt lära öfverläggningarna gå förskräckligt bullersamt tillväga. Dessa menniskor i fråga äro i allmänhet temligen okunniga, och det är tillräckligt att försäkra sig om ståndets talman och sekreterare, hvilka affatta berättelsen om debatterna, för att gifva dem den vändning man önskar, så vida ej några särskilda omständigheter tilldraga sig uppmärksamheten.

Det skulle icke vara svårt (och ers exc. skall inse nyttan af) att under instundande riksdag förmå någon att i skötet af detta stånd hålla ett tal, om hvilket ämne som helst, och i hvilket skulle inblandas någon sorts tillkännagifvande af de svenska böndernas tänkesätt rörande Frankrike och England. Kronprinsen skulle då otvifvelaktigt hålla sig till denna ränkfulla politik, hvilken enligt hans förmenande borde försona alla partier och hvilken ungefär i samma mån misshagar alla, men som i ett gifvet fall kunde vara mera öfverensstämmande med h. maj:ts planer än ovänskapen med Sverige, hvilken skulle blifva ett kommunikationsmedel mellan Ryssland och England och befästa deras förbund.

Det fins i Stockholm en man, som förmår allt öfver det fjerde ståndet och förmedelst honom skulle man få detta att göra och säga hvad man ville. Denne man är en viss hr Grevesmöhlen, bankruttör och i opinionen illa känd, men listig, förslagen och i allt rådfrågad af bönderna, som vörda honom. Det

var han, som ledde opinionen inom detta stånd under sista riksdagen. Regeringen ansåg sig sedan böra köpa honom genom att gifva honom en ringa befattning, som qvarhöll honom i Stockholm, der jag aldrig sett honom, men der jag lätt kunde finna tillfällen till beröring med honom. General Tibell kan lemna er alla de upplysningar ers exc. möjligen önskar rörande denne man, med hvilken han är intimt förbunden. Jag kan försäkra, att han hvarken skulle vara dyr eller granlaga. Om man endera dagen för kronprinsen aftäckte det svenska folkets tänkesätt rörande den yttre politiken, skulle jag högeligen bedraga mig, om han någonsin öppet förklarade sig för England eller Ryssland mot Frankrike, men om man öfverlemnar honom åt deras skadliga råd, hvilka förfäkta Sveriges oberoende, kan han mycket väl förklara Sverige neutralt eller taga någon annan dylik åtgärd, som skulle medföra rappellerandet af hans kejserliga maj:ts beskickning i Stockholm, emedan man komme att begagna sig af hans fåfänga och svaghet för att kasta honom in på ett sakernas tillstånd, hvars följder hvarken han eller hans rådgifvare förutse. Om kronprinsen för resten någonsin kommer i öppet krig med oss, så fins det, utom de medel att skada honom, hvilka härflyta af de båda staternas olika styrka, ett som skulle vara personligt olycksbringande för honom och hvars framgång vore ofelbart.

Jag har redan sagt och jag upprepar åter, att den prestige, hvilken omgifver honom såsom kejsarens vikarie, är den enda orsaken till hans val. Jag tror nog, att hans triviala godsinthet sedan försäkrat honom om en personlig välvilja, men kraften af denna opinion skulle svika vid det ögonblick, man erfore de franska örnarnes fiendtliga marsch på Pommern och då skall det svenska folkets sympatier, hvilka man förde bakom ljuset, då man fäste dem vid en man, som troddes omtyckt af Sveriges naturlige beskyddare, åter framträda i hela sin styrka.

Utom prinsens af Augustenburg parti, hvars chef var general Adlersparre, fans det ett annat mäktigare, nämligen det som hyllade Gustaf Adolfs son. Man förebrår icke detta barn några af de olyckor, som hans fader drog öfver Sverige och man talar ännu om hans mildhet och hans utmärkta anlag. Prinsen af Augustenburg hade insett vådan af en dylik medtäflare och hade skickligt undgått den genom att förklara, att han tänkte adoptera

prins Gustaf, om konungen icke befalde honom att ingå ett äktenskap, som kunde betrygga tronföljden. Vid hans död lyckades man motverka deras planer, som ville upphöja prins Gustaf på hans faders tron endast genom att åberopa sig på konungens ålder, hvilken fordrade såsom presumptiv tronarftagare en mogen man. Fursten af Ponte Corvo blef vald.

Om Sveriges olycka än en gång stälde det på fiendtlig fot med oss, skulle det vara nog att i de sydliga landskapen uppvisa Gustaf Adolfs son, med hans erkända beskydd af h. maj:t för att hela befolkningen skulle återförena sig med honom. Det är en allmän iakttagelse att ju mindre ett land är försigkommet, desto mer håller det fast vid sina fördomar, om man kan tilllämpa detta namn på tillgifvenheten för den oskyldige arftagaren af det vackra namnet Gustaf. Beträffande Sverige är denna iakttagelse ytterst sann. Man talar här om den utmärkta uppfostran, som detta barn erhåller af drottningen, sin moder. Den måste synas så i jemförelse med den prins Oscar erhåller, hvilken man ifrån första stund omgifvit med allt, hvad smickret och sedeförderfvet erbjuder själen och kroppen mest motbjudande. Jag anropar ers exc., att icke betrakta detta såsom blott ett tomt förtal af mig. Jag har sjelf sett och hört ganska mycket och samlat detaljer, hvilka icke anstå en diplomatisk korrespondans.

2.

Stockholm den 11 februari 1812.

Ers excellens.

Jag har redan talat med ers exc. om mina förbindelser med grefve Neipperg; de hafva aldrig varit mig till större nytta än i detta ögonblick, då kronprinsen söker stöd från alla håll mot den skada han väl vet att kejsarens ögonskenliga missnöje skall tillfoga honom i svenskarnes omdöme och hvilken följaktligen visar sig ännu mera förekommande än förut mot österrikiske ministern.

Vid ett samtal på en bal hos grefve Brahe yttrade kronprinsen sig ganska kallt om fransmännens inmarsch i Pommern och tillade: "jag är mycket belåten med att vara befriad från denna provins, alldenstund jag på samma gång är löst från de band, som denna besittning pålade mig och vi dessutom få den

mer än betald genom annullerandet af de genuesiska och holländska statsskulderna. För öfrigt skall allt detta icke förorsaka någon brytning mellan de två makterna, om man icke går längre."

Kronprinsen har synts mycket orolig öfver den tystlåtenhet man iakttagit gent emot honom icke mindre i Paris än i Stockholm.

Under förevarande samtal var min rol icke svår. "Jag är utan underrättelser", var mitt svar på alla frågor som gjordes mig. Jag vet, att Stockholmssocieteten frågat kronprinsen, hvilket uppförande den borde iakttaga mot mig och att h. k. h. svarat, att ingenting vore ändradt i våra förbindelser och att hvad allmänna tanken om de sista tilldragelserna än måtte vara, han skulle finna det mycket illa om man icke fortfore att hysa för mig den aktning man vore skyldig kejsarens representant.

Jag har haft ett långt samtal med grefve Essen och jag fann honom vid bästa lynne. Han ogillar i lika hög grad grefve Löwenhjelms beskickning som alla de tusen och en förseelser man begått och hvilka jag skildrade för honom. Jag sökte göra honom begripligt, att en man med hans inflytande icke borde inskränka sig till att ogilla kabinettets uppförande, utan i stället bemöda sig att rätta detsamma. På balen, som för några dagar sedan gafs hos grefve Brahe, närmade sig kronprinsen mig och värdigades samtala med mig några minuter, likaså drottningen, prinsessan Sofia Albertina och prins Oskar. H. maj:t konungen är fortfarande sjuk och hans tillstånd inger farhåga.

Politiska moralkakor af svenska kronprinsessan *.

Sverige intar sedan nio månader en dålig hållning, lika stridande mot dess ingångna förbindelser som mot den politik som förestafvas af de faktiska förhållandena. Det har mottagit engelska eskadrar på sin redd och engelska officerare i sina ham-

* Denna depesch är innehållet af ett samtal, jag i dag haft med kronprinsessan af Sverige. För att vara förvissad om att hennes uppgifter äro sakenliga, har jag dikterat denna not för henne ord för ord. Hon skall i morgon afsända den med en kurir till kronprinsen såsom resultatet af hennes samtal.
Paris den 3 mars 1812.
Hertigen af Bassano.

Mr Seigneul har såsom kurir afsändts af kronprinsessan.

nar. Det har tillåtit fienden att anlägga stationer och till och med läger på sina kuster, det har försett dessa eskadrar med behöfliga lifsmedel; det har blifvit nederlagsorten för de engelska kolonialvarorna och medelpunkten för samfärdseln med England, det har med ett af kungliga flottans fartyg anfallit ett krigsfartyg, bärande fransk flagg, hvarvid några af besättningen dödades eller sårades och andra slogos i bojor. Sverige har korteligen handlat som om det vore Englands vän och Frankrikes fiende.

H. kejs. maj:t har icke bidragit till kronprinsens utväljande; han kunde ha satt sig deremot, men han såg det med nöje. Han har betraktat det som ett ytterligare föreningsband med en nation, hvars känslor för Frankrike han kände.

Kronprinsen har alltsedan sin ankomst illa förstått att iakttaga sin ställning och har följt en politik, stridande mot hans verkliga intressen; han har föreslagit att eröfra Norge. H. m. har icke kunnat lemna sitt bifall dertill och skall aldrig göra det: att anfalla Norge vore att förklara krig mot Frankrike, som varit med om att garantera dess integritet, att bemäktiga sig detsamma vore ett orättmätigt företag, som icke kunde medföra någon fördel för Sverige, emedan kejsaren aldrig skulle sluta fred utan att såsom dess första vilkor uppställa Norges återställande till dess legitime herskare.

Ställningarne och förhållandena i Europa äro ytterst allvarliga, de fordra att Sverige på allvar visar, hvilket parti det behagar att taga, och att det bestämmer sig utan att förlora ett ögonblick. Hans maj:t rycker i fält för sina bundsförvandters försvar med 450,000 man, fransmän, tyskar, engelsmän, preussare och österrikare och om ej kriget är alldelès visst, är det likväl öfverhängande. Turkiet skall icke sluta fred och h. m. skall skydda det mot dess fienders roflystnad. Kejsaren kommer således att kämpa för de intressen, som under alla tider varit Sveriges. Skall det förblifva likgiltigt för de tilldragelser som förberedas, eller vill det kanske taga del deri såsom fiende och således för alltid afstå från återeröfrandet af Finland?

Om kronprinsen rätt förstår sina egna intressen och det folks han kommer att styra, samtycker h. m. att erbjuda honom sitt förbund och att försäkra honom, att han icke skall sluta fred innan Finland återstälts till Sverige på de enda vilkor att Sverige

förbinder sig att förklara Ryssland krig så snart krig förklarats mellan Ryssland och Frankrike, att anfalla Finland med 30,000 man och att ställa sig på krigsfot med England, så snart fiendtligheterna tagit sin början på kontinenten.

H. maj:t, som nu måste underkasta sig ofantliga kostnader för att rusta sig till krig, kan icke bevilja Sverige penningesubsidier, men samtycker att i Lübeck och Danzig mottaga för 20 millioner kolonialvaror, tillhörande svenska regeringen; så snart de inkommit i dessa hamnar skall Sverige få den valuta, som får tjena det i stället för subsidier.

Om kronprinsen är sinnad att gå in på detta system, kan han skicka instruktioner och fullmakt till sin chargé d'affaires i Paris för att underteckna ett förbundsfördrag, som inom få dagar skall afslutas.

Om framgången motsvarar hvad kejsaren kan hoppas af användandet af de ofantliga krafter, öfver hvilka han förfogar, skall han ej göra några svårigheter att förskaffa den svenska nationen alla de fördelar den kan önska sig.

Frankrikes, Mecklenburgs och Preussens hamnar skola hållas öppna för Sveriges handel. Händelserna hopa sig utan afbrott. Fursten af Eckmühl marscherar på Weichsel, hertigen af Elchingen har passerat Rhen vid Mainz med trupperna från det Boulognska lägret; hertigen af Reggio marscherar från Münster på Magdeburg, hela italienska armén, 80,000 man stark, anländer till Ratisbonne, tagande kosan öfver Elbe. Bayerska och würtembergska arméerna, konfederationsfurstarnes kontingenter såväl som den sachiska hären hafva satt sig i rörelse i riktningen mot Oder. H. maj:ts betjening har anländt till Dresden och gardet lemnade Paris för tre dagar sedan. H. maj:t samtycker dels för svenska nationens fördel, dels för att gagna sitt eget system att låta Sverige dela frukterna af en så mäktig kraftutveckling.

Vilkoren för fördragets afslutande skulle blifva följande:

1:o. Ett offensivt och defensivt förbund mellan Frankrike och Sverige mot Ryssland och England.

2:o. H. maj:t förbinder sig att tillförsäkra och garantera Sverige Finlands återställande.

3:o. Sverige skall förklara Ryssland krig så snart fiendtligheterna börjat i Polen. Dess minister skall lemna St. Peters-

burg samma dag som hans maj:ts sändebud och ryske ministern skall rappelleras från Stockholm.

4:o. Sverige skall förklara England krig, då fiendtligheterna utbrutit på kontinenten. Det skall bestycka sina kustbatterier, särskildt de vid Öresund, hvilka böra förökas och hvilka skola gifva eld på alla fiendtliga fartyg, det skall låta sina krigsfartyg löpa ut och skall utrusta kapare i sina hamnar mot den engelska handeln.

5:o. Sverige skall förpligtiga sig att anfalla Finland med en här om 30,000 man, att icke sluta fred med England och Ryssland förrän efter öfverenskommelse med Frankrike och att dervid stipulera grundvilkoren i Utrechtfördraget rörande de neutrala makternas handel.

6:o. Frankrikes, Mecklenburgs och Preussens hamnar samt Danzig skola vara öppna för äkta svenska varor och produkter, hvilka blott skola underkastas de vanliga tullumgälderna.

7:o. H. kejs. maj:t skall för att tillhandagå Sverige med de summor det behöfver och i stället för subsidier såsom förut nämdt mottaga i Danzigs och Lübecks hamnar för 20 millioner kolonialvaror tillhörande svenska regeringen.

8:o. Sverige skall upptagas i förbundet mellan Frankrike, Österrike, Preussen, de tyska småfurstarne och Ottomanska Porten. Om Sverige, skattande åt sina verkliga intressen och antagande en öppen och frimodig politik, värdig en oberoende nation, har bestämt sig att underteckna de förslag som gjorts detsamma, kan det, från det ögonblick det afsänder sina befullmäktigade för att underhandla och underteckna, anse fördraget såsom afslutadt och kan på förhand förbereda de laster af kolonialvaror, som skola mottagas i Lübeck och Danzig, på det att Sverige utan uppskof måtte få sin valuta derför och för att allt måtte vara klart, innan det storartade systemet afslöjas.

Karl Johan till kejsar Napoleon.

Stockholm den 24 mars 1812.

Brefven kommo mig nyss tillhanda och jag skyndar att derom utlåta mig för E. K. M. med hela den öppenhjertighet, som utgör min karakter.

Då svenska folkets önskningar kallade mig att ärfva tronen, hoppades jag, då jag lemnade Frankrike, alltid kunna förena min personliga tillgifvenhet med mitt nya fäderneslands intressen; mitt hjerta närde det hoppet att kunna identifiera sig med detta folks känslor, allt under det det fasthöll minnet af sina första böjelser och aldrig förlorade ur sigte Frankrikes ära och den uppriktiga tillgifvenhet det egnat eders maj:t, en tillgifvenhet grundad på ett vapenbrödraskap, som glänst af så många bragder.

Det var med detta hopp jag anlände till Sverige; jag fann ett folk allmänt tillgifvet Frankrike, men än mer friheten och sina lagar; afundsjukt om eders maj:ts vänskap men aldrig önskande erhålla den på bekostnad af sin lycka och sitt oberoende. Eders maj:ts minister har sårat denna nationalkänsla och hans öfvermod har skämt allt; hans meddelanden buro ej spår af den ömsesidiga aktning krönta hufvuden äro skyldiga hvarandra. Medan baron Alquier efter eget godtycke fullföljde eders maj:ts afsigter, talade han som en romersk prokonsul utan att ihågkomma, det han icke vände sig till slafvar. Denne minister har således varit första orsaken till det misstroende Sverige börjar visa för eders maj:ts afsigter rörande detsamma; senare tilldragelser hafva gifvit förökad vigt deråt.

Jag hade äran att redan genom mina bref af den 19 november och den 8 december 1810 meddela eders maj:t Sveriges ställning och dess önskan att finna ett stöd i eders maj:t; det har i eders maj:ts tystnad ej kunnat se annat än en icke förtjent liknöjdhet och det har rustat sig mot stormen, som snart är färdig att bryta lös på kontinenten.

Eders maj:t, menskligheten har blott redan lidit alltför mycket. Menniskoblod öfversvämmar jorden sedan 20 år och det fattas blott i eders maj:ts ära, att ni gör ett slut derpå.

Om eders maj:t gillar det konungen underrättar h. maj:t kejsar Alexander om möjligheten af en förlikning, kan jag af denne monarks högsinthet förespå tillräckligt för att våga försäkra, det han skall låna sig åt underhandlingar derom, lika berättigade för Frankrike som för Norden. Om en så enhälligt önskad tilldragelse kunde ega rum, huru många af kontinentens folk skulle icke välsigna eders maj:t? Deras erkänsla skulle ökas på grund af den förskräckelse som ingifves dem vid tanken på

återkomsten af ett gissel, som fallit så tungt på dem och hvars slag efterlemnat så grymma märken.

Eders maj:t, ett af de lyckligaste ögonblick jag erfarit, sedan jag lemnade Frankrike, är det som förskaffade mig vissheten att eders maj:t icke helt och hållet glömt mig, eders maj:t har riktigt bedömt mitt hjerta. Ni har insett, hur det skulle plågas af den smärtsamma utsigten att se Sveriges intressen på väg att skiljas från Frankrikes, eller att uppoffra det lands intressen, som upptagit mig med obegränsadt förtroende. Eders maj:t ehuru svensk genom ära, pligt och religion, identifierar jag mig ännu genom mina önskningar med detta sköna Frankrike, som sett mig födas och som jag tjenat troget sedan min barndom; hvarje steg jag tager i Sverige, hvarje hyllning jag der emottager uppväcka i min själ dessa sköna ärofulla minnen, hvilka varit förnämsta orsaken till min upphöjning och jag döljer icke mer för mig, att Sverige, då det utnämde mig till tronarftagare, ville bringa det franska folket en gärd af sin aktning.

De Cabre om Mr Thorntons ankomst.

Stockholm den 10 april 1812.

Ers excellens.

Mr Thornton har efter sin ankomst lefvat på det mest tillbakadragna sätt. Ingen har sett honom och man försäkrar mig att han ej bär sitt eget namn. Jag är fullt öfvertygad om att han besökt kronprinsen, men det är omöjligt att säga när eller på hvad sätt. Det är sannolikt, att han är stadd på resa till Ryssland och att hans mission hit blott var af underordnad vigt.

Konungen afreste i går på morgonen till Örebro. Prinsen reser som i dag. Baron Engeström, som åtföljde h. maj:t, har tillstält mig i likhet med hela diplomatiska kåren ett cirkulär af innehåll, att konungen utsett statssekreteraren Rosenhane, att under ministerns frånvaro mottaga de meddelanden vi kunde få att göra honom. Förmodligen kommer ingenting att afgöras innan de till Paris afsända kurirerna hunnit återkomma; åtminstone har baron Engeström försäkrat hr de Neipperg derom. Jag vet ej, om man här vid tiden för deras afresa var underrättad om Englands vilkorliga förslag, hvilka jag uttryckte i min sista de-

pesch och hvilka kronprinsen delgaf österrikiske ministern, som sedan i samma ordalag upprepat dem för baron Engeström. Det var min pligt att underrätta ers excellens om, hvad kronprinsen sagt till österrikiske ministern om det anbud Ryssland gjort honom rörande Finland. Jag har sedan sökt förvissa mig om, huruvida Ryssland verkligen vore benäget för en dylik uppoffring. Jag kan omöjligt få ur mitt hufvud, att icke kronprinsen gör sig illusioner i detta afseende, alldenstund jag icke vill misstänka honom för påtagligt bedrägliga afsigter. Om prinsens neutralitetsidéer skulle förverkligas, hvilket skäl har väl ryske kejsaren att, i det han förbereder sig till nya krig för framtiden, afstå frukten af ett mödosamt fälttåg till förmån för en granne, hvars betydenhet och medel att skada honom, han sålunda endast skulle öka, och hvilken icke erbjuder Ryssland något bistånd i det krig, det kan få att utkämpa mot Europa? Om Ryssland deremot utbjuder Finland blott som pris för kronprinsens samverkan med sig, hvartill tjena då de neutralitetsidéer, om hvilka prinsen och konungen ordat för österrikiske ministern? Är för resten denna kooperation värd återställandet af en provins och vet icke Ryssland bättre än någon, hur mycket man kan vänta sig af de svenska trupperna, hvilkas hemmagjorda organisation, om jag så får uttrycka mig, möjligen gör dem dugliga till ett försvarskrig, men till de sämsta soldater i verlden, då det gäller ett aktivt krig på främmande mark.

De Cabre om riksdagen i Örebro.

Stockholm den 1 maj 1812.

Ers excellens.

Sedan hofvet lemnade Stockholm befinna vi oss i djup okunnighet om alla förehafvanden. Brefven från Örebro äro alla betydelselösa och hafva endast afhandlat konungens propositioner inför riksdagen, hvilka i sig sjelfva icke äro af särdeles vigt.

Under så föga gynsamma förhållanden för en intressant och tillförlitlig korrespondans, är jag nödsakad att samla de rykten som hinna till mina öron och att meddela ers exc. dem som synas mig mest möjliga eller sannolika; jag försöker sedan att rätta de misstag som en dylik metod nödvändigt måste ha till följd.

Kronprinsen trodde, att ständerna skulle anmoda konungen att taga honom till hjelp vid regeringsomsorgerna, d. v. s. att utnämna honom till regent redan under h. maj:ts lifstid. Partiledarne hade lofvat honom allt, men efter det en deputation tackat konungen för det han öfverlemnat den inre förvaltningen åt kronprinsen, är denne icke desto mindre ingenting i staten, så mycket mer som konungen förklarar, att hans helsa ingalunda hindrar honom från att sjelf styra. Det är visst, att kronprinsen blifvit narrad och man tror att drottningen satt sig emot framgången af hans planer. Hon har emellertid skrifvit till prinsessan Sofia Albertina, konungens syster, att hon skulle göra allt för att gifva kronprinsen upprättelse, men det är man öfvertygad om, att hon kommer att anlita alla upptänkliga medel för att uppskjuta erkännandet af kronprinsens makt. Jag har förgäfves sökt få klart för mig, huruvida hon ledes af fruktan att mista allt inflytande. Man vet, att hon tillika med de mäktiga familjerna De la Gardie, Ruth m. fl. hade utsett den siste konungens son till kronprins, och ehuru hon är lika lättsinnig som inkonseqvent, sysselsätter hon sig mycket med prins Gustaf. Fastän man ej kan tillskrifva hennes uppförande annat än en känsla af medlidande och rättvisa för de olyckliga föräldrarne, har jag ansett mig böra åt ers excellens till öfvervägande rekommendera sammanställningen af hennes ömhet för prins Gustaf och hennes handlingssätt mot kronprinsen. Drottningen har flerfaldiga gånger förolämpats under sin Örebroresa. Man har fält hotande yttranden i hennes närvaro, påminnande henne om prinsens af Augustenburg död. En bankirfirma, som står i affärsförbindelse med regeringen, tror sig bestämdt veta, att freden undertecknats af Mr Thornton och baron Engeström och att man blott väntar på Englands ratifikation. Denna åtgärd är det nödvändiga förspelet till de nya förbindelser, som detta land önskar upprätta och dess förverkligande skulle endast utvisa, att man är så godt som ense i de andra punkterna. Jag vet sedan flera dagar, att Mr Thornton gjort anbud om att skaffa trupperna kläder och vapen, att anskaffa ammunition och säd och att man beträffande penningar skulle inskränka sig, tror jag, till att åt Sverige öfverlemna de i Karlshamn konfiskerade varorna, då England skulle åtaga sig att godtgöra egarne. Hvad England fordrar af Sverige

för dessa förmåner, har jag ej kunnat få upplysning om. Det ligger emellertid nära till hands att gissa, att det enligt öfverenskommelse med Ryssland önskar förmå Sverige till krig emot oss. Inom kort komma väl officerarne i Sveriges skilda hamnar att mottaga ett cirkulär, som offentligt förkunnar dem, att de, alldenstund konungen fått befallning att taga alla franska kryssare, måste såsom krigsfångar behandla de matroser som befinna sig ombord. Baron Rosenhanes utlofvade svar å mitt bref rörande de kryssare, som tagits af konungens skepp, har ännu icke kommit mig tillhanda. Jag förmodar, att det skall gifva mig några upplysningar rörande ett så ovanligt uppförande.

Jag är öfvertygad om, att den politik kronprinsen följer, ej gillas af hela hans konselj. Jag vet positivt, att baron Engeström ogillar densamma och att det ej skulle töfva, innan han lemnade sin befattning, om han kunde det på ett passande sätt, t. ex. för posten i Paris eller om, såsom hans hustru låtit förstå, affärerna tilläto det.

Baron Wetterstedt eger ännu alltjemt prinsens förtroende. Han ledes af sin hustru, hvilken jag misstänker är långt ifrån oemottaglig för penningar. Det sägs nu, att hr Tavast skall resa till Bucharest.

12,000 norrmän lära vara sammandragna vid Sveriges gränser och deras hållning lär vara egnad att oroa.

General Suchtelen befinner sig ännu alltjemt i Örebro, likaså baron Nicolai.

Hertigen af Bassano till kejsaren.

Dresden 30 maj 1812.

Sire.

I det ögonblick jag skulle resa, lät Mr Signeul underrätta mig om sin ankomst. Han hade varit i Örebro den 12 d:s och lemnade denna stad den 19. Han har just nu lemnat mig och jag skyndar mig att för ers maj:t redogöra för det samtal jag hade med honom. Denna redogörelse skall bli kort, alldenstund hvad han hade att säga mig inskränkte sig till några få ord. Kejsar Alexander har låtit försäkra svenske konungen om sin afsigt att återgifva honom Finland, i händelse han blefve slagen,

med förbehåll att kronprinsen då skulle komma till hans bistånd, med den styrka, öfver hvilken han kunde förfoga. Då denna hypotes (om de ryska vapnens nederlag, hvilken till och med synes sannolik i svenska regeringens ögon) är just densamma, enligt hvilken ers maj:t kan lofva Sverige Finlands återställande, har det i sjelfva verket icke behof af några öfverenskommelser med Frankrike för att nå detta syfte. Finland befinner sig sålunda utom frågan.

Men det gifs ett annat medel, som skulle kunna förmå Sverige att bryta all förbindelse med Frankrikes verkliga eller förmodade fiender och det vore nämligen om ers maj:t samtyckte till att låta Sverige taga Norge i besittning, mot att gifva Danmark Pommern i utbyte och mot att å Sveriges vägnar låta det hoppas på någon annan godtgörelse, som ers maj:t funne lämplig. Skulle denna anordning ej möta bifall, förlorar Danmark icke dess mindre Norge, emedan denna provins står i begrepp att förklara sig oberoende och att gifva Sverige, mot priset af dess beskydd, rättigheten att inom Norge uppbåda ett årligt landtvärn af 20,000 man. Denna konskription skulle vara förmånlig för Norge, alldenstund den blott skulle omfatta män från 18 till 25 år, då deremot under nuvarande förhållanden de värnepligtige utgöras af den manliga befolkningen från 18 till 60 år.

Kronprinsen har ansett sig berättigad till denna plan på grund af några hågkomster från ett samtal hvarmed ers maj:t hedrat honom, då ers maj:t skulle låtit undfalla sig, att Norges besittning vore nödvändig för Sverige för att gifva det en bestämd gräns.

Om ett sådant ordnande af saken kunde möta ers maj:ts samtycke, skulle kronprinsen, efter att ha utverkat en dylik förmån för sitt land, af tacksamhet för ers maj:ts handlingssätt blifva ers maj:ts vikarie i Norden och skulle i allt rätta sig efter er vilja, till och med i fråga om att icke bortgifta sin son utan ers maj:ts tillåtelse. Han skulle utan att göra några svårigheter gå in på ers maj:ts planer (han ser ingen svårighet i att bemäktiga sig Åländska öarne); han skulle låta en så ansenlig här, som ers maj:t fordrade, gå i fält mot Ryssland; han har i närvarande stund 50,000 man och riksdagen har röstat för att upprätta landtvärnet på samma fot som i Frankrike samt att i rullorna upptaga de

uppbådade, hvilka kunna beräknas till 80 à 90,000 man. De subsidier ers maj:t kunde samtycka att bevilja skulle återställas vid freden och garanteras af ständerna. Hela nationen skulle med så mycket större entusiasm låna sig åt kriget mot ers maj:ts fiender, som den först erhållit en så allmänt åstundad förmån och då den dessutom eldas af en tillgifvenhet för Frankrike och en beundran för ers maj:t som delas i lika hög grad af alla samhällsklasser.

Jag rapporterar så noggrant som det är mig möjligt, hvad hr Signeul sade mig, utan att inblanda några reflexioner i min framställning. Det förnämsta af hvad han hade att berätta rörde sig kring en not, som kronprinsen dikterat och hvilken hr Signeul äfven lät mig läsa. Han säger sig icke hafva fullmakt, men förklarar sig vara redo att underteckna allt, som skulle kunna öfverenskommas i denna riktning.

Hr Suchtelen synes orolig öfver Sveriges tänkesätt och Mr Thornton är det ännu mer. Engelsmännen ha till svenska regeringen låtit komma det ryktet, att ers maj:t, genom mig den 17 april (just detta dato uppgifvet) inledt underhandlingar om fred, *att England icke godkänt alla vilkoren, men att det likväl icke förkastat dem.* De hafva sökt göra begripligt för Sverige att om ers maj:t eggade det till krig mot England, så gjorde e. m. det för att sedan lemna Sverige att ensamt strida med vår fiende. Denna antydan har väckt en viss sensation hos den svenska regeringen, hvilken verkan den ej skulle kunnat frambringa hos ett förnuftigt och tänkande kabinett. Kronprinsen betygar, att han ej besväras af några löften och att han är förvissad om, att de öfverenskommelser han kunde komma att ingå med Frankrike, skulle i den anda han affattade dem, möta enhälligt bifall af riksdagen och nationen, hvilka i allt voro ense med honom. Han kommer att förlänga riksdagens sammanvaro för att kunna förmå den att handla allt efter omständigheterna. Hr Signeul stannar här hos hr Bildt, hvilken utan någon officiel karakter har sig anförtrodt att bevaka sin regerings intressen i Sachsen.

Jag begifver mig åstad kl. 1 på morgonen.

De Cabre om kronprinsens resa till Åbo.

1.

Stockholm 1 sept. 1812.

Deras majestäter och hertigen af Södermanland återkommo i går från Rosersberg.

Hos följande tidning meddelar att kronprinsen skulle lemna Åbo senast den 31. Man kan således vänta h. k. h. till Stockholm i dag eller i morgon. Samma tidning innehåller de officiela detaljerna rörande h. k. h:s resa och mottagande i Finland. Prinsen anlände till Åbo den 27, der han mottogs med de ärebetygelser som anstå hans rang. Kejsaren aflade genast visit hos honom och efter ett långt enskildt samtal, presenterade h. maj:t för honom kansleren grefve Romanzow; marskalk Tolstoï, krigsministern Arackchev och generalen baron Armfelt, samme man som h. k. h. förjagat från Sverige.

Kejsar Alexander har genom grefve Suchtelen till prinsen öfverlemnat St. Andreas', St. Alexander Newsky och St. Anne-ordnarne. H. maj:t bar serafimerorden. Kanhända få vi vid prinsens återkomst kännedom om hvad detta ovanliga samtal haft till följd. Det är åtminstone ett bevis på att ryssarne hittills ingenting kunnat utverka.

Kronprinsen lofvade konungen före sin afresa, att ej låta någon hänsyn förmå sig till förbindelser som strede mot Sveriges intressen, inom några dagar får man se, om han hållit ord.

Jag har äran meddela eders excellens, att prinsen skulle fordra besättandet af Finland såsom underpant på Rysslands benägenhet att garantera honom Norge.

Man har vidare försäkrat mig att detta var en punkt, så godt som öfverenskommen med general Suchtelen före resan, som fördröjdes några timmar, emedan ambassadören sagt att Sveaborg ej finge besättas af svenska trupper, hvarpå kronprinsen lofvat att denna fästning skulle uppgifvas. Min sagesman tillägger, att kronprinsen ämnar anfalla Norge både till lands och sjös, så snart detta vilkor blifvit uppfyldt.

Allt detta är blott gissningar, men hvad som är sant är, att man sammandragit transportfartyg i Gefle vid början af Bott-

niska viken. Några hundratal matroser hafva passerat Stockholm på sin väg till denna hamn.

Kronprinsen lär ha begärt en million pund sterling af England, hvaraf hälften skulle utbetalas genast. Lord Castlereagh hade lofvat att anskaffa 180,000 pund, men prinsen har vägrat att emottaga något, innan hela summan ställdes till hans disposition.

2.

Stockholm 4 september 1812.

Kronprinsen anlände till Stockholm i går kl. 3 på morgonen. H. k. h. lemnade verkligen (såsom man hade sagt) Åbo den 31 augusti efter att hafva tillbragt tre dagar tillsammans med kejsar Alexander. Hans kejserliga majestät har gifvit S:t Anne-orden första klassen åt grefve Hampus Mörner, generaladjutant, och samma orden andra klass åt grefve Brahe, konungens kammarherre såväl som åt grefve Essen, adjutant, och åt general de Camps. Ordnarne äro prydda med diamanter. General Adlercreutz och grefve Wetterstedt hafva erhållit dyrbara snusdosor, hvarjemte kejsaren bifogat presenter till grefvinnan Wetterstedt.

Två dagar å rad åt han hos kronprinsen och bemötte honom alltigenom med den största förtrolighet, blandad med bevis på beundran och aktning.

Jag vet ännu ingenting om hvad denna inställsamhet positivt åstadkommit; mina kamrater äro icke lyckligare än jag; men jag hoppas att till nästa post erhålla några upplysningar.

Några personer säga sig veta att ordres utfärdats till de trupper, som ligga nära Stockholm, äfvensom åt artilleriet att hålla sig redo till uppbrott inom några timmar och man börjar åter att tala om en expedition, som skulle utgå från Gefle, Stockholm, Vestervik, Karlskrona, Malmö etc. Jag kan försäkra att ännu intet är redo på någon af dessa punkter. Provianteringen försiggår här långsammare än på något annat ställe och med all säkerhet skulle icke en enda man kunna lemna Sverige förrän de första dagarne i oktober, hur stor ifver man än ådagalade dervid. Emellertid är det redan kallt och man väntar sig här en sträng vinter.

Det må nu vara hur som helst med de öfverenskommelser kronprinsen kan hafva ingått, man kan likväl ej hysa några tviffel om det intryck han mottagit af kejsar Alexanders artigheter, ett intryck som kan blifva förderfligt för hans egna planer. Några yttranden, han fält efter sin återkomst, bevisa, att han mindre än någonsin är sinnad att använda skonsamhet mot Frankrike i sitt förhållande till de utländska makterna. Man försäkrar att hr Moreno snart skall utnämnas till de spanske insurgenternas minister och att han redan öfverlemnat sina kreditivbref till baron Engeström.

Grefve Karl Löwenhjelm återkom med h. k. h., jag vet ej om han kommer att återvända till Ryssland. Sir Francis d'Ivernois, en man ryktbar genom sina pampletter mot Frankrike, gästade för några dagar sedan denna hufvudstad på sin väg till St. Petersburg.

Svenske chargé d'affaires d'Ohsson till hertigen af Bassano.

Paris 7 september 1812.

Herr hertig.

Hr Gustaf Coyet, svenske konungens kammarherre, hvilken önskade att få göra ett besök i Frankrike för sina enskilda angelägenheter, afreste från Sverige vid slutet af förra året och begaf sig till Hamburg utan att misstänka det han kunde möta några hinder att inkomma i Frankrike. Polismästaren i Hamburg kom likväl och fordrade hans pass för att skicka det till Paris och underrättade honom, att han vore nödsakad att invänta autorisation af h. exc. polisministern. Nära två månader förflöto utan att hr Coyet kunde erhålla tillåtelse att passera Hamburg, hvarefter han vid slutet af denna tid beslöt sig för att återvända till Sverige och vänta derpå.

Det är på hans enträgna begäran som jag, herr hertig, har äran att anhålla om denna tillåtelse för hans räkning. Mig veterligt finnas inga särskilda motiv att neka honom den och om inga sådana existera, hoppas jag, att h. excellens, polisministern efter ers excellens' godhetsfulla meddelande af min begäran skall täckas bifalla den och benäget utfärda sina ordres till Hamburg, så att hr Coyet må få fritt inträde i Frankrike.

De Cabre om Sveriges fredliga hållning.

Stockholm den 13 oktober 1812.

Ers excellens.

Vi äro ännu utan bestämda uppgifter rörande Moskvas brand. Man börjar likväl allmänt tro, att det icke är den förenade armén, som är upphofvet till denna förskräckliga tilldragelse. Först sades det att staden satts i brand i följd af ett attentat mot h. maj:ts lif. Hr Suchtelen och hans talrika följe hafva iakttagit en envis tystnad i fråga om detta ämne. De ryska kurirerna och grefve Löwenhjelms aflösa hvarandra alltjemt med samma snabbhet. De medföra regelbundet noggranna uppgifter om den afgjorda öfvervigten hos de ryska arméerna, hvilka man skildrar för oss såsom oräkneliga och dagligen tillväxande.

Man vet ännu ingenting positivt om truppernas nya rörelser. Beträffande Sveriges planer är jag mer än någonsin frestad att tro, att de blifvit helt fredliga, sedan det visat sig, att Ryssland och England icke hålla något, af hvad de lofvat. Kronprinsens sekreterare utlät sig helt nyligen att det låge i Sveriges intresse att isolera sig och att man redan vidtagit anstalter med syfte att uppnå detta resultat.

H. excellens baron Engeström sade mig i går, att han förmodade, det jag kände Sveriges politik tillräckligt väl, för att jag icke skulle sätta tro till alla de planer, man påbördat och ännu påbördar hans regering. Men, tillade han, ni inser väl, att vi vilja bevara vårt oberoende och vår handel. Jag tror i sjelfva verket, att kabinettet icke har något annat i kikaren och att det önskar med säker förtröstan, att h. m. icke måtte uppställa några hinder deremot. Min personliga ställning är alltjemt densamma. Icke endast privatmännen undvika mig af fruktan att ådraga sig Stockholmspolisens uppmärksamhet utan sjelfva utrikesministern anser sig, med fortsättande af sina officiella förbindelser med mig såsom fordom, likväl böra undvika att inbjuda mig till de samqväm som ega rum hos hans fru grefvinna. Jag kan icke afhålla mig från att anmärka detta besynnerliga uppförande, efter hvilket att döma det tycks vara mig och icke h. maj:ts ombud som man vill förolämpa; men jag beklagar mig visst icke deröfver, emedan jag derigenom slipper att vara till-

sammans med de ryssar, engelsmän och portugiser, hvilka finnas i öfverflöd i Stockholm.

Hr Lobo, Portugals gamle minister är återkommen och har på vägen hit passerat genom Hamburg. Han uppträder som hans allra kristligaste maj:ts minister. Jag vet icke om han redan är bekant, men han umgås hos baron Engeström, af hvilken man erhållit kurirpass för en hr Cardoso, hvilken nyligen varit tillfångatagen af ryssarne och som reser till London för att sedan begifva sig till Portugal.

Hr Beseira, Brasiliens ambassadör i Petersburg, befinner sig för tillfället i Stockholm. Jag tror att han skall embarkera för att återvända till Rio Janeiro, i förbifarten besökande England.

Hertigen af Bassano till franske kejsaren.

Wilna 15 oktober 1812.

Ers majestät.

Jag hade äran sända ers maj:t en första rapport rörande Sveriges uppförande efter afslutandet af det fördrag, som återförsonade denna makt med Frankrike. Jag underrättade ers maj:t om, huru som Sverige svikit alla förbindelser det åtagit sig; att det öppnade sina hamnar för den engelska handeln, behöll en engelsk konsul i Göteborg och underhöll en svensk agent i London; att det i stället för att fullfölja det krig det måst förklara britiska regeringen, försåg dess flottor och kryssningsstationer i Östersjön med de förråd de behöfde; att dessa öfverträdelser mot Parisfördraget följdes af handlingar af ännu allvarsammare art; att franska fartyg anfallits af svenska krigsskepp, att edra undersåtars blod utgjutits och att ers maj:ts flagga tjenat såsom trofé i Sveriges hamnar.

Ers maj:t förordnade till följd deraf, att all förbindelse med denna makt, som så uraktlät helighållandet af ett fördrag, skulle tillsvidare suspenderas och befalde mig att ingenting hvarken säga eller skrifva och att till och med afbryta all korrespondans med ers maj:ts chargé d'affaires i Stockholm.

Efter denna tid har Sveriges chargé d'affaires i sin regerings namn tillstält mig en not, daterad den 18 april, hvilken icke kom mig till handa förrän den 6 juni i Thorn. Denna not,

hvilken varit under ers maj:ts ögon, innehöll föga välbetänkta genklagomål med anledning af Pommerns ockupation och åtskilliga andra af ers maj:ts förordningar. Den slutade med en försäkran af konungen och en förklaring, att han icke betraktade sig såsom stående på krigsfot med franska regeringen, men att han väntade förklaringar af densamma; att han tills vidare befalde uppskjutandet med betalningen af de summor, som Sverige var skyldigt de med Frankrike förenade länderna; att han ansåg sig löst från sin anslutning till kontinentalsystemet; att han hädanefter skulle iakttaga fullkomlig neutralitet med afseende på Frankrike och England. Svenska regeringen hade förut befalt alla möjliga åtgärder, som röjde dess fiendtliga afsigter. Krigsskeppen hade fått ordres att anhålla våra kryssare, hvilkas besättningar betraktades såsom krigsfångar. De svenska handelsfartygen seglade under eskort af engelska fartyg. Rustningar så väl till lands som sjös, öfverstigande Sveriges krafter och finanser, befaldes och bedrefvos med ovanlig lifligbet. Underhandlingar öppnades samtidigt med England och Ryssland, och Sverige har genom ett dubbelt fördrag, undertecknadt i Örebro den 18 juli, gjort gemensam sak med våra fiender. En mellan de tre makterna öfverenskommen expedition för att hota Danmark eller Östersjöns kuster har förberedts i Sveriges hamnar och är underpanten på det nya förbundet. För att icke lemna några tvifvel rörande sin afsigt att bryta sina fördrag med Sverige, har svenska regeringen genom ett påbud af den 29 juli förklarat, att från den 15 augusti dess hamnar skulle öppnas för alla nationers handel och att de bestämmelser, som hade följt på dess krigsförklaring mot England uttryckligen återkallades.

Den 17 sistlidne augusti förklarades muntligt för ers maj:ts chargé d'affaires, att konungen, alldenstund han erfarit att de i Pommern qvarblifne officerarne behandlades som krigsfångar, icke längre kunde hysa några tvifvel rörande Frankrikes afsigter och att han följaktligen önskade veta i hvilken egenskap hr de Cabre vistades i Stockholm, om det vore som agent för en vänskaplig eller fiendtlig makt och att han, i händelse han ej kunde gifva ett afgörande svar, måste ofördröjligen begära instruktioner af ers maj:ts regering.

Hr de Cabre svarade, att eftersom han ej erhållit ers maj:ts

befallning att lemna Stockholm, måste man antaga, att h. maj:t betraktade sig på fredlig fot med Sverige, och att han för öfrigt skulle gifva mig del af det meddelande som gjorts honom.

Sveriges chargé d'affaires har vidare nyss officielt meddelat mig det fredsfördrag, som afslutits mellan Sverige och England.

Jag har ansett mig böra lägga under ers maj:ts ögon dessa sista omständigheter. Jag har enligt ers maj:ts ordre upphört att skrifva till M. de Cabre. Han har sedan 10 månader ingenting afhört från mitt departement. Jag har inskränkt mig till att officielt eller på enskild väg meddela honom nyheterna från kriget. Han har visat så mycken klokhet i detta öfvergifna tillstånd, att jag icke hyser någon oro för det uppförande han kan välja i det för honom kinkiga ögonblick, som skulle uppstå i händelse förhållandena i Sverige bragtes till det yttersta.

Jag bifogar till denna rapport mitt sista bref från Mr de Cabre. Han utvecklar deri sakernas senaste tillstånd samt sin personliga ställning.

Wilna den 15 oktober 1812.

Stockholm den 11 december 1812.

Ers excellens.

M:me Staël meddelade för några dagar sedan att hr Bardaxi, om hvilken jag underrättat, att han passerade Stockholm på sin väg till Ryssland såsom Juntans minister, hade ordnat angelägenheten rörande hr Morenos erkännande såsom Spaniens minister och att denne följaktligen väntar nya kreditivbref.

M:me Staël kan här fröjda sig åt den högsta gunst. Hon får när som helst tillträde till kronprinsen, hvilken berättar henne allt och stundom till och med inhemtar hennes råd. Då man för henne anmärkte, att det var förvånande, att kronprinsen ej lät mig förstå, det min närvaro i Sverige ej längre behöfdes, innan han företog sig att erkänna den spanska insurrektionsregeringen, svarade hon, att h. k. h. ännu ej vågade bryta fullständigt med franska hofvet; att han dessutom hyste farhågor för kronprinsessan, hvilken han först af allt önskade återkommen. Jag har gjort mitt bästa för att ej denna skamliga oro måtte delas af allmänheten. Man talar städse om Sveriges medverkan då

våren kommer och jag önskar att ers exc. före denna tid måtte bryta den tystnad, ni envist iakttagit mot mig. Någon oförutsedd omständighet kan tvinga mig att taga ett steg, för hvilket ansvaret ingalunda bör återfalla på mig, emedan ers exc. icke låtit mig känna sina afsigter. Ehuru konungens minister envisas att vägra mig titeln af chargé d'affaires, ser ers exc. af inneslutna bref, att han icke vägrar mig dess privilegier.

Hemlig not från Hamburg.

Hamburg 2 nov. 1812.

Man kan icke dölja för sig, att kronprinsen allt ifrån de första dagarne af sin vistelse i Sverige tid efter annan visade rörelser af dåligt lynne mot Frankrike, hvilka man kunde skrifva på räkningen af dess vankelmod och några punkter i underhandlingarna. Några berättigade anmärkningar af hans vänner skingrade dock snart dessa lätta moln och h. k. h. betygade ofta sin uttryckliga önskan om en allians med kejsaren och hans tankar sysselsatte sig framförallt med hoppet, att en dag kunna återförena Finland med Sverige. Under 8 månader syntes han mycket lifvad för denna plan, tills han helt plötsligt ej längre brydde sig om Finland. "Det har varit, sade prinsen, en orsak till krig och olyckor för Sverige... Nej, jag vill icke ha något med det att skaffa." Det fins inga tvifvel, att denna plan icke med mycken fintlighet ingifvits honom af en utländing, ty ingen svensk hade vågat att tala derom, om än hans mening varit densamma. Sedan den tiden har han haft spioner utskickade och underhållit en afbryten korrespondans med de missnöjde i Norge. Så stodo sakerna, då kejsaren lät besätta Pommern och de franska kryssarne bemäktigade sig några svenska fartyg. Denna första åtgärd *utan föregående meddelande* förbittrade i högsta grad kronprinsen, som deri såg ett slags förödmjukelse, som lifligt sårade honom. Från detta ögonblick blefvo hans meddelanden med Ryssland mycket lifliga och hr Löwenhjelms samt general Tavasts afsändande äro bevis på den förändring, som försiggått i svenska regeringens politik. Man uppgör nya planer. Först och främst planen till en fullkomlig neutralitet och följaktligen fred med England, hvarpå hemliga agenter sedan länge arbetat; allt

detta försiggick i hemlighet, man tvekade, man kunde icke bestämma sig för en afgörande brytning, som skulle vålla osämja med Frankrike och England å sin sida vågade icke hoppas, att kronprinsen var uppriktig. Dessa herrars vankelmod drog ut på underhandlingarna; slutligen undertecknades freden i Örebro... Men det visade sig, att man aldrig varit öfverens om utvägarne till en koalition. Kronprinsen sysselsatte sig med sin plan rörande Norge och hade beslutat sig för att eröfra det genom *anfall på Själland.* Denna plan var känd endast af några få personer till och med i regeringen och var *frukten af en hemlig korrespondans* från en hr Gré, hvilken i Köpenhamn icke endast uppsnappade alla nödiga upplysningar i och för en operation af denna vigt utan äfven *med framgång* använde de medel ers exc. redan känner till. Korrespondansen är tillräcklig för att visa till hvilken grad kronprinsen var förbittrad. Sedan flera månader kunde jag ej förstå, hvad som dref kronprinsen till att så lifligt uttala sig mot M. de Cabre och baron Alquier. H. k. h:s halfqvädna visor, allt antydde att något utomordentligt försiggick. Men det var mig så mycket svårare att genomtränga denna hemlighet som jag sedan flera månader af skäl, detaljerade i min inlaga till M. d'Aubignole, omsorgsfullt undvek allt som kunde gifva mig kännedom om förhållandena. Jag inskränkte mig till mina pligtskyldiga besök och det så sällan som möjligt. Slutligen förde några vinkar M. de Cabre på spåren, ers exc. känner allt som passerat sedan denna vigtiga upptäckt. Jag kan tillägga att de samtal jag hade i Köpenhamn, de uppgifter man lemnade om hr Gré, hans frågor och upplysningar, korteligen allt, sammanställdt med hvad jag hade hört i Örebro och Stockholm, lagt i öppen dag för mig, att h. k. h., förledd af allt hvad hr Gré meddelade, hvilken tvifvelsutan icke ignorerat *vissa rykten* rörande Preussen och Österrike, uttänkt och uppgjort denna famösa expedition, utan att hans politik och underhandlingar på förhand togos med i beräkningen. Tvifvelsutan har man meddelat England och Ryssland denna plan. Ryssland, som är så starkt intresseradt af att ställa sig in hos prinsen, har med ifver gått in derpå och utlofvat 36,000 man, af hvilka 9,000 befunno sig på Åländska öarne, 10,000 i Helsingfors och Sveaborg samt 17,000 skulle afsändas från Petersburg, men hvilka truppstyrkor det al-

drig haft för verklig afsigt att lemna. England har visat mera uppriktighet. Det har vägrat att aktivt deltaga i expeditionen, men har lofvat en *passiv mellankomst* af sin styrka till sjös vare sig för att hindra kommunikationen genom Bälterna eller för att skydda Sveriges kuster. Man försäkrar att det bestämdt vägrat att handla *annorlunda;* en omständighet, som bort öppna kronprinsens ögon för Englands politik vis à vis norska frågan. Af brist på medel uppstodo meningsstrider i underhandlingarna; statsrådets farhågor, några generalers eller andra personers anmärkningar, svårigheten att förskaffa lifsmedel, Berlinkabinettets förklaring, några reflexioner, gjorda i Åbo och vid återkomsten, ryssarnes löftesbrott med afseende på de utlofvade trupperna, de kejserliga arméernas framgång hafva krossat denna illusion. Prinsen förskräcktes. Jag begagnade mig af ögonblicket för att lyfta en flik af slöjan. Jag skrämde prinsens förtrogne sekreterare de Camps... man lyssnade till mig... Men man skyndade sig att hemskicka mig, likväl icke utan att än en gång upprepa för mig... *Frankrike öfvergifver oss, det vore ännu tid*... Och det tror jag af många skäl, ty vid min afresa den 10 okt. hade man nyss afsändt en herr Montrichard, f. d. emigrant, nu ordonnansofficer hos h. k. h., med depescher till ryske kejsaren; det gälde, sade man, att göra Ryssland ett förslag om att låta 20 à 25,000 svenskar inqvarteras i Finland för att tillsammans med *10,000 ryssar* bevaka Finland och i händelse af behof skydda St. Petersburg. Jag tror icke att ryssarne antaga det, men om så vore, tänker jag att det icke skulle vara svårt att få kronprinsen att öfvergifva sin plan och att återföra honom på den väg hela svenska nationen skulle önska att se honom beträda. Ett omslag vore lyckligt för honom sjelf, oaktadt hans egna ord vid en anmärkning, som jag hade äran att göra honom: Nej, jag vill icke bedraga kejsar Alexander.

Så stodo sakerna vid min afresa från Stockholm och detta är hvad jag ansett mig böra meddela ers exc.

9.

Franske ministern hr de Cabres utvisning från Stockholm. — August Wilhelm v. Schlegels hågkomster af svenska tronföljaren, skildrade i bref till grefve Sickingen i Wien. — Stockholmsrapporter till Metternich från österrikiske ministern grefve Neipperg. — Ett memorial, tillegnadt Bernadotte af preussiske ministern Tarrach.

De Cabre om sin utvisning från Stockholm.

Köpenhamn den 5 januari 1813.

Ers excellens.

Jag anlände till Köpenhamn den 3 d:s och jag skyndar mig att begagna mig af förste kurir för att gifva ers exc. en sista skildring af hvad som föregick och åtföljde mitt afskedande från Stockholm. Mina depescher af den 18 och 25 sistlidne december redogjorde för de skriftliga och muntliga meddelanden, som i konungens namn gjordes mig af hans utrikesminister och för sättet hvarpå jag ansåg mig böra besvara dem. Det återstår mig blott att göra ers exc. underkunnig om de motiv, som kunnat förmå prinsen till en så fullkomlig glömska af det passande och att så väsentligen brista i den aktning, han var mig skyldig såsom kejsarens representant och hvarpå jag vågar säga att mitt uppförande vid svenska hofvet gaf mig personliga anspråk. Jag är mer än någonsin öfvertygad om att h. k. h. inser huru enorma fel han begått och hvilkas antal dagligen tillväxer. Han vet, att han befinner sig i en sådan ställning, att han omöjligen kan neka England och Ryssland något och alldenstund dessa makter fordrade mitt afskedande, önskade han undvika uppseende genom att öfvertyga svenskarne, att jag lemnade Stockholm blott till följd af order från mitt hof. Han försummade ingenting för att locka mig i snaran och för att sålunda låta en oförfaren man uppbära tyngden af ansvarigheten för en brytning mellan de båda hofven.

I början af sistlidne september lät han helt oskickligt säga mig att jag borde resa (hvarom jag då också underrättade ers exc.), emedan, sade man mig, han icke önskade helt och hållet bryta med Frankrike och min närvaro i Stockholm kom många

att knota öfverljudt. Jag ville emellertid icke först förstå detta temligen tydliga språk och då jag ej längre kunde förställa mig svarade jag, att man, under förmodan att det icke vore mig tilllåtet att aflägsna mig från hufvudstaden af eftergifvenhet för kronprinsen (något hvarpå jag starkt tviflade) sannolikt icke hoppades, att jag skulle göra det för att behaga de engelske och ryske ministrarna. Då baron Engeström den 18 december å konungens vägnar anmodade mig att lemna Sverige, sade jag honom att en sak af denna art icke kunde afhandlas annat än skriftligen och att för resten om jag måste afresa, 8 dagars beredelse var tillräckligt för mig för att lemna hufvudstaden. Det var först den 20 jag erhöll en officiel not, hvilken jag besvarade med en annan af samma dato. Man visste redan i Stockholm, att jag skulle resa och alla trodde att jag var rappellerad. Det var dit prinsen ville komma och då min not fordrade ett svar, som icke lemnade några tvifvel rörande svenska hofvets afsigter, satte han allt i rörelse ända till den 23 för att förmå mig att återtaga densamma. Han gick ända derhän att insinuera, att om jag ej gjorde det skulle man offentliggöra en förbindelse, som man trodde mig underhålla med en dam af societeten. Jag mottog dessa upplysningar med det förakt de förtjenade, förklarande att ingen hänsyn skulle förmå mig att genom min tystnad samtycka till de beskyllningar man vågade göra kejsaren och att jag för öfrigt redan meddelat österrikiska, preussiska och danska legationerna min not tillika med den som gifvit upphof till densamma.

Prinsen beslöt sig då att underrätta konungen om hvad som tilldrog sig och förgrymmad öfver att icke hafva kunnat föra mig bakom ljuset lät han skrifva till mig det skandalösa brefvet af den 23, hvarefter jag icke tvekade att begära mitt pass. Jag mottog det af samme polisbetjent, som skulle eskortera mig ända till gränsen och hvilken, med förklaring att detta beslut vore ändradt, sade mig, att han vore ålagd att vaka öfver, det jag måtte befinna mig på väg följande dag den 25 kl. 7 f. m. Jag upprepade för denne tjensteman, att han kunde verkställa sina befallningar, men att jag icke kunde meddela mig med någon annan än baron Engeström. Jag skref verkligen till denne minister för att erkänna mottagandet af *hans* pass och för att underrätta honom om, att jag ämnade resa den 27.

Utrikesministern svarade mig icke, men försäkrade preussiske ministern (hvilken *på eget bevåg* protesterat emot de planer man lade i dagen mot mig och hvilken yrkade på att man måtte gifva mig nödig tid till mina förberedelser) att konungen *af hänsyn för hans mening* samtyckt att låta mig stanna till den 27 och i sjelfva verket återkom samme polisbetjent den 26 för att säga mig, att mina hästar voro påtingade till tidigt följande dag.

Efter baron Engeströms oförskämda bref af den 23 hade jag med all säkerhet rest min väg samma dag, om det icke legat mig om hjertat att medtaga alla legationens papper. Så snart dessa voro på det klara, satte jag mig upp i en vagn, qvarlemnande allt mitt bohag, hvarom jag förmodligen aldrig mer får höra talas. Men jag hade de starkaste skäl att frukta, att man öfvade list för att åtminstone för ögonblicket bemäktiga sig arkivet, och man hade icke påskyndat mig så mycket, om det icke varit med afsigt att tvinga mig qvarlemna det i Stockholm. En man, som jag skarpt misstänkte vara utskickad af öfverståthållaren, kom och erbjöd mig sina tjenster, i händelse jag hade några papper att föra i säkerhet.

Man visste i Stockholm icke annat än att jag afreste på kejsarens befallning. Man var bestört och kronprinsen skall aldrig förlåta mig, att jag vägrade åtaga mig hela denna affär, ty man klandrar honom öppet.

Stort missnöje råder inom alla klasser. Bristen på lifsförnödenheter är dertill en väsentlig orsak och ökar ännu mer motviljan för de extra utgifter, som rustningarne under sistlidne höst fordrade. Man väntar sig att få se dem börja på nytt med våren och talar om Pommern såsom expeditionens mål. Hvar och en uppdrar en enkel jemförelse mellan sakernas nuvarande tillstånd och det som medförde revolutionen under Gustaf Adolf. Man anmärker, att nationens klagomål mot honom härledde sig af hans hätskhet mot Frankrike, hans afsigt att upprätta en militärkonskription, att försvara bränvinsbränningen och pressens frihet samt att med våld låna 2,000,000 af banken; allt saker som genomförts sedan några månader. Prinsen har också den 13 sistlidne december låtit kungöra i alla kyrkor att *dödsstraff stadgades för alla som skulle försöka att korrespondera med Gu-*

staf Adolf eller hans familj och fängelse med indragning af förmögenhet för alla, som skulle samtala med någon af dem.

Jag väntar blott på min vagn, som jag måste lemna i Helsingborg, för att fortsätta min resa och i Paris gifva ers exc. de upplysningar, ni kan begära af mig och hvilka jag kunnat utelemna i min korrespondans. Jag hoppas att Bälterna icke skola hindra mig att uppfylla denna pligt. Jag har dessutom ett personligt skäl att önska att få tillbringa återstoden af vintern i ett mildare klimat, emedan min helsa lidit betydligt af min vistelse i Norden. Baron Alquier skall i morgon föreställla mig för h. m. danske konungen.

---

*A. W. von Schlegel till grefve Sickingen i Wien**.

Stockholm den 14 januari 1813.

Min herr grefve.

Er förlängda vistelse i Prag beröfvade mig nöjet att före min afresa från Wien få tacka er för all den godhet, hvarmed ni ständigt öfverhopat mig. Eftersom h. kejserliga maj:t likaledes var frånvarande, måste jag afstå från hoppet att lägga för hans fötter gärden af min djupa tacksamhet för de nådebevis, han täcktes slösa på min bror så väl som på mig. Vid tiden för min resa, som skulle föra mig bort genom halfva Europa, och förutseende, att jag kanske för längre tid måste lefva skild från mitt kära fosterland, kände jag min önskan fördubblas att för alltid få bosätta mig i Wien och att få sluta mitt lif under den österrikiska monarkiens milda lagar.

Sedan jag lemnade bakom mig h. kejs. maj:ts stater hafva händelser tilldragit sig, hvilka väcka förvåning och skola få ett märkbart inflytande på framtiden. Jag har besökt flera ställen, som varit vitnen till dessa idrotter. Jag har sett denna ofantliga stad, ännu prydd med sina tempel med guldskimrande kupoler, hvilka snart skulle blifva lågornas rof. Jag har sett dessa unga, nödtorftigt beväpnade friskaror, hvilka från alla delar af Ryssland skyndade till för att tillintetgöra Napoleons krigsvana trupper. Som jag hade ressällskap med M:me de Staël, hvilken öf-

* Som bekant är, åtföljde den tyske skriftställaren A. W. von Schlegel M:me de Staël på hennes resa till Stockholm.

verallt, der man utan fruktan kan hembära förtjensten sin välförtjenta hyllning, mottages på det mest utmärkande sätt, har jag funnit tillfälle att göra bekantskap med ett stort antal personer af politiskt inflytande, bland andra med Sveriges kronprins, som mottog mig särdeles nådigt och täcktes hedra mig med sitt förtroende. Jag har varit åhörare af två samtal, som denne för tronen skapade furste haft med hr Binder, vårt hofs chargé d'affaires, och det är just dessa omständigheter, som i dag föranleda mig att skrifva detta bref till er. Jag betviflar ej, att baron Binder nämt derom i sina rapporter till kabinettet, men alldenstund hans depescher måste öfvervinna kansliernas senfärdighet, innan de kunna hinna till h. maj:ts kännedom och ers exc. åtnjuter fördelen af att alltid få nalkas kejsaren, har jag tänkt att det skulle vara er angenämt att omedelbarligen kunna meddela honom kronprinsens samtal. Det var vid tiden för Napoleons intåg i Moskva, som h. k. h., i kretsen af ett talrikt sällskap och vändande sig till Binder, utlät sig som följer: "Hur är det möjligt att ert hof kan understödja franska regeringens chef i ett krig, hvars följder icke kunna blifva annat än ödesdigra för österrikiska monarkien? Om Ryssland ser sig nödsakadt att godkänna en ogynsam fred, kommer icke Österrike då att blifva instängdt af konfederationsstaterna och konungariket Polen samt följaktligen omgifvet af suveräner, hvilka, blott egande skuggan af oberoende, vid första vink af Napoleon skola vara redo att flytta kriget till hjertat af Österrike? Hittills har denna makt endast lemnat den i dess fördrag med Frankrike betingade kontingenten, ännu anföres det af sina egna generaler; hittilldags har dess område ej kränkts af de franska trupperna. Men skall icke Napoleon, som ej kan lida att hans bundsförvandter icke äro beroende af honom, begagna sig af hvarje tillväxt i sin makt för att äfven höja sina anspråk? Beröfvar sig icke Österrike, på samma gång det medverkar till Rysslands förminskning, medan det isolerar sig och kastar sig in på Frankrikes federativa system, hvarje medel till motvärn mot detta alltjemt växande inflytande? Är Ryssland väl en gång försvagadt och dess inflytande förbi, skall Napoleon rikta sina första anslag mot Turkiet. Han skall pockande fordra Österrikes obegränsade medverkan i detta krig och passage för sina trupper genom Ungern. Denna nya koali-

tion skall hafva till följd att de österrikiska staterna i söder och öster komma att omgifvas af franska provinser och i alla händelser skall Frankrikes politik, sedan det väl betryggat sina besittningar, gå ut på den österrikiska monarkiens styckande och utspelandet af alla sina trumf för att nedslå dess styrka och mod, medan Österrike emellertid skall hafva beröfvats hvarje utväg till förnyande af ett förbund vare sig med England, Ryssland eller någon annan af Europas makter."

Påtagligheten i detta resonnemang var så slående och den kraft, hvarmed det beledsagades, så öfverväldigande att hr Binders tydliga förvirring var helt naturlig. Vid detta tillfälle hade en mer vältalig man än han kunnat bringas till tystnad. Hvad som bidrager till att i mina ögon höja värdet af de tankar svenske kronprinsen uttryckte, är ögonblicket för deras uttalande. Ryssland var då satt på det starkaste prof och man kunde ännu icke afgöra till hvilken punkt det skulle trotsa faran som hotade det. Napoleons anhängare jublade och i sjelfva verket hade han aldrig synts så nära att tillvälla sig den universella makten, som är målet för hans sträfvanden. Ni kan häraf se huru oberoende kronprinsens politik är af lyckans vexlingar. Han handlar blott enligt oföränderliga principer. Det är gemensamt för alla starka och upphöjda själar att fullfölja ett klokt och med hedern och pligten öfverensstämmande beslut och att känna sin ihärdighet fördubblas genom storleken af mötande svårigheter.

Prinsen röjde för öfrigt vid detta tillfälle sin skicklighet i taktiken. Han sade redan då, att Bonaparte begått ett misstag genom att rycka fram ända till Moskva och att fälttåget skulle sluta med hans nederlag och ett olyckligt återtåg.

För några dagar sedan dinerade jag jemte baron Binder hos kronprinsen. Napoleons flykt var redan känd, likaledes visste man att han lyckats rädda sin person, något som man af goda skäl någon tid förut ansett nära nog omöjligt. Efter middagen förde kronprinsen Binder afsides och samtalade länge med honom. Jag fick denna gång visserligen ej sjelf lyssna till h. k. h., men jag kan likväl helt noggrant meddela er hufvudpunkterna i hans samtal.

Det rörde sig om att på det mest enträgna sätt förmå hofvet i Wien att biträda koalitionen mellan de nordiska makterna.

Prinsen yttrade sålunda, att han vore *bemyndigad* att tillförsäkra Österrike vilkoren för Campo Formio-freden, i händelse det skulle samtycka till detta förbund. "Ifrågavarande förbund, anmärkte han, liknar i intet de föregående. I England, Spanien, Portugal och nu äfven i Ryssland är det ej längre i egentlig mening ett krig för häfdandet af konungarnes sak, det har öfverallt blifvit ett nationelt krig. Ryssland har nyss lärt känna, hvilka krafter det verkligen eger, och dess politik skall hädanefter ej hejdas af fruktan för de faror, det skulle kunna löpa af en fiendtlig invasion. Men det är otillräckligt för Ryssland, liksom för alla sedan 12 år underkufvade folk, att hafva hämnats ett orättvist angrepp, dess upphofsman måste för alltid bringas ur stånd att förnya detsamma. För den skull är det af nöden att omstörta Frankrikes federativa system och att gifva Tyskland en varaktig och sant germanisk organisation. Man erbjuder de furstar, som önska återvinna sitt oberoende, alla utvägar dertill. Men om de envisas att vidmakthålla ett förbund, som består i uppoffring af folkens förmögenhet och lif och hvars mål är förstorandet af en främmande makt, kan man vänta sig, att de förenade makterna icke skola försumma att draga fördel af folkens hat till det ok Frankrike pålägger dem, för att väcka till lif en allmän rörelse och man kan icke förutse huru långt denna revolution komme att sträcka sig eller huru många regeringar den komme att hota. Man är fast besluten att icke nedlägga vapnen, innan man förvärfvat Europa oberoende och på ett beståndande sätt betryggat nationernas rättsprinciper."

Sveriges ställning bör vara Österrike en borgen för kronprinsens tänkesätt. Ställd i spetsen för en makt af andra ordningen, måste han önska att Europas politiska jemvigt, som Frankrikes öfvervigt rubbat, måtte på ett varaktigt sätt återupprättas, och det är blott genom att sätta Österrike i besittning af dess forna provinser, som man kan lyckas deri. Kronprinsen försäkrar mig, att han under sista kriget, under tiden mellan slagen vid Aspern och Wagram, med markis Gallas f. d. sekreterare såsom mellanhand rådt österrikiska ministèren att låna sig till en förlikning och att han i denna anda talat med biskopen af St. Polten; att han vidare gifvit detta råd blott derför, att han med kännedom om Frankrikes storartade kraftansträngningar,

hvilkas följd blef slaget vid Wagram, hade önskat att Österrike kunde erhålla de minst ogynsamma vilkoren.

Efter denna skildring af svenske kronprinsens tänkesätt kan jag icke afhålla mig från att tillägga några ord om det intryck denne furstes storartade egenskaper utöfva på alla, som hafva lyckan att personligen känna honom. Genom den ädla enkelheten, den lugna värdigheten och det hänförande behaget, som hvilar öfver hans väsende, framskimrar den eld som fyller hans själ med ärelystnad. Hans medfödda klokhet har skärpts genom ett händelserikt lifs erfarenhet utan att detta beröfvat honom något af hans viljekraft. En dylik man är skapad att beherska den allmänna opinionen och man märker redan att han här gifvit den en annan riktning. Sverige hoppas af denne tronarftagares lyckliga val långa år af lycka, ordning och inre lugn samt yttre inflytande. Det största förtroende herskar mellan ryske kejsaren, prinsen af Wales och Sveriges kronprins och deras personliga tillgifvenhet härleder sig från deras förbund till folkens säkerhet och lycka. Den sistnämde skaffade sig genom sin hofsamhet under kriget och sin milda förvaltning många anhängare i norra Tyskland. Enligt trovärdiga rapporter är folket öfverallt redo att göra de största ansträngningar för att afskudda sig ett främmande ok. Man väntar med otålighet en befriare, en ny Gustaf Adolf, lika mycket namnkunnig genom sin kärlek till rättvisan som genom sitt mod och sin skicklighet som fältherre. Men den nuvarande striden är lika mycket ett borgerligt som ett religionskrig. Hvarje god medborgare af det gamla germaniska riket skall icke försumma att göra gemensam sak i detta fall. Den del Sverige tager i Tysklands politiska angelägenheter kan icke hafva något oroande för Österrike; dess medverkan är icke riktadt mot detsamma, men väl mot franska väldet eller rättare sagdt mot det missbruk dess öfverhufvud gör af sin tillkämpade öfvervigt. Ännu synes Danmark troget Frankrikes politik, men i det ögonblick det ser sig allvarligt hotadt af trenne makter, utan att det kan hoppas på sin bundsförvandts kraftiga bistånd, skall det tvifvelsutan byta om tänkesätt. Svenske kronprinsens namn uttaladt i de franska härarne och i Frankrikes inre till och med kan ännu åstadkomma någon verkan. General Bernadotte har gjort sitt land lika betydande tjenster som Moreau; hans ära

har dervid förblifvit lika obefläckad. Men genom sin djupa menniskokännedom och sin fasta karakter är den förste den senare ofantligt öfverlägsen. Då folken se rättvisan, hofsamheten och lyckan tåga under samma fanor skola de snart upphöra att uppoffra sig för att mätta en endes ärelystnad. Frankrike skall erkänna att det dukar under för bördan af sina eröfringar, det skall inse nödvändigheten af att inskränka monarkiens konstitution, och om Napoleon ger vika för den allmänna önskan, om han fogar sig deruti för att af en lyckträff vinna sin sak, då först kan han hoppas att lemna sin efterträdare en säker tron, ty den stigande upplysningen tillåter ej att den absoluta och oinskränkta makten länge eger bestånd.

Er lätthet att närma er kejsaren försäkrar mig, att ni sjelf skall kunna lägga detta meddelande under h. maj:ts ögon och er tillgifvenhet för er suverän är mig en borgen för att ni skall vilja åtaga er denna kommission. Hvilken lycka för Tysklands folk att kunna resa sig på nytt, beskyddade af de österrikiska örnarne och att våga genom fritt val erkänna Österrikes kejsare såsom sitt öfverhufvud. Jag är ej okunnig om, att under revolutionskriget denna makts ansträngningar och uppoffringar till Tysklands förmån ofta endast skördat otacksamhet, att det svagt understöddes och att det till och med rönte motstånd i utförandet af sina kloka planer. Men nu hafva vi lärt af erfarenheten. Vi uppskatta skilnaden mellan att lefva under milda och faderliga lagar eller att sucka under en främmande beherskares jernspira. Tysklands vältänkande män, protestanter, katoliker, alla äro ense om att erkänna så många af huset Österrike utgångna stora suveräners förtjenster och rättigheter. Alla erkänna att den germanska konfederationen behöfver en starkare konstitution än den föregående, hvars brister lemnade dess stater utan försvar mot Frankrikes inflytande, de inse att förbundets chef måste beklädas med större makt.

Men det har icke varit deras tanke, som önska uppnåendet af denna sakernas ordning, att ånyo inleda Österrike i krig. Dess samverkan skulle medföra ett kraftigt och afgörande resultat och återgifva Preussen sig sjelft; men Frankrike, försvagadt genom den nya utskrifningen af en armé af mer än 300,000 man, utblottadt i sina finanser genom ett krig så föga likt de föregående,

då det riktade sig genom plundringar, och samtidigt anfallet af Ryssland, England, Sverige, Spanien och Portugal, är ur stånd att motstå hela Europas ansträngningar, hvilket skyndar till eröfringen af sitt lugn och sitt oberoende. Österrike behöfver emellertid vid första anfallet endast så att säga utsträcka handen och återtaga sin kuststräcka, sina italienska provinser och sina besittningar i Slavonien. Jag har ofta varit i tillfälle att under mina resor iakttaga, hur i de land, som fordom hört under huset Österrike, minnet fortlefver om dess regerings mildhet och att återvändandet under dess spira är föremålet för innevånarnes önskningar. Ers exc. torde förlåta mig mitt långa bref för dess vigtiga innehålls skull. Jag smickrar mig likaledes med att ers exc. skall göra rättvisa åt den tanke som fört min penna. Jag är hannoveran, konungens af Storbritannien undersåte, min far öfverhopades med nådebevis af denne monark. Jag vet, att prinsen af Wales betygat, det han aldrig skulle uppgifva sin ätts rättigheter i Tyskland. Jag kan således ännu hängifva mig åt hoppet, att jag icke är utan fäderneslands och om det icke är en fri man beskärdt att utandas sin sista suck på den mark, som sett honom födas, är jag besluten att draga mig tillbaka till England. Men en allmän känsla, som jag delar med så många patrioter och hvilken stärkes af minnet af vid ert hof åtnjutna välgerningar, förmår mig att dock egna mina välönskningar åt huset Österrikes ära och intressen.

Grefve Neipperg till Metternich.

1.

Stockholm den 16 februari 1813.

Min herr grefve.

Jag hade äran att den 14 d:s beviljas audiens hos deras majestäter konungen och drottningen af Sverige, likasom hos hh. kk. kronprinsen och kronprinsessan samt prinsessan, abbedissan af Quedlinburg. Jag kan ej nog uttrycka den synnerliga välvilja, hvarmed jag mottogs af deras höga majestäter och kronprinsen, hvilka alla värdigades med lifligaste intresse försäkra mig, att de med tillfredsställelse sågo i min återkomst en ny och

säker borgen för de vänskaps- och vördnadsförbindelser, hvilka sedan så långt tillbaka existerat mellan Sverige och Österrike.

Kronprinsen, som ej dröjde ett ögonblick med att gifva mig prof på det höga och intima förtroende, hvarmed han hedrade mig före min afresa från Sverige, ålade mig särskildt att bedja ers exc. betyga h. m. kejsaren, vår höge herre, hur innerligt han senterat de uttryck af välvilja, som innehöllos i det bref, jag hade i uppdrag att lemna denne furste. Jag hade äran att dinera hos honom redan samma dag jag hade min audiens och att i hans kabinett underhålla en mer än två timmars lång konferens med h. h. Prinsen upprepade för mig med hetta alla Sveriges klagopunkter mot Frankrike, hvilka finnas tillräckligt detaljerade i en rapport, förevisad h. m. konungen af hans stats- och utrikesminister grefve Engeström och hvilken rapport redan af baron Binder afsändts till Wien. Han tillade att han gjort allt för att sätta Sverige i stånd att lita på sin egen styrka och att det med sina resurser, inom 6 veckor förenade med dess vänners trupper och understödda af deras flottor, skulle tvinga Danmark icke endast att godkänna de bestämmelser, som stipulerats genom ett fördrag mellan Ryssland, England och Sverige rörande Norges afträdande till denna sistnämda makt, utan äfven att taga en verksam del i striden mot Frankrike. Han förklarade med hetta att de tre allierade makterna förbundit sig genom de högtidligaste fördrag att icke nedlägga vapnen, innan jemvigten i Europa, hvilken skapat många generationers lycka, vore återstäld, och framförallt icke förrän Österrike återtagit sitt ursprungliga inflytande i Tyskland och Italien. Meddela er regering detta ordagrant, sade han; hvad jag nu framhåller för er är samma språk, som I skolen få höra från London och Petersburg.

Efter att med lugn hafva lyssnat till hvad h. k. h. gjorde mig äran att meddela mig, svarade jag honom, att österrikiska regeringen vore djupt öfvertygad om, att den såsom en mäktig och central makt vore kallad att ställa sig i främsta ledet, att genom det frimodiga och lojala uppförande det alltjemt vårdat sig om inför hela Europas ögon, erbjuda allmän fred och att till de krigförande makterna rikta ett språk, som hvarken komprometterar regeringarnes egenkärlek eller deras folks nationalkänsla. Att, ehuru jag ej vore i detalj underrättad om kabinettets i Wien

politiska hållning, enär jag aldrig varit i denna hufvudstad, jag likväl icke vore okunnig om, att h. kejserliga maj:ts, min herres önskningar uttryckligen syftade på möjligheten af att en tingens ordning, mera öfverensstämmande med en sund politik och Europas intressen i allmänhet samt med de emellan de gigantiska kejsardömena medlande makternas i synnerhet, skulle kunna uppnås genom uppgörelser i godo. Att jag till och med hade anledning förmoda, att vi känt oss för på flera håll och att Österrike lika mycket genom lifliga underhandlingar som genom en imponerande utveckling af sina militära krafter sökte hinna detta mål, innan ett nytt fälttåg fullbordar de nordtyska staternas undergång. Att Österrike, vidtagande anstalter för fredens uppnående, helt naturligt sträfvade att så mycket som möjligt närma sig en politiskt oberoende stat, alldenstund kejsaren ensam genom sin nuvarande ställning kan i de stora europeiska intressenas vågskål lägga den vigt, som en verklig makt gifver honom. Att hans maj:t vidare var djupt medveten om sin styrkas tillväxt under ett krig, som, åläggande de krigförande makterna ofantliga uppoffringar, endast kunde vara Osterrike till väsentligt gagn.

Jag tillade, att det skulle vara särdeles lyckligt, om de i en allmän fred intresserade makterna och särskildt Sverige, som utan att befinna sig i krig med Frankrike, hade ett så betydande politiskt och militäriskt inflytande på hofven i St. Petersburg och London, ville understödja Österrike i dess sträfvanden.

Rustningarne inom riket, armén och i hamnarne fördubblas, på det att två svenska armékårer, till hvilka skola ansluta sig engelsmän och 2,000 spaniorer, måtte vara färdiga att öppna fälttåget mot Norge och att verkställa landstigningar antingen i Sjælland eller norra Tyskland för att operera tillsammans med ryska hären instundande vår.

Det förljudes, att kronprinsen, i händelse han sjelf skall anföra dessa expeditioner, kommer att åtföljas af ryske generalen, baron Suchtelen och af engelske generalen Hope (hvilken är öfverste i vår tjenst) och hvilken lär hafva att med svenska regeringen ordna om allt rörande Englands medverkan till eröfringen af Norge, som redan öppet garanterats Sverige af denna makt och Ryssland, eller till landstigningar i Sjælland eller Tyskland. Generalen skall likaledes ordna betalningen af subsidierna.

Danmark lär enligt nära nog officiella underrättelser, hvilka grefve Baudissin, denna makts chargé d'affaires, icke uttryckligen förnekar, hafva föreslagit England afslutandet af ett enskildt fredsfördrag med detsamma. Denna nyhet skall hafva meddelats kabinettet i St. Petersburg af en af danske konungens adjutanter.

Denna oförutsedda underrättelse om Danmarks anbud, hvilka man förmodar uppgjorts i samråd med Frankrike, har här förorsakat liflig sensation, ehuru man försäkrar mig att innehållet af de fördrag, man afslutit med England är sådant, att denna makt aldrig skall låna örat till några uppgörelser med Danmark utan att tvinga denna regering att afstå Norge till Sverige, mot skadestånd i norra Tyskland och utan att den samma förbinder sig att förena sina krafter med de allierade för att operera mot Frankrike.

Jag har ansett mig böra vid flera tillfällen, särskildt då fråga var om att Danmark skulle förena sig med de allierade makterna, försäkra kronprinsen, att Österrike aldrig skulle bryta sina förbindelser med Frankrike eller taga en verksam del i kriget mot denna makt och att kejsaren icke förstod, huru det vore möjligt att, af hvilka nyttiga bevekelsegrunder som helst, låta förmå sig att bryta ingångna förbindelser.

Generalen, grefve Neipperg.

2.

Stockholm den 19 februari 1813.

Herr grefve.

Sedan jag hade äran att tillställa ers exc. min sista depesch, har kronprinsen låtit inbjuda mig att för andra gången infinna mig hos honom. Jag anlände just som han afslutade en lång konferens med Mr Thornton och general Hope. Under detta andra samtal upprepade kronprinsen för mig, att enligt de senast ingångna meddelandena från kabinetten i London och Paris, kunde han ännu mer bestämdt försäkra mig att de förbundna makterna aldrig skulle låna öra till några mått och steg mot Frankrike, innan österrikiska huset såsom preliminär bas återtog sitt inflytande i Tyskland och Italien, sådant det var vid afslutandet af

Campo Formio-freden, hvilken ensam kunde erbjuda Europa en garanti för dess lugn och oberoende.

Jag svarade h. k. h. att jag för mitt hof skulle redogöra för hans vilkor, men upprepade för honom på samma gång, att alldenstund jag icke vore bemyndigad till någon slags underhandling och borde inskränka mig till att vara tolk af de känslor af vänskap och aktning, hvilka förena Österrike med Sverige, finge jag ej inlåta mig på ämnen, som det icke tillkom mig att vidröra.

Jag tog mig friheten för prinsen anmärka, att om man ville kasta en blick på Österrikes geografiska läge och något så när beräkna dess krafter, skulle man lätt blifva öfvertygad om, att det under sakernas nuvarande ställning till och med utan alla Rysslands och Englands anbud kunde intaga en öfvervigt, som syntes det mest öfverensstämmande med Europas och särskildt dess egna intressen; att om h. maj:t kejsaren, min herre, i detta kritiska ögonblick blott önskade följa en indifferent politik, skulle han förblifva en lugn åskådare af ett krig, som af sig sjelf vänder sig till hans förmån, försvagande de båda krigförande kolosserna; men att Österrike, troget sina principer om rätt och lojalitet, hyste vidsträcktare planer, hvilka omfatta frågorna i allmänhet och hvilka aldrig skola fästa sig vid dess enskilda nytta eller ännu mindre skola förmå det att bryta ingångna förbindelser.

Prinsen tillät mig, såsom ett synnerligt bevis på förtroende, kopiera inneslutna memorial, hvilket (enhälligt öfverenskommet mellan Ryssland, England och Sverige) bör tjena till grund för det sakernas nya tillstånd, som dessa makter önska införa i Tyskland, då deras operationer föra dem dit under fälttåget, som står på väg att börjas och för hvilket rustningar såväl till lands som sjös oafbrutet försiggå med stor liflighet.

Jag har äran ställa detta aktstycke till ers excellens' förfogande.

Ratifikationen af det fördrag, hvarigenom England garanterar Sverige Norge och hvilket tydligt specificerar det understöd England erbjuder sig att lemna för dess eröfring, öfverlemnades i går officielt till svenska regeringen. Om Danmark icke vill gå in på de förslag, som gjorts detsamma af de tre förbundna makterna, skall Själland anfallas samtidigt med Norge. På min färd genom denna ö kom jag till den öfvertygelsen att alldenstund

36,000 man alltjemt äro redo till dess försvar denna operation ingalunda blefve lätt utan skulle medföra ett långt och strängt fälttåg.

Hr d'Ohsson, chargé d'affaires i Paris, har ännu icke kunnat erhålla det pass, som han begärt för sin afresa. Man sluter deraf att Frankrike har för afsigt att göra Sverige nya förslag.

Baron Oxenstjerna har erhållit 14 dagars permission för att ordna sina affärer i Stockholm och måste sedan utan uppskof begifva sig till sin post. Neipperg.

Ett memorial tillegnadt Bernadotte, af preussiske ministern Tarrach.

Den 19 februari 1813.

Aldrig hafva måhända större intressen anförtrotts vapnens afgörande, än de hvilkas följder komma att bero af det nu mellan Ryssland och Frankrike pågående krigets utgång. Om kejsar Napoleon lyckas tillkämpa sig en fred, hvilken hans äfventyrliga ställning i Rysslands inre gör anspråk på, så är det ute med kontinentens frihet. Det är visserligen sant, att hvarje gång fruktan eller dumheten genom en olycklig fred gjort slut på en koalition mot Frankrike, idel felslagna förhoppningar och känslan af förtrycket kommit en att tvifla på möjligheten af en befrielse, men om emellertid nya krig aflupit väl, om till och med blodiga segrar för ett ögonblick frejdat de förbundna makternas vapen, är det derför icke mindre påtagligt att ju icke den pågående striden måste betraktas såsom den, hvilken, genom de ofantliga resurser den sätter i rörelse, antingen bör betrygga Europas frihet eller än hårdare sammanlänka dess kedjor. Detta vigtiga problem, hvilket upptager den allmänna uppmärksamheten, för en samtidigt till allvarliga betraktelser öfver de lämpligaste medlen att undvika den fara, som hotar verlden och att utrusta framtiden med hoppets färger. Det flyktigaste ögonkast på den franska arméns nuvarande ställning och på skådeplatsen för dess militära operationer utvisar en diversion i Tyskland såsom ett af de svåraste slag för kejsar Napoleon att uthärda. Derigenom beröfvad sina resurser, sina rekryteringstrupper och sin kommunikation med Frankrike samt anfallen i hjertat af sina besittningar,

skulle han med ens förlora både sin andliga och fysiska makt. Men för att göra denna diversion så eftertrycklig som det stora mål den åsyftar oafvisligen påkallar, måste de förenade makterna, som vilja deltaga deruti, på förhand sinsemellan komma öfverens om de principer de skola följa, på det att osämjan och egennyttan icke måtte förderfva ett verk, som endrägten och tapperheten uppfört och hvilket endast kan ega bestånd under skyddet af dessa känslor. Det är likaledes nödvändigt att uppgöra några preliminära planer, lämpade efter nuvarande omständigheter till och med med risk att få underkasta dem de jemkningar, som tiden för utförandet kan komma att kräfva.

Grundorsaken till en militärisk diversion i Tyskland samtidigt med en allmän resning i detta rike mot det rådande förtrycket, tycks vara den att återgifva en del furstar, hvad arglistigheten och våldet beröfvat dem.

Denna sistnämda sak beror naturligtvis väsentligen af deras större eller mindre samverkan till fäderneslandets befrielse, men alldenstund man icke får inskränka sig till att med vapnen bekämpa den mäktige mannens öfvervälde, eftersom det är maktpåliggande att uppsätta en evig rättvisas principer mot dem, som tillintetgjort alla sociala band, måste man äfven betrygga undersåtarnes moral genom regeringarnes bestånd och för att lyckas deri, är det nödvändigt att gifva Tyskland en konstitution, som skyddar folket mot furstarnes förtryck och gifver kejsardömets öfverhufvud en moralisk och fysisk makt tillräckligt stor för att kunna upprätthålla jemvigten bland de tyska staterna, på samma gång den förser honom med medel att försvara densamma mot hvarje anfall utifrån. Man bör således afstå från att återupprätta den gamla konstitutionen, hvilken redan icke längre fans till efter Campo Formio-freden och ännu mindre efter freden i Luneville.

Om man icke kan draga i tvifvelsmål, att upprättandet af Rhenförbundet varit signalen till Tysklands slafveri, är det likaledes af nöden att för den gemensamma sakens framgång proklamera detta förbunds upplösning, så snart de allierade arméerna hafva satt sin fot inom kejsardömet. Ett germaniskt förbund borde i dess ställe upprättas, till hvilket Tysklands furstar, såväl som deras undersåter, skulle inbjudas att deltaga; man skulle

för att hinna detta mål, använda alla nödiga medel, vare sig öfvertalning eller våld. De nuvarande furstarnes tvekan att ansluta sig till förbundet, skulle utsätta dem för förlusten af deras stater och förbundet skulle afgöra, hvilken furste af deras hus borde ärfva ,dem. De städer, hvilka efter furstarnes vägran eller tvekan förklarade sig, skulle förses med privilegier såsom fria riksstäder och i allmänhet borde det bästa förlikningsmedlet användas.

För att gifva det germaniska förbundet ett moraliskt inflytande öfver sinnena, oberoende af det vapenstyrkan bör låna detsamma, vore det önskvärdt att Englands konung vid ögonblicket för dess bildande, biträdde detsamma såsom kurfurste af Hannover, Sveriges konung såsom hertig af Pommern, hertigen af Braunschweig etc. Efter de förbundna härarnes första framgång skulle en provisorisk riksdag påbjudas, vid hvilken deputerade af Tysklands olika stater borde infinna sig. Denna riksdag, som skulle ordna bidragen af trupper och penningar från de olika distrikten, hvilka blefvo medelpunkten för det germaniska förbundet, som skulle beherska de intagna landen och organisera deras inre förvaltning, borde nödvändigt öfvervakas af den förbundna arméns öfverbefälhafvare. De medverkande makternas ministrar borde infinna sig och deltaga i öfverläggningarna och ingenting skulle stipuleras rörande en stats öde utan de nämda bundsförvandternas samtycke.

Tyskland måste således sjelft göra sig tillräckligt starkt för att kunna häfda sin frihet och det skall icke vinna detta mål genom att ånyo organisera sig som en styckad suveränitet, hvars olika delar liksom fordom ej skulle hafva annat gemensamt mål än ett föga varaktigt oberoende. Enär de förenade makterna icke böra underlåta att erbjuda Österrike en lockande utsigt att med ära öfvergifva sin nuvarande ställning och detta rike kunde om det ville genom sina enskilda krafter skydda och koncentrera Tysklands splittrade krafter, så måste detta hof inbjudas att ansluta sig till förbundet, försäkrande det ett direkt öfvervälde öfver Tysklands olika stater, egnadt att betrygga deras gemensamma säkerhet utan att hämma deras inre välstånd. I händelse Österrikes kejsare skulle vägra att mottaga den germaniska kronan, tror man att kejsar Alexander eller prinsen-regen-

ten eller slutligen konungen af Preussen skulle åtaga sig denna börda, men om deras ofantliga regeringsomsorger afhöllo dem derifrån, då vore det af nöden att den allierade härens öfverbefälhafvare fortfore att utöfva sin makt som president, organiserande förbundet i samråd med den germaniska diktaturen, ända tills konstitutionen redigerats och godkänts af de allierade. Dessa idéer framställas blott såsom punkter värda de allierades uppmärksamhet. Händelserna följa nu så tätt på hvarandra, att ett enda ögonblick ofta tillintetgör många års beräkningar och erfarenheter. Om, såsom allt tycks utvisa, kriget mellan Ryssland och Frankrike kommer att förlängas med ännu ett fälttåg, skall instundande höst blifva af största vigt för hela Europa. Tyskland, i detta ögonblick splittradt och underkufvadt, skall genom förbundsarméns framryckande väckas ur sin letargiska sömn och norden och södern skola bringa det exempel på motståndskraft mot förtrycket, hvilka skola hos Tysklands söner tända en ädel eld.

— —

10.

Märkvärdigt samtal mellan danske ministern grefve Vandernath och Gustaf IV Adolf jemte tvänne bref från f. d. konungen. — Karl Johans fullständiga brytning med Napoleon, i bref till kejsaren sjelf. — Depescher från ambassadörerne de Rumigny och Vincent till Talleyrand och Metternich: ännu en gång norska frågan samt slutomdöme om Karl Johan.

Grefve Vandernath till baron Rosenkrantz i Köpenhamn.

Dresden den 25 februari 1813.

Ers excellens.

Jag har i dag att ödmjukeligen gifva ers exc. del af ett 6 timmars långt samtal, som jag haft äran underhålla med grefven af Gottorp.

Denne furste anlände i tisdags kl. 6 e. m. till min bostad i en postschäs. Af misstag anmäldes han för mig under namn af Gavstorff, dansk. Detta namn, kappan som omslöt en ytterst aftärd man, värjan vid hans sida, ett par stora mustascher och den polska mössan skulle ovilkorligen kommit mig att tro att någon rysk general sände mig en kosackofficer, om icke främlingen

vid sitt inträde tilltalat mig på svenska. Han uppehöll sig med flytande tunga vid sin vördnad för h. m. konungen, min herre, och vid målet för sin resa, hvilken, sade han, stod i samband med honom tillhöriga effekter, som blifvit tagna i qvarstad i Frankfurt. Öfvertygad om, att jag hade en äfventyrare framför mig, blef jag mycket förvånad, då han på min förfrågan svarade mig, att han hittills kallat sig grefve af Gottorp, men att han, om h. m. tillät det, hädanefter skulle kalla sig Gustaf Adolf af Holstein Gottorp. Strax derefter kom han med den löjliga begäran, att jag på förhand måtte bemyndiga honom att använda detta namn samt sade mig, att han skulle taga sig titeln excellens, hvarpå jag skrattande svarade honom, att en furste som han kunde befalla att man iakttog hans inkognito genom att titulera honom min herre eller herr grefve, men att det vore mig oändligt påkostande att gifva honom en titel så föga värdig honom som den af excellens. Den olycklige fursten återkom snart till sina effekter, än bedjande mig att utverka honom deras igenfående än åläggande mig att gifva honom order i detta syfte. Alla mina frågor om det var tullverket eller franska polisen, som satt sig i besittning af hans effekter, tjenade till ingenting och jag upprepade för tredje gången, att jag icke utan order kunde blanda mig i denna sak, då den afsatte konungen förvånade mig med orden: "Det är bra, jag har för öfrigt föresatt mig att betala den summa man kräfver af mig; jag igenlöser på så sätt sjelf min tillhörighet." Han pratade sedan mycket förståndigt, underrättade sig om drottningens, sin moders helsa och frågade mig efter flere svenskar. Jag behöfver väl icke försäkra ers exc., att jag sorgfälligt undvek att tala om denne furstes forne tjenare och undersåtar annat än i deras egenskap som medlemmar af societeten.

Nästan hela Stockholm måste passera revy för honom, några gånger rynkade han ögonbrynen vid vissa personers namn, bland andra vid grefve Wetterstedts, men icke en anmärkning, icke ett klandrande ord undföll honom icke ens vid fråga om general Adlercreutz, som han till och med två gånger berömmande omnämde. General Tibell var den ende, rörande hvilken han skulle hafva tillåtit sig ogunstiga yttranden, om jag ej afbrutit honom. Armfelt syntes mest sysselsätta honom och Björnstjerna ensam åtnjöt den äran, att han länge och med intresse

talade om honom. Han underrättade sig flera gånger om konungens helsotillstånd och yttrade sig om denne suverän med vördnad och ömhet. Kronprinsen frågade han endast efter för att få veta om han talade franska och hvilken fransman som stannat hos honom. Särskildt underrättade sig grefven af Gottorp om generalerna Toll och Cederström samt om Nils Gyldenstolpe och Axel Mörner. Härefter ville han veta, om de förnämsta personerna vid hofvet lefde ännu. Så snart jag nämt grefve Strömfelt försjönk han i grubblerier, hvarefter han yttrade: "Det är mycket besynnerligt, är ni säker på att han lefver; det är nästan omöjligt. Jag drömde i England, att han kom emot mig i den regerande drottningens våning, visande mig med fingret på min moders bönstol." — Ingen gång under hela samtalet råkade jag i bryderi om svar, ty grefven af Gottorp talade blott som en resande, hvilken länge varit skild från sitt fäderneslaud och som med nöje erfar, hur verlden lefver med hans gamla bekantskaper. Jag kunde icke annat än röras af den glömska af sig sjelf och lidna oförrätter, han röjde under detta samtal; han grät flera gånger utan att någonsin bli bitter. Jag trodde redan, att han skulle förlora sig i tomt prat, då den frejdade resanden plötsligt reste sig med bestämd uppsyn och förkunnade mig, att han hade något att säga mig i min egenskap af h. maj:ts vår gemensamme herres, sändebud. Den olycklige Gustaf Adolf yppade så att han ämnade sig till Jerusalem, emedan han ej kunde uthärda den ledsnad, som förtärde honom i Europa. "Jag har intet mål, sade han, ingen sysselsättning; mitt hufvud förvirras stundom, mina tankar blifva oklara, då jag tänker på mig, och jag har ingenting annat att tänka på. Om jag visste hvarför jag befinner mig på ett ställe, skulle jag der vara lycklig; men att lefva der utan att kunna göra klart för mig hvarför, det dödar mig. Jag önskar resa till Jerusalem, emedan det är en för hvarje kristen kär plats, men stundom tvekar jag, om jag gör rätt i att begifva mig dit. H. m. konungen, min herre, skulle kunna göra ett slut på min oro. Jag såge gerna, att jag finge bosätta mig i någon af hans stater, det är mitt fädernesland och om äfven hans förhållanden till Sverige hindrade honom att 1811 bevilja mig tillåtelsen att bo i Holstein, har jag dock ej förlorat hoppet att få göra det. Jag skulle vilja göra Eutin till min vistelseort, men

om konungen befaller mig att återvända till Basel, skall jag göra det och vara lycklig; om han befalde mig att resa till Österlandet, skulle jag blifva förtjust så mycket mer, om han der ville gifva mig någon sysselsättning. Min herre, jag har fått namn om mig att vara sjelfrådig, men jag är det lika litet som jag har ett ytterligt behof af att ledas. Jag kan ej så snart få konungens, min herres svar, men om ni är underrättad om, hvad han i detta afseende tänker, så säg mig det såsom er egen mening och jag lofvar er lydnad och erkänsla. Jag skulle emellertid helst se, att jag finge slå mig ned i Holstein."

Jag svarade grefven af Gottorp, att han behagade kalla befallningar, hvad som i sjelfva verket icke kunde få namn af annat än råd, hvilka h. maj:t utan tvifvel gerna skulle gifva en furste och dertill hans slägting, om det icke fordrades en mera omständlig kännedom om alla motiv, som leda till ett beslut för att kunna bilda sig begrepp om det förståndiga deri. Jag tillade, att h. maj:t med all sannolikhet endast skulle inskränka sig till önskningar, att det parti herr grefven af Gottorp bestämde sig för måtte göra honom lycklig. Då han ännu en gång återkom till Holstein, ansåg jag mig böra säga honom, att han sjelf borde inse, det han i h. maj:ts stater vore för nära Sverige. Han betygade mig frånvaron af all önskan att åter bestiga tronen och sade att konungen, hans farbror, kunde vara säker på hans tänkesätt, men att granskapet ändå kunde vålla ledsamheter. Han lät slutligen detta ämne falla och vi samtalade om likgiltiga saker.

Jag hade bestält posthästar till kl. 11 på aftonen och det blef nu fråga om, huruvida man skulle vilja använda hans tvåspända kalesch, alldenstund det ej funnes rum för postiljonen. Gustaf Adolf yttrade med mystisk uppsyn: "Jag har en ledig plats vid min sida; den var upptagen, men nu är den det icke längre"; och han reste sig upp, sägande mig, att han hade något att anförtro mig såsom hans suveräns minister, tilläggande att han vore okunnig om, huruvida grefve Luckner, som likaledes befann sig i h. maj:ts tjenst, kunde lyssna till en slags bekännelse. Eftersom denne afgått, fick jag åhöra berättelsen om ett ganska lustigt äfventyr. Grefven af Gottorp hade i Basel gjort bekantskap med en tjensteflicka och tagit henne med sig. I Frankfurt hade hon visat missnöje, så att den afsatte konungen för att göra henne

glad igen, ansett sig icke kunna göra bättre än gifta sig med henne. En reformert prest, tillkallad i detta syfte gjorde svårigheter. Grefven af Gottorp skickade till stadens myndigheter ett bref från h. m. konungen, hvari h. maj:t skulle hafva skrifvit, att det berodde på honom, om han finge gifta om sig. Man svarade, att han borde begifva sig till Danmark för att ingå ett giltigt äktenskap och den schweiziska grisetten gick miste om tillfället att blifva Sveriges drottning. Sedan uppträdena dagligen förnyats och de sistlidne fredag anländt till Altenburg, förklarade den sköna att hon skulle återvända till Frankfurt och Basel. Man tog henne på orden, hon begärde penningar; man vägrade henne dem af granlagenhet, emedan det skulle varit motbjudande att betala en qvinna, som man älskat, och den stackars flickan skulle hafva stått på bar backe i Altenburg, om hon icke funnit tillfälle att bestjäla sin höge älskare. Den vördnad jag var skyldig berättarens börd och olyckor hindrade mig att brista ut i skratt under denna löjliga historia, uppblandad med tårar och klagolåt öfver olyckan att så illa belönas för så mycken tillgifvenhet. Mina anmärkningar, att det vore lyckligt att vara af med en så nyckfull qvinna lemnades obeaktade; en blandning af kärlek, sinlighet och religiöst svärmeri gjorde detta samtal kinkigt för den, som skulle svara, men det öfvertygade mig om, att tomheten kommer att fyllas af första lättsinniga och listiga fruntimmer, som kan frestas att begagna sig af f. d. svenske konungens svagheter. Så snart jag på höfligt sätt kunde afbryta samtalet lät jag servera supén; konungen åt med aptit, berömde mycket artigt min kock och mina viner samt förlorade något af det dystra uttrycket i sina stora ögon. Han aflägsnade sig strax efter supén och omfamnade mig ganska nådigt vid skilsmessan. Då han redan kommit upp i sin kalesch ville han göra mig en skänk af en jagthund, tillhörig hans betjent, hvilket jag dock afböjde med en komplimang, att hunden icke kunde hafva något värde för mig, då den ej tillhört honom. Dagen derpå mottog jag en stafett med inneslutna två bref och ett offentligt tillkännagifvande, hvaraf jag har äran bifoga en kopia *.

Den olycklige fursten begaf sig härifrån till trakten af Herrn-

* "Grefven G. A. af Gottorp gör veterligt, att han efter den 20 d:s tecknar sitt namn G. A. af Holstein Gottorp."

hut, der han sade att han hade pekuniära angelägenheter att sköta, men der han nog icke ogerna skulle se om han kunde finna ett fruntimmer, som ville göra honom sällskap till den heliga grafven. Han tänker derifrån begifva sig till Wien; jag är just rädd för att han skall återkomma hit. Jag skall emellertid med första kurir underrätta min svåger om besöket, som väntar honom.

—

Grefve G. A. af Holstein Gottorp till h. m. danske konungen.

Rutenburg den 27 februari 1813.

Ers majestät.

Jag skrifver härifrån till ers maj:t för att säga er, att jag i detta ögonblick är ur stånd att fortsätta min resa till Wien, emedan mina ekonomiska angelägenheter icke äro ordnade och icke kunna blifva det fullständigt, innan jag återfått mina effekter i Frankfurt, hvilket hufvudsakligen beror på ers maj:ts order. Jag har emellertid placerat något af min förmögenhet i Wien och bemyndigat grefve Bernsdorff att taga om hand den stora diamant, som tillhör mig, för att föreslå ungerska staterna att köpa den åt h. maj:t kejsaren och konungen för ett pris af 24,000 dukater. Jag hoppas, att ers maj:t icke illa upptager, det jag begagnar mig af lägenheten att göra mig förtrolig med de krigiska tilldragelserna i dessa trakter, i det jag följer den polska arméns militära operationer. Tillåt att jag än vidare anbefaller mina intressen åt min herskare, hvilken jag skulle hafva önskat att egna hela min tillvaro. Om jag beskyddas af honom och lagarne, kan jag finna en tillflykt mot våldet, eller måste jag duka under för tyngden af den menskliga elakheten.

Ers maj:ts trognaste undersåte och kusin.

G. A. af Holstein Gottorp.

Gustaf Adolf af Holstein Gottorp till h. h. prinsen af Holstein Beck.

Dresden den 4 mars 1813.

Ers höghet.

Det är mig alltid ljuft att kunna återkalla mig i ert minne och det är till följd af de känslor, jag hyser för er sedan den tiden, jag hade det nöjet att göra er personliga bekantskap och att i er värdera icke blott en slägting utan jag vågar säga äfven en vän, som jag tager mig friheten besvära er med en kommission, hvilken icke kan vara eder annat än angenäm.

Sedan jag tecknar mig af Holstein Gottorp, anser jag tiden vara inne för mig att betjena mig af min ätts vapen. Jag vågar således anmoda min kusin att för min räkning godhetsfullt låta i ett sigill ingravera det vapen, som tillkommer mig. För att förekomma allt misstag sänder jag häri innesluten ett aftryck af mitt vapen såsom Sveriges konung. Det är klart, att det svenska vapnet skall helt och hållet utelemnas i det nya sigillet; men min kusin torde påminna sig, att jag har äran kallas Danmarks och Norges arftagare. Jag anser det för öfrigt som min pligt att bedja ers höghet visa h. maj:t konungen teckningen till sigillet, innan ni låter gravera det.

Elefantorden såväl som kronan, hvilka finnas deri likna troligen dem, som finnas i ers höghets vapen.

G. A. af Holstein Gottorp.

6 mars 1813.

Till danske konungen.

Den 13 mars 1809 afslet de heliga band, som fästade mig vid Sverige. Mina forna undersåtars förräderi, hvilket betecknar denna alltid minnesvärda dag, hade bort komma mig att förgäta, att jag var svensk, det ögonblick jag såg mig omgifven af förrädare, hvilka gåfvo sig sken af patriotism. Men jag såg i dem endast vilseförda bröder och betraktade mig med verklig tillfredsställelse såsom ett offer för de principer, jag försvarat till det yttersta med uppoffring af min frihet, till och med lycklig om jag kunnat finna döden i strid med militärer, som gjorde sin pligt.

Min värja frånrycktes mig 3 gånger och man beröfvade mig på samma gång de känslor af aktning, som jag skulle hafva önskat att kunna bevara för den svenska nationen. Det var då den kristna religionen utöfvade hela sitt inflytande öfver mig, lugnande mig på ett nästan öfvernaturligt sätt. Jag eftersträfvade från den stunden endast lugn under förhoppning att erhålla min frihet, och min förväntan bedrog sig icke, då min farbror h. m. Sveriges nuvarande konung kunde följa sitt hjertas ingifvelser, hvilka jag aldrig haft anledning att misskänna. Då jag lemnade Sverige hoppades jag att få njuta af det ljufva lugn den angenäma vistelsen i Schweiz erbjöd mig och att jag i uppfyllandet af mina pligter mot min maka och mina barn skulle finna den ljufvaste belöning för de mödor och bekymmer, som otacksamheten och illviljan ofta skulle gjort mig outhärdliga utan religionen. Men förgäfves eftersträfvade jag denna lifvets ljufhet; jag skulle än längre utestängas derifrån genom intriger och hemliga förföljelser, hvilka icke helt och hållet afslöjades förrän brottet fullbordats. Då jag ville förfäkta min familjs intressen, hvilka jag ansåg oskiljaktiga från mina egna, var jag i tillfälle att öfvertyga mig om, att jag icke kunde fullfölja det mål jag föresatt mig. Det var dylika skäl, som tvungo mig att lemna fastlandet med önskan att i England återfinna någon ro. Jag bedrog mig i denna förväntan och kände ständigt en outsäglig önskan att kunna återkomma till kontinenten, erfarande en af de smärtsammaste känslor, hvilken hviskade till mig: du är utom din sfer. Det var vid min ankomst till ön Helgoland 1811, som jag hade den lyckan att kunna återknyta de band, som fästade mig vid h. m. konungen af Danmark alltsedan min födelse. Det var till följd af dessa samma förbindelser som jag den 25 juni förklarade mig stå under ers maj:ts höga beskydd, erkännande eder såsom min laglige suverän. Jag åberopade ej dessa dyrbara och heliga anspråk endast af egennytta utan af pligt, jag vågar till och med säga af religion. Om jag åtnjuter min suveräns beskydd, är det naturligt, att jag önskar erkänna denna försynens välgerning genom att erbjuda honom mina tjenster; jag uppfyller dermed blott hvad pligten ålägger mig och jag utbeder mig såsom en nåd att få veta om detta misshagar min suverän, ty i så fall kan jag icke för framtiden smickra mig med de ärofulla anspråk, hvilka fä-

sta mig vid hans person såsom hans undersåte. Född furste, skall jag förblifva det till min sista stund och de förpligtelser denna titel ålägga mig skola för mig utstaka den väg jag bör följa.

Dresden den 6 mars 1813.

G. A. af Holstein Gottorp.

Afskrift af ett bref från svenske kronprinsen till kronprinsessan i Paris.

22 mars.

Min kära vän.

Major Adlercreutz, som ämnar sig till Paris, skall lemna dig dessa rader. Jag skickar dem just med honom för att skaffa honom tillfälle att få göra dig sin uppvaktning. Det är en officer, som är framstående genom sitt sätt att skicka sig. Jag ber dig att mottaga honom väl. Signeul anlände för två dagar sedan och skall affärdas i morgon. Jag skall söka att i detalj besvara alla de frågor du stält till mig och hoppas jag att du i mitt svar skall sentera den lust jag uttryckt att icke skilja mitt nya fäderneslands intressen från Frankrikes, så vida detta land vill vara rättvist mot en gammal medlem af denna fräjdade familj. Jag har beslutat mig att icke uppoffra Sveriges frihet och oberoende för några sväfvande löften, men jag är redo att underskrifva allt som bär karakter af att vara uppriktigt och rättskaffens menadt.

Din vän J.

Kronprinsen af Sverige till franske kejsaren.

23 mars 1813.

Ers maj:t.

Så länge er förbindelse med mig var omedelbar, ansåg jag mig endast böra möta er med lugn och tystnad, men nu då hertigen af Bassano i bref till hr d'Ohsson söker emellan konungen och mig utså frön till osämja, hvilka underlättade ers maj:ts inträngande i Spanien, vänder jag mig direkt till er för att, innan all förbindelse mellan er och mig upphör, påminna ers maj:t om

Sveriges frimodiga och lojala politik äfven under de mest brydsamma tider.

På ers maj:ts genom hr Signeul gjorda meddelanden svarade konungen att Sverige, som vore öfvertygadt om att det hade ers maj:t att tacka för förlusten af Finland, ej förr kunde sätta tro till er vänskap, innan ni godtgjort detsamma genom att förhjelpa det till Norges eröfring.

Beträffande hvad hertigen af Bassano i sitt bref yttrar om Pommerns besittningstagande och de franska kaparnes uppförande tala fakta och genom att jemföra data kan man döma om hvilken af de två, ers maj:t eller svenska regeringen, som har rätt.

100 fartyg voro tagna och mer än 200 matroser fångar, då regeringen såg sig tvungen att låta uppsnappa en kapare, som under fransk flagg kom ända in i våra hamnar för att bemäktiga sig ett kofferdifartyg och störa vår trygghet. Hertigen af Bassano säger att ers maj:t icke tändt kriget med Ryssland och likväl har ers maj:t gått öfver Niemen i spetsen för 400,000 man. Från det ögonblick ni vågade er in i det inre af Ryssland, var utgången af fälttåget ej längre oviss; kejsar Alexander och konungen förutsågo redan i augusti det oundvikliga resultatet af denna invasion; enligt alla militära beräkningar borde ers maj:t blifva tillfångatagen. Ni har undsluppit denna fara, men er här, blomman af Frankrikes, Tysklands och Italiens befolkning har der fallit; der hvila obegrafna de tappre som räddade Frankrike vid Fleurus, de franske krigare, som eröfrade Italien, som trotsade Egyptens bränheta mark och som vid Marengo, Austerlitz, Jena, Halle, Lübeck, Friedland och så många andra ställen fjettrat segern vid edra fanor. Måtte ert hjerta röras af denna sönderslitande tafla och måtte ni, om det behöfs för att fullkomligt beveka er, besinna, att det krig ni företagit kostar Frankrike mer än en million menniskor, som stupat på ärans fält. Ers maj:t åberopar sina anspråk på konungens vänskap; må det tillåtas mig att påminna ers maj:t hur litet afseende ers maj:t fäste vid denna vänskap under omständigheter, då förnyandet af vänskapliga tänkesätt skulle hafva varit ganska helsosamt för Sverige; då konungen nämligen efter förlusten af Finland skref till ers maj:t och bad er intressera er för att Sverige finge behålla Fin-

land och de åländska öarne, svarade ni... "*Vänd er till kejsar Alexander, han är högsint och ädelmodig,*" och för att råga måttet af er likgiltighet, lät ni vid ögonblicket för min afresa till Sverige i ett officielt blad, le Moniteur af den 24 september 1810, n:o 264, införa att intriger bedrefvos i konungariket, att konungen, under det engelsmännen ostraffadt idkade sin handel, öfvergaf förbundet af 1792, emedan detta förbunds syfte var Frankrikes delning och han icke ville vara med om denna sköna monarkis styckning. Detta hans beslut, ett för politiken ärofullt minne, härledde sig lika mycket af hans tillgifvenhet för franska folket som af behofvet att läka rikets sår; denna kloka och berömvärda plan grundade sig derpå, att hvarje nation har rätt att styras efter sina egna lagar, enligt sina egna bruk och sin egen vilja, hvilket är grunden till hans nuvarande uppförande. Ers maj:ts politiska system vill beröfva nationerna tillvaron af de rättigheter de af naturen erhållit, rättigheterna att med hvarandra idka en ömsesidig handel och att hjelpa hvarandra att lefva i inbördes fred. Sveriges tillvaro beror en gång för alla af en viss utsträckning af dess handelsförbindelser, utan hvilka det icke kan vara sig sjelft nog; långt ifrån att i konungens uppförande se en förändring af principer, finner hvarje opartisk och upplyst man deri blott följden af en rättvis och redbar politik. Det var af vigt, att de voro allmänt kända i ett ögonblick, då furstarne förenade sig mot Frankrikes frihet, de skola energiskt följas vid den tid franska regeringen stämplar mot furstarnes och nationernas frihet. Jag känner kejsar Alexanders och kabinettets i St. James benägenhet för fred, europeiska kontinentens bedröfliga ställning fordrar den och ers maj:t borde icke afvisa den. Vill ni då, i besittning af verldens skönaste monarki, alltjemt utsträcka dess gränser för att lemna ett arf af eviga krig åt en mindre mäktig arm än er? Skall ers maj:t icke bemöda sig att läka såren efter en revolution, hvaraf intet mer qvarstår i Frankrike än dess militära rykte och ett bedröfligt tillstånd i det inre. De historiska folken förkasta idén om en universalmonarki, frihetskänslan kan qväfvas, men den kan aldrig utrotas ur nationernas hjertan; måtte ers maj:t öfverväga alla dessa bevekelsegrunder och ändtligen en gång tänka på en allmän fred, hvars profana namn kostat så mycket blod! Jag är född i det sköna Frank-

rike, som ers maj:t beherskar; dess anseende och välfärd kunna aldrig blifva mig likgiltiga, men liksom jag aldrig skall upphöra att önska detta land all lycka, skall jag af alla krafter försvara den nations rättigheter, som kallat mig, och den furstes ära, som värdigats nämna mig sin son. I detta verldens frihetskrig mot förtrycket skall jag säga till svenskarne: "Jag kämpar för er och den fria nationens önskningar skola beledsaga mina ansträngningar."

Inom politiken fins hvarken vänskap eller hat, der fins blott pligter att uppfylla mot de nationer vi äro kallade att styra, deras lagar och privilegier äro deras dyrbaraste skatter och om man för att upprätthålla dem är nödsakad att afstå från forna förbindelser och förbundet med den frejdade ätten, kan en furste, som vill fullgöra sitt åliggande, ej tveka om hvilket beslut han bör taga.

Hertigen af Bassano förklarar, att ers maj:t vill undvika skandal, skandalen af en brytning, men har icke ers maj:t sjelf afbrutit våra vänskapliga förbindelser genom befallningen att uppsnappa svenska fartyg under djupaste fred? är det icke edra stränga ordres, som sedan 3 år förbjudit oss all handel med kontinenten och som sedan denna tid låtit seqvestrera mer än 50 svenska kofferdifartyg i Rostock, Wismar och några andra Östersjöhamnar?

Hertigen af Bassano tillägger, att ers maj:t icke skall ändra sitt system och att ni hyser stor motvilja för ett krig, som skulle få sken af att vara borgerligt; detta betyder så mycket som att ers maj:t tänker behålla svenska Pommern och att ni icke afstår från hoppet att få befalla öfver Sverige för att på så sätt, utan att sätta något på spel, kunna förödmjuka det svenska namnet och den svenska karakteren. Med uttrycket borgerligt krig menade ers maj:t tvifvelsutan ett krig mellan bundsförvandter? Om ers maj:t påminner sig det missnöje ni uttryckte, då ni erfor vapenhvilan, som jag 1809 beviljade denna tappra nation, skall ni erkänna nödvändigheten för detta land att göra allt hvad det hittills gjort för att bevara sitt oberoende och skydda sig mot de faror, uti hvilka ers maj:ts politik skulle hafva störtat det, om det känt er mindre väl; under det fienderna från alla håll ansatte Sverige sedan 4 månader, sökte ers maj:t skjuta skulden

på sina generaler för de svenska truppernas i Pommern afväpning och bortförande till Frankrike såsom krigsfångar, men det var icke lätt att finna en förevändning för att dementera dessa fakta, att ers maj:t aldrig velat godkänna konseljens beslut rörande priserna och att ni gjort särskilda undantag till Sveriges förfång, ehuru denna domstol hade utlåtit sig till förmån för oss. För öfrigt, ers maj:t, skall ingen enda i Europa låta föra sig bakom ljuset af ers maj:ts generalers anklagelse. Utrikesministerns bref och M. de Cabres svar af den 14 januari 1812 skola öfvertyga ers maj:t, att ni vederfarits rättvisa i er begäran om att de uppsnappade kryssarnes besättningar måtte försättas i frihet och regeringen gick till och med så långt i sitt tillmötesgående, att den hemsände de portugiser, algierare och negrer, som tagits på dessa samma kapare och som kallade sig ers maj:ts undersåter. Ingenting hade sålunda bort kunna hindra ers maj:t att gifva befallning om de svenske officerarnes och soldaternas hemsändande, men icke förty fingo de försmäkta i fångenskap. Vid de i hertigens af Bassano bref omnämda åtgärderna samt de 40,000 man ers maj:t vill ställa till danske konungens förfogande anser jag mig icke böra uppehålla mig, så mycket mer som jag icke betviflar, att denne kan draga stor nytta af denna undsättning.

Hvad min ärelystnad vidkommer, så tillstår jag att den är ansenlig; målet derför är att tjena mensklighetens sak och att betrygga Skandinaviska halföns oberoende; och för att lyckas deri litar jag på rättmätigheten af hvad konungen befallt mig att försvara samt på nationens ihärdighet och dess bundsförvandters redlighet. Hvilket ert beslut än måtte blifva, skall jag icke desto mindre för ers maj:t bevara en gammal vapenbroders känslor.

Vincent till Metternich.

Liège den 19 mars 1814.

Jag var i går afton hos kronprinsen, som jag fann mycket nedslagen. Han hade mottagit en not från hr Juel, danske konungens fältmarskalk, som vistas vid högqvarteret. Hr Juel underrättar kronprinsen om prins Kristians uppförande och den grämelse konungen deröfver erfar. Kronprinsen har besvarat

denna not och begär, att man skall återlemna hertigdömena Slesvig och Holstein i hans besittning, tillika med de 2 fästningar, han beherskade vid tiden för undertecknandet och ratifikationen af Kielfreden. Jag skall få afskrift af dessa båda aktstycken. Kronprinsen sade mig, att han var besluten att lemna armén och att konungen, hvars helsa var helt och hållet undergräfd, samt statsrådet önskade hans återkomst till Sverige, att han först och främst hade förpligtelser mot sitt nya fädernesland, att hans första pligt vore att sätta sig i besittning af Norge, att han skulle göra de allierade suveränerna till domare öfver sitt uppförande, att han, om de yttrade sin önskan derom, skulle qvarlemna här 8 à 10,000 man för att användas mot Maëstricht och att han med resten af sina trupper skulle sätta sig i marsch vid general Skiöldebrands återkomst.

Jag vill icke gå i god för att hvad jag nu inberättat är kronprinsens sista ord.

(Uppsnappad depesch.)

Liège 20 mars 1814.

Min furste.

Frågan om Norge börjar blifva intrasslad; prins Kristian har satt sig i spetsen för regeringen och kategoriskt förklarat sig rörande vägran att öfverlemna detta land åt Sverige; danske konungen, som säges vara att lita på, önskar efterkomma Kielfördraget. Kronprinsen afsänder general Skiöldebrand för att underrätta de allierade hofven om detta ledsamma intermezzo och talar om att bryta upp med de svenska trupperna för att skilja sig från sina bundsförvandter, hvilket dock beror af det svar han väntar från de i Chaumont församlade suveränerna. Han anser det som en öfverträdelse af de befintliga fördragen, att man undandragit honom de ryska och preussiska trupperna, af hvilka enligt stipulationerna 70,000 man borde stå under hans kommando. H. k. h. säger vidare, att alldenstund han långt före slaget vid Leipzig förmått de sachsiska trupperna att förena sig med de allierade och erfarenheten visat det riktiga i hans åtgärder, hade det likaledes öfverenskommits, att befälet öfver de sachsiska trupperna skulle anförtros åt honom.

Kronprinsen visar sig missnöjd och klandrar det politiska och militära tillvägagåendet mot Frankrike; han upprepar att man bort skilja nationen från dess öfverhufvud, till och med från regeringen, förklarande det mål de förbundna hofven utstakade för sig och tilläggande att man genom detta allmänna meddelande beröfvat kejsar Napoleon alla utvägar att gifva kriget en nationel karakter, hvars verkan han anser lika farlig som den af ett ovisst resultat; vid alla dessa reflexioner, hvilka han blott gör alltför offentliga, visar han en grämelse, en oro och ofta en harm, hvilka i förening med åtskilliga förut kända drag bilda ett helt, hvars analys leder till misstroende rörande hans verkliga planer.

Särskildt beklagar sig h. k. h. kronprinsen öfver Preussen och detta hofs uraktlåtenhet af vederbörliga formaliteter mot honom; att han nämligen icke fått svar på det bref han tillskref konungen för att underrätta honom om Kielfreden, att man icke haft den uppmärksamheten att med ett enda ord låta honom veta, när befälet öfver Bülows kår frångs honom, ett handlingssätt helt och hållet olikt kejsar Alexanders under liknande fall; slutligen säger han att Preussen uppskjutit sitt enskilda fördrag med Danmark endast för att genom Kielfördraget få svenska Pommern afträdt till denna makt. Han söker så mycket mer att prisa vårt kabinett och särskildt den förklarande noten rörande de trupper, hvilka enligt innehållet af det mellan Österrike och Sverige ingångna fördraget, borde underhållas.

Man behagar utsprida elaka rykten om vår armé, hvilken sålunda säges vara reducerad till mindre än 30,000 man, illa klädda och illa utrustade, och vidare att 60,000 sjuka befinna sig både här och der utan några ordentliga sjukhus. De ryska officerarne äro de som i synnerhet gifva omlopp åt dessa rykten. Kronprinsen säger, att de sachsiska officerarne ingalunda dölja sitt missnöje öfver det läge, hvari deras konung befinner sig; de upprepa att man förfogar öfver dem och befaller dem marschera, utan att de veta hvem de tillhöra, att man lemnar dem utan sold och att de slutligen ej veta om de ännu ega ett fädernesland.

\- - -

Ambassadören de Rumigny på väg till Stockholm.

Göteborg den 20 september 1814.

Ers excellens.

Efter en resa, som de från den väg jag måste taga oskiljaktiga omständigheterna icke i ringa mån bidrogo att förlänga, ankom jag ändtligen till Göteborg den 18, der jag, enligt hvad jag hört, borde finna det svenska hofvet församladt. I sjelfva verket befinna sig konungen, drottningen och kronprinsen nu der, de båda förra sedan någon tid, men h. k. h. endast sedan den 17 d:s, då han återkom från en resa till Stockholm i sällskap med utrikesministern. Kort efter min ankomst skyndade jag att underrätta baron Engeström om, att ers höghet hade anförtrott mig ett bref till honom. Han hade den godheten att mottaga mig redan följande dag; jag hade icke väntat mig, att ministern vid min första audiens skulle samtala med mig om några politiska intressen, men efter att hafva pratat om hvarjehanda ting, förde baron Engeström emellertid samtalet på den artikel, som utgör skälet till den svenska handelns klagomål, nämligen påbudet rörande importen i Frankrike af utländskt jern. Han uttryckte sig häröfver med en bitterhet, som han ej sökte dölja, fästande min uppmärksamhet på att Sverige, efter de intima band, som fordom hade förenat det med Frankrike, icke utan smärtsam rörelse hade kunnat se, det Frankrike tycktes vilja kasta en stötesten i de förbindelser, som borde existera mellan de båda nationerna, att vi nyligen lagt stora hinder i vägen för Sveriges handel, genom förbudet mot införseln af svenskt jern, hvilket utgör dess förnämsta rikedom och för att så säga det enda det har att erbjuda såsom utbyte mot vårt lands produkter. Han tillade att Sverige under alla tider gjort hvad på det ankom för att gynna vår handel, att det, för att såsom ett exempel nämna artikeln om vinerna, hade betydligt höjt tullen på Oportovinet, för att omöjliggöra all konkurrens, som kunnat skada oss etc. Han sökte på samma gång låta mig förstå, att denna åtgärd till och med icke var utan obehag för oss. Jag inskränkte mig till att svara, att alldenstund jag endast för en kort tid vikarierade för M. de Châteaubriand, hade jag icke varit i tillfälle att inhemta instruktioner rörande det ämne, hvarom baron Engeström gjorde mig

äran att samtala. Jag tillade, att jag, utan att taga mig friheten att förutsäga min regerings beslut rörande Sveriges reklamationer, likväl vågade försäkra att den åtgärd, hvaröfver man beklagade sig, blott hade förestafvats af ett sparsamhetssinne, hvartill vi voro tvungna att taga vår tillflykt under nuvarande omständigheter och att man visserligen var långt ifrån att hafva haft något specielt i sinnet mot Sverige, att dessutom h. maj:ts känslor för en nation, som hans förfäder alltid varit tillgifna, voro säkra garantier för att Frankrike under hans regeringstid icke skulle förtjena förebråelsen att hafva kastat ett tvistefrö i de vänskapsförbindelser, som borde förena det med Sverige. Efter denna lindriga motanklagelse i de mest höfliga ordalag, underrättade mig baron Engeström att deras majestäter skulle lemna Göteborg den 23 för att återvända till Stockholm och att kronprinsen, som ungefär vid samma tid skulle afresa till Norge, tillåtit det jag finge presenteras för honom före hans afresa. Så snart jag haft den äran skall jag begifva mig till Stockholm.

Stockholm den 28 september 1814.

Jag hade äran meddela ers höghet genom mitt bref af den 10, att kronprinsen önskat, det jag måtte presenteras för honom före hans afresa till Göteborg. Jag vill nu redogöra för det samtal, jag blef nödsakad att hafva med h. k. h. Jag tillåter mig inga reflexioner eller kommentarier. Jag skall inskränka mig till att återgifva hufvuddragen af prinsens yttranden så troget mitt minne står mig till tjenst och så godt svårigheten att samla de spridda fraserna i ett samtal gör det möjligt.

Den 20. Jag kallades till kronprinsen. H. k. h. frågade mig, om hr Châteaubriand snart skulle anlända. Jag svarade, att personliga angelägenheter uppehållit honom vid ögonblicket för hans afresa, som annars skulle egt rum ofördröjligen. "Jag kan ej tro," invände prinsen, "att han väntar, det vi skulle ha utnämnt en minister i Paris; det är ännu ingenting gjordt i detta afseende. Detta dröjsmål har sin grund i ekonomiska betänkligheter, ty vi äro icke rika; kriget i Tyskland har ruinerat oss, det vi nu föra tar våra sista krafter. Vi äro skyldiga ofantliga summor, också känna vi i detta ögonblick mer än någonsin den orätt

man gjort oss i Frankrike. Man behandlar oss just väl der. Hvem hade kunnat vänta sig ett förbud mot vårt jern? Nej, man vill oss icke väl, men man borde hafva lärt sig veta att vi äro stolta, och att vi icke äro känslolösa. Ni har nyss gjort, hvad kejsar Napoleon under höjden af sin makt icke hade vågat göra. Jag hade förklarat honom ur stånd dertill, jag hade lofvat honom, att hans handel skulle lida deraf, och jag skulle ha hållit ord. Senare drog han ej i betänkande att skymfa oss, att ringakta oss; vi satte hårdt mot hårdt. Hela Europa vet, hvilket inflytande Sverige haft på de stora tilldragelser som egt rum; för öfrigt har ni frihet att i detta hänseende göra hvad ni behagar. Vårt jern importeras ej af Frankrike, men vi mottaga ej heller edra viner; varen öfvertygade att vi ej äro ett folk som tål förolämpningar. Vi äro icke okunniga om det mål, som föranledt er att taga denna åtgärd. Jag vet mycket väl, att man icke tycker om oss i Frankrike, att man framställer kriget och dess följder i föga gynsamma färger. Om jag talar härom nu, är det ej, emedan jag kunde anse min egenkärlek sårad, dertill har jag såsom fransk general i sjelfva verket vunnit alltför många framgångar, men sjelfva nationen kan ej känna sig annat än sårad af den ringaktning, man visar densamma. Det är just vid Tuileriernas portar, som svenskarne icke finna det mottagande, de hafva rätt att vänta. Vi äro icke blinda. Vi se mycket väl, hvarthän ni vill komma, er regering hyllar samma politiska system som kejsar Napoleon: han försökte förödmjuka Nordens stater, hvad ledde hans uppförande till för mål? Under alla omständigheter kunnen I likväl vara förvissade om att vi skola begagna oss af reciprocitet emot er, om ni kan undvara oss, så kunna vi undvara eder. Jag döljer icke, att jag, efter den del vi togo i de tilldragelser, som återförde kungliga familjen till Frankrike, skulle kunnat vänta mig åtminstone för tacksamhets skull ett välvilligare uppförande. Jag vet väl, att man icke kan räkna på ett intimt förbund, på nära förbindelser med er regering, men man kan ej afhålla sig från att göra anspråk på den aktning nationer äro skyldiga hvarandra; det är endast detta jag fordrar och om man ej vill förödmjuka oss, anfalla vi ingen."

Min ställning tillät mig blott att höra på, dock kunde jag ej alla gånger afhålla mig från ett och annat utrop vid hans föro-

lämpande och föga vördsamma yttranden och vid hans förmodan, att Frankrike hade för afsigt att förödmjuka Sverige. Kronprinsen uttryckte sig på följande sätt: "Jag har alltför många bevis på, att vi icke äro omtyckta för att kunna tvifla derpå; om man icke hade haft för afsigt att förorsaka oss bryderier, hvarför skulle man icke ha kunnat uppgöra saken med de svenskar som befinna sig i Paris, t. ex. med herr Stedingk och så många andra. Vi skulle låta oss nöja med att hvar och en är herre hemma hos sig. Men man har ansett för godt att försumma oss i detta som i så många andra fall. Herr Stedingk har icke haft skäl att berömma sig öfver sin resa till Frankrike, lika litet grefve Wetterstedt eller några af hans landsmän."

Jag hade svårt att vederlägga dessa anklagelser genom de enklaste skäl; det var ett på förhand taget parti. Här förelåg en dold afsigt, som också sedermera snart uppenbarade sig. Prinsen afskedade mig med den vanliga handtryckningen och förklaringen att han väntade mig följande dag.

Samtalet rörde sig nu i en helt annan ton; prinsen talade om sina arméer vid Göteborg och gjorde det anbudet att der bevilja oss en nederlagsplats, liknande den vi erhöllo genom konventionen af 1784. Han gjorde mig några andra frågor om våra handelsförslag med Sverige, hvarpå jag svarade, att jag skulle skrifva till ers höghet, men att herr Châteaubriand sannolikt skulle anlända, försedd med instruktioner rörande detta ämne. "Tror ni uppriktigt taladt," invände då prinsen, "att denne minister kommer; tror ni inte, att han uppskjuter sin afresa till svenske ministerns ankomst till Frankrike; anser ni det icke under eder värdighet att han kommer före denna utnämning?" Jag svarade, att jag ej betviflade hans ankomst och tillade, att h. maj:t icke väntat på något för att utnämna honom. Prinsen återtog, att allmänheten redan omtalade en ministerutnämning, men att i sjelfva verket ingenting vore dervid åtgjordt. "Vi äro verkligen för fattiga — sade prinsen — för att stå ut med denna kostnad, som skulle uppgå till mer än 20,000 ecus. Man kunde med detta betala tio generaler. Dessutom, hvartill tjenar en minister, om vi ej vidare skola hafva några förbindelser med Frankrike? Våra förbindelser kunna endast vara handelsförbindelser, hvilka andra intressen hafva vi gemensamma; vi äro icke gran-

nar. Ni kommer icke och uppsöker oss i våra berg; de synas er icke afundsvärda; det kan således icke existera några andra förbindelser. Tro mig, då jag säger er, att vi äro väl upplysta om er politik. Man vet, hvad som blifvit följden af de forna förbunden med Frankrike. Er nuvarande politik är att få beherska Nordens småstater. Vi äro på vår vakt och skola anstränga oss till det yttersta för att sätta oss deremot. Jag vill tala uppriktigt. Det har mer än en gång varit fråga om att helt och hållet afstå från förbundet med er; statsrådet har enhälligt röstat derför. Det stödde sin åsigt derpå, att Frankrike under alla tider varit orsaken till Sveriges olyckor. Det har vidare behagat säga, att om de af någon hänsyn kunde bevekas att bevara någon tillgifvenhet för Frankrike, så vore det blott af tacksamhet för den skänk nationen i och med mig fick emottaga af detta land, emedan jag ensam hade kunnat rädda Sverige från dess förderf. Han tillade, att han till och med ej kunnat afhålla sig från att bli lifligt rörd, då han samtalade med mig förra aftonen.

Detta samtal upplyste mig alltför tydligt om hvart prinsen ville komma. Enligt den lag, jag föreskrifvit mig, inskränkte jag mig till att tillbakavisa hans anklagelser för de planer han pådiktade Frankrike.

Samtalet slutades med befallningen att följande dag åter infinna mig hos prinsen, hvarest jag inbjöds på middag. Jag undvek att begifva mig dit före samlingstiden, såsom prinsen hade begärt för att söka få ett slut på dessa samtal, men då jag skulle draga mig tillbaka, helt nöjd att få taga till flykten, underrättade man mig, att kronprinsen bad mig återkomma på aftonen; det gälde att lyda. Prinsen återkom till allt hvad han förut sagt, såväl om gagnlösheten af en minister i Frankrike som om kostnaden, hvilken detta sändebud skulle förorsaka. Han befalde mig sedan uttryckligen, men med användande af alla upptänkliga vändningar att underrätta ers höghet det han bad eder så ordna saken, att han icke skulle vara tvungen att utnämna någon minister i Paris, emedan han önskade välja först efter afslutandet af norska affären; och att hans afsigt vore, att ej tillåta något tvifvel om hans aktning för Frankrike och h. maj:ts person. Från det ögonblick Châteaubriand satte foten på svensk botten, skulle han icke kunna underlåta att skicka ett sändebud, emedan han

annars skulle förolämpa Frankrike, hvilket ej vore hans mening. Han ansåg sig böra förklara de motiv som nödvändiggjort afsändandet af en svensk agent till Amerika och Spanien, hvilka motiv dels grundade sig på förbundet och handeln och dels på förpligtelsen att förklara sig på grund af de slägtskapsförhållanden, som förenade honom med konung Josef. Efter detta försvarstal befalde mig prinsen att framföra hans befallningar till ers höghet, under upprepande, att det måtte ske i förtroende och att han påminde mig, hvad han hade sagt er i Paris... att han gerna ville låna sig till hvarje nyttig anstalt för de gemensamma intressena; att om man tog ett steg emot honom, skulle han taga tio tillbaka, men att om man höll sig på afstånd, han aldrig skulle söka någon tvist; kort sagdt, att hans enda ärelystnad vore, att få lefva i fred med hela verlden.

Jag fördristar mig, ers excellens, att draga följande slutsatser, af hvad jag nu rapporterat. Kronprinsen är orolig öfver Frankrikes tänkesätt, han räknar föga på hofvets välvilja och känner med sig, att hären är fiendtligt sinnad mot honom personligen, emedan den sett honom i de fienders led som besegrade densamma. Han tror sig se yttringar af dessa tänkesätt i allt hvad som företages och denna oro gör honom lättretlig och misstrogen.

Om han högeligen fruktar det inflytande Frankrike i allmänhet utöfvar på hans öde, så hyser han icke mindre farhågor för det inflytande dess minister skulle kunna utöfva på sinnena i Sverige. Antaget, att han besjälas af de tänkesätt han påbördar regeringen, så skall han söka att undvika utnämningen af en svensk minister, i förhoppning att fördröja ankomsten af den minister h. maj:t har valt. Hvad jag försökt att säga för att vederlägga de planer han påbördar Frankrike, har aldrig haft annan följd än att han svarat, det han fruktade, att han icke bedrog sig. Om det är nyttigt, att han qvarhålles i denna oro, är en fråga som jag ej tillåter mig att afgöra. Prinsen har icke dolt för mig, att hans bekymmersamma ställning tvingar honom att ständigt vara på sin vakt, spionerande på hvarje rörelse för att slå allarm. Om man intet gjorde för att öka hans oro, om man i stället lugnade den, kunde man kanske deraf draga några fördelar för handeln. Man håller fast vid våra handelsförbindelser, man erbjuder oss redan en nederlagsplats i Göteborg, och

enligt hvad jag hört, tror jag ej det är långt ifrån, att man kommer öfverens om att sluta ett handelsfördrag. För resten måste man vänta sig, att prinsen under de första åren skall söka att försvaga de politiska sambanden mellan de två staterna.

Jag har nu lemnat ers höghet en trogen redogörelse öfver samtalet med prinsen. Ni tycker kanske, att jag för mycket inlåtit mig i detaljerna, men jag önskade delgifva eder sakerna precis som de ha förhållit sig; jag fruktar att ni ej gillar, att jag lånat mig till dessa samtal. Det stred äfven mot min egen öfvertygelse, men jag har ej kunnat undvika något af hvad jag gjort. Jag beder er vara öfvertygad att jag icke afvikit från edra ordres och att jag aldrig förlorat den föreskriften ur sigte att framförallt akta mig för att skrämma svenskarne. (Denna depesch kommunicerades ej i Paris.)

De Rumigny till Talleyrand om Norges underkufvande.

Stockholm den 4 oktober 1814.

Ers höghet.

Då jag på min resa passerade Köpenhamn, hade markis de Bonnay godheten säga mig, att han meddelat ers höghet alla upplysningar, som kommit till hans kännedom rörande de händelser, hvartill kriget i Norge gifvit anledning ända till tiden för vårt sammanträffande. Sedan dess har ingenting händt; arméerna hafva åter förlagts i sina respektiva kantoneringsqvarter. Deras närvaro, icke mindre än det uppenbarligen fåfänga i ett partielt motstånd har stäfjat återstoden af den jäsning, som tycktes vilja ge sig luft på några punkter i Norge. Man har sysselsatt sig med att sammankalla ledamöterna af riksdagen, hvars öppnande är utsatt till den 7 d:s och efter all sannolikhet kommer prins Kristian att vid första sammanträdet i ständernas händer nedlägga den myndighet han emottagit af nationen. Man tror, att han omedelbart derefter ämnar afresa till Danmark. Från det ögonblicket kommer riksdagen att betraktas som svensk riksdag. Alldenstund konungen redan godkänt den af riksförsamlingen i Eidsvold upprättade konstitutionen, kan det endast blifva frågan om att underkasta densamma de modifikationer, som händelserna gjort nödvändiga. Man väntar sig föga motstånd å

norrmännens sida; på samma gång gifva valet af svenska kommissarier och svenske kronprinsens nära granskap, som sätter honom i stånd att snabbare gifva sina order, vid handen att denna angelägenhet kommer att se sin afslutning instundande december månad och att konungen vid denna tid skall erkännas af sina nya undersåtar.

De svenska kommissarierna äro: af Wetterstedt, hofkansler; han kom från Paris och begaf sig direkt till Norge utan att passera Stockholm. Han är känd af ers höghet. Baron Rosenblad, f. d. statsråd, en man, som är grundligt hemmastadd i rikets förvaltning.

Wirsén, statssekreterare; har mycket sysselsatt sig med Sveriges finanser.

Hans Järta, landshöfding öfver Dalarne; en person, som på mycket hedrande sätt uppträdt vid de senaste riksdagarne och hvars anseende är allmänt.

Man tror att äfven generalmajor Björnstjerna kommer att få räkna sig till dem. Det är han, som undertecknade konventionen i Moss och som vid de första oroligheterna skickades för att lugna dem. Han har sedan dess icke lemnat Norge och åtnjuter kronprinsens förtroende.

Skulle man möta motstånd, väntas detta endast af innevånarne i Trondhjems och kanske äfven i Bergens stift. Befolknigen i södra delen af Norge, hvilken till största delen utgöres af köpmän och förmöget folk, har ända från första stunden visat benägenhet för underkastelse i afsigt att få behålla sina tillhörigheter. Med folket norrut förhåller det sig annorlunda; vant vid ett enkelt och ensligt lif bland bergen, har det ingenting att förlora och har förblifvit starkt intaget af det hat, det sedan långt tillbaka närde mot sina grannar. Tanken på en förändring har skrämt det och det lade snart i dagen sin afsigt att ej låna sig dertill. Man har anledning att tro, det de utländska köpmännen, som etablerat sig i städerna hafva deltagit i den opposition folket visat; men dessa trakters läge och den fullkomliga bristen på lifsförnödenheter och resurser af alla slag, hvartill innevånarne lätt skulle bringas, förbjuda hvarje tanke på motstånd. Man kan sålunda betrakta Norge icke endast såsom eröfradt utan till och med såsom nästan fullständigt underkufvad. Strax efter riksda-

gens afslutande i Norge skall en liknande sammankallas i Sverige för att bestämma de båda landens ömsesidiga förhållanden och för att, om man så får säga, sammansmälta deras intressen.

Prins Kristian har helt och hållet förlorat det inflytande han förvärfvat sig öfver norrmännen; de som ännu förblifva honom tillgifna anse sig tvungna att såsom skulden till hans svaghet och overksamhet i de sista ögonblicken framhålla några beskyllningar, för svåra att kunna vederläggas. De gå ända derhän att säga, att de äro verkan af gift och åberopa såsom bevis derpå hans helsotillstånd. Enligt trovärdigaste omdöme öfversteg företaget prins Kristians krafter och de resurser Norge hade att ställa mot Sverige och dessutom lyssnade man endast till första ingifvelsen utan att komma öfverens om någon mogen och förnuftig plan och utan att taga några mått och steg för att åtminstone till regntiden fördröja sina fienders framtågande, då kriget hade uppskjutits ett år. Det vill synas som om norrmännen väntade sig utländskt bistånd och de kalla än i dag sin sak alla europeiska staters.

Detta krig var genomgående populärt i Sverige. Armén hängaf sig deråt af ett slags ofrivillig ingifvelse; enligt militärernas berättelser gjorde den marscher och verkstälde öfvergångar af berg, som man aldrig skulle hafva trott vara värda att försökas. Dessa framgångar ha öfverskridit alla förväntningar. Man sysselsätter sig redan i tankarne med det inflytande denna tillväxt i område och kustutsträckning skall gifva Sverige både till lands och sjös, isynnerhet under förutsättningen, som man icke håller för osannolik, att krig utbröte i Europa inom få år. Jag tror mig veta, att kronprinsen icke är främmande för dessa tankar.

Ers höghet inser tvifvelsutan till hvilken grad resultatet af kriget i Norge vändt sig till kronprinsens personliga fördel och hvilket nytt inflytande han förvärfvat öfver dess innevånares sinnen. Lika tydligt inser ni nog också till hvilken punkt detta nya resultat upphetsar det hat, som existerar mellan danskar och svenskar. Man kan icke annat än häpna, då man sätter foten inom någon af dessa båda stater; denna känsla visar sig hos danskarne med förtviflans hela bitterhet; hos svenskarne kommer dertill föraktet. Danskarne t. ex. framställa svenskarne såsom

bekämpande den öfver Frankrike regerande fursten; svenskarne å sin sida afmåla den danska regeringen och hären såsom alltjemt tillgifna chefen för den gamla regeringen. Då baron Engeström talade med mig om danske konungens resa, kunde han icke afhålla sig från att skämta öfver den rol. han skulle spela i Wien och öfver det obetydliga intresse hans förflutna uppförande skulle ingifva.

Oaktadt sina framgångar bevakar Sverige fortfarande omsorgsfullt Norges kuster; allt som kommer från Danmark undersökes. Största delen af de genom blockeringen qvarhållna fartygen lära icke få ingå i sina hamnar. De resande äro tvungna att färdas genom Sverige för att komma till Norge. Amtmannen öfver Laurvigs amt uppehölls flera dagar i Göteborg, ehuru han hade pass i beredskap.

I allt hyser kronprinsen den åsigten att en ytterlig välvilja ännu är af nöden. Sannolikt skall Sverige länge vara nödsakadt att i Norge underhålla en truppstyrka för att qväfva de rörelser, som kunna utbryta.

De Rumignys slutomdöme om Karl Johan.

Stockholm den 13 oktober 1814.

Ers excellens.

Jag har ända hittills afhållit mig från att yttra någon åsigt om den ställning kronprinsen tyckes mig intaga hos den svenska nationen. Jag ville hafva nödig tid på mig för att bilda ett omdöme och jag tager mig nu friheten underställa ers höghet de reflexioner, som hos mig uppstått med anledning af hvad jag hört och sett sedan min ankomst till Sverige. Jag tror att kronprinsen är mycket afhållen af svenska nationen. Då han kom för att intaga sin plats vid den tron han borde ärfva, hade han föregåtts af ett lysande militäriskt rykte och förhoppningar om det mäktiga beskydd han skulle komma att tillförsäkra densamma. Han försummade intet medel för att underhålla de sympatier, med hvilka han mottogs och för att förvärfva det inflytande, som var honom nödvändigt i och för befrämjandet af hans lifliga önskan att spela en rol. Kriget mot Frankrike, som förändrade svenskarnes tänkesätt, hade kunnat blifva honom en stötesten; följ-

derna af detta krig förde till sin höjdpunkt hans välde öfver nationen och likaså dess förtröstan till honom såsom sin hjelte. Man måste prisa hans djerfhet att icke hafva fruktat för att anfalla Frankrike; man tillskref prinsen hufvudrolen i koalitionens framgångar och den ära som deraf återkastades på Sverige, man måste erkänna de uppoffringar, hvartill han påstod, att hans kärlek till sitt nya fädernesland hänfört honom och beundra hans talang att efter ett långt och svårt krig hafva hemfört sin armé nästan utan förluster och att i statskassorna hafva låtit inflyta icke endast inbesparingarne på truppernas underhåll under hela den tid de varit utomlands utan äfven de engelska subsidierna till sitt fulla belopp.

De besittningar som han sedan förvärfvat Sverige, hans framgång i kriget mot Norge, hans företagsamhet, hans otvungenhet och hans arbetsförmåga, hans talang att gifva hvarje förändring utseende af förbättring, hans beständiga vördnad för konungen och den utmärkta vänlighet, hvarmed han bemöter alla som nalkas honom hafva slutat med att tillvinna honom nationens beundran och tillgifvenhet.

Hon betraktar honom nu såsom den man, hvilken är lämpligast att regera öfver henne och enighet råder i detta afseende inom alla klasser.

Alldenstund adeln och armén i honom se den snillrike man, som ensam kunde lyfta Sverige ur den ställning, hvari Napoleons politik bragt det; den anförare de ännu kunna behöfva, vare sig de nära några planer att återvinna Finland eller att begagna sig af de chancer, som händelserna skola erbjuda så länge Europa ännu ej är lugnt, så fins det nu icke en förnäm herre, som icke anser det som en ära att få fästa sin son vid prinsens person, icke en adelsman, som ännu vågar tänka på att *vara sin egen herre.* Den krigiska andan är återuppväckt och det svenska folket ser inga gränser för de uppgifter, till hvilka det ännu kan kallas under en sådan anförare. De lägre klasserna äro honom icke mindre starkt tillgifna. Hans företagsamhet, hans djerfhet och hans godlynta sätt hafva ökat den högaktning, som fästat adeln och armén vid honom. Man kan sålunda med skäl säga att prinsen intager den skönaste ställning en suverän någonsin kan önska sig; älskad, beundrad, betraktad såsom oumbärlig,

omgifven af de sinas odelade förtroende och tillräckligt fruktad för att intet skall sättas upp emot de företag han kan få lust att fresta på för att betrygga sin makts bestånd. Man kan sålunda antaga att så vida inga oförutsedda händelser inträffa, om icke Europas suveräner öfvergifva honom, en lugn regering är honom beskärd, men till hvilken tid? Skall den begränsas af svenskarnes vexlande lynne? Af ett partis agitationer till förmån för Gustaf Adolfs efterkommande? Det är något som jag ej tillåter mig att förutsäga, men intet gifver vid handen att hans regering skall komma att störas af några uppror. Om den norska affären dragit ut på tiden, om framgångarne varit ovissa, hade kronprisens ställning kunnat vara annorlunda. Han dolde icke för sina förtrogna, innan han lemnade Stockholm, att företaget var svårt och att dess resultat icke lemnade honom utan oro. I händelse af motgång skulle kanhända den allmänna rörelsen i Europa äfven kunnat göra sin verkan gällande i Sverige, men nu, då lyckan stått honom bi, kan han vara fri från fruktan. Alla partier äro förenade kring honom; de personer, som kunde misstänkas för att vara tillgifna den gamla konungafamiljen, hafva till största delen intagit sina platser dels i regeringen, dels i armén eller de diplomatiska beskickningarna. Prins Oscar är ännu för ung att man skall kunna gissa sig till, hvad han en dag skall komma att uträtta. Han är blott 15 år. Han har ett lyckligt utseende och ett angenämt sätt, det är hittills de enda förhoppningar han ingifver.

Svenskarne göra kronprinsens administration full rättvisa utan att kunna dölja för sig de förändringar han infört i de olika förvaltningsgrenarne. De berömma i allmänhet hvad han gjort i och för en jemnare fördelning af värnepligten, för skatterna och deras indrifning, för förslagen att underlätta samfärdseln och upplifva handeln etc., på samma gång de anmärka att någon frihet inom pressen ej längre existerar, att ordet frihet nu är utan betydelse i Sverige och att regeringen helt och hållet hvilar i prinsens händer, men de vunna framgångarne och de framtida förhoppningarne förbjuda allt grubbel; dessutom skulle polisens verksamhet, en före honom okänd sak, snart undertrycka alla åsigter, som kunde strida mot hans planer.

Jag har icke vistats länge nog i detta land för att våga

döma om och meddela hvilken politisk riktning kronprinsen önskar gifva Sverige.

Forna förbindelser och gamla minnen hafva under alla tider fästat den svenska adeln vid Frankrikes sak. Jag tror att det ännu är mot denna makt, som största delen af nationen vänder sin tillgifvenhet. De sista tilldragelserna hafva ej försvagat dess hat till ryssarne. Alla dess ärorika minnen grunda sig på dessas nederlag, under det att dess olyckor härleda sig från dem och den största, förlusten af Finland, stält Sverige under sina mäktiga grannars beroende, men jag tror dock ej att återupprättandet af förtroliga förbindelser med Frankrike ingår i prinsens planer. Jag har mer än en gång fått bekräftelse på hvad jag meddelade i min depesch n:o 2 rörande kronprinsens misstroende till Frankrikes stämning mot honom och det inflytande han fruktar att dess minister skall utöfva på sinnena i Sverige; följande fakta synes mig som ett nytt bevis derpå. Man har på svenska öfversatt Mr de Châteaubriands arbete om Bonaparte samt vid öfversättningen uteslutit de i inneslutna kopia antydda ställena. Kronprinsens tänkesätt rörande Frankrike är icke allmänt, men upprepas af många ekon, hvilka jag haft att bekämpa. Olyckligtvis gifva stundom artiklar i våra egna tidningar vapen emot mig; jag påpekar en färsk sådan, hvilken är mycket slående, den fins i *Journal des débats* för den 27, der den slutar utdraget ur drottningens af Etrurien·publicerade memorial.

Jag har vidare trott mig märka att svenska legationen i Frankrike ser sakerna i ett dåligt ljus och att dess korrespondans bidrager att hålla kronprinsen qvar i sin oro. Jag är för min del säker på att om denna oro och denna misstänksamhet, som hejda nationens rörelse till vår förmån kunde lugnas, man skulle få se den lifligt eftersträfva vårt förbund; det med Ryssland är snarare ett förbund mellan suveränerna än mellan folken, ty att döma af yttre tecken är det dessa som mest odla detsamma; kurirer och bref utbytas oupphörligt mellan de båda hofven. Nu senast medförde general Suchtelens son ett bref från ryske kejsaren till kronprinsen, hvars svar han måste befordra till Wien. General Suchtelen är föremål för ett synbart företräde. Jag vet ännu ingenting om alliansen med England.

Beträffande de andra, tror jag att den största fördelen man

önskar sig deraf är att kunna sluta handelsfördrag med Europas sjömakter, så snart kongressens beslut stadgat hvars och ens respektiva ställning.

Jag är okunnig om huruvida prinsen är h. m. tillgifven, men han gör rättvisa åt hans landsfaderliga planer och hans upplysta förstånd. Beträffande chefen för den gamla regeringen låter han misstänka att han harmas på honom,' på samma gång han säger, att om denna följt hans råd och ej anfallit Sverige, han ännu skulle regera öfver Frankrike.

Jag har ännu ingenting nämt om konungen. Det är den man i hans stater, hvarom det minst är fråga. Han befinner sig i ett fysiskt och psykiskt tillstånd, långt sämre än man kan omtala; en följd af slaganfall har nästan helt och hållet beröfvat honom talförmågan. Då han vill uttrycka sig, ger han endast ifrån sig några otydliga ljud, hvilka äfven det mest vana öra har svårt att förstå; han är dessutom alldeles oförmögen till någon slags sysselsättning. Icke desto mindre uttalar han ibland sin mening och sin vilja, hvarvid han håller sig fast med största envishet. Man har anmärkt att han stundom öfverlemnade sig åt vresighet och afund mot kronprinsen; det var till följd af ett sådant utbrott, som han för ett år sedan fråntog prinsen regentskapet och som det senare var omöjligt att afhålla honom från resan till Uddevalla och från att stiga ombord, på flottans amiralskepp, hvilken skulle hota Norges kuster.

Det är ledsamt att man måste tillskrifva denna afundsjuka ensamt en känsla af barnslig fåfänga, då så många andra skulle synas naturligare och ädlare vid en ålder, då ärelystnadens illusioner försvinna; hur härmed än må vara, kan det ej vara annat än plågsamt att se den ringaktning man visar så snart det är fråga om konungen.

Allas ögon riktas mot kronprinsen. Ingenting uträttas om ej genom honom eller hans befallningar. Också synes regeringen under hans frånvaro såsom drabbad af döden.

